CORINT
ISTORIE

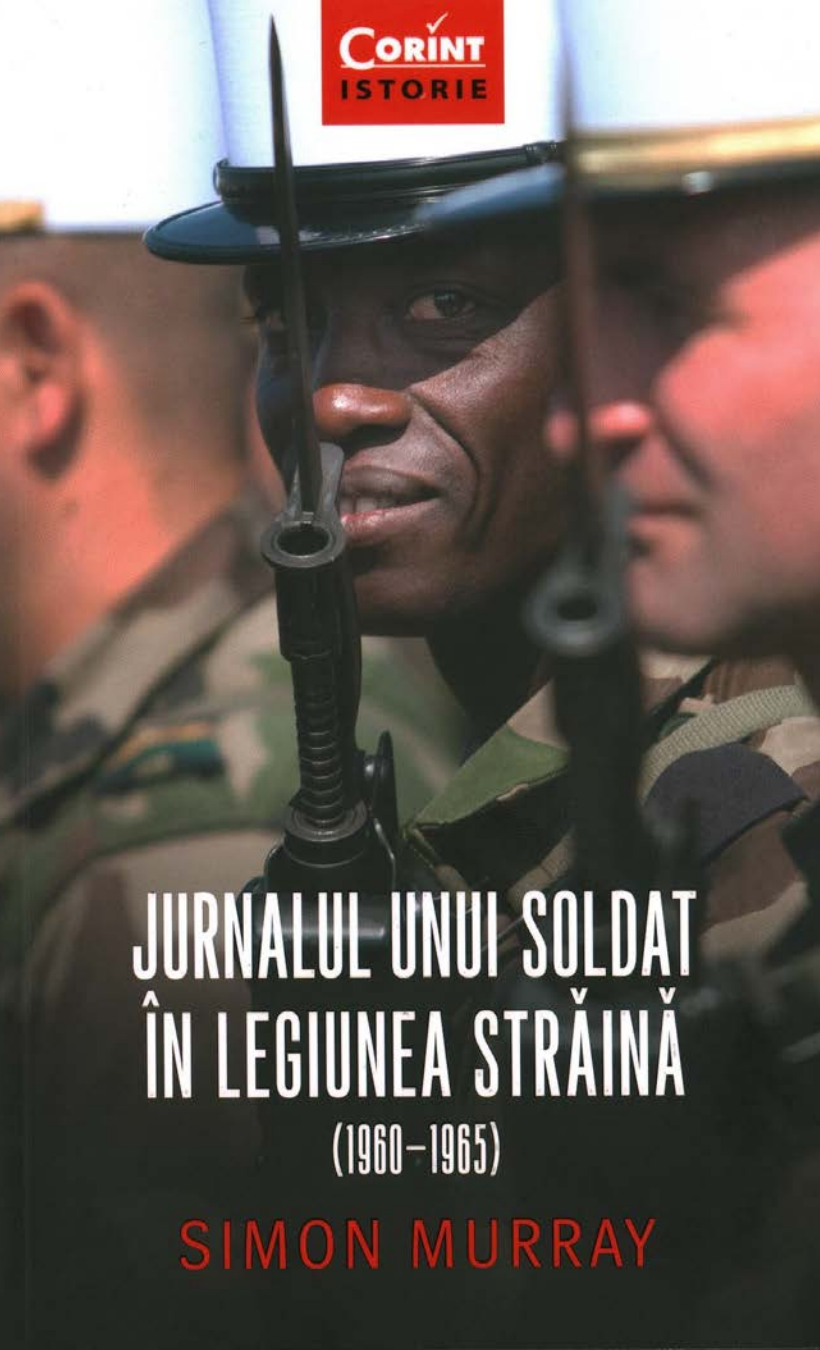

JURNALUL UNUI SOLDAT ÎN LEGIUNEA STRĂINĂ

(1960–1965)

SIMON MURRAY

SIMON MURRAY

JURNALUL UNUI SOLDAT ÎN LEGIUNEA STRĂINĂ

(1960–1965)

CORINT
ISTORIE

Colecție coordonată de
LAVINIA BETEA

SIMON MURRAY

JURNALUL UNUI SOLDAT ÎN LEGIUNEA STRĂINĂ

(1960–1965)

Traducere din limba engleză de Andrei Covaciu-Pogorilowski
Prefață de Paul Anastasiu

CORINT BOOKS
-2018-

SIMON MURRAY (n. 1940) este om de afaceri de anvergură internațională. A condus unele dintre cele mai mari companii transnaționale, printre care se numără lanțurile hoteliere Sheraton și Hilton, precum și Grupul Deutsche Bank. Pentru rolul semnificativ pe care l-a jucat în pregătirea schimbărilor politice din Hong Kong din anii 1990, i s-a acordat titlul de Comandor al Ordinului Imperiului Britanic de către Majestatea Sa Regina Elisabeta a II-a. De asemenea, i s-au conferit Ordinul Național de Merit și titlul de Cavaler al Legiunii de Onoare din partea Republicii Franceze. În 2005, a devenit cel mai vârstnic om care a ajuns la Polul Sud. A urmat cursuri la Stanford Business School din SUA. Este căsătorit, are trei copii și se mândrește cu cei șase nepoți ai săi.

Redactare: Dan Criste
Tehnoredactare computerizată: Cristina Gvinda, Mihaela Ciufu
Design copertă: Dan Mihalache
Ilustrație copertă: Soldați din Legiunea Străină așteptând aliniați în timpul unei misiuni de luptă în Afganistan (martie 2011). © DreamSlamStudio / Shutterstock

SIMON MURRAY
Legionnaire: An Englishman in the French Foreign Legion
Copyright ©1978 by Simon Murray

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin
EDITURII CORINT BOOKS.

ISBN: 978-606-793-293-5

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MURRAY , SIMON

Jurnalul unui soldat în Legiunea Străină: (1960-1965) / Simon Murray; pref. de Paul Anastasiu; trad. din lb. engleză de Andrei Covaciu-Pogorilowski. - București: Corint Books, 2018

ISBN 978-606-793-293-5

I. Anastasiu, Paul (pref.)
II. Covaciu-Pogorilowski, Andrei (trad.)

821.111

Prefață

Cine poate vorbi cel mai bine despre Simon Murray? Simon Murray însuși, cu siguranță. Cartea nu reprezintă decât o mică parte din viața autorului, dar, fără doar și poate, cea mai marcantă: cei cinci ani petrecuți în Legiunea Străină. Aceștia devin mărturia unei epoci deosebite și a unui context geopolitic particular. Era epoca Războiului din Algeria.

Am fost și eu legionar, între 1991 și 2006. Altă epocă, alte istorii. Perioada de după cel de al Doilea Război Mondial a fost pentru Franța o perioadă unică, extrem de dură. Ea a început cu Războiul din Indochina, urmat de cel din Algeria și s-a continuat cu renumitul Puci al generalilor, crearea OAS și evenimentele ulterioare... Legiunea a fost profund implicată în toate aceste fapte care au pus capăt imperiului colonial francez. În Indochina, Legiunea Străină a suferit cele mai mari pierderi umane din istoria ei, peste 10 000 de oameni. Sfârșitul războiului algerian a obligat-o să abandoneze Sidi bel-Abbès, unde avea bază din 1842, și să-și instaleze comandamentul la Aubagne, în sudul Franței. Iar acel nereușit Puci al Generalilor, zis și „de la Alger", era cât pe ce să pună capăt chiar existenței acesteia, dizolvarea Legiunii fiind evitată în ultima clipă. Autorul acestei cărți s-a angajat în Legiune și a servit-o exact în această perioadă tulbure.

Simon Murray este un om deosebit din mai multe puncte de vedere. Ca scriitor, pot să spun că am devorat cartea lui, scrisă într-un stil foarte accesibil, sincer, fără înfloriturí, ca să zic așa. E drept că mă raportez în acest caz și la experiența mea de legionar, chiar dacă am activat în epoci diferite. Mulți termeni îmi sunt, bineînțeles, foarte familiari, dar m-am identificat fără probleme chiar și în situații insolite.

Ca om de afaceri, parcursul domnului Murray e pur și simplu uluitor. De când a devenit angajat al corporației Jardine Matheson din Hong Kong în 1968, a urcat treptele ierarhice din lumea afacerilor într-un ritm extraordinar. În 1982 va crea compania Davenham Investments, agentul mai multor grupuri mari precum Mitsubishi și Total. A fost omul de încredere al miliardarului Li Ka-shing din Hong Kong, precum și responsabil din partea Deutsche Bank pentru Asia. A lucrat mai ales în Hong Kong și Asia de Sud-Est, fiind membru al mai multor comitete de conducere ale unor companii internaționale precum Vivendi, Hermes International și Usinor. Administrează General Enterprise Management Services Limited, un fond de investiții care desfășoară activități specializate în regiunea Asia-Pacific. De asemenea, este unul dintre fondatorii companiei Orange, care a fost vândută ulterior cu 33 de miliarde de dolari corporației Mannesman în 1999. În 2011, patronul firmei Glencore, Ivan Glasenberg, i-a oferit funcția de președinte al consiliului de administrație al acesteia. Era astfel președintele conglomeratului Zug Glencore în momentul intrării acestuia la bursa de valori și al achiziționării companiei Xstrata, fiind chiar unul dintre artizanii respectivei tranzacții.

Franța l-a onorat cu distincția de Cavaler al Legiunii de Onoare, iar regina Angliei i-a conferit titlul de Comandor al Ordinului Imperiului Britanic. A fost de asemenea cel mai în vârstă om care a ajuns fără ajutor la Polul Sud. S-a întâmplat

în 2004, când, la 64 de ani, a tras o sanie de 155 kg timp de 58 de zile, la temperaturi de -30°C. A slăbit atunci 23 kg. Soția lui a fost prima femeie care a făcut înconjurul lumii în elicopter. Iată așadar o viață împlinită și interesantă.

Lăsând însă la o parte toți acești ani de aventură și călătorii, am aproape certitudinea că acei cinci ani petrecuți în cadrul Legiunii au fost cei mai importanți și mai ales cei pe care vrea să-i împărtășească nu doar cu familia sau prietenii, ci cu toți oamenii; ar vrea ca lumea întreagă să trăiască cu el acele momente, acele senzații. E ca un strigăt ce vine din adâncul ființei: „Am fost legionar!... Bun sau rău, puțină importanță are... Am fost legionar!"

Am fost și eu cândva... Tânărul Simon avea 19 ani. Eu am avut 19 ani și jumătate. E perioada de tinerețe a omului, între 19 și 24 de ani, când alții fac studii superioare la Sorbona, Oxford sau București... La 20 de ani, el era în Algeria, eu în Djibouti. Altă școală, a vieții, greu de explicat, greu de înțeles. Nu aș da timpul înapoi. Sau poate l-aș da doar ca să fiu același: tânăr legionar, cu o grămadă de defecte...

Primii mei cinci ani în Legiune au fost, cred, și cei mai interesanți din viața mea, în mod special din viața de legionar. Am descoperit atunci o lume la care unii doar visează, iar alții nici măcar nu îndrăznesc să viseze.

Instrucția în Legiune se făcea, în anii tinereții mele, timp de patru luni, la Castelnaudary, în sud-vestul Franței. Eu am fost un băiat foarte „norocos": am făcut șase luni și jumătate de instrucție. De fapt, am făcut patru luni de instrucție în acea localitate, ca toată lumea, iar pentru că am terminat al treilea din 56 de candidați, am putut să-mi aleg regimentul. Și am ales 13e DBLE sau Semibrigada 13 a Legiunii Străine (din Djibouti, în Africa). Celelalte douăsprezece n-au existat niciodată: fusese o păcăleală trasă de francezi nemților, generalului Rommel în

special şi celor din Afrika Korps. În bătălia de la Bir Hakeim, din al Doilea Război Mondial, această unitate a reuşit să stăvilească trupele germane.

Odată ajuns la Djibouti, pentru mine s-a schimbat aproape totul. De Crăciun, nu numai că nu ningea, ci erau vreo 50°C. În plus, weekendul era joi şi vineri. Abia ajunşi acolo, am aşteptat vreo două, trei zile înainte de a ni se atribui posturile. Era încă epoca în care ţinuta de stradă avea culoarea nisipului: pantalon lung, cămaşă cu mâneci suflecate pe bicepşi, chipiu alb. Îmbrăcat astfel, te prezentai pentru raport la colonel. Odată ajunşi în biroul acestuia, celor tineri ca mine li se spunea: „Repartizat la compania a III-a." Compania respectivă era subunitate de luptă. După ce ne prezentam pentru raport la căpitanul care conducea compania a III-a, ni se spunea: „Repartizat la secţia de instrucţie." În ţinuta scurtă, cu 15 pliuri călcate la milimetru şi cu trei saci în spate (*sac marin*, *sac à dos* şi *sac TAP*), te prezentai la secţia de instrucţie, unde un caporal, pe nume Gabor în cazul meu, şi un caporal-şef pe jumătate tahitian, cu vreo nouă ani făcuţi în Regimentul II Paraşutişti (2e REP), te aşteptau cu braţele încrucişate. Tu voiai să te prezinţi, iar ei îţi urlau direct: „Nu pune sacul jos, idiotule, hai, învârte-te cu ceilalţi!" De fapt, toţi ceilalţi fugeau în jurul unui loc numit *place d'arme*, în ţinută şi cu cei trei saci în spate... Asta cam până ce doi, cel puţin, cădeau cu nasul în nisip. Bine aţi venit la compania a III-a. Ni se spusese că, pentru cei care vin din metropolă, este nevoie de un timp de aclimatizare: am fost aclimatizaţi imediat; a doua zi, făceam o alergare de 16 km cu sergentul Metrel. Când ne-a luat în primire, acesta, un tip bine bronzat (originar din insula Réunion) şi cu o musculatură impresionantă, ne-a ţinut un mic discurs de tipul: „S-a terminat cu vacanţele de la Castelnaudary!..." Atunci am înţeles toţi că am încurcat-o. Şi cam aşa

a fost: două luni și jumătate de instrucție în plus, dar adaptată zonei. Opt luni mai târziu, această secție (pluton) a fost dizolvată și transformată în secție de *combat localité*. Cu alte cuvinte, alții au avut mai mult noroc... Cele două luni și jumătate fuseseră mai dure decât cele patru luni de la Castelnaudary. Marșul de 150 km prin Pirinei fusese mult mai agreabil decât marșul făcut de trupele de comando în deșertul din Djibouti. La început e mai greu, pe urmă te obișnuiești.

Nouă, tinerilor legionari, ni s-a spus că putem merge în șapte cartiere, iar în celelalte, mai puțin (unii militari francezi fuseseră găsiți tăiați în bucăți printre niște gunoaie). În partea centrală erau vreo 200 de baruri cu fete originare din Somalia și Etiopia, care trăiau și întreținеau familii întregi în țările lor de origine, în principiu, grație militarilor francezi. Îmi aduc aminte de un bar renumit, La Fleche Rouge, și de o anumită Mamie Fanta, o femeie de vreo 60 de ani. Marea majoritate a acestor femei ce lucrau în barurile de noapte erau ori tăiate, ori cusute... Noi nu eram obișnuiți cu așa ceva. Îmi aduc aminte că, după vreo zece ani, am întâlnit, într-un colț uitat al Etiopiei, o femeie care voia să facă „dragoste" pentru un dolar. Eram trei legionari: eu, român de origine, un bulgar și un senegalez. Toți trei am rămas prostiți de situație, depășiți complet; un sentiment de milă amestecat cu uluială. Revenind la Djibouti, îmi aduc aminte de niște tabere de refugiați și de un prieten polonez, care avea și el vreo 20 de ani; l-am simțit destul de afectat... Le aruncam copiilor biscuiți și conserve. Mi-a zis: „E o probă grea pentru suflet." Aceiași copii, în schimb, când treceam pe la Balbala sau Holhol, ne aruncau cu pietre în cap. Din camionul nostru, erau jumătate care le aruncau biscuiți și conserve din milă, iar cealaltă jumătate utiliza conservele ca proiectile. Într-o bună zi, unul a aruncat o grenadă. Chiar dacă nu a fost decât o grenadă de antrenament, a fost cât pe ce să creăm un incident

cu armata din Djibouti, care era deja implicată într-un război civil (noi, în general, le supravegheam mişcările).

Compania a III-a era organizată cam în felul în care este organizat un regiment din metropolă, unde fiecare companie are o specializare specifică (vânători de munte, înotători de luptă, desant cu elicopterul etc.). În Djibouti, fiecare secţie avea o altă specializare. Noi eram în secţia I, de *destructeurs* (ne ocupam cu mine şi explozibili), secţia a II-a era de înotători de luptă, a III-a, de trăgători de elită, iar a IV-a, de luptă în localitate. Exista şi secţia comandament bineînţeles, însă şi la secţia de suport şi lucrări (2 CAT), unii se ocupau cu rachetele, alţii cu mortierele.

La compania a III-a, când am ajuns eu, în 1991, mascota era o maimuţă. Ne fura beretele verzi, hârtia igenică, ţigările, de fapt, cam tot ce-i cădea în mână. După vreo săptămână, două, nu am mai văzut-o... S-o fi supărat careva pe ea. La 2 CAT aveau un ghepard. Când am plecat din Djibouti, după doi ani, era încă acolo. M-am întors după vreo 12 ani; la intrarea în cartier era o întreagă grădină zoologică. Cartierul respectiv era cel mai curat loc din Djibouti, căci mai aveam o tabără la Oueah, unde erau „cavalerii" noştri din Legiune, tot pentru doi ani, precum şi la Arta, unde veneau băieţii de la 2e REP, legionarii paraşutişti care se schimbau la fiecare patru luni. Exista de asemenea centrul CECAP, adică Centrul de Antrenament pentru Comando de la Arta Plage. În doi ani, cei mai norocoşi făceau antrenamentul respectiv doar o dată, dar au fost oameni care l-au făcut şi de vreo trei ori. Existau şi alte regimente, ale armatei franceze, dar soldaţii lor nu erau puşi să vopsească toate pietrele în alb, ca noi (indiferent că acestea erau în cartier sau în mijlocul deşertului). De altfel, nici măcar nu lucrau după-masa, din cauza căldurii, la fel ca civilii. Doar Legiunea lucra după-amiaza.

Orașul reînvia numai la căderea serii. Un oraș murdar și prăfuit... Nici după 12 ani, când l-am revăzut, nu se schimbase nimic; poate doar numele restaurantelor și ale barurilor. Militarii francezi obișnuiau adesea să le dea de băut legionarilor, de frică să nu ia bătaie.

Îmi aduc aminte ținuta de stradă. La prima ieșire în oraș, când m-am uitat în oglindă, mi-am zis că nu se poate. Vorbeam cu un prieten român de cămașa cu mâneci scurte și șort de culoarea nisipului, călcate timp de o oră, două, cu chipiul alb pe cap și mai ales pantofii lăcuiți, cu șosetele până la genunchi. Șosetele m-au șocat la început, dar pe urmă am văzut că, acolo, ele nu șocau de fapt pe nimeni. Dacă aveai mai puțin de cinci ani de serviciu, erai oricum obligat să ieși în ținută (în afara vacanțelor). La postul de pază, unii sergenți măsurau distanțele între falduri cu rigla... Cu ținuta bine călcată sau nu, în general erai întors în cameră și invitat s-o calci încă vreo două, trei ore, după care puteai să ieși în sfârșit, îmbrăcat impecabil și cu condiția de a te servi cu prezervative. La ieșire, totul trebuia să fie perfect, mai ales ținuta. La întoarcere, mai puțin; adesea erau soldați care intrau cu ruj de buze pe guler.

Îmi aduc aminte că, într-o noapte, pe la 4-5 dimineața, când eram de gardă la poartă, la capătul drumului văd o siluetă ce se apropia agale. Când disting în sfârșit persoana, recunosc un prieten român (ne cunoșteam toți, nu eram prea mulți la acea vreme). Mă uit la el: avea cămașa scoasă din pantaloni, toți nasturii rupți, pieptul dezvelit, chipiul complet strivit în mână: „Ce-ai făcut?" „M-am bătut cu vreo cinci." „Hai, intră până nu te vede șeful de post."

Lucruri asemănătoare se întâmplau destul de des. Multă vreme, la ieșirea din cazarmă, a rămas scris pe un panou: „Discoteca Mocambo interzisă pentru compania a III-a." Doi legionari fuseseră atacați de mai mulți localnici în discotecă, după

care vreo 20 de soldați din compania a III-a s-au dus și au bătut toată discoteca, de la un capăt la altul.

O vorbă zicea că un legionar bun trebuie să treacă cel puțin o dată prin pușcăria regimentului. Cei aflați în pușcărie ziceau în schimb că viața era mai puțin dură decât în unele secții, mai ales în comparație cu ce păteau cei pedepsiți pe companie. Îmi aduc aminte cum fugeau la ora prânzului, când afară erau peste 50°C, cu sacii în spate, iar în saci aveau bidoane de 20 de litri, umplute trei sferturi cu apă ca să se legene. Atunci, colonelul s-a enervat și a urlat la căpitan, întrebându-l dacă vrea să-și omoare oamenii. Am fost și eu pedepsit, am fost și în pușcărie. Greblam pietriș, scoteam buruieni cu lopata și altele.

Îmi aduc aminte de un legionar englez care făcuse vreo doi-trei ani în 2e REP înainte de Djibouti. Eram pedepsiți amândoi, și nu mai știu de ce era să ne luăm la bătaie cu lopețile. Pe urmă însă ne-am împrietenit. Zicea că Legiunea îl adusese pe calea cea bună. Tatuat cu o grămadă de chipuri de buldogi, fusese de fapt huligan în tinerețe. Eu fusesem învățător, dar nu multă vreme, doar un an.

La compania a III-a aveau mătură și o greblă enormă. Trebuiau doi oameni ca să tragă grebla din oțel masiv, de vreo doi metri și cu dinți de vreo 40 cm. Cu grebla se dădea prin toată piața în fiecare dimineață, în lățime, iar cu mătura, de jur împrejur.

Erau mai multe ritualuri la acea vreme. De pildă, în ziua când ți se plătea solda, trebuia să-ți pui banii în chipiu, chipiul pe cap și să saluți înainte de a ieși din birou.

O altă frază des utilizată era: „Nu încerca să înțelegi." Câteodată era probabil chiar mai bine, mai ales ca tânăr legionar.

Într-un alt regiment, un adjutant-șef s-a pedepsit pe el însuși: și-a scris propriul *bulletin de punition* pentru că a venit cu 5 minute întârziere.

O altă snoavă, aflată de la cei din 2e REP, era despre catârul Tapanar. Acesta ar fi fost urcat pe scări la statul major pentru a

fi raportat la colonel și a fi pedepsit... E drept că animalul era înregistrat, deci avea chiar și un salariu.

Într-o bună zi, după vreo opt luni petrecute în Africa, a apărut și Moșu'. Moșu' avea 1,50 m, vreo 50 kg și o față plină de riduri. Când s-a angajat în Legiune, avea 37 de ani. A ținut însă tot timpul pasul cu ceilalți, câteodată s-a descurcat chiar mai bine ca unii. A stat în instituție, sau în „fabrică", cum zicea el, vreo 18 ani și jumătate...

Un dicton bine cunoscut legionarilor zice: *Légionnaire un jour, légionnaire toujours!* Că face cinci, 15 sau 30 de ani, legionarul rămâne marcat pe viață. Azi eu sunt artist, mai ales pictor. Sunt pictor oficial al armatei franceze. Am statut de comandant (ceva similar cu gradul de maior în România), dar, în general, în afara tuburilor mele de uleiuri, nu prea comand pe nimeni. În schimb, am rămas atașat instituției Legiunii, precum și fostului meu regiment (6e REG / 1e REG). Acesta a fost „regimentul-mamă" pentru mine. La ultimele două comemorări ale Bătăliei de la Camarón am fost la Aubagne.

Nu am avut încă ocazia să-l cunosc personal pe domnul Murray. Ar fi însă o deosebită onoare din partea mea, mai ales că lumea Legiunii Străine rămâne un microunivers. Știu în schimb persoane care l-au cunoscut.

Un prieten general și fost președinte al pictorilor oficiali ai armatei îmi zicea că Simon Murray venea câteodată la festivitățile prilejuite de comemorarea Bătăliei de la Camarón... bineînțeles, cu elicopterul.

Sunt aproape sigur că acea perioadă pe care tânărul Murray a petrecut-o în cadrul Legiunii a contribuit într-un fel sau un altul la reușita lui ulterioară; el însuși a afirmat acest lucru. Un client al meu din sudul Angliei, care servise cinci ani în Legiunea Străină, prin anii '70, mai ales în 2e RE, la Bonifacio, a vrut să-i fac portretul în ținuta de paradă a acelei epoci. Unde era la

cei 20 de ani ai lui, tânăr şi plin de forţă! Anii aceia, mi-a mărturisit el, l-au ajutat mai târziu să reuşească în viaţă.

Legiunea Străină este o instituţie unică în lume, capabilă să adune peste 150 de naţionalităţi într-un spirit comun, fără a distruge culturile sau credinţele originare, în stare să exploateze calităţile individuale, când ele sunt excepţionale, indiferent că este vorba despre aptitudini militare, sportive, artistice sau muzicale.

Pe scurt, pentru mine, Legiunea a însemnat: doi ani în 13e DBLE, în Djibouti, cu două plecări în Somalia (operaţiile Oryx, ca „beretă verde", şi ONUSOM II, ca „beretă albastră"), apoi în 6e REG (viitorul 1e REG), Republica Centrafricană, fosta Iugoslavie (şase luni), Eritreea şi Etiopia (tot şase luni), doi ani la DLEM, pe insula Mayotte, în arhipelagul Comore, cu familia, şi am terminat cu încă o trecere de patru luni prin Djibouti.

În Djibouti, în 1992, am trecut cu camionul, împreună cu tot grupul nostru, peste o mină pusă în asfalt, o mină artizanală, cu o greutate de circa 7,5 kg. Gaura făcută în şosea a avut cam 2 m în diametru şi 1,50 m adâncime. Din fericire, nu s-a înregistrat nici un mort. În Somalia, un obuz a căzut lângă noi, dar nu a explodat.

Poveşti şi anecdote toţi legionarii au, dar aici nu e vorba despre povestea mea, ci despre cea a domnului Simon Murray, pe care vă las s-o descoperiţi cu plăcere şi curiozitate.

Din păcate, alţii au avut mult mai puţină şansă ca noi. Doar unu din zece e reţinut după teste spre a fi înrolat. Acela va deveni, poate, legionar. Iar dacă devine legionar, va face sigur cunoştinţă, în momentele dure, cu celebra frază:

„Nu am venit noi după tine să te căutăm. Tu ai venit aici singur... ca Voluntar."

PAUL ANASTASIU

Pentru Jennifer, Justin, Suze și Christy

„Prin lumina care se împuțina cu repeziciune și printre fulgii de zăpadă care nu conteneau să cadă, am zărit ceva ce nu voi uita niciodată. Cel mai măreț corp de luptători adevărați pe care îl văzusem vreodată, mărșăluind cu fruntea sus, de parcă lumea s-ar fi aflat în stăpânirea lor, niște bărbați uscățivi, cu înfățișare aspră, purtându-și admirabil armele, pășind într-o cadență perfectă."

VICONTELE ALANBROOKE, MAREȘAL
(reacția sa la vederea unui batalion al Legiunii Străine,
consemnată în jurnalul său de război)

Cuvânt-înainte

Toţi băieţii au vise – sau, dacă nu le au, atunci, cu siguranţă, ceva nu este în regulă cu ei. În zilele noastre, un astfel de vis ar putea fi acela de a juca în echipa de fotbal Manchester United sau de a pilota o navetă spaţială. Şi în urmă cu cincizeci de ani oamenii aveau asemenea vise, doar că ele erau diferite.

Pentru cei mai mulţi dintre cei care acum au în jur de şaizeci de ani[1], primele amintiri sunt legate de cel de al doilea Război Mondial. Eroii lor erau fie mari sportivi – Bradman[2], Matthews[3], Finney[4], Compton[5] – fie eroi de război. Noi ne jucam de-a cowboy-ii şi indienii sau de-a hoţii şi vardiştii. O regulă nescrisă ne făcea să protestăm atunci când trebuia să fim personajele negative pentru că, în mintea noastră, cele pozitive trebuiau să câştige întotdeauna.

Jocurile nu făceau decât să ne oglindească visele şi să ne îndrepte năzuinţele către ziua în care ar fi urmat să împlinim fapte pe cât de măreţe, pe atât de îndrăzneţe. La rândul lor,

[1] Aceste rânduri au fost scrise în anul 2000 (n.tr.; dacă nu se specifică altfel, toate notele aparţin traducătorului).

[2] Don Bradman (1908–2001), jucător australian de cricket.

[3] Austin Matthews (1904–1977), jucător galez de cricket.

[4] Tom Finney (1922–2014), fotbalist englez.

[5] Denis Compton (1918–1997), jucător englez de cricket.

aceste fapte erau inspirate din cele săvârşite de eroii noştri pe care, dacă nu îi vedeam la jurnalele de actualităţi pe care le urmăream, sâmbăta, la cinematograf, îi cunoşteam din cărţi. În lipsa televizorului şi a casetelor video, citeam pe rupte şi, în visele noastre, străbăteam călare preriile, luptându-ne cu indienii Sioux, îl însoţeam pe Allan Quatermain[1] în căutarea minelor regelui Solomon ori zburam împreună cu Guy Gibson[2] ca să distrugem barajul Mohne. Iar cei care citeau clasicul şi nemuritorul roman *Beau Geste*[3] îşi imaginau cum îşi apără eroul principal fortul în faţa sălbaticilor şi înfricoşătorilor tuaregi din deşertul Sahara.

Nu ştiu câţi dintre băieţii care au copilărit în anii 1940–1950 au citit *Beau Geste*, însă trebuie să fi fost cu miile. Cartea se bucura de aprobarea părinţilor şi era extrem de captivantă. Ne introducea în viaţa unui ciudat regiment de luptători în deşert, iar pentru băieţii din Anglia, romanul reprezenta cu siguranţă singura sursă de informaţii despre acel regiment: Legiunea Străină.

Pentru toţi acei băieţi, Legiunea a rămas doar un vis. Cu o singură excepţie: Simon Murray, care chiar s-a înrolat în aceasta. Şi încă pentru cel mai romantic dintre motivele posibile: din pricina unei fete. Digby[4] ar fi fost mândru de el.

---

[1] Allan Quatermain, eroul romanului *King Solomon's Mines* („Minele regelui Solomon"), apărut în 1885, aparţinând scriitorului englez H. Rider Haggard (1856–1925).

[2] Guy Gibson (1918–1944), pilot britanic, comandant de escadrilă, conducătorul operaţiunii de distrugere a barajelor din regiunea Ruhr, desfăşurată în anul 1943.

[3] *Beau Geste*, roman de aventuri al scriitorului englez P.C. Wren (1875–1941), apărut în anul 1924, în care este vorba despre trei fraţi care se înrolează separat în Legiunea Străină.

[4] Digby Geste, unul dintre personajele romanului *Beau Geste*.

Aşa cum se prezenta în anul 1960, Legiunea nu prea semăna cu cea descrisă în roman şi cu trupele încartiruite în Fort Zinderneuf[1], însă în rândurile acesteia se mai puteau întâlni sergenţi la fel de brutali precum Lejaune[2]. Cazarma plină de inadaptabili şi fugari, disciplina aspră, exerciţiile fizice inimaginabil de dure, tradiţia împărţirii sarcinilor, loialitatea neclintită faţă de Legiune şi camarazi, serviciul devotat sub steagul Franţei – toate acestea erau încă prezente în nemilosul deşert din nordul Africii.

În tot cazul, anii în care Simon Murray a fost înrolat au reprezentat una dintre cele mai tumultuoase perioade din istoria extraordinară a acestei unităţi combatante. Franţa se afla în cel de al cincilea an în care purta un război crâncen, prin care încerca să-i oprească pe naţionaliştii algerieni să obţină independenţa. FLN[3] se vădea a fi un adversar viclean şi nemilos. Înainte ca Simon să fie prins mai bine de doi ani şi jumătate în acel conflict, Legiunea se divizase în privinţa independenţei Algeriei, acordată de generalul De Gaulle în data de 1 iulie 1962, aşa că o parte însemnată a elitei Legiunii părăsise cazarma din Oran[4], cântând *Je ne regrette rien*, răzvrătindu-se şi pornind în exil.

Începând din luna mai a anului 1962, am fost numit corespondent al Agenţiei Reuters din Paris şi am relatat despre uluitoarele evenimente care s-au desfăşurat în anii aceia:

---

[1] Mică garnizoană în care se desfăşoară o parte din acţiunea romanului *Beau Geste*.

[2] Sergent-major, unul dintre personajele romanului *Beau Geste*.

[3] *Front de Libération Nationale* (Frontul de Eliberare Naţională), principala mişcare naţionalistă din timpul Războiului din Algeria (1954–1962).

[4] Oran, oraş din nord-vestul Algeriei.

încercarea membrilor OAS[1], în rândurile căreia se aflau şi câţiva devotaţi veterani ai Legiunii, de a-l asasina pe şeful statului francez[2]; dârzenia lui De Gaulle, care a sfidat toate aceste atentate şi a reuşit să înăbuşe răzmeriţa; înfiorătoarea vânătoare de oameni, desfăşurată pe tot teritoriul Franţei, în anii în care luptătorii antiterorişti francezi *barbouzes*[3] (bărboşii) încercau să ucidă oameni care cândva fuseseră eroi. Nu mă gândeam pe atunci că, în *bled*-ul[4] deşertului algerian, ar fi putut să existe un conaţional al meu, vânos, ars de soare şi tare ca piatra, care, într-o zi, îşi va aminti şi va descrie de-a fir a păr cum se desfăşura în acei ani viaţa unui legionar.

Cu atât mai puţin mă gândeam că, într-o bună zi, voi citi această carte, că îl voi întâlni pe autor şi că mă voi împrieteni cu el.

După patruzeci de ani, cartea rămâne remarcabilă: povestea unei aventuri reale, a unei epoci apuse, a unei perioade devenite între timp istorie – despre care acum se învaţă la şcoală. Povestea unei Legiuni care ea însăşi a suferit schimbări semnificative. Unele lucruri însă au rămas la fel. Am participat la comemorarea Bătăliei de la Camarón, organizată la noul cartier general de la Aubagne, şi am ţinut mâna din lemn a lui Danjou[5]. Uniforma, marşul lent, bizar, chipiurile albe şi epoleţii

[1] *Organisation armée secrète* (Organizaţia Armatei Secrete), organizaţie politico-militară clandestină franceză, activă în timpul Războiului din Algeria.

[2] Referire la încercarea OAS de a-l asasina pe preşedintele Charles de Gaulle în anul 1962, într-o suburbie a Parisului.

[3] *Barbouzes*, grupare armată care a activat în Algeria în 1961–1962 şi al cărei scop era suprimarea membrilor OAS.

[4] Cuvânt francez care desemnează interiorul Africii de Nord.

[5] Jean Danjou (1828–1863), căpitan în Legiunea Străină, comandantul unităţii care a luptat în Bătălia de la Camarón, în care a fost şi

stacojii – toate acestea au rămas. Însă povestea pe care o are de spus Simon Murray nu se va mai repeta niciodată. Iar în literatura modernă nu mai există o altă poveste – şi nici o altă mărturie – asemănătoare acesteia. Iată de ce eu cred că acest volum va deveni unul de referinţă şi că, atunci când alte poveşti interesante vor fi fost uitate, aceasta va mai fi citită.

FREDERICK FORSYTH
Hertford, aprilie 2000

ucis. În 1853, Danjou şi-a pierdut o mână într-un accident, ulterior confecţionându-şi singur o proteză din lemn.

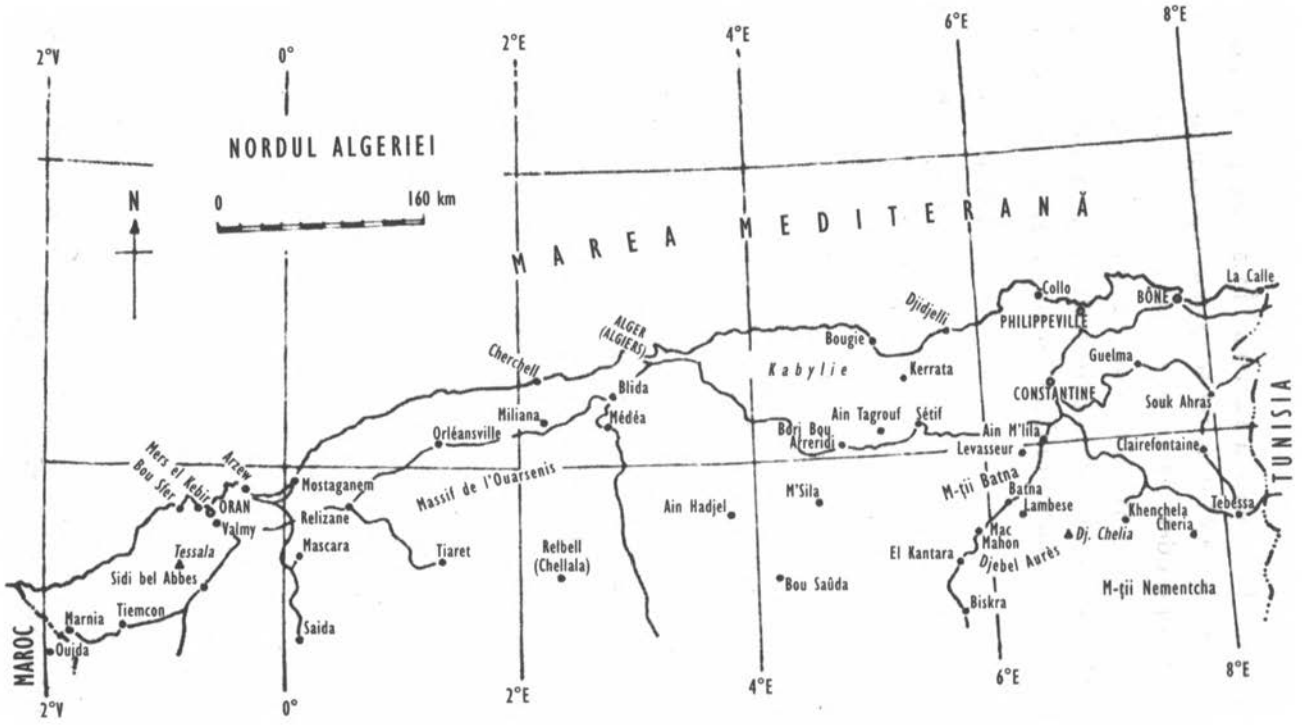
NORDUL ALGERIEI
N
0
160 km
MAREA MEDITERANĂ
2°V
0°
2°E
4°E
6°E
8°E
MAROC
TUNISIA
Collo
BÔNE
La Calle
Djidjelli
PHILIPPEVILLE
ALGER (ALGIERS)
Bougie
Guelma
Kabylie
Kerrata
CONSTANTINE
Souk Ahras
Cherchell
Blida
Médéa
Miliana
Ain Tagrouf
Sétif
Bordj Bou Arreridj
Ain M'lila
Levasseur
Clairefontaine
Orléansville
Mers el Kebir
Bou Sfer
Arzew
ORAN
Valmy
Mostaganem
Massif de l'Ouarsenis
Relizane
Mascara
Tessala
Sidi bel Abbes
Tiaret
Relbell (Chellala)
Ain Hadjel
M'Sila
M-ţii Batna
Batna
Lambese
Khenchela
Cheria
Tebessa
Mac Mahon
Dj. Chelia
El Kantara
Djebel Aurès
M-ţii Nementcha
Bou Saûda
Biskra
Tiemcon
Marnia
Ouida
Saida

Introducere

M-am înrolat în Legiunea Străină pe data de 22 februarie 1960. Aveam nouăsprezece ani şi am făcut parte din aceasta vreme de cinci ani. În toată acea perioadă nu am rămas niciodată fără creion şi hârtie, aşa că am notat evenimentele petrecute în fiecare zi, cu foarte puţine excepţii. În această carte, am extras din jurnal numai acele lucruri care mi s-au părut demne de interes şi am lăsat deoparte, zic eu, cele mai multe dintre amănuntele plicticoase. În Legiune există lungi perioade anoste – iar uneori acestea reprezintă cea mai mare problemă. Am ales personajele la întâmplare, dar niciunuia nu i s-a acordat o atenţie exagerat de mare, pentru că, la urma urmei, asta eram cu toţii, nişte indivizi singuratici. Am descris evenimentele care au lăsat cele mai adânci urme în memoria mea, pentru că numai acestea marchează etapele drumului parcurs de mine în cei cinci ani.

Atunci când am ajuns la Paris, cu multă vreme în urmă, şi m-am oprit în faţa porţilor Legiunii în acea zi rece şi umedă de februarie, nu eram prea hotărât ce urma să fac. Ştiam că urma o perioadă foarte diferită de viaţa mea relativ tihnită de până atunci. Nu prea eram genul de om care bate de obicei la porţile Legiunii, cu toate că, în trecut, în familia mea existaseră bărbaţi care aleseseră cariera militară.

Aveam un frate mai mare care fusese ofiţer în *Scots Greys*[1], iar tata, un bunic, un străbunic şi un stră-străbunic fuseseră ofiţeri în regimente de elită precum *Black Watch*[2]. Eu urma să devin doar un caporal al Legiunii Străine.

Urmasem una dintre cele mai vechi şcoli publice din Anglia şi proveneam dintr-o familie bună, din clasa mijlocie, care făcuse ceva bani de pe urma Revoluţiei Industriale şi din tranzacţii cu acţiuni la bursă. Averea fusese risipită în cele din urmă de cheltuitorii mei bunici. Cu toate acestea tradiţia familiei şi şcoala au sădit în mine valorile care au fost şi sunt considerate a fi în continuare potrivite pentru un tânăr gentleman aflat la început de drum.

La fel ca oricare alt englez, citisem romanul *Beau Geste* al lui Wren şi eram de părere că serviciul militar efectuat într-o armată străină, pe teritoriu străin era o formă acceptabilă de a-ţi începe viaţa – pe vremuri, se chema că pleci în campanie. Ceea ce nu ştiam atunci era faptul că Wren realizase un tablou al Legiunii care reflecta destul de bine realitatea, iar eu urma, într-adevăr, să încep o viaţă aspră, pentru care nu eram deloc pregătit. Viaţa mea urma să devină complet lipsită de romantism şi, ca recrut, mă deosebeam complet de soldaţii obişnuiţi ai armatei franceze.

Multă lume m-a întrebat de ce m-am înrolat în Legiune şi, cu toate că nu există niciun mister în ceea ce mă priveşte, nu am un răspuns limpede la această întrebare. O minte ascuţită ar putea trage anumite concluzii citind jurnalele mele – da, a existat o fată, pe nume Jennifer – dar experienţa prin care am trecut nu se poate rezuma la atât. Am locuit în garsoniere

[1] *Royal Scots Greys*, regiment de cavalerie din armata britanică, existent în perioada 1707–1971.

[2] Batalion de infanterie din cadrul Regimentului Regal Scoţian.

ieftine, închiriate, în Manchester, câştigându-mi traiul ca muncitor într-o turnătorie de fontă şi primind şapte lire pe săptămână. Nu era prea plăcut şi trăiam cu impresia că nu am nicio ţintă în viaţă. Armata britanică îmi refuzase înrolarea, spunându-mi să mă întorc peste şase luni. Cred că nu eram decât un tinerel, fără prea multă încredere în sine, care dorea să trăiască o provocare extremă, cu ajutorul căreia să păşească în rândul bărbaţilor adevăraţi. Voiam să îmi dovedesc ceva mie însumi, să văd dacă puteam face faţă acelei provocări. Citisem destule cărţi, îmi alesesem eroii şi aveam propriile mele vise.

Poate că, în acele vremuri îndepărtate, viaţa nu era o alergătură de la un cap la altul. Aveam mai mult timp să ne facem de cap şi să trăim aventuri. Aveam mai puţin de pierdut, pentru simplul motiv că nu aveam nimic. Poate că viaţa părea prea lungă şi poate că motivul pentru care m-am înrolat nu este, oricum, atât de important. Ceea ce contează este faptul că am făcut acel pas. Iată cum s-au desfăşurat lucrurile...

SIMON MURRAY

Capitolul 1

Aclimatizarea

22 februarie 1960, Paris

Mă trezisem cu mult înainte de răsărit şi, până în momentul în care bolta întunecată a cerului începuse să capete primele nuanţe cenuşii, mă hotărâsem în sfârşit să mă duc. La ora 8 mă aflam deja în metrou, îndreptându-mă către Vechiul Fort din Vincennes[1] – unde se afla centrul pentru recrutări al Legiunii Străine. În metrou se aflau puţini călători; toţi aveau figura încrâncenată a omului care pleacă la serviciu luni de dimineaţă. Probabil că şi eu aveam o figură asemănătoare.

Din staţia Vincennes, am luat-o pe nişte străzi şi am ajuns în cele din urmă în faţa porţilor masive ale Vechiului Fort. Pe o placă aşezată pe zid era scris simplu:

BUREAU D'ENGAGEMENT – LÉGION ÉTRANGÈRE – OUVERT JOUR ET NUIT[2].

Am bătut cu putere în uşile uriaşe, care s-au deschis imediat, după care am păşit într-o curte pavată cu piatră cubică şi am dat ochii cu primul legionar. Acesta era îmbrăcat într-o

[1] Comună în departamentul Val-de-Marne, aflată la sud de Paris.

[2] Birou de recrutări – Legiunea Străină – Deschis zi şi noapte (lb. fr.).

uniformă kaki, având o centură lată, albastră, prinsă în jurul taliei, precum şi epoleţi roşu-aprins pe umeri. Purta un chipiu alb şi ghetre albe. Înfăţişarea acestuia mi s-a părut impresionantă. Mai puţin impresionat am fost de carabina lui străveche. A închis uşile cele mari, după care mi-a făcut semn din cap să îl urmez.

Am fost condus într-o cameră pe uşa căreia scria BUREAU DE SEMAINE, ceea ce am bănuit că trebuia să însemne „Secretariat" sau ceva de genul acesta. Încăperea părea destul de primitivă, având o duşumea nelăcuită, precum şi o masă de lemn şi un scaun. Câteva fotografii vechi şi şterse, reprezentând legionari arborând steaguri ale regimentelor şi bărbaţi conducând tancuri prin deşert sau mărşăluind pe bulevardul Champs-Élysées, atârnau, uşor înclinate, pe pereţi.

Un sergent, aşezat în partea cealaltă a mesei, m-a măsurat cu privirea din cap până în picioare, însă nu a spus nimic. Am spart eu gheaţa, spunând în engleză că am venit să mă înrolez în Legiunea Străină, la care sergentul mi-a aruncat o privire care exprima deopotrivă mirare şi înţelegere. Mi-a răspuns într-o engleză destul de bună, cu accent german:

— De ce?

I-am dat un răspuns convenţional, în care nu am uitat să folosesc cuvântul „aventură", la care el mi-a spus că nu am venit în locul potrivit. M-a avertizat că următorii cinci ani, pe care doream să îi petrec în sânul Legiunii, aveau să fie lungi şi grei, după care mi-a spus că ar trebui să dau uitării imaginea romantică pe care şi-o fac englezii despre Legiune şi că aş face mai bine să plec şi să mă mai gândesc. I-am răspuns că mă gândisem deja vreme îndelungată şi că venisem de departe. În cele din urmă, sergentul a zis oftând „bine", după care m-a condus pe nişte scări la etaj, într-un fel de sală de consiliu.

Am intrat şi am zărit aproximativ patruzeci de bărbaţi care stăteau pe băncile aşezate de-a lungul pereţilor. Imediat, optzeci de ochi s-au îndreptat către mine, iar eu nu am putut face altceva decât să îmi trec rapid privirea prin încăpere. Nu exista nicio faţă la care, uitându-mă, să mă facă să zic „el e ca mine" sau „suntem oarecum asemenea". Mi-am dat imediat seama că nu aveam absolut nimic în comun cu niciunul dintre cei prezenţi.

M-am aşezat pe un loc liber, la capătul uneia dintre bănci, şi am început să mă uit la propriile picioare, însă îmi dădeam seama că toată lumea se holba la mine. Bărbaţii de acolo purtau bărbi negre, cărunte, albe sau castanii. Unii erau chelioşi, alţii nepieptănaţi, erau îmbrăcaţi în fel şi chip, însă toţi aveau o înfăţişare aspră şi neîngrijită. Erau cu totul altfel decât mine. Mi-aş fi dorit din tot sufletul ca în acel moment să port o pereche de blugi şi un pulover vechi, în locul costumului cu două rânduri de nasturi.

Doi dintre cei prezenţi chicoteau la celălalt capăt al încăperii. Am încercat să le evit privirile, cu toate că simţeam că mi se suie sângele la cap. Am rămas cu toţii acolo multă vreme până când, în cele din urmă, şi-a făcut apariţia un ofiţer, însoţit de câţiva bărbaţi purtând sacouri albe, care ne-au spus să ne dezbrăcăm şi să rămânem în chiloţi.

Unul câte unul, am fost chemaţi şi ni s-au făcut o serie de teste medicale. Totul a durat vreo două ore, după care am fost lăsaţi din nou să aşteptăm aşezaţi pe bănci. Examenul medical a dezlegat limbile câtorva dintre bărbaţii prezenţi – şi lumea a început să sporovăiască, în special în germană. În clipa aceea, am hotărât să rămân tăcut. Am început să mă întreb dacă aş mai avea timp să prind avionul de ora şase care făcea legătura dintre aeroportul Orly şi Londra.

A trecut încă o oră, după care ofițerul a apărut din nou, însoțit de sergentul pe care îl întâlnisem în *Bureau de Semaine*. Acesta a făcut un anunț în limba franceză, din care am înțeles că nu aveau nevoie decât de șapte oameni dintre cei prezenți – ceilalți fiind liberi să plece. Au dat citire celor șapte nume – al meu regăsindu-se printre acestea.

Toți cei șapte recruți am fost chemați și scoși din încăpere, părăsindu-i pe ceilalți, care au fost îndrumați către ieșire și lăsați în brațele primitoare ale Parisului. Am fost duși pe niște coridoare întunecoase, apoi pe niște scări până la o magazie aflată la etajul de sus al clădirii, unde ni s-au dat vestoane și pantaloni, câte o pereche de bocanci, precum și câte o manta. Apoi ni s-a dat ceva de mâncare, într-o încăpere mică, sărăcăcioasă, cu mese și scaune metalice.

În timpul mesei, nimeni nu o scos o vorbă, iar în clipa în care am golit farfuriile, am fost îndrumați către o mică încăpere, în care ni s-a pus o înregistrare, repetată în mai multe limbi. Camera era luminată doar de un bec de 40 W care atârna din tavan, prins cu un cablu lung: atmosfera de acolo era absolut sinistră. Împreună cu mine erau doi nemți, un spaniol, un belgian și doi olandezi. Cu toții păreau extrem de încordați.

Apoi mesajul s-a repetat în engleză, astfel încât am fost informat că urma să semnez un contract pe cinci ani și că, din clipa în care îmi puneam semnătura pe el, nu mai aveam cale de întoarcere. Vocea care se auzea în difuzor era solemnă ca a unui judecător care tocmai pronunță o condamnare la moarte. Aș fi vrut să mă pot adresa acelei voci, să vorbesc cu un englez, însă dialogul nu era posibil; în plus, sosise vremea să mă hotărăsc. Cu toții am ascultat înregistrarea în tăcere, după care nimeni nu a spus nimic, nimeni nu a început să strige că vrea

să iasă afară, nimeni nu a cedat, nimeni nu a intrat în panică. Ne-am înşirat toţi în faţa unui birou şi am semnat, pe rând, contractul. Acesta se compunea din trei volume uriaşe, scrise într-o franceză neinteligibilă. Încercările de a-l citi erau descurajate – oricum, nu ar fi avut nicio noimă.

M-am simţit de parcă tocmai aş fi semnat un cec în alb şi l-aş fi înmânat unui străin. Apoi s-a înserat şi ne-am trezit cu toţii într-un dormitor: paturi metalice şi saltele de paie, acoperite cu pături. O goarnă sună „stingerea", când încet, când tare, în funcţie de cum bătea vântul. Aşa s-a sfârşit prima mea zi: începutul unei noi aventuri. Cred că sergentul avusese dreptate – în faţa mea se deschidea un drum lung, pe care aveam să-l străbat singur. Mă aflam la Paris, însă mă simţeam de parcă aş fi fost deportat pe lună.

A doua zi

Am fost treziţi devreme, de sunetul unei goarne parcă anume făcute să ne destrame visele şi, după ce ne-am spălat cu apă rece şi am băut o cană de cafea, am fost trimişi să curăţăm cartofi, să spălăm podele şi să facem alte corvezi (cărora în limba franceză li se spune *corvée*) în fort. Se vorbeşte puţin, în primul rând din pricina barierelor lingvistice. Ziua a trecut cu repeziciune, iar deseară vom lua trenul de Marsilia. Călătoria noastră începe.

24 februarie 1960

Noaptea trecută s-a iscat un conflict, în urma căruia am reuşit deja să îmi fac un duşman. Nu existau suficiente locuri, aşa că regula era „primul venit, primul servit". Pe seară, am ieşit din compartiment ca să fac pipi, iar când m-am întors, am constatat că spaniolul îmi ocupase locul. Nu îmi plăcea deloc

situaţia în care mă aflam. Am încercat să îi explic cu blândeţe că se aşezase pe locul meu şi că tocmai citea revista mea, însă spaniolul a făcut pe surdul. Era prea devreme ca să mă iau la harţă, însă era *şi mai devreme* ca să evit una; mi-am dat imediat seama că trebuia să îmi impun punctul de vedere.

Dintr-o singură mişcare, înainte să mă pot răzgândi, l-am apucat pe individ de rever, l-am ridicat în picioare şi l-am azvârlit pe culoar.

Amândoi am fost foarte surprinşi: el de faptul că fusese aruncat cu o asemenea violenţă, eu de faptul că îl aruncasem. Eu sunt foarte mic de statură şi nu obişnuiesc să mă port astfel cu oamenii!

Spaniolul a trecut însă repede de la surpriză la alte sentimente şi s-a năpustit spre mine. Mantalele noastre, precum şi spaţiul strâmt din vagon ne-au îngreunat mişcările, aşa că niciunul dintre noi nu a reuşit să îl biruiască pe celălalt – însă eu cred că am fost la înălţime. În cele din urmă, ceilalţi recruţi s-au plictisit să asiste la încăierare, aşa că ne-au despărţit. Cei mai mulţi mi-au luat partea, iar spaniolul a fost dat afară din compartiment şi lăsat pe culoar. S-a îndepărtat de mine sfredelindu-mă cu privirea şi proferând în spaniolă ameninţări de răzbunare. Va trebui să stau cu ochii pe el.

Am ajuns la Marsilia la jumătatea dimineţii, după care am fost suiţi în nişte camioane, care mai apoi s-au îndreptat către un fort aflat deasupra portului. Numele fortului este Saint Nicolas. Acolo se aflau în jur de trei sute de recruţi ai Legiunii care ajunseseră la destinaţie în grupuri de câte aproximativ treizeci de indivizi, veniţi de la diferitele centre de recrutare situate la Strasbourg, Lyon şi Paris. O dată la aproximativ zece zile, jumătate dintre cei de aici sunt trimişi în Algeria.

Primul lucru a fost să ni se schimbe uniforma de luptă cu haine din dril. Acestea erau murdare şi ponosite, fără nasturi şi prinse cu bucăţele de sârmă. În mod evident, uniforma ne fusese dată numai pentru călătoria cu trenul şi pentru ochii privitorilor, ca să nu fim cumva confundaţi cu nişte condamnaţi – pentru că, în realitate, arătam ca nişte puşcăriaşi.

Curtea centrală a fortului este asemenea celor pe care le poţi vedea în filmele cu deţinuţi: grupuri de bărbaţi care se uită unii la alţii pe furiş, indivizi retraşi, sprijinindu-se de ziduri, vorbe rostite în şoaptă – sau poate că nu sunt eu în stare să înţeleg ce se vorbeşte? Subofiţerii au o înfăţişare aspră – ori poate chiar sunt aşa. Dar de ce trebuiau să arate ca nişte gardieni?

Atmosfera din cazarmă este rece şi întunecată. Condiţiile igienico-sanitare sunt de neînchipuit. Într-o încăpere care arată asemenea unui grajd gol într-o dimineaţă de iarnă, nu se vede decât un robinet ieşit din perete, sub care se află un fel de troacă. Pe ţeavă vine o apă rece ca gheaţa, iar camera nu are nici ferestre, nici becuri: acesta este spălătorul pentru circa o sută de persoane. Veceurile nu sunt decât nişte toalete turceşti. Cei care au dureri de spate vor avea cu siguranţă probleme să îşi facă nevoile. În dormitoare, paturile au câte trei niveluri, distanţa dintre ele fiind atât de mică, încât abia se poate strecura un om, atât pe orizontală, cât şi pe verticală. Locul acesta îmi aduce aminte de un lagăr de concentrare pe care l-am vizitat, cândva, în Belgia – o amintire macabră a Holocaustului. Mâncarea însă este surprinzător de bună, dacă ai norocul să apuci o porţie. Regula este „primul venit, primul servit", iar recruţii îşi pun singuri mâncarea în farfurii, porţiile nefiind limitate cantitativ.

Acum este seară. Stau întins pe prici, înconjurat de oameni. Nimeni nu mă bagă în seamă, ceea ce este reconfortant. La

mesele aflate în centrul încăperii se joacă cărți. Totul este învăluit într-un fum gros, iar fundalul sonor este asigurat de sporovăiala continuă, purtată într-un milion de limbi – din care eu nu înțeleg niciuna.

Afară plouă și vântul bate cu putere. Mai devreme, m-am plimbat pe lângă crenelurile fortului, aflate înspre zona portuară. De acolo se poate vedea Chateau d'If, cunoscut din romanul „Contele de Monte Cristo". Acum cred că știu cum trebuie să se fi simțit eroul principal în lungii ani de temniță. Privind luminile nopții din Marsilia, am simțit senzații și emoții stranii. Ambarcațiunile acostate, așteptând sosirea verii, mi se păreau tentante.

Nu îmi vine să cred că mă aflu aici numai de o zi. Mă simt mai degrabă prizonier decât soldat. De data aceasta, chiar că am reușit să renunț la vechea mea viață: mă aflu la mare distanță de casă și de oricare alt lucru cu care am fost obișnuit. Când stau să mă gândesc, îmi dau seama că, dacă soarta m-ar fi purtat pe altă cale, acum aș fi făcut parte din armata britanică și aș fi fost chemat, asemenea fratelui meu, Anthony, să mă alătur celor din *Scots Greys* – iar situația mea ar fi fost cu totul alta. Nu mă simt însingurat, ci doar rupt de vechea mea viață și de oamenii cunoscuți. Ceea ce este, într-un fel, înspăimântător. Mâine aș putea să dau ortul popii, și toți cei din jurul meu ar rămâne absolut indiferenți.

Va trece multă vreme până când voi apuca să îmi revăd prietenii, să beau o halbă de bere cu ei, să mă duc la National sau să joc cricket. Cei de la Clubul de Cricket Didsbury îmi vor simți foarte mult lipsa în weekendul următor. Oricum, cred că mă voi obișnui curând cu noua mea situație. Doar se spune că, dacă îi lași suficient timp, omul se obișnuiește cu orice. Ceea ce înțelepții nu spun este *cât* timp să i se lase...

După zece zile

Ultimele zile au trecut cu repeziciune. Programul începe la ora 6, cu adunarea recruților pe meterezele fortului. Stăm în frig, îmbrăcați în uniformele noastre de dril și răspundem la apel răcnind *ici*[1] ori de câte ori ne auzim strigate numele, după care suntem trimiși, în grupuri mici, la *corvée*. În ultimele zile am lucrat la un gater, timp în care a plouat fără încetare: mâini înghețate mânuind bușteni, haine pline de apă, fața învinețită de frig. Hai odată, Africa!

11 martie 1960

Sunt o grămadă de nemți pe aici, italienii și spaniolii urmându-i ca număr la mică distanță. Italienii își petrec timpul vânzând și cumpărând tot felul de nimicuri ori schimbând valută. Dumnezeu știe de ce, pentru că banii sunt pe sponci. Sunt niște bișnițari înnăscuți, însă stau prost la capitolul credibilitate. Am intrat în vorbă cu un olandez pe nume Hank, vorbitor de engleză. E cu moralul la pământ, pentru că a fugit de acasă, abandonându-și nevasta și copiii după o ceartă în familie, iar acum regretă. A cerut să fie lăsat la vatră, însă nu cred că va primi un răspuns favorabil, pentru că așa s-ar deschide porțile și pentru alții care între timp se vor fi răzgândit.

Mai e și un lucrător agricol sezonier din Australia: e plăcut să știi că ai în preajmă pe cineva care vorbește, mai mult sau mai puțin, aceeași limbă cu tine. Numele lui este Treers și nu se poate lăuda decât cu cei trei ani petrecuți în marina comercială ca simplu marinar de punte și cu faptul că s-a îmbolnăvit de câteva ori de gonoree.

La două zile după sosirea lui Treers și-a făcut apariția un canadian pe nume Gagnon, care de asemenea se laudă cu o lungă

[1] Aici (lb. fr.).

şi impresionantă carieră în marina canadiană, dar ca ofiţer! Treers nu îl crede – înţeleg de ce – şi acum cei doi sunt precum câinele cu pisica. Gagnon este un individ alunecos şi antipatic. A adus cu sine două valize pline cu haine, pe care acum le distribuie în stânga şi în dreapta, ca să intre în graţiile celorlalţi. Bişniţarilor nu le vine să creadă ce se întâmplă.

Banii pe care i-am primit echivalează cu aproximativ trei lire sterline. Nu e rău pentru munca depusă timp de două săptămâni. Situaţia hranei nu e bună, în sensul că nu este suficientă decât dacă ajungi la *réfectoire* printre primii. Rar se întâmplă să treacă o masă fără să se işte vreo încăierare. Este uluitor să vezi cum dispare mâncarea atunci când începi să mănânci. În jurul fiecărei mese se aşază câte opt inşi, iar în centru se pune un coş cu pâine. Imediat, şaisprezece mâini se reped ca un roi de muşte, iar pâinea se face nevăzută cât ai clipi.

În general, atmosfera s-a mai îmbunătăţit. Oamenii îşi spun „bună dimineaţa" şi, din când în când, „salut". Mie mi se spune Johnny. Se pare că toţi englezii sunt porecliţi „Johnny", nu se ştie de ce. Am început să învăţ puţină franceză, însă cea mai mare parte a timpului liber mi-l petrec sporovăind cu Treers. Îi bârfim pe ceilalţi.

În armata franceză există o organizaţie intitulată Deuxième Bureau, care răspunde de informaţiile militare. Se pare că această organizaţie lucrează cot la cot cu Interpolul atunci când este vorba despre recruţii Legiunii. Cu toţii trebuie să treacă pe la Deuxième şi, dacă vreun recrut a făcut în trecut vreo faptă care ar putea interesa Interpolul, acest organism poate decide în chip discreţionar dacă va preda persoana respectivă sau dacă o va ascunde printre soldaţii Legiunii. De obicei, Legiunea funcţionează asemenea unui refugiu şi, prin urmare, va preda un individ numai dacă acesta este prea periculos ca să fie

păstrat sau dacă există riscul ca Interpolul să ştie (şi poate să şi dovedească) că individul respectiv se află acolo, caz în care Legiunea este obligată să îl predea.

Eu am fost intervievat de cei de la Deuxième cu două zile în urmă, o oră întreagă fiind asaltat cu întrebări. Subiectul acestora a variat, de la locul şi motivul naşterii până la detalii privind părinţii, şcolile absolvite şi altele asemenea – însă întrebarea principală a fost „de ce?". Din ce motiv m-am înrolat? Şi care este *acum* motivaţia mea? Din păcate, nu am un răspuns scurt şi simplu. Există mai multe motive, însă totul este prea greu de explicat. Aşa că le-am spus ceea ce credeam că vor ei să audă: vreau să capăt experienţă militară şi altele asemenea. Se pare că m-am descurcat destul de bine.

Un sergent german, care vorbea engleza şi slujea de translator între mine şi ofiţerul francez, a repetat vorbele pe care mi le spusese sergentul întâlnit la centrul de recrutare din Paris, sfătuindu-mă să uit poveştile acelea cu soldaţi călărind cămile, aventurile din romanul *Beau Geste* şi alte lucruri asemănătoare. I-am răspuns că începusem deja să le uit. M-a întrebat apoi dacă aveam intenţia să mă răzgândesc, iar eu am răspuns „nu" şi astfel s-a încheiat interviul meu.

Mâine ne vom îndrepta către Algeria. Entuziasmul a atins cote înalte. Imaginaţia recruţilor lucrează la foc continuu. Am fost tunşi în stilul legiunii – la piele – sau, cum zic francezii, *boule à zéro.* Acum arătăm şi mai mult ca nişte condamnaţi. Abia aştept să scap din văgăuna asta împuţită.

12 martie 1960

Deşteptarea la ora 5, după care ne-am înghesuit în câteva camioane care ne-au dus în port. Am părăsit Marsilia pe o vreme senină, la bordul vaporului *Sidi-bel-Abbès,* un transportor de

trupe şi bovine. Locul de dormit se află în cală, unde se găsesc mii de şezloguri, aşezate alandala, unele lângă altele, asemenea sardinelor într-o conservă. Am rămas pe punte până când şi ultima dâră de uscat s-a pierdut la orizont. Mi-am luat rămas-bun de la bătrâna Europă şi mi-am întors faţa către Africa – şi către ce avea să se întâmple acolo.

Monotonia călătoriei de azi a fost întreruptă de Treers şi Gagnon, care în sfârşit s-au încăierat. Faptul că se aflau la bordul unui vas nu le-a plăcut marinarului de punte şi ofiţerului care conducea nava, aşa încât Treers şi Gagnon s-au hotărât să se bată imediat după prânz. Bătaia s-a desfăşurat sub covertă, de unde au fost înlăturate mai întâi toate scaunele. Treers a reuşit în cele din urmă să-l biruiască pe Gagnon şi era cât pe ce să îi rupă gâtul, însă am intervenit eu şi l-am scos din încleştare. Nu cred că vom mai auzi şi alte poveşti din marina canadiană de acum înainte.

În noaptea aceasta vântul s-a înteţit, aşa că, mâine, cu siguranţă vor fi câţiva camarazi care se vor simţi rău.

A doua zi

M-am trezit la prima geană de lumină, pe o mare agitată şi mi-a fost dat să asist la o scenă incredibil de greţoasă. Cum vaporul se clătina în toate părţile, şezlongurile se răsturnaseră. Trupurile legionarilor erau aruncate de colo colo, asemenea unor leşuri. Mulţi vomau chiar în locurile în care se aflau, negăsind de cuviinţă să se mişte. În dreptul toaletelor se formaseră cozi lungi. Oricum, veceurile s-au umplut în curând cu vomă, aşa că nu au mai putut fi folosite. Imposibilitatea de a ajunge la ele i-a determinat pe cei mai nerăbdători dintre recruţi să iasă şi să îşi facă nevoile pe punte sau peste bord, adesea împotriva vântului! Întregul vas devenise o hazna plutitoare.

Printre pasageri se aflau şi câteva femei cu copii: arabi care se întorceau acasă, deziluzionaţi de Franţa metropolitană. Când am întrebat de ce se aflau şi ei la bord, împreună cu noi, mi s-a răspuns că aveau bilete la clasa a IV-a (ultima). Că era ultima, nu mă îndoiam: condiţiile unei ipotetice clase a V-a ar fi fost deplorabile chiar şi după standardele franceze.

Marea a rămas agitată tot timpul zilei, înghiţind toate mizeriile aruncate peste bord. Ni s-a dat un fel de mâncare, însă puţini au fost cei dispuşi să bage ceva în gură, aşa că, în cele din urmă, am ajuns în portul Oran. Părinţii Pelerini[1] nu cred că au fost mai fericiţi ca noi atunci când am pus din nou piciorul pe uscat, după lunga noastră călătorie.

Ne-am înghesuit încă o dată în câteva camioane şi am fost duşi într-o tabără, unde ni s-a dat câte o farfurie de supă. Noaptea era rece, aşa că zeama fierbinte a fost binevenită. La miezul nopţii, am fost mânaţi către o garnitură de tren şubredă, cu băncile de lemn rupte, îndreptându-ne încet, încet spre sud, către Sidi-bel-Abbès, centrul vital al Legiunii Străine.

14 martie 1960

Azi dimineaţă, la ora 3, o oră cumplită oriunde te-ai afla, am ajuns în Sidi-bel-Abbès. Parcă ne trecuse oboseala, probabil pentru că aceasta devenise cumva o parte din noi înşine.

În gară am fost întâmpinaţi de primul nostru sergent din serviciul activ al Legiunii, care a izbutit să ne încoloneze şi să ne pornească în marş prin noapte. Străzile erau slab luminate de nişte becuri galbene şi, în vreme ce înaintam, mi s-a părut că arătam aproape ca nişte soldaţi adevăraţi: siluete fantomatice

[1] *The Pilgrim Fathers,* europenii care au întemeiat colonia Plymouth în America de Nord, în anul 1620.

înveşmântate în mantale umflate, izbindu-şi bocancii greoi de suprafaţa tare a drumului şi deranjând liniştea de dinaintea răsăritului, în răcnetele guturale ale sergentului, care încerca din când în când să ne facă să păşim în cadenţă.

Ţin minte foarte bine sentimentele pe care le-am trăit în dimineaţa aceasta în vreme ce străbăteam străzile pustii din Sidi-bel-Abbès. Cu siguranţă, a existat o doză de romantism. Poate şi o oarecare teamă, abia disimulată – sentimentul dominant era însă cel de curiozitate. O vagă reminiscenţă a primei zile petrecute la pension; sentimentul limpede că, de data aceasta, eram complet singur; nefericirea dându-mi un ghiont! În pofida tuturor acestor sentimente amestecate, exista o senzaţie predominantă, şi anume că mă aflam în locul potrivit, făcând ceea ce trebuia să fac. Eram conştient de faptul că tocmai îmi croiam propria cale, poate pentru întâia dată în viaţă. Simţeam că alunec la vale, conştient de faptul că prind viteză şi, de asemenea, că frânele fuseseră lăsate la Paris. Cu toate acestea, cumva, simţeam că totul urma să fie bine. Că mă voi descurca.

Am ajuns la tabăra cunoscută sub numele de CP3. Nişte porţi mari, metalice ni s-au deschis în faţă. Am zărit câteva santinele înarmate cu pistoale-mitraliere Sten şi purtând pe cap chipie albe. Apoi am trecut printr-o curte întinsă şi, în cele din urmă, am fost înghesuiţi într-o cazarmă. Călătoria se sfârşise. Nu s-a mai întâmplat nimic, aşa că, rând pe rând, recruţii s-au întins pe podeaua de ciment şi au adormit.

În clipa în care uşa s-a dat de perete şi un caporal a început să răcnească la noi, senzaţia mea a fost că nu dormisem mai mult de câteva minute. Afară era încă întuneric, iar frigul devenise pătrunzător. Dintr-un cazan uriaş ni s-a servit o cafea care ni s-a părut a fi delicioasă, cum n-a fost şi nici nu

va mai fi alta vreodată. Ni s-au împărțit bucăți de pâine, precum și câte un pătrățel de șuncă rece. Apoi am fost adunați în formație și percheziționați. Mie mi-au confiscat agenda și mi-au rupt hârțile aflate la sfârșitul jurnalului de buzunar, ceea ce m-a cam speriat. Gestul lor avea ceva sinistru, de parcă ar fi vrut să îmi taie orice cale de întoarcere acasă.

Am fost trimiși apoi să facem un duș fierbinte – primul duș din ultimele două săptămâni. Apa caldă a mai detensionat atmosfera.

Cazarma de aici este foarte diferită de cea din Fortul Saint Nicolas. Totul pare imaculat. Încăperile sunt aerisite, iar paturile confortabile, așezate la o distanță acceptabilă unele de celelalte. Spălătoarele sunt impecabile. Ni s-au distribuit noi uniforme de dril, precum și alți bocanci. Moralul e în creștere, așa că am început să ne simțim ca niște ființe umane, nu ca niște viermi. Toată lumea este mai relaxată și mai vioaie. E ca și cum ne-am fi trezit după un somn de o săptămână. Între timp, am mai învățat ceva franceză și germană, iar cei din jurul meu au început să fie ceva mai comunicativi. Fețele celorlalți îmi devin tot mai familiare, iar câțiva camarazi chiar zâmbesc!

Tocmai am fost la *appel*, apelul de seară. Fiecare recrut trebuie să stea în poziție de drepți lângă propriul pat, după care se face apelul propriu-zis, iar un sergent merge pe culoar, asigurându-se că totul e în ordine. Gata. E ora stingerii, și câtă nevoie am de somn!

15 martie 1960

Deșteptarea la ora 5. Spălat cu apă rece, bărbierit, apoi un mic-dejun asemănător cu cel din ziua precedentă – cafeaua însă nu a părut nici pe departe la fel de bună precum cea de ieri! Ne-am înghesuit în camioane (chestia asta devine ceva

obişnuit) şi am fost duşi la o carieră de gresie, unde am dat toată ziua cu târnăcopul şi am îndepărtat nisipul cu lopata. Vântul rece îl muta dintr-o parte într-alta, ceea ce ne îngreuna teribil munca. În tot acest timp, am fost supravegheaţi de un sergent înarmat cu un pistol-mitralieră. E greu de spus dacă se afla acolo ca să ne apere în cazul unui atac inamic sau ca să ne descurajeze în cazul în care ne-ar fi venit gânduri de ducă.

A urmat o scurtă pauză de prânz – conservă de sardine şi o bucată de pâine tare – după care ne-am continuat munca până la căderea serii, când în sfârşit am fost din nou suiţi în camioane şi transportaţi înapoi în tabără.

În timpul călătoriei dinspre şi către CP3 mi-am făcut o părere despre Sidi-bel-Abbès. Populaţia europeană este formată aproape în totalitate din militari. Arabii creează un contrast interesant. Femeile sunt acoperite din cap până în picioare în veşminte albe, dezvăluind privirilor curioase numai o pereche de gene negre şi un călcâi tatuat. Bărbaţii sunt îmbrăcaţi în zdrenţe: pantaloni largi şi pelerine asemănătoare unor covoare *(djellaba)*, având nişte glugi uriaşe. Pot fi văzuţi şezând pe vine, pe caldarâm, în grupuri mici, vorbind în şoaptă, pe furiş (probabil că numai atunci când camioanele noastre se opresc în dreptul lor) şi scuipând, din când în când, bucăţele de tutun negru.

Pot fi văzuţi băieţei mânând turme de oi şi capre pe străzile principale, precum şi vehicule militare claxonându-i, încercând zadarnic să-şi facă loc. Centrul localităţii este curat, pe margine aflându-se mai multe magazine moderne, clădite dintr-o gresie galbenă, plăcută privirii. Sunt o mulţime de baruri – mărturie a faptului că există o setoasă populaţie militară. Ca recruţi, se pare că nu vom fi lăsaţi să vizităm localitatea decât peste vreo două luni, aşa că atracţiile aşezării vor mai trebui să aştepte până să fie descoperite.

După nouă zile

Treers s-a săturat şi vrea să plece.

Ne-am pregătit să plecăm la Mascara, o mică aşezare aflată spre est, la 240 km depărtare, unde ne vom petrece prima perioadă de instrucţie. Există două astfel de centre de *instruction,* unul la Saïda, celălalt la Mascara, aşa că am fost împărţiţi în două grupuri egale. Mascara este cunoscută pentru faptul că se află într-o zonă neprielnică. De fapt, după felul în care oamenii vorbesc despre *instruction,* am impresia că ne aşteaptă o perioadă foarte grea.

Ni s-au distribuit efecte noi – de la bocanci până la periuţe de dinţi – şi ni s-au luat hainele civile, care până acum au stat în dulapuri. În schimbul lor, indiferent de cantitatea sau de valoarea acestora, fiecare recrut a primit câte cinci pachete de ţigări. René Baumann, originar din Curaçao, s-a păcălit cel mai tare, pentru că venise cu şase valize pline de haine. E un tip interesant, care vorbeşte şase limbi. Ne înţelegem bine.

În aceste ultime zile, am făcut încă o serie de teste medicale şi am fost chemaţi la mai multe interviuri de cei de la Deuxième Bureau, care ne-au pus aceleaşi întrebări ca la Marsilia, probabil ca să vadă dacă nu cumva unii dintre noi vor da răspunsuri diferite. Un recrut a primit o chelfăneală pentru că, se pare, le înşirase verzi şi uscate, alte minciuni decât cele îndrugate la Marsilia. Celor de la Deuxième nu le-a plăcut asta.

Am făcut şi un test de stabilire a coeficientului de inteligenţă, alcătuit ca de obicei din desene, forme şi rătuşte, cuplate cu probleme de matematică elementară, precum şi câteva elemente de istorie a Franţei. Au existat şi câteva întrebări elaborate pentru fiecare naţie în parte, aşa că eu a trebuit să răspund la câteva întrebări legate de istoria Angliei.

Se pare că testul de azi face parte dintr-o serie întreagă, desfăşurată pe o lungă perioadă de timp, iar rezultatele se vor reflecta în mod direct în soldele noastre. Dacă ar fi să mă iau după înfăţişarea unor învăţăcei, după felul în care se încruntau şi se scărpinau în cap, se pare că mai multe buzunare vor plânge în curând după mai mulţi bani.

Treers, după mai multe interviuri, a reuşit să înmoaie câteva inimi, aşa că i se va da drumul. Mă bucur pentru el, fiindcă se simţea mizerabil – şi oricum nu cred că ar fi rămas până la încheierea contractului, cu toate că pare suficient de rezistent din punct de vedere fizic. În acelaşi timp, îmi pare rău să îl văd plecând, pentru că era tipul cu care stăteam de vorbă cel mai mult. De Gagnon nici că-mi pasă – sunt chiar bucuros să aflu că a fost repartizat în grupul celor care se vor duce la Saïda.

Ieri a venit în inspecţie cel care urmează să ne fie comandant la Mascara, căpitanul Prat-Marca. Un domn mustăcios, foarte francez – cu o faţă frumoasă, trăsături bine conturate, privire plăcută, plină de seriozitate, ochi limpezi, mărginiţi de cute care îi dau un aer de om hâtru. L-am simpatizat din prima clipă. Mi-a plăcut şi bastonul lui scurt, cu care îşi lovea din când în când cizmele de călărie, în timp ce păşea încoace şi-ncolo prin faţa trupei, precum şi felul elegant în care îşi aşezase chipiul pe cap. În pofida aerului său bonom, există la el o anumită duritate, proprie celor care sunt făcuţi dintr-un anumit aluat. Cred că am încăput pe mâini bune.

Aşa că mâine vom pleca, iar procesul serios în urma căruia noi vom deveni soldaţi adevăraţi va începe. Vom fi ajuns în fine la începutul întregii experienţe. Ni s-au distribuit soldele – aceeaşi sumă ca mai înainte. Toată lumea şi-a petrecut seara bând bere la popota organizată în aer liber, cunoscută sub numele de *foyer*. Atmosfera este festivă. Nemţii sunt nişte

cântăreți iscusiți, așa că melodiile interpretate de ei s-au potrivit de minune cu berea: vechi marșuri germane, care au insuflat tuturor un entuziasm extraordinar! Mă simt bine și cred că suntem cu toții pregătiți pentru ceea ce va urma a doua zi.

25 martie 1960

În această zi, în urmă cu douăzeci de ani, mă năşteam eu. Ce zi potrivită ca să las adolescența în urmă! Mi-am luat rămas-bun de la Daniel Treers și am părăsit Sidi-bel-Abbès într-un lung convoi de camioane marca Simca, îndreptându-ne către Mascara. Am urmat un drum îngust, care șerpuia prin sălbăticie, urca niște dealuri golașe, coborând în cele din urmă în câmpia Mascarei, care se întinde, asemenea unei piste de avioane, până dincolo de orizont, în pustiu.

Localitatea Mascara arată ca un Sidi-bel-Abbès în miniatură, doar că pare mai neîngrijită. Mi s-a spus că toate așezările întemeiate de francezi în nordul Africii arată la fel. În centru se află *la Place,* cu arbori și flori frumos aranjate, cu bănci pe care oamenii se așază seara ca să-i privească pe trecători. Primăria impozantă și sobră, *mairie*, se află în apropiere, în vreme ce jandarmeria *(gendarmerie)* este o clădire mare, plasată la intrarea în oraș – un simbol al Franței și al puterii sale coloniale. Baruri și cafenele insalubre se înșiră pe o parte a străzii, cea mai mare dintre acestea fiind Café du Commerce, locul în care arabii discută despre treburile lor, beau cafea, mestecă *chique* (tutun) și stau la taclale.

Am trecut prin bazarul în care sute de arabi se înghesuie în jurul altor sute de dughene, pline cu pânzeturi, vase și tigăi de toate formele și mărimile, precum și mii de alte mărfuri, alimente – tot ce îți poate trece prin minte. În vreme ce camioanele noastre duduiau înaintând cu încetineală pe străzile

înțesate de oameni, am zărit formații de legionari, probabil tot recruți, care se aflau aici de ceva timp, mărșăluind și intonând cât îi ținea gura tot felul de cântece în germană și franceză. Pasul lor de marș este incredibil de lent, de parcă s-ar târî, este ceva sinistru în el. Totuși cântecele compensează această impresie. Ceea ce se aude este o melodie mișcătoare și însuflețitoare, cu modulații și o armonie extraordinare, de parcă ar fi vorba despre un cor de profesioniști – ce impresionant!

Apoi am ajuns la intrarea în tabăra companiei a V-a din cadrul Batalionului de Instrucție din Mascara: o poartă masivă, din fier forjat, flancată de două santinele impecabil echipate: chipiuri albe, fețe impenetrabile și pistoale-mitraliere Sten. Camioanele s-au oprit în mijlocul unui platou, unde se afla o uriașă mocirlă, având într-o parte ceva ce semăna cu un nesfârșit jgheab pentru adăpat caii, care de fapt era baia comună. Peste tot puteau fi zăriți caporali care ne mânau de la spate răcnind cuvinte într-o franceză neinteligibilă. În cele din urmă, s-a făcut oarece ordine, după care s-a trecut la apel și am fost repartizați pe sectoare și barăci.

Clădirile se aseamănă celor de la Saint Nicolas, din Marsilia. Înăuntru, totul pare făcut dintr-o piatră cenușie, rece. În barăci, fiecare soldat dispune de un pat metalic cu o saltea umplută cu paie, precum și de un dulap metalic, plasat lângă acesta. Echipamentul trebuie împăturit și băgat în dulapul deschis: cămăși, pantaloni, veste, ciorapi și așa mai departe, toate fiind așezate unele peste altele, în așa fel încât grămada să formeze un dreptunghi impecabil. O eșarfă albă stă împăturită în partea din față, cu o bucată de carton ascunsă în spatele ei, care o ține țeapănă, astfel încât tot ce se vede este un pătrat alb. Paturile se compun din trei piese separate, care trebuie desfăcute și curățate. La apelul de seară, înainte de stingere, un

sergent vine să inspecteze paturile şi dulapurile, atingându-le cu mănuşile lui albe, în căutarea prafului.

Atmosfera generală este una de răceală şi teamă, de parcă, din clipă în clipă, urmează să intrăm într-un mare bucluc. Nu îmi place deloc. Simt cum tensiunea îmi afectează nervii. Noi, cei nou-sosiţi, ne simţim într-adevăr ca nişte ageamii. Francezii îi numesc pe noii recruţi *les bleux*.

Compania pe care o vom înlocui şi care va întări efectivul altor regimente se află încă aici, aşteptând să plece. Prezenţa acestor soldaţi ne ajută, sperăm, ca să vedem cum vom arăta noi înşine peste câteva luni. Spre deosebire de noi, ei arată asemenea unei turme de tăuraşi ţinuţi în frâu doar de o disciplină de fier. Moralul lor este bun. Soldaţii creează o impresie generală de forţă, energie şi entuziasm. Se află într-o agitaţie permanentă, alergând, adunându-se în mici formaţii disciplinate sau mărşăluind cu capetele ridicate şi învârtind armele cu multă pricepere. Mişcările lor par a fi sincronizate, iar această impresie este întărită de acele minunate cântece, care pot fi auzite pe toată durata zilei. Aceşti bărbaţi sunt atletici, puternici şi par de neoprit, asemenea unor tancuri rapide.

Noi, *les bleux*, suntem nişte bieţi spectatori, care aşteaptă ca ei să plece pentru ca să putem ocupa noi scena. În plus, la noi nu există camaraderie, moral sau cântece – nefiind, în general, în stare de nimic. În rândurile noastre domneşte doar o anumită tensiune nervoasă. Este greu să te relaxezi; toate relaţiile sunt mai mult sau mai puţin pe muchie de cuţit. Probabil că acum suntem prea preocupaţi de noi înşine, căutând să facem ce ni se spune şi să ne dăm la fund. Avem nevoie de timp.

La masa de seară, *la soupe*, cei care urmează să plece au apărut din nou, făcându-ne să ne dăm seama pe deplin cât de necopţi suntem noi şi cât mai avem până să ajungem ca ei.

Am fost înşiraţi în afara cantinei *(réfectoire)* şi, când s-a auzit fluierul, soldaţii, disciplinaţi, au început să intre, unul câte unul, înăuntru. Acolo se aflau nişte mese lungi, pline cu mâncare, lângă care stăteau, perfect aliniate, nişte scaune mici, din metal. Fiecare bărbat intra, dându-şi jos chipiul, după care se posta, atent, în dreptul unui scaun.

Linişte deplină, ordine absolută, disciplină de fier. Soldaţii erau toţi, nimeni nu rămăsese fără loc. Ultimul care a intrat a fost caporalul, care a cerut să se cânte ceva – *la tone.* Imediat, o voce rupse tăcerea cu primele măsuri, după care acelaşi soldat strigă *„trois".* Camarazii lui au început să numere patru cadenţe imaginare, după care au strigat *„quatre"*, de parcă ar fi pocnit un pistol într-un tunel, şi au început să interpreteze cu voci puternice *„La Légion Marche".* În spaţiul închis al cantinei, melodia părea interpretată într-o catedrală de nu mai puţin de şaisprezece coruri – deopotrivă asurzitoare şi fabuloase – gata să-şi dea viaţa pe altarul muzicii. O impresionantă demonstraţie de forţă muzicală. Cântecul s-a încheiat, iar caporalul a strigat: *„Asseyes-vous. Bon appétit!"*[1], iar după un răspuns la fel de puternic, *„Merci, caporal"*[2], ne-am pus cu toţii să mâncăm, îndopându-ne grăbiţi, cu poftă, legionari vechi şi noi, deopotrivă. Mâncarea era deosebit de bună: anghinare, maioneză, biftec, salată, brânză – toate udate cu vin aspru de Mascara. Discuţiile au devenit tot mai aprinse, fiind din când în când domolite de strigătele caporalului: *„Un peu de silence."*[3] Imediat, toată lumea începea să vorbească în şoaptă, după care murmurul creştea din nou în intensitate, iar ciclul se relua, fiind punctat de un nou strigăt venit dinspre locul în care se afla caporalul.

[1] Aşezaţi-vă. Poftă bună! (lb. fr.).

[2] Vă mulţumim, domnule caporal (lb. fr.).

[3] Puţină linişte (lb. fr.).

În *réfectoire* am învățat repede o serie de reguli. Prima: nu accepta niciodată anghinarea oferită de un alt camarad. Gestul e „fatal" pentru că, în vreme ce tu ești preocupat cu îndepărtarea frunzelor, cel care ți-a oferit porția lui se înfige în biftecul tău și, până să-ți dai seama, preocupat fiind de cele două porții de anghinare (a lui și a ta), te trezești cu celelalte farfurii goale.

A doua regulă este să nu îți sprijini niciodată picioarele pe bara scaunului. Picioarele trebuie ținute în permanență pe podea, iar pedeapsa pentru uitarea acestui amănunt este extrem de severă. Caporalul se va strecura pe nesimțite în spatele tău și îți va trage un ghiont în ceafă chiar în clipa în care tu te pregătești să iei o gură de vin. Experiența este chiar foarte neplăcută – drept pentru care ai nevoie de o singură lecție pentru a nu o uita niciodată.

După masa de seară, urmează o perioadă de aproximativ o oră, în care ne putem duce în *foyer* ca să bem câteva beri, înainte de a începe să ne punem lucrurile în ordine pentru *appel*. *Foyer*-ul se compune dintr-un bar, câteva mese rotunde, din metal – și cam atât, dacă nu punem la socoteală un fel de masă de biliard și un *pinball* defect. Acolo se bea pe rupte și cei care rezistă la alcool ies cu ușurință în evidență.

Nemții sunt foarte prietenoși unii cu ceilalți. De fapt, fiecare nație are bisericuța ei. Ceea ce nu este de mirare, dată fiind bariera lingvistică. Olandezii, nemții, spaniolii și italienii par să întâmpine aceleași dificultăți atunci când este vorba să se exprime în limba franceză. Toate ordinele sunt date în franceză, iar subofițerii vorbesc, în cea mai mare parte a timpului, franceza. Dar, de cum intri în barăci sau în *foyer*, franceza cedează locul germanei, italienei și spaniolei. Se pare că Legiunea este formată din bărbați aparținând unui număr de cincizeci și două de națiuni, însă nemții constituie cu siguranță

majoritatea, urmați în ordine descrescătoare de spanioli, italieni, unguri, olandezi, scandinavi, greci și restul. Cei mai puțini sunt englezii.

Există însă un mic grup de vorbitori de engleză, care mă include pe mine, pe René Bauman, pe De Graaf, un olandez care doarme în patul de lângă mine, pe Dahms, care e german, însă s-a lipit de grupul nostru, și pe încă un englez, Robin White. Avem propria noastră masă în *foyer*, unde ne putem pune la bătaie limitatele noastre resurse financiare ca să ne cumpărăm bere.

White a terminat prima perioadă de instrucție și va pleca în curând cu compania lui. Are numai cuvinte de laudă pentru Legiune și îl respectă nespus pe Prat-Marca, comandantul nostru. Ne-a mărturisit că instrucția de bază este destul de dură, dar se poate supraviețui dacă pornești cu atitudinea potrivită – orice va fi însemnând aceasta! Englezul este un ins taciturn și destul de greu de înțeles. În schimbul informațiilor despre Legiune, l-am pus la curent cu evenimentele din Anglia. Nu cred că a fost un troc prea echitabil. Se pare că următoarele două săptămâni vor fi dedicate curățeniei generale de primăvară, care întotdeauna precede instrucția propriu-zisă. Curățenia presupune revăruirea interiorului tuturor barăcilor, rașchetarea podelelor, spălarea echipamentului, curățarea carabinelor și a celorlalte lucruri care urmează să fie folosite în procesul de instrucție, până când absolut totul va fi pus la punct. Cuvintele lui White m-au făcut să cred că în perioada următoare vom munci pe brânci.

În baraca noastră sunt doisprezece recruți, inclusiv Dahms, De Graaf și eu însumi. Ceilalți sunt în majoritate germani. Unul dintre ei este un dobitoc pe nume Wormser, care monopolizează conversația și face pe șeful. E clar că el are cea mai mare influență dintre nemți și că e un personaj de evitat. Nu

îmi place deloc de el. Mâna lui dreaptă este un tip pe nume Maltz, care râde în hohote ori de câte ori Wormser face o glumă, dă fuga la *foyer* atunci când Wormser pofteşte o bere şi care se scapă pe el dacă îl aude pe Wormser tuşind.

Apelul de seară s-a desfăşurat în linişte. Ne-am postat cu toţii lângă paturi, aşteptând să ni se prăbuşească tavanul în cap, însă până la urmă nu s-a întâmplat nimic. Sergentul s-a plimbat încet încoace şi-ncolo într-o linişte apăsătoare, s-a încruntat, însă asta a fost tot. Caporalul s-a străduit să ne explice faptul că instrucţia de bază încă nu începuse, iar în clipa în care aceasta a început cu adevărat, apelul a devenit o cu totul altă poveste!

28 martie 1960

Curăţenia de primăvară a început. Ne-am petrecut întreaga zi cu un stropitor, cu care am văruit interiorul barăcii. Varul puţea şi îţi intra în ochi şi pe gât, provocând dureri foarte mari. Din cauza vremii reci, mi-au crăpat mâinile, iar varul a agravat problema. Şi eu care credeam că am venit aici ca să mă bucur de căldura soarelui!

29 martie 1960

Am continuat văruitul. Barăcile au trei caturi. După ce am dat cu var întreaga zi, am încheiat activitatea spălând bine podelele. A trebuit să cărăm câteva zeci de găleţi cu apă pe cele şase rânduri de scări şi să le frecăm apoi din nou cu peria de sus până jos. Singurele robinete din clădire se află la parter, la fel şi singurele guri de scurgere. În plus, nu există niciun furtun. Întreaga operaţie de spălare a durat două ore, fiind îngreunată de caporalii care răcneau la toată lumea, în vreme ce apa curgea pe scări precum cascada Niagara, iar sclavii care cărau găleţile se târau pe scări, încurcând pe toată lumea.

Vremea s-a înrăutățit, iar acum domnește un frig pătrunzător. Din pricina varului, mă dor ochii, pielea și gâtul. Viața a devenit mizerabilă. Am un apetit de căpcăun, care, din păcate, este comun tuturor camarazilor mei, porțiile devenind astfel insuficiente. White mi-a spus că, din momentul în care va începe cu adevărat instrucția, apetitul recruților va crește exponențial, iar banii noștri se vor evapora cu repeziciune – atunci își vor da oamenii arama pe față. Lăcomia și egoismul sunt întotdeauna însoțite de violență: fiecare individ va fi pe cont propriu.

Țigările sunt și ele puține, cu toate că fiecare dintre noi primește câte șaisprezece pachete pe lună. Pe măsură ce se duc banii, fumătorii înveterați își petrec o grămadă de timp căutând prin *quartier* mucuri de țigară, iar cei cu adevărat disperați își vând lucrurile personale. Își dau ceasurile pe nimic, numai ca să obțină banii necesari pentru iarba-dracului.

31 martie 1960

O mulțime de camarazi au probleme cu burta. Excelent, asta înseamnă mai multă mâncare pentru noi, ceilalți, care nu avem probleme!

2 aprilie 1960

Căpitanul Prat-Marca, despre care mi-am format impresia că este întruchiparea militarului francez exemplar – rece, distant, un riguros adept al disciplinei, însă extrem de corect – și-a făcut apariția în încăperea pe care tocmai o văruiam, arătându-se îngrijorat de cei care stropiseră cu varul otrăvitor. Îmi este imposibil să mai vorbesc, iar mâinile mă dor cumplit de cum încerc să le folosesc, indiferent în ce scop. Spălarea lor a devenit un adevărat coșmar; parcă mi le-aș băga în foc.

După câteva zile

Instrucția de bază începe mâine. Între timp, compania noastră și-a completat efectivul și a ajuns la circa o sută de recruți. Suntem împărțiți în patru secții. Secția I, din care fac parte și eu, se află sub comanda locotenentului Otard (probabil că e înrudit cu cei care produc coniacul[1]; toți ofițerii de aici par a fi cherchelițți). Individul are părul lins și poartă o mustață mare, roșcată, neîngrijită. De asemenea, este gras și dă impresia că-i este frică de subofițerii săi. Mă tem că e un bărbat destul de slab.

Adjunctul lui este sergentul Volmar. Un tip foarte dur, extrem de tăcut. Nu vorbește mult, însă atunci când o face, dă de multe ori dovada unui umor sec. Ochii lui par să zâmbească mai mult decât tot restul feței. Îmi place de el. Are ceva puternic și bun. Cu toată duritatea lui, cred că e genul de bărbat care ar fi un bun tată. Știu că este însurat, însă mă întreb dacă o fi având și copii. Poate că există și o latură tristă a acestui personaj.

Imediat sub el, în ordine ierarhică, se află caporalul-șef[2] Crepelli, care este italian și, după treisprezece ani petrecuți în Legiune, a ajuns să aibă fața ca o prună uscată. E slab și vânos asemenea unui cablu de sârmă, iar obrajii i se termină în mijlocul gurii. Uniforma lui este întotdeauna imaculată, fumează țigară de la țigară, iar ochii, asemenea unor pietricele negre, ar putea face invidioasă o cobră. Reputația lui de ucigaș nu este întrecută decât de cea a sergentului danez din secția a II-a pe nume Nielsen, care

---

[1] Renumită marcă de coniac franțuzesc.

[2] În armata franceză există trei feluri de caporali: caporal propriu-zis (caporal clasa a treia în armata română), caporal-șef (caporal clasa a doua) și caporal-șef clasa întâi (caporal clasa întâi). Pentru ușurința exprimării, voi folosi în continuare denumirea gradelor militare din limba franceză.

poartă o barbă neagră, mare şi i se spune „Şeriful". Se pare că Şeriful are o colecţie de urechi de arabi, pe care le ţine în nişte sticle cu alcool. Urechile au fost tăiate de el personal de pe capetele foştilor posesori, ceea ce spune multe despre caracterul acestui danez. Crepelli susţine că a băgat peste treizeci de oameni în spital în timpul instrucţiei de bază, desfăşurată în ultimii doi ani – ceea ce pentru el constituie un motiv de mândrie. El este cel responsabil cu instruirea noastră în lupta corp la corp, pe care nu sunt foarte nerăbdător să o deprind.

Aceştia sunt cei trei bărbaţi care se vor ocupa de noi în următoarele săptămâni. Ei sunt ajutaţi de încă trei caporali: Batista, un italian gălăgios, care strigă tot timpul, un neamţ pe nume Laurentz, care strigă mai puţin, şi un alt neamţ, Weiss, care strigă numai seara, când e beat, însă în timpul zilei este tăcut, pentru că încearcă să îşi trateze mahmureala.

Săptămâna aceasta, s-a încheiat celebra curăţenie de primăvară. Platoul a fost, practic, refăcut, iar terenul pe care se va desfăşura cea mai mare parte a instrucţiei de câmp a fost curăţat şi de ultimul fir de iarbă. Atunci când muncim afară, mâinuind târnăcopul şi lopata, îmbrăcaţi în uniformele noastre ponosite de dril şi vegheaţi de caporali înarmaţi cu pistoale-mitraliere, scena aminteşte de lagărele japoneze de prizonieri din al Doilea Război Mondial sau de penitenciarele din filmele americane. Munca se desfăşoară fără oprire, în fiecare zi, până după miezul nopţii, iar la ora 5 suntem din nou în picioare, pregătiţi să o luăm de la capăt.

În această perioadă am petrecut trei zile plăcute la infirmerie, un loc pe care, dacă îl vezi o dată, nu îl mai uiţi niciodată. Standardele de igienă consacră o nouă dimensiune a mizeriei, un ţinut de vis pentru bacterii. Fiecare pat are o saltea plină de ploşniţe şi o pătură care a rămas acolo de la facerea lumii.

Mâncarea nu e comestibilă. Mi s-au prescris tablete pe bază de bismut şi am făcut gargară cu violet de genţiană în fiecare zi. Un lucru este sigur în ceea ce priveşte infirmeria: nu îţi doreşti să fii bolnav.

În momentul în care m-am întors la companie, am fost chemat de cei de la Deuxième Bureau, care m-au confruntat cu un locotenent şi doi caporali, unul dintre ei pe post de interpret. Mi s-a înmânat o scrisoare trimisă de mama şi am fost informat că este îngrijorată – ceea ce era oricum evident dacă citeai textul scrisorii. Aceasta fusese trimisă în urmă cu o lună şi conţinea o întreagă pledoarie în care mi se cerea să mă gândesc bine la ceea ce voi face mai departe. Înainte de a pleca în Franţa, îi spusesem fratelui meu ce aveam de gând să fac, iar el promisese să anunţe pe toată lumea la scurtă vreme după aceea.

În clipa în care scrisoarea a ajuns la destinaţie, eu mă aflam la Marsilia, însă autorităţile deciseseră, evident, că ar fi fost mai bine să mă obişnuiesc cu noua mea situaţie înainte de a-mi fi înmânată scrisoarea.

Ofiţerul mi-a spus că ambasada Marii Britanii de la Paris făcuse ceva agitaţie, după care m-a întrebat dacă preferam ca Deuxième să admită sau, dimpotrivă, să nege prezenţa mea în Legiune. Se pare că, dacă nu ai împlinit încă douăzeci şi unu de ani, dacă se fac anumite presiuni şi dacă se poate dovedi că te-ai înrolat în Legiune, ţi se poate da drumul uneori. Eu am spus că sunt mulţumit de locul în care mă aflam şi că mi-aş fi dorit să rămân, dar că nu aş dori să mi se nege prezenţa, pentru că aceasta ar alarma-o şi mai mult pe mama. Aşa ca am fost poftit să compun o scrisoare, pe care am scris-o în faţa lor, în care spuneam că totul este în regulă şi că lucrurile sunt sub control. Am mai scris că mă aflam acolo din proprie voinţă şi că asupra mea nu se făcea nicio presiune să rămân. Scrisoarea a fost apoi

sigilată şi luată de locotenent. Gestul meu reprezintă un ultim angajament şi, dacă mai înainte uşa pe care aş fi putut pleca din Legiune nu era închisă definitiv, acum cu siguranţă este.

10 aprilie 1960

Atmosfera a devenit brusc extrem de cazonă. Nu mai suntem trataţi ca nişte puşcăriaşi, ci ca nişte adevăraţi recruţi. Bineînţeles că nu s-a îmbunătăţit nimic de azi-dimineaţă, doar că lucrurile stau altfel. Primul apel a avut loc la 7, fiind urmat de o inspecţie amănunţită. Nu este necesar ca totul să fie lună, aşa cum se obişnuieşte în armata britanică, însă toate efectele trebuie să fie curate. Bocancii nu trebuie să strălucească, însă trebuie daţi cu grăsime neagră pentru piele. Uniforma de dril trebuie spălată şi călcată în fiecare zi, iar subofiţerii îţi verifică interiorul gulerului, ca să se asigure că ai făcut ce trebuie. Avem câte două rânduri de haine; se pare că e mai înţelept să pui pe tine îmbrăcămintea încă udă, demonstrând astfel că te-ai străduit s-o speli, decât să ieşi la apel cu gulerul murdar. Ni se inspectează inclusiv dinţii şi urechile. În general, la începutul zilei, te simţi înviorat. Sentimentul acesta însă nu durează prea mult.

După inspecţia de dimineaţă şi alte corvezi încredinţate celor care nu au corespuns criteriului amintit, l-am urmat pe caporalul Batista, care ne-a ordonat să alergăm opt kilometri pe dealurile din apropiere. La sfârşit, multora dintre noi le-a venit să vomite. Apoi am fost împărţiţi în mai multe grupe şi am început pregătirea militară de bază: exerciţii fizice, cunoaşterea armamentului, citirea hărţilor şi învăţarea limbii franceze. Am început să învăţăm primul nostru cântec, precum şi să mărşăluim. Pasul lent, de defilare este mult mai greu de învăţat decât ar putea părea la o primă vedere, aşa încât,

atunci când pornim, suntem ca o turmă de capre; este un haos total, iar subofiţerii sunt înnebuniţi.

Ziua a fost însă una bună, plină de tot felul de activităţi. Până şi subofiţerii s-au amuzat în momentele în care unii dintre noi s-au făcut de râs şi au căzut în capcanele inerente învăţării oricărui lucru nou; nu-i prea greu să te faci de râs, dat fiind că este vorba despre instrucţia de bază într-o armată străină, într-o limbă străină, pe care cei mai mulţi dintre noi abia dacă o înţeleg.

La sfârşitul după-amiezii, când ne-am întors în tabără, am fost supuşi la mai multe probe înfiorătoare: alergatul cu saci de nisip în spate, căţăratul pe frânghie, flotări, exerciţii abdominale, genuflexiuni, alergare cu trecere peste obstacole, sprinturi şi alergări pe distanţe medii, precum şi o probă contracronometru de târâre pe sub plase de sârmă ghimpată. Toate rezultatele sunt notate cu grijă într-un caiet. Se pare că va trebui să facem acest lucru periodic, pentru a se observa eventualele progrese. Atmosfera a fost una de competiţie şi puteai vedea camarazi urmărindu-şi cu atenţie rezultatele şi comparându-le cu ale celorlalţi.

15 aprilie 1960

Vremea s-a mai încălzit, moralul e bun şi, încet, încet, suntem tot mai uniţi. Ne îmboldeşte un dispreţ comun faţă de subofiţeri. Nimic nu-i uneşte pe oameni mai bine decât puţină ură! Subofiţerii nu sunt nişte pedagogi prea buni şi nutresc ferma convingere că, dacă nu pot ajunge la creierul nostru pe calea normală, prin urechi, atunci vor reuşi, măcar parţial, să o facă găurind căpăţâna bietului recrut. Crepelli este un strălucit exponent al acestei metode, motiv pentru care desfăşoară o adevărată campanie de terorizare în timpul cursurilor de

cunoaştere a armelor. Dacă nu eşti în stare să desfaci o carabină şi să o montezi la loc în câteva secunde sau dacă nu cunoşti denumirea ori greutatea unei anumite piese, Crepelli o ia şi te loveşte cu ea în cap. Eficacitatea acestei metode n-a fost încă dovedită, însă e clar că ne stimulează să învăţăm.

Pierdem mult timp executând pedepsele primite din pricina propriei noastre nepriceperi, iar aceste pedepse constau de obicei în târâre pe burtă, alergare cu saci în spate pe dealuri sau statul îndelungat în poziţie de drepţi, cu arma ridicată deasupra capului – ceva extrem de obositor!

Se pare că scopul principal al subofiţerilor este să ne murdărească uniforma, astfel încât să fim ocupaţi cu spălarea acesteia în puţinul nostru timp liber.

Chiar şi fără să vrem, facem ceva progrese. Franceza mea se îmbunătăţeşte; o vorbesc cu mai multă încredere. În plus, devenim nişte cântăreţi tot mai pricepuţi. De fapt, cântatul este considerat deosebit de important. Atunci când ne întoarcem în tabără, după o zi întreagă petrecută pe dealuri, mărşăluim ţanţoş pe străzile Mascarei, cântând din toţi rărunchii, de parcă am încerca să spargem geamurile cu vocea noastră. Pasul lent de marş, precum şi forţa impresionantă a vocilor bărbăteşti, penetrante şi a armoniilor improvizate nu seamănă cu nimic din tot ce am văzut ori am auzit mai înainte.

Localnicii stau şi ne privesc hipnotizaţi, aşa cum probabil o fac de ani de zile şi cum, probabil, o vor face şi de acum înainte, pentru că nu te poţi plictisi niciodată uitându-te la legionarii care trec în marş: înfăţişarea lor şi cântecele sunt în măsură să te oprească din mers şi să te ţină o vreme pe loc. Emoţia care se vede pe feţele oamenilor îţi dă fiori şi un justificat sentiment de mândrie. În astfel de momente, tradiţia noastră se face simţită, pentru că privitorii par să rememoreze miile de poveşti legate

de istoria Legiunii. Iar eu mă simt cu adevărat mândru să mă aflu în rândurile ei. Până şi caporalii care păşesc alături de noi asemenea unor păuni înfoiaţi devin plini de bunăvoinţă, bombându-şi piepturile şi privindu-i pe trecători de parcă ar spune „acesta e rezultatul exclusiv al muncii noastre, noi i-am instruit, noi i-am făcut să arate în felul acesta". Pur şi simplu se desfată cu admiraţia pe care mulţimea o nutreşte faţă de noi.

Suntem însă departe de a fi perfecţi. Ne aflăm abia la început şi, uneori, cântecele sunt intonate haotic. Atunci, subofiţerul responsabil ne ordonă să ne oprim, chiar dacă suntem în mijlocul oraşului, punându-ne să înaintăm târâş, ceea ce este extrem de umilitor, sau lovindu-ne ca pe nişte câini, într-un potop de răcnete, de parcă am fi nişte scursori. Într-o clipă, mândria noastră dispare cu totul, iar expresiile de pe feţele privitorilor se schimbă, de la uimire la amuzament, după care oamenii se îndepărtează rânjind şi mulţumind sorţii că nu se află în locul nostru. Iar nouă ni se şterge brusc din memorie imaginea Legiunii glorioase, în timp ce mândria ne este călcată în picioare, iar realitatea revine în prim-plan. Cu feţele cufundate în colbul străzii şi cu bocancii camarazilor din faţa noastră aflaţi la numai un centimetru distanţă de propriul nas, ne târâm şi ne spunem în gând cât de mult îi urâm pe idioţii de subofiţeri. Perfecţiunea şi imperfecţiunea sunt pentru ei precum albul şi negrul, fiecare dintre acestea inducând o anumită reacţie, probabil involuntară, care poate fi o laudă sau o înjurătură, ambele exprimate cu vorbele potrivite.

18 aprilie 1960

Ieri a fost Paştele. Mâncarea a fost deosebită şi din belşug. La prânz, ofiţerii, însoţiţi de neveste, şi-au făcut apariţia în *réfectoire*, aducând ouă, chifle de Paşte şi ţigări. Gestul lor ne-a

mişcat, mai ales că a fost lipsit de formalism. Era evident că doreau să ne bucurăm de sărbătoare, ceea ce au şi reuşit. Comandantul nostru, Prat-Marca, care de obicei este foarte rece şi distant, alerga de colo colo precum o cloşcă, împărţind ouă la toată lumea. A fost o zi memorabilă, care m-a dus cu gândul la vechii mei prieteni – de data aceasta însă, fără nicio umbră de întristare.

Săptămâna aceasta avem un nou subofiţer de serviciu, nimeni altul decât temutul Şerif, cu care am dat ochii în această după-amiază. Regulamentul stipulează faptul că legionarii trebuie să îi salute pe ofiţeri şi pe subofiţeri atunci când trec pe lângă aceştia sau înainte de a le cere permisiunea să li se adreseze. În această după-amiază am trecut pe lângă Nielsen şi, cum el părea adâncit într-o discuţie, nu l-am salutat. Ceea ce a fost o greşeală. Deodată, mâna lui s-a îndreptat către mine, apucându-mă de rever şi imobilizându-mă. M-a ţinut pe loc în aşa fel încât abia atingeam pământul cu picioarele, în vreme ce el a continuat conversaţia. Apoi şi-a întors faţa către mine şi, sfredelindu-mă cu privirea prin ochelarii fumurii pe care îi poartă în permanenţă, m-a întrebat de ce nu l-am salutat. I-am spus că îl văzusem adâncit în conversaţie şi crezusem că poate nu mă observă, la care mi-a răspuns că el observă totul, după care mi-a dat drumul. E un tip cu care nu aş vrea să mă mai întâlnesc vreodată.

Apoi, la apelul de seară, Nielsen a luat-o complet razna. Regula spune că trebuie fie să te afli în pat, dormind sau stând cu ochii închişi, fie în poziţie de drepţi, lângă pat, îmbrăcat în uniformă. Dacă te afli în pat, îţi asumi anumite riscuri, pentru că aceasta denotă o prea mare încredere în propria persoană, ceea ce îi încurajează pe sergenţii cu înclinaţii sadice, de care nu ducem deloc lipsă, să răstoarne patul cu tot cu tine. În ciuda

faptului că, înainte de *appel,* ne-am străduit să ne curățăm lucrurile, să lustruim podelele și ferestrele și să ștergem de praf paturile, dulapurile și abajururile, știind că Șeriful era de serviciu, nu puțini camarazi au dat de belea. Paturile lor au fost răsturnate și demontate, iar dulapurile golite și conținutul acestora aruncat pe fereastră, în noapte, fără nici cel mai mic respect pentru proprietatea personală. Mulți s-au ales cu pumni și cu șuturi; Engel și-a luat-o cel mai rău.

După toate standardele imaginabile, Engel este un tip cu adevarat dur. În seara aceasta a fost bănuit că s-a îmbătat, ceea ce reprezină cel mai mare păcat, iar Șeriful l-a bătut de i-a sunat apa-n cap. Bietul Engel este distrus. Are oricum o față pocită, însă în momentul în care Șeriful a terminat cu el, ajunsese de nerecunoscut.

Nu există nicio justificare pentru acest gen de brutalități, iar pentru mine este de neînțeles cum de ofițerii nu bagă niciodată de seamă, la inspecția de dimineață, bătăile pe care, în mod evident, unii soldați le-au suferit. Îmi imaginez că le consideră o parte a instrucției de bază. Cu toate acestea, deoarece puterile unui simplu caporal îi permit acestuia să ne bruscheze și să ne persecute, îmi închipuiam că ofițerii ar fi trebuit să fie mai atenți la un astfel de comportament.

În ceea ce îi privește pe Crepelli și pe Șerif, am remarcat însă un lucru: deși nu ezită să împartă pumni, sunt destul de corecți cu tine dacă îți faci datoria. Crepelli laudă rezultatele bune cu același elan cu care le pedepsește pe cele rele, mai ales când cele din urmă nu au nicio justificare. De exemplu, s-a arătat extrem de încântat și de entuziasmat atunci când a observat că mă pot cocoța pe o frânghie de două ori mai repede decât oricare alt camarad al meu și fără să îmi folosesc picioarele!

Englezii par să fie bine văzuți aici, ceea ce este un lucru îmbucurător. Cred că suntem priviți ca niște ciudățenii. Sunt foarte puțini englezi în Legiune, iar impresia mea este că despre noi se crede că suntem duși cu pluta și puțin cam periculoși, astfel încât e mai bine să fim lăsați în pace. Cu toții își amintesc de ce s-a întâmplat în război!

L-am „citit" bine pe Volmar: e un om dintr-o bucată. Cred că nu aprobă unele metode aplicate de Crepelli, însă niciodată nu ar recunoaște asta în fața noastră. Cât despre ceilalți camarazi, este prea devreme ca să îmi pot forma o părere. Nu prea avem de-a face unii cu alții. În general, fiecare se îngrijește de propria persoană. Nimeni nu pare dispus să iasă în evidență sau să se expună prea mult și niciunul dintre noi nu pare pregătit să se bazeze prea tare pe celălalt, de teamă că sprijinul s-ar putea nărui. În această atmosferă, grija de sine este metoda cea mai sigură de a te menține pe linia de plutire.

Seara, ne adunăm cu toții în *foyer*, unde bem și cântăm, însă între noi domnește în continuare un sentiment general de neîncredere. Mai există și un spirit de competiție, vizibil mai ales în cazul germanilor, cărora nu le place să fie învinși sau depășiți, fie că este vorba de alergări sau de marșuri. Probabil din cauza mândriei lor.

Vârsta medie este de circa douăzeci și doi de ani. Mulți dintre noi nu sunt altceva decât niște golani. Unii au cu siguranță cazier, însă Legiunea este o uriașă mașină de nivelat personalitatea, aici fiecare fiind pe cont propriu. Nu prea ai când să te joci sau să pierzi vremea și, din pricina aceasta, nu prea e timp să se poată forma și dezvolta clici și bande, cu toate că lumea a rămas grupată pe națiuni. Nu există individ mai nenorocit ca Wormser, care pare a băga frica în propriii conaționali. Nu-mi

place deloc, însă și el se ține la distanță de mine, așa că nu am niciun motiv să-mi fac griji.

O oră pe zi ne antrenăm pentru lupta corp la corp cu Crepelli, care este expert în judo. În timpul primelor lecții am învățat să cădem și să ne rostogolim din orice poziție și pe orice tip de teren. Acum cunoaștem în amănunt locurile vulnerabile ale corpului omenesc, cele care, dacă sunt lovite, pot provoca moartea. În fiecare zi lovim cu mâinile goale în beton câte o jumătate de oră, pentru a ne întări palmele. Teoretic, am și devenit niște ucigași.

Banii sunt pe sponci și ne este în permanență foame. Felia de pâine – singura noastră hrană de dimineață – este cu totul insuficientă pentru cantitatea de energie pe care micul dejun ar fi trebuit să ne-o asigure. Și țigările sunt insuficiente. E cumplit să vezi cum niște tineri sănătoși devin atât de disperați, încât își petrec jumătate din timpul liber căutând prin cazarmă mucuri de țigară. White avusese dreptate.

23 aprilie 1960

Astăzi am ieșit pentru prima dată în oraș, ca să duc un mesaj acasă la Volmar. Nevasta lui este foarte frumoasă. Părea că știe cine sunt și m-a îndopat cu ceai și prăjiturele. A fost absolut fantastică. M-am simțit ca un elev invitat la ceai de soția directorului școlii. De asemenea, m-am simțit nespus de liber umblând pe străzile Mascarei. Această banală ieșire mi-a umplut de bucurie întreaga zi.

25 aprilie 1960

Astăzi am mers pentru prima oară la poligonul de trageri. Firește, este un moment important al instrucției noastre, iar Volmar ne-a spus că va fi nevoie de multe exerciții de tragere

până când vom fi pregătiți. Francezii au în dotare trei tipuri de carabine de 7,5 mm, fiecare cunoscută după anul și locul fabricației, așa cum obișnuiesc să numească și vinurile.

Fabricile sunt amplasate în Saint-Étienne, Tulle și Châtellerault. Carabinele fabricate în 1936 și 1949 sunt prevăzute cu închizător manual, iar modelul '49 are atașat un dispozitiv cu ajutorul căruia pot fi lansate grenade. Ultimul model este fabricat în 1956, fiind vorba despre o carabină semiautomată, ușoară, ideală pentru tipul de luptă în care urma să ne implicăm în curând. Trage fix la țintă de la 180 m.

Pe lângă aceste carabine, în curând vom folosi și un *pistolet mitraillete* '49 asemănător Sten-urilor, precum și o mitralieră ușoară, produsă în 1952, extrem de ușor de mânuit. Trage cu muniție din benzi sau din magazie și are o precizie impresionantă dacă este mânuită așa cum trebuie. Singurul inconvenient este faptul că are o greutate de aproape 12 kg și, de aceea, pe distanțe lungi, devine o adevărată povară. Suntem bine înarmați.

Armamentul nostru standard mai cuprinde o serie de grenade moderne. Învățăm toate detaliile legate de aceste arme: denumire, dimensiunile componentelor, greutatea și așa mai departe, după care le demontăm și suntem puși să le remontăm legați la ochi.

Ni s-au prezentat și câteva informații legate de zonele în care activează Legiunea. În momentul actual, aceasta este o unitate care numără circa treizeci de mii de oameni, împrăștiați pe o mare suprafață. Există încă patru regimente de infanterie în nordul Algeriei, iar alte trei sunt staționate în Madagascar, Djibouti și Tahiti. Mai sunt patru regimente de infanterie ascunse în deșertul Sahara, laolaltă cu două regimente de parașutiști și

două de cavalerie. Asta e tot – doar că un regiment al Legiunii face cât zece regimente obişnuite!

26 aprilie 1960

În cele din urmă, Şeriful s-a luat şi de echipamentul meu; i s-a părut că tălpile bocancilor mei nu au fost lustruite aşa cum trebuia. Nenorocitul naibii, ce-i mai place să-ţi arunce lucrurile pe fereastră!

28 aprilie 1960

Zilele sunt în continuare foarte pline. După ce îndeplinim sarcinile suplimentare care ni se dau şi diferitele pedepse primite pentru te miri ce abatere, ne simţim cu toţii extrem de obosiţi. Apelul devine, după aceea, o corvoadă în plus. Noi însă suntem sănătoşi şi ducem o viaţă activă, în aer liber, având foarte puţin timp să stăm şi să cădem pe gânduri. În fiecare zi învăţăm ceva nou. Se poate vedea cu ochiul liber diferenţa dintre ceea ce suntem acum şi ceea ce eram în urmă cu câteva săptămâni. Există o concentrare plină de energie în felul în care ne aşezăm în formaţie sau executăm programul de instrucţie. Pasul nostru de marş are acum precizie şi ritm, iar atunci când începem să cântăm, o facem din toată inima. Există o anumită mândrie în ceea ce facem, iar sentimentul care ne însoţeşte în permanenţă este cel de entuziasm debordant.

Astăzi ne-a fost prezentat *parcours de combattants* (traseul de luptă). Un adevărat coşmar. Printre obstacole se numără scări de frânghie pe care trebuie să te caţeri, ziduri peste care trebuie să sari, plase de sârmă ghimpată pe sub care trebuie să te strecori târâş, şanţuri adânci în care trebuie să sari şi din care mai apoi trebuie să ieşi. Traseul este plin de suişuri şi coborâşuri. Parcurs în fugă, sub soarele dogoritor al

după-amiezii, ajungi să fii la sfârşit total epuizat. Pentru cei care îşi doresc o experienţă cu adevărat chinuitoare, extenuantă şi sufocantă, *parcours de combattants* este „sportul" ideal.

Se apropie comemorarea Bătăliei de la Camarón. Este o dată importantă în calendarul Legiunii. Acum se serbează în mod solemn cea mai mare bătălie dată de legionari, care a avut loc în Mexic, la 30 aprilie 1863. Atunci, şaizeci de legionari au ţinut piept, luptând până la moarte, unei forţe compuse din două mii de mexicani, jumătate dintre aceştia fiind cavalerişti. (A se vedea anexa de la sfârşit pentru mai multe informaţii.) Legionarii parcă o iau razna în ziua aceea. Ofiţerii şi subofiţerii se ocupă de toate corvezile, servind chiar la masă. Se organizează tot felul de evenimente secundare, precum şi o paradă cu care alegorice în micul oraş. De data aceasta va avea loc chiar şi o coridă. Se pare că vom avea parte de un mare carnaval, iar pregătirile pentru toate aceste evenimente sunt în toi.

30 aprilie 1960, comemorarea Bătăliei de la Camarón

A fost o zi de sărbătoare – mâncare mai multă (şi foarte bună!), băutură pe săturate. Pe stadionul oraşului s-au desfăşurat o serie de spectacole impresionante: o coridă, o cursă de biciclete, demonstraţii ale îmblânzitorilor de şerpi, precum şi o reconstituire a Bătăliei de la Camarón care ar fi putut concura cu orice scenă de film de la Hollywood.

Seara s-a încheiat într-o beţie generală, cu urmări nu prea amuzante uneori. Nemţii devin extrem de nervoşi atunci când simt că un imaginar cod de conduită a fost încălcat: De Graaf a vomat prin toată baraca, iar colegii lui au decis că aşa ceva nu se face, drept pentru care l-au pedepsit cu strâşnicie. Bietul recrut a fost băgat sub duş şi bătut, după care a fost frecat cu peria de podele. În fine, i s-a servit o demonstraţie de

brutalitate complet lipsită de sens, doar pentru că vomase în baracă – lucru pe care mulți dintre camarazii lui aveau să îl facă și ei nu după mult timp. Sărmanul De Graaf. Mi-a părut rău pentru el și, cu toate că mi-am manifestat dezacordul, nu am intervenit. Oare ce fel de om sunt?

A doua zi

O, slăvită zi de duminică! Ziua trezirii din beție, iar pentru cei care nu s-au grăbit să facă asta, o zi în care subofițerii au avut grijă să-i readucă la realitate pe cei mahmuri dintr-o singură lovitură – sau chiar două. La noapte sunt de gardă *(piquet)* – exact ce îmi trebuia. Asta înseamnă că va trebui să mă trezesc din trei în trei ore și să patrulez pe străzile orașului vreme de aproximativ o oră. În ceea ce mă privește, după ce depășesc momentul critic al trezirii din somn, plimbatul pe străzile pustii, dimineața devreme, îmi face plăcere. Am timp să mă gândesc în liniște la problemele mele, însă ziua de luni devine îngrozitoare.

După o săptămână

Vremea a devenit insuportabil de călduroasă. Începem să simțim pe propria piele puterea soarelui algerian. Cuvântul „apă" a căpătat un cu totul alt înțeles. Ne petrecem zilele la fel ca înainte, însă cred că entuziasmul s-a mai domolit din clipa în care soarele a început să dogorească. În fiecare dimineață, la prima geană de lumină, facem *parcours de combattants,* după care continuăm cu exercițiile de luptă corp la corp, instrucția și tragerile, apoi cu pedepsele, cum ar fi încă două ore de instrucție, sau străbaterea *parcours*-ului de încă două ori.

E ora 2 dimineața și abia ne-am întors în tabără. Până acum am fost pe dealuri, încercând să învățăm să ne orientăm pe timp de noapte cu ajutorul busolei și al stelelor.

Îmi place să mărşăluiesc noaptea: după zilele agitate prin care am trecut, acest lucru mă umple de liniște. Îmi place să ascult zgomotul bocancilor călcând ușor iarba de pe dealuri sau tropotind pe asfalt. Cerul este o pânză pictată cu un milion de stele, iar larma greierilor, care nu încetează niciodată, mă face să mă gândesc la vremuri apuse – prin minte mi se desfășoară imagini plăcute din Anglia natală, momente fericite din trecut și altele asemănătoare care vor avea loc în viitor. Fețe pe care le cunosc bine și pe care nu le-am mai văzut de o veșnicie îmi vin în minte, îmi zâmbesc, după care se fac nevăzute, în vreme ce voci imaginare mă salută și prevestesc întoarcerea mea acasă. Mă aflu la mii de kilometri depărtare, iar picioarele mă poartă înainte singure; apoi urmează trezirea la realitate – mărşăluim pe străzile Mascarei. Două sute de voci dau glas în noapte cântecelor lente, de neuitat ale Legiunii aflate în marş. Miezul nopții a trecut de mult. La ferestrele întunecate, perdelele se dau la o parte, după care în dreptul lor își fac apariția fețele oamenilor. Uneori, sunt copii ținuți de mână de părinții lor, privind impresionați la soldații care mărşăluiesc în noapte. Legiunea trece – oare ce imagini pline de romantism se făuresc în mințile fragede ale copiilor? Până și noi, soldații, simțim străbătându-ne o undă de emoție. E minunat să mărşăluiești pe străzi noaptea, împreună cu ceilalți legionari. Suntem treziți însă la realitate dimineața – realitatea este sudoarea unei zile noi.

10 mai 1960

Mai este un englez într-una dintre celelalte companii de aici, din Mascara. A dezertat în urmă cu două zile, iar acum a fost prins. Dezertarea este considerată în general acceptabilă, însă a te lăsa prins reprezintă o rușine cumplită; se pare că făptuitorul nu se bucură nici de cea mai mică simpatie, indiferent

de asprimea pedepsei aplicate. Englezul în cauză este un taximetrist din Yorkshire. A fost tuns chilug, iar acum se află în arest – o pedeapsă extrem de grea, din câte se pare. Sergentul responsabil cu închisoarea este un român pe nume Peltzer. În legătură cu el circulă mai multe poveşti, toate sinistre. Se pare că, la un moment dat, au fost găsiţi morţi doi dezertori, spintecaţi de arabi şi vârâţi într-o vizuină de vulpe. Peltzer le-a adus trupurile neînsufleţite înapoi în cazarmă şi le-a depus în mijlocul platoului. Apoi i-a pus pe recruţi să treacă prin faţa acestora, ca să le arate ce păţesc dezertorii, înjurând de zor cadavrele şi lovindu-le în acelaşi timp cu bocancul. Dumnezeu să aibă milă de taximetristul acela!

11 mai 1960

În dimineaţa aceasta am executat un marş de 16 km, cu casca pe cap şi cu sacul şi carabina în spate. De acum înainte, vom face acest lucru săptămânal şi, de fiecare dată, traseul va fi cu 8 km mai lung. Dealurile sunt înalte, iar văile adânci, soarele este fierbinte, iar ritmul în care suntem puşi să înaintăm, alert. A naibii treabă!

Am primit o scrisoare de la vechiul meu prieten, Ian McCallum. Ce om pe cinste! E atât de bine să primeşti veşti de acasă, să te aşezi şi să citeşti o scrisoare scrisă de mâna unui prieten. O scrisoare reuşeşte să facă uitate distanţele. În lipsa lor, chiar mă întreb dacă aş mai putea rezista. Nu numai eu – toţi camarazii mei. Scrisorile au darul de a produce nişte schimbări fantastice în atitudinea unui om. Faţa acestuia se luminează instantaneu la vederea unui plic şi a unui scris familiar. Îl înşfacă imediat, după care caută grăbit un colţişor liniştit. E nerăbdător să rămână singur cu foaia aceea de hârtie şi cu propriile gânduri, asemenea unui băieţel care tocmai a primit o prăjitură cu

ciocolată. Mai întâi, scrisoarea este păzită cu gelozie, până când conținutul acesteia este asimilat, iar după o vreme este împărtășit celor lipsiți de asemenea bucurii. Fragmente alese sunt citite prietenilor, după care își face apariția și câte o fotografie, reprezentând o soție cu copii sau o iubită, arătată mai întâi cu precauție, apoi cu mândrie. Ce lucru minunat este poșta!

14 mai 1960

În sfârșit, în seara aceasta am mers în oraș împreună cu Weber. Weber este un elvețian micuț, extrem de aspru și de serios. Era seara pe care o așteptam cu toții și, având buzunarele pline, ne așteptam să fie una de pomină. Până la urmă s-a dovedit a fi un dezastru, pentru că învoirea noastră era valabilă până la ora 21, ceea ce însemna că trebuia să ne înapoiem până la *appel*, or, a fi beat la *appel* echivalează cu o condamnare la moarte.

Cine credeți că, dintre toți subofițerii cazarmei, s-a nimerit să fie de serviciu în seara aceasta? Nimeni altul decât Șeriful. Cumplit! Slavă Domnului că nu am fost prea cherchelit! Însă vreo doi dintre băieți erau morți de beți și, când s-au întors din vesela lor escapadă, s-au trezit bălăbănindu-se în fața bărbii negre a lui Nielsen. A urmat un adevărat măcel.

Engel, în special, a încasat-o din nou cel mai rău. Șeriful l-a luat la ochi. Engel a fost suficient de nesăbuit și de beat să se dea la caporalul Weiss. Ceea ce i-a fost fatal, iar când Șeriful a aflat de cele întâmplate, s-a năpustit la el și l-a făcut *knock-out*. Nu am văzut niciodată așa ceva. Mi s-a făcut rău să văd pe cineva omorât în bătaie în fața mea, în vreme ce toată lumea (inclusiv eu) stătea speriată în jur, neîndrăznind să-i sară bietului om în ajutor.

Mascara nu merită să fie vizitată. Noaptea, devine un târg plicticos: toate culorile se estompează, iar oamenii se

fac nevăzuți pe la casele lor. Nu rămân decât niște sute de legionari și tot atâtea baruri mizerabile. Nu ai nimic de făcut decât să umbli de la un bar la altul și fie să te îmbeți, fie să te plictisești de moarte. Șansele să întâlnești ceea ce o mamă ar considera „o franțuzoaică drăguță" sunt de una la douăzeci de milioane – însă șansele de a avea relații intime cu o curvă simpatică sunt enorme, așa că, până la urmă, ai putea găsi niscaiva motive să-ți dorești să ajungi în Mascara.

În seara asta am ascultat la tonomat o melodie interpretată de Jim Reeves[1] care mi-a amintit de ceva – nu știu cu exactitate de ce anume – poate că de vremuri ceva mai vesele. Am pus discul de nenumărate ori, mi-am băut berea și m-am simțit trist.

15 mai 1960

Astăzi am primit o scrisoare adresată simplu: Simon Murray, Légion Étrangère, Algeria. Sunt de fapt două scrisori: una de la Jennifer, iar cealaltă de la prietena ei, Christie, scrisă în timp ce beau băuturi răcoritoare la Clubul Lansdowne. În scrisoarea ei, Jennifer mă laudă că am fugit de acasă și, în general, îmi transmite că nimeni nu mă compătimește și că merit cu prisosință ceea ce mi se întâmplă. Drăguț din partea ei! Christie mă felicită că am intrat în lumea adulților și că am părăsit-o pe cea a adolescenților zăpăciți. Ce fată minunată!

23 mai 1960

Unul dintre spanioli a hotărât că a îndurat destul, așa că noaptea trecută s-a împușcat în timp ce era de gardă – prima sinucidere. Mie nu mi se pare că lucrurile sunt atât de rele, încât să justifice un astfel de gest.

---

[1] James Travis Reeves (1923–1964), cântăreț american de muzică country.

După-amiază a mai avut loc un incident cu o carabină, de data aceasta în baracă – incident care a produs o impresie puternică tuturor celor care se aflau de față. Ne curățam cu toții armele pentru inspecție, iar Dahms a vârât un cartuș de 9 mm de la pistolul-mitralieră în locașul închizătorului carabinei lui de 7,5 mm, pe care a îndreptat-o mai apoi, în joacă, spre De Graaf. Din nefericire, carabina s-a descărcat, iar De Graaf a căzut grămadă.

În primele treizeci de secunde, toată încăperea a încremenit. Apoi, De Graaf s-a mișcat. Era nevătămat. Glonțul se blocase pe țeavă. Ne-a luat ceva timp să-l convingem pe De Graaf că încă se mai afla în viață. Adevărul este că, dacă cineva bagă un glonț pe țeava unei arme, apoi o îndreaptă către tine și trage cu ea de la trei metri, nu îți poți imagina decât că ești un om mort.

După ce ne-a trecut șocul inițial, ne-am apucat disperați să scoatem glonțul blocat pe țeavă înainte ca nenorocitul de Crepelli să vină în inspecție. Aveam la dispoziție numai câteva minute. Dahms era cu nervii la pământ, așa că nici măcar nu mai putea ține arma în mână. Am încercat să scoatem glonțul cu vergeaua, însă în van. Din păcate, detunătura ajunsese la urechile lui Crepelli, ai cărui pași îi puteam auzi apropiindu-se pe culoar. Bineînțeles că a găsit carabina și glonțul, după care a smuls repede mărturisirea lui Dahms, care vorbea acum nedeslușit.

Am privit apoi șocați cum caporalul-șef l-a lovit pe Dahms cu carabina în tâmplă, pe cât de fulgerător, pe atât de nepăsător, de parcă ar fi tăiat lemne cu toporul. După ce Dahms s-a prăbușit pe podea, Crepelli a început să-l lovească fără milă cu bocancul, în tot acest timp potopindu-l cu un șuvoi de înjurături în italiană. Nimeni nu a făcut niciun gest. Am stat

încremeniți, asemenea unor garguie cu gura căscată, abia îndrăznind să respirăm, pentru ca nu cumva furia lui Crepelli să se îndrepte și împotriva noastră. Totul s-a sfârșit la fel de brusc precum începuse, Crepelli ieșind valvârtej din încăpere, amenințându-i cu moartea pe cei care ar mai îndrăzni vreodată să îndrepte către altcineva o armă încărcată, în interiorul barăcii. Cu siguranță, de acum înainte nimeni nu va mai face un asemenea gest necugetat. Încet, încet, am revenit cu toții la viață și am început să respirăm din nou. Am spălat rana lui Dahms și, spre marea noastră surprindere, în afara unei vânătăi, acesta nu avea răni mai grave. Noi însă am fost marcați pentru totdeauna.

Crepelli s-a întors după zece minute și ne-a inspectat armele. Nu văzuse în viața lui carabine mai curate ca ale noastre.

24 mai 1960

Soarele arde cu tot mai multă putere. Acum, după masa de prânz, urmează siesta, pentru că este prea cald ca să poți face vreo mișcare. De asemenea, este prea cald ca să poți dormi, așa că stăm pur și simplu întinși sau așezați pe marginea patului, ascultând bâzâitul muștelor.

Astăzi am fost din nou pe dealuri și soarele ne-a toropit pur și simplu. Miezul zilei este insuportabil. Totul încremenește, iar soarele preia comanda; până și iarba înaltă, uscată se pleoștește pe arșiță. Totul se înclină în fața atotputerniciei soarelui. E atât de cald, încât nici nu poți suspina. Tot ce poți face este să zaci și să te topești încetișor. Numai mintea îți mai funcționează. După-amiază, m-am așezat sub un copac, să-mi fac siesta, și am zărit un catâr trăgând o căruță, undeva la orizont. Am putut auzi tropotitul lent al copitelor și scârțâitul roților de lemn de la un kilometru distanță. Imaginea pâlpâia din pricina

căldurii. Puteam să aud cum înaintează căruța pentru că totul în jur era cuprins de o tăcere și o nemișcare deplină. Liniștea după-amiezii era întreruptă numai de ciripitul păsărilor din copaci, care așteptau răcoarea serii. Cred că, în timp ce zăceam sub copacul acela, mintea mea a străbătut toți cei douăzeci de ani pe care i-am împlinit de curând, făcându-mă să-mi amintesc de toți oamenii pe care i-am cunoscut vreodată. Am pornit în marș spre tabără în răcoarea serii, iar în clipa în care am păşit pe străzile Mascarei, am început să cântăm. De data aceasta am cântat bine.

30 mai 1960

Ne-am petrecut întreaga zi trăgând cu mitraliera ușoară. E important să nu te faci remarcat atunci când tragi cu ea, cu toate că ești pedepsit dacă tragi prost. Este o armă grea și, dacă te remarci în poligon, vei fi numit *tireur*[1], ceea ce, cu toate că aduce cu sine un anumit prestigiu, înseamnă că va trebui să o cari în timpul marșurilor. Aceasta este o capcană în care nu trebuie să cazi.

Astăzi am înotat pentru prima oară. Otto Schmidt, care urăște apa și nu știe să înoate, a fost adus cu forța pe platforma înaltă – iar ceea ce a urmat a fost un dezastru. La un moment dat, bietul om atârna de marginea platformei înalte, ținându-se numai cu vârful degetelor, în vreme ce gloata, condusă de Wormser și ajutată de Maltz, îl călca pe degete. Teama lui de apă a fost mai puternică însă decât durerea, așa că nu și-a dat drumul, rămânând atârnat și balansându-se dintr-o parte într-alta. În cele din urmă, i-au desfăcut degetele și acesta a căzut, nimerind, din cauza balansului, pe marginea de beton a

[1] Trăgător (lb. fr.).

bazinului. S-a lovit de aceasta, zdrobindu-şi trei coaste. Sărmanul Otto. Nu-l compătimesc prea mult, pentru că e un golan. El şi cu Maltz au fost capul răutăţilor atunci când a fost bătut De Graaf, după comemorarea Bătăliei de la Camarón.

4 iunie 1960

Astăzi am fost în Mascara şi am vizitat bordelul militar, căruia i se spune *bordel militaire controllé*[1], sau *BMC*. Stabilimentul nu este deloc impresionant şi, după ce am văzut ce talente sunt acolo, entuziasmul iniţial a dispărut cu repeziciune. Trebuie să spun însă că întreaga concepţie a francezilor în privinţa bordelurilor militare este înţeleaptă. Fiecare regiment al Legiunii are unul, care îl însoţeşte inclusiv în timpul operaţiilor din interiorul ţării. Raţionamentul care a dus la înfiinţarea bordelurilor militare se bazează pe corecta supoziţie că militarii oricum se vor duce la bordeluri şi că, prin urmare, este preferabil ca bordelurile să fie controlate de armată, iar fetele, consultate zilnic, ceea ce, în mod evident, limitează şansele răspândirii unor boli venerice.

Fiecare fată are un număr, iar ora la care se petrece evenimentul este notată împreună cu numele clientului şi, dacă vreunul dintre aceştia se îmbolnăveşte de gonoree, este destul de uşor de depistat sursa infecţiei. Pedeapsa pentru contractarea bolii în afara bordelului militar este destul de dură: opt zile de arest. Dacă cineva se îmbolnăveşte în *BMC*, ceea ce se poate verifica cu uşurinţă în registrele stabilimentului, aceluia nu i se administrează nicio pedeapsă – doar injecţii. Cu toate acestea o mulţime de băieţi cred că fetele din bordelurile de pe piaţa

[1] De fapt, se numeau *bordels mobiles de campagne* (sau *bordels militaire de campagne*) şi au funcţionat în cadrul Legiunii Străine până la sfârşitul anilor 1990, când au fost desfiinţate.

liberă sunt mai de soi decât cele puse la dispoziție de armată și prin urmare obișnuiesc să plece la „vânătoare" în cartierul arab al orașului. După ce își fac mendrele, își acoperă urmele făcând de urgență o vizită la bordelul militar, unde sunt înregistrați și, în cazul în care au contractat vreo boală, vina este dată pe fata de la *BMC*. Între timp, ea va fi transmis boala și altor militari, iar dacă evenimentul se petrece după o zi de soldă, gonoreea poate afecta o jumătate de regiment. Prin urmare, sistemul nu este suficient de bine pus la punct.

Bordelul are și un bar, iar atmosfera este întotdeauna animată. Nu este obligatoriu să apelezi la serviciile fetelor doar pentru că ai intrat acolo, iar la bar poți comanda câteva băuturi, timp în care ai destulă vreme să evaluezi „marfa" fără să te atingi de ea. Alcoolul are și darul de a coborî standardele vizitatorilor, ceea ce poate duce la o decizie care altfel nu ar fi fost luată cu mintea trează. Cu aproximativ o liră sterlină poți cumpăra o partidă scurtă, iar cu cinci îți poți petrece întreaga noapte în compania uneia dintre fete. Va trebui să încep să pun bani deoparte.

6 iunie 1960

Veşti bune: Wormser a dezertat azi-noapte. Sentimentul general se poate rezuma în cuvintele „călătorie sprâncenată". Maltz, fără mâna lui dreaptă, pare destul de vulnerabil. Există unul sau doi băieți, printre care se numără și De Graaf, care au niște poliţe de plătit amicului Maltz.

După două săptămâni

Zilele trec una câte una. Suntem mai rezistenți acum, iar un marș de 15 km pe dealuri ni se pare o bagatelă. Coloana noastră se întinde pe coline cale de mai mulți kilometri și, văzuți

din vârful munților, soldații par un șir de furnici mărșăluind la vale și apoi pe următoarea coamă, refăcându-și periodic apariția: nenumărate punctișoare umane înaintând la nesfârșit.

Am învățat să tragem cu precizie atât ziua, cât și pe timp de noapte. Ne cunoaștem armele și știm cum să le folosim. Nu am dus lipsă de antrenamente. Am petrecut ore nesfârșite apăsând pe trăgaci și am tras milioane de gloanțe. A devenit un lucru obișnuit să mergem la poligon, să tragem de la o sută optzeci de metri și, dacă rezultatele nu sunt satisfăcătoare, să ne târâm până la ținte, să peticim găurile, să revenim în locurile de tragere tot târâș și apoi să o luăm de la capăt.

Subofițerii continuă să ne preseze. Inspecții interminabile, curățarea la nesfârșit a efectelor, frecarea podelelor și spălarea toaletelor, urmate de pedepse și corvezi suplimentare. Am început să semănăm însă cu cei dinaintea noastră, care ne-au impresionat atât de mult în ziua în care am ajuns aici. Secția noastră a început să semene cu o echipă, dar suntem încă independenți. Mulți oameni din companie îmi sunt și acum străini.

De Graff s-a luat azi de Maltz. Nu știu cum a început conflictul, însă dintr-odată i-am auzit cum țipă unul la celălalt, după care i-am văzut cum încep să se încaiere. Nu a intervenit nimeni. De Graaf este scund, însă bine clădit și are dreptatea de partea lui, așa că l-a pus pe Maltz la punct cu o lovitură în vintre, îngenunchindu-l, după care i-a aplicat un pumn în gură, care l-a terminat. Unora dintre noi nu le-a plăcut ceea ce s-a întâmplat, însă nimeni nu a schițat vreun gest. I-am făcut cinste lui De Graaf cu câteva beri în *foyer* și l-am tratat ca pe un campion. Sărmanul De Graaf, îi este foarte dor de casă și mi-a destăinuit că plănuiește să dezerteze, însă nu cred că o va face. Mi-a mai spus că părinții lui i-au scris lui Madame De Gaulle și că au cerut lăsarea lui la vatră. Nu cred că are vreo șansă.

În ultima vreme, Crepelli a fost ceva mai relaxat. Ieri a părut destul de vorbăreț și ne-a povestit câte ceva despre familia lui. Mama lui administrează un bordel în sudul Italiei. Ne-a spus că afacerea este profitabilă și că el intenționează să se întoarcă la un moment dat acolo și să preia frâiele. Asta da moștenire!

Locotenentul Otard încearcă să mă convingă să mă ofer voluntar pentru unul dintre regimentele de paraşutişti. Doar că acolo se adună tot felul de aventurieri, iar eu am de gând să las altora faptele măreţe. Lui Otard nu îi place atitudinea mea, aşa că mă aştept să primesc tot felul de pedepse în perioada următoare.

24 iunie 1960

Suntem în stare de alertă. În urmă cu două zile, fermele franceze au fost arse până în temelii, iar acum fiecare secţie patrulează, când îi vine rândul, pe dealuri. Ne întoarcem periodic să dormim, însă întotdeauna se dă din nou deşteptarea înainte să apuc să pun capul pe pernă.

În dimineaţa aceasta, chiar înainte să pornim din nou la drum, la ora 3, Otard m-a convocat la Bureau de Semaine, unde mi-a pus în faţă un formular pe care trebuia să-l semnez, oferindu-mă astfel voluntar pentru regimentul de paraşutişti. La început am refuzat, dar după ce a insinuat că, de fapt, eram speriat – ceea ce era adevărat – am cedat şi am semnat formularul. Ceea ce mă nemulţumeşte profund, pentru că nu îmi place deloc altitudinea. Nu există dreptate pe lumea aceasta. Sau numai aici se întâmplă asta?

După o săptămână

Prima etapă a instrucţiei de bază s-a încheiat. Am dat un examen final, prin care ne-au fost testate toate abilităţile pe care ar fi trebuit să le dobândim pe durata ultimelor săptămâni.

Toată lumea l-a trecut. A trebuit să-l trecem, altfel subofiţerii noştri ar fi fost puşi într-o lumină proastă. Vom merge pe malul mării pentru câteva zile, ca să mai uităm prin ce am trecut.

3 iulie 1960

Am fost campaţi lângă o mică aşezare pescărească, Sassel, de pe coasta Mediteranei. Satul este o selectă staţiune pentru coloniştii francezi înstăriţi, cărora li se mai spune *les colons*. În urmă cu doi ani, a fost atacat de *fellagha*[1], şaptezeci şi ceva de oameni fiind ucişi. Tabăra de odihnă a Legiunii se află deasupra satului şi este considerată de comunitatea franceză locală un loc în care îţi poţi petrece fără griji un weekend prelungit.

Corturile noastre se întind la nesfârşit de-a lungul dunelor care se înalţă deasupra plajei, oferind privirii un spectacol uluitor. Căldura este greu de suportat, toată lumea suferă de diaree cronică, cunoscută şi sub numele de *la chiasse*, iar muştele te omoară cu zile. Până la urmă însă, nu e atât de rău în comparaţie cu Mascara. Atmosfera este relaxată, iar subofiţerii se comportă de parcă ar vrea să arate că, de fapt, şi ei sunt oameni asemenea nouă.

Am petrecut două seri în sat, ceea ce m-a făcut să mă simt din nou asemenea unui civil. Acest sentiment nu poate fi însă înţeles de cineva care nu a stat măcar câteva luni în Legiune.

În zilele acestea m-am apropiat de un ungur pe nume D'Église. E un băiat bun, ceva mai flegmatic decât compatrioţii lui, care sunt nişte mici nătărăi temperamentali; însă amicul meu este în stare să-şi poarte de grijă atunci când e provocat.

În după-amiaza aceasta am petrecut mai multe ore la soare, pe pietre, privind marea. Mi-am adus aminte de

[1] Bandit (în arabă). Aici este vorba despre rebelii magrebieni.

călătoria mea în America de Sud, la bordul navei *Saint Arvans*, imediat după terminarea şcolii. Ţin minte cât de înnebunit eram de ideea de a călători pe mare. Munceam la bucătărie şi obişnuiam să stau pe punte, curăţând cartofi şi privind agitaţia nesfârşită a oceanului.

Mi-am amintit şi de ziua în care mă aflam la Marsilia, în timpul pauzei de prânz, încercând să-mi imaginez cum va fi viaţa mea peste şase luni – iată că momentul acela a venit. Şi eu, care credeam că am o imaginaţie bună – sau cel puţin aşa îmi spunea profesorul meu de istorie. S-a dovedit că amândoi ne-am înşelat.

Acum e seară, iar soarele apune neaşteptat de repede, asemenea unui balon portocaliu plutind la orizont. Apoi dispare brusc, iar întunericul dă năvală peste tot. Imediat se fac auzite voci care sparg liniştea; îmi ajung la urechi cântece dinspre corturile îndepărtate, care se pierd acoperite de zgomotul valurilor spărgându-se de ţărm, purtate de briza care se face simţită odată cu lăsarea nopţii. Ador aceste seri liniştite în care poţi rămâne singur cu propriile gânduri, privind suprafaţa întunecată, nesfârşită a mării sau alăturându-te celorlalţi camarazi în *foyer*, intonând cântece şi bând cu nesaţ bere.

Între timp, am devenit un destul de bun jucător de şah sub îndrumarea lui D'Église, care este un adevărat maestru. Poartă în permanenţă cu sine o cutie mică de şah, pe care o aşază pe nisip, jucând ori de câte ori găseşte răgazul necesar.

4 iulie 1960

În sfârşit, în seara aceasta, m-am certat cu Otto Schmidt, care o luase înaintea mea la coadă la apă. Stătusem o jumătate de oră în căldura înăbuşitoare şi erau semne că, în curând, apa se va termina. Ca să-mi sară ţandăra, a fost de ajuns ca

Otto să mi-o ia înainte. A fost ca în noaptea aceea îndepărtată, în care călătoream cu trenul de la Paris la Marsilia. L-am întors pe Otto din drum, l-am izbit în piept, după care i-am dat un puternic şut în fund, care l-a făcut să cadă pe spate. Din păcate, nu l-am lovit suficient de tare, aşa că s-a ridicat imediat, năpustindu-se asupra mea ca un rinocer. M-a lovit în vintre, după care am început să ne batem, într-o învălmăşeală de mâini şi picioare. Am reuşit în cele din urmă să-l prind de gâtul gros ca al unui taur (de parcă m-aş fi ţinut de un butoi cu ulei) şi să nu-i dau drumul. Îl strângeam de gât cu toată forţa de care eram în stare, în vreme ce Otto se tăvălea pe pământ şi îmi dădea coate în burtă. Încăierarea noastră semăna cu lupta dintre o cobră şi o mangustă, prin urmare ştiam că, dacă îi dădeam drumul, eram ca şi mort, aşa că l-am ţinut până când a început să se înmoaie.

Între timp, în jurul nostru se adunaseră o mulţime de legionari şi, pe măsură ce zvârcolirile lui Otto deveneau tot mai anemice, cineva a venit la noi şi m-a tras afară din încleştare. Pentru mine a fost un moment extrem de neplăcut, pentru că l-am văzut pe Otto zăcând nemişcat, cu faţa învineţită. Cu toate acestea o găleată plină cu preţioasa noastră apă i-a fost vărsată în cap, făcându-l să-şi revină. De Graaf asistase la întreaga scenă; era desigur cel mai bun lucru care i se întâmplase de când se înrolase în Legiune. Am sărbătorit împreună evenimentul în seara aceasta, în *foyer,* urându-le tipilor de teapa lui Otto Schmidt sau a lui Maltz să ardă în flăcările iadului. Îmi imaginez că, de acum înainte, vom avea parte de mai puţine şicane din partea lor. Singura neplăcere este că am reuşit să mă tai la picior în timpul încăierării, iar tăieturile se infectează întotdeauna aici, din cauza muştelor, aşa că mă aştept ca în zilele următoare să am probleme cu piciorul.

După zece zile

Sassel şi-a mai pierdut din puterea de atracţie – dacă a avut vreodată aşa ceva. Soarele dogoritor a devenit mult prea fierbinte, muştele ne înnebunesc, iar nisipul se strecoară peste tot, pe sub haine şi în mâncare. Nopţile sunt reci şi umede. Piciorul mi s-a infectat de la rana căpătată în timpul încăierării cu Otto. Medicul o tratează în fiecare zi cu iod – fără niciun efect însă.

Am avut totuşi parte şi de distracţie: doi dintre camarazii noştri au şterpelit o barcă cu motor din micul port sătesc şi au tulit-o în direcţia Marocului, aflat la circa o sută treizeci de kilometri distanţă. Câtă îndrăzneală din partea lor! Din nefericire, au rămas fără benzină, aşa că au început să înoate către ţărm, fiind depistaţi de un elicopter şi, în cele din urmă, culeşi din apa mării de o patrulă de coastă. Se pare că vor fi trimişi în batalioanele disciplinare din Colomb-Béchar, aflate în inima Saharei. Ce mai sfârşit de vacanţă pentru ei!

O zi obişnuită în închisoarea Colomb-Béchar începe la ora 4.30, iar inspecţia barăcilor are loc la ora 6. Aceasta este urmată de obicei de muncă silnică, cu lopata, barosul sau târnăcopul, cu care se sfărâmă bolovani sub soarele arzător al Saharei. În timpul zilei au loc nenumărate inspecţii. Nu există nicio posibilitate de recreere, nici *foyer*, nici cinematograf. De fapt, nu există nimic din ceea ce ar putea alunga plictisul şi monotonia existenţei. Brutalitatea cu care sunt trataţi deţinuţii este dincolo de orice închipuire, iar pedepsele, extrem de severe. Luni întregi, aceştia sunt privaţi de libertate, nu au parte de învoiri, nici măcar de răgazul de a se aşeza, din când în când, pe un scaun, cu o bere în faţă. Nimic, doar muncă istovitoare în căldura care nu se mai termină, precum şi *le cafard* – senzaţia că un milion de gândăcei ţi se plimbă prin cap, o senzaţie care trebuie cumva ţinută în frâu, deoarece precede întotdeauna

nebunia. *Le cafard* este asemenea unui parazit care se hrăneşte cu propria ta minte, îţi slăbeşte voinţa şi, în cele din urmă, te transformă într-o epavă.

Mâine ne vom întoarce la Mascara. Nu mă simt prea odihnit.

18 iulie 1960

Mâine plecăm să ne antrenăm cu paraşuta. Grupul nostru este format din nouă legionari. L-am convins şi pe De Graaf să se ofere şi el voluntar, deşi sunt sigur că nu era încredinţat de justeţea hotărârii luate. În seara aceasta, Volmar m-a invitat la el acasă, la cină, spunându-mi că pot aduce cu mine pe cine vreau, aşa că, bineînţeles, l-am rugat pe De Graaf să mă însoţească. Din pricina pregătirilor de plecare însă, nu am putut părăsi cazarma înainte de ora 22. Ceea ce a fost o tragedie, pentru că minunata soţie a lui Volmar ne pregătise un adevărat festin, iar atunci când au văzut că nu apărem, şi-au imaginat că nu vom mai veni deloc. În clipa în care, în cele din urmă, le-am bătut la uşă, ei mâncaseră deja şi strânseseră masa. M-a cuprins disperarea văzându-i atât de dezamăgiţi, mai ales după ce făcuseră pentru noi un gest atât de omenesc şi atât de străin de spiritul Legiunii. Îmi voi aminti mereu de ziua aceasta cu o infinită tristeţe, deşi până la urmă a fost vorba de un incident mărunt. Mi-o voi aminti mereu pentru că a fost o zi importantă din viaţa mea şi îmi imaginez că şi din viaţa gazdelor. Am băut câteva pahare de scotch şi astfel am reuşit să salvăm ceva din petrecerea care nu a mai avut loc.

Şeriful ni s-a alăturat puţin mai târziu, după care el şi Volmar ne-au spus câteva dintre cele mai spectaculoase poveşti ale Legiunii. Amândoi o slujesc de unsprezece ani, este în sângele lor şi în fiecare cută de pe chipurile lor aspre. Atunci când nu ucide oameni, Şeriful poate fi destul de uman.

În cele din urmă, ne-am luat la revedere. Mi-a părut chiar foarte rău să îi spun rămas-bun lui Volmar. Nu cred că voi mai avea ocazia să-l văd vreodată; legionari sunt mulți și împrăștiați în diverse locuri, iar el se va pensiona peste patru ani. M-a sprijinit încă de la început, iar, pentru mine, încurajările lui au fost un izvor de energie. E genul de tip pe care ai vrea să-l ai aproape în perioadele proaste ale vieții. Îmi vor lipsi atât el, cât și minunatul lui simț al umorului. Aceasta a fost ultima noastră noapte petrecută la Mascara, iar după ce am părăsit locuința lui Volmar, ne-am decis să bem până ne facem praf. Nu ne vom mai întoarce aici niciodată!

19 iulie 1960

Apelul de dimineață a avut loc devreme – numai pentru noi, cei nouă. Prat-Marca a făcut el însuși inspecția, după care ne-a strâns mâinile cu putere și ne-a dat un ultim sfat. Apoi, suiți într-un camion, am ieșit pentru ultima dată pe porțile Batalionului al V-lea. Toți camarazii noștri au ieșit și ne-au ovaționat. Fețe și mâini agitate în aer. Majoritatea, fețe prietenoase, săltând peste creștetele altor legionari, fiecare ocupând în mintea mea un locșor, din care urma să revină din când în când la suprafață, sub forma unor amintiri. Unele dintre ele aveau să învie în urma unui incident, altele aveau să se piardă, probabil, în negura uitării. Weber, Batista, D'Église, Laurenz, Verner, René Baumann, chiar și ticălosul ăla de Maltz se afla acolo, alături de Otto Schmidt: doi indivizi de care îmi voi mai aduce aminte, dar nu pentru că mi-aș fi dorit. Apoi, toate aceste fețe au dispărut, iar noi am trecut cu zgomot pe străzile Mascarei. O ultimă privire în urmă, către orășel, apoi câmpia deschisă. Prima etapă se încheiase, iar grupul nostru se îndrepta către Sully.

Capitolul 2

Sully

Am ajuns la sfârşitul după-amiezii. Sully este o adevărată cloacă. Aici va trebui să trăim în următoarele şase săptămâni, cât va dura instrucţia cu paraşuta. Este vorba de fapt despre o fermă aflată la circa 16 km de Sidi-bel-Abbès. Dormitoarele sunt amplasate în nişte grajduri uriaşe, lavaboul este o albie pentru adăpatul cailor, aflată în curte, sub cerul liber, iar cantina este amplasată într-un pod aflat deasupra unor butoaie mari de vin scoase din uz. Nu există toalete propriu-zise, ci doar un şanţ aflat la circa trei sute de metri de cazarmă. Şi pe acela trebuie să-l împărţim cu muştele.

În comparaţie cu tabăra de la Mascara, aici nu avem farfurii din care să mâncăm, aşa că trebuie să ne mulţumim cu gamelele noastre de tablă, ceea ce ne reduce simţitor pofta de mâncare. E ca şi cum ai bea şampanie dintr-o ceaşcă murdară de cafea. În concluzie, am ajuns într-o văgăună sinistră şi nu îmi place deloc ceea ce îmi este dat să văd.

În seara aceasta am făcut cunoştinţă cu comandantul taberei, căpitanul Glasser. Îmi face impresia unui bărbat aspru şi raţional, tipul de ofiţer francez care pare să spună „scutiţi-mă de aiureli".

20 iulie 1960

Aici, la Sully, există două secţii, fiecare fiind compusă din câte aproximativ douăzeci de indivizi. Pentru că am ajuns

ultimii, am fost repartizați în cea de a doua secție. Cei care compun secția I au înaintea noastră o lună de antrenamente specifice trupelor de paraşutişti. Comandantul secției noastre este un locotenent pe nume Letang.

Nu pare un tip prea sigur de sine, aşa că majoritatea informațiilor le primim de la cei doi sergenți aflați în directa lui subordine. Unul dintre aceştia este un uriaş pe nume Krueger, care are o față la fel de inexpresivă ca o dală de beton. Vorbeşte foarte încet şi are un puternic accent slav. Fără îndoială, este un individ extrem de periculos. A fost paraşutist în Wehrmacht şi a luat parte la luptele de la Monte Cassino[1]. Ceea ce este de ajuns ca să te pună în gardă. Celălalt sergent este un olandez pe nume Wissmann. Un tip foarte dinamic, dar cam încrezut. Vorbeşte foarte bine limba engleză.

Pe lângă cei doi sergenți, mai sunt doi caporali: Malloni, un italian, şi un neamț pe nume Kahn. Amândoi par destul de paşnici.

Ne-am început ziua cu primirea unor efecte nou-nouțe. Acestea includeau şi o pereche de bocanci buni. E minunat să ştim că am scăpat de oribilii *brodequins* (ghete) pe care i-am purtat până acum.

Am fost supuşi apoi testelor obişnuite, care par să fi intrat în rutina vieții noastre de legionari. A trebuit să ne cocoțăm din nou pe frânghii, să facem flotări, exerciții abdominale, să alergăm cale de opt kilometri cu tot echipamentul pe noi, să facem sprinturi, inclusiv unul de o sută de metri cu un camarad în spinare – pe lângă alte forme de tortură pe care a trebuit să le îndurăm. În mod evident, noii noştri superiori ne pun la încercare, vrând să ne depisteze slăbiciunile.

[1] O serie de lupte purtate pe teritoriul Italiei în al Doilea Război Mondial, în prima jumătate a anului 1944, în urma cărora forțele aliate au reuşit să zdrobească defensiva germană şi să se apropie hotărâtor de Roma, pe care au eliberat-o la 4 iunie 1944.

Rana de la picior mi s-a agravat, devenind o urâtă ulceraţie deschisă. În mod evident, medicul de aici a urmat aceeaşi şcoală cu cel din Mascara, aşa că şi el îmi prescrie mult iod, o substanţă care, în afară de faptul că ustură ca naiba, nu are absolut niciun efect tămăduitor.

Un olandez pe nume Heinz, din secţia I, tocmai a dezertat. Wissmann ne-a asigurat că nu va ajunge prea departe. Cea mai apropiată graniţă este cea marocană, iar acolo va nimeri într-o reţea de garduri electrice, dublată de un baraj de sârmă ghimpată şi mine. Acestea acoperă toată frontiera, atât cea marocană, cât şi cea tunisiană, până în adâncul Saharei, fiind amplasate de către francezi pentru a-i opri pe rebeli să circule liber. Mii de *fellagha* au fost alungaţi din Algeria la mijlocul anilor 1950, atunci când a izbucnit războiul cu adevărat.

După câteva zile

Azi de dimineaţă, Wissmann ne-a pus să ne antrenăm pentru lupta corp la corp. Instrucţia s-a făcut pe beton, aşa că antrenamentul a fost mult mai dur şi mai serios decât la Mascara. Un lucru surprinzător: noi ne închipuiserăm cu totul altceva, că am făcut deja instrucţia de bază la Mascara. Se pare că ne-am înşelat amarnic, iar eu am impresia că ne aflăm abia la început. Cred că Wissmann e cam dus cu pluta, iar atunci când se înfurie, oferă un spectacol înfiorător. Azi-dimineaţă, în timpul antrenamentului, a avut grijă să nu ne purtăm unii cu alţii cu mănuşi. Cu toate acestea Wissmann s-a răstit la noi de două ori pentru că nu ne dădeam silinţa atunci când trebuia să-i aruncăm peste umăr pe camarazii cu care ne antrenam. Apoi ne-a arătat el cum trebuia executată mişcarea: o adevărată demonstraţie de brutalitate. Sergentul este genul de persoană căreia îi place să provoace durere. Un serios avertisment pentru ceea ce va urma în săptămânile următoare.

După patru zile

Zile grele pentru noi. Zile fierbinți, obositoare: multă instrucție de rutină, plictisitoare, făcută deja la Mascara. În plus, Wissmann și cei doi caporali grași și proști, Malloni și Kahn, nu ne slăbesc o clipă. Hrana de aici este sub orice critică, aproape de nemâncat în comparație cu cea pe care o primeam la Mascara. Acolo aveam parte de o dietă sănătoasă, chiar dacă, uneori, porțiile ni se păreau insuficiente. Aici, pe lângă faptul că hrana este nesănătoasă, apa e pe sponci. Aceasta trebuie adusă de la Bel-Abbès, în fiecare zi, cu o cisternă. Până la amiază, apa e deja caldă și de nebăut.

Astăzi, în timp ce încerca să ne arate o figură de judo, Krueger a reușit să-i rupă lui Martinez un picior. Martinez e un spaniol foarte mândru. În clipa în care a pățit-o, nu a scos niciun sunet și, cumva, a reușit să revină, șchiopătând, în formație, în vreme ce Krueger râdea de el, făcându-l în fel și chip. Martinez s-a străduit să zâmbească, însă eu sunt convins că până și acest lucru i-a provocat o durere insuportabilă. După ce instrucția s-a încheiat, l-am ajutat să ajungă la medic, iar acesta a confirmat pe loc faptul că piciorul spaniolului este rupt. Acum, Martinez este la infirmerie, cu piciorul pus în ghips, în vreme ce lui Krueger nu-i pasă nici cât negru sub unghie de cele întâmplate. De Graaf suferă și el din pricina unor probleme medicale: a spus că îl doare piciorul, așa că a fost trimis la Bel-Abbès, la doctor. Acesta a spus că nu are nimic, așa că olandezul a primit opt zile de arest (pedeapsa obișnuită pentru prefăcătorie). Bănuiesc că așa se va vindeca.

29 iulie 1960

În după-amiaza aceasta, în timpul siestei, Lefevre și Aboine au dezertat, iar pe la ora 19 în unitate s-a răspândit vestea că au fost prinși de un regiment de cavalerie al armatei regulate.

În momentul acela mă aflam de gardă, aşa că mi s-a ordonat să urc într-un jeep trimis să-i recupereze. Alături de mine se aflau adjunctul comandantului companiei, sergentul-şef Westof, şi Wissmann. În momentul în care am ajuns în tabăra armatei regulate, ne-au fost aduşi cei doi prizonieri, iar Westof ne-a speriat pe toţi, inclusiv pe mine, pentru că şi-a scos imediat pistolul de la brâu şi i-a culcat pe cei doi la pământ cu câte o lovitură în cap dată cu mânerul armei. Sângele a început să curgă şiroaie din capul lui Lefevre. Amândoi au fost apoi luaţi pe sus şi băgaţi în jeep.

Combinaţia de groază şi uluire de pe feţele soldaţilor francezi a fost un adevărat spectacol. Probabil că şi pe chipul meu se putea citi puţină uimire. Ne-am întors la Sully, iar prizonierii au fost duşi în biroul căpitanului Glasser. Eu am rămas de pază la uşa acestuia. Căpitanul i-a snopit în bătaie şi, de atunci, viaţa lor a devenit un coşmar.

La început, aceştia au avut parte de trei ore de *la pelote*. Aceasta se desfăşoară în felul următor: soldatul este echipat cu un sac plin de pietre, care i se pune în spate, fiind prins de umeri cu ajutorul unor cordoane de sârmă. Pe cap i se aşază o cască de oţel, fără partea dinăuntru, după care militarul este pus să alerge. Un sergent (în cazul acesta, Wissmann) stă în apropiere, cu un fluier şi cu o bucată de funie pe post de bici, şi, în funcţie de numărul fluierăturilor (una, două sau trei), soldatul pedepsit îşi punctează alergarea cu tumbe, cu târât pe burtă sau cu pasul piticului. Dacă se observă cea mai mică încetinire a ritmului, intră în acţiune şi bucata de funie. Aşa că, în seara aceasta, Wissmann a fost cel care a ţinut funia şi fluierul şi, ori de câte ori dezertorii încetineau ritmul sau se prăbuşeau la pământ – ceea ce s-a întâmplat de nenumărate ori – sergentul îi bătea. În momentul în care şi-au epuizat şi ultimul dram de energie, au fost puşi să se târască prin

canalizare, iar apoi, ca o ultimă umilință, au continuat să se târască pe podelele barăcii, gemând și gâfâind, în vreme ce noi stăteam în poziție de drepți, aliniați în dreptul paturilor. Când se târau pe la picioarele noastre, acoperiți de mâzgă și jeg, nu mai arătau a oameni.

Aceasta este pedeapsa pe care o primesc dezertorii – lecție pe care am ținut-o minte cu toții. Nu există niciun camarad care să nu se fi gândit la un moment dat să dezerteze. Cu toată ura și dezgustul pentru această demonstrație de barbarie inutilă, în sufletul nostru fusese sădită teama de ceea ce văzusem: brutalitatea dezlănțuită, pusă în aplicare de un sadic precum Wissmann, care nu se poate controla și care nu poate răspunde decât în fața Legiunii – iar în Legiune nu există posibilitatea de a protesta, autoritatea revenind celor învestiți, de la caporal în sus.

31 iulie 1960

Lefevre și Aboine fac *pelote* câte patru ore în fiecare zi: două de dimineață și două la vremea siestei – cea mai fierbinte parte a zilei. Aboine, care este negru, rezistă destul de bine, în pofida faptului că pare să sufere de o formă avansată de sifilis, pentru tratarea căruia primește zilnic injecții cu penicilină. Lefevre însă arată ca un muribund. Ochii lui sunt două safire cufundate în niște găvane negre și umflate, iar el arată complet lipsit de vlagă. A ajuns o epavă ambulantă. Sper să treacă cu bine de această încercare, deși arată ca un om care nu își mai dorește să trăiască.

3 august 1960

Azi-dimineață, am început să ne antrenăm de zor pentru saltul cu parașuta, zburând cu un avion Nord Noratlas modificat special pentru transportul trupelor. E un model destul de vechi, cu un fuzelaj în formă de cârnat și dotat cu câteva

bănci care se pot rabata atunci când se trece la treabă. Înăuntru se mai pot observa două cabluri întinse pe sus, de care paraşutiştii se prind cu chingile – şi cam asta e tot. Cu toate că nu am făcut niciun salt, a fost palpitant să-i vedem pe ceilalţi aruncându-se în gol. De fapt, a fost înspăimântător şi, când mă gândesc că data viitoare va fi rândul nostru, simt că mă ia cu ameţeală.

În ultima perioadă am tot alergat pe dealuri – am făcut instrucţie tactică de deplasare a trupelor pe teren accidentat. În plus, în fiecare dimineaţă, am acoperit în pas alergător cei 16 km care ne despart de Bel-Abbès – aşa că ne-am întărit muşchii şi am căpătat o excepţională condiţie fizică. *Parcours de combattants* de aici este mult mai obositor decât cel de la Mascara, însă am ajuns să sărim peste ziduri şi tranşee sau să ne cocoţăm pe funii asemenea unor maimuţe. Cei care mai aveau grăsime au constatat că nu mai au.

Astăzi ni s-a prezentat sistemul de oprire a căderii. Este vorba despre un aparat folosit în timpul exerciţiilor de sărituri şi aterizări. Există o platformă, aşezată la circa 7,5 m deasupra solului, pe care săritorul stă prins în nişte hamuri. La comanda „sari", acesta se aruncă de pe platformă (o experienţă nu prea plăcută) şi, chiar înainte să atingă pământul, cu voia lui Dumnezeu, hamurile îl trag brusc în sus, lăsându-l atârnat şi balansându-se încoace şi-ncolo până când, în cele din urmă, este eliberat şi lăsat să cadă pe pământ asemenea unui sac plin cu mere. Aceste exerciţii sunt o simulare a aterizării. După fiecare cădere, trebuie să ne rostogolim. În ultimele săptămâni ne-am rostogolit de ni s-a făcut rău, simulând mii şi mii de aterizări, însă, din păcate, tot antrenamentul nostru pare să fi fost făcut în zadar. Wissmann nu este deloc mulţumit de noi. Cel care l-a dezamăgit în mod special este Planchet, care a refuzat să sară, aşa că Wissmann l-a snopit în bătaie, ceea ce pe noi nu

ne-a îngrijorat defel; Planchet este un mic ticălos. E un francez oacheș și, la prima vedere, pare doar un borfaș oarecare. Apoi îți dai seama că are niște ochi de șarpe, cu pupilele străbătute de o dâră galbenă. Este înșelăciunea și viclenia întruchipate. Îți vine să vomiți numai uitându-te la el.

Aseară, Faugloire, un alt francez, destul de antipatic, din secția noastră, s-a plâns că i s-au furat niște bani. Acesta ar fi primul nostru caz de furt. I-a raportat incidentul lui Krueger, care s-a înfuriat la culme. S-a făcut imediat o inspecție la sânge, în care ni s-au verificat toate lucrurile, inclusiv obiectele personale. Pentru o perioadă nedefinită, vom mânca în picioare, toate deplasările se vor face în pas forțat și oricine va fi văzut mergând de voie, indiferent de oră, va fi imediat pedepsit. În plus, în fiecare seară, după *la soupe*, se va face instrucție cu armele, urmată de inspecție. Într-un cuvânt, viața noastră va deveni un calvar. Și toate acestea din vina lui Faugloire. Eu cred că, de fapt, el și-a pierdut banii la cărți sau i-a băut în oraș.

Atmosfera din cazarmă a devenit brusc una de neîncredere generalizată. Acum toată lumea este suspectată de ceva. După părerea mea, suspectul numărul unu este Planchet, care doarme chiar lângă Faugloire.

Indignarea care cuprinde tabăra atunci când se semnalează existența unui *voleur* este un adevărat paradox. Mai puțin de 10% dintre bărbații aflați aici nu au făcut pușcărie pentru furt; unii ar fi urmat să facă – și din acest motiv s-au înrolat în Legiune. Cu toate acestea prima regulă din codul etic al Legiunii este „să nu furi". Pedepsele pentru această fărădelege sunt variate și depind în mare măsură de atmosfera generală care domnește în momentul în care hoțul este prins. Aplicând pedepsele arătate mai înainte, Krueger s-a asigurat că atmosfera va fi extrem de tensionată în clipa în care hoțul va fi descoperit. Dacă va supraviețui atacului inițial, hoțul va fi pus pe o

masă, cu mâinile şi picioarele răşchirate, cu baionete înfipte în palme, care îl ţintuiesc locului. Se pare că acesta este tratamentul obişnuit aplicat celor care nu ştiu să-şi ţină mâinile acasă. Eu nu am asistat la o astfel de pedeapsă, însă am aflat o mulţime de detalii cutremurătoare de la unii care au asistat. Pare înfiorător, însă cred că este o pedeapsă mai blândă decât cea a arabilor, care, pentru aceeaşi faptă, obişnuiesc să taie mâna cu totul.

Ultima veste e că Heinz, olandezul care a fugit în urmă cu trei săptămâni, a fost prins, iar acum se răcoreşte într-o celulă din Bel-Abbès. Wissmann e încântat şi abia aşteaptă ca Heinz să se întoarcă la Sully.

După o săptămână

Viaţa merge înainte. Petrecem tot mai mult timp pe dealuri. Am ajuns să ne familiarizăm cu împrejurimile. Citirea unei hărţi seamănă cu cititul unei cărţi. Ne jucăm de-a v-aţi ascunselea în variante sofisticate. Krueger se piteşte prin tufişuri cu o grupă de soldaţi, făcând pe arabii, iar noi, ceilalţi, trebuie să le dăm de urmă. Cunoaşte bine tacticile *fellagha*, aşa că ambuscadele în care picăm uneori ne arată cât de neexperimentaţi suntem încă.

Ore în şir ascultăm vorbindu-se despre cum acţionează *fellagha*, învăţând o mulţime de lucruri despre felul în care aceştia trăiesc şi se deplasează, despre cum se poate depista prezenţa lor în zonă şi, mai presus de toate, cum se pot recunoaşte capcanele puse de aceştia. Atunci când ne deplasăm pe timp de noapte, camaradul care se află în fruntea coloanei ţine adesea în faţa lui un fir lung de iarbă, ca să poată detecta din timp aţa subţire care s-ar putea întinde, nevăzută, de-a curmezişul potecii. Este posibil ca aceasta să fie legată de o grenadă prinsă de trunchiul unui copac aflat lângă potecă şi

al cărei ac de siguranță a fost pe jumătate scos. Cea mai mică mișcare îl poate scoate complet, declanșând explozia, iar dacă s-a umblat la focos, aceasta se produce instantaneu, fără să se audă un sfârâit înainte.

Fellagha sunt niște maeștri ai trucurilor și surprizelor. Cineva găsește într-un gard viu un steag și îl culege. Imediat, explodează o mină și un cap, o mână sau un picior este smuls din trupul bietului individ. Banala cutie de conserve aruncată la marginea drumului conține un detonator și 250 g de explozibil plastic. Orice ușă deschisă reprezintă un potențial pericol de explozie.

Fellagha nu ostenesc niciodată și, dacă noi ne-am relaxa fie și pentru o secundă, aceea ar putea să fie ultima secundă a vieții noastre. Cam acesta este mesajul, iar cei și-l însușesc au șanse să se afle în viață și peste cinci ani. Cei care îl ignoră nu vor avea nicio șansă.

E sezonul strugurilor, așa că primim din belșug. Ne prind foarte bine în timpul marșurilor. Singura problemă ar fi aceea că sunt un foarte bun laxativ.

Krueger n-a fost bun de nimic vreo două zile din pricina unei dureri de măsele și se pare că, deocamdată, a renunțat la obsesia banilor furați lui Faugloire. Ceea ce este un lucru bun, fiindcă am scăpat de instrucția de seară. Cred că nu se va afla niciodată cine a șterpelit banii – sau măcar dacă au existat cu adevărat acei bani.

Aseară am primit o frumoasă scrisoare de la Jennifer. Fără morală de data aceasta! Ea și Christie se pare că se bucură de o minunată vacanță în Europa – mult mai plăcută decât vacanța mea în Algeria.

9 august 1960

Estoban, un spaniol din secția noastră, a dezertat noaptea trecută în timp ce făcea de gardă – și a făcut greșeala fatală de a

lua cu el pistolul-mitralieră. Să dezertezi neînarmat e una, dar să iei cu tine o armă este sinucidere curată. Am fost deşteptaţi cu toţii în zorii zilei şi, călăuziţi de doi câini fioroşi, am pornit în căutarea fugarului. Wissmann ne-a ordonat să-l împuşcăm pe loc. L-am întrebat ce ar trebui să facem dacă va încerca să se predea, iar el mi-a răspuns că, pentru binele lui Estoban, ar fi preferabil ca acesta să moară. Aceste cuvinte, rostite la ora 5, au avut darul să ne trezească de tot.

Nu-l cunosc prea bine pe Estoban. A venit de la Saïda. Era liniştit şi nu părea un om ascuns. Era mereu vesel atunci când ne saluta dimineaţa şi, după părerea mea, e de treabă. Se pare că mama lui din Spania este foarte bolnavă şi că acum se află pe moarte, aşa că Estoban a dezertat ca să o poată vedea – cel puţin aşa susţin amicii lui spanioli. S-ar putea să nu mai ajungă acasă.

Cât a fost ziua de lungă, am alergat prin soarele dogoritor, peste dealuri, după dulăi, am suit munţi şi am coborât în văi, am străbătut păduri, am traversat pâraie, iar pe înserat câinii au căzut morţi de oboseală – şi noi împreună cu ei. Mulţi dintre noi, care la început îi uraseră, în secret, noroc lui Estoban, acum se aflau într-o cu totul altă stare de spirit. Doar că nu am găsit nici urmă de el, nici cel mai mic indiciu al trecerii lui prin acele locuri. În noaptea aceasta va fi în siguranţă, cu condiţia să nu pună arabii mâna pe el.

În seara aceasta, secţia I a părăsit tabăra, urmând să participe la o aplicaţie care va dura cinci zile, iar eu tocmai m-am întors după ce am escortat camioanele goale. E o senzaţie specială să stai într-un camion fără prelată, noaptea, înaintând cu zgomot pe drumurile pustii – mi-a plăcut teribil. Atunci când mai mulţi bărbaţi înaintează în linişte prin întuneric, se creează o atmosferă plină de mister. O atmosferă deopotrivă sinistră şi romantică. Nu s-au petrecut evenimente deosebite în aceste nopţi, însă îmi voi aminti mereu de ele, pentru că,

într-un fel, rezumă spiritul de aventură care mă face să merg mai departe. Uneori, acesta dispare pentru o vreme, şi atunci încep să mă întreb ce naiba caut eu acolo – însă apoi se întoarce şi, odată cu el, se întorc energia, curiozitatea şi dorinţa de a continua această aventură.

Astfel, din seara aceasta, când am călătorit pe întuneric, îmi voi aminti de siluetele negre ale oamenilor înaintând tăcuţi pe fundalul slab luminat al cerului nopţii; milioanele de stele şi copacii trecând pe lângă noi ca nişte umbre; lumina roşie a camionului din faţă; silueta abia întrezărită a celui din spate; fără lumini, fără conversaţii, fără ţigări, cu excepţia fumurilor trase pe furiş din ţigara ţinută în căuşul palmelor – o strălucire scurtă şi o faţă – ambele făcându-se nevăzute într-o clipită, moment urmat de mirosul pregnant de fum prins într-o secundă de nări, înainte de a fi luat de vânt; în tot acest timp, geamătul constant al anvelopelor de cauciuc rostogolindu-se pe drumul tare.

Apoi, deodată, părăsim civilizaţia: camioanele ies de pe macadam şi urmează drumul pietros care urcă pe nişte munţi apăruţi parcă din senin. Cu motorul turat şi ambreiajul scârţâind, camioanele se avântă în curbe periculoase; imaginea unor văi fără fund întinzându-se sub noi, în vreme ce camioanele înaintează lipite de coasta muntelui, sus, tot mai sus, către coama acestuia. În depărtare, la un milion de kilometri distanţă, se întrezăreşte un punct luminos, asemenea unei stele solitare pe cerul întunecat. Este o aşezare arabă cufundată în liniştea nopţii. Mă întreb unde s-o afla Estoban. Apoi, camioanele se opresc; toată lumea trebuie să coboare; voci înăbuşite împart ordine; înjurături rostite printre dinţi, în vreme ce raniţele grele sunt puse în spinarea soldaţilor; zgomotul produs de o armă care se loveşte de un bolovan; alte înjurături; ordine şoptite prin care se cere să se facă linişte, apoi bocanci

tropotind în întuneric. Zgomot de paşi îndepărtându-se cu repeziciune – apoi, linişte deplină. Aşteptăm în camioanele nemişcate ca noaptea – pauză o jumătate de oră; avem timp să fumăm în tăcere – cu luminile stinse. Apoi, ordinul sec, şoptit: înapoi în tabără.

Sunt turate motoarele, întoarcem şi ne îndreptăm către casă. Camioanele duduie din nou în noapte. Stelele au dispărut, afară e rece şi, deodată, începe să plouă; stropii udă vegetaţia săracă. Noi ne continuăm drumul în viteză.

Gândurile mi se îndreaptă către cazarmă şi către patul care dintr-odată mi se pare atât de moale şi de confortabil. Acestea sunt momentele pe care mi le voi aminti mai târziu.

După o săptămână

Ieri a fost duminică. Plănuiam să vizitez oraşul împreună cu Harry Stobbe, însă, din nefericire, biletul de voie mi-a fost rupt pentru că am trecut în el o dată greşită. Ce nemernici! Ei cred că în felul acesta impun disciplina, însă, după mine, sunt pur şi simplu absurzi.

Sărmanul Estoban a fost găsit în urmă cu două zile. Din fericire pentru el, cei care l-au descoperit au fost militarii din armata regulată, nu cei ai Legiunii. Acum zace într-o celulă din Bel-Abbès, aşteptând să i se hotărască soarta. Wissmann spune că, după ce va fi judecat de curtea marţială, va primi între şase luni şi un an de batalion disciplinar în Sahara. Amărâtul. Era un băiat drăguţ, liniştit, inofensiv, care îşi vedea întotdeauna de treabă. Abia dacă ştiam de existenţa lui înainte să se decidă să dezerteze. Trebuie să se fi simţit cumplit de singur.

După opt zile

Zilele se scurg una câte una, incredibil de încet. Fiecare seamănă cu cealaltă: trageri, instrucţie cu armele, marşuri

pe dealuri, antrenamente pentru lupta corp la corp, serviciu de gardă, inspecții, pedepse, alte trageri, alte pedepse. Acum, special pentru noi, au mai inventat una care se numește *tenue campagne*. La apelul de seară trebuie să ne punem toate lucrurile în trei saci enormi. Militarul pedepsit este scos în față complet echipat, având pe el inclusiv mantaua și casca. Cu alte cuvinte – pregătit să plece într-o nouă aplicație. Sergentul de serviciu îl conduce apoi către postul de gardă, punându-l să ia sacii cu sine. Acolo, sacii sunt deșertați, iar conținutul acestora, inspectat. Totul trebuie să fie ireproșabil. După această inspecție, soldatului i se ordonă să-și ducă lucrurile înapoi în baracă și să revină, peste fix trei minute, echipat într-o anumită uniformă.

Acest du-te-vino durează ceva vreme, pentru că, de fiecare dată când bietul legionar se întoarce la postul de gardă, i se spune că a întârziat atâtea secunde, după care i se ordonă să se întoarcă îmbrăcat într-o altă uniformă. Toată lumea îi sare în ajutor și îl ajută pe soldat să se echipeze, așa că toate uniformele stau gata pregătite în clipa în care acesta se întoarce în fugă de la postul de gardă. De cum intră în dormitor, ne strigă ce uniformă trebuie să îmbrace, după care este înșfăcat, i se smulg hainele de pe el și i se pune noua uniformă. Problema este că fiecare legionar are peste douăzeci de uniforme. Numai cele pentru serviciul de gardă sunt în număr de patru: de vară, de iarnă, de zi și de noapte. Și niciuna nu seamănă cu cealaltă. Apoi există echipamentul sportiv, uniforma de luptă, cea de dril, cea de camuflaj, de paradă și așa mai departe, majoritatea având versiuni de iarnă și de vară.

Foarte rar se întâmplă ca sergentul de serviciu să se declare mulțumit înainte de a vedea întreaga garderobă de trei-patru ori. De obicei, în momentul în care se plictisește, este trecut bine de miezul nopții. Lui îi convine, pentru că oricum este

de serviciu şi probabil că îşi va petrece jumătate din ziua următoare în pat, însă pentru noi e iadul pe pământ: la sfârşitul zilei, suntem storşi de vlagă şi avem nevoie de fiecare minut de somn. Ultimul lucru care ne mai trebuie este să fim pisaţi de un sergent idiot până după miezul nopţii.

Suntem deprimaţi în ultimul hal. Aici este mult mai rău ca la Mascara. Toţi cei din secţia noastră par complet lipsiţi de viaţă. Hrana continuă să fie înfiorătoare, ceea ce are un efect direct asupra moralului. A dispărut şi camaraderia. Ne-am transformat în douăzeci şi patru de indivizi izolaţi. Până şi De Graaf a devenit un tovarăş dezagreabil. Ne-am săturat să fim trataţi ca nişte gunoaie de aceşti subofiţeri de mâna a doua, în special de caporali, care sunt lipsiţi de ambiţie, de entuziasm, de umor şi sunt complet incapabili să-i anime pe soldaţii din secţie. Nu întrezărim nicio direcţie şi nici un scop. Pur şi simplu, ne lăsăm în voia soartei. Nu avem niciun ţel către care să ne îndreptăm energiile; nu există obiective de atins. Parcă am trăi într-un canal înfundat. Sergenţii sunt la fel de plictisiţi ca noi, însă ei au popotă proprie, camere individuale şi acces la viaţa de noapte din Sidi-bel-Abbès. La aceasta se adaugă augusta lor plăcere de a ne alerga fără rost şi de a ne vedea că suferim pe tot parcursul zilei.

Apoi mai este căldura ucigătoare. Eşti tot timpul transpirat, zi şi noapte, fie treaz, fie dormind. Nu există uşurare. Colac peste pupăză, apa este mereu insuficientă, iar acum a fost şi raţionalizată. Trebuie să ne folosim porţia atât pentru spălat şi bărbierit, cât şi pentru băut. La mijlocul dimineţii, apa e deja călâie şi nu mai poate fi băută – un alt motiv de iritare inutilă cauzat de proasta administrare a taberei. Piciorul meu rănit în urma celebrei încăierări cu Otto Schmidt încă supurează – după atâta vreme – iar pe mine mă cuprinde disperarea, întrebându-mă dacă se va vindeca vreodată în acest

climat şi cu acest regim alimentar infect. Ne rugăm cu toţii să ne întoarcem la regiment şi să ieşim din mocirla asta înainte să înnebunim de tot.

24 august 1960

Puţină uşurare. Am reuşit să obţin un bilet de voie ca să merg la Bel-Abbès împreună cu Harry Stobbe şi Henry Schaefer. Cel din urmă este un neamţ tânăr. Foarte atletic – probabil cel mai bine clădit soldat din secţia noastră. Îi place foarte mult să se ia cu ceilalţi la întrecere şi, cu toate că îmi este simpatic, am rămas uşor circumspect în ceea ce îl priveşte. Poate alerga mai repede decât mine, însă eu sunt mai bun la căţăratul pe frânghie şi la săritura în înălţime – ceea ce ştiu că nu-i convine. Performanţele noastre sunt notate, iar într-o zi în care s-au desfăşurat mai multe probe sportive, l-am auzit întrebându-l pe sergent câte puncte adunasem eu. Vede în mine un rival. În plus, sunt un ţintaş mai bun decât el. Adunăm puncte în permanenţă, iar Schaefer e nerăbdător să iasă primul. Nu cred însă că, la sfârşit, cel care va acumula cele mai multe puncte va avea parte de cine ştie ce răsplată.

Oricum, am ieşit în oraş, iar prima prima noastră destinaţie au fost bordelurile. Mi-l amintesc pe vechiul meu prieten Francis Widdrington citându-l pe comandantul lui direct din Gărzile Galeze[1]: „Cocoşelul este odorul vostru cel mai de preţ, însă unii obişnuiesc să şi-l vâre în locuri în care eu nu mi-aş băga nici vârful umbrelei." Bordelul în care am ajuns noi era unul dintre acele locuri. L-am lăsat pe Schaefer acolo (se vede că nu a făcut niciodată parte din Gărzile Galeze) şi am ieşit în oraş,

[1] *The Welsh Guards*, unul dintre regimentele de gardă ale armatei britanice, înfiinţat în anul 1915.

comandând o masă fabuloasă la un bar şi spălând gustul neplăcut al hranei din Sully cu câţiva litri de vin roşu, excelent.

Apoi ne-am mutat la grădină, unde serveşte o barmaniţă încântătoare pe nume Patricia. Seamănă cu Lollobrigida; ei i se datorează în bună măsură popularitatea cârciumii, precum şi faptul că aceasta este considerată cea mai bună din localitate. Bineînţeles că femeia este extrem de râvnită, însă eforturile mele de a-i atrage atenţia nu au fost răsplătite până acum decât cu câteva zâmbete, care nu mi s-au părut a fi suficient de sincere ca să mă facă să sper la mai mult în viitor. Cu toate acestea ştiu că perseverenţa ar putea aduce, cândva, o răsplată mai substanţială.

Harry Stobbe a stat la bar şi a băut ca un porc, până când a început să vomite. Nu am mai văzut niciodată pe cineva care să bea şi să vomite în acelaşi timp – seara trecută însă, Stobbe a oferit un astfel de spectacol. Halal ispravă.

26 august 1960

O zi petrecută la poligonul de trageri. Una dintre primele lecţii pe care le înveţi atunci când foloseşti un pistol-mitralieră este că, de cum ai încetat să tragi, e bine – de fapt, e obligatoriu – să scoţi magazia şi să tragi de două ori de închizător, ca nu cumva să fi rămas vreun cartuş pe ţeavă. Acest lucru se învaţă încă din prima zi de poligon, apoi se repetă până când n-o mai uiţi niciodată. Cu toate acestea, astăzi, legionarul Belombe a uitat-o.

Belombe e francez. Un tip foarte dur, însă simpatic – de departe, cel mai simpatic dintre franţuji! E mai flegmatic decât şi-ar putea dori un englez să fie, bea de stinge, e imposibil de impresionat şi nimic nu îl surprinde – nici măcar ceea ce s-a întâmplat astăzi. Toate mişcările lui sunt lente, e mereu calm, iar de la gât în sus, e solid ca o stâncă.

În după-amiaza aceasta, după ce a terminat antrenamentul de la poligon, a tras distrat de închizător, uitând că nu luase degetul de pe trăgaci și că nu scosese magazia, așa că arma lui a trimis în aer o rafală de gloanțe care era să culce la pământ jumătate dintre soldații secției noastre. În chip miraculos, nimeni nu a fost rănit.

De cum ne-am întors în tabără, Belombe a fost pedepsit cu *pelote* în uniformă de luptă. După două ore, s-a schimbat în uniforma de paradă, continuând să alerge și să se rostogolească după cum fluiera sergentul, lucru cu care se obișnuise deja. Și-a tot schimbat uniforma din două în două ore, alergând și rostogolindu-se, cu sacii plini de pietre în spate, până la miezul nopții. În tot acest timp, mai mulți sergenți au preluat fluierul, în vreme ce colegii lor se duceau să ia o bere. Se pare că privitul unui om târându-se prin fața ta ore în șir îți provoacă o sete considerabilă! La miezul nopții, Belombe a fost pus să facă de gardă timp de opt ore, la sfârșitul cărora urma să execute cincisprezece zile de arest. Dar, așa cum am spus, francezul e un tip rezistent, care poate duce tot ce i se pune în cârcă. Subofițerii sunt conștienți de aceasta, ceea ce îi scoate din minți – Belombe e rezistent însă.

29 august 1960

În tabără și-a făcut apariția un sergent pe nume Blanco. (Cu un asemenea nume, în armata britanică ar fi râs toată lumea de el![1]) E spaniol, iar spaniolii din secția noastră sunt încântați, pentru că se așteaptă să fie favorizați. Din acest punct de vedere, spaniolii sunt foarte uniți, spre deosebire de germani, care acordă cea mai mare importanță gradelor.

[1] *Blanco* este o substanță de culoare albă, folosită în trecut la albirea centurilor și a altor obiecte din piele, mai ales în armata britanică.

Letang este un ofiţer deplorabil. E un molâu pus în umbră de subofiţerii săi. Nu are calităţile necesare unui lider – de fapt e greu să distingi la el o anumită calitate. Nu îl simpatizez şi cred că el ştie asta. Îmi imaginez că nici el nu mă are la inimă, dacă tot veni vorba.

Am petrecut ultimele două zile familiarizându-ne cu explozibilii şi cu minele aflate în dotarea Legiunii. Minele sunt fatale, iar tipii care se ocupă cu dezamorsarea lor merită fiecare medalie pe care o primesc. Există în Algeria sute de *mechta*[1] arabe abandonate pe dealurile dimprejur, iar toate aceste mici ferme constituie ţinte ideale pentru demonstraţiile practice cu explozibili. Ne distrăm de minune aruncându-le în aer.

De fapt, toate aceste mici aşezări pe care noi le profanăm arată foarte trist pe aceste dealuri singuratice. Viaţa a dispărut cu desăvârşire de aici, unde pe vremuri se găseau mici ferme, capre şi o mână de oameni liniştiţi. Grămezile de moloz marchează trecerea francezilor în anul 1957, când coloniştii au aplicat tactica pământului pârjolit, prin care s-a urmărit distrugerea sistematică, pe tot cuprinsul Algeriei, a fermelor izolate care ar fi putut fi folosite drept loc de refugiu pentru *fellagha*. Fermierii au fost mutaţi în locuinţe colective şi ţinuţi mai mult sau mai puţin prizonieri, cu toate că politica de strămutare s-a aplicat sub pretextul centralizării menite să-i apere pe localnici de rebeli. Nu e sigur dacă această manevră a ajutat cauzei franceze, pentru că, deşi a blocat serios accesul rebelilor la hrană şi adăpost, cu siguranţă i-a înstrăinat pe mulţi arabi, care mai înainte îi priveau pe francezi cu bunăvoinţă.

Acest tip de război de gherilă se câştigă sau se pierde în funcţie de relaţiile pe care o tabără sau alta le întreţine cu populaţia locală. Odată ce sprijinul acesteia este pierdut, pierdut este şi

[1] Cătun.

războiul şi, din clipa aceea, înfrângerea definitivă devine doar o chestiune de timp. Cât timp? Aceasta este deja o altă discuţie!

Francezii nu au fost prea delicaţi nici în ceea ce îi priveşte pe arabii din oraşe. În Bătălia de la Alger[1], din 1957, trebuie să fi pierit o mulţime de prieteni ai acestora. Există poveşti înfiorătoare legate de felul în care francezii îi interogau pe prizonierii arabi în anii aceia. Eficacitatea torturii, atunci când îţi doreşti ca oamenii să-şi trădeze propria cauză, nu poate fi pusă la îndoială. În pofida rezultatelor bune – depistarea multor *fellagha*, trădarea şi capturarea ulterioară a unui număr important de căpetenii ale rebelilor – ura împotriva francezilor nu a făcut decât să crească. O ură hrănită de viaţa dusă sub imperiul fricii şi al terorii. Acest tip de antagonism a fost în măsură să-i strângă pe arabi – care mai înainte fuseseră atât de divizaţi – sub stindardul unei cauze comune. I-a făcut să simtă nevoia unirii în scopul supravieţuirii ca naţie şi, în cele din urmă, să devină conştienţi de propria lor forţă. Francezii au devenit simbolul intrusului, al străinului, ceea ce a inoculat în minţile arabilor conceptul de naţionalism, care nu existase mai înainte. Miopia francezilor a determinat apariţia naţionalismului arab şi, în pofida intenţiei declarate a lui De Gaulle de a păstra Algeria în cadrul Franţei metropolitane[2], este destul de îndoielnic că planul îi va reuşi. Războiul continuă şi afectează vistieria statului francez. Noi, mercenarii, luptăm pentru o cauză pierdută – o cauză care va fi îngropată definitiv numai pe scena politică a Franţei, nu aici. Mormanul

[1] Campanie desfăşurată în timpul războiului urban de gherilă, lansată de Frontul de Eliberare Naţională împotriva autorităţilor franceze din Algeria în anii 1956–1957.

[2] Sintagmă care desemnează partea europeană a statului francez: teritoriul continental şi insulele apropiate din Oceanul Atlantic, Marea Mânecii şi Marea Mediterană, inclusiv Corsica.

de cadavre devine pe zi ce trece mai înalt, iar şirul de cruci albe marchează drumul către un sfârşit inevitabil. Pentru că sfârşitul este, într-adevăr, inevitabil – iar rezultatul va fi acelaşi cu al nenumăratelor conflicte coloniale britanice – totul este o chestiune de timp. Mă întreb câte cruci vor mai trebui înfipte în pământ înainte de înfrângere – mă refer la înfrângerea francezilor, moment în care aici se va naşte o nouă naţiune, în urma înţelegerii greşite a situaţiei de către francezi.

4 septembrie 1960

Soarele verii a dispărut brusc, iar acum ne trezim pe întuneric şi în frig. Sistemul de încălzire nu este pornit decât seara, aşa că deşteptarea a devenit un moment destul de deprimant. Un strigăt neaşteptat, *„debout là-dedans!"*[1], ne întrerupe somnul profund, iar zgomotul poloniculuí lovit de marginea recipientului metalic cu cafea ne zgârie pe creier. Acest sunet metalic este la fel de rece precum scârţâitul uşii de oţel a unei celule de închisoare. În faţa patului, îşi face apariţia o siluetă întunecată, urmată de contururile poloniculuí care varsă cafea în gamela ţinută de mâinile soldatului pe jumătate adormit. Fierbinţeala lichidului încălzeşte tabla, iar degetele reci încep să se dezmorţească. Stăm cu toţii preţ de câteva clipe, aşteptând ca ochii noştri să se obişnuiască cu lumina becurilor, după care strigătele caporalului ne pun sângele în mişcare, în timp ce ne târâm în afara barăcii, aşezându-ne în formaţie. Apoi pornim în pas alergător, prin negura dimineţii, pe drumul lung de opt kilometri care ne desparte de Sidi-bel-Abbès.

Ne-a fost prezentat sergentul Lustig, fost luptător în armata germană, pe care se zice că ar fi servit-o cu abnegaţie ca paraşutist. Se bucură de o solidă reputaţie, clădită pe o mulţime de poveşti

[1] „Toată lumea în picioare!" (lb. fr.).

care îi descriu atât curajul, cât şi cruzimea. Este genul de om căruia nu îi pasă de nimeni şi de nimic. Despre el se spune că, la un moment dat, în timpul unei demonstraţii de paraşutism, n-a tras de cablu până când a ajuns la circa şaizeci de metri deasupra solului, toţi spectatorii aşteptându-se să îl vadă cum se zdrobeşte de pământ şi închipuindu-şi că va muri pe loc.

Are trăsături germanice evidente: chipeş, în funcţie de gustul fiecăruia, desigur, blond, cu ochi albaştri, pare să aibă în jur de treizeci şi cinci de ani şi este dur ca granitul. În anumite privinţe se aseamănă cu Krueger: ştie să aprecieze rezultatele bune în aceeaşi măsură în care critică orice semn de slăbiciune. A dovedit toate acestea astăzi, în timpul antrenamentului cu paraşuta, prin felul în care i-a tratat pe cei care nu au sărit cu destul entuziasm sau pe cei care au pus mâinile când au aterizat în loc să se rostogolească, aşa cum scrie la regulament.

În ochii lui Lustig, orice ezitare este o laşitate, fiind instantaneu pedepsită, iar pedeapsa este punerea militarului în poziţie de drepţi, cu mâinile la spate şi lovirea acestuia cu toată forţa, în plexul solar. Nimeni nu rămâne în picioare. Cel lovit astfel se chirceşte, prăvălindu-se la pământ, după care este lăsat să se zbată în agonie, gemând, în vreme ce plămânii lui cer cu disperare o gură de aer. Cumplitul spectacol seamănă cu sacrificarea unei vite lovite cu securea în moalele capului.

După ce am asistat de două ori la aşa ceva, m-am aruncat de la înălţime cu viteza unei ghiulele şi am aterizat ca o minge de golf. Lui Lustig i-a plăcut şi, deocamdată, englezii par să se numere printre preferaţii lui. Cu toate acestea fac nenumărate exerciţii de întărire a muşchilor abdominali, pregătindu-mă pentru momentul fatidic, pentru că norocul meu nu a ţinut niciodată mult.

Letang a constatat că suntem cam înceţi, aşa că a venit cu un program de intensificare a antrenamentelor. Toate învoirile

au fost anulate pe o perioadă nedefinită, iar în urma unor inspecții, superiorii s-au asigurat de faptul că tot timpul nostru liber va fi dedicat pregătirii pentru programul respectiv. În baracă se aude tot mai des expresia „să-l ia naiba pe Letang". Și eu sunt de aceeași părere. Puținul moral pe care-l mai aveam a dispărut și el cu totul.

Astăzi, Blanco și-a dat arama pe față și a confirmat o părere pe care mi-o făcusem cu multă vreme în urmă, și anume că între spanioli și nemți nu există simpatie. Cred că sentimentul ăsta are rădăcini adânci. Tocmai terminaserăm una dintre nesfârșitele noastre inspecții, că Blanco a început să se răstească la Ryevski pentru nu știu ce abatere a acestuia. În timp ce se îndepărta de cel admonestat, Blanco l-a auzit pe Ryevski cum îi șoptește ceva în germană camaradului aflat lângă el. Mare greșeală, pentru că, indiferent cât de inocentă o fi fost remarca, Blanco și-a imaginat tot ce putea fi mai rău, așa că s-a întors din drum. De cinci ori a trebuit să-l ridice pe Ryevski în picioare, pentru că de tot atâtea ori acesta s-a prăbușit sub rafala de pumni, picioare și înjurături ale sergentului, adresate atât victimei, cât și lumii în general. În cele din urmă, Blanco a ieșit valvârtej din încăpere, lăsând trupul zdrobit al lui Ryevski prăbușit pe podea. Ca la un semnal, am început cu toții să respirăm, pentru că, în timpul furtunii, nu îndrăznisem să o facem, după care Ryevski ne-a uimit pe toți ridicându-se în picioare și zâmbind cu toată fața. Băieții ăștia sunt duri și știu să încaseze o lovitură, două.

În curând ne vom muta la Blida, în apropiere de Alger, unde vom executa primele șase salturi și ne vom putea lua însemnele de parașutiști. Abia așteptăm să scăpăm de aici. Cu toate acestea, înainte de a ne îndrepta către Blida, trebuie să trecem mai multe teste, primul dintre acestea fiind un marș forțat în urma căruia se va vedea dacă suntem suficient de rezistenți, iar acesta se va desfășura mâine.

După două zile

Marşul a fost pur şi simplu criminal. Am acoperit o distanţă de 56 km, înaintând cu o viteză medie de 5 km/h. Am plecat pe la sfârşitul după-amiezii, ca să profităm de răcoarea serii şi, până la miezul nopţii, am parcurs câţiva kilometri. Apoi, după câteva ore de somn, am pornit din nou la drum, la ora 4. La scurtă vreme, coloana se răsfirase asemenea unor mărgele înşirate pe o aţă prea lungă. Cu toţii căram o mulţime de lucruri, carabine, grenade, muniţie, raţii, saci de dormit, truse de prim-ajutor, lopeţi şi sticle de bere, astfel că, pe la prânz, ajunseserăm într-un hal fără de hal. Caporalii, care purtau bocanci uşori şi nu cărau nimic în spate, ne îndemnau cu strigăte şi ameninţări, în vreme ce noi tremuram de oboseală. La un moment dat, legionarul Klaus a căzut cu faţa în jos, însă a fost readus la viaţă cu lovituri de bocanc, după care şi-a continuat marşul. Klaus se simte bine acum – în cazarmă este un încrezut şi o gură-spartă, mai puţin în momentele în care dă de greu, altfel, e destul de inofensiv.

Când în sfârşit am revenit în tabăra de la Sully, nu mai eram în toate minţile. Cei mai mulţi dintre noi aveau picioarele pline de sânge, ceea ce înseamnă că, în curând, rănile se vor infecta, după care vor supura săptămâni întregi. Asta este cea mai mare belea. Picioarele lui Klaus sunt într-o stare deosebit de proastă: nici nu crede că va mai putea să umble vreodată normal. E convins de aceasta, însă eu cred că va supravieţui. Cei care au fost suficient de nesăbuiţi să poarte ciorapi în timpul marşului suferă acum cumplit, căci, în clipa în care şi i-au scos din picioare, aceştia erau plini de un amestec lipicios de piele şi puroi care mirosea îngrozitor. Pentru marşurile lungi e mai bine să-ţi pui bocancii din piele pe piciorul gol. Există mai multe teorii referitoare la încălţăminte: una dintre cele mai interesante spune că, dacă îţi umpli bocancii cu urină, după care mărşăluieşti

încălțat cu ei, aceștia ți se vor mula perfect pe picior și apoi îi vei putea purta o viață întreagă. Eu nu am încercat această metodă, însă o voi ține minte, pentru orice eventualitate.

9 septembrie 1960

Astă-noapte, bătrânul Kracker a dat de bucluc în timp ce se afla de gardă. Kracker este un neamț masiv și necioplit, însă un tip simpatic și prietenos. Îl găsești mereu în toane bune și întotdeauna își face treaba – poate își dă chiar prea mult silința. Uneori devine nesuferit, dar, în general, e un om simplu, cu o constituție de taur și cu o forță pe potrivă. E lipsit însă de agresivitate, parcă ar fi un urs mare de pluș.

A adormit în timp ce făcea de gardă, iar Wissmann l-a surprins. I-a luat lui Kracker carabina și l-a izbit cu patul acesteia, în somn, peste obraz. Lovitura este cunoscută sub numele de *coup de crosse*. Hristoase, ce mai trezire din somn!

După o scurtă vizită la infirmerie, Kracker, a cărui față arată ca o minge de fotbal, a fost băgat la arest – și a încetat să mai zâmbească. Sărmanul de el. Am constatat că există un Kracker în fiecare companie din toate armatele, în fiecare clasă din toate școlile lumii; sunt oameni de treabă. Wissmann este un ticălos nenorocit. Ce fel de animal trebuie să fii ca să faci așa ceva?

Între timp, noi continuăm să dăm tot felul de teste. Iată și o veste extrem de proastă: va trebui să alergăm complet echipați (cu carabina în mână și cu ranița în spate) cale de opt kilometri. Traseul trebuie acoperit în mai puțin de o oră, ceea ce nu este prea greu dacă reușești să menții un ritm constant. De Graaf nu a reușit pentru că, susține el, picioarele îi sunt încă infectate după marș. Și alți legionari au aceeași problemă, însă ei au reușit să treacă proba. Sărmanului De Graaf i-a pierit orice urmă de entuziasm. Am alergat alături de el o bună bucată de drum, însă am văzut că nu mai avea suficientă voință

să continue. Săptămânile petrecute la Sully l-au demoralizat cu totul.

În seara aceasta, înainte de stingere, am reuşit să-l conving să mai încerce o dată, după care a trebuit să-l trag de mână până în faţa lui Lustig şi să-l fac să ceară permisiunea de a alerga din nou a doua zi. Lui Lustig i-a plăcut foarte mult ideea, a fost foarte înţelegător, însă i-a spus că decizia nu îi aparţine şi că îi va transmite propunerea lui Letang. Ar fi trist dacă De Graaf nu ar veni cu noi la Blida după toate porcăriile pe care a trebuit să le îndure în ultima perioadă. Mi-ar părea foarte rău să-l ştiu rămas în urmă, după ce am petrecut împreună atâta amar de vreme. Este singurul meu prieten adevărat din secţie şi, cu siguranţă, singurul camarad în care am încredere.

A doua zi

De Graaf nu vine cu noi. Încă îşi imaginează că, după scrisoarea trimisă de părinţii lui către Madame De Gaulle, va fi lăsat la vatră. Sărmanul de el, visează cai verzi pe pereţi. Printre cei care nu îşi vor continua instrucţia la Blida se numără Aboine, Blood, de care nu-mi pasă absolut deloc, Lasalle, un francez mic şi nesuferit, precum şi cumplitul Planchet. De Graaf rămâne într-o companie proastă.

Dintre cei douăzeci şi şase de recruţi sosiţi aici împreună cu mine au rămas doar şaisprezece. Dezertările, membrele rupte, icterul, aresturile şi, în fine, testele i-au înlăturat pe ceilalţi.

12 septembrie 1960

Letang a plecat; călătorie sprâncenată. Azi şi-a făcut apariţia un nou locotenent, pe nume Rigolot, sosit direct de la Saint-Cyr[1]. Mi-a plăcut figura lui, pare a fi un om bun.

[1] *École Spéciale Militaire de Saint-Cyr* este cea mai importantă academie militară franceză.

După o săptămână

Ne-am trezit în zori şi ne-am îndreptat către Sidi-bel-Abbès, de unde am luat un tren de vite cu destinaţia Oran, prima escală a călătoriei noastre prin nordul Algeriei înainte de a ajunge la Blida. Bucuria plecării din Sully a fost umbrită de trista despărţire de De Graaf – probabil că nu îl voi mai revedea niciodată, însă îmi voi aduce aminte de el întotdeauna – doar am făcut împreună instrucţia de bază. Aşa ceva nu se poate uita.

Drumul cu trenul este lung. Am oprit în toate sătuleţele înşirate pe drum. La fiecare oprire, mii de copii arabi se repezeau la geamuri, asemenea unui roi de lăcuste, întinzând cu mânuţele lor tot felul de produse: pepeni, curmale, cuşcuş, limonadă în pungi de plastic, precum şi nişte portocale stricate.

Pe drum a avut loc un incident de neuitat. A fost cea mai grozavă lovitură de pumn pe care am văzut-o vreodată. Patru sau cinci dintre noi stăteau lângă şina de cale ferată, aşteptând să treacă cele două ore până la plecarea trenului din Bel-Abbès. Printre aceştia se numărau Marinoli şi Harry Stobbe. Stobbe este o matahală musculoasă, înaltă de 1,92 m. Cred că are în jur de 90 kg. Marinoli este mai scund, însă şi el e bine clădit. Mario, cum i se spune, suferă de cel puţin două luni de o ulceraţie a urechii. Asemenea oricăror julituri sau răni, şi a lui refuză să se vindece în clima de aici. Acest puroi care se elimină mereu ne otrăveşte sufletele şi ne scoate din minţi. La fel simţea şi Mario astăzi.

După mai multe săptămâni, urechea lui începuse să se vindece şi chiar se formase o coajă pe rană. Numai că, în timp ce noi stăteam la taifas, Stobbe, care era destul de cherchelit pentru că sărbătorise până în zori plecarea noastră, i-a dat lui Mario, în joacă, o palmă peste ureche, redeschizându-i rana. Numai cineva care a trecut prin experienţa lui Mario, care a suferit vreme de două luni din pricina urechii şi s-a simţit absolut

mizerabil din această cauză, şi numai cineva care a simţit, asemenea lui, imensa uşurare de a vedea cum înfiorătoarea rană începe să se vindece – ei bine, numai o astfel de persoană ar înţelege furia oarbă pe care ţi-o poate stârni un beţiv nenorocit care te loveşte peste rană exact atunci când aceasta dă semne că începe să se vindece, după cum ar înţelege şi reacţia lui Mario de după gestul lui Stobbe.

Pumnul drept al italianului a ţâşnit asemenea unui piston, străbătând o distanţă de numai douăzeci de centimetri. Mario nu şi-a luat deloc avânt: pumnul lui a venit drept de jos şi l-a izbit pe Stobbe într-o parte a maxilarului, ridicându-l pur şi simplu în aer, cu toate cele nouăzeci de kilograme ale sale, şi lăsându-l lat, cu faţa în sus, de partea cealaltă a căii ferate. În spatele acelei lovituri se aflase energia unui nebun şi forţa unui accelerat. Niciunul dintre cei prezenţi nu şi-a putut crede ochilor. Cu siguranţă, asistaserăm la cea mai puternică lovitură de pumn pe care o văzuserăm şi pe care aveam să o vedem vreodată, în afara cazului în care Stobbe ar fi fost destul de nesăbuit să se ridice în picioare! Nu s-a ridicat, însă, după o vreme, a stat în capul oaselor, ameţit, nereuşind să-şi fixeze privirea asupra niciunui obiect din preajmă. Furia lui Mario s-a domolit treptat şi, după câteva minute, italianul şi-a revenit. Atunci am îndrăznit şi noi să-l culegem pe Harry de pe jos. Cu toţii ne-am pus în gând să ne ţinem la distanţă de urechea lui Mario şi să evităm pe viitor, cu orice preţ, orice conflict cu el.

25 septembrie 1960

Blida este un ţinut de vis. Acolo se află o uriaşă tabără militară, care serveşte drept centru de antrenament al paraşutiştilor din armata franceză regulată. Noi suntem doar nişte musafiri! În comparaţie cu locurile în care am fost până acum, tabăra

de aici pare a fi incredibil de luxoasă. Hrana este fantastică şi din belşug – lucru de care noi, legionarii, nu am avut niciodată parte. Ni se servesc o dată la două zile delicioase biftecuri, însoţite de salate proaspete, în vreme ce, la micul dejun, ne putem înfrupta cu omlete şi pâine prăjită la discreţie.

Există două cinematografe, patru sau cinci cantine şi trei *foyer*-uri spaţioase, în care poţi comanda orice, de la eşarfe de lux la banchete cu cinci feluri de mâncare. Astfel îţi dai seama că Legiunea se află undeva la coada listei în ceea ce priveşte aprovizionarea, exceptând armamentul.

În prima zi petrecută în tabără, am întâlnit un medic extraordinar, care s-a cutremurat văzând halul în care arăta piciorul meu şi aflând că rana nu dădea, după atâta amar de vreme, niciun semn de vindecare. Doctorul petrecuse multă vreme la Londra, aşa că am discutat despre bătrâna Anglie, căreia el îi duce dorul la fel de mult ca mine. Ah, Londra: petreceri, prieteni, *The Times*, metroul; cinematografele din Leicester Square, weekendurile petrecute la ţară. Toate acestea par ceva extrem de îndepărtat, reminiscenţe dintr-o altă viaţă. Anglia era departe, foarte departe.

Instrucţia este de calitate. Aici învăţăm mai mult într-o zi decât învăţam la Sully într-o lună. Subofiţerii, cărora li se spune *moniteurs*, sunt nişte tipi pe cinste, plini de umor, fără acea duritate forţată pe care subofiţerii Legiunii o adoptă atunci când îmbracă uniforma. Facem parte dintr-o companie mixtă (aici i se spune *promotion*): militarii din armata regulată sunt de cinci ori mai numeroşi decât noi. În prima zi am fost supuşi unei noi serii de teste preliminare. Douăzeci şi patru de militari din armata regulată au picat, aşa că acum compania noastră este mai puţin numeroasă decât era prevăzut. *Promotion* este împărţită în mai multe secţii, numite grupe, iar noi ne petrecem ziua făcând aterizări şi sărituri cu sistemul de oprire

a căderii sau străbătând tabăra suspendaţi de un scripete, simulând aterizarea în condiţii de vânt puternic. Se iau periodic pauze pentru *casse-croûte*[1] şi bere. Atmosfera este prietenoasă şi veselă, iar moralul se află la cel mai înalt nivel. *Moniteur*-ul grupei noastre este sergentul Lejeune. Nici că putea fi unul mai potrivit, pentru că este un tip pe cinste şi-ţi dă mereu sfaturi folositoare, precum acesta:

— Dacă paraşuta ta nu se deschide în timp ce sari, nu uita să ţii mâna stângă ridicată.

— De ce? întreabă nevinovat unul dintre noi.

— Ca să nu-ţi strici ceasul de mână, pe care l-ar putea folosi ulterior colegii tăi.

Ştim să ne împăturim paraşutele cu mare precizie (în Legiune, ni le împătuream singuri, ca să nu dăm vina pe altcineva în caz că nu s-ar fi deschis). În clipa de faţă, am asimilat toată teoria cu privire la paraşute. Ştim să le ghidăm în diferite direcţii, să accelerăm sau să încetinim căderea şi ce trebuie să facem dacă nu se deschid. Practic, nu mai avem nimic de făcut, doar să urcăm în avion şi să sărim.

Ieri am primit o scrisoare de la Jennifer. Acum umblă haihui prin Italia. Doamne, fetele astea chiar ştiu să se bucure de viaţă! De asemenea, am primit o scrisoare de paisprezece pagini de la Alister Hall, care se află în Hong Kong. Cred că e bolnav! Pare dezamăgit de experienţă, deziluzionat de *Lăncieri*[2] şi de armată în general. Superficialitatea pe care a observat-o, în special în timpul misiunii din Hong Kong, l-a făcut să-şi pună eterna întrebare „de ce mă aflu eu aici şi încotro merg?". Răspunsul la astfel de întrebări este adesea demoralizant: „Dumnezeu ştie – însă n-o spune!" Oricum, Alister mai are doar doi

[1] Gustare (lb. fr.).

[2] Regiment de cavalerie din cadrul armatei britanice, înfiinţat în anul 1922 şi trimis în misiune în Hong Kong în martie 1960.

ani de îndurat, în comparație cu cei cinci ai mei, și, ca să fiu sincer, el se află într-o situație mai bună.

Ultimul lucru pe care l-am făcut astăzi a fost să ne urcăm în avion împreună cu niște băieți care fac căderi libere. Mi s-a părut ceva extraordinar, însă în clipa în care m-am așezat în dreptul ușii avionului, am privit în jos și mi-am dat seama că, data viitoare, voi sări și eu, am simțit cum mă trec fiorii.

28 septembrie 1960

Azi-dimineață ne-am trezit devreme, însă cu mult înainte să sune deșteptarea eu deja eram treaz, stând liniștit în pat. Sosise în sfârșit ziua Z, iar adrenalina din corpul meu nu a pregetat să învioreze inima.

Păream cu toții puțin cam abătuți, așa că ne-am echipat fără grabă înainte de a ne îndrepta către *réfectoire* ca să bem cafeaua. Nimeni nu avea chef de vorbă! Ne-am urcat într-un camion și ne-am îndreptat în liniște către aeroport, acolo unde ni s-au înmânat parașutele. Ni le-am pus în spinare, le-am verificat și am ajustat toate chingile, după care le-am dat din nou jos și le-am înșirat, rămânând lângă ele, fumând și sporovăind în așteptarea avioanelor și a ordinului de îmbarcare. În cele din urmă, ni s-a strigat: *„Équipez-vous!"*[1] Un val de adrenalină mi-a invadat corpul în timp ce alergam să mă așez în formație.

Ne-am pus din nou parașutele în spinare și am început să strângem chingile. Exersaserăm cu toții această operație, poate de o mie de ori, și am fi putut-o repeta și în somn – doar că de data aceasta situația era reală. Degetele încetează să se miște cum trebuie și senzația de sufocare este cât se poate de autentică – sau poate numai eu simțeam asta? Mestecam întruna gumă, sperând din tot sufletul să par relaxat, însă, în realitate,

[1] Echiparea (lb. fr.).

făceam pe mine de frică. Toţi ceilalţi păreau că se pregătesc de bal. În cele din urmă, am încheiat pregătirile, iar subofiţerii au verificat la fiecare dacă totul este în regulă. Surpriză, surpriză! Aproape toţi o rasoliseră. Chingi atârnate, catarame desfăcute, o paraşută ieşită pe jumătate din capotă – un adevărat dezastru!

Subofiţerii au îndreptat lucrurile, după care am fost duşi cu toţii la avion. În total, eram treizeci şi şase de oameni, înşiraţi de-a lungul fuzelajului, în vreme ce patru se aşezaseră pe jos, pentru că nu mai avuseseră loc pe banchete. Tensiunea era la cote maxime. Deşi simţeam că mai aveam puţin şi făceam în pantaloni de frică, o curiozitate debordantă puse stăpânire pe noi.

Bătrânul Lejeune mi-a adresat un zâmbet, iar eu i-am zâmbit pieziş, ceea ce l-a făcut să izbucnească în râs, nenorocitul. Cineva a început să cânte, iar noi i-am urmat exemplul – alt dezastru! Adjutantul responsabil cu instrucţia noastră se afla şi el la bord, fâţâindu-se încoace şi-ncolo şi bucurându-se de suferinţa noastră. Ore întregi ne spusese cum să sărim corect din avion, iar acum urma să vadă dacă ne însuşiserăm cum trebuie lecţiile lui.

Ne-am aşezat încet, încet în poziţia regulamentară pentru decolare şi, după o ultimă mărire de turaţie a motoarelor, ne-am desprins de sol.

Minutele au trecut unele după altele şi pe fereastra ovală am putut zări pământul, aflat acum la trei sute de metri sub noi. Avionul a încetat să se mai înalţe, continuându-şi zborul în plan orizontal. (Inima mea începuse să bubuie ca un motor în doi timpi şi cred că nimeni nu mai mestecase vreodată gumă cu atâta energie.)

Deodată, lumina roşie de deasupra s-a aprins, iar Lejeune ne-a făcut semn să ne ridicăm în picioare, strigând: *„Debout!*

Accrochez!"[1] Ne-am ridicat cu toţii şi ne-am prins paraşutele de cablurile de deasupra capetelor, care se întindeau pe toată lungimea avionului. Subofiţerii s-au grăbit să treacă printre cele două şiruri de paraşutişti, trecându-şi mâinile peste paraşute ca să se asigure că suntem legaţi cum trebuie de cabluri. Arătam ca nişte sardine, iar picioarele mi se înmuiaseră cu totul.

„Bon voyage!"[2] a rostit Lejeune verificându-mi paraşuta. I-am răspuns cu un zâmbet amar, special pregătit pentru astfel de ocazii. Duduitul motoarelor a fost brusc acoperit de sunetul strident al soneriei. Am simţit cum mi se întoarce stomacul pe dos. Lumina roşie a fost înlocuită de cea verde şi am văzut că primul paraşutist se afla deja lângă uşă, în poziţie de salt. *Moniteur*-ul i-a strigat „du-te", l-a bătut pe spate şi dus a fost. Şirul de paraşutişti a înaintat cu un pas, iar următorul camarad s-a aşezat pe poziţie. Abia dacă mai puteam respira. Gura îmi era uscată ca iasca: nici măcar nu ştiam că pot fi într-atât de înfricoşat. Iisuse, ce fricos! Dar dacă faci pe tine de frică, faci pe tine de frică şi basta.

Şirul a început să înainteze pas cu pas, aşa că, în cele din urmă, m-am trezit lângă uşă. Îl vedeam în faţa mea pe Maraskal, pregătit să sară. Lejeune i-a strigat „du-te", însă nenorocitul nu s-a mişcat. Lejeune a strigat din nou şi l-a lovit cu putere pe spate. Maraskal însă încremenise acolo. Lejeune a început să urle ca un nebun, acoperind duduitul motoarelor, după care i-a tras un şut în fund, făcându-l pe Maraskal să dispară brusc. Apoi m-am trezit eu în faţa uşii, ţinându-mă cu ambele mâini de marginile acesteia, cu un picior în faţă, privind către cer, însă întrezărind şi pământul de dedesubt, aflat atât de departe.

---

[1] Ridicaţi-vă! Prindeţi-vă! (lb. fr.).

[2] Drum bun (lb. fr.).

Eram pregătit de salt, mintea mea străduindu-se cu disperare să-şi amintească ce trebuie să fac atunci când sar din avion. Adjutantul stătea ghemuit lângă uşă, privindu-ne cum sărim şi luându-şi notiţe. Zgomotul motoarelor era asurzitor, iar timpul părea să fi încremenit. Apoi am auzit vocea lui Lejeune venind parcă de undeva de departe. Mi-a fost greu să disting ce spunea: poate că era o greşeală şi totul se anulase. Atunci am simţit o mână cum îmi atinge spatele.

În clipa aceea am realizat că, de fapt, voiam să mă arunc. Am sărit cât de repede şi de avântat am putut, folosindu-mi toate puterile. Apoi am căzut, am tot căzut, într-un hău nesfârşit; jos, tot mai jos. Îmi ţineam ochii atât de strâns închişi, încât aveam senzaţia că îmi vor exploda. Apoi, în clipa în care s-a deschis paraşuta, am auzit un pârâit ascuţit – şi imediat am început să plutesc în aer, atârnând nemişcat. O senzaţie cu adevărat uluitoare.

Linişte şi nemişcare. Un sentiment fantastic, absolut magnific. Parcă fusesem transportat într-o altă lume. Puteam vedea avionul sus, în spatele meu; imediat, alţi doi paraşutişti au sărit din acesta, cu paraşutele întinse în spatele lor. După o clipă, acestea s-au deschis, prinse de suspante, începând să plutească uşor, asemenea unei perechi de pescăruşi. Jos, terenul era presărat cu puncte albe, indicând locurile în care ceilalţi paraşutişti aterizaseră deja. Mi se părea că eram suspendat de un balon şi că pluteam de ceva timp în aer. Apoi, deodată, am constatat că pământul se apropie cu viteză. Acesta este momentul în care, dacă nu eşti atent, te poţi alege cu gleznele rupte. Picioarele strânse, genunchii uşor îndoiţi, coatele lipite de corp, mâinile pe chingi, sub bărbie, capul jos. Rămâi în această poziţie şi aştepţi momentul impactului, care nu a întârziat. Am aterizat

cu un bufnet asemănător celui unui sac de cartofi prăvălit la pământ. Mă simţeam absolut minunat. O bagatelă!

Se spune că prima săritură este cea mai bună. Nu o poţi uita niciodată. Pare că durează mai mult decât în realitate, iar combinaţia de trăiri inedite este pur şi simplu miraculoasă. Pentru mine, a fost cu siguranţă ceva senzaţional, aşa că abia aştept următorul salt, programat pentru mâine.

De cum am aterizat, ne-am repezit la chifle şi la sticlele cu bere. Nu ne gândeam decât la saltul abia încheiat şi la experienţa trăită cu această ocazie. Ne simţeam într-o formă fantastică şi eram absolut încântaţi de noi înşine. Adjutantul şi-a făcut şi el apariţia, m-a scos în faţa celorlalţi, ţinându-mă de ureche, şi a declarat: *„Voici mon champion du promotion. Il a fait saut sensationnel."*[1]

M-am simţit, pe de o parte, cuprins de stânjeneală, dar, pe de altă parte, satisfăcut. Adjutantul a continuat spunând că, în toţi anii petrecuţi la Blida, nu mai văzuse niciodată pe nimeni executând primul salt în felul în care o făcusem eu. Cei mai mulţi se aruncă pur şi simplu în gol, însă eu ţâşnisem pe uşa avionului asemenea unui dop de şampanie. Adjutantul era încântat – cred că şi eu eram. Aceasta arată ce poate face panica adrenalinei din corpul unui om şi ce poate face adrenalina „arcurilor" din picioarele omului respectiv.

Rezultatele saltului au fost următoarele: două picioare rupte, o vertebră fracturată şi câteva glezne luxate. Zece oameni refuzaseră, în ultima secundă, momentul adevărului, să sară odată ajunşi în dreptul uşii. Unul dintre ei era din Legiune. Pentru toţi aceştia, este ceva îngrozitor, iar momentul respectiv îi va urmări pe tot parcursul vieţii, pentru că, în clipa în care au cedat

[1] Iată şeful meu de promoţie. A făcut un salt senzaţional (lb. fr.).

în fața fricii, au devenit niște lași – nu numai în fața celorlalți, ci și în fața lor înșiși. Ceea ce este o adevărată tragedie. Cei care nu au sărit trebuie să se întoarcă la sol cu avionul, urmând să se îmbarce cu următoarea grupă, ceea ce este cu adevărat umilitor. Odată ajunși pe pământ, ei vor trebui să suporte imensa rușine de a coborî în fața colegilor lor, care își așteaptă rândul să decoleze. Vor trebui să simtă zeci de perechi de ochi privindu-i cu dispreț, batjocură și surprindere, precum și rușinea de a fi ratat o ocazie unică. Legionarul care a refuzat să sară simte, probabil, că a dezamăgit întreaga Legiune. Nu sunt greu de imaginat clipele de groază prin care trebuie să fi trecut colegul nostru gândindu-se că urmează să se întoarcă și să dea față cu camarazii lui, având deja aplicată eticheta de laș. Mai bine ar fi sărit. Sărmanul nenorocit!

În momentul în care ne-am întors în tabără, un sergent din cadrul Legiunii, pe care nu îl cunoșteam, ne-a făcut morală vorbindu-ne despre lașitate, după care ne-a ordonat să-l luăm pe bietul nătărău în unitate și să-i tragem o mamă de bătaie. Ca să îi arătăm ce? Că noi, legionarii, suntem niște tipi duri, care nu tolerează frica? Și cui să arătăm acest lucru? Nouă înșine? Probabil, însă noi mai știm că, mai devreme sau mai târziu, orice bărbat este cuprins de frică. Nu e nicio rușine să-ți fie frică. Unii și-o înfrâng, alții nu, însă decizia de a nu face un lucru de teamă se ia, probabil, într-o fracțiune de secundă – iar noi va trebui să trăim tot restul vieții marcați de momentul acela în care am hotărât să cedăm în fața fricii. Exact acest lucru a pățit camaradul nostru. Nimeni nu s-a atins de el, slavă Domnului, însă este un om condamnat.

După câteva zile

Totul s-a terminat. Mâine ne vom întoarce la Sully. Blida a fost o experiență memorabilă, fantastică. A fost și distractiv,

iar eu îmi voi aminti zilele petrecute aici şi pentru că acestea s-au deosebit atât de mult de existenţa noastră cenuşie de până acum. Am executat şase salturi, fiecare puţin deosebit de cel precedent, iar la sfârşit am primit brevetul.

S-a executat şi o „lumânare romană" în timpul şederii noastre. Eu mă aflam la sol, privind salturile. După prima săritură, ceilalţi paraşutişti nu mai sar pe rând, ci se reped toţi afară, folosind ambele ieşiri, astfel încât avionul cu treizeci şi şase de paraşutişti se goleşte în numai nouă secunde. Impresionant! Cu această ocazie, am putut urmări cum paraşutele se deschid asemenea unor baloane de săpun suflate dintr-o pipă – doar că una dintre ele, în loc să plutească asemenea celorlalte, a continuat să cadă ca un bolovan. Lumea aflată la sol a încetat brusc să mai vorbească şi a rămas încremenită, privind acest punctuleţ cu formă umană plonjând în braţele morţii. Lângă mine se afla un *moniteur,* care a început să răcnească dintr-odată din toţi rărunchii: *„Ventral!"*[1] – un strigăt agonizant, disperat. Din păcate, cel aflat în cădere liberă nu avea cum să-l audă. Apoi, exact în clipa în care gravitaţia urma să îi dea paraşutistului lovitura de graţie, iar noi, cei de la sol, credeam că e prea târziu să se mai poată întâmpla o minune, pe cer a apărut o pată albă, după care voalura se desfăcu brusc. Individul folosise paraşuta de rezervă, iar aceasta se deschisese. A coborât lin cei câţiva metri pe care îi mai avea până la sol, în vreme ce noi răsuflam uşuraţi şi ne întorceam la beri şi la *casse-croûtes.*

Astăzi a fost ultima zi petrecută aici. După-amiaza s-a organizat o mare paradă, în timpul căreia ni s-au înmânat brevetele. Adjutantul m-a chemat în faţa careului, împreună cu un alt legionar şi cu patru militari din armata regulată, spunând

[1] Rezerva (lb. fr.).

că, în opinia lui şi a celorlalţi subofiţeri, noi şase eram cei mai buni paraşutişti din promoţia noastră, după care am primit câte un suvenir. Eu m-am ales cu un portţigaret. Ce gest minunat! Puţin mai târziu, bătrânul Lejeune s-a semnat pe el. E un om minunat, pe care nu îl voi uita niciodată.

Încă o veste bună: piciorul a început în sfârşit să se vindece. Iată ce înseamnă hrana bună. Mă simt minunat.

Capitolul 3

Regimentul

2 noiembrie 1960

La Camp Pehaut, care se află în afara oraşului de coastă Philippeville, îşi are cartierul general *2ème Régiment Etrangère de Parachutists*[1] (căruia i se mai spune *Deuxième R.E.P.*). Tabăra este amplasată pe un deal care se înalţă deasupra mării, iar drumul de acces este sinuos şi abrupt, oprindu-se în dreptul impozantei intrări în *quartier*[2]. Cazarma este de fapt o zonă acoperită de nisip, în care s-au construit, parcă la întâmplare, câteva barăci din piatră galbenă, cu acoperişuri de ţiglă portocalie. Barăcile sunt curate, au podeaua de piatră şi în ele nu există decât nişte paturi metalice duble, fiecare dintre acestea fiind acoperit cu o *palliasse*[3], asortată cu câte o pernă cenuşie, din pânză, de asemenea umplută cu paie. La capătul fiecărei încăperi se află un spălător, care uneori beneficiază de apă curentă, alteori nu. Pe lângă toate acestea, există un hangar, care găzduieşte *foyer*-ul. Acolo, în zilele bune, ne sunt prezentate filme artistice.

În acest moment, soldaţii regimentului lipsesc, participând la o operaţie, la 480 km distanţă, în munţii Aurès. *Quartier*-ul

---

[1] Regimentul II Paraşutişti al Legiunii Străine (lb. fr.).

[2] Cazarmă (lb. fr.).

[3] Saltea de paie (lb. fr.).

este ocupat numai de compania de bază, care pare a fi compusă din cei mai jalnici membri ai regimentului. Felul în care arată cei de aici pare să confirme acest lucru.

Noi vom rămâne aici trei zile, timp în care ni se va preda noul echipament. Apoi ne vom alătura următorului convoi, care se va îndrepta către locul în care se află acum staţionat regimentul.

Ultimele trei săptămâni petrecute la Sully au fost infernale. Am avut dreptate în ceea ce îl priveşte pe Rigolot: e un tip de treabă. Subofiţerii însă au rămas la fel. Nu ne-au slăbit nici măcar o clipă după ce ne-am întors de la Blida. Mă bucur însă că totul s-a sfârşit. Cei mai mulţi dintre colegii de la Sully s-au alăturat Regimentului I Paraşutişti. Ceea ce nu înseamnă absolut nimic: repartiţia se face în funcţie de operaţiile la care o unitate sau alta a participat în ultima vreme. În felul acesta se determină numărul de soldaţi necesari. Din secţia noastră, şase legionari au fost repartizaţi la Camp Pehaut: eu, Stobbe, Marinoli, Schaeffer, Peloni şi Lefevre. Suntem tot mai puţini.

3 noiembrie 1960

E un obicei împământenit ca recruţii, indiferent de armata din care fac parte, să primească mai mult de lucru. Nici aici nu se face excepţie de la această regulă nescrisă – doar că, spre deosebire de alte locuri, nouă ni s-a dat să facem *toată* treaba. Aşa că zilele noastre se desfăşoară urmând aceeaşi rutină cu care ne-am obişnuit în timpul şederii noastre la Paris şi Marsilia, când abia intrasem în Legiune: nu există nicio clipă în care să nu ţinem într-o mână un cuţit de curăţat cartofi, iar în cealaltă, o mătură sau o lopată. Viaţa celor din compania de bază este, în mod evident, foarte uşoară: hrană excelentă – fripturi stropite cu vin din belşug, care le ajută pe acestea să alunece

mai bine pe gât – învoiri în oraş aproape seară de seară, program de baie după-amiaza şi, în general, o existenţă destul de tihnită.

În seara aceasta, în *foyer,* am învăţat câte ceva despre principalele tactici folosite de Legiune în lupta împotriva *fellagha.* De obicei, regimentul participă la operaţii în jur de patru luni, după care se întoarce la Philippeville vreme de cincisprezece zile, pentru odihnă şi pentru refacerea echipamentului.

În clipa în care regimentul părăseşte tabăra de bază de la Philippeville, totul pleacă împreună cu acesta: *foyer*-ul, bordelul, bucătăriile de campanie şi altele. După aceasta, se organizează o tabără de bază avansată, într-un anumit sector în care se desfăşoară operaţii, iar de acolo companiile pleacă în diferite misiuni, vreme de trei-cinci zile. Fiecare legionar poartă cu sine raţii şi muniţie suficiente pentru circa şase zile, precum şi o jumătate de cort mic, care poate fi unită cu o altă jumătate pentru a forma un cort întreg, de două persoane. Tabăra de bază avansată se mută aproximativ o dată la trei săptămâni, în funcţie de activitatea rebelilor din zonă. Se pare că nu vom face prea mulţi purici în Philippeville.

După patru zile

Am părăsit Camp Pehaut în zori, într-un convoi compus din şase camioane, după care am înaintat către sud pe tot parcursul zilei. Curând, culorile vii ale ţărmului Mediteranei au rămas în urmă, iar peisajul a devenit maro-gălbui pe măsură ce ne apropiam de munţii Aurès. Am trecut prin Batna, după care am urmat drumul principal în direcţia sud-est, către Rhoufi, iar pe seară, în timp ce se lăsa întunericul, am ajuns la tabăra operaţională de bază. Imaginea acesteia este cu adevărat impresionantă.

O mie de corturi mici, răsfirate în toate direcţiile, cât vezi cu ochii. Cu toate acestea, dacă te uitai cu mai multă atenţie, constatai că există o anumită ordine în amplasarea lor. Toate erau înşirate în linie dreaptă, însă erau atât de multe, încât nu îţi puteai da seama de aceasta din prima clipă. Printre corturi, se zăreau din loc în loc nişte *quitounes* mari – care-i adăposteau, evident, pe ofiţeri şi facilităţile regimentului, cum ar fi spitalul, *foyer*-ul şi aşa mai departe. Bucătăriile de campanie puteau fi zărite într-o latură a taberei, remarcându-se prin cazanele uriaşe din care se înălţau aburi ce promiteau o masă caldă.

Totul este acoperit cu un praf gros, uscat, asemănător pudrei de talc, nu cu nisip. Atunci când păşeşti, simţi cum ţi se afundă piciorul. Perechi de ochi te urmăresc dindărătul unor figuri prăfuite, parcă lipsite de trăsături. Praful îţi acoperă sprâncenele şi părul, înfundându-ţi nările. E al naibii de frig aici. Curvele de la bordel trebuie să fie foarte călite ca să poată suporta clima.

Împreună cu Harry Stobbe am fost repartizat în compania a III-a, iar la sosire am fost duşi la cortul comandantului. Acesta stătea îndărătul unei măsuţe, pe care ardea o lumânare, relevând cu zgârcenie contururile obiectelor din jur. Atmosfera era destul de sinistră şi total lipsită de căldură, aşa că nu mă aşteptam la o primire plină de bunăvoinţă. Comandantul nostru, căpitanul Willemin, ni s-a adresat sec şi rece, făcându-ne să ne gândim cu simpatie la Glasser. Lângă Willemin se afla un ofiţer, care ne-a fost prezentat ca locotenentul L'Hospitallier, comandantul secţiei a III-a, cea în care am fost repartizaţi noi. Un tip deşirat, însă dur, asemenea unui fir de nailon.

Regimentul urmează să se mute cu tabăra de bază mâine, iar câţiva dintre noi vor rămâne pe loc pentru a face curat şi a lua corturile. Restul companiei va petrece două zile pe dealuri,

după care se va uni cu regimentul în noua tabără. Eu şi cu Stobbe ne-am unit jumătăţile de cort: abia dacă ai loc să te mişti înăuntru. Tabăra tocmai se pregăteşte de stingere. Larma se transformă în şoapte – apoi tăcere. Ne aflăm undeva departe, foarte departe de oricare alt loc! Prin împrejurimi nu creşte nicio plantă – nu am văzut nici măcar tufe uscate. E la fel de confortabil ca la Polul Nord.

8 noiembrie 1960

Compania a plecat în dimineaţa aceasta, în vreme ce noi demontam corturile mari şi, după ce am încărcat totul în camioane, ne-am îndreptat spre vest, străbătând munţii, către El Kantara. Acolo va fi amplasată noua noastră tabără de bază. El Kantara este un mic *douar*[1], compus din câteva colibe de pământ. Am aşezat tabăra pe un teren neted, având un defileu într-o parte, în fundul căruia se poate zări un pârâu cu apă rece, mărginit de câteva mii de palmieri, care îl urmează până la dealurile din depărtare.

Deja s-a înserat. Corturile au fost montate, iar noi stăm în jurul unui foc, încălzindu-ne conservele de fasole cu ravioli. Sporovăim în şoaptă. Şacalii sparg liniştea nopţii cu urletele lor, care se opresc la fel de brusc precum au început. Împreună cu noi se află un belgian, care mâine urmează să plece, încheindu-şi cei cinci ani de contract. Dintr-odată, devin extrem de invidios – eu mă aflu abia la început! În noaptea aceasta am băut câteva beri împreună cu Peloni, stând aşezaţi pe jos, privind defileul şi vorbind despre o mulţime de lucruri. M-a întrebat dacă am o iubită în Marea Britanie şi dacă îmi făceam speranţe că mă va aştepta – cât de romantic! I-am

[1] Sat arab (lb. fr.).

răspuns că s-ar putea să mă aştepte, iar el mi-a spus că sunt nebun. Aşa mă gândeam şi eu!

9 noiembrie 1960

Am continuat să amenajăm tabăra sub un soare cald – lucru pe care l-am făcut în tihnă – mult prea plăcut ca să dureze. Peloni şi Marinoli vor fi trimişi înapoi la Philippeville ca să urmeze şcoala de şoferi. Aceasta este pentru ei o excelentă formă de eschivare, pentru că îi scuteşte de marşuri: cea mai grea muncă pe care o vor mai face vreodată va fi să conducă nişte camioane. Şi mai înseamnă că, din grupul nostru, venit din tabăra de la Sully, vom rămâne numai eu, Schaeffer şi Stobbe. Când mă gândesc că, atunci când am plecat de la Mascara, eram în jur de o sută – iar acum am rămas doar patru. Probabil că Legiunea e răsfirată în toate cele patru vânturi.

Regimentul s-a întors. Toată lumea pare sleită de puteri.

Pârâul a devenit un loc perfect pentru spălarea echipamentului, pentru bărbierit etc. Imaginea tuturor acestor trupuri goale de bărbaţi, aflate în apă şi răsfirate printre stânci îmi aduce aminte de romanul *The Water Babies*[1], al lui Kingsley. Din locul în care mă aflu, pot vedea albia pârâului şerpuind cale de mai mulţi kilometri printre palmieri: un loc fabulos pentru o vacanţă cu cortul.

În după-amiaza aceasta, mi s-a cerut să mă prezint la cortul comandantului, iar acolo am făcut cunoştinţă cu sergentul-şef Katzenberger, fost membru al trupelor SS şi al doilea în ierarhia secţiei, precum şi cu încă doi sergenţi, de asemenea germani, Karos şi Dornach. Katzenberger pare foarte fioros, un

[1] *The Water-Babies, A Fairy Tale for a Land Baby,* roman pentru copii al scriitorului britanic Charles Kingsley, apărut în 1863.

tip cu care nu ai vrea să ai de-a face. Cu toate acestea mi-a lăsat impresia că ştie şi de glumă, însă numai timpul va spune dacă nu este decât o impresie. Mi-a spus că, în cei doisprezece ani petrecuţi în Legiune, a cunoscut cinci englezi şi că toţi au dezertat, aşa că mă va urmări îndeaproape.

Karos pare un individ destul de inofensiv, însă Dornach arată ca şeful măcelarilor unui abator – e gras şi, probabil, certăreţ. E prea devreme să-i pot caracteriza pe legionarii din secţia noastră, pentru că, deşi acum par a fi relaxaţi şi înviorăţi, s-ar putea să fie cu totul altfel când circumstanţele vor fi complet diferite.

Iată-l şi pe caporalul Hirschfeld, neamţ şi el, bucătarul echipei mele, în care se mai află Theobald, Demar şi Auriemma, un italian extrem de relaxat. Hirschfeld este soldat cu vechime în Legiune, în care se află de opt ani, iar multele lui decoraţii îl recomandă ca fiind un experimentat *combattant*. Are în jur de treizeci şi doi de ani şi pare foarte prietenos.

Theobald, neamţ şi el, are figura unui grec şi temperamentul unui italian: foarte vesel atunci când e bucuros, bea mult şi vorbeşte şi mai mult. L-am simpatizat din prima clipă.

Demar, tot neamţ, e un tip foarte dur şi foarte retras. Este calm şi sigur pe sine. Mi-a atras atenţia că marşurile sunt de-a dreptul ucigătoare şi că, la început, îmi va fi greu să ţin pasul. Ceea ce, se pare, este un lucru obişnuit în cazul celor nou-veniţi, indiferent cât de în formă cred aceştia că sunt. Până la un punct, această slăbiciune este acceptată – dar numai până la un punct. Sper să nu am probleme din această pricină.

Urmează Auriemma, italianul cel cu inima uşoară. E un leneş fără pereche, foarte relaxat şi nepăsător. Probabil că, înainte de a se înrola în Legiune, a fost un mic borfaş într-un orăşel italian de provincie. În legătură cu el circulă o poveste

care îl caracterizează cum nu se poate mai bine: întrebat cu ce s-a ocupat în viaţa civilă, acesta a răspuns: *„Je donne un coup de main à mon père"* („îi dau tatălui meu o mână de ajutor"). Iar când a fost întrebat cu ce se ocupă tatăl lui, el a răspuns: *„Eh rien"* („păi, cu nimic").

11 noiembrie 1960

Duminică. Bucătăriile de campanie lucrează de zor şi pregătesc pentru cină o delicioasă mâncare de pui. Am început să-i cunosc mai bine pe cei din secţia mea: cei mai mulţi dintre ei sunt în Legiune de doi ani. Atmosfera este prietenească, ni se răspunde cu promptitudine la întrebări, însă primirea noastră a fost destul de rezervată. Camarazii sunt dispuşi să împartă unii cu alţii lucruri mărunte şi, până la un punct, toţi sunt vorbăreţi. Se discută despre orice, mai puţin despre lucruri personale.

Cei mai mulţi legionari împărtăşesc părerea lui Demar referitoare la duritatea marşurilor şi rememorează episoade din cariera lor în care fie ei, fie altcineva din secţie nu a mai putut înainta. Capacitatea de a rezista unui marş de durată pare să aibă o imensă semnificaţie pentru toată lumea. Ori rezişti, ori cedezi: nu există jumătăţi de măsură şi nu eşti cu adevărat unul dintre ei dacă nu ţi-ai dovedit calităţile pe teren. Eu cred că sunt într-o formă suficient de bună şi nu văd de ce lucrurile ar fi atât de rele. Viaţa e plină de surprize însă.

S-a înserat, iar în cortul nostru s-au încins două partide pe poker. Jucătorii par nişte siluete întunecate, mişcându-se uşor în lumina lumânărilor aşezate la căpătâiul fiecărui pat de campanie. Încă nu cunosc toate numele camarazilor din secţie, însă mă voi strădui să mi le amintesc pe cele câteva pe care am reuşit să le memorez. Iată-l pe Podel: caporal-şef; neamţ, foarte

tăcut; are o privire iscoditoare. A primit mai multe decoraţii, ceea ce poate să însemne că face mai multe parale decât arată.

Mai sunt doi caporali, Pitchidelli şi Weiss. Pitchidelli e italian, este foarte gălăgios, însă pare priceput şi binevoitor. Are reputaţia unui tip corect. Weiss e belgian; şi el este incredibil de gălăgios; nici deştept, nici prost; genul de om care te face să-ţi ieşi uşor din pepeni. „Charlie" Chauvin este radiotelegrafist, o figură aparte. Pare să aibă vreo cincizeci de ani, cu toate că are de fapt treizeci. Bea mai mult decât toţi ceilalţi legionari din secţie la un loc. În afară de aparatul de radiotelegrafie (care cântăreşte zece kilograme), cară în sacul lui suficientă bere ca să potolească setea a patruzeci de oameni, precum şi două bidoane pline cu vin. Nu s-a pomenit să cadă vreodată în timpul unui marş, iar picioarele lui, deşi artă ca două beţe de chibrit, par făcute din oţel.

Apoi mai e Skarsinski, căruia i se zice Starry; polonez; medic; un tip deschis şi aparent vesel. Se are bine cu Panzas, un spaniol oacheş, genul de om care te aştepţi să zâmbească în timp ce taie gâtul unui copil.

Koch este un neamţ tânăr, energic, plin de sine, care îndrugă vrute şi nevrute, dar care mie îmi place. Pinz şi Fisel sunt ordonanţele lui L'Hospitallier şi Katzenberger; amândoi sunt nemţi şi amândoi cam molâi. Mai este Rottloffe, căruia i se spune Elch, adică „elan", pentru că, într-adevăr, seamănă cu acest animal. Urmează Plaumann. Amândoi vin din Germania de Est. Nişte tipi destul de serioşi, aşa cum mă şi aşteptam să fie. Pe lângă aceştia mai e Steffen, un neamţ tânăr, al cărui caracter seamănă cu cel al lui Koch, şi Grueber, alt neamţ, care pare un tip foarte plăcut, însă eu cred că e puţin sărit de pe fix. E singurul dintre ei care vorbeşte puţină engleză, însă, din pricina accentului, îmi este aproape imposibil să-l înţeleg.

Teoriile lui referitoare la ultimul război sunt extrem de ciudate. În sfârșit, mai este un tânăr francez, Caulier, care este nou-venit, ca mine și ca Stobbe, doar că el a făcut instrucție la Saïda.

Aceasta este secția mea și aceștia sunt camarazii cu care voi petrece multe luni de acum înainte. Timpul le va definitiva portretele și va da culoare schițelor pe care am încercat să le fac aici.

12 noiembrie 1960

Regimentul are opt companii și este compus din circa 1 000 de legionari, dintre care 800 participă la operații. Există patru companii de luptă, una de transport, una de „șoc", așa-numita *compagnie d'appui*[1] și, în fine, compania de bază din Philippeville. Astăzi, patru companii au executat diferite operații; noi am rămas în rezervă, având la dispoziție elicoptere pregătite să ne transporte oriunde ar fi fost nevoie. Nu a fost cazul, iar ziua s-a încheiat cu câteva beri băute în *foyer*.

13 noiembrie 1960

Suntem din nou în rezervă. Acest lucru ne oferă posibilitatea să ne ocupăm de problemele personale, să scriem scrisori sau să jucăm poker. În mod oficial, jocul de poker este interzis, însă cei mai mulți dintre subofițeri și ofițeri se fac că nu ne observă. Pokerul este interzis fiindcă se crede, iar istoria a confirmat faptul că un soldat care a pierdut la masa de joc se va da peste cap să-și recupereze banii, inclusiv furând; iar în Legiune furtul este o faptă mai gravă decât omuciderea.

Înainte de stingere, Katzenberger și-a făcut apariția în cort, însoțit de doi sergenți, ca să ne comunice ordinele pentru ziua

[1] Companie de sprijin (lb. fr.).

următoare. *Réveil* este programată la 4.30. Vom fi duşi apoi cu camioanele către est, în munţii Aurès. Fiecăruia dintre noi i s-au dat raţii pentru trei zile.

14 noiembrie 1960

La primele ore ale dimineţii, e întuneric şi foarte frig. În timp ce ne echipam în corturile slab luminate, mi-am dat seama că, pentru cei cu experienţă, toată această foială nu era decât începutul unei zile obişnuite. Umbrele tremurau în lumina pâlpâitoare a lumânărilor, în vreme ce legionarii se mişcau dintr-un loc într-altul, strângându-şi echipamentul, raţiile, radiourile şi toate celelalte. Fiecare dintre noi doarme cu carabina sau cu pistolul-mitralieră deasupra patului, cu încărcătoarele sau benzile de cartuşe aflate la îndemână. Cei nou-sosiţi erau entuziasmaţi. Toată lumea îşi vedea de treabă. Numai caporalii strigau: „Fă asta! Du-te şi adu aia!" sau îi mustrau pe cei care se plângeau că fuseseră însărcinaţi să care un aparat de radio în plus sau mai multă muniţie cu o zi în urmă: „*Nom de Dieu*[1], de ce nu le cară altcineva azi?"

În cele din urmă, ne-am aliniat pe secţii, în faţa corturilor, pe întuneric. Subofiţerii superiori au prezentat secţiile comandanţilor de secţii, iar aceştia le-au prezentat, la rândul lor, adjutantului companiei, în acest caz lui Kautz. Kautz, la rândul lui, a prezentat compania căpitanului Willemin, iar căpitanul Willemin a predat înapoi comanda comandanţilor de secţii, care au predat-o apoi subofiţerilor superiori. Noi, soldaţii, am rămas în tot acest timp în poziţie de drepţi sau pe loc repaus, urmărind cum era trecută comanda de la cel mai mic la cel mai mare în grad şi invers.

[1] Pentru numele lui Dumnezeu (lb. fr.).

Asta e armata. Există o raţiune în spatele acestui ritual militar existent încă de pe vremea lui Alexandru Macedon, însă până acum nimeni nu a reuşit să descopere care este aceasta. După raport, ne-am urcat în camioane şi am pornit într-o călătorie de trei ore. Am luat-o către sud, trecând prin Biskra, după care am cotit către nord-est, pe drumul naţional 31, cotind din nou către est odată ajunşi la Tifellel. Apoi am apucat-o pe drumul accidentat care străbate munţii. În zori urcam deja în marş.

Ritmul era incredibil – aproape că alergam.

Am urcat vreme de aproximativ trei ore, până la altitudinea de o mie de metri. Ajunşi în vârful muntelui, ni s-a permis să ne relaxăm, aşteptând ca operaţia militară să înceapă.

Din locul în care ne aflam, înşiraţi pe creastă asemenea unor vânători veseli, stând în fund şi aşteptând ca nişte cocoşi de munte să le treacă pe deasupra capetelor, puteam zări până departe uriaşa vale împădurită de sub noi. Două bombardiere în picaj tocmai bombardau zona, în vreme ce, de undeva din spatele nostru, artileria a început să bubuie înfundat. Deodată, din vale s-a auzit o explozie puternică, provocată de unul dintre obuze; imediat, locul impactului s-a umplut de fum şi pământ aruncat în aer. În depărtare, de cealaltă parte a văii, se puteau zări mai multe elicoptere din care coborau legionarii companiei I, care urmau să desăvârşească învăluirea – *bouclage*.

În cele din urmă, am primit ordinul să ne punem în mişcare, şi căutarea a început. Această parte a operaţiei este cea mai periculoasă, pentru că bombele şi obuzele nu reuşesc de multe ori să scoată din cuiburi aceste „păsări" isteţe, în afara cazului în care nimeresc drept la ţintă, iar dacă „păsările" constată că nu au cale de scăpare, luptă cu îndârjire. În vreme ce noi coborâm pe pantele munţilor, inamicii pot să ne ia în cătarea

carabinelor sau mai degrabă a armelor automate. Tot ce poţi face este să te rogi ca, în cazul în care eşti unul dintre cei luaţi la ţintă, tu sau unul dintre camarazii tăi să-i vadă pe inamici înainte ca aceştia să apuce să apese pe trăgaci. Avantajul nostru este că noi suntem mulţi, iar ei puţini şi că armele lor, asemenea armelor noastre, sunt făcute să nimerească ţinte aflate în apropiere, nu la distanţă – aşa că sunt nevoiţi să aştepte să ne apropiem înainte să apese pe tragaci. Apoi, există mulţi copaci şi multe tufe, precum şi mulţi arbuşti încâlciţi, toate acestea putând acoperi ţinta mişcătoare chiar în clipa în care ai luat-o la ochi. Avantajul inamicilor este că puştile lor sunt deja armate şi că nu mai trebuie decât să apese pe trăgaci. Ale noastre nu sunt, pentru că este extrem de periculos să cobori o pantă plină de arbuşti cu un pistol-mitralieră armat. Ajunge să te împiedici şi să cazi ca să tragi o rafală de douăzeci de gloanţe în direcţia propriilor camarazi.

Compania I a stat pitită pe cealaltă creastă; astăzi, ei sunt trăgătorii, în vreme ce noi suntem hăitaşii. Nu am reuşit să prindem nicio „pasăre", iar pe seară, după ce ne-am terminat treaba, am început să montăm corturile. În munţii aceştia, noaptea este chiar foarte frig.

15 noiembrie 1960

Réveil la ora 4. Deplasare timp de două ore, prin munţi, cu camioanele. Am mărşăluit apoi până la amiază, la o altitudine de peste 1 800 de metri. Epuizant, cu adevărat epuizant. I-am mulţumit lui Dumnezeu pentru zăpada de pe creastă, cu care am putut să ne răcorim. Acolo, sus, am avut la dispoziţie o jumătate de oră în care să ne facem cafea şi să mâncăm puţină brânză la conservă, înainte să începem coborârea. Am cercetat piatră cu piatră, însă nu am găsit nici urmă de viaţă, nici măcar un şarpe.

Seara, târziu, ne-am îndreptat către El Kantara, ajungând acolo pe la ora 2 dimineaţa, nerăbdători să ne vârâm în pat.

17 noiembrie 1960

Deşteptarea la ora 3, după care a urmat rutina obişnuită: urcaţi în camioane, am călătorit prin întunericul rece înapoi, către munţi. O altă vale de cercetat. Am mărşăluit cale de mai mulţi kilometri, deshidratându-ne la fiecare pas; sudoarea ne curgea de pe frunte asemenea unor stropi de ploaie. Ritmul este extraordinar, iar respiraţia devine atât de greoaie, încât simţi că mai ai puţin şi te sufoci. Parcă eram o lămâie stoarsă.

Pe dealuri, am zărit mai mulţi mistreţi: cei de aici sunt uriaşi şi pot fi văzuţi cum ţâşnesc din tufişuri, traversând poteca pe care tocmai te deplasezi; nu atacă însă decât rareori. Seamănă cu nişte bizoni în miniatură: capetele lăsate, spata ridicată, viteză extraordinară.

S-a lăsat noaptea, iar noi ne-am aşezat tabăra pe un platou. Fiecare legionar şi-a clădit un mic zid de piatră în jurul culcuşului, ca măsură de protecţie în cazul unui atac-surpriză. Voi fi de planton între orele 2 şi 3, iar *réveil* este programată pentru ora 4, ceea ce înseamnă că, după ora 2, nu voi mai dormi deloc. Odată ce te-ai trezit, nu mai poţi adormi la loc din pricina frigului.

18 noiembrie 1960

A mai trecut o zi. Ne-am aşezat micile noastre corturi într-o vale şi ne-am preparat cina compusă din conserve de fasole şi supă. Legionarii s-au strâns în câteva grupuri, în jurul focurilor. Este fascinant să priveşti vâlvătaia focului în liniştea înserării. M-am uitat la feţele camarazilor luminate de flăcări,

fiecare adâncit în propriile gânduri: momente vesele sau triste din trecut, amintirea oamenilor cunoscuți, parcă, într-o altă viață. Sfârșitul încă unei zile; cel mai plăcut moment, atunci când ți se îngăduie să stai culcat încălzindu-te la foc; liniștea nopții. Te simți rătăcit deopotrivă în acești munți și în propriile gânduri.

În timpul zilei, de pe creste poți zări nesfârșite dealuri, întinzându-se până la orizontul albastru. E un spectacol impresionant, de o frumusețe aparte. Singurul element ușor deprimant este pustietatea locului. Nu se vede picior de om; nu există nici copaci, nici păsări, doar nisip, tufe uscate și stânci, care noaptea sunt reci ca gheața, iar în timpul zilei reflectă căldura mistuitoare sau ascund secretele câtorva milioane de peșteri în care stă ascuns inamicul, așteptând momentul oportun în care noi ne relaxăm sau lăsăm garda jos. Astăzi am prins cinci arabi. Secția a IV-a a descoperit una dintre peșterile folosite pe post de ascunzătoare, iar cei dinăuntru au opus rezistență. A fost suficientă o grenadă aruncată în interiorul peșterii pentru a-i face pe combatanți să se răzgândească. Trei dintre ei s-au predat; ceilalți doi au murit în urma exploziei.

19 noiembrie 1960

Operațiile continuă. Au trecut deja cinci zile de când suntem pe drum. În după-amiaza aceasta era cât pe ce să clachez. Marșul de azi a fost deosebit. Theobald s-a oferit să-mi care el sacul, ceea ce a fost de ajuns pentru ca eu să pot merge mai departe. Ce flăcău de nădejde! Tare ca piatra, însă scund și păros ca un ponei Shetland. Pe măsură ce înaintăm, întâlnim tot mai multe *mechta* arabe. În general, putem să șterpelim animale domestice din aceste așezări, iar ofițerii se fac că nu observă. Așa că, atunci când trecem pe lângă o fermă, poți vedea

agitație în sacul camaradului din față, însoțită de cotcodăceli. Aceste delicatese completează de minune regimul nostru alimentar, format mai ales din conserve de sardine. Fermierii sunt foarte enervați!

După un îndelungat *fouillage* (căutare) într-o vale plină de bolovani și după o alergare de opt kilometri, am zărit în sfârșit camioanele care ne așteptau. Vederea acestora m-a făcut să simt un val de ușurare străbătându-mi tot corpul, de parcă tocmai turnam apă rece pe un gât uscat de sete. Am ajuns la camioane epuizat și convins că, dacă aș mai fi avut de străbătut încă o sută de metri, m-aș fi prăbușit la pământ.

Ne-am întors la tabăra de bază, unde, pentru prima dată în ultimele cinci zile, am primit o porție de hrană adevărată. Apoi ne-am spălat în pârâu. Ce minunat este să te dezbraci de hainele pe care le-ai purtat vreme de cinci zile și cinci nopți, mărșăluind și dormind. Te simți de parcă ai da jos de pe tine un strat de piele jegoasă.

A sosit poșta și am primit o scrisoare de la Jennifer. E incredibil cum o foaie de hârtie te poate transporta atât de departe. Aici, o scrisoare te face să vezi cu ochii minții, pentru o clipă, un autobuz londonez – o fărâmă de civilizație în acest colț mort, uitat de lume. Am primit și un pachet cu ciocolată Cadbury. Nu am știut până acum că un baton de ciocolată poate avea asupra mea un asemenea efect: o ciudată combinație de încântare și durere provocată de dorul de casă. Am simțit deodată că sunt din nou înconjurat de vechii mei prieteni, readuși la viață de rândurile scrise de Jennifer. Sentimentul de singurătate devine și mai pregnant apoi, când îți dai seama ce distanță te desparte de aceștia. Distanța dintre adevăr și visare. Mă întreb dacă Jennifer va înțelege vreodată ce efect au scrisorile ei asupra mea. În același timp, mă întreb și dacă Peloni avea

dreptate atunci când spunea că trecerea timpului va roade firul subţire care uneşte spiritele şi care face să dispară distanţa dintre noi. Prefer însă ca în noaptea asta să visez şi să las dezamăgirea pentru mâine dimineaţă.

20 noiembrie 1960

Patru companii sunt plecate. Noi am rămas în tabără, iar secţia mea este de serviciu în cadrul companiei. Prin urmare grupa mea urmează să fie trimisă la bucătărie pentru *corvée*. Bucătăriile de campanie sunt extrem de eficiente şi de bine administrate. Nu am nicio îndoială că, aici, un banchet pentru o mie de persoane poate fi pregătit la timp. Bucătăria este şi centrul nervos al moralului regimentului; dacă nu am avea măcar o masă adevărată pe săptămână, viaţa ar fi extrem de plictisitoare; dacă avem două astfel de mese, cu atât mai bine. Bucătarul este un italian musculos, aproape la fel de lat pe cât de înalt. Cu braţul său vânos, poate decapita un tăuraş dintr-o singură lovitură. Nu ai vrea să dai peste el într-o noapte întunecoasă. Este alintat Pedro, iar atunci când îi vorbeşti, trebuie să-i zâmbeşti în permanenţă, pentru a te asigura că nu există vreo neînţelegere din cauza barierei lingvistice.

Compania a IV-a a „găsit" ieri mai multe vaci, iar Pedro le-a tranşat una câte una. Puteai zări capete de vacă peste tot. Mi-a fost milă de bietele animale care îşi aşteptau rândul, privind într-o tăcere sumbră, fără a se împotrivi în vreun fel, în vreme ce li se apropia ceasul.

Am făcut cunoştinţă cu un turc minunat, din compania a II-a, care îşi spune Joe. Vorbeşte o engleză excelentă şi a trăit o vreme la Londra. Este membru al Legiunii de patru ani şi îşi face deja planuri pentru viaţa civilă, la care se va întoarce peste

vreo zece luni. Astă-seară, ne-am întâlnit în *foyer* şi am stat la poveşti bând o excelentă bere Kronenbourg.

21 noiembrie 1960

Ne mutăm tabăra de bază la Medina, care se află la aproximativ 130 km est de El Kantara – în mijlocul munţilor Chélia. Aici, piscurile se înalţă până la 2 000 m: un adevărat coşmar pentru nişte militari aflaţi în marş. În zori, au fost trimişi nişte soldaţi cu camioanele ca să înceapă să monteze corturile la Medina, în vreme ce noi, ceilalţi, am fost treziţi la ora 3 ca să continuăm căutările. Am mărşăluit vreme de cinci ore pe o ploaie torenţială şi ne-am înşirat pe creasta muntelui, pregătiţi să intrăm în acţiune la prima geană de lumină.

Crestele erau acoperite cu o ceaţă deasă, iar vizibilitatea se redusese la circa un metru, aşa că era practic imposibil să porneşti în *fouillage*. Am stat la pândă întreaga zi, dârdâind în ceaţa rece, umedă, lipicioasă – şi aşteptând ordinul de plecare. Acesta însă nu a mai venit, aşa că, la lăsarea serii, am început să ne montăm corturile.

În tot acest timp, ploaia nu s-a oprit nici măcar o secundă, aşa încât toate lucrurile sunt leoarcă şi toţi legionarii sunt uzi până la piele. Pământul este acoperit cu un strat gros de noroi, iar frigul este aproape insuportabil. Ceva mai devreme, am aprins nişte focuri mici, discrete, şi am încălzit apă în gamele, pentru supa noastră la plic. Coborând pe gâtlej spre stomac, supa ne-a adus aminte că aveam sânge în trup, dezmorţindu-ne uşor. Urmează o noapte umedă şi rece – nimic nou.

E trecut de miezul nopţii şi tocmai m-am întors în cort după două ore de gardă, timp în care am stat în ploaia torenţială, care nu mai vrea să se oprească. Sunt acoperit din cap până în picioare cu mocirlă. Demar doarme lângă mine în cortul

nostru mic. Sacul meu de dormit e leoarcă, aşa că nu-mi rămâne decât să mă bag în el îmbrăcat, cu bocancii în picioare şi plin de noroiul ăsta blestemat, încercând să mă afund într-un somn care ştiu că nu va veni niciodată.

23 noiembrie 1960

Zorii au venit cu burniţă şi un cer cenuşiu ca plumbul. Luptându-ne cu mocirla, ne-am vârât sacii de dormit uzi în raniţele la fel de ude, după care ni le-am pus în spate şi am pornit pe lungul drum care ne desparte de camioanele cu care vom pleca la Medina. Avem în spate sarcini de peste 30 kg – hrană, muniţie, haine, sacul de dormit, lopata, bateriile pentru radio, cortul, carabina şi altele – iar atunci când toate acestea se udă, greutatea se dublează!

Medina se află pe o câmpie întinsă, înconjurată de munţii Chélia. Aici e la fel de frig ca la Polul Nord, aşa că fiecare secţie a primit câte o sobă, care ne mai dezmorţeşte puţin oasele. Ne-am petrecut ziua consolidând tabăra, săpând şanţuri de scurgere în jurul corturilor, precum şi gropi pentru latrine ori pentru depozitarea gunoaielor, sau tăind lemne pentru foc.

Într-o mică *mechta* din apropiere, se pot cumpăra ouă şi, mulţumită sobelor, putem mânca ouă până ne vine rău, ceea ce ne ajută să suportăm frigul. Locul acesta e uitat de Dumnezeu. Vântul bate peste câmpie, şuierând ca o suliţă în zbor şi băgându-ne frigul în oase, indiferent câte rânduri de haine avem puse pe noi. *Quelle misère*[1]!

25 noiembrie 1960

Zi de soldă. S-au şi încins partide de poker. *Foyer*-ul a devenit din nou o afacere profitabilă, pentru că aproape fiecare

[1] Ce pacoste (lb. fr.).

legionar din companie a hotărât să-şi ridice moralul cu două lăzi de bere. Adjutantul Kautz ne-a urmărit cu răceală în vreme ce ne întorceam la companie cu lăzile de bere la subraţ. Se pare că nu-i place alcoolul şi nu tolerează deloc excesele. Din punctul meu de vedere, are toate datele unui fost alcoolic.

Treaba merge bine şi la bordel, în vreme ce comerţul cu ouă pare a lua avânt. Iată o zi veselă pentru toată lumea, cu bere şi ouă din belşug – o zi care se va încheia însă odată cu terminarea banilor.

Acum e ora 22. Câteva ordine scurte prin care se anunţă stingerea însoţesc sunetul goarnei purtat de vântul puternic, iar lumânările din corturi încep să se stingă – cu excepţiile obişnuite, pentru că partidele de cărţi continuă în tăcere. Theobald este băgat până peste urechi într-o astfel de partidă şi, până acum, a pierdut solda pe patru luni. Cu numai trei solde pierdute, Demar îl urmează îndeaproape. Charlie Chauvin a băut două lăzi de bere şi este încă pe linia de plutire. Deocamdată! Afară e tot mai frig, iar ninsoarea a devenit iminentă.

26 noiembrie 1960

E mijlocul după-amiezii, iar noi stăm înşiraţi la intervale egale pe creasta unui munte, deasupra unei văi în care se află câteva *mechta* izolate. Fermele de acolo sunt adesea folosite de *fellagha* drept surse de hrană, uneori cu acordul fermierilor, însă de cele mai multe ori fără. Stăm la pândă în linişte şi urmărim orice mişcare suspectă care ar putea trăda prezenţa rebelilor. E o ocupaţie odihnitoare. Toată lumea s-a îngrijit să-şi aducă mâncare şi bere suficientă, cu care să completeze raţiile obişnuite. La vreo douăzeci de metri de mine, Demar a aţipit deja; tot în apropiere, Auriemma citeşte un roman, pitit într-o tufă. O ocupaţie plăcută, care te ajută să omori timpul de peste zi.

Ce peisaj frumos. Privind fumul ridicându-se din coşurile micilor ferme din vale şi vacile culcate în ţarcuri, este greu să-ţi dai seama că sunt vremuri de război. Totul pare cufundat în linişte şi pace, în vreme ce noi, înarmaţi până în dinţi, stăm şi îi aşteptăm pe *fellagha* – apariţia lor ar declanşa imediat un atac general asupra fermelor. Ar urma un adevărat masacru. Doar că astăzi nu a fost o astfel de zi, aşa că, pe înserat, ne-am întors în tabără.

Încet, încet, am început să-i cunosc pe oamenii de aici. Mai mulţi nemţi par să fi divorţat şi să-şi fi dat seama apoi că nu au suficienţi bani pentru a plăti pensiile alimentare; de asemenea, pedepsele pentru delictele juvenile par a fi mult mai aspre în Germania decât în Anglia. Legiunea constituie o alternativă la cei trei ani de închisoare care se dau pentru delicte minore şi care, dacă ar fi fost comise în Anglia, mai ales înaintea împlinirii vârstei de douăzeci şi unu de ani, ar fi fost tratate cu mult mai multă indulgenţă. Sau poate că delictele comise de aceşti germani nu au fost chiar atât de minore.

27 noiembrie 1960

Astăzi am mărşăluit cale de mai mulţi kilometri pe un drum care ar fi doborât şi un catâr. Am urcat până la o altitudine de 1 830 m. Ca *section du jour*, am luat-o în faţă, mărşăluind în formaţie extinsă în fruntea companiei. Marşul în linie extinsă, în special în ritmul impus de Hirschfeld, este bineînţeles de douăzeci de ori mai greu decât cel în şir indian. Ca să poţi ţine rândul drept, adesea eşti nevoit să o iei la goană. Durerile cumplite de picioare şi spate sunt întrecute numai de efortul supraomenesc de a răsufla. Gustul de sânge pe care îl simţi în cerul gurii e în măsură să te înspăimânte, mai ales atunci când simţi că trebuie să te străduieşti din răsputeri să tragi suficient

aer în plămâni. Nu am nici cea mai mică idee cum am reuşit să ajung pe creasta muntelui, însă, cumva, tremurând şi împiedicându-mă la fiecare pas, mânat de strigătele lui Hirschfeld, care îmi ordona să rămân în formaţie, am reuşit să mă ţin pe picioare. Morţi de oboseală, ajunşi la capătul puterilor, am păşit în cele din urmă pe culme. În clipa aceea, aş fi fost bucuros să mi se tragă un glonţ în cap.

Acum e seară, iar frigul este la fel de insuportabil ca în zilele precedente. Mă simt puţin dat la o parte de colegii din propria secţie – nu atât din pricina barierei lingvistice sau a trecutului meu, căci acum vorbesc franceza şi germana destul de bine – ci pentru că legionarii nu acceptă pe deplin un nou camarad până când acesta nu face dovada că poate rezista oricărui marş. Francezul Caulier se adaptează mult mai greu decât mine. Cu toate acestea nu este un *voltigeur*[1], ca să mărşăluiască în faţă cu o mitralieră Sten în mână, ci duce o carabină şi merge în urmă, unde e mult mai greu de observat. Capacitatea de a rezista acestor marşuri presupune antrenament şi obişnuinţă.

În coapsa lui Weiss s-a format o gaură uriaşă, de mărimea unei mingi de golf. Rana arată înfiorător şi este cu siguranţă infectată. Skarsinski, medicul, toarnă coniac în ea şi-l asigură că totul va fi în regulă. Weiss nu spune nimic şi continuă să bea bere. La fel şi medicul.

În sfârşit, inseparabilii Panzas şi Skarsinski s-au despărţit. Sigurătatea, alcoolul, frigul şi altele tind să te scoată din ţâţâni. Astă-noapte, au început să se certe în cort, iar Starry l-a chemat pe Panzas afară, ca să rezolve conflictul ca de la bărbat la bărbat. Spaniolul nu s-a urnit din pat. Nici el, nici altcineva din

[1] Soldat însărcinat cu misiuni de cercetare (lb. fr.).

cort, pentru că acesta este modul tradiţional în care legionarii tranşează disputele şi, de aceea, nimeni nu trebuie să intervină, subofiţeri şi soldaţi de rând deopotrivă. Starry l-a făcut pe spaniol albie de porci, spunându-i de o mie de ori că e laş, însă, spre marea mea uimire, acesta nu s-a clintit din locul în care se afla, chiar dacă ştia că legionarii din secţie îl condamnau în tăcere. Cu toţii înţelegem ce înseamnă frica, însă nu putem ierta laşitatea. Rămânând în pat, Panzas a murit cu sufletul în ochii tuturor celor care au asistat la scenă – sărmanul nenorocit!

30 noiembrie 1960

Alt marş înfiorător din zori până la apus, cu o singură pauză de o oră. Ploaia nu s-a oprit nici măcar pentru o clipă. Am patrulat pe dealuri, urcând mereu. Aceeaşi senzaţie de sufocare, aceeaşi panică provocată de gândul că, în curând, te vei prăbuşi din pricina lipsei de oxigen, aceeaşi durere cumplită de spate, cauzată de greutatea sacului. La un moment dat, am simţit cum mi se moaie picioarele.

Hirschfeld, care în ultima oră urlase la mine să mă mişc mai repede, şi-a pierdut cumpătul şi a început să mă lovească în spate, ridicându-mă înapoi în picioare. Cumva, am reuşit să-mi continui mersul.

Mai târziu, Karos mi-a explicat că mai asistase la o asemenea scenă şi că, deşi Hirschfeld este un rahat cu ochi, pe termen lung mi-a făcut un bine. Un cal pursânge poate alerga până îi explodează inima, murind instantaneu. Un om va ajunge la circa 30% din capacitatea lui, după care se va prăbuşi – însă nu va fi nici pe departe mort. În acest stadiu, fie mintea, fie forţa fizică, fie frica preia frâiele pentru a scoate de la om restul de 30%. Eu cred că dau 70%, iar Hirschfeld scoate de la mine alte 20 de procente, lăsând un mic rest de 10%. E interesant de

notat că nu mai puțin de cinci soldați experimentați din secția a II-a au cedat în timpul marșului de astăzi. Cu toate acestea nu am găsit nimic, nici cea mai mică urmă de arab.

1 decembrie 1960

În sfârșit, *fellagha!* Astăzi de dimineață, am pornit într-o patrulare de rutină prin munți și, imediat după prânz, am început să urcăm către vârful principal al masivului Chélia, care se află la o altitudine de 2 100 m.

Compania a II-a, care se afla în dreapta noastră, pe un deal, s-a trezit dintr-odată atacată, iar noi am primit imediat ordinul de a ajunge repede pe culme, astfel încât să putem vedea celălalt vârf, unde inamicul își săpase tranșee. Peste câteva minute, am primit și întăriri, iar pe cer au început să bâzâie elicopterele. Țăcănitul asurzitor, neîntrerupt al mitralierelor și bubuitul grenadelor de mână au transformat rapid muntele în scena unei aprige bătălii.

La un moment dat, s-a făcut o încercare de a-i coborî pe soldații companiei I, cu ajutorul elicopterului, pe dealul controlat de arabi, însă de cum și-a făcut apariția prima „viespe", pregătindu-se să lase soldații la sol, o rafală de mitralieră a tăiat-o practic în două. Cumva, elicopterul a reușit să decoleze, dar nu înainte ca unul dintre legionari să fi sărit afară. În timp ce elicopterul se înălța, acesta s-a trezit singur în fața inamicului și a unei ploi de gloanțe. Camaradul nostru avea la el cinci grenade și, ca printr-o minune, aruncându-le în toate direcțiile și alergând în același timp ca un nebun, a reușit să se pună la adăpost.

Între timp, din poziția noastră favorabilă, am reușit să le producem unele pierderi arabilor cu mitralierele ușoare și cu mortierele, mai puțin cu carabinele. Pistoalele-mitraliere nu

au fost bune de nimic. Era practic imposibil să zăreşti tranşeele inamice, atât de bine săpate şi camuflate erau.

Compania a II-a a pierdut peste douăzeci de oameni în primul foc de baraj al arabilor: cinci au fost ucişi pe loc, iar ceilalţi au fost răniţi. Un sergent din compania a II-a a avut un sfârşit oribil: a fost lovit de un cartuş exploziv, iar acesta a nimerit una dintre grenadele de mână care îi atârnau la brâu. Explozia care a urmat l-a tăiat practic în două. Lefevre, prietenul nostru de la Sully, a primit un glonţ în cap şi a murit. Glonţul a trecut prin emblema de la beretă. Nu a apucat să servească Legiunea decât nouă luni. Joe, care râsese şi băuse cot la cot cu mine cu câteva minute în urmă, sau cel puţin aşa aveam eu impresia, a fost şi el ucis. Planurile lui pentru viaţa civilă au murit odată cu el.

Toată acea după-amiază lungă şi fierbinte nu am făcut altceva decât să ne batem cu arabii. Aceştia erau atât de bine adăpostiţi, încât, în absenţa elicopterelor, mă îndoiesc că am fi reuşit să-i urnim din loc înainte de căderea nopţii, pentru că mortierele noastre nu păreau să facă mare lucru. Focul intens al mitralierelor montate pe rapidele elicoptere Alouette a înfrânt în cele din urmă rezistenţa inamicului. Pe la ora 16, companiile I şi a IV-a au primit ordinul *„montez à l'assaut!"*[1], iar acestea, formând o singură linie, au început să urce dealul.

Noi ne puteam vedea camarazii croindu-şi drum spre culme, tupilându-se când după o stâncă, când după alta, fără a se opri, în afară de scurtele momente în care, puşi la adăpost, îşi trăgeau sufletul, pentru a-şi continua imediat înaintarea. Noi, cei din compania a III-a, am continuat să-i acoperim cu un intens foc de baraj, la care primeam un răspuns pe măsură – arabii ăştia nu se lasă cu una, cu două. Între timp, cei din compania

[1] La atac (lb. fr.).

a II-a se retrăseseră să-şi oblojească rănile şi să mănânce ceva, la sfârşitul unei după-amieze întregi petrecute pe deal.

În cele din urmă, spre seară, totul s-a încheiat. Legionarii puteau fi văzuţi pe coama dealului, fugind de la o tufă la alta şi de la un adăpost la altul, trăgând scurte rafale cu pistoalele-mitraliere sau aruncând grenade în tranşee. La sfârşit, nu mai puţin de cincizeci şi trei de arabi zăceau morţi. Astăzi nu a fost luat niciun prizonier. Mâinile Genevei[1] nu pot domoli batjocura la o asemenea distanţă, iar sentimentul este reciproc.

În rândurile Legiunii s-au înregistrat nouă morţi şi treizeci de răniţi. Printre armele capturate de la arabi se numără vreo douăzeci de pistoale-mitraliere, şase mitraliere uşoare (mărcile Bren şi MG 42), precum şi mai multe carabine. O captură pe cinste! Ziua însă nu se sfârşise.

Compania a III-a nu avusese parte de prea multă acţiune, aşa că acum era rândul nostru să ne punem în mişcare. După dealul pe care ne aflam se întindea o vale atât de abruptă, încât semăna mai mult cu un defileu. Elicopterele care zburaseră pe deasupra raportaseră prezenţa rebelilor, aşa că ni s-a ordonat să cercetăm valea. Semibrigada 13, aflată şi ea în zonă, şi-a plasat una dintre companii la capătul de jos al văii, ca să blocheze trecerea inamicilor, iar noi am început să coborâm.

Valea măsoară circa doi kilometri în lungime, iar marginile ei sunt într-adevăr extrem de abrupte, în vreme ce fundul acesteia este acoperit cu tufăriş şi lăstăriş des. În plus, dacă priveşti în vale de pe culmea dealului, constaţi că brazii înalţi blochează total vederea. Am pornit în formaţie extinsă, iar grupa noastră, fiind *section du jour,* a ocupat poziţia centrală,

[1] Autorul face aluzie la Convenţia de la Geneva, din 1949, referitoare la drepturile prizonierilor de război.

acolo unde terenul era cel mai greu. Ne însoţeau pe flancuri secţiile a IV-a şi I.

Se înainta anevoios, în special din pricina arbuştilor. Eram foarte concentraţi. Cu vizibilitatea redusă la numai câţiva metri, nu ne puteam aştepta să fim avertizaţi din vreme de prezenţa inamicului. Ştiam toţi că acesta va trece la acţiune, mai ales că, de vreme ce Semibrigada 13 blocase deja capătul de jos al văii, *fellagha* nu mai aveau cale de scăpare.

Ajuns la jumătatea pantei, am descoperit intrarea într-o mică peşteră, în dreptul căreia săteau împrăştiate nişte paie, ceea ce nu putea să însemne decât că locul era folosit pe post de depozit. Întrebarea era dacă „păsările" se mai aflau înăuntru. L'Hospitallier a venit să inspecteze gura peşterii, după care jumătate din secţia noastră s-a adunat în jurul intrării. Apoi L'Hospitallier a contactat prin radio elicopterul care zbura deasupra noastră, iar observatorul de la bordul acestuia a confirmat că acela era locul în care fuseseră zăriţi arabii. L'Hospitallier i-a ordonat lui Dornach să trimită un voluntar în peşteră – nu s-a clintit nimeni – şi, în vreme ce Dornach se uita la feţele noastre uscăţive, toţi legionarii păreau să-i transmită acelaşi lucru: „Du-te tu însuţi, porcule!"

O peşteră este o cursă mortală pentru primul om care pătrunde în interiorul acesteia şi, inevitabil, şi pentru cei care se află înăuntru. În interiorul unei peşteri nu poţi vedea nimic, însă, pentru cei care se află deja în întuneric, o siluetă care pătrunde înăuntru, luminată din spate, constituie o ţintă uşoară.

Deodată, Dornach mi-a rostit numele şi mi-a dat o lanternă. Aşa că, până la urmă, eu am căzut de fraier. Theobald şi Auriemma şi-au manifestat dezaprobarea mormăind ceva, însă nu s-au mişcat din locurile în care se aflau.

Într-o clipă, am legat lanterna de capătul unui băţ, pe care apoi l-am apucat cu mâna stângă, astfel încât sursa de lumină să nu se afle prea aproape de mine. În mâna dreaptă ţineam pistolul-mitralieră, deja armat. Am păşit în peşteră, strecurându-mă cu mişcări repezi, când în stânga, când în dreapta şi oprindu-mă de fiecare dată numai o fracţiune de secundă. Mă aşteptam ca în orice clipă să aud ţăcănitul unei mitraliere – însă nu s-a întâmplat nimic. Apoi am auzit urletele nebuneşti ale lui L'Hospitallier: „*Sortez! Sortez!*"[1], aşa că am ţâşnit afară asemenea unui dop de şampanie. Observatorul din elicopter tocmai zărise trei arabi, aflaţi la nouăzeci de metri de gura peşterii, chiar înaintea noastră.

Ne-am pus din nou în mişcare, de data aceasta cu multă precauţie. Atunci când ştii că la nici o sută de metri în faţa ta, ascuns într-o tufă sau într-un copac, se află un bărbat pe care nu-l poţi vedea şi care te are în cătarea unei carabine sau a unui pistol-mitralieră, aşteptând să te spulbere cu o rafală, înaintezi, într-adevăr, cu mare atenţie şi simţi în permanenţă, în coşul pieptului, o greutate insuportabilă. Pe măsură ce distanţa se reduce, avantajele celui care te aşteaptă scad. Vizibilitatea, care înainte era în favoarea lui, acum este aceeaşi pentru amândoi. Încet, încet, distanţa devine tot mai mică, iar tu te trezeşti că mergi foarte încet, în vârful picioarelor.

În dreapta mea se afla Martinek, urmat de Auriemma, iar la patru-cinci metri în stânga mea era Theo. Nu puteam vedea pe niciunul dintre ei, însă le auzeam fiecare pas făcut printre tufe. În faţa mea se afla o mică poiană, nu mai lungă de cincisprezece metri, şi, în timp ce mă apropiam de ea, am văzut cum tufele de la capătul acesteia se mişcă.

[1] Ieşiţi, ieşiţi (lb. fr.).

Deodată, s-a auzit un strigăt puternic: *„Attention!"*, venit din direcţia lui Martinek. Imediat, a început să ţăcăne sacadat o mitralieră – gloanţele chiar şuieră atunci când trec pe lângă tine. În aceeaşi secundă m-am trântit la pământ, trimiţând glonţ după glonţ în direcţia tufelor în care, cu o clipă mai devreme, văzusem mişcare. Foloseam carabina ca pe un furtun de udat trandafirii. Theo, Martinek şi Auriemma trăgeau şi ei ca nebunii. Apoi, dinspre Theo s-a auzit un strigăt: *„Grenade!"* Focul a încetat la fel de brusc precum începuse. Cu toţii ne-am lăsat capetele la pământ şi ne-am pus braţele la ochi. O linişte apăsătoare s-a înstăpânit de jur împrejurul nostru, în vreme ce ne ţineam toţi răsuflarea. Apoi se auzi o bubuitură fantastică, în măsură să-ţi spargă timpanele, urmată de o serie de ecouri, care reverberau în toată valea.

Grenada ofensivă fusese aruncată de Theo. Nici urmă de şrapnel, doar o bubuitură menită să-i pună pe inamici cu capetele la pământ şi, în vreme ce zgomotul exploziei încă ne făcea urechile să ţiuie, am început să secerăm tufele cu rafale de gloanţe. Sunetul mitralierelor urmând ecoul provocat de grenadă semăna cu geamătul de moarte al unor demoni nemaipomeniţi.

Strigătele de *„en avant, en avant"*[1] venite din spatele nostru ne-au făcut să trecem la atac – şi totul s-a sfârşit. În tufele din spatele poienii am găsit trei arabi tineri atât de ciuruiţi, încât ai fi zis că le ieşise o erupţie pe faţă.

Erau bine echipaţi: două carabine Enfield, o mitralieră britanică marca Sten, binocluri, busole, bocanci de calitate. În *musettes*[2], fiecare dintre ei avea o trusă pentru bărbierit,

[1] Înainte, înainte (lb. fr.).

[2] Un fel de raniţă mai mică (lb. fr.).

o periuță de dinți și o pătură, iar prin buzunare am găsit câteva foi de hârtie. Le-am luat armele și echipamentul, iar Auriemma i-a luat unuia dintre arabi bocancii, care i se potriveau - apoi am continuat să coborâm, întâlnindu-ne în cele din urmă cu cei din Semibrigada 13, care aprinseseră deja focuri, cu toate că încă nu se întunecase. Ne-am așezat în jurul acestora, așteptând ordinul să montăm corturile.

În armata regulată franceză sunt înrolați și soldați arabi, puși însă sub comanda unor ofițeri francezi. Cu patru zile în urmă, un astfel de batalion format din soldați arabi, staționat într-un fort-garnizoană din munți, s-a răsculat în timpul nopții, împușcându-i pe toți ofițerii. Pe lângă aceștia, au mai fost uciși câțiva soldați arabi care au refuzat să se alăture răzmeriței și, după ce soldații răsculați au jefuit fortul, s-au alăturat rebelilor. Armata franceză are fotografii și informații referitoare la acești oameni și, din motive evidente, nu va avea pace până nu îi va găsi pe toți. Din acest motiv, ori de câte ori un arab este prins sau ucis în această zonă, un ofițer de la Deuxième Bureau vine să vadă prizonierul sau cadavrul, ca să stabilească dacă acesta a participat la răzmerița din fort. Așa că astăzi, după ce am ajuns la capătul văii, siguri că pentru noi ziua se încheiase, am fost întâmpinați de un ofițer de la Deuxième. *Équipe du jour* a primit ordin să ofere doi voluntari care să se întoarcă acolo unde zăceau trupurile celor trei arabi morți, să-i decapiteze și să aducă căpățânile la ofițerul de la Deuxième pentru inspecție.

Dornach, dând dovadă de o lăudabilă persistență, m-a chemat pe mine și pe Auriemma. Iată-ne așadar din nou porniți la drum, în susul văii, căutând cadavrele. Lumina se micșora cu repeziciune și locul în care se produsese schimbul de focuri nu era deloc ușor de găsit. Ne-a luat o oră să ajungem în poiana aceea blestemată. Dornach, agitându-și brațele ca un apucat și

şoptind ordine scurte, ne dădea de înţeles să păstrăm o tăcere deplină şi să fim în permanenţă cu ochii în patru. Din acest punct de vedere avea dreptate, pentru că, dacă în clipa aceea prin zonă ar fi trecut nişte arabi, aceştia ne-ar fi surprins tăind capetele unor compatrioţi de-ai lor, iar moartea noastră nu ar fi fost deloc plăcută.

Dornach s-a pus să taie capetele cu un briceag mic şi ascuţit, începând să cresteze gâturile arabilor de jur împrejur. Privindu-l pe Dornach cum măcelăreşte, cu mâinile pline de sânge, victimele, îmi simţean sufletul împietrit, ca într-o scenă desprinsă parcă din *Macbeth*. Aveam impresia că putea la fel de bine să fi jupuit un iepure şi ar fi rămas la fel de nepăsător. I-a luat o jumătate de oră să taie două capete şi, pentru că trecuse deja multă vreme de la plecarea noastră, cei din companie, temându-se ca noi să nu fi dat de bucluc, au trimis câţiva legionari să ne caute. Îi puteam auzi strigându-ne pe nume, de departe, iar Dornach, punându-şi un deget însângerat în dreptul buzelor, ne-a făcut semn să păstrăm tăcerea. Strigătele s-au apropiat tot mai mult, după care mi-am auzit numele rostit de aproape, aşa că am strigat şi eu, răspunzând chemării. Dintr-o singură mişcare, Dornach şi-a aruncat briceagul şi şi-a luat de jos Sten-ul, pe care l-a îndreptat direct către mine. Părea complet disperat şi, înjurându-mă în şoaptă, mi-a dat de înţeles că, dacă aş mai fi scos o vorbă, aceea ar fi fost ultima pe care aş mai fi rostit-o vreodată. Nu aveam niciun motiv să mă îndoiesc de aceasta, ceea ce m-a făcut să-l urăsc din toată inima. În cele din urmă, şi-a terminat treaba şi, drept răsplată pentru osteneala mea, mi-a dat două capete să le car în *musette*. Cea de a treia căpăţână a rămas acolo, pentru că fusese atât de ciuruită, încât nimeni nu ar mai fi putut spune a cui a fost. Aşa că am pornit-o din nou la vale, capetele tăiate mânjindu-mi raniţa cu

sângele care curgea pe sacul meu de dormit, peste conservele cu mâncare, picurând în afară şi prelingându-mi-se pe spate.

Căpăţânile erau grele, aşa că ne-a luat trei sferturi de oră să revenim la baza văii. Între timp, afară se întunecase şi, în clipa în care am ajuns, soldaţii s-au îndepărtat de focurile la care îşi încălziseră până atunci mâncarea, ca să se holbeze la căpăţânile arabilor, luminate de farurile unui jeep. S-au făcut fotografii, după care am fost rugat să scap de capete, ceea ce am şi făcut, apucându-le de păr – câte unul în fiecare mână – şi aruncându-le în tufe.

A urmat apoi un incident pe care probabil mi-l voi aminti, îngrozit, întreaga viaţă, dar care, pe moment, nu a stârnit decât un val de râsete. Câţiva spanioli din secţia a II-a pregătiseră un căzănel cu supă, adăugând apă peste supa noastră la plic. Cei din *équipe* mâncaseră deja şi, în aparenţă, rămăsese multă supă în oală, aşa că spaniolii au chemat un neamţ şi l-au invitat să-şi umple gamela. Chiar în clipa în care germanul ducea gamela la gură, unul dintre spanioli, râzând zgomotos, şi-a vârât mâna în oală şi a scos de acolo, ţinându-o de păr, căpăţâna unuia dintre arabi, pe care o recuperase din tufiş. Dacă în clipa aceea îţi întorceai capul în direcţia din care venea zgomotul, ai fi văzut întreaga scenă şi ai fi ghicit imediat povestea din spatele acesteia: spaniolul stătea acolo, ţinând în mâna întinsă căpăţâna aceea sinistră din care picura supă, în vreme ce neamţul, îngrozit şi alb la faţă, după ce a rămas împietrit preţ de o clipă, s-a întors şi a început să vomite. Aceasta a stârnit în tabăra spaniolului un nou val de hohote de râs. Nu poţi explica niciodată umorul pe care-l are cineva – cu toate că, trebuie să mărturisesc, şi eu m-am stricat de râs atunci, împreună cu toată lumea (bineînţeles, cu excepţia individului care primise porţia de supă). În realitate, acesta nici măcar nu apucase să

atingă gamela cu buzele. Ceea ce îl îngreţoşase fusese vederea căpăţânii. Ceva similar se petrece atunci când ţi se face rău după ce ai scăpat la mustaţă dintr-un accident de maşină.

Ziua aceea a părut extrem de lungă. După ce am terminat de mâncat, ne-am urcat în camioane şi ne-am îndreptat către Medina. Acolo am petrecut două ore demontând corturile la lumina farurilor şi încărcând tot echipamentul în camioane. Spre miezul nopţii, am pornit la drum către Philippeville – acasă! Gândurile noastre se îndreptau spre Crăciun – iar noaptea era rece.

Capitolul 4

Les colons[1]

17 decembrie 1960

Au trecut deja două săptămâni de când ne-am întors la Philippeville. Timpul ne este împărţit între corvezile plicticoase, atunci când suntem de serviciu pe companie, nesfârşitele inspecţii de rutină şi ieşirile în oraş, când ne distrăm. Duminica avem *quartier libre*[2] toată ziua. În timpul săptămânii, ai voie să ieşi seara din cazarmă dacă obţii bilet de voie, însă trebuie să treci de un anumit obstacol.

Acest obstacol îl reprezintă sergentul-major Berggruen, care îi inspectează pe toţi cei care intenţionează să iasă în oraş. E un om cu mult talent (pe care, de obicei, şi-l arată în particular), plin de personalitate – ceea ce nu îl face deloc atrăgător. E născut în Franţa, însă perioada în care a servit regimul lui Hitler ca membru al secţiei de asalt (SA) i-a slăbit loialitatea pentru ţara-mamă. Reputaţia lui de brută sadică indică faptul că a avut ce învăţa de la colegii lui nazişti. În plus, nu pierde nicio ocazie să pună în practică cunoştinţele acumulate, în special când are de a face cu scursuri ca mine şi, în general, cu toţi cei aflaţi sub gradul de caporal. Inspecţia

[1] Coloniştii (lb. fr.).

[2] *Avoir quartier libre*, a avea liber, a nu fi de serviciu (lb. fr.).

este dură şi răsplata pentru o ţinută necorespunzătoare (italienii încearcă întotdeauna să iasă cu ciorapi coloraţi) sau pentru cea mai mică pată găsită pe chipiu este ruperea instantanee a biletului de voie, însoţită adesea de un pumn în stomac.

Cu timpul, acest obstacol a devenit foarte descurajator, aşa că numărul celor care solicită *permission en ville*[1] scade de la o zi la alta. Oricum, Philippeville nu merită tot acest deranj. Atracţiile sale principale sunt barurile şi bordelurile. Există însă şi un destul de încântător *salon du thé* [ceainărie] în care serveşte o la fel de încântătoare chelneriţă, pe care am descoperit-o la prima mea ieşire în oraş. Din nefericire, au mai descoperit-o mulţi alţii, aşa că la, nici cinci minute după sosirea mea, localul s-a umplut de legionari, toţi comandând în gura mare imense cantităţi de prăjituri cu cremă, pentru a-şi demonstra afecţiunea. Niciunul nu a părut să se apropie de „crema" la care tânjeau de fapt, nici eu de altfel, însă chelneriţa ne-a răsplătit pe toţi cu nişte zâmbete delicioase. Numele ei este Chantal.

O ieşire obişnuită în oraş presupune să mergi din bar în bar, să dai pe gât pahare de Pernod[2], să stai la taifas cu alţi legionari sau militari din armata regulată, până când te plictiseşti să vorbeşti despre război, după care ai de ales între cinematograf şi bordel – şi cam asta-i tot. Nu ai cum să te întorci în tabără înainte de ora 1 noaptea, când un camion special porneşte din centrul oraşului. Oricum, prima oră după miezul nopţii este întotdeauna deprimantă. Te întrebi ce rost are să vii în oraş. Bordelurile îşi închid porţile, iar în barurile încă deschise

[1] Permisie în oraş (lb. fr.).

[2] Cunoscut distilat franţuzesc de anason.

poți vedea unul-doi bețivi de cursă lungă bând în continuare sau dormind cu capul pe masă. În rest, Philippeville devine un oraș-fantomă. De obicei, la sfârșit, cumpăr un *casse-croûte*, după care hoinăresc pe străzile pustii, mâncându-l. Din când în când, aud un salut venit din întuneric, de pe celălalt trotuar și, de fiecare dată, recunosc silueta unui camarad abțiguit, cu înfățișare dezordonată, care mă îmbie să împart cu el o ultimă sticlă. După ce îl refuz, continui să hoinăresc. În cele din urmă, ne urcăm cu toții în camioane și ne întoarcem în tabără, cântând și râzând ca după o noapte de pomină.

Este imposibil să intri în contact cu civilii, pentru că aceștia par să fi dispărut cu desăvârșire la ora la care ne facem noi apariția în oraș și, chiar și atunci când îi întâlnești, duminica, ei nu par să ne vadă. Bineînțeles că ne văd – și chiar din acest motiv se țin la distanță. Într-o seară, am intrat în discuție cu proprietarul unui bistrou și, în timp ce consumam inevitabilul cotlet, *frites*[1] și un litru de *rouge*[2], am început să vorbim despre viitorul acestei așezări. Proprietarul era destul de optimist și mi-a mărturisit că familia lui se afla acolo de trei generații, nevăzând niciun motiv să nu mai rămână încă trei. Pentru un oraș de provincie, Philippeville este destul de mare. Spunea că francezii au fost cei care l-au construit și l-au dezvoltat vreme de o sută de ani, așa că de ce nu ar avea dreptul să trăiască mai departe în el? Îmi imaginez că are dreptate, dar sunt mulți care au o cu totul altă părere.

De Gaulle a făcut de curând o vizită în Algeria, ocazie cu care a ținut niște discursuri la radio pe care mulți dintre cei de aici le consideră a fi o trădare. În acestea, el susținea că

[1] Cartofi prăjiți (lb. fr.).

[2] Vin roșu (lb. fr.).

musulmanilor din Algeria ar trebui să li se dea şansa de a-şi decide singuri viitorul. Preşedintele Franţei pare disperat să găsească o soluţie la acest război, nu atât de dragul păcii, cât pentru faptul că nesfârşitele lupte secătuiesc vistieria ţării, iar dacă acest proces nu este oprit, Franţa va deveni curând o epavă din punct de vedere economic. În 1958, când De Gaulle a revenit la putere, cuvintele pe care el le-a adresat coloniştilor francezi din Algeria au fost: *„Je vous ai compris – Algérie française."*[1] Acum se pare că a schimbat tonul şi încearcă să găsească o altă soluţie, care va oferi acestei ţări nord-africane independenţa, păstrând-o, cumva, în sfera de influenţă a Franţei.

Arabii sunt însă hotărâţi să obţină independenţa totală, în vreme ce coloniştii francezi sunt la fel de hotărâţi să păstreze tot ce deţin aici. Coloniştii sunt nişte extremişti înveteraţi; nu ştiu ce este compromisul şi vor face orice ca să păstreze ceea ce ei consideră că le aparţine prin naştere.

În ultimele zile au avut loc mai multe revolte, soldate cu circa două sute de morţi. Din pricina aceasta, acum suntem *en alerte*. La începutul lunii ianuarie, în Franţa şi în Algeria va avea loc un referendum. Acesta va hotărî dacă De Gaulle va avea mână liberă să negocieze cu FLN viitorul statut al Algeriei, ceea ce ar constitui primul pas real către independenţă, însă aceasta va putea fi obţinută numai în termenii stabiliţi de Franţa.

Cu câteva zile în urmă, un mic grup de europeni a atacat câţiva musulmani în Belcourt, o suburbie a Algerului. Musulmanii, înnebuniţi de furie, s-au răzbunat înjunghiind europeni pe stradă şi dând foc unor prăvălii ale acestora. Aceasta a declanşat o reacţie în lanţ în toată comunitatea musulmană din Algeria.

---

[1] V-am înţeles – Algeria franceză (lb. fr.).

Forţele de ordine franceze au acum o sarcină extrem de delicată. S-au raportat cazuri în care trupele au tras în demonstranţi europeni, doi dintre ei fiind ucişi. Trupele franceze ar putea foarte uşor să-i zdrobească pe musulmani, însă acestea ştiu – iar acum, şi musulmanii (şi aici e problema) – că De Gaulle nu va aproba folosirea aceloraşi metode care au dus la baia de sânge din Casbah[1], în 1957. Dacă Legiunii i se va cere să intervină, aceasta va echivala cu o astfel de aprobare – iar atunci Dumnezeu să aibă milă de musulmani! Aşa că, între timp, noi stăm asemenea câinilor lui Napoleon din *Ferma animalelor*. Cred că părerea mea diferă de cea a camarazilor mei, pentru că speranţa mea este să rămânem ţinuţi în lanţ, în vreme ce ei trag de lesă asemenea unor dobermani întărâtaţi, disperaţi să li se dea drumul în mijlocul unei mulţimi de musulmani, ca să-i sfâşie cu colţii şi să-i toace cu pistoalele-mitraliere.

De Gaulle încă nu a dat cărţile pe faţă, însă printre colonişti persistă o neîncredere tot mai adâncă şi, odată cu aceasta, se naşte o opoziţie tot mai acerbă, care în cele din urmă va exploda, putând lua forme cumplite dacă ei îşi vor imagina că au fost trădaţi.

Până la urmă, De Gaulle s-ar putea să nu ducă război împotriva arabilor, ci împotriva coloniştilor francezi de aici. Atunci va fi foarte interesant de văzut care va fi poziţia armatei privitoare la toată această situaţie. Oare va lupta în continuare pentru ceea ce a luptat în toţi aceşti ani sau va asculta de ordinele primite de acasă, supunându-i pe europenii din Algeria?

[1] Casbah este zona veche a oraşului Alger. În timpul confruntărilor petrecute aici în 1957 între armata franceză şi rebeli, circa 30-40% din populaţia masculină a oraşului a fost arestată, instituţionalizându-se folosirea torturii de către forţele de securitate franceze.

19 decembrie 1960

Lucrurile par să se fi liniştit, iar peste două zile ne vom îndrepta către Medina. Îmi pare rău că nu vom petrece Crăciunul în Philippeville. În ciuda neajunsurilor descrise mai devreme, oraşul este destul de civilizat şi de primitor. Medina nu este nici una, nici alta. Dacă planeta noastră ar fi un animal, Medina ar fi cu siguranţă fundul acelui animal.

Capitolul 5

Djebel[1]

21 decembrie 1960

Am plecat din Philippeville la ora trei dimineaţa, pe o ploaie torenţială şi un vânt puternic, care ne-au urmărit, către sud, toată ziua. Am urmat drumul 3, prin Constantine, apoi am luat-o către Batna, după care am cotit-o spre est, pe drumul pustiu care duce la Medina. Oraşul arată aşa cum mi-l aminteam, la fel de mohorât şi rece precum Dartmoor[2].

23 decembrie 1960

De când am ajuns aici, ploaia nu a încetat nici măcar o clipă, iar roţile vehiculelor şi paşii noştri au transformat întreaga zonă în mocirlă. Ne-am petrecut cea mai mare parte a timpului căutând lemne şi adunând pietre şi bolovani din vechile *mechat,* pe care i-am sfărâmat, transformându-i în pietriş, cu care am făcut mai multe poteci în noroi. Acum ninge puternic, slavă Domnului, aşa că nutrim speranţa că, mâine, pământul va fi tare. Nimic nu e mai rău decât noroiul – poate doar frigul.

---

[1] Nume dat munţilor în Africa de Nord.

[2] Ţinut cu mlaştini de turbă şi iarbă neagră aflat la sud de Devon, în Anglia.

Am început să ne pregătim de Crăciun. Nemții iau foarte în serios *Weihnachten*[1], așa că se lucrează de zor și cu seriozitate la montarea decorațiunilor din interiorul corturilor. Fiecare secție își amenajează propria scenă a Nașterii Domnului, un mare motiv de mândrie. Sărbătoarea va avea loc mâine noapte, iar ziua de Crăciun se pare că va fi una de recuperare. Acesta va fi primul meu Crăciun petrecut în Legiunea Străină. Vor mai urma încă patru – Doamne, cât mai am de stat aici!

Acum e miezul nopții. Tocmai m-am întors după două ore petrecute în serviciul de gardă. Afară totul a înghețat. Frigul este asemenea unui bisturiu care taie fără anestezie. Camarazii din cort stau nemișcați, cuprinși de un somn superficial. Acesta trebuie să fie cel mai izolat loc de pe planetă.

Ajunul Crăciunului, 1960

E Ajunul Crăciunului și totul este pregătit pentru marea petrecere. Toate paturile de campanie au fost puse unele peste altele, în colț (ceea ce înseamnă că nimeni nu va putea să doarmă la noapte), iar în mijlocul fiecărui cort și-au făcut apariția niște mese lungi, pliabile. Acestea sunt pavoazate cu covoare arabe multicolore. Pe mese se găsește o cantitate de alcool impresionantă atât ca varietate, cât și ca număr de sticle, suficientă să înece un întreg regiment. Ieslea arată bine, iar scena biblică este luminată de un milion de lumânări. Se simte cu certitudine atmosfera Crăciunului sau măcar o atmosferă sărbătorească. Fiecare militar dintre cei douăzeci și patru, câți cuprinde secția noastră, a contribuit cu două lăzi de bere, iar subofițerii au adăugat câte cinci. Compania a pus la bătaie, din abundență, vin, coniac, Ricard[2] și altele asemenea. În plus, ne

[1] Seara de Crăciun (lb. germ.).

[2] Lichior franțuzesc de anason (pastis).

vom înfrupta din opt feluri de mâncare, pregătite de Pedro şi de vesela lui echipă de bucătari.

La ora 19, colonelul va trece pe la fiecare secţie a regimentului, urându-le tuturor *„Bon Noël"*, la care i se va răspunde cu melodia *Stille Nacht*, sau un alt cântec potrivit momentului. Apoi ne vom bucura de ceea ce se întrevede a fi cel mai reuşit ceai dansant din viaţa noastră.

Ziua de Crăciun, 1960

Noaptea trecută nu este uşor de descris. După ce ne-am adunat în cortul principal şi ne-am aşezat la masă, am primit de la căpitanul Willemin un cadou de Crăciun: câte un costum de trening şi un pulover. Masa a fost impresionantă, plină de bunătăţi demne de un rege: o mare varietate de gustări reci, pui fript, şuncă şi picioare de miel, prăjituri cu multă cremă, fructe şi brânzeturi (inclusiv Brie moale), salate, ţelină, lichioruri, ciocolată şi coniac, vinuri roşii, albe şi roze, şampanie – toate în cantităţi suficiente să sature cinci mii de regimente ca ale noastre. Pedro fusese pur şi simplu incredibil.

Momentul acela însă pare pierdut într-un trecut îndepărtat. A marcat începutul unei seri minunate, care mai apoi s-a transformat într-un coşmar. Se pare că scopul principal al camarazilor mei a fost să-şi bea minţile cât mai repede cu putinţă, aşa încât, foarte curând, locul respectiv s-a transformat într-o adevărată cocină. Aceasta nu era distracţie, ci o bătaie de joc la adresa unei ocazii festive care ar fi putut să fie chiar nemaipomenită. A face asemenea pregătiri în aceşti munţi pustii era o realizare extraordinară. M-am întristat văzând cum tot acest efort este făcut praf. În funcţie de persoană, beţia produce tot felul de efecte: de la somn în poziţii solemne la urlete furioase – iar noaptea trecută am avut parte de toate acestea.

Mâncarea abia dacă a fost atinsă, însă alcoolul s-a consumat în totalitate. Dumnezeu ştie unde a putut încăpea atâta băutură. În curând, puteai vedea peste tot trupuri clătinându-se, iar cele care nu se clătinau fie zăceau inerte pe jos, fie îşi vărsau maţele pe zăpada de afară. Zgomotul era cumplit, de parcă întreaga galerie a echipei de fotbal Arsenal ar fi luat-o razna. Apoi au început bătăile. În primele ore ale dimineţii, pe Hirschfeld l-au apucat năbădăile şi a început să alerge urlând după Grueber, jurând că îl va ucide de cum va pune mâna pe el. Cu siguranţă ar fi făcut-o dacă ar fi fost în stare să-l prindă, pentru că este ca un cal de puternic. A fost nevoie de zece bărbaţi ca să-l ţină pe loc, însă chiar şi aşa a reuşit să scape, ţâşnind în noapte, în direcţia în care cu puţin timp înainte se făcuse nevăzut Grueber.

La miezul nopţii, unul din compania a II-a a ieşit ca nebunul afară şi a început să tragă în aer cu pistolul-mitralieră, ca să întâmpine ziua de Crăciun. În acelaşi timp, a reuşit să pună capăt vieţii unuia dintre camarazii lui, pentru că un glonţ l-a nimerit pe acesta în gât. În afara corturilor erau aprinse focuri, iar rachetele se înălţau necontenit spre cer. Pentru mine, ceea ce s-a petrecut în acele ore a semănat mai mult cu Noaptea lui Guy Fawkes[1] decât cu noaptea de Crăciun. Nu a existat niciun pic de moderaţie, sub nicio formă, nici o urmă de stăpânire; a fost ca şi cum s-ar fi eliberat presiunea acumulată într-o conductă de sentimente înăbuşite.

Noaptea a făcut loc, încet, încet, dimineţii, iar la ora aceea afară puteau fi văzute siluete mişcându-se în lumina focurilor.

[1] Sărbătoare ţinută anual în Marea Britanie, pe 5 noiembrie, când se comemorează arestarea, în 1605, a conspiratorului Guy (Guido) Fawkes, care urmărea să arunce în aer clădirea Parlamentului de la Londra în scopul înlăturării de la putere a protestanţilor, în frunte cu regele James I.

Unii legionari erau singuri, deplasându-se încet prin frig, cu un aer aproape sinistru, cufundați în propriile gânduri și bine înfofoliți în mantalele lor greoaie. Alții formaseră mici grupuri, cântând sau clătinându-se asemenea unor cheflii întorcându-se după o petrecere în oraș. O priveliște tristă – sau poate nu chiar atât de tristă. Crăciunul nu este momentul potrivit în care să te lași cuprins de gânduri morbide.

Am băut toată noaptea, fără oprire, însă am rămas perfect treaz. Nu am reușit să mă integrez cu totul în atmosfera generală. Am stat pe margine și m-am bucurat că am făcut asta. Cred că am înțepenit din cauza a tot ceea ce se întâmpla acolo; am înțepenit din pricina frigului, din pricina evidentei brutalități a acestei petreceri, în care spiritul Crăciunului părea să fi fost forțat, impus, de parcă s-ar fi dat un ordin ca toată lumea să se îmbete. Pur și simplu, nu se simțea niciun fel de bucurie. Încet, încet, mi-am făcut plinul cu tărie, iar în cele din urmă m-am alăturat celorlalți „morți", prăvălindu-mă pe o ladă dintr-un colț al cortului și cufundându-mă într-un somn înghețat.

Dimineața aceasta a fost o adevărată înviere din morți. Un tablou al mizeriei absolute, mahmureala făcându-și din plin efectul. Suferința era universală – nimeni n-a fost cruțat. Existau însă destui viteji, precum Theo și Auriemma, care rămâseseră pe baricade până în ziua de Crăciun, fără pauze, și nu dădeau niciun semn că ar fi intenționat să o lase mai ușor cu băutura înainte de Anul Nou. Pe măsură ce ziua trecea, spiritele au început să se mai încingă, iar frigul ne intra nemilos în oase, provocând dureri care nu ne dădeau pace și nu lăsau trupul să se odihnească nici măcar o clipă. Era zi liberă, așa că am lâncezit, dorindu-ne din tot sufletul ca următoarea zi să vină cât mai curând, ca să ne putem întoarce la normalitate.

Acesta a fost aşadar primul meu Crăciun petrecut în Legiunea Străină - unul nu prea vesel, dar nu pentru că nu aş fi încercat să mă bucur de sărbătoare. Patru prieteni de acasă mi-au trimis felicitări de Crăciun. Doamne, cât de departe sunt cu toţii!

Prima zi după Crăciun, 1960

Operaţii obişnuite. În timpul zilei a nins puternic, iar noi am mers prin munţi până la căderea întunericului. Chauvin a alunecat şi şi-a rupt o mână, iar acum se odihneşte în spitalul din Batna, norocosul de el. Când ne-am întors în tabără, am găsit cortul plin de zăpadă: una dintre laturile acestuia se rupsese. Katzenberger a venit în cort în urmă cu aproximativ o oră şi ne-a comunicat ordinele pentru ziua următoare. Musulmanii sunt agitaţi în continuare şi este posibil să izbucnească mai multe revolte cu ocazia referendumului de pe 8 ianuarie. Mâine plecăm la Alger. Noul nostru rol va fi să asigurăm pacea dintre europeni şi arabi. S-ar putea să fie o experienţă interesantă.

27 decembrie 1960

În zorii zilei, sub un cer întunecat şi posomorât, pe o ninsoare deasă, am încărcat echipamentul uşor în camioane şi am pornit către nord. Am lăsat principalele *quitounes* pe loc, împreună cu un grup format din soldaţi aleşi din fiecare companie, care formau ariergarda.

Ne-am petrecut ziua în camioanele fără prelată, simţind cum vântul rece şi nemilos ne biciuieşte feţele. Zăpada a acoperit platforma camioanelor, iar noi deveniserăm nişte adevărate sloiuri de gheaţă. Singura activitate de care am avut parte în timpul zilei a fost să coborâm din camioane şi să

montăm lanțuri la anvelope, după care să le scoatem din nou când nu mai era nevoie de ele. Uneori, acestea trebuiau puse la loc după perioade foarte scurte de timp. Niciodată nu am simțit frigul intrându-mi în oase ca astăzi, cu toate că am purtat o vestă lungă, de lână, un pulover, un trening, uniforma de front, precum și o manta ușoară. La căderea serii, ne-am întrerupt călătoria și am început să montăm micile noastre corturi. Am mâncat sardine reci și ne-am pregătit pentru o noapte plină de disconfort. M-am ales și cu o sinuzită dureroasă, care face ca partea dreaptă a feței să pulseze fără încetare, așa că nu mă aștept să dorm prea mult în noaptea aceasta.

29 decembrie 1960

Ieri dimineață am avut parte de o deșteptare cum nu s-a mai pomenit de la facerea lumii. Retragerea lui Napoleon din Rusia a fost o plimbare prin parc în comparație cu felul în care am făcut noi ochi în ziua aceea.

La ora 5, pe beznă, a început să plouă cu găleata, așa că în cincisprezece minute eram inundați. A plouat vreme de o oră, înainte ca frigul să transforme stropii în grindină, iar apoi în ninsoare. Luați pe nepusă masă, ne-am trezit într-un crivăț mușcător, în vreme ce stratul de omăt ajunsese deja la o grosime de circa 13 cm. Toate acestea se petreceau într-un întuneric deplin. Despre ordine nici nu putea fi vorba. Domnea un haos deplin. Corturile se prăbușiseră, oamenii mergeau împleticindu-se, călcându-se pe picioare și împiedicându-se de echipamente. Nu mai găseai nimic, iar noi ne cufundaserăm până la genunchi într-o mocirlă îngrozitoare. Mâinile și picioarele ne erau înghețate până la os, așa că acestea refuzau să ne dea ascultare în vreme ce ne străduiam să încărcăm cumva

echipamentul în camioane. Nevăzând nimic, soldaţii se împiedicau de sforile corturilor, în vreme ce haine şi pături dispăreau pe vecie acoperite de noroi, laolaltă cu raţiile de hrană şi cutiile cu muniţie. Noroiul era pretutindeni, acoperise totul, îl simţeam pătrunzându-ne în ochi, în nări, în urechi, până şi în gură. Răbdarea a dispărut şi ea, laolaltă cu celelalte lucruri, iar harababura devenise de nedescris. În tot acest timp, frigul ne ardea pielea şi ne amorţea creierul, aşa că de mai multe ori am fost copleşit de o disperare totală.

Erai tentat să rămâi absolut nemişcat, să abandonezi definitiv – numai cineva care se lovea de tine sau o voce care-ţi striga în ureche, în întuneric, te mai putea împiedica să te transformi într-un bulgăre şi să adormi în zloata aceea mizerabilă.

În cele din urmă, slavă Domnului, prima geană de lumină s-a ivit la orizont şi, astfel, am putut să vedem. Ce mai haos! Am încărcat camioanele şi le-am împins prin noroi până la drum, iar la ora 8 ne-am continuat călătoria către nord, care a fost asemănătoare celei din ziua precedentă: am stat ghemuiţi pe platformele camioanelor, dârdâind de frig, punând sau scoţând din oră în oră lanţurile de pe anvelope. Simţeam cum sinuzita îmi împinge ochii în cap, iar durerea mă adusese în pragul nebuniei.

Seara, ne-am aşezat din nou tabăra – numai Dumnezeu ştie unde. Eram prea obosit ca să mă preocupe aşa ceva. Corturile noastre deveniseră de nefolosit, în vreme ce sacii de dormit se transformaseră în nişte zdrenţe pline de noroi, aşa că mulţi dintre noi s-au întins pur şi simplu pe pământ, acoperindu-se cu pânza corturilor, aşteptând ziua următoare – şi primele simptome de pneumonie.

Pe toată durata zilei următoare ne-am continuat călătoria către nord, după care, înainte de a ajunge la Alger, am luat-o

spre vest. Am fost puţin dezamăgit văzând că nu ne îndreptăm către marele oraş, despre care auzisem atâtea şi pe care nu îl vizitasem niciodată. Am urmat drumul de coastă spre vest, după care am luat-o către sud, iar pe la mijlocul după-amiezii am ajuns la Sidi-bel-Abbès, locul în care, cu atâta vreme în urmă, începuse viaţa mea de legionar.

Întregul oraş s-a grăbit să ne salute venirea. Exista chiar şi o gardă de onoare, în ţinută de paradă, iar fanfara a început să intoneze măreţele cântece ale Legiunii, în vreme ce camioanele noastre îşi croiau încet, încet drum pe străzile ticsite de oameni. Am zărit o mulţime de feţe cunoscute. Peste uralele generale se puteau auzi strigăte de salut, pe măsură ce prietenii se revedeau. Mâinile întinse dinspre mulţime erau strânse pentru o clipă, cu prietenie, de cele ale militarilor, însă camioanele continuau să înainteze, aşa că toată imaginea era cumva mişcată, iar feţele pe care le recunoşteai erau ca nişte flashbackuri ce-ţi reveneau în memorie. Odată cu aceste amintiri, simţeai şi o plăcere adevărată în clipa în care, deodată, zăreai o faţă cunoscută din perioada de instrucţie. Lumea arunca cu sticle de bere şi vin spre camioanele noastre, iar uralele şi muzica creau o atmosferă de carnaval.

Din păcate, nu după multă vreme, totul s-a terminat, iar noi ieşeam din oraş auzind cum muzica rămâne în urmă. Sentimentul era plăcut, iar eu simţeam o neobişnuită căldură în suflet. Deşi de scurtă durată, acest sentiment mi-a readus în memorie o părticică din propriul trecut, făcându-mă să retrăiesc zilele petrecute aici, în bătaia soarelui. Nimic nu îţi fortifică mai mult spiritul decât conştiinţa faptului că ai reuşit să legi prietenii. Apoi am pornit-o din nou la drum, de data aceasta în direcţia nord-est, către Maroc. Ne-am odihnit undeva în afara oraşului Tlemcen şi ne-am făcut tabără în nişte

hangare care păreau abandonate de mult. A fost însă o binecuvântare să putem dormi cu un acoperiş deasupra capului. Am primit în sfârşit mâncare caldă şi, după atâta vreme, n-am mai stat în bătaia vântului.

30 decembrie 1960

În sfârşit, călătoria noastră s-a încheiat, iar acum ne aflăm într-o mică tabără militară aflată chiar la marginea localităţii Marnia. Companiile s-au răsfirat pe o distanţă de circa şaisprezece kilometri, iar noi, cei din compania a III-a, am avut noroc cu tabăra aceasta. Aparţine infanteriei marine, însă aceasta lipseşte din Alger. *Quartier*-ul, mic şi compact, este uimitor de confortabil după standardele Legiunii, iar noi suntem încântaţi de condiţiile existente.

Graniţa cu Marocul se află la circa cinci kilometri, ceea ce înseamnă că ne aflăm aici ca să acţionăm în cazul în care bandele de *fellagha,* care aşteaptă de partea cealaltă a graniţei, vor considera apropiatul referendum ca pe un semnal al revenirii lor în Algeria. Ar fi o greşeală din partea lor, căci orice activitate prematură a rebelilor aflaţi la frontieră ar fi imediat respinsă de focul mitralierelor noastre.

Ajunul Anului Nou, 1960

A sosit sfârşitul anului, un an pe care nu îl voi uita niciodată. Mă bucur că s-a terminat; primul meu an ca legionar; luna februarie pare pierdută într-un trecut îndepărtat. Este ajunul Anului Nou, iar noi nu avem nimic de băut, nici măcar o bere. Cât de diferită este atmosfera de aici de cea din Trafalgar Square şi Piccadilly Circus[1].

[1] Numele unor pieţe publice din Londra.

1961

1 ianuarie 1961

În dimineaţa aceasta, cu puţin înainte de ora 9, Katzenberger şi-a făcut apariţia în baracă şi ne-a ridicat pe toţi din pat. Printr-o minune, reuşise să facă rost de o ladă de bere (probabil s-a dus într-o tabără învecinată a armatei regulate, de unde ori a cerut-o, ori a furat-o). Ce om de treabă! A vrut să se asigure că legionarii din secţia lui nu lasă în urmă anul 1960 însetaţi. A trecut prin toată secţia, a strâns mâna fiecăruia dintre noi, împărţindu-ne câte două beri. Mi s-a părut un gest deopotrivă superb şi delicat. Am fost deosebit de impresionat.

Am împrumutat un radio cu tranzistori de la Starry şi am prins Londra. Cei de acolo sunt cu o oră în urmă, aşa că am prins la timp urările de Anul Nou transmise de BBC – „la mulţi ani tuturor!" O voce familiară, minunată, pe care nu o mai auzisem de atâtea luni, acompaniată de dangătul nostalgic al orologiului Big Ben, mi-a mângâiat auzul, în vreme ce eu stăteam pe pat, cu urechea lipită de micul receptor. După fiecare bătaie, vocea aceea revenea (mie îmi părea a fi vocea tuturor prietenilor de acasă), continuând urările de bine: „Tuturor celor aflaţi peste hotare, departe de familiile lor, celor aflaţi în spitale..." şi aşa mai departe. Toate acestea m-au făcut să simt deopotrivă solemnitatea momentului şi un aprig dor de casă. În vreme ce toţi flăcăii din jurul meu erau înnebuniţi să-şi bea berea, eu eram într-o altă lume.

4 ianuarie 1961

Mâncarea este excelentă, paturile confortabile, avem apă curentă, putem face câte duşuri dorim – avem chiar şi un cinematograf. Locul este o adevărată tabără de vacanţă în comparaţie

cu cele în care am stat anul trecut. Clima este mult mai blândă aici, iar azi a fost prima zi în care, după multă vreme, nu m-am mai trezit cu un strat de zăpadă pe pat.

În dimineaţa aceasta, la ora 2, Theobald, Decalewe şi caporalul Wilke au fost prinşi jucând poker. Pentru această abatere, au fost pedepsiţi cu câte opt zile de arest, inclusiv două zile de *la pelote*. Bineînţeles că au fost tunşi la zero ca să li se răcorească minţile.

De dimineaţă, am pornit într-o scurtă acţiune de patrulare la frontieră. Imaginea este uluitoare. Francezii au construit o reţea de apărare compusă din garduri de sârmă ghimpată şi terenuri minate, care se întinde de pe coasta nordică, pe toată lungimea graniţei algeriene, până în sud, în inima Saharei. În cealaltă parte a ţării, o reţea similară de sârmă ghimpată marchează frontiera cu Tunisia. Este vorba despre acelaşi vechi principiu al Liniei Maginot şi, asemenea aceleia, nici aceasta nu este inexpugnabilă. Arabii reuşesc frecvent s-o străpungă, folosind *bangalore*, adică o ţeavă lungă, umplută cu explozibili, care se introduce sub sârma ghimpată. Atunci când explodează, dispozitivul detonează toate minele dimprejur, creând o spărtură în reţeaua de sârmă ghimpată. Cei care folosesc acest procedeu se strecoară apoi cu repeziciune prin breşa creată, împrăştiindu-se pe dealurile din apropiere înainte de a putea fi neutralizaţi. Noi trebuie să anticipăm unde vor face arabii următoarea breşă, să-i lăsăm să o facă şi să-i prindem într-o ambuscadă de îndată ce ar încerca să treacă frontiera.

De cealaltă parte a liniei de apărare se află o fâşie de pământ a nimănui, lată de circa un kilometru şi jumătate, care marchează frontiera dintre cele două ţări. Acesta este locul în care patrulăm şi executăm ambuscade atât noi, cât şi arabii. Din când în când, zona este supusă unor bombardamente de

artilerie executate de ambele tabere, aşa că nu e bine să rămâi acolo mai mult decât este absolut necesar.

Azi am primit două pachete uriaşe cu mâncare de la Fortnum & Mason[1]. Tort de Crăciun, compot, ţigări şi multe altele. M-am simţit ca pe vremea şcolii elementare, când primeam pachete cu mâncare – un lucru fantastic, care-i apropie pe oameni. Dintr-odată, Algeria a devenit o ţară civilizată. Am organizat imediat o petrecere în secţie, punând la bătaie toate bunătăţile – s-a râs mult. Băieţii îşi imaginează acum că sunt un fel de milionar excentric şi nu înţeleg ce caut aici. Nici eu nu prea înţeleg, ca să fiu sincer! Apoi, un alt pachet, trimis de Ian McCallum. Ce om de treabă: o sută de ţigări turceşti, precum şi o carte cu citate din opera lui Oscar Wilde. Le-am scris tuturor şi parcă niciodată nu mi-a făcut mai mare plăcere să scriu nişte scrisori. Fortnum & Mason în Marnia – îţi stă mintea în loc!

8 ianuarie 1961

Ziua de azi ar trebui să marcheze un punct de cotitură în istoria Algeriei. A fost ziua în care s-a făcut primul pas adevărat în direcţia păcii; o pace care ar trebui să echivaleze cu independenţa Algeriei. Rezultatul referendumului a fost un copleşitor *„oui"*, care i-a conferit lui De Gaulle puterea de care avea nevoie ca să pregătească terenul pentru discuţiile cu FLN. Europenii par să fi acceptat rezultatul cu destul calm, ceea ce este surprinzător şi puţin sinistru.

În această după-amiază am avut program de voie, aşa că am năvălit cu toţii în Marnia, acest târguşor uitat de lume. A trecut ceva vreme de când am primit ultimele veşti de la J. şi, într-un

[1] Numele unui magazin universal de lux din Londra.

moment de precipitare, am cheltuit solda pe şase luni cumpărându-i un ceas. L-am lăsat la magazin, pentru ca patronul acestuia să i-l trimită, lucru pe care acum îl regret: probabil că ceasul nu va ajunge niciodată la ea.

După opt zile

Nimeni nu pare să ştie care va fi următoarea mişcare. Se crede că, în curând, vor avea loc discuţii între reprezentanţii Franţei şi cei ai FLN. În clipa aceasta însă, nimeni nu ştie sigur dacă vom continua lupta, dacă vom preda armele şi vom pleca acasă ori dacă vom face altceva. E interesant să-ţi dai cu presupusul în legătură cu următorul pas şi cine anume îl va face: arabii sau francezii. Probabil că va fi vorba despre *les colons*.

În ultimele zile, ne-am continuat operaţiile la frontiera cu Marocul, timp în care nu am zărit nici picior de arab.

Într-una dintre zile, am fost însoţiţi de o secţie a SAS – ce militari destoinici! Aceştia sunt soldaţi arabi din armata regulată franceză. În timpul misiunii de cercetare, au fost extraordinar de meticuloşi, nelăsând nicio palmă de teren neacoperită. Buni soldaţi. Dumnezeu să-i aibă în pază dacă Franţa va renunţa la Algeria, iar ei vor dori să rămână pe loc. Vor trebui probabil să plece şi să trăiască în Franţa, acceptând tot felul de slujbe umile. Nu îi invidiez – francezii nu sunt prea grozavi atunci când trebuie să-şi arate recunoştinţa!

26 ianuarie 1961

Pe 20 ianuarie am părăsit mica şi confortabila noastră tabără şi am pornit cu camioanele către est, îndreptându-ne spre Sidi-bel-Abbès. Mi-a părut rău că plec din tabăra armatei regulate, care ne găzduise vreme de două săptămâni. Îţi făcea plăcere să te întorci seara, după o zi grea, în care ai

mărşăluit prin munţi. E o mare diferenţă între o clădire zidită din cărămidă şi un cort jalnic, plin de apă, în special atunci când afară plouă cu găleata. Cărămizile şi mortarul simbolizează durabilitatea, trăinicia. În schimb, viaţa la cort şi mutatul taberei din trei în trei săptămâni reprezintă o existenţă nomadă, foarte obositoare.

La Bel-Abbès, ne-am instalat în barăcile Taberei CP3, în care am păşit pentru prima dată în zorii unei zile din trecutul foarte îndepărtat. De fapt, totul pare că s-a petrecut cândva, demult, demult de tot – iar circumstanţele fuseseră atunci cu totul altele. Pe vremea aceea, eram un proaspăt recrut, destul de timorat, iar acum sunt expert, un *ancien*, cum se spune aici. În Legiune, un soldat devine veteran după primele două zile!

Am primit vestea îmbucurătoare că vom rămâne la Bel-Abbès o zi sau două, iar în prima seară ne-am năpustit în oraş asemenea unei haite de şacali. Atmosfera era sărbătorească. Dintr-odată, am devenit foarte populari printre localnicii de origine europeană şi toată lumea pare că doreşte să ne cumpere ceva de băut. Asta cu siguranţă este ceva nou. Suntem simbolul dreptului lor inalienabil de a trăi în Algeria – sau cel puţin poliţa lor de asigurare, după cum îşi imaginează ei. Noi nu ne imaginăm nimic, pentru că nu suntem plătiţi ca să gândim. Eu m-am dus la grădină, unde mergeam pe vremea când stăteam la Sully, iar acolo am stat de vorbă, aproape toată seara, cu Patricia. Simt că între noi există o legătură, iar mie îmi place cum evoluează situaţia, însă timpul nu este de partea mea. Ah, dacă aş mai avea două zile la dispoziţie! Ea a fost toată numai zâmbete şi într-o formă extraordinară, însă acolo nu au niciun pat – deocamdată.

Eu şi cu Harry Stobbe am făcut vechiul nostru circuit. Am străbătut toate vechile pasaje şi am intrat în toate barurile

cunoscute. Din acest punct de vedere, nu s-au schimbat prea multe. În ultima zi, am organizat o paradă pe străzile din Bel-Abbès. Ca de obicei, tot oraşul s-a adunat să ne privească. Trotuarele erau împânzite de oameni care ne aclamau şi ne făceau cu mâna, iar fanfara Legiunii s-a întrecut pe sine. Ne-am simţit foarte măguliţi.

Chiar înainte să plecăm, am dat nas în nas cu locotenentul Rigolot. Mi-a făcut plăcere să-l revăd. În alte împrejurări, am fi putut deveni chiar buni prieteni. Aici însă, regulile impun ca ofiţerii şi soldaţii să păstreze distanţa. Am vorbit despre zilele petrecute la Sully – el mi-a anunţat moartea lui Krueger, maghiarul cel fioros, a lui Klaus şi a lui Dahms. Aceştia, împreună cu Lefevre, sunt cei patru camarazi căzuţi la datorie din mica noastră secţie de la Sully – şi asta după numai trei luni. Au trecut numai trei luni de când am plecat de aici? Proporţia celor morţi nu este deloc încurajatoare, dat fiind faptul că mai am de stat patruzeci şi opt de luni în Legiune. Sărmanul Dahms. Îmi plăcea – îmi voi aminti întotdeauna cum l-a bătut Crepelli pentru că fusese cât pe ce să-l omoare pe De Graaf în timp ce ne curăţam carabinele la Mascara. Iar pe Klaus rănile de la picioare nu îl vor mai chinui niciodată.

Am părăsit Sidi-bel-Abbès către sfârşitul după-amiezii aceleiaşi zile. Un grup de ofiţeri a urmărit cum coloana noastră ieşea pe porţile taberei şi se îndrepta către oraş, în vreme ce camioanele huruiau solemn, iar fanfara Legiunii ne petrecea cu muzică. Unul dintre acei ofiţeri era Rigolot. Privirile ni s-au intersectat şi ne-am salutat cu respect. Şi Patricia şi-a făcut apariţia, arătând fantastic la volanul unei maşini roşii, decapotabile, agitându-şi mâinile în aer şi strigându-mă „Johnny", peste gălăgia făcută de membrii orchestrei. M-a petrecut, ţinându-se după camionul nostru până la ieşirea din

oraş. Eu mă aflam în spate, aşa că am putut să ne privim, ştiind că vieţile noastre urmează să se despartă: văzând, simţind, fără să ne putem atinge însă nici măcar vârfurile degetelor. Prima răscruce de drumuri şi dusă a fost. Timpul, stăpânul nostru, al tuturor, a câştigat şi de data aceasta, aşa cum a făcut-o întotdeauna. Atât Rigolot, cât şi Patricia erau oameni cu care ar fi trebuit să petrec mai multă vreme. Dumnezeu ştie când îi voi mai vedea. Eu şi Patricia am fost asemenea unor nave care trec, în noapte, una pe lângă cealaltă. Nu s-a întâmplat nimic între noi – interesant este ceea ce s-ar fi putut întâmpla.

Am mers spre est, prin Mascara (alte amintiri, însă nicio oprire), apoi am luat-o spre Tiarret, unde am şi înnoptat. În dimineaţa următoare, am luat-o către sud, spre Batna şi munţii Aurès. Vremea s-a înrăutăţit treptat pe măsură ce am înaintat către sud, iar temperatura a scăzut brusc. Am petrecut, înfriguraţi, o noapte oribilă la periferia Batnei, iar în zorii zilei următoare, am primit ordin să facem cale întoarsă, aşa că am gonit din nou spre Philippeville. Pe drum, vremea a rămas la fel de urâtă. Mi se strângea inima văzându-i, din goana camionului, pe copiii arabi umblând prin noroi, în picioarele goale.

Pe seară, am ajuns la Camp Pehaut. Casă, dulce casă – *la merde*[1].

După trei zile

Am părăsit Philippeville ieri, în zori şi am pornit către vest, în direcţia Collo. În jurul orei 7, am coborât din camioane şi am început să cercetăm cu multă atenţie dealurile din apropiere. Este o zonă muntoasă. Terenul nu este arid, ca în munţii Aurès, aflaţi mai la sud. Aici parcă te-ai afla la tropice, iar tufele dese şi încâlcite sunt dovada faptului că ploile nu

[1] Pe naiba (lb. fr.).

încetează niciodată. Am cercetat tufele toată ziua şi am străbătut o distanţă de circa 30 km, croindu-ne cale cu macetele. Am înaintat încet – transpiraţia şi pârâurile repezi, de munte, ne-au ţinut în permanenţă uzi din cap până în picioare. Ne mişcăm şi respirăm în condiţii de umiditate 100%. Poate că acest echilibru ne ajută să mergem mai departe: pe de o parte, suntem deshidrataţi din pricina transpiraţiei, pe de altă parte, ne refacem rezerva de apă stând mereu în umezeală.

Seara, uzi până la piele, cu feţele şi braţele zgâriate ca naiba şi cu hainele ferfeniţă – ca o răzbunare a naturii pentru faptul că i-am deranjat tufele – am aflat că, deoarece ploaia distrusese drumul, camioanele noastre nu putuseră ajunge în punctul de întâlnire. Epuizaţi, a trebuit să mărşăluim încă douăzeci şi cinci de kilometri până la tabără. Ce viaţă!

În dimineaţa aceasta, am ieşit din nou la apel, la ora 5, după un somn insuficient. Ploaia care cade neîncetat ne-a pus la grea încercare corturile. Date fiind condiţiile, am fost nevoiţi să ne petrecem o jumătate de noapte săpând şanţuri de scurgere în jurul corturilor, ca să nu fim inundaţi. De dimineaţă, în vreme ce stăteam în formaţie pe întuneric, timp în care ploaia ne-a făcut leoarcă, nenorociţii de subofiţeri s-au lăsat aşteptaţi vreme de cincisprezece minute, fiindcă nu-şi terminaseră de băut cafeaua. Gestul lor este absolut impardonabil.

10 februarie 1961

Demar a avut dreptate în privinţa marşului. În fiecare zi suntem treziţi în zori, după care începem să hoinărim. Nu există răgaz, nu există nicio clipă în care să-ţi poţi trage sufletul – doar efort, spinări plecate şi sudoare. Nici măcar noaptea nu avem linişte, bântuind pe dealuri, încercând în permanenţă

să gonim din ascunzători un inamic invizibil, aşteptându-l să facă o greşeală, cât de mică.

Într-o noapte, am părăsit tabăra puţin după miezul nopţii, după care a urmat un marş de coşmar, lung de treizeci de kilometri, pe teren accidentat. Ploaia neîntreruptă şi vântul doborâseră la pământ mulţi copaci, de care ne-am împiedicat în vreme ce înaintam în beznă. Am traversat pâraie umflate şi ne-am căţărat în patru labe pe malurile alunecoase ale acestora. Vizibilitatea era zero, iar singurul reper era sunetul respiraţiei camaradului din faţă. Mulţi au căzut şi au fost forţaţi să-şi continue înaintarea – ba chiar au fost ameninţaţi că vor fi lăsaţi în urmă. Caulier s-a prăbuşit după primii opt kilometri, pe care îi parcurseserăm în puţin mai mult de o oră.

Am ajuns la destinaţie în zori şi am ocupat poziţii de luptă. Prietenii noştri din compania a II-a fuseseră pe teren în timpul zilei, încercând să abată „păsările" în direcţia noastră. Niciuna însă nu şi-a făcut apariţia, aşa că, pe la sfârşitul după-amiezii, bucurându-ne încă de prezenţa luminii, am făcut cale întoarsă, pe acelaşi drum pe care veniserăm, cu tolbele goale, cu burţile goale şi cu sufletele goale, întrebându-ne doar la ce folosiseră toate acestea.

În altă zi, am participat la o operaţie de proporţii, în care au fost implicaţi circa treizeci de mii de soldaţi. Folosind cu eficienţă elicopterele, am reuşit să strângem sute de oameni într-un cerc strâmt, pe culmile munţilor, acoperind o suprafaţă uriaşă. Pe „iepurii" prinşi în acest cerc nu-i aşteaptă nimic bun, iar printr-o serie de acţiuni de învăluire vor fi scoşi până la urmă din ascunzătoare – dacă nu vor fi cumva suficient de isteţi să scape printre ochiurile plasei pe timp de noapte. Adesea chiar sunt! Aceste operaţii de proporţii sunt de obicei organizate pe baza unor informaţii furnizate de piloţii avioanelor

de recunoaştere, care pot depista cu uşurinţă mişcările rebelilor dintr-un anumit loc. Succesul operaţiei depinde întotdeauna de rapiditatea cu care aceasta este executată.

În ziua respectivă, alarma s-a dat pe la jumătatea dimineţii şi, în câteva minute, cerul s-a întunecat din cauza elicopterelor în formă de banană care zburau deasupra noastră. Am fost duşi pe culmi, iar în clipa în care am fost lăsaţi pe sol, zona era împânzită de elicoptere din care se revărsau soldaţi în toate direcţiile. Eram foarte agitaţi: alergam cu toţii, organizaţi în mici grupuri, adăpostindu-ne ici, colo, peste tot, aşteptând cu nerăbdare să intrăm în acţiune. Am scotocit văile, nu am lăsat nicio piatră neîntoarsă şi niciun copac ori tufă nescuturată, dar nici urmă de ei. Unde naiba s-or fi ascuns oamenii ăştia? După trei ore de marş forţat, am ajuns înapoi în tabără, simţind cum ne dor toate mădularele şi spatele acolo unde sacul solicitase muşchii umărului, căci spinarea suportase greutatea uriaşă a muniţiei, hranei, sticlelor cu apă, grenadelor, lopeţilor, radiourilor precum şi a multor alte nimicuri. Şi toate acestea pentru ce?

De cum am ajuns în tabără, am primit o scrisoare de la J. S-a logodit. O lungă tăcere, spulberată de gândul că o pierdusem pentru totdeauna. Şi totuşi ştiam că aceasta urma să se întâmple. Durerea unei amputări – acum ştiu cum este –, greutatea unei uriaşe presiuni asupra pieptului, sporită de o sută de ori. Cât de departe mă aflu, în timp şi spaţiu, de tot ceea ce este normal! Mă întreb dacă aceasta mă va schimba în vreun fel.

După o săptămână

În dimineaţa aceasta, când ne-am trezit, am constatat că Demar nu se mai afla printre noi – dispăruse fără urmă. Tot echipamentul lui se afla lângă pat. Cineva îl zărise părăsind

cortul pe la 5.30 şi bănuise că se duce să facă pipi, însă nu-l văzuse întorcându-se. Latrinele se află la aproximativ o sută de metri de tabără; părerea generală este că a fost răpit de o patrulă arabă. Dezertarea pare improbabilă, mai ales că Demar îşi lăsase ţigările în cort – or, fumătorii inveteraţi au grijă să nu rămână niciodată fără tutun. De asemenea, ieri fusese în formă, ceea ce e neobişnuit pentru el. Demar este însă un om singuratic; ar fi fost nevoie de cineva în stare să citească gândurile pentru a afla ce se ascunde în spatele acelei feţe reci, impenetrabile.

În noaptea aceasta vom porni într-un nou marş, la sfârşitul căruia ar trebui să-i surprindem pe băieţi şi să-i împuşcăm în timp ce-şi pregătesc cafeaua de dimineaţă – doar că aşa ceva nu se întâmplă niciodată.

23 februarie 1961

Am stat pitiţi în tufe vreme de trei zile, chiar deasupra locului în care se intersectau nişte cărări de munte. În tot acest timp, niciunul dintre noi nu s-a mişcat din loc decât atunci când s-a târât ceva mai departe ca să-şi facă nevoile. Nopţile sunt reci şi umede, iar în dimineţile cenuşii, mizerabile, ne trezim cu membrele amorţite şi cu sângele îngheţat în vine. În curând voi rămâne fără ţigări. În dimineaţa aceasta au sosit noile raţii, care au fost apoi distribuite de la o tufă la alta: cafea, bere, portocale. Foarte bine-venite – măcar organizarea e bună.

Cercul format de trupele noastre se strânge în jurul văii, iar focurile de armă care se aud neîntrerupt pe timpul nopţii îi fac pe arabi să nu rămână pe loc. Mai devreme sau mai târziu, aceştia vor pica într-una dintre ambuscadele pregătite de noi. Acum se înnoptează, iar noi stăm în continuare la pândă.

A doua zi

Din nou s-a întunecat, iar noi ne pregătim sufleteşte să facem faţă celei de a patra nopţi petrecute în tufăriş. Am împărţit între noi ultima ţigară. Am organizat un serviciu de pază pentru ca unii dintre noi să poată apuca puţin somn. Un camarad stă chiar la întretăierea celor două poteci, fiind înlocuit după două ore. Există un *chef de guard*[1] care organizează schimbul şi, în afară de cei doi, noi, ceilalţi, putem trage un pui de somn. De acum înainte, nopţile vor fi mult mai relaxante.

Tocmai am aflat că la noapte voi fi de pază între orele 23 şi 1!

25 februarie 1961

Capcana s-a închis! Era puţin după miezul nopţii. Tocmai stăteam la întretăierea potecilor, pitit după o stâncă, liniştit şi relaxat, când, deodată, în liniştea nopţii, am auzit inconfundabilul zgomot de metal frecat de piatră. Venea dinspre poteca aflată în stânga mea, care urca muntele printr-un tufiş des. Apoi am început să disting paşii unor oameni înaintând pe furiş la vale.

Aceştia veneau spre mine. A început să se instaleze panica: aveam impresia că respir mult prea greu, aşa că mi-am acoperit gura cu batista. Oricum, vizibilitatea era zero, aşa că nu aş fi putut vedea ce se petrece pe potecă decât dacă m-aş fi mişcat de după stânca îndărătul căreia stăteam ascuns.

Oamenii s-au apropiat treptat, înaintând incredibil de încet. Mă rugam la Dumnezeu să nu mă încercuiască şi să mă împuşte pe la spate. După zgomote, am socotit că trebuiau să fie vreo cinci indivizi şi, în vreme ce îmi armam cu grijă pistolul-mitralieră, am început să tremur. Eram însă hotărât. Atunci

[1] Şef al pazei (lb. fr.).

când te pregăteşti să împuşti cinci oameni care ştii că, din clipă în clipă, îşi vor face apariţia după colţ, te ia cu transpiraţie, oricine ai fi. Ideea că ţi s-ar putea bloca arma este înfiorătoare; la fel, ideea că s-ar putea să nu-i ucizi pe toţi înainte să ţi se golească încărcătorul îţi provoacă o sete insuportabilă. Te consolezi însă cu gândul că afară este beznă şi că îi vei surprinde împuşcându-i din spate. Aceasta este tactica potrivită: îi laşi să treacă de tine, după care îi seceri cu o rafală de automat. Să-i împuşti din faţă este un lucru prea riscant şi s-ar putea chiar să fii acuzat că ai încercat să te sinucizi.

Grupul trebuie să se fi aflat la vreo douăzeci de metri de locul în care mă găseam eu, când Pudoll şi-a făcut apariţia lângă mine. Era *chef de guard* şi tocmai îşi făcea rondul. Nu este unul dintre tipii cu care mi-aş fi petrecut foarte mult timpul în circumstanţe normale, însă, în momentul acela, aş fi primit cu bucurie pe oricine. A înţeles imediat mesajul – sau poate că auzise şi el mişcările arabilor. Nu era înarmat decât cu un pistol. S-a aplecat către mine în întuneric, mi-a luat pistolul automat, lovind în acelaşi timp uşor grenadele pe care le aveam prinse la cingătoare.

Deci urma ca el să folosească pistolul-mitralieră, iar eu să arunc grenadele. Aveam patru, iar Pudoll mi-a mai dat două. Aş fi vrut să-i deşteptăm şi pe ceilalţi camarazi din secţie, însă orice mişcare ar fi putut atrage atenţia arabilor, făcându-i să dispară în secunda următoare. Nu ne rămânea decât să aşteptăm.

Încet, exasperant de încet, grupul a coborât pe potecă, făcând pauze lungi, chiar şi de câte cinci minute. Ar fi fost de ajuns ca unul dintre legionarii adormiţi să tuşească sau să sforăie, şi arabii s-ar fi făcut nevăzuţi. Aceştia cunosc fiecare surpătură şi fiecare tufă din vale. Se mişcau într-un fel extraordinar, făcându-mă să mă întreb la un moment dat dacă chiar

îi auzisem. Noaptea însă, micile sunete devin zgomote în toată regula, iar o şoaptă îţi poate deconspira prezenţa.

Acum le simţeam prezenţa de partea cealaltă a stâncii, la nici zece metri distanţă. Cred că mi-am ţinut respiraţia timp de vreo zece minute. Pudoll mi-a atins braţul cu un gest energic, iar eu am tras inelul primei grenade. Arabii au auzit fâsâitul şi au început să fugă înapoi pe unde veniseră.

Prima grenadă era deja în aer, deasupra stâncii, iar cea ce a doua avea deja inelul tras. Pudoll a aşteptat explozia, după care a ieşit de după stâncă şi a început să tragă cu pistolul în susul văii, împuşcându-i de la spate pe arabii puşi pe fugă. A doua grenadă a explodat câteva clipe mai târziu, în vreme ce Pudoll, acum trântit pe burtă, continua să tragă.

În momentul în care ceilalţi legionari au început să se trezească din somn, strigătele lor ajungând până la noi, acoperind răpăitul pistolului-mitralieră şi bubuielile asurzitoare ale grenadelor, zona devenise un adevărat infern. Am mai aruncat o grenadă în susul potecii, cu toată puterea de care mă simţeam capabil, după care Pudoll a început să răcnească la mine să mă opresc, căci voia să pornească în urmărirea arabilor. M-am luat după el, însă mi-am dat seama că nu eram înarmat şi că, prin urmare, nu prea aveam ce să fac. Se afla puţin în faţa mea în clipa în care l-am auzit oprindu-se ca să mai tragă o rafală de foarte aproape. Un om a murit. Mi-a strigat să iau arma celui căzut, după care a continuat să fugă. Speram să fie conştient de muniţia pe care o avea la dispoziţie, pentru că de la mine luase numai două încărcătoare şi, după ritmul în care trăgea, avea să rămână în curând fără cartuşe.

Totul s-a terminat destul de repede. Ceilalţi legionari şi-au făcut apariţia purtând torţe, de parcă ar fi luat parte la o procesiune funerară. Toată lumea părea să fi participat la ambuscadă,

iar în susul potecii se mai puteau auzi focuri de armă. Situaţia poate deveni foarte periculoasă. A trecut ceva vreme până când am reuşit să ne dăm seama ce se petrecuse de fapt. Doi arabi zăceau morţi în apropiere, iar al treilea a fost găsit mai târziu, ceva mai departe. Dacă vor fi fost şi alţii, aceştia cu siguranţă îşi pierduseră urma. Capcana în sfârşit se închisese.

Ne-am întors la Philippeville lăsând în urmă pe arabii morţi şi neîngropaţi, precum şi fantoma lui Demar. În seara aceasta, *foyer*-ul a fost plin până la refuz, aşa cum se întâmplă întotdeauna atunci când regimentul se întoarce dintr-o misiune. Am cântat până am răguşit şi am băut bere până când am simţit că ne iese pe urechi.

27 februarie 1961

A fost *quartier libre*, aşa că m-am dus în oraş, m-am învârtit prin baruri şi bordeluri, după care m-am întors în tabără – nu mai înţelept decât fusesem la plecare!

28 februarie 1961

Grueber a raportat că şi-a pierdut sacul cu efecte, susţinând că i-a fost furat. Eu cred că mai degrabă l-a vândut şi acum încearcă să îşi scape pielea. Drept rezultat, întreaga companie a fost supusă unei inspecţii la sânge, cum nu am mai văzut vreodată. Am pus fiecare obiect pe platou, iar un sergent a dat citire unei liste cu toate lucrurile care ne-au fost înmânate, începând cu periuţa de dinţi. Obiectele lipsă au fost notate, iar cei prinşi cu echipamentul incomplet vor plăti automat, din următoarea soldă, lucrurile care li se vor da în locul lor. Inspecţia a durat patru ore şi jumătate – bineînţeles că sacul lui Grueber nu a fost găsit. Cei care aveau mai multe lucruri decât cele pe care le

primiseră au fost puşi să le ofere camarazilor care aveau nevoie de ele. În felul acesta, situaţia s-a mai echilibrat puţin.

Am primit o scrisoare de la Jennifer în care mi-l descrie pe logodnicul ei. Este ofiţer în Regimentul de Gardă. Foarte tare! O să se simtă groaznic în clipa în care va primi ceasul trimis de mine. Sper să se simtă jenată!

2 martie 1961

Azi am fost trimis în patrulare prin Philippeville, iar acolo s-a petrecut ceva extraordinar. Mă aflam în camion, în faţa unuia dintre bordeluri. Sergentul, comandantul patrulei, se afla înăuntru ca să bea ceva. La un moment dat, cineva a ieşit şi mi-a spus că în bordel se află un civil englez – de aşa ceva nu se mai auzise vreodată prin părţile astea.

L-am rugat pe individ să se întoarcă în bordel şi să-l aducă pe englez, ceea ce a şi făcut. Astfel l-am cunoscut pe Martin Fisher.

Am reuşit să-l conving să se întoarcă înăuntru şi să aducă doi litri de vin roşu, după care ne-am aşezat în spatele camionului şi am început să depănăm amintiri. Fisher este ofiţerul de radiocomunicaţii al unui vas grecesc care va rămâne în port încă vreo două zile. L-am întrebat de ce lucrează pe un vas grecesc, iar el mi-a explicat că, în Marina Comercială, nu eşti obligat să lucrezi într-o firmă naţională şi că se obişnuieşte ca marinarii să lucreze în companii internaţionale în funcţie de ce posibilităţi există pentru specializările lor şi de salariile care se oferă. I-am spus că şi eu am lucrat cândva în Marina Comercială şi că am ajuns cu vaporul până în America de Sud. M-a întrebat despre ce linie maritimă fusese vorba şi i-am zis că The South American Saint Line, la care el a exclamat: „Dumnezeule, să nu-mi spui că vasul era *Saint Arvans!*" Eu i-am răspuns: „Ba da, dar de unde naiba ştii?"

Apoi – coincidența coincidențelor – mi-a mărturisit: „Pentru că și eu am lucrat la bordul vasului *Saint Arvans,* tot la bucătărie. A fost primul vapor cu care am călătorit."

Fusese la bordul acelui vas înaintea mea. Așa că iată-ne, două foste ajutoare la bucătărie de pe *Saint Arvans,* un vapor murdar, fără importanță, stând în spatele unui camion parcat în fața unui bordel dintr-un târg neînsemnat din nordul Africii – și, cu siguranță, singurii englezi aflați pe o rază de mai mulți kilometri. Dacă aceasta nu dovedește faptul că lumea este mică, mă întreb ce altceva ar putea dovedi.

După nouă zile

Mâine plecăm spre Batna. Camioanele sunt încărcate și gata de drum. Barăcile sunt complet goale, dacă nu pui la socoteală paturile de fier și saltelele de paie. Atmosfera este una de sfârșit de an școlar, însă fără planuri de vacanță. De fiecare dată am fost cuprins de tristețe atunci când a trebuit să părăsesc tabăra din Philippeville, pentru că, deși aici nu există vreo atracție specială, cel puțin ai ocazia să te bucuri de puțină civilizație: magazine, civili, clădiri făcute din cărămidă și mortar în loc de corturi, mașini în loc de catâri și așa mai departe. Cumva, marea face din acest loc unul ceva mai omenesc. În circumstanțe normale, plajele de aici ar fi un miracol – kilometri întregi de nisip alb. Un minunat loc de vacanță. Poate voi reveni cândva, peste vreo douăzeci de ani.

16 martie 1961

Am mers către sud toată ziua și ne-am stabilit tabăra la sud de Biskra. Vârfurile munților sunt încă acoperite de zăpadă. La apusul soarelui, am revăzut imaginea familiară a focurilor aprinse în întuneric, în jurul cărora poți ghici siluete

cenuşii stând aplecate peste gamelele pline cu supă şi privind cu atenţie conservele cu fasole puse pe jar, la încălzit. Maţele ne chiorăie aprobator.

În dimineaţa aceasta ne-am trezit în zori, după care am mers mai departe, spre sud, vreme de patru ore, până în sectorul Rhoufi. Un adevărat ţinut al morţii: munţi golaşi de culoare roşie-cărămizie, acoperiţi cu praf şi presăraţi cu pâlcuri de arbuşti pitici. Niciun copac nu ar putea supravieţui în aceste locuri. Toată zona este acoperită cu argilă, bolovani şi stânci. O sălbăticie dominată de o incredibilă uscăciune – ajunge să priveşti acest peisaj ca să ţi se facă sete – impresie pe care o mai domoleşte vântul rece al dimineţii. Însă de cum răsare soarele, povestea se schimbă.

În cele din urmă, camioanele s-au oprit şi ne-am adunat deasupra unui defileu magnific – de fapt, o crevasă, de parcă cineva ar fi apucat un cuţit uriaş şi ar fi făcut o crestătură pe suprafaţa câmpiei. Acesta este ţinutul Rhoufi. Defileul Rhoufi este o adevărată minunăţie. Marginile acestuia sunt abrupte şi rotunjite, iar râul de la bază curge sub forma unui semicerc enorm, astfel că pereţii defileului seamănă cu interiorul Colosseumului.

Există şi o potecă lată de un metru, care merge pe o latură a defileului. Am coborât pe ea până la râu. Undeva, în depărtare, pe malul râului, foarte aproape de pereţii defileului, se pot zări câteva case arabe de formă rectangulară. O mulţime de peşteri săpate în piatră de mâna omului slujesc drept grajduri pentru măgari. Câteva dintre căsuţele aflate la mijlocul drumului, lipite de peretele de stâncă, se află la numai trei paşi de o prăpastie adâncă de treizeci de metri, în care îţi poţi găsi imediat moartea. Arabi cu hainele pline de praf stau în faţa uşilor ca nişte oi, urmărindu-ne cu priviri inexpresive. Nevestele lor,

îmbrăcate în niște zdrențe negre, stau deoparte în grupuri sau șiruri separate, așa cum fac întotdeauna atunci când venim noi, asemenea unor ciori așezate pe o creangă.

Am coborât până la baza acestui defileu incredibil, am traversat râul și am urcat în celălaltă parte. În fața noastră se află un lanț muntos format din stânci golașe și nisip, care se înalță până la cer. Am început urcușul.

Am înaintat cu greutate vreme de mai multe ore, iar soarele și-a făcut la un moment dat apariția, biciuindu-ne cu razele lui peste cap și spinare, în vreme ce căldura care radia din solul tare ne ardea fața. Mulți dintre noi au ieșit din formație și, la o cotitură, am observat că unul dintre legionari rămăsese mult în urmă: era Caulier. L'Hospitallier continua să înainteze în frunte, plin de energie, mergând, ca întotdeauna, în ritm vioi. De fiecare dată când ajungeam pe o creastă, își făcea apariția, parcă din senin, alta, semețindu-se deasupra noastră. În spate și în jos puteam zări o mare de dealuri întinzându-se până la orizont. Defileul Rhoufi arăta asemenea unui fir de păr așezat pe câmpia netedă de sub noi.

Pe la ora 16.30, compania a II-a, care se afla la circa trei kilometri distanță, către vest, a fost atacată de rebeli adăpostiți în peșterile aflate în vârful unuia dintre nenumăratele dealuri. Companiile a III-a și a IV-a, care o flancau pe a II-a din ambele părți, au executat o mișcare de învăluire și au dezlănțuit un puternic atac asupra peșterilor. Pentru cei care trăgeau cu mitraliere ușoare și mortiere, a fost o zi de pomină; *voltigeur*-ii, înarmați cu pistoale-mitraliere, priveau și așteptau momentul să intre în acțiune. Până la urmă, compania a II-a a fost cea care s-a apropiat de inamic, în vreme ce noi executam foc de acoperire. Patru arabi s-au predat, ieșind afară cu mâinile ridicate, cincisprezece au fost găsiți morți, iar captura a

fost impresionantă: o mulțime de pistoale-mitraliere, mitraliere Bren și chiar două puști-mitraliere Thompson. În arsenalul arabilor par să se regăsească o mulțime de arme britanice, care se crede că au fost abandonate cu cinci ani în urmă, după criza din Suez, când francezii și britanicii au încercat să pună mâna pe canal – din păcate, pentru prea puțin timp – iar Eden s-a retras! Compania a IV-a pierduse trei legionari, iar a II-a – doi soldați și doi subofițeri. Alți legionari fuseseră răniți. Pentru noi a fost o zi norocoasă – camarazii noștri nu au suferit nici măcar o zgârietură. Pe la ora 19, totul se terminase.

De dimineață, când am început marșul, ne imaginaserăm că urma să urcăm și să coborâm în aceeași zi, așa că ne lăsaserăm ranițele cu mâncare, precum și corturile împachetate în tabără, în paza câtorva legionari. Acum era prea târziu ca să pornim înapoi înainte de căderea nopții (un marș în coborâre pe timp de noapte fi fost prea periculos nu atât din pricina terenului, cât din cauza riscului de a fi prinși într-o ambuscadă de rebeli), așa că ne-am pregătit să înnoptăm pe creastă. Cei mai mulți dintre noi rămăseseră fără apă – toți aveam o sete cumplită, o foame de lup și începuserăm să simțim cum ne intră frigul în oase. În cele din urmă, și-au făcut apariția câteva elicoptere, iar noi am crezut că acestea ne aduc sacii; n-a fost de fapt decât o neînțelegere, pentru că sacii aparțineau altei companii, așa că elicopterele și-au luat repede zborul și s-au dus să livreze marfa acolo unde trebuia.

Întunericul s-a lăsat cu repeziciune, iar noi ne pregăteam să facem față unei nopți reci în vârful unui munte. Mai rău era că nu aveam nici apă, nici mâncare. Am descoperit în preajmă mici petice de zăpadă, ferite peste zi de razele soarelui, așa că problema setei a fost cumva rezolvată – însă numai aceasta. Pe la ora 23, compania a II-a, ai cărei oameni erau mult mai

obosiţi decât noi – dacă aşa ceva este posibil – ne-a sărit în ajutor. Au împărţit cu noi micile lor raţii de hrană, iar apoi ne-au dat câte o *toile de tente*[1] la doi oameni – inutil obstacol împotriva frigului. În noaptea aceea s-a dormit extrem de puţin. Bătuţi de vânt, ne-am înghesuit unii într-alţii ca să ne încălzim şi ne-am mulţumit cu tremuratul, care ne punea în mişcare sângele îngheţat.

De dimineaţă, feţele trase, pământii şi ochii înfundaţi în orbite aşteptau cu nerăbdare primele raze ale soarelui.

Am început să coborâm încet, cercetând fiecare tufă şi fiecare peşteră întâlnită în cale. Coborârea a fost neaşteptat de dificilă, aşa că a durat şapte ore. La sfârşit, picioarele ne erau însângerate, iar feţele deprimate din jurul meu, uscate şi crăpate din pricina vântului, spuneau totul. În tabără ne aştepta o rezervă de haine, încălţări şi mâncare, dar fără alte recompense pentru efortul depus. Ne părea bine că reuşiserăm în sfârşit să coborâm de pe creste şi să ajungem la sacii cu mâncarea pe care ar fi trebuit să o consumăm cu o zi în urmă.

Tabăra în care urmează să înnoptăm se află pe un teren neted, deasupra defileului Rhoufi. Suntem extrem de obosiţi. Tocmai am aflat că, de la miezul nopţii, voi sta de planton vreme de două ore.

29 martie 1961

Am rămas pe loc, *en alerte,* pe tot parcursul zilei următoare, iar trupurile noastre au cedat soarelui ultimele picături de sudoare. În jur nu găseai nici măcar o creangă sau o frunză sub care să te poţi adăposti. Unii camarazi dau semne de epuizare, iar infecţiile de tot soiul, în special furunculoza,

[1] Foaie de cort (lb. fr.).

au devenit ceva obişnuit. Acesta este efectul malnutriţiei: prea mult timp am mâncat doar sardine şi brânză la conservă; prea mult timp am stat în aceleaşi haine împuţite; prea mult timp trupurile noastre n-au cunoscut apa şi săpunul. În toate aceste săptămâni, pielea noastră a absorbit numai jeg şi sudoare. Până seara, din cauza febrei, am transpirat din abundenţă, iar noaptea am simţit că mor de frig.

A doua zi ne-am întors în noua noastră tabără de bază, de lângă Batna. În clipa în care am ajuns, corturile erau deja montate, însă abia am apucat să despachetăm că am şi primit ordin să strângem la loc. Apăruse o schimbare majoră de plan şi trebuia să ne întoarcem la Philippeville a doua zi în zori.

Ceea ce am şi făcut, căci trebuia să participăm la o paradă organizată în onoarea unui general cu cinci stele. Acesta şi-a făcut apariţia cu o întârziere de trei ore, timp în care noi am stat pe platou, în vreme ce o fanfară jalnică, aparţinând armatei regulate, a interpretat la nesfârşit „Marşul colonelului Bogey"[1], într-o încercare disperată de a ne ţine şi de a rămâne ei înşişi treji. La nici cinci minute după plecarea generalului, ne pregăteam deja să facem cale întoarsă către sud. În dimineaţa zilei următoare, în jurul orei 3, ne îndreptam către Batna cea blestemată. Ne-am oprit pe drum în dreptul satului Mac-Mahon şi, pe o ploaie torenţială, ne-am aşezat tabăra, trebăluind până la miezul nopţii. Beţe metalice, pânze uriaşe, mii de cuie şi sfori de cort – şi, în tot acest timp, ploaia prelingându-ni-se pe gât şi inundând totul.

A doua zi am împlinit douăzeci şi unu de ani, iar eu am sărbătorit săpând latrine şi şanţuri de scurgere pe un vânt cumplit.

---

[1] Cunoscut marş compus în 1914 de locotenentul F.J. Ricketts (1881–1945), compozitor de marşuri şi dirijor de fanfară în armata britanică.

Seara s-a montat un mic cort-*foyer*, însă toată lumea era ruptă de oboseală. Hirschfeld a găsit câțiva franci și a insistat să-mi facă cinste, de ziua mea, cu câteva beri. Apoi, pe nepusă masă, am primit o telegramă. Aceasta reușise cumva să treacă de obstacolele ridicate de complicatul sistem de comunicații al Legiunii. Era de la *Deerstalkers*, vechii mei amici. *The Deerstalkers* era un club pe care îl formasem în timpul școlii și din care făceau parte nouă oameni de nădejde. Ideea era să ne întâlnim o dată pe an și să cinăm împreună. Bineînțeles că anul acesta nu aveam cum să particip. În fine, acum țineam în mâini telegrama lor, trimisă în deșert de la celălalt capăt al lumii. Ce lucru minunat, ce memorie minunată, ce oameni minunați! E ceva să știi că prietenii tăi își aduc aminte de tine atunci când te afli într-un loc uitat de Dumnezeu, undeva în munții Aurès.

În zorii acestei zile am ajuns într-un *douar* arab, prin care am trecut asemenea unei baracude înfometate. Toți sătenii au fost adunați, percheziționați și interogați. Pe cei găsiți fără cărți de identitate i-am reținut pentru a fi interogați mai amănunțit. În case, am scotocit fiecare cotlon, înfigând cuțitul în pereți în căutarea unor eventuale ascunzători. Așa își ascund de obicei arabii cuțitele și armele de foc. Toată această operație este executată cu mare băgare de seamă, pentru că nu este un lucru nemaiîntâlnit să nimerești într-o *mechta* minată.

Nu am găsit nimic interesant, așa că am fost luați de acolo cu elicopterele și duși într-o altă zonă, în care compania a IV-a descoperise mai multe peșteri. De cum am ajuns la destinație, am fost anunțați că se caută voluntari care să pătrundă în ele. Pentru că mai făcusem asta o dată, m-am gândit să mă ofer voluntar, însă până să ajung în capătul formației, se oferiseră deja trei camarazi, așa că am fost păstrat ca rezervă. Până la urmă nu s-a găsit nimic în peșterile acelea; mult zgomot pentru nimic!

În zonă se afla şi un general al armatei regulate, care şi-a făcut apariţia cu elicopterul. I-a felicitat pe cei trei voluntari care se aventuraseră în peşteri şi i-a citat imediat pentru decoraţia Croix de Valeur Militaire – mare păcat că nu fusesem puţin mai rapid sau că generalul nu s-a aflat în preajmă la Chélia.

În seara aceasta ne-am întors în tabără; suntem recunoscători pentru că ne vom putea băga în sacii de dormit. Nimeni dintre cei care au fost acolo nu va uita vreodată frigul îndurat noaptea în munţii Aurès. De cum apune soarele după creste, temperatura scade foarte mult, iar cei care suferă de febră încep să tremure.

31 martie 1961

Astăzi, într-unul dintre corturi s-a săvârşit slujba împărtăşaniei, ceea ce este cu adevărat o raritate, aşa că am participat şi eu. A fost o slujbă frumoasă, ţinută de un preot minunat, plin de entuziasm. Câtă mulţumire îţi poate aduce faptul de a privi un preot ţinând o predică şi o slujbă în faţa unui grup de şase oameni de parcă ar fi vorba de cinci sute.

2 aprilie 1961

Duminica Paştelui – şi ce mai Paşte! A început ca oricare dintre zilele astea nenorocite. Deşteptarea la 4, apoi, fuga pe dealuri. Până la prânz, străbătuserăm deja 25 km. Se părea că ne făcuserăm treaba, aşa că ne-am terminat rezervele de apă şi am aşteptat sosirea camioanelor – care nu au mai venit niciodată. Dintr-odată, ni s-a strigat să ne pregătim pentru *héliportage*. Ne-am strâns imediat în mici grupuri şi am aşteptat sosirea elicopterelor. Se pare că o companie de paraşutişti din armata regulată franceză (aşa-numitele *bérets rouges*[1]) fusese

[1] Berete roşii (lb. fr.).

prinsă într-o ambuscadă într-un defileu aflat ceva mai departe. În câteva minute, cerul s-a umplut de elicoptere, iar noi am fost duşi la locul în care se desfăşurau ostilităţile. La început am fost ţinuţi în rezervă, chiar în spatele defileului în care se petrecea acţiunea. Puteam auzi răpăitul mitralierelor venind dinspre valea aflată de cealaltă parte. Zgomotul era pur şi simplu asurzitor.

Am fost sfătuiţi să terminăm mâncarea rămasă, dându-ni-se de înţeles că va trece ceva timp până când vom mai apuca să luăm o pauză. Eu şi cu Greco, un camarad din secţia a IV-a, stăteam pe un dâmb şi mâncam o conservă de sardine. De acolo puteam vedea cum legionarii din compania a II-a se străduiau din răsputeri să-i scoată pe paraşutişti, vii şi morţi, din capcana în care picaseră ceva mai devreme. Una dintre laturile defileului era un perete de stâncă plin de peşteri şi fisuri: acolo se ascundeau *fellagha,* abătând asupra celeilalte laturi a defileului, unde se afla poziţionată compania a II-a, un foc încrucişat ucigător. În acelaşi timp, îi împroşcau cu o ploaie de gloanţe pe băieţii prinşi la baza defileului.

Deodată, eu şi cu Greco ne-am trezit că suntem ţinta unei rafale de mitralieră: gloanţele zburau peste tot, ridicând praful din jurul nostru. Nu ne-a nimerit niciunul, iar noi ne-am grăbit să ne facem una cu pământul. Pentru o secundă, ploaia de gloanţe a încetat, aşa că amândoi ne-am aruncat ca nişte saci în spatele dâmbului, punându-ne la adăpost. Cu toate că în clipele acelea a fost cât pe ce să ne găsim sfârşitul, experienţa mi s-a părut extrem de palpitantă. Aşa cum a spus cândva Churchill, „nimic nu este mai însufleţitor în viaţă decât să se tragă asupra ta fără să fii nimerit". Peste câteva minute, ne urneam din loc, de data aceasta purtându-ne cu mult mai multă băgare de seamă şi ocupând creasta unui deal, de unde puteam

urmări întreaga desfăşurare a ostilităţilor. Pe drum am trecut pe lângă soldaţi din armata regulată, obosiţi şi murdari, încercând să-şi revină după luptă, bucuroşi că au scăpat din linia de foc. I-am rugat să ne ofere nişte apă, pentru că mulţi dintre noi rămăseseră fără niciun strop, însă au refuzat să ne dea. Asta da recunoştinţă!

Odată ajunşi pe poziţie, am luat la ţintă poziţiile arabilor de pe cealaltă parte a defileului şi am tras până când au început să ne doară degetele. Era greu de ghicit unde se ascundeau inamicii, din pricina fumului gros, aşa că trăgeam mai mult la întâmplare. De cum ne-au remarcat prezenţa, aceştia au început să-şi îndrepte tirul către noi, iar mitralierele lor erau absolut mortale – secţia a IV-a a fost surprinsă pe culme, deplasându-se într-un spaţiu deschis, iar mitralierele arabilor au secerat şapte legionari în tot atâtea secunde. Dinspre cei răniţi se auzeau strigăte de agonie; sanitarii se grăbeau să le sară în ajutor, făcându-le injecţii cu morfină şi bandajându-le rănile. Zgomotele veneau de peste tot: ţăcănitul continuu al mitralierelor, ordinele răcnite ale subofiţerilor, urletele răniţilor.

Ne-am războit cu *fellagha* toată după-amiaza. Ţevile carabinelor se încinseseră, iar mitralierele Sten sfârâiau. La un moment dat, şi-au făcut apariţia două bombardiere care au început să atace defileul cu rachete şi bombe cu napalm – fără niciun rezultat însă. Arabii nu şi-au întrerupt tirul nici măcar pentru o clipă. În acelaşi timp, pe deasupra capetelor noastre zburau în permanenţă elicoptere care supuneau poziţiile arabilor unui permanent foc de mitralieră. Nici acesta nu părea să aibă vreun efect. Zona defileului în care se aflau arabii devenise un iad cuprins de flăcări. Mi se părea incredibil că inamicii noştri mai puteau sta acolo. Rezistau însă, răspunzând sfidători cu o rafală de mitralieră fiecărei bombe aruncate asupra lor.

Se lăsase noaptea, însă focul nu a încetat nici măcar o clipă. Avioane Nord zburau pe deasupra noastră, lansând rachete de semnalizare pentru a menține vizibilitatea în zonă, iar încleștarea a continuat și pe timpul nopții. Eram terminați de oboseală după marșul din ziua precedentă, morți de sete și la un pas de a paște iarbă ca să ne potolim foamea – dar și arabii trebuie să se fi simțit la fel.

Între timp, încercuiserăm complet defileul și, cu puțin timp înainte de miezul nopții, am primit muniție nouă, adusă cu elicopterele; mâncare nu, bineînțeles, doar cartușe. Focul a încetat către dimineață, la ora 3, dar nu înainte ca unul dintre elicoptere să se prăbușească în defileul cuprins de flăcări – fie pilotul fusese împușcat, fie curenții de aer din defileu creaseră un gol. Avioanele zburau fără întrerupere, aruncând rachete de semnalizare, în vreme ce noi stăteam pitiți în adăposturi, urmărind toată scena. Rebelii trebuiau să se pună în mișcare pe timpul nopții, altminteri, în zori, ar fi murit cu siguranță, așa că noi ne încordam privirea și încercam să detectăm, în lumina slabă a rachetelor, orice mișcare a inamicului.

Zorii au sosit chinuitor de încet. Reușisem să ațipesc de câteva ori, făcând cu schimbul cu Caulier, pe care îl bănuiesc că și-a dat ceasul înainte (eu nu am unul) de fiecare dată când a stat de veghe.

Am început să înaintăm încet și cu mare băgare de seamă, însă asupra noastră nu s-a tras niciun foc, iar când am ajuns în partea cealaltă a văii, am găsit printre pietre patru carabine și șapte *fellagha* morți. Unul dintre aceștia nu mai avea deloc față (probabil îi fusese arsă de napalm), iar capul lui devenise o masă neagră, fremătătoare, din pricina muștelor care se hrăneau cu carnea sângerândă, arsă de soare a cadavrului. Ceilalți se făcuseră nevăzuți. Se pare că fugiseră pe o cornișă strâmtă a defileului, pe care nu am fi putut-o observa din partea în care

ne aflaserăm noi. Noi aveam şaptesprezece morţi şi patruzeci şi şase de răniţi. Cei mai mulţi dintre cei răniţi fuseseră loviţi în timp ce încercau să-i scoată din ambuscadă pe soldaţii din armata regulată – aceiaşi soldaţi care refuzaseră să ne ofere apă şi ţigări azi-noapte. Balanţa înclinase în cele din urmă în favoarea rebelilor – noi rămânând doar cu amintirea unei zile şi unei nopţi de pomină. Sărbători fericite! La un moment dat, către amiază, şi-au făcut apariţia nişte elicoptere, de data aceasta aducând mâncare – aveau până şi ouă vopsite! Ne-am îmbuibat, după care am petrecut întreaga după-amiază patrulând în zonă în căutarea rebelilor. Nici urmă de ei.

La căderea serii, am pornit înapoi spre locul în care începuse totul cu o zi în urmă şi în care aşteptaserăm zadarnic sosirea camioanelor. Caulier s-a prăbuşit în timpul marşului din pricina epuizării, aşa că a fost pedepsit să facă corvezi şi plantoane de noapte vreme de două săptămâni. Cât despre mine, cred că am reuşit să mă obişnuiesc cu aceste marşuri. Mi se par mult mai uşoare sau, mai degrabă, nu mai grele decât le consideră ceilalţi.

Am ajuns la Mac-Mahon pe seară, fiind întâmpinaţi cu o bine-venită supă caldă. Am primit o scrisoare de la Alister – veşti bune – precum şi o felicitare de la Christy.

M-am ales cu o erupţie cumplită, care se întinde de pe burtă până jos, pe picior – cred că sunt cel puţin o mie de băşici. Starry este foarte îngrijorat din pricina aceasta. E clar că habar n-are ce ar putea să fie, aşa că mâine va trebui să ies la raport şi să mă declar *consultant*[1].

4 aprilie 1961

M-am dus la infirmerie, unde am fost consultat de *médecin-chef*[2], un căpitan tânăr care mi-a pus diagnosticul de *zona*

[1] Pacient (lb. fr.).

[2] Medic-şef (lb. fr.).

anormal, indiferent ce va fi însemnând aceasta, şi m-a internat la infirmerie. Acolo mi s-au făcut o serie de injecţii – antibiotice, penicilină şi aşa mai departe – şi am înghiţit o grămadă de pastile multicolore, iar pe băşici s-a dat cu violet de genţiană. La prânz, aveam 39,4°C, iar erupţia mă mânca de mama focului. Alte pastile, alte injecţii.

Tipul care stă în patul de lângă mine e bolnav de malarie, iar atunci când îl apucă frigurile, se bagă sub un morman de pături de nu-l mai vezi, după care începe să tremure spasmodic şi să geamă înfiorător. Sărmanul de el.

După zece zile

Am zăcut vreme de zece zile la infirmerie, cea mai mare parte a timpului înghiţind cantităţi uriaşe de pastile de aureomicină şi făcându-mi-se câte două injecţii pe zi cu emetină şi stricnină. Zilele au fost adeseori lungi şi plicticoase, până când am început să mă fac bine şi m-am apucat iar de citit. Anksi mi-a trimis o întreagă bibliotecă, aşa că m-am delectat cu Hemingway, Steinbeck, Waugh, Lawrence Durrell, John Masters şi alţii. Nicicând nu am mai citit cu atâta ardoare, însă nici nu îmi amintesc să fi fost vreodată atât de bolnav.

M-am întors la companie alaltăieri atât de slăbit, încât mă simţeam moale ca o cârpă. Transpiram abundent la cel mai mic efort. Mă tem că încă sunt departe de forma mea obişnuită.

Astăzi am participat din nou la operaţii. Noaptea am petrecut-o pe drum, în camioane, iar în dimineaţa aceasta ne-am oprit şi ne-am aşezat tabăra la sud de Philippeville. Abia ce am terminat de montat corturile, că am fost urcaţi din nou în camioane şi duşi în zona dealurilor. În clipa în care ne-am oprit, mă simţeam atât de rău, încât nu am avut suficientă putere să-mi iau sacul din spatele camionului. Am început să

mărşăluim, iar sergentul Papke a fost nevoit să mă susţină ca să pot urca primul deal. Pe tot parcursul zilei, m-am simţit absolut înfiorător, picioarele mele parcă erau făcute din apă; în plus, îmi revenise febra mare.

Papke a fost fenomenal. M-a ajutat să urc dealurile, ore întregi. Singura lui nemulţumire era legată de medici, care îmi dăduseră drumul din spital mult prea devreme şi într-o stare de zece ori mai rea decât cea în care fusesem atunci când mă internasem. A fost o zi lungă, foarte lungă, fără nicio clipă de răgaz, iar spre sfârşitul după-amiezii, m-au luat ameţelile, după care totul în faţa mea s-a întunecat. În clipa în care m-am trezit, eram întins pe spate, în vreme ce Baudouin, medicul companiei, îmi făcea o injecţie. L'Hospitallier era furios, spunând că nu ar fi trebuit să mărşăluiesc cel puţin o săptămână după ce fusesem îndopat cu antibiotice la infirmerie.

Acum sufăr de ceea ce se numeşte *fatigue générale*[1], iar singura soluţie ca să mă fac bine ar fi să obţin o învoire. Papke a fost cel care a menţionat această posibilitate aseară şi, prin urmare, deşi mă simt complet terminat, există o mică speranţă că voi trece cu bine prin această încercare. O învoire ar fi un lucru care cu siguranţă mi-ar fi de folos. Până atunci însă, ne aflăm în continuare în vârful muntelui, iar mâine operaţia va continua, ceea ce înseamnă că pe mine mă aşteaptă o zi la fel de chinuitoare precum cea căreia tocmai i-am supravieţuit.

[1] Oboseală generală (lb. fr.).

Capitolul 6

Trădarea

22 aprilie 1961

De şase zile suntem în tufişuri. Mă simt puţin mai bine. Au fost zile în care s-au desfăşurat numai operaţii de rutină – apoi astăzi, pe nepusă masă, evenimentele au luat-o pe un cu totul alt făgaş, iar confuzia este generală.

Dimineaţa a început ca toate dimineţile: ne-am întors la Philippeville şi am descărcat camioanele, aşa cum facem întotdeauna atunci când ajungem în tabără. Apoi am primit un contraordin: trebuia să încărcăm toate lucrurile la loc şi să ne pregătim de drum. Apoi ordinele au fost revocate încă o dată şi încă o dată... iar la prânz devenise clar că se întâmplaseră nişte lucruri neobişnuite. A început să circule zvonul cu privire la o lovitură împotriva lui De Gaulle, unii spunând chiar că acesta ar fi fost asasinat. Apoi, astă-seară, am aflat şi nişte lucruri concrete. Se pare că Regimentul I Paraşutişti al Legiunii Străine atacase Algerul şi ocupase toate clădirile guvernamentale importante, precum şi sediul radiodifuziunii. La radio se făceau anunţuri despre *„Algérie française"* şi se spunea pe un ton triumfător că armata din Africa de Nord se va opune încercării lui De Gaulle de a oferi acestei ţări independenţa.

Se pare că acest puci este condus de un grup de generali, în frunte cu Maurice Challe, sprijiniţi de Salan şi ajutaţi de generalii

Gardy (cândva inspector-general al Legiunii), Zeller şi Jouhaud. Operaţia a fost dusă la îndeplinire de Regimentul I Paraşutişti al Legiunii Străine, sub comanda maiorului Saint-Marc, în lipsa colonelului Giraud, care se afla în momentul acela în Franţa. Alte regimente de paraşutişti, din armata regulată, au fost şi ele implicate, alături de regimentele I şi II Cavalerie ale Legiunii. Poziţia noastră în toată această afacere pare a fi neclară. Se pare că Damusez, comandantul nostru, urmăreşte cu atenţie evenimentele pentru a se hotărî de partea cui să fie.

Între timp, radioul francez declară în mod solemn că acţiunea militară din Algeria este un act criminal de trădare.

Către sfârşitul serii, atmosfera era foarte agitată, însă noi am rămas în expectativă. Perspectiva implicării într-un puci, într-o lovitură de stat, într-un război civil aproape, nu este lipsită de o anumită fascinaţie, pentru a nu spune mai mult, şi nu este un lucru pe care să-l trăieşti în fiecare zi. Se pare că există posibilitatea să fim paraşutaţi în Franţa. Gândul copleşitor că am putea ajunge la Paris – toată lumea e înnebunită de entuziasm, dar încă nu ştim încotro o va apuca Damusez. Este extrem de nepopular printre legionarii de aici, inclusiv printre propriii ofiţeri. În comparaţie cu el, adjunctul lui, Gabirot, este pur şi simplu adorat. Nemulţumirile privitoare la politica lui De Gaulle de a le acorda algerienilor independenţa nu sunt de azi, de ieri. Aceasta reprezintă o trădare clară a armatei şi a aşa-numiţilor *pieds noirs*[1] de aici, din Africa de Nord, în condiţiile în care, mai înainte, De Gaulle sprijinise cu fermitate eforturile de anihilare a rebelilor.

Iar acum s-a ajuns la asta. La radioul francez, De Gaulle ordonă cu voce tunătoare să se restabilească ordinea în

[1] Picioare negre (lb. fr.). Nume dat fostei populaţii de origine europeană din nordul Africii, mai ales din Algeria.

armată – iar noi aşteptăm următoarele ordine, nefiind de partea nimănui. Se apropie ziua de duminică; se pare că vom avea parte de un lung sfârşit de săptămână.

A doua zi

Am fost treziţi în toiul nopţii, ordonându-ni-se să ne luăm lucrurile şi să ne urcăm în camioane. Într-o coloană lungă, regimentul s-a îndreptat către vest, spre Alger, oraş aflat la o distanţă de circa 480 km. La comandă se afla Gabirot. Se pare că Damusez era încă în pat în clipa în care am pornit la drum. Niciunul dintre noi nu a pus geană pe geană; cu toţii eram înfofoliţi în mantale, cu gâtul înfăşurat în *foulard*[1] şi adânciţi în gânduri – ne gândeam la Paris, la Maxim's[2]; ne imaginam că vom ateriza pe Arcul de Triumf sau chiar pe Turnul Eiffel (de fapt, acolo nu ar fi fost prea bine); eu îmi imaginam reacţiile celor din Anglia la aşa ceva. Poate că prietenii de acasă se întreabă unde anume mă aflu eu în tot acest haos şi ce fac oare acum. Ei nu vor simţi niciodată ceea ce simt eu stând în fundul unui camion, în mijlocul nopţii, bătut de vântul rece.

Încet, încet, s-au ivit zorile, reci şi cenuşii – apoi, dintr-odată, s-a făcut zi şi a ieşit soarele. Mii şi mii de europeni stăteau aliniaţi de-a lungul drumului, ovaţionându-ne. Claxoanele maşinilor creau un vacarm de nedescris – trei semnale scurte, apoi două mai lungi *(Al-gé-rie fran-çaise)* – fără oprire. Mulţimi de oameni cu chipuri agitate, răzând, strigând, îmbrâncindu-se şi croindu-şi drum printr-o mare de trupuri. Camioanele noastre se asemănau unor barje care pluteau pe un ocean de feţe şi mâini fluturând în aer. Mulţimea ne iubea, ne adora, era cuprinsă de un adevărat delir. Oamenii aceia nu-şi mai manifestaseră niciodată

[1] Fular (lb. fr.).

[2] Cunoscut restaurant parizian.

acest sentiment, iar eu bănuiesc că este lipsit de profunzime – în ochii lor însă, arătam asemenea unor salvatori. Își imaginau că urma să ne interpunem între ei și acel monstru mare și înspăimântător, De Gaulle. Atât de mulți oameni: fiecare oraș, mic sau mare, părea să fi trimis în întâmpinarea noastră toată populația europeană. Intrarea Aliaților în Paris, la sfârșitul războiului, nu cred că a fost primită cu mai mult entuziasm.

În toată această agitație, într-un chip de neînțeles, un lucru rămâne neexplicat. O singură întrebare nu a primit încă un răspuns clar: de care parte ne aflăm noi de fapt?

La căderea nopții, am străbătut cu greu periferia Algerului și am ocupat niște barăci ale armatei regulate, ale căror proprietari păreau să fi dispărut pentru o vreme. În chip absolut incredibil, niciun ofițer nu venise încă la noi să încerce să ne dea explicații. Probabil au impresia că inteligența noastră este egală cu zero. Își imaginează că, pur și simplu, vom executa ordinele primite, așa cum am făcut întotdeauna; așa că, deocamdată, rămânem la mila zvonurilor bazate pe frânturi de informații auzite la radio. Până acum, nimeni nu ne-a spus limpede dacă suntem de partea lui De Gaulle sau, dimpotrivă, de partea puciștilor. Sau dacă există de fapt un puci. De data aceasta, ofițerii noștri au cam dat-o în bară.

A doua zi

De cum s-a dat deșteptarea, ne-am îndreptat către aeroport și, imediat, misiunea noastră a devenit clară. Urma să ocupăm aeroportul, aflat în mâinile infanteriei marine franceze, care nu voia să-și cedeze pozițiile. Așa că am primit niște bastoane din lemn, grele, cu vârfurile ascuțite și, formând o linie lungă, am început să-i împingem pe infanteriști ca pe niște berbeci nărăvași. De mai multe ori, aceștia s-au întors, atacându-ne cu agresivitate. Adesea, din această cauză, s-au iscat bătăi în

toată regula, iar lucrurile au luat o întorsătură tristă şi regretabilă. Ofiţerii infanteriştilor erau împinşi de ofiţerii noştri, fiecare tabără strigând la cealaltă: se puteau auzi întrebări legate de loialitate, acuzaţii de trădare şi aşa mai departe. La un moment dat, L'Hospitallier l-a izbit pe unul dintre infanterişti cu bastonul în cap. Încet, încet, militarii din armata regulată au fost evacuaţi din aeroport, iar noi am preluat controlul bazei de unde se pare că vom fi luaţi şi paraşutaţi deasupra Parisului.

Între timp, s-a lăsat seara. Se pare că s-a ajuns într-un impas. În Franţa, De Gaulle a scos tancurile din cazărmi, ameninţând că-i va împuşca pe paraşutişti în aer de îndată ce aceştia îşi vor face apariţia. Această veste a fost în măsură să spulbere într-o oarecare măsură gândurile pe care ni le făcuserăm cu o zi în urmă, când ne şi vedeam dansând la Paris sau cinând la Maxim's.

Armata este complet dezbinată, iar din ceea ce se poate desluşi în acest moment, noi constituim o minoritate. În mod surprinzător, în pofida acestei situaţii, se pare că Challe, cu cele opt regimente aflate sub comanda lui, deţine deocamdată controlul în Algeria. Ceea ce înseamnă că foarte multă lume este încă indecisă. Întrebarea este: ce urmează? Forţele armate din Algeria însumează probabil 150 000 de oameni, în vreme ce Legiunea numără 30 000. De asemenea, surprinzător este faptul că, în aparenţă, numai o mică parte a Legiunii s-a implicat în conflict. Nu ne este clar dacă legionarii care nu sunt cu noi sunt împotriva noastră sau dacă nu mai e nevoie de ei. Forţele franceze de pe teritoriul Franţei trebuie să fie destul de limitate. Prin urmare un front unit, format de această parte a Mediteranei ar avea câştig de cauză. Următorul pas pe care Challe ar trebui să-l facă ar fi o incursiune în Franţa dacă obiectivul lui principal este să-l înlăture pe De Gaulle. Alternativa este impasul, iar în acest caz Challe ar putea să păstreze ceea ce a

câştigat deja – dacă şi numai dacă cei 120 000 de militari din jurul lui îşi vor lega soarta de a lui. Dacă nu o vor face, această operaţie nu va rămâne în memorie ca una de durată. Există, bineînţeles, şi posibilitatea să fim supuşi unui asediu.

S-a înnoptat, iar noi ne-am culcat în hangare; discuţii peste discuţii, însă nicio ştire pe care să poţi pune bază sau care să ne dea de înţeles ce se-ntâmplă. Poate că Challe şi Salan, care tocmai s-a întors din Spania, negociază sau încearcă din răsputeri să-i convingă pe cei încă neimplicaţi să treacă de partea lor. Mă întreb ce se va întâmpla dacă acest puci nu va avea succes şi în ce situaţie ne vom afla noi atunci; poate că unităţile noastre vor fi desfiinţate, iar noi, trimişi acasă. Iată un gând îmbietor!

25 aprilie 1961

Lovitura de stat pare să nu fi dus nicăieri. Faptul că nu s-a mai întâmplat nimic notabil indică apariţia unor obstacole şi existenţa unei opoziţii. Pentru a fi încununate de succes, loviturile de stat trebuie să se desfăşoare cu repeziciune. Nu am primit nicio veste de la autorităţile locale; peste tot pot fi observate semnele zăpăcelii generale; astăzi, câteva avioane au încercat să aterizeze, însă au fost descurajate de prezenţa tancurilor noastre; unde sunt însă avioanele care ar fi trebuit să ne ia pe noi? Forţele aeriene din Africa, aflate sub comanda lui Jouhaud, ar trebui să constituie o parte importantă a planurilor lui Challe – altfel, la ce ai folosi trupe de paraşutişti? Cu toate acestea până acum nu am văzut nici urmă de avion.

Pe parcursul zilei am primit un nesfârşit şir de informaţii, fiecare bătându-se cap în cap cu cele precedente. Am auzit şi câteva comentarii de la BBC – cică ne-am afla la porţile Parisului! Potrivit unor relatări, ofiţerii aflaţi la conducerea forţelor aeriene nu vor coopera atâta vreme cât Franţa se opune – pentru că ideea de la care se pornise era aceea că puciul se va

desfăşura fără vărsare de sânge. Or, fără avioane, Challe este terminat.

26 aprilie 1961

Challe şi Salan au fugit – petrecerea s-a terminat şi tot ce obţinuserăm s-a pierdut. Şi câţiva dintre ofiţerii noştri şi-au luat tălpăşiţa. Am pornit încet, încet pe lungul drum care ne desparte de Philippeville.

Regimentul I Paraşutişti al Legiunii a fost desfiinţat în mod oficial. Cazarma acestuia din Zeralda a fost aruncată în aer. Acolo se aflase cel mai minunat *quartier* din întreaga armată franceză, construit de militarii înşişi, de la prima şi până la ultima cărămidă, aşa cum impun tradiţiile Legiunii. Membrii regimentului au dezertat în masă.

Camioanele noastre s-au îndreptat către est pe tot parcursul zilei, pe drumul pe care veniserăm cu atât de puţină vreme în urmă. Duse sunt mulţimile care ne ovaţionau, feţele radioase, pline de admiraţie, duse sunt marea de mâini fluturând în aer, triumfătoarele sunete de trompetă, claxoanele care făceau zarvă în jurul nostru asemenea unor fanfare de regiment întâmpinând o armată victorioasă. În locul tuturor acestor lucruri – tăcerea posomorâtă a străzilor, atmosfera sinistră, arabii care se strecoară pe trotuare. Aceştia nu zâmbesc, dar în sinea lor fac asta. Europenii stau îndărătul uşilor zăvorâte şi numără bătăile ceasurilor, aşteptând momentul în care vor părăsi pentru totdeauna aceste meleaguri – moment care trebuie să fi devenit acum o certitudine. Cât de repede se întoarce roata sorţii!

27 aprilie 1961

Ne-am întors în Philippeville numai ca să descoperim că nu putem ajunge la propriul nostru *quartier*. Probabil că a existat

temerea că şi noi vom arunca în aer cazarma. Am fost poftiţi să ne aşezăm tabăra pe dealurile din apropiere, la circa trei kilometri de oraş, într-o pădure. Ziua de mâine se anunţă a fi deosebit de interesantă.

Plata soldelor este mult întârziată, ceea ce a stârnit o nemulţumire adâncă în rândurile legionarilor. Din informaţiile pe care le-am putut strânge urmărind emisiuni de radio şi citind ziare, Legiunea este învinuită şi considerată a fi cauza tuturor relelor. Se pare că vom servi drept ţapi ispăşitori pentru armata regulată franceză. Damusez, care a trecut la timp în tabăra victorioasă, a plecat în Franţa. Acolo va prezenta un raport despre ofiţerii lui şi comportamentul acestora, iar soarta lor urmează a fi stabilită.

28 aprilie 1961

Avem la dispoziţie trei zile să ne luăm tot echipamentul lăsat la Camp Pehaut. Camioanele ne-au fost confiscate, fiecărei companii fiindu-i lăsate un jeep şi o camionetă Dodge. Căpitanul Branca, cel care este de câteva luni comandantul nostru, a dispărut, alături de alţi câţiva ofiţeri şi subofiţeri superiori. Nu se ştie dacă au dezertat sau dacă s-au dus în Franţa ca să suporte consecinţele acţiunilor lor. Auzim mereu zvonuri referitoare la dezertarea unor ofiţeri din alte regimente ale Legiunii; există chiar discuţii referitoare la formarea unei armate secrete. Regimentele 14 şi 18 Paraşutişti ale armatei regulate au fost desfiinţate. Totul se petrece foarte repede, iar rapoartele serviciilor de informaţii, despre care aflăm pe căi neoficiale, sunt contradictorii şi foarte numeroase.

În timpul deplasărilor noastre la Camp Pehaut, de unde urmează să ne recuperăm lucrurile, trecem prin *quartier*-ul armatei regulate: suntem întâmpinaţi cu ovaţii zgomotoase şi ni se aruncă sticle cu bere. Până la urmă, mai avem câţiva prieteni.

Damusez s-a întors şi a fost numit comandant al Diviziei 25 – o veste îmbucurătoare pentru el. În mod evident, puţină loialitate aduce la un moment dat beneficii.

29 aprilie 1961

Neliniştea planează asupra taberei asemenea unei zile fierbinţi şi umede. Ofiţerii par încordaţi şi agitaţi. Mă întreb ce e acum în mintea lui L'Hospitallier. În perioada în care Branca lipseşte – puţin, mult sau permanent – el este cel care conduce compania. Oricum, mă îndoiesc că îşi face iluzii spunându-şi că nu a fost implicat în evenimente, iar roata se poate întoarce împotriva lui în orice clipă. Probabil că, acum, „băieţii" din Franţa strâng grăbiţi informaţii, iar L'Hospitallier este conştient de aceasta. Prin minte îmi trec imagini cu Marc Antoniu şi Octavian însemnând nume înaintea bătăliei de la Filipi: „Astfel, dar, toţi aceşti oameni sunt destinaţi morţii."[1] Nu îl invidiez deloc. Şi cum rămâne cu noi? Există încă posibilitatea ca Legiunea să fie desfiinţată cu totul şi să fie trimisă „acolo de unde a venit". Aceasta ar fi pentru mulţi dintre noi o veste bună – inclusiv pentru mine. Am nevoie de o pauză.

30 aprilie 1961

Astăzi a fost *La Fête de Camerone* – cu siguranţă, cea mai sobră comemorare de la 1863 încoace; prizonieri în propria noastră tabără, aşezată în pădure, la jumătatea unui versant situat deasupra oraşului Philippeville, unde avem baza. Nu au fost date învoiri, aşa că am rămas, abătuţi, în tabără, consumând berea şi mâncarea care ne-au fost aduse pentru a ne mai ridica moralul. Încă nu am fost plătiţi. Printre camarazi,

[1] „These many then shall die" – replică a lui Antoniu din piesa *Julius Caesar* de William Shakespeare, aici în traducerea lui Barbu Lăzureanu (1892).

disperarea se transformă în dezgust, iar bombănelile continuă, putând să degenereze în orice clipă dacă lucrurile nu se vor lămuri curând.

S-a întors Branca. E un om ciudat, foarte rece şi retras, nu zâmbeşte niciodată şi abia dacă scoate câteva vorbe. Poate că îl preocupă alte lucruri. Despre el se spune că este un simpatizant al *pieds noirs*. S-a născut în nordul Africii şi este prieten la cataramă cu Gabirot. Atunci când am plecat la Alger, era mână dreaptă a acestuia.

3 mai 1961

Războiul continuă, iar noi am fost trimişi în munţii Aurès, în misiune.

La Evian au început discuţiile cu arabii. Oferta lui De Gaulle privitoare la independenţa Algeriei a rămas neschimbată. E valabilă în continuare, cu condiţia ca partea franceză să păstreze drepturile privind exploatarea petrolului şi baza navală de la Mers-el-Kébir. Arabii cer independenţa totală, fără alte condiţii, aşa că ambele părţi continuă să facă presiuni în zonele muntoase, sperând că, în cele din urmă, partea adversă va ceda. Lungul braţ al lui De Gaulle a ajuns astăzi până şi în aceşti munţi uitaţi de lume, luându-i pe Branca şi Gabirot dintre noi. Tocmai patrulam prin tufişuri când elicopterul trimis să-i ducă la aeroport şi apoi în Franţa a trecut peste capetele noastre. Apoi acesta a zburat în cerc, în vreme ce noi stăteam în poziţie de drepţi şi prezentam armele în semn de rămas-bun, după care a mai zăbovit o clipă şi dus a fost. Momentul a fost deosebit de trist, gândindu-ne la ce reprezentaseră ei pentru noi ca ofiţeri – doi dintre cei mai buni ofiţeri ai Legiunii.

În mod obişnuit, numai primii şase dintr-o promoţie de ofiţeri absolvenţi ai Academiei Saint-Cyr pot alege să se alăture unui regiment al Legiunii Străine. Noi avem parte de cei mai

buni ofiţeri. E adevărat că aceştia păstrează distanţa şi nu ne tratează niciodată ca pe nişte copii ai lor, însă eu nutresc convingerea că ei ne iubesc. Iar acum, unul câte unul, sunt luaţi dintre noi ca să suporte ruşinea de a apărea în faţa unei curţi marţiale după atâţia ani petrecuţi în slujba ţării lor.

După două zile

Ieri, pe nepusă masă, am primit ordin să ne întoarcem la Camp Pehaut. Oare să se fi dat uitării totul? Nu cred, însă acum cel puţin ni s-au dat banii. Am primit o scrisoare de la Anthony, care conţinea o mulţime de tăieturi din ziarele britanice, cu informaţii despre insurecţie. Presa a acordat ceva atenţie puciului.

Damusez a predat regimentul succesorului său, colonelul Channel, ocazie cu care astăzi s-a organizat o paradă grandioasă. Sentimentul general este unul de uşurare, însă Channel este privit cu destulă suspiciune, pentru că, în chip evident, este gaullist şi, prin urmare, un potenţial inamic. Cu toate acestea, în trecut, a slujit cu destoinicie Legiunea şi se spune că s-a comportat exemplar la Dien Bien Phu[1], în 1954. Îmi amintesc că l-am văzut o dată la Mascara. Era responsabil cu programul de instrucţie al Legiunii. E un om masiv şi arată asemenea unui urs mare, prietenos, însă dacă te-ar zgâlţâi uşor de umăr, ar putea să-ţi rupă gâtul. În după-amiaza aceasta, s-a plimbat prin tabără cu aerul că voia să facă cunoştinţă cu toată lumea, vorbind încontinuu. Pare destul de paşnic şi inofensiv, însă în realitate este un şmecher bătrân, iar privirea lui este rece ca gheaţa.

[1] Bătălia de la Dien Bien Phu (martie–mai 1954), cea mai importantă confruntare armată din timpul Primului Război din Indochina, la sfârşitul căreia trupele franceze au fost învinse de forţele vietnameze comunisto-naţionaliste.

Capitolul 7

Gustul libertății

18 mai 1961

În ultimele două săptămâni, am desfășurat misiuni de rutină în munți. Apoi, ca din senin, în seara aceasta, Papke m-a anunțat că am primit zece zile de permisie, pe care urmează să le petrec în tabăra de odihnă de la Philippeville. Voi pleca acolo cu convoiul de mâine. O veste fantastică! Frate, chiar că aveam nevoie de puțină odihnă: sunt plin de răni și de furuncule.

A doua zi

Convoiul a părăsit tabăra chiar la începutul apelului de dimineață. L'Hospitallier mi-a ținut un scurt discurs, mi-a strâns mâna și mi-a urat drum bun.

Suntem trei legionari în permisie. Am călătorit veseli către Philippeville, stând în spatele unui camion Simca, dând însetați pe gât bere și gândindu-ne la sărmanii nenorociți din munți care, în clipele acelea, probabil că mărșăluiau de le sfârâiau călcâiele. Am ajuns la Philippeville la lăsarea serii.

20 mai 1961

Ne-am împachetat lucrurile și ne-am dus la tabăra Mangin din Philippeville, unde se află centrul de odihnă al Legiunii.

Tabăra Mangin este o clădire cazonă cu trei caturi, cu tavan înalt, în care se găsesc paturi nesuprapuse, curate. Amplasamentul

taberei este ideal: în centrul orașului. Avem voie să plecăm și să venim după cum ne place, însă trebuie să ne înregistrăm o dată pe zi. În plus, fiecare dintre noi are un *passe de nuit*[1] permanent. Pentru prima dată după o lungă perioadă de timp, mă simt liber.

Faptul că putem circula nestingheriți, ieșind și intrând în tabără după voie, îmi provoacă o senzație extrem de plăcută. În timpul zilei, Philippeville este un loc destul de civilizat, cu oameni care își văd de treburile lor, cu femei ieșite la cumpărături – totul pare nefiresc de normal. Prin buzunarele mele cam bate vântul, așa că aștept cu nerăbdare *geld*-ul[2]. Între timp, distracțiile se reduc la filme și la *salon du thé*, unde chelnerița, Chantal, pe care am cunoscut-o ultima dată când am fost staționați în Philippeville, este ceea ce mă atrage – nu pofta de a bea ceai.

Astăzi, am sporăvăit cu ea destul de mult și am fost răsplătit cu zâmbete cochete și cu ocheade, în vreme ce ea se deplasa de la o masă la alta, aruncând fiecăruia o vorbă și un surâs binevoitor. Există însă o problemă în ceea ce o privește. Se pare că este măritată cu un plutonier din armata regulată franceză, care se află momentan la datorie, undeva în sudul țării. Ceea ce înseamnă probabil că zâmbetele reprezintă tot ceea ce voi primi vreodată drept răsplată pentru perseverența mea, în afară de o burtă plină de ceai în fiecare zi.

24 mai 1961

Ce să vezi! Am primit, după o lungă pauză, o scrisoare de la J. I-a parvenit ceasul – am făcut bine că am avut încredere în micul comerciant din Marnia. Acesta și-a făcut datoria, însă probabil că a folosit drept cărăuș un catâr. J. este copleșită; pare

[1] Permis de noapte (lb. fr.).

[2] Banii (lb. germ.).

puțin confuză; nu prea știe ce se petrece. Acesta ar trebui să fie un semn bun. Până acum nu au stabilit ziua nunții. Ceea ce ar trebui să fie un semn și mai bun!

29 mai 1961

Lucrurile au luat o întorsătură interesantă. Pe plajă, am intrat în vorbă cu un tânăr civil, pe nume Alain Moreau, care m-a prezentat unor fete: José Nu-știu-cum și Nicole Barbolosie. Nicole este extraordinară. Arată de vreo douăzeci de ani, însă probabil că e mai tânără – fetele astea sunt mereu mai tinere decât par. Are o claie de păr negru care i se prelinge în jurul feței, după care îi învăluie, delicat, umerii, și un chip care face să mi se înmoaie genunchii, iar pielea îi este foarte bronzată. Am stat la taclale pe plajă, după care cele două fete au plecat acasă, însă ne-am văzut din nou seara și ne-am plimbat pe corso.

O încântă faptul că sunt englez. E elevă la *lycée*[1] și își imaginează că o voi ajuta să treacă examenele la limba engleză. Eu îi încurajez aceste iluzii, așa că am stabilit să ne vedem din nou, cât de curând, ca să o ajut la lecții. După plimbare, m-am dus la *salon du thé* și, încă o dată, m-am simțit în largul meu în compania lui Chantal. Ea era într-o formă de zile mari și m-a surprins acceptând o propunere pe care i-am făcut-o ca din întâmplare – să mă însoțească a doua zi pe plajă. De ce trebuie ca lucrurile acestea să se petreacă așa, deodată? Acum trebuie să fiu extrem de atent cum jonglez cu bilele, pentru că s-ar putea să le scap pe amândouă.

Veşti de la Mangin: un soldat din armata regulată a fost înjunghiat de un arab, așa că am fost atenționați să umblăm

[1] Liceu (lb. fr.).

numai câte doi, în special noaptea. Dacă arabii au început să-şi arate muşchii, aceasta ar putea însemna că am dat de bucluc.

A doua zi

M-am grăbit să ajung la plaja de la Stora şi, exact în clipa în care am simţit că mă cuprinde disperarea, Chantal şi-a făcut apariţia. Este aproape opusul lui Nicole, în sensul că are părul blond, lung, iar ochii ei sunt albaştri. Are douăzeci şi şase de ani şi este cu mult mai matură decât Nicole – o franţuzoaică tipică – cu mişcări repezi, minionă, *şic*, însă graţioasă. Are un zâmbet care mă cucereşte cu totul, iar atingerea mâinilor ei îmi dă fiori.

Ce poţi face într-o zi fierbinte, stând pe nisipul alb şi având apa albastră, răcoroasă la doi paşi, în compania unei fete frumoase? Cred că arătam ca într-o reclamă la ţigări: alergam în mare, râdeam, ne împroşcam cu apă, ne cufundam brusc, ne atingeam; contactul fizic ne electriza, după care ne trânteam, uzi, pe prosoape, ca să ne uscăm la soare – atingându-ne vârfurile degetelor, schimbând priviri care spuneau că amândoi ne dorim acelaşi lucru. Am invitat-o la cină, la un mic restaurant franţuzesc, care se numeşte Casino. La ora aceea eram singurii clienţi, iar patronul a înţeles imediat despre ce este vorba. Ni s-a pus la dispoziţie o masă pe balcon. Valurile mării se spărgeau de stânci la numai câţiva metri sub picioarele noastre; o mică faţă de masă, în carouri, lumânări şi muzică în surdină – o seară pe care nu o voi uita niciodată. Ne-am povestit viaţa. Ea avea probleme cu soţul ei – divorţul bătea la uşă. Am crezut-o. Oare eram naiv? Oricum, nu îmi păsa. Ne-am întors pe jos în Philippeville, oprindu-ne din trei în trei minute ca să privim luna şi poteca argintie de lumină făurită de aceasta pe apa mării. Ne priveam în ochi. Dacă iubirea nu suferă o definiţie în funcţie de timp, atunci aceasta a fost una dintre

cele mai frumoase iubiri trecătoare. Ne-a luat trei ore să ajungem înapoi în Philippeville şi, în zori, am condus-o până la uşă – nimic mai mult. De altfel, niciunul dintre noi nu-şi închipuise că ar fi trebuit să urmeze altceva – însă va urma dacă relaţia noastră va continua.

31 mai 1961

Mi-am petrecut toată ziua pe plajă cu Nicole şi José. Frate, situaţia devine tot mai complicată. L-am luat cu mine şi pe Raoul, un belgian din compania a IV-a, aflat, ca mine, în permisie. Nicole m-a prezentat unui prieten al ei, Christian Serve, iar acesta m-a invitat pentru a doua zi, la prânz, la el acasă.

1 iunie 1961

De cum am păşit în casa în stil colonial francez, familia Serve m-a întâmpinat cu căldură. Gazdele nu vor afla niciodată câtă plăcere mi-a făcut să fiu tratat asemenea unui civil, şi nu ca un legionar. Părinţii lui Christian sunt deosebit de agreabili. Sper că vor putea s-o determine pe mama lui Nicole să nu-şi facă gânduri negre din pricina mea. Pare-se că ar muri dacă ar afla că fiica ei se întâlneşte cu un legionar. La lăsarea serii, am condus-o acasă pe Nicole – i-am ţinut mâna, ne-am privit cu sfială, privirile ni s-au întâlnit, ne-am zâmbit – asemenea unor liceeni. Dar ce mult mi-a plăcut.

2 iunie 1961

Aceste zile minunate nu vor rămâne decât în amintirea mea. Nu atât datorită lui Nicole şi lui Chantal, cât mai ales pentru că au constituit o perioadă plină de bucurie din viaţa mea, apărută într-o etapă dură, aridă a acesteia. A fost ceva cu totul extraordinar.

Am zăcut toată ziua pe plajă în compania lui Nicole, iar seara ne-am plimbat pe faleză. Mi-a povestit o gramadă de lucruri despre ea. Tatăl ei pare un personaj de temut, iar mama, la fel de înspăimântătoare. Se pare că, între ei, certurile sunt la ordinea zilei. Nicole mi-a mărturisit că i-a pomenit mamei despre mine, prezentându-mă ca pe unul dintre prietenii lui Christian, drept pentru care i s-a ținut o predică moralizatoare. Ne-am despărțit puțin mai târziu, la ora la care mama ei îi cere să fie acasă, după care am hoinărit o vreme, numai ca să mă trezesc, puțin surprins, la *salon du thé*. Chantal se pregătea să plece acasă, pentru că era seara ei liberă. Ne-am dus la cinematograf, unde ne-am sărutat, după care am condus-o acasă. Cred că sunt într-o încurcătură, dar îmi place.

3 iunie 1961

Raoul crede că am început să devin prea civilizat și că mă paște pericolul de a uita în ce situație ne aflăm, așa că, în seara aceasta, am făcut o vizită la *BMC*. La sosire, am avut probleme cu un arab, care a încercat să ne scoată afară în clipa în care am dat să intrăm într-unul dintre bordeluri. Am ieșit în stradă și, cât ai zice pește, arabul a scos un cuțit mare.

Eu și Raoul eram foarte relaxați, poate chiar prea relaxați, pentru că mai înainte băuserăm ceva tărie. I-am dat târcoale tipului, căutându-i un punct vulnerabil. Scena se petrecea în fața bordelului, așa că, în curând, ne-am trezit că avem o mulțime de spectatori. La un moment dat, în timp ce arabul se afla între noi, am aruncat chipiul către el și am încercat să-l lovesc cu piciorul peste încheietura mâinii. Am ratat, însă, pentru o clipă, l-a pierdut din vedere pe Raoul, care l-a lovit în șale. Arabul a scos un urlet de durere, după care a luat-o la fugă pe strada îngustă, aruncând cuțitul pe jos. Raoul s-a luat după el asemenea

unui ogar de curse, l-a ajuns din urmă şi l-a pus la pământ cu un pumn în ceafă. Poliţiştii militari (ai armatei regulate) şi-au făcut apariţia în zece secunde – nişte berete-roşii. Am spus cine suntem, am povestit pe scurt ce se întâmplase şi am fost imediat lăsaţi în pace. În tot acest timp, arabul s-a zvârcolit în şanţul în care ajunsese, însă nu s-a ridicat în picioare. Am rămas cu gura căscată în clipa în care sergentul care comanda patrula a început dintr-odată să înjure ca la uşa cortului, după care i-a tras arabului, cu vârful cizmei, un şut în gură – cu toată forţa. Capul arabului s-a dus mult pe spate, după care a revenit în faţă. Omul era inconştient ca un peşte mort, iar din gură îi curgea sânge de la dinţii rupţi. Eu şi cu Raoul ne-am întors la bordel.

Situaţia în care ne aflăm a redevenit clară.

7 iunie 1961

În oraş s-au petrecut mai multe incidente în care au fost implicaţi arabi şi militari. Mica încăierare pe care am avut-o eu şi Raoul cu câteva zile în urmă a fost urmată de altele, iar acum acestea se repetă în fiecare noapte.

Azi după-amiază, căpitanul Ferrer ne-a adunat pe toţi şi ne-a avertizat că toate învoirile vor fi anulate dacă problemele cu arabii nu încetează numaidecât – ceea ce este cam nedrept, fiindcă, de cele mai multe ori, nu noi suntem cei care caută ceartă.

Acum e *interdit*[1] să mergem în cartierul arab sau în zona cu *BMC* dacă nu suntem doi sau trei legionari.

Încă ne trec pe la ureche zvonuri că De Gaulle ar intenţiona să ne pedepsească. Unii sunt de părere că Legiunea, care se crede că ar reprezenta acum un pericol pentru siguranţa naţională, îşi va reduce efectivele de la treizeci la douăzeci de

[1] Interzis (lb. fr.).

mii de militari. Zece mii dintre noi vor fi trimişi acasă! Sună prea bine ca să fie adevărat.

Am stabilit cu Nicole să ne întâlnim diseară undeva lângă gară. Drumul din spatele acesteia urcă pe dealurile de deasupra oraşului, aşa că l-am urmat cale de o oră sau chiar două.

Ne-am aşezat în vârful unui deal, bătuţi de briza Mediteranei, şi ne-am uitat la acoperişurile caselor, la albastrul mării, unul la celălalt. Suntem amândoi îndrăgostiţi – cel puţin aşa mi se pare. Am douăzeci şi unu de ani şi sunt îndrăgostit; ce poate fi mai minunat?

A doua zi

M-am trezit în zori şi m-am grăbit să ajung la plajă – o zi petrecută în braţele iubitei, sub razele calde ale soarelui – marea albastră, ceilalţi oameni – nişte imagini înceţoşate, fără formă. Ce sentiment minunat să ştii că eşti iubit la fel de mult pe cât iubeşti!

Ne-am despărţit pe seară, ca de obicei, şi am privit-o cum se pierde în mulţime. Spiritul ei a rămas cu mine şi, cu toate că mă simţeam rupt în două, eram învăluit încă de o căldură plăcută. M-am întors la Mangin şi m-am băgat în pat. Nu m-am simţit niciodată mai bine. Starea trupului este determinată de starea sufletului.

11 iunie 1961

Am organizat un picnic pe plaja de la Jeanne d'Arc, cu familia Serve şi cu nişte prieteni ai acestora. Nicole nu a venit, aşa că am fost prezent doar pe jumătate. Mă întreb dacă nu cumva există vreo neînţelegere între familia Serve şi cea a lui Nicole. Ceva nu pare în regulă, însă nu-mi pot da seama despre ce ar putea să fie vorba. M-am simţit cumva uşurat în clipa în care s-a lăsat seara, aşa că m-am întors pentru scurtă vreme

la Mangin ca să mă schimb, după care m-am dus la întâlnire. Mă întrebam ce aş fi făcut dacă ea nu ar fi venit. Dar a venit, frumoasă ca întotdeauna. Am urcat din nou pe dealul din spatele gării, la fel ca data trecută. Într-o relaţie ca a noastră, nu-ţi doreşti să faci nici cea mai mică schimbare.

A doua zi

Am stat la plajă toată dimineaţa şi ne-am jucat cu degetele de la picioare în nisip; soarele fierbinte ne ardea spatele, însă noi eram bucuroşi să stăm întinşi, să ne privim în ochi şi să ne atingem mâinile şi buzele. Ea a trebuit să se ducă în oraş la ora 11, însă eu am rămas. Zece minute mai târziu, şi-a făcut apariţia ca din senin Chantal; oraşul acesta devine pe zi ce trece tot mai mic. Sunt două persoane cu care nu aş dori să mă întâlnesc atunci când sunt împreună cu Nicole: mama ei şi Chantal. Mă tem că, într-o zi, o astfel de întâlnire va avea loc şi se va isca un scandal imens.

13 iunie 1961

Îmi voi aminti întotdeauna de plaja de la Stora şi de acele zile călduroase în care am stat la soare cu minunata mea Nicole.

Seara, după ce a plecat Nicole, m-am întâlnit din nou cu Chantal. M-a ajuns din spate, pe stradă. Imediat mi-am dat seama că, de fapt, nu simt nimic pentru ea. Probabil că un om nu poate iubi la un moment dat decât o singură persoană.

Maraskal, care se afla cu mine, s-a arătat impresionat de faptul că eram prieten cu Chantal. Se pare că este cea mai dorită femeie de către legionari şi jumătate din armata franceză – cel puţin dacă te iei după numărul de clienţi în uniformă ai micii ei ceainării. Localul este mereu plin până la refuz, iar băieţii nu se duc acolo pentru ceai.

14 iunie 1961

După o lungă călătorie cu maşina, de-a lungul coastei, în compania lui Christian, a prietenei lui, a lui Hélène şi a lui Nicole, în seara asta s-a întâmplat inevitabilul. Eu şi cu Nicole tocmai ne plimbam pe bulevardul aglomerat, în drum către locuinţa ei, ţinându-ne de mână şi sporovăind vrute şi nevrute. Dintr-odată, în faţa noastră şi-a făcut apariţia mama lui Nicole. Nicole a îngheţat, simţind cum îi piere răsuflarea, în vreme ce eu am suportat atacul verbal, pe care nu-l voi uita niciodată, declanşat pe un ton care a paralizat circulaţia maşinilor şi pietonilor deopotrivă. Dacă în clipa aceea aş fi fost în pielea goală, violând-o în văzul lumii pe Nicole, nu cred că aş fi stârnit mai multă ostilitate. Femeia strigă la mine: *„Monsieur, je vous en prie, vous à un côté de la route et ma fille à l'autre."*[1] Mi-am ridicat chipiul şi am început să bâigui nişte scuze, însă femeia se şi îndreptase în cealaltă direcţie, trăgându-şi după ea fiica înspăimântată.

Ce să mă fac, Doamne! Nu am cum să o scot la capăt cu mama fetei. Noi, legionarii, avem probabil o reputaţie minunată dacă suntem în stare să provocăm astfel de reacţii.

Ce căţea nenorocită! M-am dus să cinez la familia Serve şi mi-am înecat amarul în şampanie.

16 iunie 1961

Plaja mi s-a părut un deşert pustiu. Ea nu a venit, iar eu mi-am petrecut toată ziua aşteptând-o, cu toate că ştiam că nu va apărea. Pe seară, m-am întors în oraş, simţind că-mi ies din minţi.

---

[1] „Domnule, vă rog, dumneavoastră de o parte, fiica mea de cealaltă parte a drumului" (lb. fr.).

Simon Murray (n. 1940) a făcut parte din Regimentul II Paraşutişti al Legiunii Străine în perioada de sfârşit a colonialismului francez din nordul Africii (1960-1965).

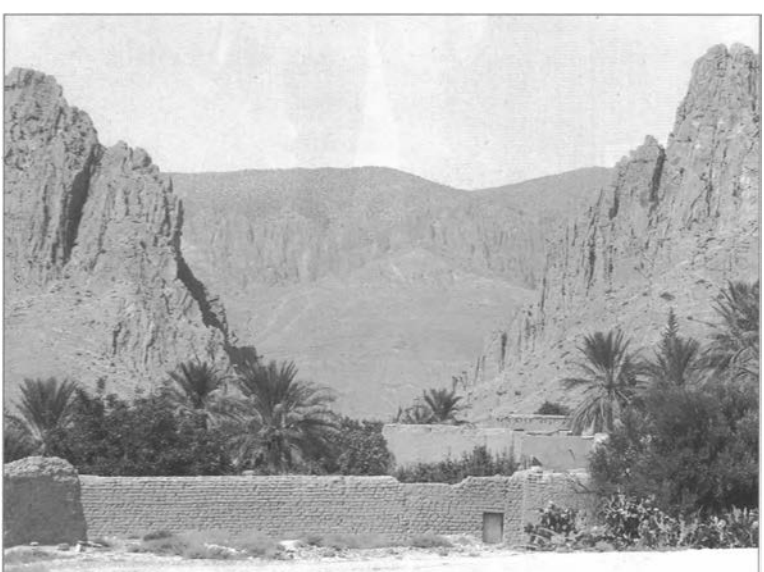

El Kantara, defileu din Algeria, loc în care Legiunea Străină a desfăşurat operaţiuni la sfârşitul anului 1960.

Simon Murray împreună cu alți doi camarazi în timpul unei expediții.

Soldați suedezi înrolați în Legiunea Străină,
combatanți în Primul Război Mondial.

Trecerea în revistă a Régiment de Marche de la Légion Étrangère
(RMLE) – un regiment provizoriu al Legiunii Franceze,
Piața Stanislas, Nancy, noiembrie 1918.

© Bundesarchiv

Soldați ai Legiunii Străine în Maroc, 1920.

Legionari în timpul unui asalt asupra pozițiilor inamice, Bir Hacheim, 12 iunie 1942.

Soldat al Legiunii Străine în timpul conflictului din Indochina. În spatele său se află un tanc model M24 Chaffee, cca 1954.

Trei membri ai Legiunii Străine, originari din Senegal, Africa Ecuatorială și Madagascar, care s-au remarcat în Bătălia de la Bir Hacheim, 1942.

Soldați ai Batalionului II Parașutiști al Legiunii Franceze în timpul Primului Război din Indochina, anii 1950.

© Colecția privată a locotenent-colonelului Paschal

Parada trupelor Semibrigăzii 13 a Legiunii Străine,
la ruinele romane de la Lambaesis, Algeria, cca 1958.

Monument dedicat eroilor Legiunii Străine căzuți în Războiul din Algeria.

Steagul Legiunii Străine – două grenade cu șapte văpăi.

Insigna Regimentului II Parașutiști al Legiunii Străine,
din care a făcut parte și Simon Murray.

Ofițer al Legiunii Străine în timpul Operațiunii Bonite, Kolwezi, 1978. Trupe franceze și belgiene au intervenit în conflictul din Zair, împotriva Frontului de Eliberare Națională din Congo, care invadase această țară.

Soldații Regimentului II Parașutiști al Legiunii Străine, la parada militară organizată cu ocazia aniversării Căderii Bastiliei, Champs-Élysées, Paris, 2013.

17 iunie 1961

M-am dus la plajă împreună cu Christian şi cu prietenii lui. Îmi spusese că va încerca s-o convingă pe mama lui Nicole să o lase să vină cu ei. Nu a reuşit însă. A adus o scrisoare de la ea, în care scria că, deseară, se va plimba pe corso. Ceea ce s-a vădit a fi adevărat – numai că era însoţită de scorpia de maică-sa.

Cucoana asta arată ca o babă indiană – sau poate doar eu o văd în felul acesta. O platoşă de oţel între mine şi Nicole. Iar mâine trebuie să mă întorc la Camp Pehaut, pentru că mi s-a încheiat permisia. Am hoinărit de la un bar la altul, foarte abătut, înecându-mi necazul în băutură!

18 iunie 1961

Duminică. Am fost trezit la ora 4, după care am fost urcat într-un camion care m-a dus la tabără. Urma să fiu de gardă în următoarele douăzeci şi patru de ore, iar după aceea trebuia să apar îmbrăcat impecabil, la ora 6.30, în faţa adjutantului-şef Berggruen. Chipiul meu trebuia să fie mai alb decât albul, iar pantalonii şi cămăşa să aibă dungile călcate la milimetru!

Mi-am petrecut orele de gardă pe vârful unui deal aflat lângă ţărmul mării şi am zărit-o pe Nicole scăldându-se în apa albastră a Mediteranei – ceea ce m-a făcut să detest Legiunea.

Numele sergentului responsabil cu serviciul de gardă este Schaffer. Pe tot parcursul zilei, nu ne-a lăsat să ne aşezăm deloc, ca să nu ne stricăm dunga de la pantaloni. De fiecare dată când un colonel sau un ofiţer superior trecea pe la poartă, noi trebuia să ne grăbim să dăm onorul cu arma. Sergentul ţinea morţiş să arătăm impecabil – de parcă acestora le-ar păsa. Colac peste pupăză, am aflat că Schaffer, care a slujit Legiunea vreme de cincisprezece ani, pleacă mâine. A fost transferat aici

de la un alt regiment şi se pregăteşte să plece acasă – aşa că mă întreb: de ce naiba îi pasă? E sonat!

Pe măsură ce ziua trecea, m-am simţit tot mai obosit, însă în seara aceasta m-am bucurat să-l revăd pe Robin White, care tocmai se întorsese de la Sidi-bel-Abbès. A scos imediat un bidon de vin, pe care l-am băut în cinstea întoarcerii lui.

Acum e miezul nopţii şi se pare că am dat de bucluc. Cred că vinul nu mi-a picat prea bine, mai ales că mă simţeam deja foarte obosit. La ora 22, m-am prezentat la postul de gardă ca să îmi fac tura. În vârful dealului există o mică gheretă în care santinela se poate adăposti. Lângă aceasta se află o ladă. Am stat în întuneric, bătut de briza mării, simţind cum mi se închid ochii. Până la urmă, m-am aşezat pe lada aceea. Următorul lucru de care îmi aduc aminte este că m-am trezit cu ţeava unui pistol lipită de tâmplă. Nimic nu te readuce mai bine şi mai repede în simţire decât răceala metalului care îţi atinge pielea în toiul nopţii.

În timp ce îşi făcea rondul, sergentul Schaffer s-a strecurat către postul meu de pază şi m-a prins cu totul nepregătit. Acum mi-am terminat tura, însă mâine mi se va face raport – o voi încurca rău de tot. Nu îmi fac deloc griji pentru ceea ce va urma. Brusc, după ce m-am simţit atât de obosit, acum mă simt mai treaz ca niciodată. Ce final de permisie!

1 iulie 1961

Au trecut douăsprezece zile – douăsprezece zile lungi, într-o închisoare a Legiunii. Nici nu îmi mai aduc aminte cum a început totul. Dimineaţă, după ce am fost surprins dormind, am părăsit ultimul postul de gardă. Apoi mi-am strâns echipamentul de dormit. Eram chiar foarte neliniştit. Sergentul de gardă nu se zărea pe nicăieri. Nu-mi venea să cred că puteam

scăpa basma curată – şi am avut dreptate. Afară mă aştepta Berggruen, ca un munte în mijlocul drumului, cu picioarele depărtate. M-a chemat la el, iar eu l-am salutat, luând imediat poziţia regulamentară de drepţi. Berggruen era flancat de doi legionari înarmaţi cu Sten-uri.

Am primit un potop de pumni în faţă şi în burtă, care m-au doborât rapid la pământ, după care strigătul *„debout!"* m-a făcut să mă ridic înapoi în picioare şi să iau încă o dată poziţia regulamentară de drepţi, după care am simţit din nou pumnii lui Berggruen. Aceasta s-a repetat în total de trei ori. La sfârşit, eram terminat.

Berggruen poartă pe degete nişte inele care mi-au tăiat pielea obrazului până aproape de os.

Am fost trimis apoi la *coiffeur*[1] – *boule à zéro* – tuns chilug şi pus să îmbrac uniforma de închisoare: pantaloni de dril prinşi cu sfoară, fără nasturi, cizme fără şireturi. Au urmat două ore de *pelote*. Cască de metal fără partea dinăuntru, pusă pe scăfârlia rasă, un rucsac plin cu bolovani în spate, prins de umeri cu sârmă – am alergat asemenea unui cal de circ, în cerc, în timp ce un sergent aflat în mijlocul acestuia sufla într-un fluier: o dată – o rostogolire; de două ori – *marche canard* (mersul piticului); de trei ori – mers târâş. Toate acestea au durat două ore – fac bine la burtă, fac bine la bilă! Dumnezeule, cât de mult l-am urât pe sergentul acela, cu fluierul lui cu tot, şi pe Berggruen, şi pe toţi cei asemenea lui – însă am executat toate ordinele, până la epuizare. Parcă am vrut să arăt de ce sunt în stare britanicii: iată, noi putem suporta tot ceea ce armata asta de rahat ne pune să facem! M-am rostogolit cu furie şi m-am bucurat de povara pusă în cârcă; nici nu simţeam bolovanii din spate – aş fi putut alerga încă şase ore.

[1] Frizer (lb. fr.).

După o oră și jumătate de *pelote*, sergentul mi-a strigat deodată, în engleză: „Zâmbește mai departe, Johnny!" Cred că nu-și bătea joc de mine și era bine intenționat; nu-i plăcea ceea ce trebuia să facă, iar eu am simțit, dintr-odată, că îl simpatizez pentru aceasta. A încercat să lungească pe cât posibil pauzele dintre două fluierături, așa că eu puteam să mă mișc încet, mai puțin în momentele în care își făcea apariția Berggruen ca să se bucure de spectacol.

După *pelote*, am fost pus să stau cu fața la zidul barăcii, așteptând sosirea comandantului, care urma să-mi stabilească pedeapsa. Am stat două ore în soarele arzător, care devenea tot mai fierbinte și mă bătea cu putere peste scăfârlia tunsă zero. Între nasul meu și zid fusese pusă o coală de hârtie. Așa am stat, în poziție de drepți, păzit de un legionar înarmat cu un pistol-mitralieră. Coala nu trebuie să cadă – ceea ce este și greu să se întâmple, pentru că, după o vreme, se lipește din cauza transpirației. În cele din urmă, am fost dus în fața unui căpitan care m-a acuzat că am fost surprins într-o postură în care nu puteam să-mi îndeplinesc în mod corespunzător îndatoririle în timpul serviciului de gardă etc., etc., etc. Un lucru grav, foarte grav în orice armată, cu atât mai mult în Legiune. Nu am avut nimic de comentat și am fost condamnat la cincisprezece zile de arest.

Toți cei pedepsiți cu arest – cred că eram în total vreo cincisprezece – am fost adunați și urcați sub pază în niște camioane, care ne-au dus la o carieră de piatră. Acolo, ne-am petrecut toată ziua sfărâmând cu barosul blocuri mari de piatră și transformându-le în pietriș, pe care ulterior îl încărcam în niște camioane. O muncă deosebit de grea, iar soarele fierbinte, de iunie, dogorea nemilos. Ne-am întors pe seară și am făcut *la pelote* vreme de o oră – bătaie de joc!

Făceam zilnic treaba asta şi, dacă nu a folosit la ceva, măcar mi-a bătătorit palmele şi mi-a întărit muşchii spatelui. La sfârşitul zilei, am dat onorul în faţa drapelului, după care am intrat pe rând în închisoare – un hangar înconjurat de sârmă ghimpată, cu podea de ciment. Fiecare deţinut avea la dispoziţie o pătură, nimic altceva. Eu însă am dormit în fiecare noapte ca un prunc.

Există o serie de reguli care trebuie respectate şi pe care trebuie să le învăţi cât mai repede, altfel rişti ca mânia lui Berggruen să se dezlănţuie asupra ta sub forma unui potop de pumni, veniţi pe nepusă masă şi din toate direcţiile. Iată câteva dintre ele:

Prizonierii se vor deplasa întotdeauna numai doi câte doi.

Prizonierii vor sta în poziţie de drepţi şi îşi vor descoperi capul ori de câte ori pe lângă ei va trece un subofiţer.

Prizonierii au voie să stea nemişcaţi doar când urinează.

Prizonierii au voie să vorbească doar când li se adresează în mod direct un gardian sau un subofiţer.

Prizonierii nu au voie să fumeze.

În zilele petrecute în închisoare, gândurile mi s-au îndreptat în permanenţă către Nicole. Văzând marea, sentimentul de libertate era acut şi, în plus, accentua efectul captivităţii. Îmi imaginam că mă poate vedea în închisoare şi mă întristam gândindu-mă cât de tristă ar fi ea însăşi – cu alte cuvinte, cred că îmi plângeam singur de milă! De fapt, chiar asta făceam. Toţi eram maronii ca ciocolata şi ne aflam într-o formă fizică perfectă. În plus, eram sănătoşi şi puternici. Cu toţii simţeam că am fi putut suporta orice pedeapsă – bineînţeles, orice pedeapsă care ne putea fi dată aici. Apoi, nimerisem în arest în compania unor băieţi de treabă. Ne împărţeam ţigările şi berile strecurate în închisoare de prietenii de afară.

Fiecare dintre noi are parte de acelaşi tratament, indiferent de pedeapsa pe care trebuie să o ispăşească – singura diferenţă este durata arestului. Faptele sunt cât se poate de diverse: dezertare, indisciplină, furt etc. Un caporal fusese băgat la arest pentru că aruncase o grenadă într-un bar în care i se umflase nota de plată – ceva extraordinar!

Cei care apucaseră să facă puşcărie ca civili spuneau că, în general, închisoarea Legiunii este de zece ori mai rea. Dar dacă stau să mă gândesc bine, cred că această păţanie mi-a folosit. După douăsprezece zile, am fost eliberat.

Am prins primul convoi care se îndrepta către regimentul meu, care, între timp, îşi aşezase tabăra la vest de Philippeville, la o depărtare de circa 80 km, pe nişte dealuri care se înălţau deasupra unui orăşel de coastă numit Collo. Am fost primit foarte bine la întoarcere, toată lumea a părut încântată să mă revadă. Cred că, datorită condamnării, am ajuns să fiu considerat unul de-ai lor!

Avem un nou comandant de companie, pe nume Jais, şi un nou şef de secţie, sublocotenentul Benoît. Cel din urmă nu seamănă deloc cu ofiţerii de şcoală veche – probabil că abia a ieşit de pe băncile Academiei Saint-Cyr. Asta îl recomandă din plin. Pare însă un tip cam încăpăţânat şi înfumurat. Să vedem cum se va da pe brazdă.

Capitolul 8

Înapoi pe front

31 august 1961

Am stat în munţi vreme de o lună, iar astăzi ne-am întors la Philippeville. O lungă călătorie cu camioanele, trecând prin mici aşezări arabe, cu cocioabele lor insalubre, făcute din vreascuri şi paie amestecate cu bălegar şi pământ. Mizeria curge pe mijlocul uliţelor, reprezentând un focar deschis de infecţie. Copiii îmbrăcaţi în zdrenţe se joacă prin şanţuri şi sunt plini de răni care supurează sau de râie, înconjuraţi de muşte care îi desfigurează. Am văzut o fetiţă care avea muşte împrejurul gurii. Probabil că se săturase să le tot alunge, pentru că părea să nu le mai bage în seamă. Era îmbrăcată într-o rochiţă zdrenţuită, plină de noroi uscat, în vreme ce părul îi era neîngrijit şi plin de praf. Ochii ei căprui, mari şi inocenţi erau îndreptaţi către camioanele noastre, în vreme ce noi savuram sardine la conservă şi beam bere. I-am dat o cutie de brânză, pe care a luat-o cu mânuţa, însă numai după ce am încercat, vreme de câteva minute, să o conving să se apropie. A apucat cutia, după care s-a răsucit pe călcâie şi a luat-o la fugă, ca să le arate, încântată, părinţilor ce reuşise să obţină. Cred că avea vreo patru ani. Slavă Domnului că e cald – aceeaşi scenă, pe timp de iarnă, ar fi fost de-a dreptul cutremurătoare!

Bătrânii arată ca niște înțelepți. Bărbații stau în fața cocioabelor, mestecând *chique* și stând la taclale. Femeile robotesc, cărând aplecate legături cu vreascuri. Chipurile lor nu exprimă nimic – nu sunt nici vesele, nici triste, ci sunt pur și simplu șterse, străbătute de un milion de zbârcituri, văi săpate de lacrimi vărsate vreme de mulți ani – lacrimi uscate, pentru că fețele acelea par a se fi făcut iască. Sunt asemenea unor curmale căzute din palmieri pe nisip și apoi uscate încet, încet de soare, în bătaia vântului.

Curțile sunt pline de oi moarte, de vaci pe jumătate moarte și de măgari care privesc în gol, stând nemișcați, cu picioarele legate ca să nu fugă. Din când în când, cercetează cu botul pământul uscat, prăfos, însă acolo nu există niciun fir de iarbă – și nici n-a existat în ultimii ani. Aceste animale reprezintă un mijloc de transport și, dacă trupurile lor scheletice nu mai pot fi puse la treabă, vor asigura probabil o cină îndestulătoare.

Așa arată drumul nostru prin Algeria. Viața, existența acestor oameni contrastează puternic cu a francezilor. Fermele bogate ale celor din urmă se disting prin frumoasele livezi de portocali, viile întinse și conacele impunătoare. Viața arabilor pare lipsită de culoare. Localnicii par să viețuiască de la o zi la alta asemenea unor șobolani umani, într-o lume dominată de secetă și sărăcie. Francezii susțin că oamenii aceștia nu vor, pur și simplu, să iasă din starea în care se află și că Dumnezeu însuși i-a pedepsit pentru aceasta. Dar, în realitate, care sunt șansele lor de a împărți același tort cu francezii? Sirocoul fierbinte și uscat bate peste sat, arde nările locuitorilor și le înțeapă ochii, iar nisipul se ridică în văzduh, formând mii de vârtejuri, după care se strecoară în fiecare cotlon, în fiecare rană, în fiecare zbârcitură de pe frunte – și întreaga lor lume devine în curând pământie și uscată. Sărmani nenorociți. Mă întreb însă dacă le va fi mai bine după ce vor pleca francezii.

3 septembrie 1961

Am rămas două zile în Camp Pehaut, timp în care nu am apucat să mergem în oraş, din pricina nesfârşitelor inspecţii şi a plantoanelor, după care am plecat din nou, pentru noi operaţii, în sud. Acum ne-am stabilit tabăra în munţii Aurès, undeva între Medina şi Rhoufi. Compania e în misiune, însă eu am rămas pe loc, pentru că pe spate mi-a apărut un furuncul mare cât o minge de ping-pong. Vreme de câteva zile am cărat după mine radioul comandantului secţiei – un compliment pentru felul în care am ajuns să stăpânesc limba franceză. Cântăreşte însă o tonă, iar faptul că s-a frecat în permanenţă de spatele meu, care se întâlneşte cu apa o dată pe lună (atât de rar apucăm să ne spălăm), a provocat infecţia.

5 septembrie 1961

Lungul braţ al legii tocmai s-a întins ca să-i înşface pe puciştii mai puţin importanţi, iar L'Hospitallier s-a întors în Franţa, împreună cu alţi ofiţeri implicaţi în evenimente. Mi-a părut rău să-l văd plecat. Am mărşăluit împreună mulţi kilometri şi îi port un adânc respect. E un ofiţer de treabă. Probabil că această ultimă chemare i-a luat o piatră de pe inimă. Nimic nu macină un bărbat mai mult decât nesiguranţa, atunci când acesta ştie că urmează să se petreacă ceva rău. Numai atunci când răul se petrece şi este acceptat, acel bărbat îşi poate aduna resorturile interioare pentru a face faţă situaţiei.

Aşa că acum avem ofiţeri noi – care chiar par a fi neexperimentaţi. Nu poartă semnele experienţei din Djebel şi nu arată ca nişte bărbaţi care au văzut vreodată moartea de aproape.

7 septembrie 1961

Furunculul de pe spate mi-a infectat zona de la baza şirei spinării, precum şi toate glandele, aşa încât am socotit că sosise

vremea să mă prezint la medic. În cortul care găzduieşte infirmeria, l-am întâlnit pe doctor, un belgian obez, care arăta asemenea regelui Farouk[1], purta ochelari fumurii şi se remarca prin pielea acoperită cu o sudoare grasă. Seamănă mai degrabă cu un măcelar decât cu medic – până la urmă, prima impresie mi-a fost confirmată. Mi-am dat jos cămaşa şi m-am aşezat cu faţa în jos pe un pat de campanie, iar el a adus două oglinzi, ca să pot vedea ce problemă aveam – şi cu siguranţă aveam o problemă. Furunculul semăna mai degrabă cu o minge de tenis decât cu una de ping-pong şi era înconjurată de un cerc roşu de piele iritată, mare cât o farfurie.

Farouk mi-a spus să bag bereta în gură şi s-o muşc, după care a trecut la treabă. Şi-a pus degetele, care semănau cu nişte cârnaţi, de jur împrejurul furunculului şi a strâns cu toată puterea. Iisuse Hristoase, ce tortură! Am crezut că mi-a frânt spinarea. Gemetele mele de durere şi gâfâielile lui, pricinuite de efort, trebuie să fi semănat cu cele produse de doi elefanţi muribunzi. Furunculul a explodat cu zgomot, aruncând puroiul până în vârful cortului şi lăsându-mi în spate un crater în care ar fi putut încăpea două kilograme de monede de o jumătate de coroană.

După aceea, Farouk a umplut craterul cu o *mèche*[2] îmbibată cu iod sau ceva similar, cum ar fi acid clorhidric, şi cu asta basta, dacă nu punem la socoteală obişnuita injecţie cu care se încheie aici orice operaţie şi care constă în circa un litru de penicilină.

După trei zile

Furunculul este aproape vindecat. Până la urmă, metodele de tratament ale medicilor Legiunii sunt bune la ceva. Acum e

[1] Rege al Egiptului şi Sudanului (1936–1952).

[2] Pansament (lb. fr.).

seară şi ne-am stabilit tabăra la o altitudine de 1 830 m, desupra Medinei, pregătindu-ne să petrecem noaptea aici.

În urmă cu câteva ore, Hasko a fost muşcat de un scorpion. Vietatea stătea pitită sub un bolovan pe care Hasko a încercat să-l ridice. A fost evacuat cu elicopterul. Acesta este tărâmul scorpionilor – arid, uscat, acoperit cu stânci şi bolovani. Scorpionii se simt în largul lor. La noapte va trebui să organizăm o ambuscadă, iar afară e un frig de crapă pietrele.

A doua zi

Deşteptarea s-a dat cu două ore înainte de răsăritul soarelui, şi imediat am început să patrulăm pe dealuri. Astăzi trebuie să fi făcut vreo cincizeci de kilometri. Din când în când, am dat peste mici îngrămădiri de *mechat* arabe, pe care le-am percheziţionat în amănunţime. În clipa în care ne apropiem de o astfel de aşezare, femeile se strâng la un loc, asemenea unor vite, în vreme ce bărbaţii se fac nevăzuţi la primul semn al prezenţei noastre. Adeseori, asta înseamnă că sunt de partea rebelilor.

În satele acestea care îi susţin pe *fellagha,* legionarii obişnuiesc să rupă gâtul găinilor, după care îndeasă orătăniile în *musette.* Celorlalte animale li se dă drumul, după care locuinţa este arsă din temelii. Ordinul de incendiere este dat întotdeauna de un căpitan de la Deuxième Bureau, care ne însoţeşte şi ştie ce locuinţe aparţin rebelilor sau simpatizanţilor acestora. Într-unul dintre aceste grupuri de cocioabe, în care am ajuns în zori, un mic câine ne-a ieşit lătrând în întâmpinare, îndreptându-se drept către Hirschfeld. Acesta şi-a ridicat lopata în formă de L deasupra capului, după care a lovit cu forţă gâtul câinelui, practic decapitându-l. Câinele a murit pe loc. A fost un început de zi înfiorător, dacă nu sinistru.

Chiar înainte de prânz, am dat peste câteva *mechat*, iar de data aceasta, bărbaţii nu au mai avut timp să se facă nevăzuţi. Interogaţi de ofiţerul de la Deuxième, aceştia au refuzat să recunoască faptul că ar avea vreo legătură cu *fellagha* – de fapt, oamenii aceia nu prea aveau nimic de spus. Situaţia s-a schimbat în momentul în care au fost vârâţi într-una dintre cocioabe, iar acesteia i s-a dat foc. Au început să urle ca din gură de şarpe, iar în clipa în care au fost lăsaţi să iasă, nu se mai puteau opri din vorbit.

În cele din urmă, unul dintre ei a fost ales purtător de cuvânt. Arabul ne-a spus că poate să ne călăuzească către o ascunzătoare plină cu armament, aşa că am pornit la drum. L-am urmat pe coclauri, cale de vreo 25 km, numai pentru ca, la sfârşit, să ne spună că nu reuşeşte să găsească locul acela. Noi ne opriserăm şi ne aşezaserăm pe jos, aşteptând noi ordine, în vreme ce arabul îi explica ceva ofiţerului de la Deuxième. Eu mă aflam chiar deasupra arabului care trăncănea întruna, agitându-şi disperat braţele în faţa căpitanului. Erau amândoi la marginea unei mici văi, în fundul căreia se afla albia secată a unui pârâu.

Deodată, ofiţerul a smuls un pistol-mitralieră din mâinile unuia dintre legionarii care se aflau lângă el şi, în vreme ce arabul urla, protestând, l-a lovit cu piciorul într-o parte, făcându-l să se rostogolească în vale. Căpitanul şi-a ridicat repede arma la umăr şi a început să tragă în arab, care se zvârcolea şi se rostogolea mai departe în albia secată. În clipa în care a ajuns pe fundul văii, era la fel de mort precum bolovanii din jurul lui. L-am lăsat acolo. Aveam un drum lung de străbătut, iar între locul în care ne aflam şi camioanele noastre se afla un lanţ muntos înalt de peste 1 500 m. Nimeni nu a deplâns moartea arabului – afară era prea cald, iar noi eram prea obosiţi.

Nu mai avem suflet, nu mai avem sentimente, simţurile noastre sunt moarte – moarte asemenea cadavrului rămas în albia pârâului. Acesta sunt eu oare?

După o săptămână

Fiecare zi seamănă cu cealaltă. În zori, mărşăluim vreme de mai multe ore până ajungem la locurile de *fouillage*. Urmează pauza de cafea, timp în care mâncăm şi o conservă cu brânză, după care pornim din nou la drum. Cu toate că am devenit nişte maşinării care nu obosesc niciodată, putând mărşălui mulţi kilometri, căldura ne poate da gata. Apoi, chiar şi cele mai bune maşinării au zile în care se strică. Până şi Theo a cedat într-una dintre zile. Nu am crezut că îmi va fi dat vreodată să asist la asta.

Adesea, rămânem fără apă, şi nimic nu e mai rău decât să-ţi aşezi tabăra pe întuneric, simţindu-ţi gâtlejul uscat şi ştiind, în acelaşi timp, că nici în zori nu vei avea parte de o cană de cafea sau de apă. Atâta doar că am ajuns să fim tari ca piatra, iar trupurile noastre vânjoase, din care a dispărut orice urmă de grăsime, au acum calităţile asinilor şi cămilelor. Putem mărşălui zeci de kilometri prin căldura înăbuşitoare a zilei, prin frigul de pe timpul nopţii ori atunci când plouă, câteodată ore în şir. Nu mai simţim durerile de spate cauzate de sac, iar picioarele noastre par să nu mai aibă nervi acolo unde supurează băşicile. Uneori, nu ne vedem picioarele zile întregi; se consideră a fi un gest nesăbuit să dormi noaptea fără bocanci în picioare.

Într-o după-amiază fierbinte, ne-am încăierat cu arabii, însă carabinele lor nu au făcut faţă armelor noastre, aşa că am ieşit învingători. Nu am observat însă că unul dintre ei rămăsese în viaţă, astfel încât a apucat să-l împuşte în burtă pe Hallard, de la secţia a IV-a. L-am privit pe Hallard cum zăcea pe spate, viaţa pâlpâind în el asemenea unui bec defect. Dumnezeu ştie

cum a reuşit să rămână în viaţă atâta vreme. Medicii i-au acoperit rana cu praf antiseptic, însă jumătate de intestin îi atârna afară, aşa că n-au avut ce face decât să aştepte elicopterul. Până la urmă, a murit în drum către spital. Nu am reuşit să-l prindem pe arabul care l-a împuşcat.

Într-una dintre zile, am ucis un asin. Ce întâmplare stupidă! Mărşăluiserăm toată ziua, iar ploaia nu încetase să cadă nici măcar o clipă. Odată cu căderea întunericului, am ajuns într-o vale în care se afla un asin. Părea cea mai singuratică fiinţă de pe suprafaţa pământului. Benoît a încercat să-l ucidă trăgând asupra lui cu pistolul, iar Hirschfeld a început să tragă şi el cu pistolul-mitralieră. Eu mă aflam la vreo 60 m de ei, strigându-le, în van, să ţintească după ureche. Cretini idioţi şi ignoranţi – au continuat să tragă în bietul animal, râzând ca nişte apucaţi de fiecare dată când mai trimiteau câte o rafală în coasta asinului. Acesta se clătina, cuprins de agonie, însă refuza cu încăpăţânare să moară. În cele din urmă s-a prăbuşit cu un scurt spasm, după care şi-a dat ultima suflare şi a rămas înţepenit – hrană pentru şacalii care vor simţi mirosul hoitului la noapte. Ne-am continuat drumul, lăsând în urma noastră o întâmplare care avea să rămână în memoria mea ca un monument al mizeriei umane.

19 septembrie 1961

Ne-am aşezat tabăra într-un loc de unde vedem minunata câmpie a Biskrei: lată de o sută de kilometri şi întinzându-se la nesfârşit în noapte. Un teren neted, pe care nu poate fi zărit nici măcar un copac.

> Viaţa se grăbeşte, rapidă caravană.
> Opreşte-te şi-ncearcă să-ţi faci intensă clipa.[1]

[1] Omar Khayyam, *Catrene persane*, traducere de Otto Starck, Ed. Albatros, Bucureşti, 1974.

Şi totul pentru ce? Aş putea iubi ţara asta, pentru munţii ei care se înalţă până la cer şi pentru văile care se pierd în miezul pământului. E un tărâm deopotrivă dezolant şi incredibil de frumos. Un tărâm care, în vremuri de pace, ar fi locul ideal pentru un bărbat însoţit de un câine şi de o puşcă.

În seara aceasta, eu şi cu Hasko (care şi-a revenit după înţepătura de scorpion) am pus în apă raţiile de supă deshidratată, însă nenorocitul a băut ambele porţii în timp eu eram de gardă. S-a scuzat spunându-mi că lui i se păruse că îmi băusem deja porţia înainte să plec, dar ştia la fel de bine ca mine că nu era adevărat. Hasko e un porc, însă în ultimele două zile m-a aprovizionat cu ţigări, aşa că l-am lăsat în pace. Am descoperit că romul încălzit amestecat cu praf de limonadă este o savuroasă băutură de seară, în special atunci când simţi că îţi îngheaţă boaşele pe vârful unuia dintre munţii de la marginea câmpiei Biskra.

26 septembrie 1961

Toată ziua am urcat şi am coborât dealuri, iar pe mine m-a chinuit o durere groaznică de stomac. Diagnosticul medicului: *rien*[1]. Probabil că e vorba de o apendicită, însă de ce s-ar îngrijora medicul nostru? La urma urmelor, e vorba de apendicele meu, nu de al lui.

A doua zi

Durerea a dispărut. Medicul trebuie să fi avut dreptate – uluitor!

2 octombrie 1961

În dimineaţa aceasta am primit o scrisoare de la Anthony, care mă anunţă că Jennifer a rupt logodna. Prima veste bună pe care o primesc după o lungă perioadă de timp.

[1] Nimic (lb. fr.).

3 octombrie 1961

Am pornit la drum în zori şi, în vreme ce camioanele noastre se îndepărtau, sute de copii arabi şi-au făcut apariţia dinspre cocioabe şi s-au răspândit asemenea unor furnici, scotocind prin ierburile şi printre pietrele aflate acolo unde ne montaserăm noi corturile. Mă întreb ce am fi putut lăsa în urmă – un ceas de mână sau două, câteva centime, o fotografie sau o revistă şi ceva muniţie.

Camioanele s-au îndreptat spre Batna, oraş aflat în nord-vest, după care au urmat şoseaua naţională principală până la Constantine, luând-o apoi spre vest, unde se află Mila. De cum am ajuns acolo, am fost suiţi în elicoptere şi trimişi pe dealuri, unde, într-un sat, am surprins un mic grup de *fellagha*. Rebelii au fost luaţi prin surprindere, înainte să-şi poată folosi armele, aşa că nici măcar nu au încercat să se împotrivească.

Chiar înainte să pătrundem în sat, Pilato s-a dus la sergentul Papke şi i-a cerut acestuia voie „să se ocupe" de femei. Papke l-a făcut una cu pământul, ceea ce m-a bucurat. Pe undeva, mă şi mir că Pilato a cerut voie, pentru că personajul este un mic nemernic. Faţa lui smeadă, mâncată de vărsat, pare a unui şobolan. E scofâlcită şi îngrijită. Pilato e genul de persoană pe care ai vrea să o ai mereu înaintea ta. Reacţia lui Papke a fost caracteristică. Este un tip dintr-o bucată, cumsecade. Mă tem însă că, de data aceasta, se află în minoritate, iar Pilato a fost în mod evident surprins să se vadă refuzat. Am auzit câteva poveşti oribile legate de felul în care sunt tratate femeile în timpul unor astfel de escapade. Acestea fiind spuse, trebuie să mărturisesc faptul că eu nu am asistat niciodată la aşa ceva. Prin urmare poate că greşesc, iar Pilato este doar o excepţie.

În timp ce ziua se apropia de sfârşit, Dumnezeu i-a oferit lui Hirschfeld încă două vieţi. Tocmai trecea pe sub un copac, în clipa în care a auzit ţăcănitul metalic al unui percutor lovind în gol – de două ori. Şi-a înălţat privirea şi a zărit un arab având îndreptată spre el ţeava unei puşti de vânătoare. Nefericitul arab încercase să-şi descarce puşca în spatele lui Hirschfeld, însă ambele cartuşe n-au părăsit ţeava – ceea ce avea să-l coste viaţa.

Arabul a sărit din copac, zâmbind cu gura până la urechi şi potopindu-l pe Hirschfeld cu salutări şi urări de bine, declarându-şi prietenia eternă: *„Monsieur, camarade, nous les amis! Vive la Légion! Vive la France! Monsieur!"*[1] Atâta doar că arăta extrem de neconvingător, ţinând încă în mâini puşca aceea retezată, cu două ţevi. Nimeni nu se apropiase atât de mult de moarte precum o făcuse Hirschfeld cu câteva clipe în urmă. Acum, legionarul trebuia să se asigure că arabului nu i se va mai ivi nicicând un prilej asemănător. Şi-a descărcat jumătate din încărcătorul pistolului-mitralieră în trupul arabului, care a murit zvârcolindu-se asemenea unui peşte prins în undiţă.

11 octombrie 1961

Ce zi de coşmar! Ne-am înapoiat de pe dealuri seara, în jurul orei 20, iar după cină ne-am retras în corturi ca să citim, să jucăm poker, să bem bere şi să sporovăim – acela a fost momentul în care s-a întâmplat nenorocirea. Deodată, s-a auzit o explozie puternică, de parcă peste noi ar fi picat o bombă. Preţ de vreo cinci secunde, am rămas cu toţii împietriţi, paralizaţi, după care ne-am revenit şi, ca un singur om, am năvălit afară, în întuneric. La nici cincisprezece metri de noi, cortul care

[1] Domnule, camarad, noi prieteni! Trăiască Legiunea! Trăiască Franţa! Domnule! (lb. fr.).

aparţinea celor din *compagnie portée*[1] devenise o ruină fumegândă. Am sărit în direcţia acestuia, sfâşiindu-i pânza cu mâinile şi cuţitele şi, pe măsură ce interiorul cortului devenea vizibil, scena care ne apărea în faţa ochilor era tot mai sinistră.

Din mai multe părţi şi-au făcut apariţia câteva jeepuri, care şi-au îndreptat farurile spre cortul distrus. Cu câteva minute în urmă, în interiorul acestuia se aflaseră zece bărbaţi. Tocmai se întorseseră din misiune, iar unul dintre ei, în timp ce îşi scotea chingile, a tras din greşeală inelul unei grenade, amorsând-o. (Toate acestea au fost descoperite câteva ore mai târziu.) Cu toţii purtăm grenadele prinse de cingători – de câteva ori chiar mă gândisem că obiceiul acesta ar putea fi periculos, în special atunci când ne croim drum prin tufărişul des. În cazul acesta, fusese vorba de o grenadă americană, cu un timp de amorsare de două secunde – aşa că, după două secunde, s-a produs explozia.

În clipa în care am pătruns în cort, am asistat la o scenă desprinsă parcă dintr-un film de groază. Trupuri însângerate puteau fi zărite peste tot: unele au început să se mişte şi să scoată gemete înfiorătoare. Unii bărbaţi stăteau întinşi pe paturile de campanie, explozia surprinzându-i, probabil, în timp ce citeau, alţii zăceau pe jos. Nimeni nu fusese cruţat. Una dintre victime stătea prăvălită pe jumătate din pat, cu capul pe pământ, cu stomacul şi maţele revărsate peste piept, în vreme ce piciorul altui legionar devenise o masă de carne însângerată. Faptul că explozia avusese loc într-un spaţiu închis sporise, probabil, efectul devastator al acesteia. Imediat, infirmierii s-au grăbit să intervină, în vreme ce alţi legionari se călcau pe picioare încercând cu disperare să sară în ajutor. Era o privelişte jalnică,

[1] Companie aeropurtată (lb. fr.).

iar groaza pusese stăpânire pe sufletele noastre. Dintre cei zece bărbaţi aflaţi în cort în momentul exploziei, patru muriseră pe loc, în vreme ce viaţa celorlalţi atârna de un fir de păr.

Dumnezeule, ce surprize îţi poate rezerva viaţa! Îmi voi aduce aminte de ziua aceasta ori de câte ori mi se va părea că totul merge cum nu se poate mai bine.

1 noiembrie 1961

Ne-am întors la Philippeville, iar astăzi se aniversează şapte ani de la izbucnirea răscoalei arabilor. Drept urmare suntem *en alerte,* în aşteptarea unor posibile demonstraţii. În timpul zilei, am pus camioane şi oameni în piaţa principală a oraşului, însă nu s-a petrecut niciun incident. Pe seară, ne-a ajuns la urechi vestea că la Alger au avut loc tulburări. În urma acestora au fost ucişi şaizeci şi şapte de arabi. De asemenea, au fost detonate şi câteva încărcături explozive, însă nu am primit detalii care să specifice cine anume se face vinovat de asta. Peste două zile, vom fi trimişi la frontiera tunisiană. Dintr-odată, am simţit că Philippeville mă plictiseşte de moarte şi că abia aştept să mă întorc în munţi. Atunci când nu putem ieşi din tabără, aceasta devine un fel de închisoare, aşa că prefer munţii! Aici nu avem telefoane – nu putem contacta pe nimeni din exterior. Constat cu uimire că nu am mai format un număr de telefon de aproape doi ani!

4 noiembrie 1961

De cum şi-a făcut apariţia soarele pe cer, am pornit la drum către est, apoi am trecut prin Bône şi printr-un orăşel de coastă numit La Calle. Pe drum, vremea s-a schimbat, aşa că am ajuns la destinaţie în timpul unei furtuni cu tunete şi trăsnete, care nu ne-a ajutat deloc să ne liniştim în timp ce ne străduiam să

montăm corturile. Benoît s-a oferit voluntar ca secția lui (noi) să plece într-o misiune nocturnă de patrulare de-a lungul frontierei. Omul ăsta știe cu siguranță să-și aleagă momentele de glorie!

Regimentul este risipit de-a lungul frontierei, pe o distanță de circa 80 km, fiecare companie acționând relativ independent. Granița arată la fel cu cea care desparte Algeria de Maroc: sârmă ghimpată și mine peste tot. Un loc foarte neprietenos! Între cele două țări există un teritoriu al nimănui, iar în mijocul acestuia se înalță un deal, îndărătul căruia nu se știe niciodată dacă se află sau nu se află cineva. Lățimea acestui teritoriu este de circa doi kilometri și jumătate. Se pare că arabii au masat de cealaltă parte a dealului o forță armată impresionantă, în vreme ce Ben Bella[1], marele lor erou, se află de asemenea acolo, așteptând momentul în care se va putea întoarce, încununat de glorie, în Algeria – și anume ziua în care țara își va putea proclama în sfârșit independența. Este posibil însă ca arabii să nu aibă suficientă răbdare ca să aștepte sosirea acelei zile, iar acesta este unul dintre motivele pentru care regimentul nostru se află în zonă.

18 noiembrie 1961

În jurul orei 3, am fost scoși din sacii de dormit și trimiși valvârtej pe graniță. Rebelii reușiseră să taie gardul de sârmă ghimpată folosind *bangalore*. De fapt au făcut mai multe spărturi sincronizate în diferite locuri. Profitând de întuneric și de confuzia creată, acțiunea lor s-a încheiat cu un succes total. Restul dimineții, bombardierele în picaj și artileria au supus unui tir intens teritoriul nimănui, într-o operație care mie mi

[1] Ahmed Ben Bella (1916–2012), revoluționar algerian cu vederi socialiste. A devenit ulterior primul președinte al Algeriei independente (1963–1965).

s-a părut a fi totalmente inutilă, de vreme ce „păsările" îşi luaseră deja zborul din zonă.

21 noiembrie 1961

Până acum nu ne-am aventurat niciodată acolo. Se pare însă că, între timp, arabii s-au apropiat de poziţiile noastre, aşezându-şi tabăra în spatele şirului de dealuri care se întinde între cele două ţări. Prin urmare acum se vor afla şi mai aproape de gardurile noastre de sârmă ghimpată, ceea ce le va uşura pătrunderea, pe timp de noapte, pe teritoriul Algeriei.

Cu toate că artileria noastră trage fără întrerupere, noi ştim deja din experienţă că acest bombardament nu are niciun efect împotriva unor adăposturi săpate adânc în pământ. Prin urmare s-a hotărât ca mâine noapte să atacăm dealul din faţa noastră.

24 noiembrie 1961

La miezul nopţii ne-am furişat afară din tabără – fără camioane, fără zgomot. Artileria bombardase dealul pe tot parcursul zilei, cu speranţa că, în felul acesta, ne vom confrunta cu mai puţine forţe inamice. Operaţia urma să fie una de proporţii, aşa că întreg regimentul fusese pus în mişcare, ajutat de trupe ale armatei regulate.

Zorii ne-au surprins ghemuiţi chiar sub coama dealului, aşteptând ordinul de atac. Simţeam cum adrenalina ne face sângele să curgă prin vine la viteză maximă şi ne apără de frigul umed al dimineţii. Apoi, pe cerul cenuşiu şi-au făcut apariţia nouă bombardiere B-26. La început s-a auzit doar un bâzâit, care s-a transformat într-un duduit asurzitor în clipa în care avioanele au trecut peste capetele noastre, la joasă înălţime, îndreptându-se către Tunisia. Câteva secunde mai târziu, acestea şi-au lansat încărcătura în vârful dealului, provocând o serie

de bubuituri puternice şi făcând să se cutremure pământul din jurul nostru. Imediat după aceasta, din spatele nostru s-a auzit iarăşi bubuitul solemn al artileriei, în vreme ce obuzele păreau să ne treacă la un milimetru de vârful capului, urmând direcţia în care o apucaseră bombardierele şi aterizând în cealaltă parte a dealului, într-un şir de explozii devastatoare.

Barajul de artilerie a continuat încă două ore, apoi s-a făcut linişte. O linişte sinistră. Apoi, ni s-a spus în şoaptă să ne pregătim de atac. Mestecăm repede o bucată de ciocolată. Pornim. În clipa în care liniştea s-a destrămat, am simţit că ne îngheaţă sângele în vine. Abia dacă înaintaserăm zece metri, că asupra noastră au început să se abată, ca din senin, focuri de mortieră. Schijele se împrăştiau asemenea unor picături mortale de ploaie. Haos total – niciun loc în care să te poţi ascunde, nicio stâncă îndărătul căreia să te poţi adăposti. Stăteam în bătaia puştilor asemenea unor raţe plutind pe lac. Cu toate acestea faptul că arabii începuseră să tragă asupra noastră fusese de natură să le deconspire poziţiile. În tot acest timp, radiourile noastre transmiseseră neîncetat informaţii culese de pe câmpul de luptă, iar la scurtă vreme artileria a intrat din nou în joc. Slavă cerului că *fellagha* nu aveau şi ei artilerie.

Pierderile suferite de noi într-o primă fază au fost grele. *Compagnie d'appui* (artileria uşoară) fusese lovită crunt de focurile de mortieră ale arabilor. De jur împrejurul meu nu zăream decât camarazi aflaţi în suferinţă: unii strigau după ajutor, alţii zăceau zbătându-se între viaţă şi moarte, dacă nu muriseră deja. Nu am avut prea mult timp să ne gândim la ei, pentru că, dintr-odată, ne-am trezit alergând din nou la deal şi sperând să scăpăm cu viaţă.

Apoi, încet, încet, am reuşit să-i împingem pe arabi în afara zonei neutre, în Tunisia, după care i-am urmărit toată

ziua dincolo de frontieră, aventurându-ne departe în țara lui Bourguiba[1], fără să ne pese deloc dacă acțiunile noastre l-ar fi putut ofensa. Important era să curățăm terenul. Singura problemă este că nu vom putea niciodată să ducem treaba până la capăt, pentru că nu avem cum să-l lovim pe inamic cu suficientă putere, tocmai datorită faptului că acesta are unde să se retragă.

Ziua următoare

Ne-am odihnit și am încercat să ne refacem. Mulți dintre noi au fost loviți de șrapnelul ghiulelelor lansate de mortiere. Căpitanul Jais a fost mulțumit de felul în care ne-am purtat ieri și a ținut să-și arate satisfacția oferind de băut întregii companii. Cu cât îl văd mai des pe Jais, cu atât mai mult îmi place de el. Se poartă frumos cu oamenii – până la urmă, asta contează cel mai mult.

Zi de soldă. Mi-am petrecut jumătate de zi jucând cap sau pajură cu bătrânul Theo, care m-a lăsat fără o lețcaie. Theo este extraordinar în zilele de soldă: la prânz, ochii lui nu mai sunt în stare să se concentreze asupra vreunui lucru, atât de tare reușește să se îmbete.

După câteva zile

În ultimele zile am fost plecați în tot felul de misiuni de rutină, patrulând la frontieră, pe lângă gardul de sârmă ghimpată, în timpul zilei, iar noaptea stând la pândă în zona neutră, sperând să prindem niște arabi în ambuscadă. *Fellagha* însă nu s-au prea arătat la față. Cu siguranță și ei își refac forțele.

[1] Habib Ben Ali Bourguiba (1903–2000), primul președinte al Tunisiei (1956–1987), după obținerea independenței.

Ne-am mutat tabăra şi a fost rândul nostru să ne aflăm în apropierea bordelului. Ce viaţă minunată!

Într-una dintre zile, m-am întâlnit în *foyer* cu sergentul Bockmeier, cu care am purtat o lungă discuţie. Este un fel de secretar al companiei, un tip destul de retras în general şi destul de sinistru, dat fiind faptul că este singurul subofiţer care are acces la informaţii confidenţiale. În faţa mea, s-a deschis puţin. În timpul războiului, a fost ţinut prizonier undeva lângă Bury, în comitatul Lancashire, prin urmare cunoaşte destul de bine nordul Angliei. Mi-a povestit de perioada în care a muncit la o fermă, despre porridge şi despre fulgii de porumb cu care se hrănea. În mod evident, prizonieratul îi priise, căci avusese parte de un tratament mult mai bun decât cel îndurat de băieţii noştri la Colditz[1].

Mi-a spus că am cel mai bun coeficient de inteligenţă din companie (ceea ce nu înseamnă că sunt mulţi colegi ai mei care ştiu măcar ce este coeficientul de inteligenţă). Profesorii mei de la Bedford ar lăcrima dacă ar auzi asta. Bockmeier mi-a mai destăinuit faptul că fusesem propus să urmez şcoala de caporali la recomandările lui Prat-Marca, Glasser şi Willemin, însă de fiecare dată propunerile fuseseră refuzate de către cei de la Deuxième Bureau. Pe fişa mea nu este trecut niciun motiv, dar se pare că există mai multe semne de întrebare referitoare la cine sunt şi ce caut aici. Nici nu mă surprinde că tipii de la Deuxième îşi dau cu presupusul, pentru că şi eu sunt total nelămurit. Încă din prima zi am fost considerat un potenţial dezertor şi se pare că cei de la Deuxième încă se aşteaptă s-o şterg mai devreme sau mai târziu.

[1] Localitate din apropiere de Leipzig, în care se află un castel folosit de germani, în timpul celui de al Doilea Război Mondial, ca lagăr de prizonieri.

12 decembrie 1961

Deşteptarea s-a dat la ora 3. De opt zile plouă întruna şi de aceea totul e îmbibat cu apă: sacii de dormit, corturile, pe dinăuntru şi pe dinafară. Hainele noastre sunt ude leoarcă, iar în dimineţile întunecoase şi umede, de cum ne trezim, începem să dârdâim. Nu e uşor să fii bine dispus. Oricum, nu ai niciun motiv să fii astfel.

Am luat din nou cu asalt dealul, ca să-i izgonim încă o dată pe arabi din ascunzătorile lor. E un joc de-a şoarecele şi pisica: uneori, tacticile militare franceze sunt puţin cam greu de deslușit, însă îmi imaginez că pe ele s-a clădit reputaţia unor figuri istorice precum Clemenceau ori Napoleon.

Acţiunea de azi a semănat cu cea precedentă, însă, de data aceasta, nervii noştri au fost mai puţin încordaţi, pentru că fuseseră călițţi în focul ultimei bătălii. Arabii nu-şi săpaseră adăposturile suficient de adânc, aşa că artileria noastră şi bombardierele B-26 au făcut ravagii în poziţiile inamice. La scurtă vreme, i-am pus pe arabi pe fugă, dar nu înainte ca şi ei să ne fi secerat cu două mitraliere bine plasate. Pe mine m-au ratat cu câţiva centimetri, rafala nimerindu-l pe camaradul care alerga la doi paşi de mine. Acesta a fost lovit în genunchi: niciând nu mi-a fost dat să văd atâta durere. Din fericire, unul dintre sanitari se afla în apropiere. L-a tras pe legionar într-o groapă, făcându-i imediat o injecţie cu morfină. Am început să mă întreb când îmi va veni şi mie rândul; deodată, mi-am simţit genunchii extrem de expuşi.

Am reuşit să-i împingem din nou pe arabi dincolo de frontieră, datorită superiorităţii noastre numerice şi artileriei, după care, ca şi data trecută, le-am întors spatele şi ne-am îndreptat, obosiţi, către casă, prin ploaie şi noroi. Ce vrea să însemne toată povestea asta?

14 decembrie 1961

Astăzi am primit două pachete. Unul era de la fratele meu, Anthony, și conținea un termos, iar celălalt, de la Loris și Leila, avea bunătăți de la Fortnum. Ei nu vor ști niciodată ce înseamnă toate acestea pentru mine, fiindcă, atunci când îi voi vedea și le voi povesti, împrejurările vor fi atât de diferite, încât nu își vor putea imagina niciodată cum a fost. Pentru mine, faptul că am un termos înseamnă că mă pot duce în misiuni nocturne, pe munții reci și umezi, bând ceai cald cu coniac pentru a mai prinde puteri. O adevărată mină de aur. Am luat toată mâncarea și am dus-o în cortul lui Georges Penco, din compania a IV-a, cu care mă înțeleg din ce în ce mai bine, după care am început să înfulecăm. Georges va pleca peste aproximativ o lună la școala de caporali și este încântat de idee. Vorbește cursiv engleza și, ca să folosesc cuvintele lui, s-a săturat să fie frecat toată ziua bună ziua de caporali și sergenți, așa că s-a hotărât să facă acest pas – ceea ce este foarte normal.

Am vorbit, ca toți legionarii, despre *La Quille* și despre planurile noastre de a deveni milionari de cum ne vom întoarce la viața civilă. *La Quille* era numele unei corăbii care îi ducea pe deținuții de pe Insula Diavolului după ce aceștia își ispășeau pedepsele. Aici, *La Quille* înseamnă demobilizare sau *libérable*[1]*!*

18 decembrie 1961

Operațiile continuă, la fel și ploaia, la fel și incursiunile noastre nocturne în teritoriul nimănui, unde stăm la pândă, murind de frig, fără să zărim nici țipenie de inamic.

[1] Posibilitatea de a fi lăsat la vatră (lb. fr.).

Cu toate acestea există şi câteva lucruri bune: acum suntem dotaţi cu nişte pungi termice care se pun sub camaşă şi care generează căldură dacă tragi de o sfoară. Arată ca nişte plicuri mari, pline cu tot felul de chimicale, care reacţionează, încălzindu-se – ceea ce este mană cerească atunci când stai, înfrigurat, la pândă. S-au îmbunătăţit de asemenea raţiile pe care le primim sub formă de conserve ori de câte ori pornim într-o misiune. Până acum, primeam numai raţii individuale. Acestea sunt de două tipuri: E (de la european) şi M (de la musulman). Noi primim tipul disponibil la un moment dat. Raţia de tipul E este compusă dintr-o mică conservă cu carne de vită, o conservă cu brânză şi una cu sardine. Pe lângă aceasta, mai primim un baton de ciocolată, un mic pachet cu supă deshidratată, două pliculeţe cu praf de limonadă, unul cu nes, o sticluţă cu coniac *eau-de-vie,* precum şi hârtie igienică. Raţia de tipul M se compune dintr-o conservă de ton (în locul celei cu carne de vită) şi nu conţine nici coniac, nici hârtie igienică. Oricum, acum ni se oferă raţii colective, conţinând o varietate mult mai mare de hrană conservată – şi suntem fericiţi că am scăpat de sardinele acelea nenorocite.

A doua zi

Am călătorit toată ziua către sud, în camioane, îndreptându-ne spre Sétif prin ploaie, zăpadă şi vânt. Seara, ne-am aşezat tabăra undeva sus, în munţii Kabylie. Feţele noastre erau vinete şi umflate de frig, iar ochii semănau cu nişte pietre fixate în găvanele înroşite de frig. Pe întuneric, cu degetele îngheţate, am reuşit cumva să montăm corturile individuale. Am înălţat numai două dintre corturile mari, în care s-au înghesuit ofiţerii, lăsându-le pe celelalte pentru dimineaţa zilei următoare. Ne aflăm lângă un sat care se cheamă Bordj-Bou-Arreidj, undeva

în mijlocul pustietății. Când camioanele au încetat să se mai învârtă de colo colo, întreaga tabără se transformase într-o mocirlă, iar totul era o mizerie.

În astfel de momente ai nevoie de un moral ridicat. Acestea sunt clipele în care este necesar să nu te pierzi cu firea: atunci când totul în jurul tău este cuprins de haos, iar condițiile sunt mizerabile, atunci când simți că te afli la un pas de a cădea pradă disperării. În astfel de momente se văd adevăratele caractere, iar cei slabi de înger cedează.

Este întuneric, vizibilitatea este redusă, ceea ce înseamnă că e ușor să te sustragi de la muncă. Dar acestea sunt momentele în care este nevoie de toți oamenii disponibili – iar eforturile combinate ale tuturor fac sarcina mult mai ușoară. Cei care stau ascunși în întunericul nopții sau care nu își dau toată silința pun în pericol întreaga operație.

Frigul este inamicul numărul unu – foamea și căldura în exces sunt suportabile, însă frigul distruge moralul. Neplăcerea de a te strecura într-un sac de dormit ud, plin de noroi, pe beznă, undeva pe creasta unui munte, în vreme ce plouă cu găleata, vântul șuieră, iar oamenii se învârt în jurul tău cu bocancii plini de noroi, călcându-se pe bătături și împiedicându-se de lăzile, bețele de cort și lucrurile împrăștiate peste tot, într-un haos total – ei bine, această neplăcere este pur și simplu de nedescris. Iar atunci când, peste toate aceste neajunsuri, cineva te anunță că vei fi de planton între orele 3 și 4, îți vine să vomiți.

22 decembrie 1961

Se apropie Crăciunul. În fiecare cort poți găsi decorațiuni festive și câte o iesle miniaturală. Există și un cort mare, pe care l-am botezat *salle de fête*[1], în care interpreți și artiști de cabaret

[1] Sală de festivități (lb. fr.).

improvizaţi ne vor face să râdem în ajunul Crăciunului. Există şi un concurs, fiecare încercând să-i întreacă pe ceilalţi cu efecte luminoase şi ghirlande de hârtie colorată cât mai ingenioase. Afară, vântul urlă în munţi asemenea unui lup singuratic, iar ploaia continuă să se reverse peste noi. În această situaţie, Crăciunul nu ne va ţine de cald.

Ajunul Crăciunului

Am făcut un tur pe dealuri ca să ne asigurăm că inamicul se află la distanţă în vreme ce noi ne distrăm – şi bine am făcut, pentru că am avut parte de un *accrochage*[1] direct cu o bandă de *fellagha*. Abia trecuse de amiază şi ne gândeam deja să ne întoarcem în tabără. Ne aflam pe o coastă a unei văi înguste, având la vreo 35 m în faţa noastră un pârâu, precum şi coasta cealaltă a văii, care se termina cu o creastă pietroasă. Pe neaşteptate, cum se întâmplă de obicei în astfel de situaţii, dinspre flancul drept s-au auzit focuri de arme uşoare, urmate de răpăitul sacadat al unor pistoale-mitraliere. Băieţii aflaţi în dreapta noastră dăduseră peste un grup de *fellagha*, care ne-au tăiat calea în fugă, asemenea unor gazele.

Toată lumea a început să tragă şi, cum nu existau copaci îndărătul cărora să te poţi ascunde, arabii s-au folosit de iarba şi bolovanii răzleţi care le ieşeau în cale. Cinci dintre ei au murit împuşcaţi. Ceilalţi au stat într-o ascunzătoare şi, după o vreme, au început să se predea. Au ieşit dintr-o groapă săpată în pământ, ţinându-şi mâinile ridicate şi arătând ca vai de ei, însă pe de-a-ntregul nevătămaţi.

Trebuie să fie greu să trăieşti asemenea iepurilor de câmp, în nişte bârloguri subpământene. În adăpostul lor am găsit

[1] Confruntare (lb. fr.).

haine, un radio, hrană suficientă pentru o brigadă, precum şi armament cât pentru un întreg regiment: Sten-uri, Bren-uri, binocluri, busole, tot. O captură masivă şi un promiţător început de Crăciun.

Toată lumea se simţea în formă maximă, aşa că ne-am întors binedispuşi în tabără, pregătiţi de sărbătoare.

Interiorul fiecărui cort arată bine, aproape frumos. Atât de mult s-a muncit pentru a se obţine un astfel de rezultat, încât este greu de crezut că totul a fost aranjat de nişte mâini bătătorite precum cele ale legionarilor. Seara, am aranjat *salle de fête*. Colonelul Channel, care pornise să inspecteze toate companiile, a venit să ne ureze şi nouă la mulţi ani. Germanii au început să cânte *Stille Nacht* aşa cum numai germanii pot să o facă, iar atmosfera a fost una de prietenie şi de bunăvoinţă, contrastând atât de mult cu frigul de afară şi cu lupta, soldată cu morţi, de mai devreme.

Căpitanul Jais a oferit un cadou fiecărui legionar din companie, însoţit de urări de bine şi o călduroasă strângere de mână. Cadourile primite constau în aparate de radio sau de fotografiat, ceasuri, aparate electrice de bărbierit şi alte obiecte, toate cumpărate din profitul adus de *foyer* – o metodă simplă de a ne îmbunătăţi condiţiile de trai. De cum s-a încheiat împărţirea cadourilor, legionarii din fiecare secţie s-au întors la corturile lor şi s-au aşezat la masă, bucurându-se de o cină grozavă. Este absolut incredibil că nişte bucătării de campanie pot produce aici, pe aceste dealuri, astfel de mâncăruri: friptură de porc şi de pui, salate şi iahnie de fasole, prăjituri şi brânzeturi – ceva senzaţional.

Secţia noastră a avut la dispoziţie douăzeci de sticle de vin, patru de rom, şase de coniac, câteva de Martini şi Cinzano, precum şi douăzeci şi patru de lăzi de bere – în total, peste trei

sute de sticle, în condițiile în care secția are douăzeci și patru de oameni. Am băut până când am uitat de frigul de afară și de amintirile de acasă. Am cântat de mama focului și apoi am băut din nou, până când am simțit că alcoolul ne iese pe urechi. Îmi amintesc că, la un moment dat, am început să fac turul corturilor ca să urez sărbători fericite și prietenilor din alte secții. Toți erau într-o perpetuă mișcare, deplasându-se de la un cort la următorul, unde erau întâmpinați cu cuvinte de bun venit, iar apoi li se dădea de băut.

Împreună cu Koch, am interpretat în duet cântecele „Șapte zile de singurătate" și „Tom Dooley", bucurându-ne de un succes fulminant în toate secțiile. Koch se pricepe să interpreteze vocea a doua, indiferent de melodie – și trebuie să mărturisesc că duetul nostru a sunat surprinzător de bine. Am primit în schimb aprecierea camarazilor și foarte multă băutură.

Petrecerea era încă în plină desfășurare la ora 5, când a trebuit să mă prezint la serviciul de gardă. Eram într-o stare de intensă exaltare spirituală și am început să patrulez pe dealurile din jurul corturilor cu mintea prea aburită ca să pot fi trezit de frigul de afară – dacă ne-ar fi atacat în clipele acelea, *fellagha* ne-ar fi luat ca din oală – însă lecția pe care le-o serviserăm în după-amiaza zilei trecute fusese prea usturătoare ca să năvălească peste noi în timpul petrecerii. La ora 6 am fost înlocuit, după care m-am băgat în sacul de dormit. Abia peste un an aveam să mai sărbătorim Ajunul Crăciunului; un nou an se apropia cu pași repezi în vreme ce eu dormeam adânc, asemenea unui om fericit.

25 decembrie 1961

Ziua de Crăciun petrecută în sânul Legiunii este întotdeauna o zi tristă. Vesel este numai Ajunul Crăciunului – ceea

ce urmează e un coşmar. Mahmureala este în măsură să distrugă complet spiritul Crăciunului. Amintirile sărbătorilor din anii trecuţi sunt şterse din memorie de aburii alcoolului consumat în noaptea precedentă. O zi rece, fără râsete, fără spiritul Crăciunului, fără nimic. Iată şi peisajul lunar care ne înconjoară: munţi fără formă, fără copaci, fără iarbă – doar stânci tari, goale, gheaţă, zăpadă şi noroi întărit. Iar în jurul meu, tot felul de oameni cu minţile îngheţate şi cu capetele grele. Frig – e al naibii de frig, asta-i problema.

A doua zi

Două companii au plecat în misiune. Au nimerit peste un cuib de *fellagha*, la fel ca noi, în Ajunul Crăciunului. Tabăra este acum plină de prizonieri arabi. Aceştia sunt interogaţi şi, cu toate că eu nu am văzut cu ochii mei, se zvoneşte că sunt făcuţi să vorbească folosindu-se vechea metodă a generatorului.

27 decembrie 1961

La şaisprezece kilometri de noi se află un mic avanpost ocupat de o companie de *Harkis*. Ofiţerii sunt francezi, dar soldaţii sunt arabi înrolaţi în armata regulată franceză. Noaptea trecută, aceştia s-au revoltat şi i-au măcelărit pe ofiţeri, după care au fugit. Ceea ce îmi aduce aminte de Răscoala Indiană[1]! Ne-am petrecut ziua patrulând pe dealuri în căutarea răsculaţilor. Aceştia sunt însă iuţi de picior, iar munţii din zonă sunt sălbatici. În noaptea aceasta vom dormi afară, iar în zori vom porni din nou pe urmele soldaţilor *Harkis*. Ninge fără

[1] Răscoala Indiană din 1857 a fost o răzmeriţă de proporţii, iniţiată de trupele indiene aflate în slujba Companiei Britanice a Indiilor de Est, care, pe vremea aceea, administra India în numele Coroanei Britanice.

încetare, noaptea e neagră ca smoala şi numai dârdâitul ne mai încălzeşte.

A doua zi

Ninsoarea s-a transformat în burniţă, iar noi am continuat să înaintăm cu atenţie, kilometru după kilometru. Nici urmă de *Harkis* – probabil că s-au topit odată cu zăpada, iar noi ne-am pierdut speranţa că i-am mai putea găsi, pentru că pe dealurile acestea întunericul se lasă cu repeziciune. Pe seară, ne-am întors în tabără, unde am primit supă fierbinte, pe care am înghiţit-o pe nerăsuflate.

Ca din senin, am primit de la Nicole o felicitare de Crăciun, în măsură să reaprindă un foc care mocnea, să reatâţe flăcările unei iubiri neostoite şi să-mi trezească brusc amintirea acestei fete. Pe felicitare nu era trecută nicio adresă, aşa că i-am scris lui Christian Serve, rugându-l să mă pună iarăşi în legătură cu Nicole. Speranţa mi-a dat din nou putere. Cât de uşor schimbă starea de spirit căderea unor fulgi de zăpadă sau primirea unei bucăţi de hârtie!

30 decembrie 1961

O scurtă misiune de patrulare – se apropie alte festivităţi şi nu vrem să fim prinşi nepregătiţi!

31 decembrie 1961

Sărbătoare. Multă veselie, multe cântece, hohote de râs. De o mie de ori mai bine decât de Crăciun; stăpânire de sine, nu o cufundare totală, destrăbălată în alcool. Am băut mult, însă fără excese.

Zorii anului 1962 se apropie, iar anul 1961 începe să moară odată cu lăsarea serii. Adio şi n-am cuvinte, însă eu mă aflu

încă la început de drum: nu am parcurs nici măcar jumătate din acesta. Un gând care mă trezește la realitate! Timpul însă continuă să treacă, iar la orizont se întrevede prima rază de lumină. Anul acesta a fost lung – al douăzeci și unulea an al vieții mele! Un an întreg petrecut ca soldat al regimentului. S-au întâmplat atâtea lucruri, încât îmi pare că au trecut de fapt o mie de ani. Și eu, care credeam că cinci ani vor trece în zbor. Timpul însă nu zboară, ci se scurge asemenea unei nopți de iarnă, în care tu ești rătăcit în largul mării, având deasupra un cer lipsit de stele.

1962

1 ianuarie 1962

Zi de sărbătoare în Legiune! Compania s-a adunat în cortul principal. Jais a recapitulat cele întâmplate peste an și ne-a mărturisit că suntem niște băieți buni, de nădejde. Am băut în cinstea noastră, a Legiunii, a Franței, a lui De Gaulle și a altor lucruri mărețe. S-au interpretat multe cântece: *Le Boudin, Le Képi Blanc* etc., după care, în strigătele tuturor, s-au cerut voluntari care să se urce pe masă și să cânte.

Spre marea mea stânjeneală, s-a strigat apoi „Johnny *et* Koch". Strigătele s-au repetat la nesfârșit, de parcă ar fi venit de la membrii unei galerii de fotbal. Jais ne-a făcut semn să pășim în față, după care am fost urcați pe masă și ne-am pus pe cântat. Dumnezeu mai știe ce anume am cântat – eu nu cred că vreau să-mi aduc aminte – însă felul fantastic în care Koch a interpretat vocea a doua a făcut, se pare, ca recitalul nostru să sune foarte bine. Am fost ovaționați, aplaudați și ni s-a cerut să mai cântăm – este incredibil ce poate face alcoolul cu urechea oamenilor! Au urmat apoi toasturi în cinstea noastră și din

nou băutură. A fost un moment minunat, pe care l-am savurat din plin. Atmosfera a fost extrem de relaxată şi toată lumea a părut să fie într-o formă de zile mari. Steffen a fost grozav: şi-a vopsit faţa cu cremă neagră de ghete, şi-a pus o beretă uriaşă şi ochelari de soare, după care a început să meargă clătinându-se, ţinând în mână o lumânare şi zicând că este *Le Roi de Bougie*[1]. Azi-noapte, Charlie Chauvin s-a dus la culcare, mort de beat şi s-a trezit azi-dimineaţă în pielea goală. I-am spus că, în timp ce zăcea inconştient, a fost regulat şi că la scenă au asistat o mulţime de martori oculari, care acum îl felicitau pentru că le oferise unul dintre cele mai bune spectacole din ultima vreme. Şi-a petrecut apoi întreaga zi abordându-i pe suspecţi şi întrebându-i: *„C'était toi qui m'as encoulé hier?"*[2] Până la urmă, nu a reuşit să-l prindă pe vinovat – nici n-a existat unul, însă el nu va şti niciodată asta.

2 ianuarie 1962

Astăzi am redevenit serioşi şi ne-am pus pe treabă cu forţe proaspete. Ne-am trezit în zori şi am umblat pe dealuri toată ziua. Acum, momentul de respiro de ieri ni se pare un vis, o doză concentrată de relaxare, o pauză în incursiunile nesfârşite făcute în ultimele luni, în ultimii ani prin aceşti munţi pustii.

Acum este ora 18 şi ne-am oprit ca să înnoptăm. Mi-am întins sacul de dormit pe o cornişă tare; simt că am nevoie de somn. Soarele a coborât îndărătul crestelor, iar cerul este roşiatic în depărtare şi fumuriu deasupra capului şi în spate. La vale şi împrejurul meu, focurile aprinse de o întreagă armată pâlpâie pe o suprafaţă uriaşă. Valea coboară abrupt, după care

[1] Regele lumânării (lb. fr.).

[2] Tu ai fost cel care m-a regulat ieri? (lb. fr.).

se continuă cu cealaltă coastă, cufundată acum în umbrele întunecoase ale înserării, însă luminată din loc în loc de focurile de vreascuri asemănătoare torţelor purtate într-o procesiune nocturnă. Soldaţii s-au adunat în mici grupuri, în jurul acestor focuri; o umbră se apleacă în faţă ca să pună la încălzit o conservă de fasole sau un ibric cu cafea, după care se retrage, dispărând în întuneric. Noaptea se lasă cu repeziciune, asemenea cortinei la final de piesă, iar vocile îndepărtate se sting treptat, treptat. Focurile se sting. A trecut încă o zi din viaţa mea şi a sosit timpul să mă strecor în sacul de dormit, să mă odihnesc înainte de a duce povara zilei de mâine. Dumnezeule, ce drum lung!

A doua zi

Am primit de la Anski un pachet plin cu mâncare. Etichetele de pe ciocolată şi timbrele de pe ambalajul maro îmi spun că darul a fost pregătit de nişte mâini grijulii, prietenoase, într-o locuinţă călduroasă din Anglia, ceea este în măsură să-mi ridice moralul mai mult decât un ospăţ. În viaţă, lucrurile simple sunt cele care produc marile plăceri – pe care nu le vei uita nicicând. Ce mai lecţie! Baudouin este impresionat de calitatea produselor din pachetul meu, despre care spune că au *„de la classe"*[1], iar acum mi se adresează cu *„Milord* John".

6 ianuarie 1962

Deşteptarea la 1.45, adică de cum am pus capul pe pernă. Am călătorit în camioane către est, prin noaptea neagră şi rece, după care am urmat drumul naţional 5, către Sétif. De acolo, am luat-o spre nord, pe drumul naţional 9 şi, după cinci ore, am ajuns în defileul Kerrata.

[1] Clasă (lb. fr.).

Drumul sinuos, plin de serpentine, care străbate defileul a fost construit de Legiune cu mulți ani în urmă, lucru menționat și de o inscripție săpată în stâncă. Defileul în sine este o minunăție. De la marginea drumului, pereții verticali de piatră par că se înalță până la cer. O formațiune geologică incredibilă, o falie fără egal în lume; o ciudățenie a naturii care ne face să ne dăm capul pe spate și să privim în sus plini de uimire. Apoi, gândul înfricoșător că va trebui să urcăm! O capră sau Dumnezeu știe ce sau cine a făcut o potecă în zigzag pe unul dintre pereți – și pe aceasta am început să mergem, formând un lung șir indian, cu genunchii ridicați până la bărbie și spinările cocârjate sub greutatea sacilor. Ne-am cocoțat până la cer și, în tot acest timp, nu a încetat să plouă mocnit nici măcar o clipă. Sus erau nori, așa că, la un moment dat, am început să înaintăm, obosiți, prin ceață. Aici, orice alunecare a piciorului ar fi, fără îndoială, ultima.

În cele din urmă, am reușit să ajungem în vârf, iar acolo am dat peste tabăra unor arabi pe care i-am luat prin surprindere. S-au făcut imediat nevăzuți, iar norii au împiedicat orice încercare de a-i prinde din urmă. Plaumann căra mitraliera, iar eu, muniția aferentă. Am așezat-o imediat pe o stâncă, iar eu țineam benzile cu cartușe în vreme ce Plaumann apăsa pe trăgaci – țăcănitul mitralierei răsuna în tot defileul. Arabii scăpaseră basma curată, însă numai în ultima clipă și cu ajutorul vremii. În apropiere se afla o mică *mechta*, în care grupul se adăpostise înainte să fie surprins de noi, așa că i-am dat foc. Santinela lor trebuie să fi ațipit, iar pentru această neglijență probabil că va plăti cu viața în clipa în care grupul lui va face o pauză ca să evalueze situația. Codul lor este foarte strict, la fel și disciplina. Fără acestea, ar fi morți!

Am pornit după ei pe creastă, însă nu nutream speranța că i-am fi putut găsi prin ceața aceea, iar către sfârșitul zilei am început să coborâm. Într-o vale, am nimerit peste niște portocali, asupra cărora ne-am năpustit ca niște lăcuste – obosiți și cu gâtul uscat, am simțit că nu mai mâncaserăm niciodată niște fructe atât de grozave. Ne-am umplut burțile, după care ne-am continuat drumul la vale, ajungând la baza defileului pe întuneric, uzi până la piele. Am găsit niște barăci părăsite, având podelele acoperite cu paie, așa că ne-am petrecut noaptea acolo.

18 ianuarie 1962

Ne-am trezit în zori, pe o ploaie torențială, ne-am urcat în camioane și am pornit înapoi către Philippeville. Seara, m-am întâlnit cu Robin White, împărtășindu-ne ultimele noutăți în timp ce beam bere. Cred că Robin ar prefera să fie trimis în misiune decât să rămână în tabăra de bază. Habar n-are ce pierde: aș face oricând schimb cu el.

20 ianuarie 1962

Arabii trec din nou la acțiune. Aceste lucruri se petrec în mod ciclic, la început de an, și semnalează acumularea tensiunii, care, de obicei, explodează sub forma unor manifestații și a unor tulburări.

Nimeni nu mai are voie să iasă din casă după ora 23. S-a deschis din nou sezonul bombelor cu explozibili plastici. Să fie mâna arabilor, să fie mâna OAS (Organisation de l'armée secrète)? Cine poate ști? Cui îi pasă? Ce chin a fost această separare pentru francezi – poate unul și mai mare pentru arabi. Am fost în oraș; pot spune că arată ca o morgă. Barurile și bistrourile și-au tras obloanele și au fost zăvorâte; câțiva franci

câştigaţi în plus nu pot compensa riscul de a te trezi cu o grenadă aruncată pe fereastră. Philippeville era mort şi tăcut precum un oraş-fantomă. Am hoinărit pe străzile pustii, sperând, poate, ca, printr-o întorsătură a sorţii sau printr-o minune, să o întâlnesc pe Nicole – doar că aşa ceva nu ar fi avut cum să se întâmple. Sunt suficient de matur ca să-mi dau seama că nu exista nicio şansă.

> Noi suntem creatorii acestei muzici sublime,
> Noi suntem plăsmuitorii acestor vise-nalte:
> Hoinărind printre-însingurate stânci marine,
> Adăstând lângă vaduri de ape secate.[1]

O cutie goală de bere zace într-o rigolă. Mă abat puţin din drum şi îi dau un şut puternic; ea se rostogoleşte pe strada pustie, saltă şi zăngăne, zidurile de piatră ale caselor goale reflectând sunetul – în afară de mine, toată lumea a plecat acasă.

25 ianuarie 1962

Astăzi s-au organizat *parade* şi *défilé*[2] în onoarea comandantului Ferrer, care părăseşte regimentul după treizeci şi doi de ani de serviciu. Rar se întâmplă ca un ofiţer să slujească Legiunea atâta vreme. Au fost împărţite o mulţime de *Médailles Militaires*[3] – lucru care ar trebui să ne ridice moralul şi să ne împiedice să aderăm la OAS – sau poate un semn că războiul se apropie cu adevărat de sfârşit şi că am ajuns la momentul „acum ori niciodată"?

---

[1] Fragment din poezia „Odă", scrisă de poetul englez Arthur O'Shaughnessy (1844–1881). Traducerea în limba română îi aparţine lui Petru Dimofte.

[2] Paradă şi defilare (lb. fr.).

[3] Medalia Militară (lb. fr.) – decoraţie acordată militarilor sau celor asimilaţi acestora, care nu fac parte din categoria ofiţerilor.

OAS, armata secretă a *pieds noirs*, se dezvoltă. Intenția fățișă a acesteia este să se opună oricărei încercări a lui De Gaulle de a acorda independența Algeriei. În esență, este vorba despre o grupare teroristă, compusă din colonişti francezi fervenți, ba chiar din foşti militari şi dezertori din rândurile Legiunii şi ale armatei regulate. Prin urmare ne putem aştepta ca OAS să ne creeze o grămadă de probleme!

30 ianuarie 1962

„Rapportez au commandant de compagnie!"[1] Nu mi s-a dat nicio explicație, doar mi s-a comunicat că trebuie să mă prezint la Jais la ora 9. Acesta îmi studiase *livret matricule* – dosarul personal. În felul acesta, a descoperit faptul că refuzasem inițial să mă ofer voluntar pentru a urma şcoala de paraşutişti, ceea ce în Legiune este privit ca un gest de *mauvaise volontée*[2]. Tot Jais a remarcat faptul că mă comport asemenea unui spectator şi că nu sunt dedicat sută la sută Legiunii – sau cel puțin aceasta fusese, în trecut, impresia lui, însă felul în care m-am comportat de Crăciun îi schimbase părerea. Ştiu că aici cântatul este luat foarte în serios – ceea ce e ridicol! M-a întrebat apoi dacă am vreun vis legat de Legiune. A fost cât pe ce să-i răspund „da, să scap de-aici", însă m-am abținut la timp. În consecință Jais se gândeşte să mă trimită în viitor la şcoala de caporali şi a vrut să vadă reacția mea. Nu mi-am luat niciun fel de angajament – poate, în viitor, dar, deocamdată, nu vreau să fiu caporal şi, de fapt, nimic altceva.

3 februarie 1962

Operațiile au fost suspendate vreme de zece zile, timp în care negocierile de la Evian s-au intensificat. În ciuda acestui

[1] Raportați comandantului companiei (lb. fr.).

[2] Rea-voință (lb. fr.).

fapt, mâine vom merge în munții din apropierea orașului, unde se crede că s-ar afla un spital al rebelilor – tentația e prea mare!

4 februarie 1962

Am părăsit tabăra la ora 7 – afară ploua cu găleata! Înaintam extrem de încet, iar tufișul era aproape impenetrabil. Am parcurs trei kilometri în șase ore, croindu-ne cale, centimetru cu centimetru, cu ajutorul macetelor. În cele din urmă, am descoperit tabăra *fellagha*, care fusese abandonată de curând, însă în clipa în care am ajuns noi acolo, întunericul începuse să se lase cu repeziciune, așa că ar fi fost inutil să pornim în urmărire. Tabăra era superbă, fiind compusă din bordeie ascunse între tufe, având acoperișuri de paie făcute de niște meșteri iscusiți. Înăuntru, bordeiele erau absolut uscate chiar și după cinci zile de ploaie! Am găsit lămpi cu ulei, oale și tigăi – nimic demn de interes. Am dat foc bordeielor, după care ne-am întors în tabăra noastră, ajungând în miez de noapte, uzi, înfrigurați și abătuți.

6 februarie 1962

O lungă cuvântare adresată națiunii de către *le Général* – lucruri serioase. „Algeria trebuie călăuzită către autoguvernare de înțelepciunea francezilor, iar cele două țări vor păstra apoi relații de prietenie, în condițiile în care arabii vor fi independenți, iar francezii vor deține pe termen lung drepturile de exploatare a petrolului și gazelor naturale." În ceea ce îi privește pe *pieds noirs*, speranțele lor s-au prăbușit asemenea unui balon de plumb! Nu le vine să creadă, însă vor trebui să recunoască faptul că zilele lor sunt numărate. Cu toate acestea ei vor încerca, într-un fel sau altul, să tragă de timp – iar înainte să-și ia tălpășița, vor mai provoca destule probleme.

Acum în Algeria e grevă generală. Se pare că atât arabii, cât și francezii participă la aceasta. Magazinele, trenurile, oficiile poștale, până și barurile au încetat să mai funcționeze. Ușile deschise par o invitație adresată celor care aruncă bombe. Nu se știe din ce direcție vin acestea: poate fi o formă prin care OAS își manifestă prezența sau poate fi mâna arabilor, care țin să-l hărțuiască pe De Gaulle până în ultima zi. Cert este că atacurile continuă și devin tot mai dese.

Efectivul OAS crește de la o zi la alta, devenind fără doar și poate o forță de luat în seamă. În Franța, membrii organizației nu se bucură de prea multă simpatie, însă aici beneficiază de sprijinul unui milion de oameni. Nu cred că au puterea de a opri acest proces inevitabil, însă au dorința și energia necesare pentru a-l prelungi.

22 februarie 1962

Au trecut doi ani. Cine spunea că nu voi rezista?

Numărul dezertorilor e în creștere. Se presupune că ei se alătură OAS. Astăzi, la radio s-a anunțat că OAS folosește legionari pe post de asasini, citând cazul unui legionar care a fost judecat și condamnat la zece ani de închisoare pentru uciderea unui avocat. Zece ani pare o pedeapsă blândă – probabil că avocatul era arab!

După două zile

Astăzi, Chauvin și-a pierdut cumpătul și a încercat să-i tragă un pumn caporalului Meyer. Pentru fapta comisă, la noapte va dormi într-un *tombeau*. Atunci când un legionar este trimis, ca pedeapsă, în *tombeau*, acesta trebuie să sape în pământ o groapă de forma și dimensiunile unui sicriu, în care va trebui mai apoi să se culce. Vara, pedeapsa echivalează cu

o moarte prin incinerare, iarna, cu o moarte prin înec. Chauvin va îngheța la noapte și, dacă va ploua, are mari șanse să facă pneumonie.

După două zile

Ieri, m-am plimbat prin satul aflat chiar lângă tabăra noastră. Arabii sunt tăcuți și suspicioși, însă nu agresivi sau ursuzi. Am întâlnit foarte puțini săteni de sex masculin, în afara băieților și a bunicilor acestora. Bărbații s-au retras pe dealuri, așteptând marea zi în care se vor putea întoarce la casele lor fără să se teamă că vor fi amenințați sau bruscați de noi, soldații, sau chiar de *fellagha*. Au fost mult prea mult timp presați din două părți. Nu încetez să mă minunez de ce îmi este dat să văd în aceste sate. Sărăcia este lucie. Casele făcute din chirpici, îngrămădite unele într-altele, par extrem de șubrede: îngheți în ele pe timpul iernii, iar vara te trec toate nădușelile. Ploaia spală ulițele, formând nenumărate pârâiașe care pătrund în cocioabe – însă nimeni nu pare să bage de seamă. Peste tot este noroi și toată lumea e îmbrăcată în zdrențe care atârnă pe trupurile fragile și subnutrite. În tot satul există o singură clădire făcută din cărămidă, școala, care acum este folosită drept grajd pentru vite, însă îmi imaginez că francezii au fost plini de bune intenții atunci când au construit-o. Pe malurile râului din apropiere există mici parcele arabile pe care se încearcă cultivarea orezului, iar mai sus, pe dealuri, am văzut câțiva măslini. Nu există însă niciun sistem de scurgere a apelor pluviale, așa că ploile vor spăla cu timpul tot solul.

Localnicii nu înțeleg despre ce e vorba și nimeni nu are timp să le explice. Francezii au încercat, însă nu destul, iar atunci când totul se va termina, influența avută de aceștia va dispărea cu repeziciune. În schimb, arabii sunt indolenți, iar francezii

au trebuit să se străduiască din răsputeri ca să-i învăţe pe oamenii aceştia ceva. Femeile trudesc; fetiţele aleargă de acasă la fântână şi înapoi cu urcioare pe cap, aşa cum au făcut-o şi strămoaşele lor vreme de sute de ani.

Este impresionant faptul că această ţară, atât de săracă şi de aridă, cu o populaţie atât de ignorantă, mai are un pic şi va îmbrăca mantia împovărătoare a independenţei. În noaptea aceasta însă, atât noi, cât şi ei ne vom afla pe potecile care străbat aceste dealuri, înarmaţi până-n dinţi. Cu toţii mai avem timp să murim pentru o cauză sau alta.

După o săptămână

În vreme ce la Evian discuţiile sunt în toi, aici continuă luptele: în munţi, în deşert, pe străzi. Ceea ce pare să împiedice încheierea unui acord este existenţa OAS – exact acest lucru îşi propun şi membrii acestei organizaţii.

Ieri, în Alger s-au înregistrat două sute de atacuri cu bombă. Una a explodat într-o şcoală şi, cu toate că acolo se aflau mulţi copii arabi, majoritatea erau francezi. În Franţa, incidentul a stârnit un val de durere şi de furie, declanşând inevitabil şi reacţii din partea arabilor. Cum aceştia nu se pot baza pe protecţie din partea jandarmeriei franceze sau a armatei, şi-au pus la punct propriul sistem de apărare. Astăzi, o maşină plină cu arabi a trecut în viteză prin centrul capitalei algeriene; pe cele patru ferestre ale vehiculului au apărut câteva pistoale-mitraliere, care au început să tragă în orice trecător care arăta a european. Peste patruzeci de oameni şi-au pierdut viaţa, mulţi alţii fiind răniţi. Nu sunt de acord cu ce s-a întâmplat, însă înţeleg motivele.

Astăzi, am ucis un mistreţ şi l-am gătit pe jar. Cea mai delicioasă carne din lume, marinată mai întâi cu vin de Mascara din belşug.

„Cessez-le-Feu"[1]

Este 18 martie 1962. După şapte ani de suferinţe, s-a anunţat în sfârşit încetarea focului. Pentru unii, speranţele s-au împlinit, iar visele au devenit realitate. Pentru alţii, acest lucru înseamnă pierderea agoniselii de o viaţă, sfârşitul unei etape şi zorii unui nou început, în multe cazuri, de la zero.

Însă ceasul independenţei nu a sosit încă, iar pentru OAS anunţul poate reprezenta abia momentul iniţial. În fiecare zi dezertează legionari, ceea ce înseamnă că OAS recrutează încă adepţi.

Aşadar războiul din munţi s-a încheiat, dar s-ar putea ca luptele de stradă să se afle abia la început.

Mulţi colonişti se grăbesc să plece în Franţa, luând cu ei tot ce pot cără, însă, în realitate, lasă aici totul. Guvernul francez le promite anumite compensaţii – se poate!

[1] Încetaţi focul (lb. fr.).

Capitolul 9

Interludiu

20 aprilie 1962

Ne-am aşezat tabăra la 160 km sud de Khenchela. În vale, deşertul se întinde, asemenea unui ocean, până la orizontul nedefinit, iar la nord se zăresc munţii Aurès înălţându-se până la cer. Peisajul este dezolant. De patru zile, dinspre sud bate un vânt fierbinte şi uscat. Nisipul roşu al deşertului s-a strecurat peste tot: în saci, în mâncare, în arme, în ochii, urechile şi nările noastre. Glandele noastre salivare nu mai funcţionează, ne-am pierdut pofta de mâncare, iar la sfârşitul zilei ne mulţumim să dizolvăm un plic cu supă deshidratată într-o gamelă plină pe jumătate cu apă şi să dăm zeama pe gât.

Patrulăm în zonă de nouă zile. Conform acordului de încetare a focului, acum *fellagha* au voie să poarte arme în anumite sectoare, iar în altele nu. Acesta este unul dintre sectoarele în care nu au voie să aibă asupra lor armament şi de aceea ei nu se află aici. Sunt convins că prezenţa noastră în zonă ar trebui să însemne ceva, însă nu pot spune ce anume.

La radio se anunţă zilnic numărul victimelor, căci bombele plasate de membrii OAS continuă să facă ravagii în oraşele principale. În urmă cu două zile, Algerul s-a transformat într-o adevărată baie de sânge. Mai întâi au fost atacaţi câţiva europeni care se plimbau în oraşul interzis. S-au produs tulburări.

Soldaţii francezi au sosit, au intrat în panică şi au început să tragă în mulţime. Au murit cincizeci de oameni, iar 130 au fost răniţi.

Armata franceză nu poate controla OAS, însă nu cred că De Gaulle va apela la Legiune. Mă îndoiesc că el şi-ar fi recăpătat încrederea în noi, aşa că vom fi ţinuţi la distanţă de oraşe şi vom fi folosiţi numai în ultimă instanţă.

Armata franceză i-a demobilizat pe toţi soldaţii arabi loiali aflaţi în subordine, care au fost înrolaţi imediat în noua armată algeriană. Prin urmare această armată va trebui să se descurce cu OAS.

Dar şi OAS recrutează oameni. Pierdem încă în mod constant soldaţi care dezertează, iar situaţia se înrăutăţeşte în loc să se îmbunătăţească.

După o săptămână

Acum ne aflăm în Telergma, o localitate aflată la 240 km sud de Oran. Aici se află noua noastră tabără de bază. O cloacă: cel mai apropiat oraş important este Constantine, aflat la o distanţă de circa 30 km. Nu avem voie să mergem acolo – e interzis. În Franţa a mai avut loc un referendum. Întrebarea pusă a fost simplă şi la obiect: dacă Algeria ar trebui sau nu să fie independentă. Rezultatul a fost un *„oui"* fără echivoc. Asta e.

28 aprilie 1962

Se apropie din nou ziua în care se comemorează Bătălia de la Camarón. Fiecare companie pregăteşte mai multe tarabe. Câţiva spanioli au făcut rost de un tăuraş, iar legionarul Nalda a promis că se va lupta cu el. Eu îmi amintesc de eşecul de la Mascara, unde au mai încercat să organizeze o coridă. Nu cred că de data aceasta lucrurile vor fi foarte diferite, însă ideea este interesantă şi i-a readus la viaţă pe pariori. Taurul este favoritul acestora.

29 aprilie 1962

Astăzi, în Alger, a fost capturat generalul Salan, cel care a condus puciul împreună cu Challe. Despre el se spune că a reuşit să ţină în frâu OAS. Odată cu arestarea lui, organizaţia îşi va intensifica ofensiva.

Camarón

De dimineaţă am organizat o mare paradă. Au fost aduşi o mulţime de instrumentişti, iar un general cu patru stele a trecut în revistă trupele. Ofiţerii superiori din armata regulată au venit însoţiţi de neveste ca să vadă cum trăiesc animalele astea de legionari. Evenimentul principal, corida, s-a desfăşurat imediat după prânz în faţa unei mulţimi uriaşe. Arena a fost înconjurată cu baloţi de paie, în spatele cărora spectatorii stăteau înghesuiţi pe patru rânduri. Nalda era îmbrăcat impecabil şi, după câteva pahare de votcă, a păşit, clătinându-se, în arenă. Mulţimea a început să strige, iar taurul a trecut imediat la atac. Nalda a intrat în panică; după ce am văzut taurul, l-am înţeles perfect. Nu mai puţin de douăzeci de spanioli s-au năpustit în arenă ca să salveze onoarea Spaniei atacând taurul cu sticle, mături şi cozi de târnăcop. Taurul a reacţionat luând-o la goană şi străpungând baloţii de paie. Ultima dată a fost văzut fugind de frica morţii pe uliţa principală din Telergma.

În clipa aceea, eu şi Steffen ne-am hotărât să profităm de haosul general, să ne strecurăm afară din tabără şi să ne îndreptăm către Constantine. În doi timpi şi trei mişcări, ne-am trezit pe bancheta din spate a unei maşini care oprise la semnele noastre, îndreptându-ne în viteză către oraş.

Nu am stat prea mult pe gânduri înainte să facem acest gest, pentru că, altminteri, am fi rămas pe loc. Dacă am fi fost prinşi, şansele de a fi consideraţi dezertori ar fi fost mari şi am fi fost cu siguranţă bănuiţi că vrem să ne alăturăm OAS. Oraşul

Constantine este cunoscut ca redută a OAS. Oricum, aceste gânduri nu ne-au trecut prin cap decât mult mai târziu, aşa că am reuşit să ne distrăm de minune.

Seara, în timp ce ne aflam într-un bar, am fost abordaţi de un civil care purta brevetul de paraşutist la rever şi care s-a prezentat ca ofiţer al OAS. A continuat spunându-ne că putea să ne dea de lucru şi că, dacă eram interesaţi, ne-ar fi putut face rost imediat de acte noi. Ne-a garantat apoi că, peste doi ani, vom putea fi repatriaţi în orice ţară vom vrea. Într-un fel, propunerea individului era destul de tentantă. I-am răspuns că ne vom gândi la propunerea lui şi, de cum am ieşit din bar, ne-am decis ca, în cazul în care nu am fi reuşit să găsim în noaptea aceea o maşină care să ne ducă la Telergma, să acceptăm propunerea. Se înnopta în clipa în care mai aveam 16 km de parcurs, pe jos, până la destinaţie.

Chiar înainte să ajungem în Telergma, am fost luaţi în maşină de către un maior din armata regulată. Un om de treabă. Cu ajutorul lui, am reuşit să trecem de patrulele Legiunii aflate atât în sat, cât şi în jurul acestuia.

Când am ajuns în sat, am văzut ceva incredibil: totul era distrus ca în Varşovia anului 1942.

Sătenii fuseseră avertizaţi că se apropie sărbătoarea dedicată Bătăliei de la Camarón şi fuseseră sfătuiţi să ţină barurile şi bistrourile deschise şi să se încreadă în propriul noroc. Doar că localnicii nu au ascultat de aceste sfaturi înţelepte, iar seara, când soldaţii beţi ai regimentului au năvălit în localitate, au fost extrem de dezamăgiţi să găsească toate uşile zăvorâte.

A fost o greşeală psihologică. Legionarii s-au simţit extrem de jigniţi, aşa că au distrus aşezarea.

Vitrinele prăvăliilor au fost sparte; barurile au fost deschise cu forţa, iar sticlele, sparte. Telergma a devenit un loc periculos pentru oricine nu făcea parte din Legiune. Întreaga zonă părea

a fi fost afectată de un dezastru. Membrii poliției militare puteau fi zăriți alergând dintr-o parte într-alta, însă erau complet depășiți numeric și prin urmare nu puteau face față situației.

În clipa în care eu și Steffen am coborât din mașina maiorului, am văzut o coloană lungă, compusă din câteva sute de legionari care se îndreptau, clătinându-se, către tabără, cărând pe umeri „prada": mese, cuiere, aparate de radio, sticle, scaune. Șase dintre ei cărau un tonomat. Nouăzeci la sută dintre legionarii aceia își pierduseră cu totul mințile, iar în lumina slabă a lămpilor stradale, coloana arăta ca o ciudată procesiune medievală.

Deodată, a început să plouă cu găleata, însă aceasta nu i-a descumpănit pe petrecăreți. Odată întorși în tabără, lucrurile au scăpat cu totul de sub control. Toată lumea s-a repezit la bordelul regimentului. Subofițerii încercau să-i țină pe soldați la distanță de acel loc, unde, în mod oficial, nu mai aveau voie după o anumită oră. Prin aer au început să zboare sticle, iar oratori improvizați au ațâțat și mai mult mulțimea. Au început să dărâme cortul, strigând veseli „heirup", până când au reușit. Barul a fost distrus, iar sticlele și paharele au fost sparte sau aruncate. Zgomotul produs semăna cu erupția unui vulcan.

Curvele au început să fugă prin întuneric și prin ploaia torențială, zbierând ca din gură de șarpe, fiecare dintre ele fiind urmărită de vreo douăzeci de bărbați. Toți erau erau uzi până la piele și arătau de parcă tocmai ar fi fost împroșcați cu țiței. Nici în timpul asaltului asupra Bastiliei nu s-a văzut așa ceva.

Apoi, cineva a aruncat două grenade ofensive în mulțime, moment în care a început bătaia. Multor subofițeri li s-au plătit polițe mai vechi. Exact în clipa în care situația devenise incendiară și extrem de periculoasă, și-a făcut apariția patrula, însoțită de vreo zece jeepuri cu soldați, toate având sirenele date la maximum. Exod în masă, oameni fugind de mama

focului prin beznă, poliţiştii militari agitându-şi bastoanele în aer. Distracţia se terminase.

A doua zi

Bilanţul zilei de ieri: cincisprezece legionari dispăruţi cu şase pistoale-mitraliere, două jeepuri şi un camion Dodge. Belgianul Joe, din compania a IV-a, este unul dintre legionarii care lipsesc. Iar ultima veste e că optsprezece dintre băieţii noştri din compania de la bază, din Philippeville, s-au făcut nevăzuţi, luând cu ei echipament radio, nouă pistoale-mitraliere şi trei vehicule. Toate permisiile sunt anulate.

3 mai 1962

Ieri, am fost trimişi într-un marş forţat lung de cincizeci de kilometri, iar azi ne-am întors pe acelaşi drum. A participat întregul regiment. Aşa au încercat să ne stoarcă de vlagă. Căldura a fost absolut insuportabilă. Nouă legionari sunt în comă şi se pare că un soldat din compania a IV-a a suferit un atac de cord şi fie a murit, fie este pe moarte. Se pare că încetarea focului ne-a făcut să ne pierdem condiţia fizică.

5 mai 1962

Steffen şi Charlie Noi se liberează mâine. *La Quille* după cinci ani. Willie nu s-ar fi înrolat în OAS deunăzi, în Constantine, când i s-a oferit ocazia, doar s-a prefăcut – ca şi mine.

Am organizat o petrecere în cinstea lor, care s-a prelungit până când amândoi s-au făcut praf. Sunt înnebuniţi de bucurie la gândul că în curând vor pleca acasă. Ne-au declarat că nu se vor întoarce niciodată în Legiune. Toţi spun asta, însă foarte mulţi nu reuşesc să se integreze în viaţa civilă, aşa că se reînrolează, călcându-şi pe mândrie. A te descurca în viaţă după ce te-ai despărţit de Legiune este o provocare imensă. Întoarcerea

echivalează cu un eşec şi, de aceea, mulţi dintre cei care fac acest pas cer să fie trimişi la alte regimente, sperând ca vechii lor camarazi să nu afle că s-au întors. Uneori, discutăm despre cineva care s-a liberat şi ni-l imaginăm cum se plimbă pe Champs-Élysées, cu trei fete de o parte şi de alta, când, în realitate, el se speteşte în Djibouti, Madagascar sau în alt avanpost al Legiunii.

Oricum, ne vom lua *adios* de la Willie. Mi-a plăcut mult de el şi îmi va lipsi umorul lui. Legiunea are darul de a înlătura barierele pe care le ridică prejudecăţile şi concepţia greşită despre oameni, dând naştere, în schimb, unui sentiment măreţ de camaraderie. Aşa s-au petrecut lucrurile şi în cazul nostru. La sfârşitul celor cinci ani însă, fiecare bărbat îşi urmează calea lui, iar prieteniile devin cu fiecare zi nişte amintiri îndepărtate. Unul dintre cântecele noastre spune aşa: *„Pour oublier il faut partir."*[1] Eu însă nu voi uita niciodată pe de-a-ntregul.

După zece zile

În ultima săptămână am fost plecaţi în misiune la sud de Djidjelli, lângă Texanna, în marele ued Gen-gen. I-am lăsat în urmă pe Willie şi pe Charlie Noi, care ne-au făcut cu mâna în semn de rămas-bun. Mă întreb ce le rezervă viitorul.

Cu toate că suntem ca de obicei în misiune, nu ne aşteptăm să descoperim ceva. Totul nu este decât o farsă. Dacă există vreo raţiune în treaba asta, cu siguranţă ea depăşeşte puterea mea de înţelegere. Tot ce facem este să urcăm dealuri şi să coborâm văi, la nesfârşit, asemenea unor asini.

Astăzi, Grueber s-a prăbuşit în timpul marşului. A rămas inconştient în arşiţa zilei. Nimănui nu i-a părut rău – este un personaj infect.

[1] Ca să uiţi, trebuie să pleci (lb. fr.).

După trei săptămâni

Ne-am mutat tot echipamentul de la Philippeville la Telergma. Ieri am fost şi eu în Philippeville, probabil pentru ultima dată. Într-un bar, am dat peste cineva care cunoştea întâmplător familia Serve şi pe câţiva dintre prietenii acesteia. De fapt, individul părea să cunoască pe toată lumea din oraş. Mi-a confirmat faptul că familia Serve a plecat în Franţa. Din câte îmi dau seama, toată lumea a plecat – oraşul seamănă cu o morgă. Iar astăzi, în zori, am ieşit în marş pe poarta cazarmei Camp Pehaut pentru ultima dată, cântând imnul Regimentului II Paraşutişti. Marea se afla în faţa noastră, iar noi ne-am continuat marşul la vale, către şoseaua principală, acolo unde ne aşteptau camioanele. Tabăra rămăsese în urma noastră, devenind deja o amintire în clipa în care am ajuns la poalele dealului. Ne-am continuat apoi drumul către Telergma. Capitolul Philippeville s-a încheiat. Am trăit acolo câteva momente plăcute, pe care mi le voi aminti întotdeauna. Doar că zilele însorite petrecute pe plaja de la Stora par să fi fost într-o viaţă precedentă – sau pe vremea când eram om.

6 iunie 1962

Timpul trece parcă şi mai încet pe măsură ce ne apropiem de momentul declarării independenţei. Acum, că procesul a devenit inevitabil, mi-aş dori ca el să se desfăşoare cu rapiditate, pentru ca noi să putem încheia o etapă a vieţii noastre şi să trecem la următoarea. Aşteptarea aceasta seamănă cu alergatul pe loc.

Am fost în misiune la frontiera cu Tunisia vreme de zece zile. Primul convoi de *fellagha* a primit permisiunea să intre în Algeria din Tunisia. Graniţa a fost deschisă vreme de două zile. Mii de arabi deplasându-se pe propriile picioare, o coloană de camioane şi maşini care se întindea până la orizont s-au mişcat încet, zi şi noapte, în cele patruzeci şi opt de ore.

Iar când porţile s-au închis din nou, ne-am răspândit de-a lungul gardului de sârmă ghimpată şi am rămas acolo în linişte, pe tot parcursul nopţii, ca să ne asigurăm că nu abuzează nimeni de primirea făcută.

Există deja semne limpezi că europenii nu vor avea zile bune aici odată de algerienii vor redeveni stăpâni pe situaţie. Prea multă ură s-a adunat în aceşti ultimi ani, ca să poată fi ştearsă din inimile oamenilor prin semnarea unui tratat de pace. Răzbunarea e ceva omenesc. Atunci când am părăsit Philippeville, în tabără a rămas o mică unitate, care trebuia să se ocupe de curăţenia finală. În ultima noapte petrecută acolo, doi legionari au fost atacaţi în Philippeville. Unul a reuşit să scape, celălalt a fost decapitat.

White a fost în ultimul camion care a plecat de la Philippeville. Mi-a povestit că, în ultima zi petrecută acolo, câţiva dintre ei s-au dus în cimitirul oraşului ca să smulgă buruienile crescute pe mormintele legionarilor. Probabil că mormintele acelea nu vor mai avea nicicând parte de îngrijire. Iar arabii nu vor fi mulţumiţi decât în clipa în care iarba le va năpădi cu totul, făcându-le să dispară de pe faţa pământului.

Mi-a fost dat să simt duşmănia lor într-un context ciudat, pe când mă aflam în Souk-Ahras. Într-o după-amiază de duminică, eu şi Pavlicic eram în oraş şi, la un moment dat, am ajuns în dreptul unei moschei mari, în care ne-am decis să intrăm din pură curiozitate. Ne-am dat jos bocancii şi ne-am arătat respectul făcând plecăciuni adânci în faţa muftiului care ne-a întâmpinat în clipa în care am păşit înăuntru. Amândoi purtam uniformele de paraşutişti şi, cu toate că bătrânii aflaţi acolo erau în mod evident uluiţi să ne vadă, ne-au făcut semn să venim şi să ne aşezăm în cercul lor, pe un covoraş întins în mijlocul încăperii. Ne aflam de fapt într-o sală plină cu o mulţime de covoare extraordinare,

pe care oamenii stăteau în şezut sau îngenuncheaţi, părând să mediteze. Bătrânii arătau splendid şi, ascunzându-şi neîncrederea în spatele unor bărbi lungi şi albe, ne-au întins mâinile într-un gest de prietenie. Am stat acolo o vreme, vorbind despre religie – am căzut de acord că fiecare dintre noi avea felul său de a se ruga, însă credinţa în existenţa unei divinităţi era comună. Bătrânii aceia erau nişte oameni buni, absolut sinceri în tot ceea ce spuneau. Nu am simţit nici urmă de animozitate. Dimpotrivă, cred că nutreau în legătură cu noi sentimentele pe care le nutream eu în legătură cu ei. Se crease o atmosferă plină de bunăvoinţă. Dar aceasta nu a durat prea mult. Deodată, unul dintre arabi s-a apropiat de noi spunându-ne în şoaptă că afară îşi făcuse apariţia o patrulă şi că se cocea ceva, aşa că era bine să plecăm imediat. Ne-am luat la revedere de la oamenii aceia grozavi şi ne-am pus repede bocancii în picioare.

Afară, am fost uimiţi să vedem o uriaşă mulţime de arabi, iar expresia de pe feţele lor nu era prea prietenoasă. Atmosfera de bunăvoinţă se risipise cu totul, iar eu mă pregăteam pentru tot ce putea fi mai rău. Nu exagerez deloc dacă spun că, în clipa aceea, atât eu, cât şi Pavlicic ne-am aflat la un pas de moarte. Apoi, uşa moscheii s-a deschis şi cel mai bătrân dintre arabii pe care îi întâlniserăm înăuntru a ieşit afară, în faţa mulţimii, strângându-ne amândurora, cu prietenie, mâinile, în semn de rămas-bun. Noi ne-am simţit extrem de uşuraţi; în acelaşi timp, mulţimea, văzând cum ne binecuvântează bătrânul, a început să ne facă loc fără prea mare tragere de inimă. Ne-am strecurat încetişor printre arabii adunaţi în faţa moscheii, abţinându-ne să o luăm la fugă. În cele din urmă, am trecut de colţul străzii şi am început să alergăm ca apucaţii. Va mai trece ceva vreme până când voi mai intra, neinvitat, într-o moschee.

15 iunie 1962

Trei caporali şi opt legionari au fost arestaţi pentru că au vândut arme OAS. Acest lucru se întâmpla de ceva vreme. Cea mai blândă condamnare la care se pot aştepta este de opt ani într-o închisoare civilă. O condamnare pronunţată de un tribunal civil nu reduce durata serviciului pe care condamnatul trebuie să-l presteze în cadrul Legiunii, aşa că, după ispăşirea pedepsei, acesta poate fi adus înapoi ca să-şi onoreze până la capăt contractul. O temă de meditaţie pentru ei în timpul pe care îl vor petrece după gratii.

Colac peste pupăză, de la Marsilia ne-au parvenit nişte veşti cutremurătoare: Willie Steffen şi Charlie Noi au fost arestaţi pentru că au jefuit o bancă folosindu-se de pistoale-mitraliere. Treaba asta mi se pare complet lipsită de sens. E o prostie prea mare ca să fie adevărată. Chiar dacă au fost puşi să comită această spargere de cineva din OAS, cum se lasă a se înţelege, eu tot nu pricep cum au putut să facă aşa ceva. Cu numai câteva săptămâni în urmă, se bucurau gândindu-se la libertate, la şansa unui nou început, iar acum să aud că amândoi au dat cu piciorul la tot. Ce nebunie!

Astfel, de acum înainte, când mă voi mai gândi la Willie, nu o să mi-l mai imaginez, aşa cum aş vrea, bând cu nesaţ bere la Heidelberg sau dansând cu *fräulein*[1]-ele pe masă. În schimb, mi-l voi închipui stând într-o celulă, după gratii. E un tip agitat şi plin de energie – zece ani de închisoare îl vor omorî cu siguranţă. Era la fel ca mulţi dintre noi, cei rămaşi aici – indivizi care nu dau doi bani pe viaţă. Presupun că şi eu sunt la fel. Asta se datorează probabil faptului că nu avem nicio responsabilitate, nicio grijă şi, în acelaşi timp, nu ne pasă de nimic.

[1] Domnişoarele (lb. germ.).

Cu atât mai puțin o să-i pese lui Willie de propria viață când va ieși din închisoare. Oricum, atunci va fi prea târziu pentru el – pentru că va fi deja un om mort.

2 iulie 1962

Ziua Independenței. După atâta amar de vreme, în sfârșit a sosit – în ciuda tuturor și a toate. Șapte ani de lupte s-au încheiat. Lumea începe să învețe că independența față de marile puteri nu se poate obține decât prin forță.

Până la urmă însă, rezultatul este același. Oare de ce puterile coloniale nu negociază mai devreme, pentru a ajunge astfel la înțelegeri mai avantajoase? Francezii au primit acum în concesiune baza navală Mers el-Kébir și drepturile de exploatare a petrolului din Sahara pentru o perioadă de cinci ani, apoi se va termina totul după mai bine de un secol de investiții.

Astăzi, OAS nu s-a manifestat în nici un fel. Probabil că și lor li se pare inutil să continue lupta. Trebuie să recunoască faptul că totul s-a sfârșit. Arabii sunt cuprinși de euforie. Noul steag al Algeriei atârnă la fiecare fereastră, iar pe străzi lumea dansează de bucurie.

După o lună

În ziua următoare declarării independenței, am făcut o demonstrație cu parașuta la care au fost folosite douăzeci de avioane. Dumnezeu știe ce or fi simțit arabii în clipa în care au văzut sute de parașutiști venind de sus asupra lor. Pentru mine, acesta a fost cel de-al douăzeci și cincilea salt. Din ziua aceea, nu s-a mai întâmplat nimic notabil: umblăm din loc în loc, fără să știm care va fi următorul pas.

Când, după o luptă sau un război, vine pacea, lumea, de multe ori ambele tabere, se bucură. Oamenii se întorc la casele lor, își continuă viața din punctul în care o lăsaseră înainte de

începerea războiului şi se pregătesc de un nou început. Viaţa lor capătă din nou sens. În Legiune nu este aşa, dimpotrivă. Viaţa se opreşte. Dintr-odată, nu mai există niciun ţel, nicio direcţie. Uimirea este repede înlocuită de plictiseală, care este copleşită de o rapidă scădere a moralului. Încep să se manifeste nemulţumirile şi tot sistemul se duce de râpă.

În Algeria, războiul s-a încheiat, iar energia care a alimentat atâta vreme maşinăria de luptă a Legiunii trebuie să fie îndreptată către altceva. Energia neeliberată poate irupe oricând. Coloniile franceze rămase sunt puţine la număr şi, din câte ştiu eu, nu se confruntă cu probleme. Aşa că nu avem ce căuta acolo. Se vorbeşte despre o mişcare de independenţă în Madagascar, însă francezii nu par pregătiţi să o ia de la capăt. Bătaia de cap provocată de Indochina şi Africa de Nord a fost lungă şi costisitoare, chiar dacă în ambele cazuri au fost folosiţi legionari.

Moralul este scăzut, iar dezertările nu mai contenesc. Nu ştiu dacă OAS mai recrutează legionari sau dacă aceştia pleacă pur şi simplu acasă.

Am întâlnit o grămadă de feţe noi în aceste zile, ceea ce înseamnă că Legiunea încă recrutează oameni. Au ajuns aici şi doi englezi: pe unul îl cheamă Kenny nu-mai-ştiu-cum, iar pe celălalt Bob Wilson. Kenny a fost soldat într-un regiment britanic de paraşutişti, iar Wilson a fost ofiţer. E un personaj interesant, dă impresia că joacă un rol şi de aceea cred că nu e ceea ce şi-ar dori el să pară. Cu toate acestea mă simt bine în compania lui şi mă bucur să văd că ne sunt trimise în continuare întăriri, ceea ce înseamnă că nu vom fi lăsaţi de izbelişte. Amândoi englezii fac parte din compania a II-a.

Şi în secţia mea şi-au făcut apariţia câteva feţe noi, iar mulţi dintre vechii camarazi au dispărut brusc. Poate că dispariţia lor nu a fost de fapt atât de bruscă, însă eu abia acum am observat-o. Pentru că nu mai mărşăluim pe dealuri toată ziua bună

ziua, membrii regimentului pot să se cunoască mai bine. Feţele lor îmi sunt cunoscute, însă nu stătuserăm niciodată împreună suficient de mult timp, într-un singur loc, ca să ajungem să ne salutăm.

Carlsen şi-a făcut din nou apariţia după o lungă perioadă de timp. Pe vremuri, obişnuiam să stau la taclale cu el în *foyer*-ul de la Philippeville. El este danez, vorbeşte bine engleza atunci când e treaz (ceea ce se întâmplă destul de rar în zilele astea) şi este, în general, un om vesel. Apoi avem în secţie un maghiar minunat. Tânăr şi solid ca un taur, nu pare să se sinchisească de nimic. Îmi dau seama că dintotdeauna am admirat această atitudine. Cred că mie îmi pasă de ceea ce se petrece în jurul meu – cu toate că mi-aş dori să pot trata lucrurile cu indiferenţă. Numele tipului este Huber. A ameninţat că îi va face de petrecanie caporalului Guhl; iată încă un motiv pentru care îl simpatizez pe ungur. Îl voi simpatiza şi mai mult dacă îşi va pune în practică ameninţarea.

Ne petrecem seara de cele mai multe ori în *foyer*-ul ticsit de legionari, bând cu nesaţ bere şi cântând marşuri germane. Foarte puţini legionari mai pleacă în oraş în perioada aceasta. Locul este înţesat de soldaţi arabi înarmaţi până în dinţi. Aceştia umblă cu pistoalele-mitraliere aşa cum gentlemenii de la Londra umblă cu umbrele. Poliţia noastră militară nu mai poate folosi acum decât bastoane. E clar că situaţia s-a schimbat radical.

Caporalul-şef Kroll, care e un tip de şcoală veche, s-a ţinut de boroboaţe în ultima vreme. Deunăzi, am luat parte la un exerciţiu cu paraşuta şi ni s-a ordonat ca, la aterizare, să rămânem culcaţi. Kroll a nesocotit ordinul şi a primit opt zile de arest. Nici nu a ieşit bine de acolo, că s-a dus să sărbătorească evenimentul la bordel, unde a dat din nou de bucluc. De fapt, el trebuia să fie de serviciu la bordel – o sinecură pe care subofiţerii o îndeplinesc pe rând, prin rotaţie – însă, cu ajutorul

unei lăzi de şampanie, a reuşit să se îmbete şi el şi să le îmbete şi pe prostituate. În clipa în care s-a aflat că damele, cherchelite, nu îşi mai pot face meseria, s-a stârnit mare tărăboi. Cineva a înşfăcat casa de bani şi a fugit cu ea, făcându-l pe Kroll să-şi descarce pistolul în aer de necaz. Acum, Kroll se află din nou la păstrare, executând încă opt zile de arest. De când s-a înrolat în Legiune, a făcut mai mult de o sută de zile de arest.

În regulamentele armatei franceze se stipulează că, dacă un militar execută mai mult de opt zile de arest, acesta trebuie să se prezinte în faţa unui tribunal special, singurul care poate să-i dea un certificat de bună purtare în clipa lăsării la vatră. În regulamentele acelea, după cuvintele „opt zile", urmează o paranteză în care scrie: *„La Légion Étrangère, cent cinquante jours."*[1] Bătrânul Kroll este foarte aproape de acest număr.

Şi legionarul Ledermann a fost implicat în incidentul de la bordel. De altfel, Ledermann se află întotdeauna în preajmă atunci când e rost de ceartă şi de ceva băutură. Pentru el, consecinţele au fost mai drastice, pentru că nu are pe umeri trese de subofiţer, aşa că acum, noapte de noapte, doarme în *tombeau*. În plus, a primit şi o mamă de bătaie. A rămas cu numai trei dinţi în gură. N-aş paria că nu-i va pierde şi pe aceia într-o lună, două.

20 august 1962

Kroll a comis-o din nou. Fiecare secţie a companiei are un cort-popotă, dar, de la o vreme încoace, cortul nostru a devenit un loc deosebit de agreabil, unde poţi să bei şi să mănânci în tihnă. La început, popota era dotată numai cu strictul necesar, însă, după o vreme, membrii unei secţii au făcut chetă ca să cumpere feţe de masă, farfurii şi pahare. După aceasta,

[1] Legiunea Străină, o sută cincizeci de zile (lb. fr.).

s-au cumpărat maşini de gătit, precum şi un bar, popota noastră devenind un loc în care seara puteai comanda bere, iar dimineaţa puteai mânca o porţie de ouă cu şuncă. De fapt, în scurtă vreme, în secţia noastră aveam o mică şi înfloritoare afacere, iar toate celelalte secţii au început să ne invidieze pentru condiţiile noastre de lux. Barul aducea profit şi, la ocazii speciale, din *la caisse*[1] se scoteau bani cu care se plătea un *apéritif* pentru secţie. De asemenea, ori de câte ori rămâneau fără bani, membrii secţiei puteau negocia cu barmanul să primească împrumuturi fără dobândă. Deveniserăm nişte adevăraţi bancheri. Apoi, cu două zile în urmă, ca din senin, Benoît a dat ordin să închidem. Nu ni s-a dat nicio explicaţie. În clipa în care s-a transmis acest ordin, cei mai mulţi membri ai secţiei erau plecaţi cu diverse însărcinări, însă Kroll şi încă vreo doi legionari se aflau, ca de obicei, la bar, contribuind la creşterea profitului. Nu le-a plăcut defel ce au auzit şi, ca să-şi manifeste nemulţumirea, s-au apucat să facă totul ţăndări. Au spart toate farfuriile şi toate paharele, după care au continuat cu sticlele şi nu s-au lăsat până când nu au sfâşiat şi toate feţele de masă. Ceilalţi membri ai secţiei au privit cu înţelegere acest acces de furie după ce au aflat ce anume îl provocase. Făptuitorii au fost felicitaţi pentru ceea ce făcuseră. Povestea ar fi trebuit să se încheie astfel, însă Caulier, cu gura lui mare, a început să se laude, iar, în cele din urmă, probabil şi cu ajutorul caporalului Guhl, ea a ajuns la urechile lui Benoît. Iar acesta a văzut în cele petrecute ceea ce fuseseră de fapt: o demonstraţie îndreptată împotriva autorităţii. Pe scurt, o rebeliune.

Am fost însă avertizaţi din vreme că şefii noştri plănuiau un contraatac, aşa că am căzut de acord să rămânem uniţi şi

[1] Casă (lb. fr.).

să susţinem că fusese implicată întreaga secţie. Numai Grueber s-a opus.

Avertismentul s-a confirmat şi, a doua zi, lucrurile s-au complicat. Când şefii au văzut că au în faţă o secţie unită, au început să ne interogheze individual. După primele şase interogatorii, taina s-a aflat – cu ajutorul caporalului Guhl.

Guhl este întruchiparea ideii de caporal neamţ. Execută ordinele fără crâcnire, exact şi la timp, fiind incapabil să se abată de la litera regulamentului, chiar dacă împrejurările s-au schimbat între timp. Într-un cuvânt, este o piesă a maşinăriei care a făcut din armata germană ceea ce ştim cu toţii că era.

În orice caz, rezultatul a fost următorul: opt zile de arest pentru cei care au spart farfuriile, propunere care acum se află pe biroul colonelului, cu o cerere de dublare a pedepsei. Subofiţerii implicaţi au primit pedepse ceva mai aspre. Kroll a fost pus să semneze o hârtie prin care i se lua brevetul de paraşutist. Urmează să fie dat afară din regiment, să fie degradat şi, în plus, să execute cincisprezece zile de arest. Toate acestea în ciuda faptului că este unul dintre cei mai decoraţi legionari din companie. A primit *Médaille Militaire* şi *Croix de Valeur Militaire*[1], cu trei stele şi frunză de palmier. Starry, care urma să plece la şcoala de caporali, a fost anunţat că nu va mai putea avansa niciodată în ierarhia Legiunii. Theo şi Caulier sunt şi ei la zdup. O veste bună este că şi Slymer a fost implicat. I s-au luat tresele de caporal, a primit cincisprezece zile de arest, iar după ce îşi va ispăşi pedeapsa, va fi transferat la altă companie. Sper să nu-l mai vedem niciodată.

Părerea mea este că ofiţerii au avut o reacţie exagerată. Cu toate că nu mă aflam la popotă atunci când s-a întâmplat, îmi pot imagina cu exactitate scena. Băieţii au fost luaţi puţin de

[1] Crucea Meritului Militar (lb. fr.).

val şi atât. Pedepsele sunt inutil de aspre. Pentru ceilalţi legionari, *réfectoire*-ul este închis, aşa că mâncăm în poziţie de drepţi, în soare, iar din zori şi până seara suntem puşi la munci grele pe termen nelimitat. În plus, dimineaţa şi seara ni se face inspecţie – atât la lucruri, cât şi la baracă.

În seara aceasta am auzit că cele opt zile de pedeapsă s-au transformat în treizeci, nu în cincisprezece. Cam mult pentru nişte farfurii sparte. *Vive la Légion!*

2 septembrie 1962

Arabii sunt încă extaziaţi de recent dobândita lor libertate. Mă întreb în ce fel li s-a schimbat viaţa. Au început să confişte bunurile franceze şi să şi le împartă între ei. Mai târziu, vor privi în urmă şi se vor întreba unde au dispărut. OAS s-a dat la fund. Numărul dezertorilor din rândurile Legiunii creşte săptămână de săptămână. Noi ne vedem, tăcuţi, de treabă: instrucţie, inspecţie, fotbal, curăţarea armamentului, inspecţie şi din nou instrucţie. Moralul continuă să scadă; nu se întâmplă nimic.

Seara trecută am întârziat la apel. Fusesem să beau ceva în compania bătrânului Carlsen. Tandoi mi-a ţinut locul, fiind numărat de două ori, aşa că am scăpat basma curată. Carlsen însă nu a fost la fel de norocos. Mai târziu, m-am dus la compania lui şi l-am găsit băgat într-un butoi cu apă, păzit de un legionar. Atunci părea destul de vesel, însă azi nu e deloc în apele lui. Şi-a petrecut toată ziua spălând closete cu o periuţă de dinţi şi o bucată de săpun. Nu e un mod grozav de a-ţi petrece timpul. Îi rămân îndatorat lui Tandoi.

Georges Penco s-a întors de la şcoala de caporali, iar acum se fâleşte cu cele două trese verzi de pe braţ. Se simte mai bine şi vorbeşte ceva mai tare.

8 septembrie 1962

Zilele fără activitate continuă să treacă foarte încet. Avem timp să citim şi, mai mult decât atât, să gândim – să facem bilanţul propriei vieţi. Dându-mi seama că mai am doi ani şi încă mai mulţi până la bătrâneţe, am înţeles că e prea devreme să-mi fac planuri de viitor. Nu este însă prea devreme să visez, ceea ce îmi face foarte mare plăcere.

Când voi termina cu Legiunea, voi avea aproape douăzeci şi cinci de ani. Ce gând cutremurător! Până atunci, tinereţea va fi trecut pe lângă mine – nu foarte repede, e adevărat. În clipa aceea, nu voi avea nicio calificare şi nicio experienţă care să mă recomande pentru o anumită muncă. Ce voi face? Prietenii cu care am fost la şcoală vor fi absolvit universitatea, vor fi primit titluri academice şi vor fi cu ani buni înaintea mea.

Nici măcar nu am început să mă hotărăsc ce aş vrea să fac, cu toate că ştiu câteva lucruri pe care *nu* aş vrea să le fac. Probabil că numai printr-un astfel de proces de eliminare oamenii îşi dau în cele din urmă seama ce anume le va produce cele mai mari satisfacţii în viaţă. Cel mai bine este să-ţi vezi de drum şi să te uiţi mai departe la ce se întâmplă în jurul tău.

Acum, în regiment s-a format un grup destul de consistent de vorbitori de engleză. Atunci când nu i se împleteceşte limba în gură, Carlsen face şi el parte din grupul nostru. Mai e un tip din Suedia, pe nume Leif, care bea mereu împreună cu noi. Apoi sunt Kenny, Bob Wilson şi White. Seară de seară, ne întâlnim cu toţii în *foyer*. Adesea nu avem nicio leţcaie, aşa că tragem la sorţi cine dă berea. Cel care pierde trebuie să-şi folosească reputaţia, împrumutându-se de la prieteni, vânzând ceva sau apelând la cămătari – orice, numai să facă rost de bere. Altfel, riscă să fie exclus din grup.

Wilson continuă să mă enerveze întru câtva. E un tip de treabă, însă nu încetează să pretindă a fi ceva ce, de fapt, nu

este. Un efort inutil, care îl coboară în ochii mei. Ar fi trebuit să știe deja că, în Legiune, toți pornim de pe poziții egale și că trecutul nu te ajută în niciun fel. Aici ești așa cum ești. Poate că e prea devreme să-l judec pe Wilson și s-ar putea să mă înșel.

9 septembrie 1962

E seară și așteptăm apelul. Prietenul Ledermann, care de aseară a băut fără oprire și care, dacă între timp nu și-a pierdut cunoștința, probabil că încă mai bea, nu și-a făcut apariția. Mai are aproximativ trei minute să se prezinte. S-a format chiar și un comitet de primire, condus de caporalul Guhl. Este evident că atât el, cât și ceilalți caporali abia așteaptă să-i dea lui Ledermann o bătaie zdravănă dacă va întârzia la apel. Probabil că nu o vor face, pentru că atmosfera generală este proastă și ar fi de ajuns o scânteie ca să se stârnească o revoltă. Sărmanul Ledermann, mereu dă de bucluc. În ciuda faptului că e un mincinos, un pungaș și un milog grețos, fără cea mai mică urmă de demnitate, mie îmi este simpatic.

În gură i-au mai rămas doi dinți, arată de vreo șaizeci și cinci de ani, cu toate că abia dacă are douăzeci și opt și a primit atâtea bătăi, încât i s-a zdruncinat creierul.

Nu vreau să-mi imaginez cum va sfârși Ledermann. Pentru el nu există nici cea mai mică speranță. Aici, viața lui se desfășoară între arest și bar – sărman suflet pierdut, sărman nenorocit. Problema este că nu stă niciodată să cugete, așa că încă nu își dă seama de soarta nenorocită care îl așteaptă – însă într-o bună zi își va da seama.

După o săptămână

Ledermann se află încă în arest. Mai are de executat două zile din pedeapsă. Punem la cale o mică petrecere în cinstea lui, de cum va fi liber. Carlsen a fost numit magaziner la compania

lui, aşa că acum doarme într-un cort separat, în care se află toate lucrurile din gestiune. A transformat locul într-un fel de bârlog al lui, căruia i se spune Clubul Britanic.

24 septembrie 1962

Astăzi, în cortul lui Carlsen, s-a petrecut ceva care m-a făcut să mă întreb cine sunt şi dacă nu cumva am devenit o persoană foarte diferită de cea care credeam că sunt. Nu îmi înţeleg deloc reacţia sau lipsa de reacţie în faţa acestui incident incredibil.

Carlsen are o pisică, iar aceasta i-a mâncat prânzul, care se afla pe o farfurie, în cortul lui, în vreme ce el bea bere pe rupte. Eu mă aflam cu el, făcând acelaşi lucru, însă eram încă treaz, în vreme ce lui Carlsen îi sticleau deja ochii de la băutură. În clipa în care a observat că pisica i-a mâncat prânzul, a apucat-o de gât, ţinându-o la distanţă şi înjurând-o de mama focului.

După vreun minut, mi-am dat seama că danezul sugruma pisica, în vreme ce eu asistam la scenă fascinat. Trupul pisicii atârna în aer, apoi, aproape cu încetinitorul, aceasta şi-a încovoiat spinarea şi şi-a ridicat labele din spate, cuprinzând încheietura mâinii lui Carlsen şi, tremurând, şi-a înfipt adânc ghearele în antebraţul acestuia, făcându-i o zgârietură lungă. În tot acest timp, Carlsen a rămas nemişcat. Faţa îi era încordată, fruntea îmbrobonită, iar ochii îi rămăseseră fixaţi asupra pisicii, în vreme ce continua să o ţină cu mâna întinsă, strângând-o din răsputeri şi storcând-o de viaţă. Eu nu am schiţat nici un gest, nici nu aş fi putut. Pisica continua să-i zgârie braţul lui Carlsen, sfâşiindu-l, astfel încât, în scurt timp, acesta a devenit o masă de carne însângerată. Scena devenise absolut înfiorătoare şi, cu toate acestea, eu am continuat să stau nemişcat. Apoi, într-un târziu, Carlsen a aruncat pisica pe jumătate moartă, după care a luat de pe masă baioneta şi a înfipt-o în pieptul animalului căzut pe spate, ţintuindu-l astfel la

pământ. Tot cu o mişcare înceată, pisica şi-a ridicat cele patru labe tremurând şi sfâşiind încheietura mâinii lui Carlsen până aproape de os, într-o ultimă şi disperată încercare de a se salva.

Carlsen părea să nu simtă durerea; figura lui era imobilă, îndârjită, cadaverică şi plină de sudoare. A scos cuţitul din pieptul pisicii, după care a strivit capul acesteia cu călcâiul bocancului – o dată şi încă o dată, până când animalul a încetat să se mai mişte. Am ieşit din cort fără să scot o vorbă, întorcându-mă la companie. Nu simţeam nimic faţă de Carlsen, nici faţă de pisică nu simţeam ceva anume. Nu mai simţeam nimic. Emoţiile mele muriseră şi, cu toate acestea, mintea îmi spunea că tocmai asistasem la ceva absolut oribil. Nu îmi vine să cred că acesta sunt eu; că simţurile mele s-au tocit într-un asemenea hal, că nu îmi mai pasă de nimic şi că de principiile mele s-a ales praful. Chiar, unde sunt principiile mele? Dumnezeule, înfiorător gând.

Trei săptămâni mai târziu

Dacă porneşti la drum pe şoseaua principală care pleacă din Oran către vest, de-a lungul coastei, vei trece pe lângă uriaşa bază navală de la Mers el-Kébir, iar după vreo treizeci de kilometri, vei ajunge în micul oraş Aïn el-Turck, care nu are prea multe de oferit, în afară de un hotel murdar, patru sau cinci baruri, o stradă principală plină de praf şi o plajă pustie. La vreo cincisprezece kilometri de Aïn el-Turck, se află satul Bou-Sfer, care are şi mai puţine de oferit. Acum, în Bou-Sfer nu mai trăieşte nimeni, aşezarea arată ca un sat-fantomă, fiind compusă din mai multe cocioabe şi din câteva clădiri făcute din cărămidă – fostele case de vacanţă ale francezilor din Oran. Plajele din apropiere se numără printre cele mai frumoase şi mai sălbatice din Algeria, însă toată această frumuseţe este cumva umbrită de casele năruite din sat. Acestea creează o atmosferă

de neliniște, de parcă aici s-ar fi întâmplat cândva ceva urât, iar lumea a plecat ca să uite. Un drum iese din sat și urcă spre o câmpie costieră, care se întinde cale de mai mulți kilometri, până la poalele unor munți albaștri care se văd la orizont. Această câmpie este acum locul în care ne-am stabilit tabăra.

Acum trei săptămâni, când am sosit, aici nu se găsea nimic, doar praf și viță-de-vie uscată, o viță veche, cu rădăcini noduroase, care își făcuseră cale către adâncul pământului vreme de ani și ani.

În ultimele treizeci de zile, am luat cu asalt aceste vii, năpustindu-ne asupra lor cu târnăcoape și lopeți, muncind, înșirați, din zori și până la apus. Uneori, puteau fi numărați și câte două sute de legionari așezați în linie, trupurile lor înălțându-se și coborând cu fiecare lovitură de târnăcop, asemenea unor valuri care se sparg de țărm. E un adevărat spectacol să vezi cum atâția bărbați se mișcă fără încetare.

La prânz se face pauză, moment în care vine un jeep din care se împart rațiile. Le înfulecăm imediat, după care ne întoarcem *au boulot*[1]. Mașina de luptă s-a transformat în buldozer. În plus, dăm dovadă de energie și disciplină și nu avem nevoie de reparații sau piese de schimb, în afara rarelor ocazii în care coada unui târnăcop cedează, rupându-se în două.

Am creat o groapă enormă, plină de praf, în care ne-am așezat corturile. Nu poți vedea aici decât corturi și praf. În unele locuri, acesta e gros de zece centimetri. Orice ploaie, cât de scurtă, va transforma totul într-o mocirlă, în care ne vom mișca cu greu și care ne va înghiți cu totul.

Cu timpul, această tabără, care acum seamănă cu paradisul unor nomazi, va deveni o rețea de drumuri asfaltate, fire de telefon și canale de scurgere a apei. Corturile vor fi înlocuite cu

[1] La treabă (lb. fr.).

nişte barăci moderne, cu pardoseală de ciment. Perimetrul taberei măsoară zece kilometri şi, de jur împrejurul acesteia, va exista o reţea impenetrabilă de mine şi sârmă ghimpată, iar la mijloc va fi construită o pistă pentru avioane, care ne va asigura evacuarea în cazul în care arabii se vor hotărî să scape de noi. Va fi plantată iarbă, vom avea grădini şi copaci, smulgând naturii încă o bucată de pământ. Aceasta va fi o oază franceză pe pământ algerian.

Ni se spune că acesta este viitorul. Prezentul înseamnă praf, sudoare şi multă plictiseală. Secţia a primit în rândurile ei un nou caporal, care se dovedeşte că a făcut instrucţie la Mascara în acelaşi timp cu mine. Despre el îmi amintesc doar că era un individ singuratic, mai tăcut decât ceilalţi subofiţeri şi pe care cred că îl simpatizasem. Îl cheamă Trainée şi este italian. Îşi amintea bine de mine şi m-a surprins spunându-mi că a auzit că aş fi murit la Medina. Dacă mă gândesc la felul în care mă simt acum, poate că nu ar fi fost chiar atât de rău.

16 octombrie 1962

Astăzi am primit o scrisoare de la vechiul meu prieten Alister Hall. Îmi spune că va pleca în Italia împreună cu logodnica lui, Julia, şi cu maică-sa. Vor sta în vila părinţilor lui şi crede că ar putea să dea o fugă până aici, pentru câteva zile, în pofida opoziţiei vehemente a celor două femei. Întâmplarea face că, în curând, va fi rândul meu să primesc o permisie, iar în Bou-Sfer tocmai a fost organizat un nou centru de odihnă pentru legionari. Aş fi preferat Aïn el-Turck, însă acolo nu avem voie să mergem decât duminica.

Ideea că vechiul meu prieten Al ar putea veni aici este pur şi simplu incredibilă. Mă simt un alt om. I-am trimis o scrisoare de răspuns, în care i-am spus să se grăbească. Nu cred însă nici

o clipă că va veni. Gândul că ar putea face asta este în realitate cel care mă binedispune.

După trei zile

Am primit permisia, care va începe efectiv peste două zile. Cu toate că va trebui să stau în Bou-Sfer, voi avea voie să mă duc în Aïn el-Turck în fiecare zi, până la ora 22. I-am scris lui Alister spunându-i că i-am rezervat o cameră la Hotelul Saint Maurice din Aïn el-Turck. Administratorii sunt o familie destul de drăguță de francezi, care trăiește aici de ani de zile. Nepoata proprietarului este o foarte atrăgătoare fată de douăzeci de ani, pe nume Jacqueline. Le-am spus că rezervarea este provizorie și că, dacă prietenul meu va sosi, ar fi pentru mine o adevărată minune. Au înțeles despre ce este vorba, însă, cum în clipa de față în hotel este cazată o singură persoană, oamenii nu cred că rezervarea mea le va încurca socotelile.

Este posibil ca Alister chiar să-și facă apariția. Dacă ar fi fost vorba despre oricine altcineva, probabil că nu m-aș fi deranjat să fac rezervarea. Dar el este un amic cu totul special și știu că, dacă el ar fi fost în locul meu, iar eu în locul lui, aș fi venit să-l văd orice s-ar fi întâmplat.

21 octombrie 1962

Fantastic, incredibil, minunat – vine! Astă-seară, Jais m-a chemat de la Bou-Sfer și mi-a înmânat o telegramă. În ea se spunea simplu: „Sosesc Oran 1930 pe 22/10 – Alister." Asta pică mâine. Nu îmi vine să cred că prietenul meu se va afla mâine aici.

Jais mi-a pus sute de întrebări, vrând să știe cine este amicul ăsta al meu și ce se petrece de fapt. I-am explicat că este vorba despre un ofițer din Regimentul 21 Lăncieri al armatei britanice, aflat în permisie, că este un vechi prieten al meu și

că aş dori ca restul permisiei să-l petrec în Aïn el-Turck. Nu mi s-a dat voie, însă Jais l-a sunat pe maiorul Debiré, care a fost de acord să-mi petrec noaptea următoare în oraş. În mod evident, cei doi se tem să nu creeze un precedent. Apoi, presupun că, din cauza dezertărilor din ultimele luni, nu le-a fost deloc uşor să ia o decizie în ceea ce mă priveşte. Oricum, după standardele Legiunii, mi s-a făcut deja o concesie. Jais mi-a mărturisit că i-ar plăcea să-l întâlnească pe Alister în perioada în care acesta se va afla aici, iar eu i-am promis că-l voi aduce în tabără. Pentru Alister, experienţa va fi extrem de edificatoare. Probabil că şi pentru Jais.

Seara următoare

În clipa în care am ajuns la Hotelul Saint Maurice, Alister se afla deja acolo. Stătea în restaurant, aşezat la o masă de la fereastră şi consumase deja o jumătate de sticlă de şampanie. Purta un costum tropical imaculat, unul dintre cele mai bune din Hong Kong. Arăta pur şi simplu minunat. Ce întâlnire! Blücher şi Wellington, Stanley şi Livingstone, iar acum Murray şi Hall. Ne-am măsurat de nenumărate ori din priviri. Îmi este imposibil să redau aici bucuria, senzaţia pe care am trăit-o în clipa în care ne-am strâns mâinile. Aveam atât de multe amintiri plăcute din trecut, râseserăm împreună de atâtea ori, iar acum eram puşi într-o situaţie pe care nu ne-am fi imaginat-o niciodată, cu toate că era aievea. Întâlnirea noastră avea ceva ireal. Cred că, vreme de câteva secunde, am rămas amândoi complet zăpăciţi. Pur şi simplu nu ştiam de unde să începem. Trecuse atâta timp – un timp amplificat de zece ori de dramatica schimbare a circumstanţelor. Înainte, nişte tineri adolescenţi care făceau primii paşi în cluburile de noapte londoneze, încântaţi de faptul că scăpaseră de şcoală. Acum, mult mai maturizaţi şi într-un cadru foarte diferit,

străin pentru amândoi. Pentru o clipă, mi-a fost foarte greu să accept realitatea.

Seara a fost absolut memorabilă – am povestit ce s-a întâmplat în anii din urmă, am vorbit despre toți prietenii noștri comuni și ne-am amintit de zilele fericite din trecut. M-am simțit brusc transportat înapoi în Anglia. Legiunea dispăruse, iar eu mă întorsesem acasă.

Nu voi uita niciodată această întâlnire. Am stat de vorbă toată noaptea, fără pauză. Îmi amintesc că, în tot acest timp, mă gândeam că am un prieten extraordinar, care făcuse un gest cu totul neobișnuit venind să mă viziteze. Câți alți oameni ar veni în Algeria doar ca să vadă un prieten înrolat în Legiunea Străină?

23 octombrie 1962

De cum ne-am trezit, am fost preluați de un camion aparținând armatei regulate și duși în tabără. Am trecut de intrarea principală. Toți se uitau la noi. Cu costumul lui tropical gri-cenușiu, Alister părea venit dintr-o altă lume. Am ajuns la cortul lui Jais, iar eu am făcut prezentările. Jais a fost încântător. Nu știa o boabă engleză, iar Alister nu știa o boabă franceză, însă, mulțumită mie, mesajele lor de simpatie au ajuns de la unul la celălalt. În cele din urmă, Alister l-a rugat să-l lase pe bunul lui prieten Murray să rămână în Aïn el-Turck câteva zile. Acest amănunt era extrem de important, pentru că l-ar fi determinat pe Alister să-și întrerupă sau să-și continue vizita. A încercat să fie cât mai convingător, explicând că bătuse un drum lung ca să ajungă aici și că nu-i venea să creadă că Legiunea nu mi-ar putea permite o clipă de răgaz, atât de necesară. Și-a dat apoi cuvântul de englez și de ofițer că nu voi fugi, după care mi l-am dat și eu.

În mod evident, Jais mi-ar fi dat învoirea cerută, însă nu avea autoritatea să o facă, aşa că a început să învârtă manivela telefonului şi a cerut să vorbească cu Debiré. După o lungă discuţie cu acesta, răspunsul final a fost „nu". Ce lovitură.

Ne-am luat rămas-bun de la Jais, după care Hall s-a dus imediat la cortul lui Debiré. Nu avea de gând să se lase păgubaş. Eu mă simţeam foarte stânjenit, pentru că, dacă lucrurile nu ar fi mers aşa cum ne doream, oalele s-ar fi putut sparge în capul unei singure persoane. Deocamdată, era evident că superiorii mei aveau să-l trateze cu respect, curtoazie şi prietenie pe acest ofiţer englez – însă dacă s-ar fi întâmplat cea mai mică neplăcere, aceasta s-ar fi răsfrânt asupra mea imediat ce Alister ar fi părăsit tabăra.

Am trecut pe lângă o santinelă uluită, intrând în cortul comandantului, iar Hall a cerut să-l vadă pe Debiré. Legiunea nu este obişnuită cu astfel de situaţii. În plus, Debiré este acum doar locţiitorul colonelului Channel, plecat în concediu, în vreme ce comandantul de facto este Arnaud de Foïard. Eu, ca legionar, nu am avut niciodată de-a face cu De Foïard, însă reputaţia lui de ofiţer de prim rang şi de om dintr-o bucată nu are egal în întreaga Legiune, iar eu ştiam preabine acest lucru. De Foïard este plămădit din acel aluat pe care bărbaţii îl admiră, iar în regiment se bucură de respectul tuturor.

După multă vânzoleală, Hall a fost condus până la urmă în biroul lui De Foïard, unde a dat ochii atât cu marele om, cât şi cu Debiré. Eu am rămas afară. Cei trei au stat acolo o oră şi s-au înţeles de minune. S-au servit băuturi, iar discuţia despre meritele cavaleriei engleze şi ale Legiunii Străine a stârnit admiraţia reciprocă. Pentru toate acestea, l-am apreciat foarte mult pe Hall. Aceşti oameni sunt nişte veterani şi a-i juca pe degete în felul acesta nu este deloc o treabă uşoară. Am fost cumva mândru şi că şefii mei au cedat în cele din urmă. Nu

m-au dezamăgit şi, în acelaşi timp, i-au făcut lui Hall o bună impresie, cu nimic mai prejos decât impresia pe care acesta le-a făcut-o lor.

În urma întrevederii, decizia iniţială a fost anulată, iar eu am primit cinci zile de permisie în Aïn el-Turck. De Foïard m-a chemat în biroul lui, în absenţa lui Alister, ocazie cu care l-am văzut pentru prima dată de aproape. Mi-a spus că auzise o grămadă de lucruri bune despre mine. Totul a mers ca pe roate! Am avut impresia că urma să mă înainteze la gradul de căpitan. Mi-a spus că doreşte să fie cât se poate de limpede că nu îmi autorizase permisia în Aïn el-Turck din pricina sosirii prietenului meu, ci ca răsplată pentru serviciul adus de mine Legiunii în ultimii doi ani şi jumătate. Argumentul acesta mi-a arătat că De Foïard este şi un fin psiholog, ceea ce l-a înălţat şi mai mult în ochii mei. Există oameni cu care simţi că poţi comunica de la prima întâlnire, iar De Foïard este cu siguranţă unul dintre ei. Nu pentru că se arătase generos cu mine, ci pentru ceea ce văzusem eu la el. Oamenii care, având putere, o folosesc cu înţelepciune sunt rari, iar atunci când te afli în faţa lor, te simţi bine.

În clipa în care am ieşit din cortul comandantului, am dat nas în nas cu sergentul-şef Grandys, aşa că i l-am prezentat pe Alister. Grandys e polonez şi îi spusesem dinainte că Alister urma să-mi facă o vizită. A fost încântat să întâlnească un ofiţer englez, aşa că ne-a invitat să-l însoţim, puţin mai târziu, la popota subofiţerilor ca să ne ofere ceva de băut. Uitasem cât de mult îi iubesc polonezii pe britanici.

Prin urmare, două ore mai târziu, beam bere la popota subofiţerilor cu cei mai buni dintre aceştia. Au fost cât se poate de primitori. Toţi: nemţi, italieni, spanioli, unguri şi polonezi. Aceşti veterani cu expresii dure l-au tratat pe Alister de parcă ar fi fost unul de-ai lor. Mulţi dintre ei vorbeau limba engleză.

Cred că Alister era năucit, însă îi făcea mare plăcere să se afle acolo. Eu mă mulţumeam să privesc uluit întreaga scenă, realizând absurdul situaţiei. Nu avea niciun sens, şi cu toate acestea era aievea. Îmi amintesc că, la un moment dat, mi-a trecut prin minte faptul că Alister va povesti întâmplarea aceasta până la sfârşitul vieţii lui. Cine ar putea inventa o asemenea poveste?

În cele din urmă, a trebuit să ne urnim din loc, iar Grandys ne-a condus cu Chevrolet-ul lui decapotabbil, albastru-strălucitor, până la Aïn el-Turck. Plutonierul Simsky, de asemenea polonez şi bun prieten cu Gradys, ne-a invitat să bem împreună o cafea, a doua zi, în Aïn el-Turck. Simsky răspunde de corespondenţă, aşa că în fiecare zi trece cu jeepul prin Aïn el-Turck în drum spre Oran, de unde preia corespondenţa. Este un om extraordinar. A luptat alături de britanici în al Doilea Război Mondial şi crede despre noi că suntem cei mai minunaţi oameni din lume – fiind întrecuţi, poate, doar de polonezi. Se pare că britanicii au prieteni în locuri dintre cele mai stranii şi mai îndepărtate. Un lucru demn de ţinut minte.

După patru zile

Ne-am distrat de minune. Fiecare zi începe la ora 9, cu un aperitiv pe care-l savurăm, în compania bătrânului Simsky, la „Palm Beach", barul de la colţul străzii principale. Am făcut o pasiune pentru Ricard, iar în ultimele zile, datorită nouă, vânzarea acestei otrăvi a atins noi culmi. În timpul săptămânii, în Aïn el-Turck nu întâlneşti picior de legionar, aşa că ne-am făcut o reputaţie aparte printre militarii din armata franceză regulată. În cele câteva ocazii în care a fost cât pe ce să le dăm de furcă poliţiştilor militari, faptul că un legionar se afla în compania unui ofiţer britanic a fost suficient să ne scape de necazuri.

Într-o seară, eram într-un bar, cântând de mama focului, până la ora două, împreună cu militari din armata regulată, *You are My Sunshine, It's a Long Way to Tipperary, Sunny Boy, Old Man River, Glory, Glory, Alleluia* şi altele – când, deodată, şi-au dat seama că trebuie să se întoarcă la garnizoană, aşa că francezii au fugit mâncând pământul. Eu şi cu Alister am rămas singuri, în mijlocul străzii principale.

Imediat şi-a făcut apariţia poliţia militară. Şeful patrulei era pus pe ceartă. Avea o cicatrice lungă pe o parte a feţei, ceea ce nu a fost în măsură să relaxeze atmosfera. Încă de la început, a dat semne că avea să ne creeze probleme. A cerut să ne vadă actele şi era clar că, după mintea lui, Hall nu putea fi decât un legionar dezertor. Actele lui Alister erau la hotel, aşa că Cicatrice ne-a ordonat să ne suim în jeep, spunând că ne va conduce până acolo. În clipa aceea, Hall s-a enervat şi a început să explice că el este ofiţer englez şi că prin urmare nu va călători pe bancheta din spate a jeepului, ci numai pe scaunul din faţă. Mie nu prea îmi plăcea, pentru că, dacă am fi fost arestaţi şi am fi provocat necazuri după ce De Foïard fusese atât de bun cu noi, ar fi trebuit să dau o grămadă de explicaţii. Am încercat să-l potolesc pe Hall, însă băutura părea să-i fi afectat auzul.

Ne aflam într-un impas. Cicatrice încerca să-şi facă o părere despre întreaga situaţie, fiind suficient de inteligent ca să-şi dea seama că s-ar putea ca Hall să fi spus adevărul, aşa că s-a abţinut să-l lovească în cap cu bastonul.

În cele din urmă, am ajuns la un compromis: Cicatrice şi şoferul s-au suit în faţă, eu în spate, iar Hall a mers pe jos. Formam o mică procesiune care înainta încet pe strada principală.

În clipa în care am ajuns la hotel, iar Hall s-a legitimat, Cicatrice a devenit tot numai zâmbete, invitându-ne la bar ca să ne ofere încă un pahar de Ricard, ceea ce am acceptat bucuroşi. Până la urmă, totul s-a încheiat cu bine, însă eu

ştiu din experienţă că deznodământul ar fi putut fi cu totul altul. Din această întâmplare am învăţat un lucru: chestia cu „ofiţerul englez" merge de minune – lumea pur şi simplu nu ştie cum să reacţioneze.

Într-o zi, ne-am dus la bordelul militar, însă santinela nu l-a lăsat pe Alister să intre pentru că era în civil, aşa că prietenul meu a cerut să vorbească cu ofiţerul care comanda garnizoana. Ideea aceasta era destul de periculoasă. Ne permiseserăm cam mult. Eu cel puţin. Aş fi dat orice să se întâmple ceva care să mă facă să dispar de acolo. În cele din urmă, am fost escortaţi în faţa unui colonel din armata regulată, căruia Hall i-a vândut aceeaşi poveste: el este ofiţer englez aflat în permisie, foarte interesat de sistemul de bordeluri al armatei franceze, pe care ar dori să-l realizeze şi în cadrul Regimentului 21 Lăncieri al armatei britanice. Ofiţerul a înghiţit momeala şi i-a oferit lui Alister un permis special – aşa că am intrat amândoi în bordel. Pentru drăgălaşa de Julia, care în acest timp îl aştepta pe Hall în sudul Italiei, ar trebui să consemnez faptul că înăuntru nu s-a petrecut absolut nimic. Am aruncat doar o privire şi am comandat ceva de băut.

Odată, am mers la Oran. Pentru aceasta, eu a trebuit să mă îmbrac în haine civile, ceea ce m-a făcut să mă simt minunat. În plus, ne-am împrietenit la cataramă cu Toto, de la Hotelul „Saint Maurice". Toto este un fel de factotum. Are grijă de tot ce se întâmplă acolo. Verifică mâncarea, organizează personalul, are grijă de oaspeţi – de fapt, el este cel care administrează hotelul. Într-una dintre zile, ne-a invitat la căsuţa lui, acolo unde i-am cunoscut familia şi câţiva prieteni. Am vorbit până târziu în noapte despre Algeria, despre problemele cu care se confruntă ţara şi despre oamenii acestor locuri.

Apoi, ne-am ataşat foarte mult de un tip pe nume Abdel Kadar, care ţine un mic bar pe strada principală. E un om

minunat, cu o mustață uriașă în stil mexican. Prepară unele dintre cele mai delicioase *moules à la marinière*[1] din câte mi-a fost dat să gust.

În aceste zile, am ajuns să nutresc o mare simpatie pentru câțiva localnici. Într-una dintre nopțile petrecute în barul lui Abdel Kadar, am făcut politică cu șase arabi și, pentru prima dată, am simțit că am ajuns să-i cunosc. Nimeni nu a manifestat niciun fel de ostilitate. Cred chiar că am avut de a face cu niște oameni minunați, pe care am ajuns să-i simpatizez.

Totul s-a petrecut atât de repede. Al pleacă mâine. Grandys s-a oferit să-l ducă cu mașina la Oran. Aceste patru zile vor rămâne de neuitat. Am râs tot timpul. Nicicând nu m-am simțit atât de relaxat și de liber. Mă întreb cum își va aminti Alister de această vizită atunci când se va întoarce în Anglia. Nici nu-i va veni să creadă că a fost aievea. Nici mie de altfel. A învățat și puțină franceză, ceea ce îl va face probabil să nu se îndoiască de faptul că a trecut pe aici. Puținele lui cunoștințe de franceză ne-au fost de un real folos în anumite momente. Cea mai folosită expresie a fost *„mon ami, le commandant"*[2], dar în cea mai mare parte a timpului a vorbit în engleză, iar eu am tradus. Expresiile lui preferate sunt „uite, Murray, fă-l pe tipul ăsta să înțeleagă. Spune-i că sunt ofițer englez și vreau să...", „poți face rost de un jeep?" și „Dumnezeule, Ricard-ul ăsta trece prin tine ca un purgativ!".

Astă-seară, ne-am dus din nou în tabără. Grandys și Simsky ne-au invitat iarăși să bem ceva la popota subofițerilor. La fel ca data trecută, am fost bine primiți, iar gazdele noastre s-au comportat ireproșabil. Hall s-a simțit minunat. După aceea, l-am dus în cortul *foyer*-ului. Acolo era o înghesuială de nedescris.

---

[1] Midii în vin alb (lb. fr.).

[2] Prietenul meu, comandantul (lb. fr.).

Toată lumea cânta, se bea bere. Atmosfera era una de tabără minieră, iar Hall, îmbrăcat impecabil, stând printre toţi acei indivizi, arăta extraordinar. Nu părea deranjat de asta, aşa că şi-a păstrat cumpătul, la fel ca ei de altfel. Ar fi fost de ajuns să apară un singur idiot care să aibă chef de scandal, însă nu s-a întâmplat nimic; toţi au fost minunaţi. La sfârşit însă, m-am simţit cumva uşurat. Cred că s-au purtat frumos cu Alister deoarece erau curioşi, fiindcă nu sunt din fire sălbatici şi mai ales fiindcă era prietenul meu. Voi aprecia întotdeauna atitudinea lor, ceea ce mă face să regret cuvintele aspre pe care le-am rostit despre ei. Nu ar trebui să generalizăm şi nici să ne grăbim să-i judecăm pe ceilalţi.

28 octombrie 1962

Alister a plecat la 10.30, după ce am băut pentru ultima oară la „Palm Beach", în compania lui Simsky. Grandys se afla şi el acolo, cu limuzina lui superbă, ca să îl conducă pe Alister în stil mare. Despărţirea a fost grea. Mi s-a părut că, plecând, a luat cu el Anglia, prietenii, valorile şi tot ce reprezintă acestea pentru mine. În clipa în care maşina a trecut de colţul străzii, m-am întors brusc în Legiune, din nou complet singur; după atâta vreme, am rămas un străin, iar acum ştiu că nu voi fi niciodată altceva.

După două săptămâni

De trei zile tot plouă. În corturi, apa ne ajunge până la genunchi. Toate şanţurile de scurgere pe care le-am săpat în ultimele săptămâni s-au transformat în nişte torente care inundă malurile; toată zona arată ca fluviul Mississippi la vărsare. Pompele auxiliare funcţionează degeaba tot timpul nopţii, iar din corturi se pot vedea ieşind şiruri de oameni înarmaţi cu găleţi. În plus, continuăm să săpăm şanţuri şi mai adânci.

Pretutindeni, murdărie şi noroi care alunecă înapoi în şanţuri, de fiecare dată când încerci să-l scoţi cu lopata. Ceas de ceas, continuăm această bătălie, fără să întrezărim nicio speranţă că vom reuşi vreodată să stăvilim apa asta blestemată. În fiecare dimineaţă, găsim totul ud. Noaptea, ne agăţăm bocancii de streaşina cortului, însă a doua zi îi găsim tot plini de apă. La fel ar fi şi dacă i-am agăţa cu tălpile în sus. N-ai cum să opreşti aşa ceva.

Sunt semne că, cu timpul, vom reuşi să stăpânim situaţia. Am început să construim o reţea de drumuri prin tabără, precum şi mai multe platforme de beton pe care să ne montăm corturile. Este o sarcină monumentală, iar legionarii sunt forţa de muncă perfectă pentru aceasta: ieftină, inventivă, neobosită. În fiecare dimineaţă, după apel, instalatorii, meseriaşii, tâmplarii şi toţi cei care stăpânesc o meserie sunt separaţi de noi, iar cei rămaşi sunt împărţiţi în mai multe echipe de lucru. Uneori, mergem pe dealuri şi ne petrecem ziua scoţând pietriş sau nisip ori încărcând camioane cu bolovani, pe care îi aducem înapoi pe şantier, unde îi mărunţim cu ajutorul baroaselor. Alteori, suntem puşi să facem ciment şi ne petrecem toată ziua aruncând cu lopata nisip şi pietriş într-un malaxor. Adesea, muncim până târziu în noapte, la lumina farurilor câtorva camioane. Astfel de lucruri se întâmplă pentru că fac prea mult ciment care trebuie să fie folosit sau pentru că încep să toarne ciment la o platformă nouă, care trebuie terminată pentru ca materialul turnat să se întărească uniform.

Cea mai mare bătaie de cap ne-o dă drumul principal care străbate tabăra. Fiecare companie este responsabilă de câte un segment, iar munca s-a transformat într-o întrecere. Într-una dintre zile, am umplut cincizeci de camioane cu pietre, pe care le-am adus în tabără, le-am aruncat pe drum şi le-am pisat cu barosul, în tot acest timp având parte doar de o pauză de

cincisprezece minute. Caporalii ne supraveghează bând bere şi îmboldindu-ne să muncim. Cu toate acestea, pe măsură ce drumul prinde formă, nu poţi să nu simţi o anumită satisfacţie. Facem o treabă fantastică doar cu târnăcopul şi lopata, cu sudoarea şi forţa braţelor noastre. Vechii egipteni nu ne-ar putea întrece la capitolul productivitate.

12 noiembrie 1962

Ploaia continuă – condiţiile se deteriorează – Stalingrad. Acum s-a lăsat frigul, iar vântul a început să sufle cu putere. Moralul scade odată cu temperatura.

13 noiembrie 1962

Regimentul I Infanterie al Legiunii a plecat în Franţa, unde va forma o nouă bază, la Aubagne. Numele de Sidi-bel-Abbès va fi mereu sinonim cu cel al Legiunii, însă acolo nu a mai rămas nimic din aceasta, poate doar spiritul ei nepieritor. Uriaşul monument dedicat celor morţi, pe care fiecare legionar îl cunoaşte atât de bine, a fost mutat în Franţa bucată cu bucată şi va fi reasamblat în Aubagne. M-am bucurat să aud asta. Ar fi fost o tragedie dacă monumentul ar fi dispărut pentru totdeauna. Această plecare vesteşte sfârşitul misunii Legiunii în Algeria după mai mult de 130 de ani.

15 noiembrie 1962

Ieri seară, ar fi trebuit să fiu de serviciu la bucătărie, însă nu m-am dus pentru că beam în *foyer*. În clipa în care m-am întors în cort, mă aşteptau trei caporali: Guhl, Sot Garcia, care mă face să vomit ori de câte ori îi văd mutra, şi Hebert. În mod obişnuit, cel din urmă nu-i băiat rău în comparaţie cu alţi caporali, însă acum părea cu capsa pusă. Fiecare dintre ei m-a pedepsit cu câte o săptămână în plus de corvezi, pentru o

singură abatere. M-am decis pe loc că sosise vremea să devin şi eu caporal, aşa că am cerut imediat ca, a doua zi, să fiu primit de comandantul regimentului. Celor trei caporali nu le-a plăcut asta, imaginându-şi că voiam să mă plâng de pedeapsa primită, iar eu am refuzat să le explic motivele pentru care intenţionam să-l văd pe comandant.

M-am luat în gură cu cei trei, până când Hebert a spus brusc că, dacă nu îmi tace fleanca, mă scoate afară din cort şi îmi sparge dinţii. În loc să mă potolesc, am continuat să clănţănesc, cu toate că mi-a părut rău de asta. Hebert e un ins de un metru nouăzeci şi şase şi e foarte dur. Odată, în timpul unei încăierări, a muşcat din urechea unuia, lăsându-i numai o jumătate. El zice că asta este specialitatea lui. Oricum, pentru mine era prea târziu, aşa că m-a chemat afară.

În Legiune, atunci când eşti chemat afară, te duci, indiferent cât de mult ţii la dinţi sau la urechi, pentru că, dacă nu o faci, eşti un om mort, eşti considerat laş pe vecie, lucru de care ţi se va aminti în permanenţă. Aşa că am dat să ies.

Înainte să ajung la capătul cortului însă, Tandoi, de care în ultima perioadă m-am apropiat destul de mult, împreună cu Huber mi s-au pus în cale şi mi-au spus că, dacă mai fac un pas, o să dau de naiba. Cei doi sunt şi ei foarte duri, iar eu am vrut să mă strecor printre ei, însă au fost suficient de iuţi ca să mă oprească, prăvălindu-ne tustrei grămadă la pământ. A urmat o luptă în toată regula, din care eu am ieşit cel mai şifonat. În felul acesta însă, am fost oprit să ies afară, slavă Domnului, iar onoarea mea a fost salvată. Este evident că asta avuseseră în minte Tandoi şi Huber: un şiretlic pentru a salva reputaţia unui prieten care ştii sigur că urmează să fie măcelărit. Cred că şi bătrânul Hebert a răsuflat uşurat. Nu este un bătăuş şi ar fi stârnit antipatie dacă ar fi bătut un legionar care

îi ajunge până la buric. Se întâmplă totuşi ca şi eu să fiu un tip destul de dur şi, cu toate că sunt convins că, în cele din urmă, m-ar fi omorât, ar fi durat ceva vreme, timp în care i-aş fi lăsat şi eu câteva suveniruri.

Între timp, Guhl şi Garcia s-au dus la Benoît, ca să se plângă acestuia de atitudinea mea şi ca să fie ei primii care spun ce s-a întâmplat, în cazul în care ar fi urmat să mă plâng comandantului din pricina lor. Este evident că au conştiinţa încărcată.

Azi-dimineaţă, Benoît m-a chemat la ordin şi mi-a dat opt zile de pedeapsă. Vina? Am cerut voie să-l văd pe comandant fără să-i cer mai întâi voie lui Benoît. Apoi a început să îmi tragă un perdaf în legătură cu scandalul din seara trecută. Şi toate acestea pentru că, în mintea lui, şi-a imaginat, împreună cu nenorociţii lui de caporali, că aveam de gând să fac pe victima şi să depun o plângere. Nici măcar nu era adevărat. Când, în cele din urmă, a tăcut, i-am spus că, în urmă cu câteva luni, Jais mă întrebase dacă nu eram interesat să urmez şcoala de caporali. Eu refuzasem oferta, însă acum mă răzgândisem şi nu voiam decât să-i comunic aceasta comandantului.

Benoît a rămas fără replică, iar eu am avut satisfacţia de a-l vedea simţindu-se ca un prost; şi-a dat seama că îi observasem reacţia şi că aceasta mă umpluse de satisfacţie. Nu a părut deloc impresionat, spunându-mi că poate sunt puţin cam tânăr. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, eu sunt mai mare ca el! I-am răspuns că nu aveam nici cea mai mică intenţie să-mi prelungesc contractul de cinci ani, aşa că era acum ori niciodată. Până la urmă, a acceptat să-l văd pe Jais, ceea ce am şi făcut. La mijlocul anului viitor, voi urma cursurile şcolii de caporali.

16 noiembrie 1962

Hasko a fost prins furând. Sunt surprins. Ştiam că e o haimana şi un ticălos, dar nu mi-aş fi imaginat că s-ar fi putut pune pe furat aici. Numai nişte specii rare de bandiţi se dedau la aşa ceva. Acum se află în arest, înainte de aceasta fiind bătut şi lăsat mai mult mort decât viu.

În ultimele două zile, au dezertat şapte oameni. În ultima perioadă, s-au auzit foarte puţine lucruri despre OAS, cu toate că, în regiment, se fac încă recrutări clandestine. După ce am fost abordat în Constantine, nu mi-a mai propus nimeni să intru în OAS.

Astăzi au sosit la regiment douăzeci de noi recruţi. Aceştia vor umple întru câtva golul lăsat de dezertori. Doi dintre ei se află deja în arest, pentru că au fumat în vreme ce aşteptau prima întrevedere cu comandantul. Acest fel de a-i întâmpina pe oameni numai Legiunea ştie să-l ofere.

Unul dintre camioanele noastre a avut un accident în timp ce se întorcea de la Mers el-Kébir. Starry se afla şi el în maşină. Şi-a fracturat un picior în treisprezece locuri, s-a ales cu şase coaste rupte, şi-a dislocat umărul şi şi-a spart capul. A fost trimis cu avionul în Franţa. Nu cred că îl voi mai vedea vreodată, sărmanul de el. Era unul dintre băieţii buni.

Wilson se află la infirmerie, pentru că i s-a umplut tot corpul de furuncule. În seara asta, am purtat o lungă discuţie cu el. Mi-a vorbit despre părinţii lui divorţaţi. Şi-a întâlnit tatăl când avea douăzeci şi unu de ani, căci nu îl mai văzuse de la cinci ani. Mă întreb dacă asta mi se va întâmpla şi mie – eu nu mi-am văzut niciodată tatăl.

Wilson m-a întrebat ce aş crede despre el dacă ar dezerta. Am mai discutat de nenumărate ori despre acest subiect. Toată treaba se rezumă la a pune în cumpănă contractul pe care l-am semnat cu deziluzia, plictiseala şi frustrarea pe care o simţim.

Totul este atât de deprimant. I-am răspuns că nu va scădea deloc în ochii mei dacă o va şterge de aici. El are mai mult decât mine până la liberare, aşa că înţeleg foarte bine de ce doreşte să plece, însă eu am de gând să nu renunţ. Nu pot suporta ideea că nu voi mai putea pune piciorul în Franţa fără riscul de a fi săltat şi adus înapoi ca să-mi isprăvesc serviciul în cadrul Legiunii.

După trei săptămâni

În ultimele patru luni, am pierdut 136 de dezertori. Disciplina lasă de dorit, iar consumul de alcool este în creştere. Alcoolismul a devenit între timp o adevărată problemă. Înainte, eram mai mereu în mişcare, prin munţi, şi nu aveam niciodată timp să stăm şi să cugetăm, să judecăm. Acum, avem timp din belşug şi nu ştim cu ce să-l umplem. În urmă cu două zile, Huber s-a încăierat cu Guhl, iar azi, Sot Garcia l-a pedepsit pe Martinez cu două zile de arest în baracă, ridicându-şi în cap întreaga secţie. În trecut, Garcia ar fi cerut ajutorul sergenţilor, însă acum stă în acelaşi cort cu noi şi, dacă starea de spirit atinge un anumit nivel, se poate întâmpla orice. Garcia a fugit în oraş.

Munca pe şantier continuă de dimineaţa până seara, fără nicio schimbare de program. Drumul principal, care are o lăţime de şapte metri şi jumătate şi un strat de piatră gros de patruzeci şi cinci de centimetri, se întinde deja pe mai mult de trei kilometri. Sistemul de scurgere a apei, răspândit pe toată suprafaţa taberei, a început să funcţioneze, iar corturile sunt înlocuite treptat cu barăci cu armătură metalică.

Prin urmare ne bucurăm de mai mult confort, dar cu ce cost? Spargem pietre, săpăm şanţuri, mutăm nisip şi pietriş cu lopata, încărcăm şi descărcăm bolovani din camioane, împingem pe dulapi roabe pline cu ciment. O muncă istovitoare, monotonă, lipsită de satisfacţii. Fiecare zi este copia celei

precedente. Gândul că aş putea face acelaşi lucru în următorii doi ani mă aduce la disperare. Am început să-i înţeleg pe cei care îşi petrec viaţa construind drumuri; dar ei cel puţin sunt plătiţi pentru munca lor.

10 decembrie 1962

Generalul Lefort, inspectorul-şef al Legiunii, a trecut astăzi în revistă vechiul său regiment şi ne-a furnizat informaţii care ne vor ajuta, poate, să nu ne pierdem minţile. Regimentul urmează să treacă printr-o transformare masivă, menită să facă din noi unitatea de şoc a armatei franceze, pregătită să participe la toate misiunile de luptă care se vor desfăşura în anii 1970 şi 1980. Dacă nu se va întâmpla asta, este posibil să dispărem cu totul ca regiment. Necesarul de trupe din colonii al Franţei, acum, după pierderea Indochinei şi a nordului Africii, va scădea în mod semnificativ, iar cele mai afectate vor fi unităţile care se vor dovedi cel mai puţin folositoare. De aceea, regimentul va începe un program de instrucţie, în care secţiile se vor specializa în lupta subacvatică, demolări, războiul de gherilă, lupta pe timp de noapte şi folosirea armelor speciale. Vom fi învăţaţi să conducem tancuri şi vehicule blindate, să schiem şi să ne căţărăm pe munţi, ne vom familiariza cu submarinele, vom fi trimişi la cursuri de supravieţuire – vom deveni o forţă extrem de bine pregătită, cu aptitudini multiple. În plus, s-a luat decizia ca regimentul să-şi îmbunătăţească comunicarea cu publicul, aşa că vom forma o echipă care la anul va participa la campionatele de pentatlon şi de tir ale armatei franceze.

Totul este minunat. În sfârşit, a venit cineva care ne-a spus încotro urmează să ne îndreptăm. Mesajul a avut un efect benefic. Dintr-o singură mişcare, legionarii demoralizaţi au primit un imbold nesperat. Ne întoarcem la ale noastre. Cineva şi-a

dat seama că putem face mai mult decât să construim toată ziua niște drumuri nenorocite. Dintr-odată, povara următorilor doi ani pare suportabilă. Simțim din nou că înaintăm. Mintea începe iar să lucreze. Se apropie Crăciunul. Mă simt bine.

12 decembrie 1962

Francul algerian, care până acum a fost legat de cel francez, a devenit monedă independentă, purtând numele de dinar. Lumea se grăbește să schimbe francii algerieni în franci francezi. Băncile par a nu face față situației. Din fericire, eu nu trebuie să-mi fac prea multe griji, întrucât, cu banii economisiți până acum, aș putea petrece cel mult o noapte de pomină la bordel.

Două zile mai târziu

Am primit un uriaș tort de Crăciun de la Gillian, sora lui Jennifer. Aseară, împreună cu Wilson, am avut grijă ca darul să se transforme într-o amintire deosebit de plăcută.

17 decembrie 1962

Din nou, obișnuita agitație de dinaintea Crăciunului, fiecare secție străduindu-se să le întreacă pe celelalte în ceea ce privește împodobirea cu decorațiuni.

Baudouin, un tip amuzant, vrea să monteze câteva scheciuri, încercând să-și pună în valoare aptitudinile actoricești. M-a rugat să-l ajut, însă nu e ușor, pentru că el vrea să joace rolul principal în toate scenetele. I-am explicat că nu are decât să o facă, însă, din păcate, nu se ridică la nivelul exigențelor, nu pentru că nu știe să interpreteze – însăși viața lui e un rol – ci pentru că, după cinci minute, nu-și mai amintește nicio replică. Nu vrea să accepte această realitate, așa că, în noaptea reprezentației, va trebui să ne mulțumim cu un protagonist

tăcut. De fapt, Baudouin mă face să mă stric de râs, așa că nu-mi pasă ce face.

Ajunul Crăciunului 1962

A fost groaznic. O atmosferă lipsită de viață, lipsită de entuziasm. Oamenii nu par să-și mai dea străduința, așa cum o făceau în anii trecuți. Înainte, Crăciunul ne prindea întotdeauna în munți, iar noi eram însuflețiți și plini de vigoare. Acum însă, zilele pline de plictiseală ne-au transformat în niște roboți fără suflet. Spectacolele au fost destul de reușite. Baudouin nu și-a mai amintit nicio replică, așa că a fost extrem de amuzant. Legionarii au mâncat cu lăcomie ca de obicei și au băut ca proștii, însă nu s-a simțit niciun fel de bucurie. Foarte mulți sunt nou-veniți. Jumătate dintre vechii mei camarazi au plecat: Koch, Steffen, Auriemma, Charlie Chauvin, Starry, Elch, până și nenorocitul de Slymer a plecat. Totul pare să se fi schimbat. S-a terminat. Am mai fost eu nemulțumit și înainte, însă în comparație cu ce s-a întâmplat acum, atunci a fost un adevărat bal.

Am fost trecut pe lista de onoruri, fiind avansat ca fruntaș – *quel honneur*[1]*!* A fost nevoie de trei ani ca să obțin o tresă. E ceva de-a dreptul emoționant.

Am umblat de la un cort la altul până la patru dimineața, după care m-am întâlnit cu bătrânul Wilson. În ultima vreme, am devenit buni amici, apropierea datorându-se în special circumstanțelor. Am stat pe marginea drumului și am dat gata, încet, încet, o ladă de bere. În același timp, am privit până n-am mai putut încăierările, veselia forțată și manifestările celor beți. Ne-am cărat de acolo, am mai băut niște beri, dar nu am reușit să ne îmbătăm.

[1] Ce onoare (lb. fr.).

Ziua de Crăciun

Cu puţin înaintea amiezii, în secţie şi-a făcut apariţia Benoît. Am băut împreună şampanie şi totul a fost în regulă, însă de cum a plecat, s-a instalat din nou dezordinea. Împreună cu Noel şi Huber, am mers în Bou-Sfer. Acolo, am fost arestaţi de poliţia militară pentru că eram beţi şi am provocat *„scandale en ville"*[1]. În mod obişnuit, această abatere se pedepseşte cu opt zile de arest, dar, sub influenţa spiritului Crăciunului, sergentul care conducea patrula s-a mulţumit să ne bage într-un camion şi să ne conducă înapoi în tabără. Asta s-a întâmplat însă după ce a fost cât pe ce să-i spargă lui Huber capul pentru că se opusese arestării.

Huber are acum în jur de douăzeci şi patru de ani şi, dacă vreodată cineva a fost menit să moară alcoolic, el trebuie să fie acela. Nu cred că îşi poate imagina cineva cât de departe a ajuns Huber. Oricum, nimănui nu îi pasă de soarta lui – cu atât mai puţin lui însuşi. E de râs, dar şi de plâns, pentru că Huber este un om bun, care se distruge singur sub privirile noastre. Nu are niciun rost să-i atragem atenţia: ne-am bate gura de pomană. Am încercat o dată, iar lui i s-a părut că vorbele mele au fost cele mai amuzante pe care le auzise în ultimii ani.

Noel este un om interesant. E un *pied noir* – foarte solid, tăcut şi deosebit de abil. Nu pare să-i pese decât de sine însuşi. Nu e un individ periculos şi are grijă să arate acest lucru. Mă întreb însă dacă nu cumva este implicat în activitatea clandestină de recrutare desfăşurată de OAS în rândul legionarilor. E ceva ciudat cu el.

28 decembrie 1962

Ca fruntaş, ai avantajul că munceşti ceva mai puţin. Diferenţa nu poate fi sesizată decât de legionarii cu state vechi,

[1] Scandal în oraş (lb. fr.).

însă există. Numele soldaților simpli sunt întotdeauna strigate primele atunci când se caută voluntari.

Astăzi am fost în Aïn el-Turck. O experiență plină de nostalgie. Amintiri legate de minunata săptămână petrecută acum câteva luni în compania lui Alister. Am mers în locurile pe care le-am frecventat împreună. Am fost primit cu brațele deschise și am primit băutură gratis de la bătrânul Abdel Kadar. A fost la fel de încântat să mă revadă pe cât am fost eu de încântat să-l reîntâlnesc. E o persoană extraordinară. Experiența s-a repetat la „Palm Beach", apoi la „Saint Maurice". Toto a fost cuprins de extaz când i-am păşit pragul, era atât de emoționat; s-a dus imediat să o anunțe pe bătrâna doamnă. Mi-au oferit o masă bogată, refuzându-mă atunci când m-am oferit să plătesc. Cred că, la sfârşitul zilei, mi-a venit să plâng. Acești oameni nu-mi datorează nimic și cu toate acestea au fost incredibil de ospitalieri cu mine; m-au primit de parcă aș fi fost un membru al propriei lor familii.

Nepoata bătrânei doamne a fost aici astăzi, abia sosită din Franța. A atras imediat atenția câtorva ofițeri ai Legiunii, așa că nu am apucat să-i vorbesc atât cât aș fi vrut.

31 decembrie 1962

Anul se apropie de sfârşit. Nu-l va regreta nimeni de aici. Tot ce știu este că timpul se scurge asemenea dealurilor, iar eu am trecut acum de vârf. Eu și Bob am organizat o mică sărbătoare între noi. Am toastat în cinstea reginei și a prietenilor care nu erau față și pe care ni i-am prezentat reciproc.

Anul 1963 se apropie cu pași repezi, zorii unei noi etape din viața noastră, dacă e să dăm crezare celor spuse de Lefort zilele trecute.

1963

3 ianuarie 1963

A început selecția pentru echipa de tir a regimentului. Aceasta va fi compusă din patru carabinieri și doi pistolari. Dintre aceștia, cel puțin unul va fi ofițer. Ceea ce, în linii mari, înseamnă că, dacă vreau să intru în echipă ca trăgător cu carabina, ar trebui să mă număr printre primii patru, în cel mai rău caz, sau printre primii trei, în cel mai bun, dacă ofițerul nu va alege să tragă cu pistolul. Fiecare companie va trimite inițial opt legionari, care vor participa la tragerile eliminatorii, însă înainte de aceasta, fiecare companie va desfășura propriul ei program eliminatoriu.

În cele din urmă, se vor organiza mai multe campionate între unitățile militare franceze din Algeria, care în prezent numără peste o sută de mii de militari. Vor exista runde de precalificare, iar cei mai buni trei trăgători, aparținând ultimelor patru echipe rămase în concurs, vor pleca în Franța ca să participe la etapa finală. Șansele mele de a ajunge în Franța sunt prin urmare atât de mici, încât nici măcar nu are rost să-mi fac iluzii, însă, dacă m-aș înscrie în concurs, aș putea să ajung în echipa regimentului. Trag destul de bine și am temperamentul potrivit. Nu e vorba decât de concentrare.

După patru zile

Selecția trăgătorilor din cadrul companiei s-a încheiat. Deocamdată, totul e bine. Încă nu am fost eliminat. Astăzi l-am cunoscut pe căpitanul Lafont. Este ofițerul însărcinat cu formarea echipei de carabinieri a regimentului – care va câștiga campionatul din Franța în primul an. E un adevărat fanatic, dedicat trup și suflet sarcinii încredințate. De dimineața până seara, nu vorbește decât despre trageri, după care se culcă și

visează tot trageri. E un veteran dur, care a ajuns la gradul de căpitan după vreo douăzeci de ani de militărie. Decoraţiile primite dovedesc faptul că este un luptător experimentat. În plus, are o gură bogată şi o fire nestatornică.

Cred că mi-a plăcut de cum l-am văzut. E genul de mitocan care mie îmi este simpatic. Ştie când să-şi folosească forţa fizică, iar mie îmi plac oamenii plini de entuziasm.

Acum suntem patruzeci, dar săptămâna viitoare Lafont va reduce numărul trăgătorilor la opt. Aceştia vor fi apoi mutaţi într-o tabără specială, separată de regiment, unde nu vor face altceva decât să tragă la ţintă. Sună fantastic! Această activitate a devenit extrem de importantă şi pentru mine. Cred că este şansa mea de a scăpa de ospiciu, unde voi ajunge cu siguranţă dacă va mai trebui să împing roaba multă vreme.

14 ianuarie 1963

Rundele eliminatorii pentru trăgătorii cu pistolul s-au încheiat. Nu aş fi avut nicio şansă. Un neamţ pe nume Weiss, care a făcut parte din echipa de tir a *Bundeswehr*[1]-ului, este primul, urmat de un francez mărunţel pe nume Windel. Urmează carabinierii.

Până acum am făcut antrenamente în fiecare zi. Tragem de la două sute de metri, trebuind să nimerim cât mai aproape de centrul ţintei din zece încercări, după care, într-un interval de patruzeci de secunde, executăm zece focuri la ţintă, timp în care trebuie să schimbăm magazia.

Exaltarea şi entuziasmul lui Lafont ne molipsesc pe toţi. El însuşi susţine că este un experimentat trăgător cu carabina, participând de mai multe ori la campionatul francez de tir. O dată a fost al zecelea în clasamentul individual general.

[1] Forţele Armate Germane (lb. germ.).

16 ianuarie 1963

Au rămas cincisprezece trăgători, iar eu mă număr printre ei.

A doua zi

Duminică. E ziua lui Tandoi. Ne-am dus la Aïn el-Turck şi am sărbătorit. La Hotelul „Saint Maurice" am văzut-o pe Jacqueline. S-a combinat cu un ofiţer al Legiunii pe nume Lamy, un tip extrem de plicticos. Am observat că şi el e plictisit. L-am întâlnit pe măcelarul din localitate, un bărbat mărunţel, minunat, pe nume Fonfon. E bun prieten cu familia lui Jacqueline (o aprovizionează cu carne de vreo cincisprezece ani). Mi-a mărturisit că Lamy e o pacoste. Jacqueline îl adoră pe Fonfon şi cred că măcelarul ar putea să-şi folosească influenţa în beneficiul meu. Ce intrigant sinistru pot fi! Am sugerat în treacăt că noi trei am putea merge la picnic într-una dintre zile. Fonfon crede că ideea mea este minunată, în vreme ce Jacqueline pare doar vag interesată.

După trei zile

Schimbare de plan: runda finală, eliminatorie, pentru selectarea carabinierilor a fost amânată, aşa că luni am fost trimişi pe dealuri într-o aplicaţie. Am rămas acolo peste noapte, întorcându-ne în ziua următoare. Apoi am descoperit îngrozit că îmi lăsasem ochelarii pe coclauri, probabil că la ruinele vechii ferme Bastos, unde înnoptaserăm. Fără ochelari, îmi puteam lua adio de la concursul de trageri. Eram absolut disperat, aşa că m-am dus să-l văd pe vechiul meu prieten Grandys. Acesta s-a oferit imediat să mă ducă cu maşina vreo treizeci de kilometri, până la ferma respectivă, însă Benoît nu i-a dat voie. I-am explicat lui Benoît că lucrul ăsta îmi va spulbera orice şansă de a intra în echipa de trăgători şi că eram singurul membru al companiei noastre rămas în cărţi. Speram ca aceste

argumente să-l facă să se răzgândească. Nu s-a răzgândit – astfel a dispărut și ultima urmă de respect pe care i-o mai purtam.

Prin urmare m-am hotărât să mă duc în noaptea aceea. Tandoi s-a oferit imediat să mă însoțească, întrucât dealurile acelea pot fi extrem de periculoase dacă ai ghinionul să te întâlnești cu niște arabi puși pe scalpat legionari. I-am promis că-l voi trezi înainte de plecare, însă nu am făcut-o.

Am pornit la drum cu aproximativ o jumătate de oră înainte de miezul nopții, încălțat cu pantofi de sport, îmbrăcat în trening și cu baioneta prinsă la brâu. Nu a fost nicio problemă să ies din tabără. Slavă Domnului, nu puseseră încă minele. Și chiar dacă ar fi fost puse, cred că aș fi putut să le ocolesc. Am înaintat cu repeziciune și am ajuns în scurt timp la poalele dealurilor. Un adevărat coșmar – m-am rătăcit complet și am simțit că intru în panică. Cerul era înnorat, iar lumina slabă a lunii nu m-a ajutat defel. M-am cățărat pe cel mai înalt deal, într-un loc de unde puteam zări câmpia și, după o vreme, am început să mă dumiresc unde mă aflam. Înainte să plec, studiasem harta vreme de o oră, până când am crezut că am memorat fiecare formă de relief. Dar, odată ce ajungi pe teren, lucrurile par foarte diferite. Am pornit din nou la drum și, în cele din urmă, am găsit poteca pe care o căutam – cea care ducea la ferma părăsită. Doamne, ce ușurare! Acolo, pe pământ, în locul în care dormisem cu o noapte în urmă, se aflau ochelarii mei. Nu aveam timp să țopăi de bucurie, așa că m-am grăbit să mă întorc în tabără. Acum coboram, drept pentru care am continuat să merg până am ajuns la mare: o țintă mult mai ușor de atins decât o fermă în ruine, pierdută printre dealuri. Am început să alerg și am ajuns la tabără în zori, puțin după ora 6. Parcursesem în jur de patruzeci de kilometri și, deodată, am simțit că am dat de bucluc. Câțiva legionari, care se treziseră deja, îmi aruncau priviri ciudate.

Probabil își imaginau că nebunul ăla de englez se trezise cu noaptea în cap ca să facă jogging.

Înainte să înceapă tragerile, am avut niște emoții cumplite, însă când totul s-a încheiat, am constatat că niciodată nu trăsesem mai bine. Acum am rămas șase, iar Lafont are de gând să ne păstreze deocamdată pe toți. Și el se numără, bineînțeles, printre cei șase trăgători, iar eu sunt unul dintre ceilalți cinci. Dumnezeule, ce presiune! Acum îi înțeleg pe jucătorii profesioniști de golf care concurează pentru premii ce ajung și la o sută de mii de dolari. În orice caz, sunt încântat, iar viața mea pare că a căpătat din nou sens. Am un scop, am o preocupare.

Astă-seară, am primit un mic pachet de la Anski. Este o tabacheră frumoasă, plină cu pământ: o părticică din Anglia. Pe dosul tabacherei este gravat: „În pământul verde și plăcut al Angliei."[1] Sunt absolut copleșit. Anski este o prietenă cu totul specială. Ce prieteni minunați am! Nu cred că e cineva mai norocos ca mine în această privință – nimeni. Hilaire Belloc[2] a scris cândva:

> Nimeni în vremea noastră, cum se știe,
> Caducă, egoistă, dușmănoasă,
> Nu a avut parte de-așa prietenie:
> Iubirea amicilor dulce m-apasă[3].

Acesta va fi epitaful meu.

30 ianuarie 1963

Am început să ne antrenăm serios spre a deveni trăgători de elită. Tragem toată ziua, în fiecare zi dacă vremea ne permite.

---

[1] Vers din poezia *Jerusalem*, a poetului englez William Blake (1757–1827).

[2] Joseph Hilaire Pierre René Belloc (1870–1953), scriitor anglo-francez.

[3] Strofă din poezia *Dedicatory Ode* (1923).

Uneori, suntem mai buni decât în ziua precedentă, ceea ce ne creează iluzia că am progresat, numai că, în următoarea zi, facem un pas înapoi şi ni se pare că nu ne iese nimic. Multe lucruri depind de felul în care ne-am petrecut noaptea. Nu vom progresa cu adevărat decât atunci când vom obţine o anumită constanţă. Constanţa este de fapt secretul. Acesta este ţelul. Un trăgător trebuie să obţină în mod constant peste nouăzeci de puncte ca să aibă vreo şansă în competiţia care va avea loc în curând.

Formăm un grup pe cinste. În afară de Windel şi de Weiss, mai sunt doi sergenţi, Van de Est şi Subera, precum şi doi soldaţi, Schmidsdorf şi Speis. Apoi, bineînţeles, mai sunt Lafont însuşi, precum şi un locotenent tânăr, pe nume Savalle.

În fiecare dimineaţă, după apel, camarazii noştri pun mâna pe lopeţi şi pleacă la muncă, în vreme ce eu îmi iau carabina şi plec la trageri. Doamne, cât de grozav mă simt!

2 februarie 1963

Astăzi, Benoît m-a oprit din drum, spunându-mi că a observat că îmi găsisem ochelarii. I-am răspuns: „Da, m-am înşelat când am crezut că i-am uitat pe dealuri." Nu cred că mă simpatizează prea mult.

După o lună

Au trecut deja trei luni din acest an şi, din câte se pare, va fi un an bun. În ultima lună ne-am distrat pe cinste. Am fost separaţi de restul regimentului, tabăra noastră aflându-se la circa cinci kilometri distanţă. Suntem şapte trăgători. În fiecare dimineaţă, îşi face apariţia Lafont, însoţit de Savalle, după care, timp de două ore, face instrucţie cu noi. Se întoarce apoi după-amiaza, când instrucţia durează trei ore. În restul timpului avem program de voie. Avem o singură îndatorire, aceea de a face de gardă în fiecare noapte. În afara

acestui mic inconvenient, o ducem fantastic. În fiecare zi tragem mii de cartuşe şi, în sfârşit, performanţele noastre au devenit constante.

După ce pleacă Lafont, aliniem sticlele goale de bere – avem o mulţime – şi tragem în ele, de la nivelul şoldului, de la cincizeci de metri. Ne distrăm de minune. Van de Est este un personaj remarcabil. Trăieşte o fantastică poveste de dragoste cu una dintre franţuzoaicele de la bordel, Christianne, care vine în fiecare noapte la noi în cort, însoţită de matroana ei, Janine, pentru puţină hârjoneală şi puţină giugiuleală. Christianne e o fată foarte arătoasă.

Janine însă e o urâţenie, dar e plină de bune intenţii şi are mult caracter.

Fonfon s-a dovedit a fi un adevărat codoş. Ne-a apropiat pe mine şi pe Jacqueline într-o manieră absolut profesionistă. Din când în când, vine să ne viziteze în cortul nostru, aducând-o, atunci când poate, şi pe Jacqueline. Seară de seară, aştept claxonul maşinii lui şi, când îl aud, mă reped în drum şi mergem împreună undeva. Uneori, dăm o fugă până la Aïn el-Turck sau la Les Andelouse, unde locuieşte Fonfon. Alteori însă, ne plimbăm pur şi simplu cu maşina. Lamy face parte încă din viaţa lui Jacqueline, însă simt că, cu fiecare vizită, eu şi Jacqueline ne apropiem tot mai mult.

De curând, am avut un picnic la Madah, un loc retras, frumos, cu o plajă întinsă, nisip alb. Am făcut carne la grătar şi am ascultat foşnetul valurilor izbindu-se de ţărm până târziu în noapte. Nu m-am mai simţit atât de liber de foarte multă vreme.

Van de Est e un băiat de zahăr pentru că-mi permite asemenea ieşiri, căci este foarte riscant. Dacă m-ar prinde poliţia militară, ar da de bucluc. Oricum, a întins coarda destul de mult lăsându-le pe Christianne şi Janine să tot vină pe la noi. Cele două deţin un apartament în Aïn el-Turck, iar el îşi petrece

nopțile acolo, strecurându-se înapoi în tabără pe la cinci dimineața. Performanțele lui de trăgător nu se îmbunătățesc în ritmul dorit, iar cearcănele din jurul ochilor îl dau de gol. Pe Subera a început să-l supere toată această situație. Moare de gelozie – nu pot să nu-l înțeleg. Din când în când, Fonfon ne aduce antricoate și coaste de miel, ceea ce are darul de a-l îmbuna pe Subera, ținându-l de partea lui.

3 martie 1963

Astăzi, Fonfon mi-a mărturisit că Jacqueline a fost mustrată de bunica ei pentru că nu-i mai acordă suficientă atenție lui Lamy. Acesta cinează în fiecare zi la „Saint Maurice", aducându-și și prietenii. Prin urmare este un client foarte valoros, iar Jacqueline reprezintă motivul pentru care el este atât de consecvent. Escapadele nocturne ale fetei au fost observate de bunica ei, care își conduce familia de parcă ar fi vorba de vreo unitate militară în care tocmai s-a anunțat o alertă de gradul zero. Oricât de mult m-ar simpatiza bătrâna, pentru afacerea lor nu sunt un client foarte bun. De fapt, sunt un client prost, pentru că, de obicei, mâncarea pe care o consum acolo e din partea casei. Ceea ce bunica nu știe este că eu și Jacqueline am ajuns să ne vedem în fiecare seară; ar fi bine să nu știe nici de acum înainte. În primul rând, dacă „bunicuța" ar prinde de veste, Fonfon ar pierde contractul de aprovizionare cu carne a hotelului, cel mai important client al lui. Dacă Lamy ar afla, și eu m-aș afla în pericol, pentru că acesta ar alerta probabil poliția militară, aranjând ca patrula lor să mă surprindă într-o seară, ceea ce nu ar fi deloc amuzant. Așa că, una peste alta, situația este extrem de riscantă, dar mie îmi place.

Astă-seară, Jacqueline a venit din nou să mă vadă. Fonfon a condus șaisprezece kilometri, de la Aïn el-Turck, numai ca

să fim împreună pentru un *petit quart d'heure*[1]. Ne-am făcut repede planuri pentru sâmbăta următoare, după care loialul Fonfon a dus-o înapoi cu maşina, ca să ajungă la cină. În seara aceasta, Lamy mănâncă din nou la hotel.

5 martie 1963

Se apropie primul nostru *concours de tir*. Este esenţial să obţinem rezultate bune, pentru a nu păta onoarea regimentului şi pentru a putea duce mai departe traiul acesta extraordinar. Şi pentru Lafont desigur. Ar muri dacă nu am obţine rezultatele dorite. În ultimele săptămâni omul asta a ajuns să-mi placă foarte mult.

Cred că suntem pregătiţi. Trăgaciurile carabinelor noastre au fost meşterite astfel încât să reacţioneze la cea mai mică apăsare. Ne putem regla armele în funcţie de luminozitate după numai trei focuri şi am ajuns să nimerim gura sticlelor de bere de la patruzeci şi cinci de metri, fără să le răsturnăm. Nervozitatea va fi inamicul nostru principal. Pentru noi, este prima dată când participăm la aşa ceva şi prin urmare nu avem de ales.

9 martie 1963

Ne-am mutat într-o tabără aflată la circa trei kilometri de Oran, oraşul în care se va desfăşura competiţia, iar aceasta va începe mâine. Fonfon a venit să mă ia cu maşina la Aïn el-Turck. Am mers acasă la Toto. Acesta se numără printre complicii noştri, aşa că s-a dus să-i dea de veste lui Jacqueline. Fata a venit într-un suflet şi s-a aruncat în braţele mele, după care ne-am suit din nou în maşină şi ne-am pierdut în noapte. Mă simt într-al nouălea cer.

[1] Doar un sfert de ceas (lb. fr.).

A doua zi

Participă paisprezece regimente. Are să fie un adevărat maraton de trei zile. Fiecare participant va trage de câte patru ori: două trageri de precizie, două trageri de viteză. Totul a fost organizat într-un mod foarte profesionist. În cadrul probei de precizie, avem dreptul la cinci focuri nepunctate, pentru a ne regla tirul. După ce s-a tras un foc, la capăt apare o paletă neagră, care indică scorul.

Paleta transmite diferite semnale, indicând cu precizie locul în care glonțul a străpuns ținta. Aceasta este formată din mai multe cercuri concentrice, numerotate, începând cu cel din mijloc, de la zece la unu. Dacă cineva, de exemplu, nimerește ținta în cercul nouă, în zona în care pe un ceas s-ar afla ora două, paleta se va deplasa în sus și în jos, indicând cifra nouă, după care se va deplasa înainte și înapoi, indicând poziția „ora două" – astfel se comunică faptul că glonțul a străpuns ținta în cercul numărul nouă, în zona „ora două". Întinsă lângă trăgător se află persoana care ține scorul. Aceasta are în față o țintă în miniatură, pe care o marchează cu bolduri colorate în locurile în care gloanțele au străpuns ținta mare. În felul acesta, trăgătorul vede de aproape ce rezultate a obținut, dându-și seama dacă tirul e departe de centrul țintei. După primele cinci focuri, îți poți ajusta cătarea, dacă, de exemplu, gloanțele tale s-au grupat în partea dreaptă a țintei, după care poți începe să tragi focurile propriu-zise.

Ai la dispoziție zece minute ca să tragi zece focuri. În tot acest timp ești foarte încordat, având nevoie de o concentrare totală. După șapte-opt focuri, ochii încep să-ți lăcrimeze, iar de la o sută optzeci de metri, centrul negru al țintei, care este un semicerc de zece centimetri, arată foarte încețoșat. Este de ajuns să-ți pierzi concentrarea o fracțiune de secundă ca să nimerești în cercul patru sau trei și să-ți iei adio de la primul

loc. Ca să câştigi, trebuie să obţii în mod constant peste optzeci şi cinci de puncte. Chiar dacă ai nimerit de şapte ori mijlocul ţintei, îţi poţi compromite rezultatul cu două gloanţe trimise în cercul patru şi cu unul în cercul şase: pierzi astfel şaisprezece puncte. În plus, toată lumea poate vedea cum se descurcă ceilalţi concurenţi şi, având o mulţime de spectatori în spate, presiunea este de zece ori mai mare.

În dimineaţa aceasta, la ora nouă, ne-au fost reglate trăgaciurile. Acestea trebuie să declanşeze focul la o anumită presiune, iar scopul reglajului este ca arma să tragă fără să trebuiască să apeşi prea mult. În schimb, dacă trăgaciul este prea sensibil, arma nu poate fi folosită. Carabinele au fost verificate pentru a se vedea dacă respectă standardele şi ca nu cumva vreunul dintre trăgători să monteze o lunetă miniaturală pe cătare, după care am fost trimişi pe linia de tragere.

Eu am tras primul şi am început cu patru de zece şi un nouă. Ceea ce înseamnă, că în momentul respectiv, mă aflam la un punct distanţă de 100%. Este momentul în care începi să transpiri, ştiind că astfel de rezultate nu pot dura la nesfârşit, iar în clipa în care pui din nou arma la ochi, ai impresia că totul se mişcă în faţa ta. Laşi arma jos pentru o clipă, însă ştii că secundele trec. Al şaselea meu foc a fost un trei, aşa că am ştiut că am dat-o în bară. Te potopeşte un copleşitor sentiment de dezamăgire; ţi-e greaţă; simţi că mai ai puţin şi te scapi pe tine. Trebuie însă să nu-ţi pierzi cumpătul, să te concentrezi şi să te forţezi să gândeşti pozitiv. Mai ai şanse să ajungi la nouăzeci şi trei de puncte din următoarele trei focuri. Am tras de două ori în nouă şi o dată în opt, obţinând un scor general de optzeci şi opt. Onorabil.

Van de Est a tras prost, foarte prost. Influenţa Christiannei s-a văzut pe ţintă. De fapt, focurile trase de el nici măcar nu au atins ţinta.

Nici Schmidsdorf nu s-a descurcat mai bine. Se pare că ne îndreptăm spre un adevărat dezastru. Apoi vremea s-a înrăutățit, iar vântul a început să se înteţească. Unii, printre care şi Lafont, au propus ca întrecerea să se amâne, însă nu au avut câştig de cauză. Apoi s-a petrecut o chestie extrem de amuzantă: Lafont stătea întins, trăgând la ţintă şi punctând, când şi-a făcut apariţia un colonel care a anunţat că întrecerea se va amâna din pricina vremii. E clar că echipa lui nu se descurca prea bine.

Lafont s-a înfuriat, întorcându-se pe spate şi protestând din răsputeri. În mod evident, colonelul nu şi-a dat seama că Lafont era ofiţer, pentru că îşi scosese epoleţii ca să poată trage lejer, aşa că i-a spus să tacă din gură. Lafont a continuat să protesteze, ceea ce l-a făcut pe colonel să-i amintească faptul că, de vreme ce se adresa unui ofiţer superior, ar fi trebuit să ia poziţie de drepţi. În momentul acela, Lafont şi-a pierdut definitiv cumpătul şi i-a spus colonelului că el ar fi trebuit să ia poziţie de drepţi, pentru că tocmai se adresa unui ofiţer decorat cu ordinul Legiunea de Onoare.

Grozav! Provocări la duel şi toate celelalte. În cele din urmă, colonelul plecă furios, spunând că, de dimineaţă, generalul va primi un raport detaliat. Atitudinea lui Lafont a fost răsplătită apoi cu ovaţii, devenind instantaneu un erou naţional. Tragerile din ziua aceea s-au încheiat, iar noi ne-am dus cu toţii să bem în cinstea lui Lafont.

Ziua a doua

De dimineaţă s-au desfăşurat tragerile cu pistolul. Atât Windel, cât şi Weiss au tras bine. Apoi, după-amiază, a fost rândul nostru să ne întrecem în proba de tir contracronometru. Van de Est s-a întrecut din nou pe sine, obţinând zero puncte. La sfârşitul zilei, echipa noastră se afla pe locul al cincilea. Nu e

bine deloc. Pentru a ne califica în runda următoare, trebuie să ajungem pe unul dintre primele două locuri. Toată lumea e abătută, Lafont în special. Într-un fel, mi-e milă de bietul Van de Est. De altfel, şi lui.

Ultima zi

Ne-am făcut datoria şi am reuşit să ne clasăm pe locul al doilea. Lafont nu îşi mai încape în piele. Suntem atât de mulţumiţi de noi înşine! Windel s-a clasat primul în clasamentul individual general la proba de pistol, iar eu m-am clasat primul la tragerea de precizie cu carabina.

În seara aceasta ne-am întors la regiment. Rezultatele au fost afişate în *foyer* şi toată lumea s-a arătat încântată. Am primit nenumărate felicitări. Regimentul a pornit bine în încercarea de a-şi îmbunătăţi imaginea. Am fost numit cel mai bun trăgător din regiment, ceea ce înseamnă că voi purta pe mânecă un însemn reprezentând o puşcă de aur. Nu-i aşa că sunt cel mai tare?

14 martie 1963

Astăzi, pe stadionul militar din Aïn el-Turck, s-a desfăşurat o ceremonie în cadrul căreia generalul a prezentat premiile şi cupele (mă întreb dacă îi va spune ceva lui Lafont). Mie mi-a oferit un stilou de aur, spunându-mi că medalia făurită din acelaşi metal e pe drum, fiind trimisă din Franţa. Windel a primit aceeaşi răsplată. La prânz, Lafont a făcut cinste cu şampanie la „Saint Maurice" (ceea ce sper să mă facă să cresc în ochii bunicii lui Jacqueline), după care am primit cu toţii învoire pentru restul zilei.

17 martie 1963

Ne-am întors în mica tabără de pe dealuri şi ne pregătim pentru următorul concurs. Totul decurge cum nu se poate mai

bine. Astăzi a fost una dintre cele mai însemnate zile ale vieții mele. Perfectă. Superbă. Ca întotdeauna, am mers cu mașina tustrei – eu, Jacqueline și Fonfon – pe dealuri, până când am ajuns într-un loc păduros plin cu flori. Îmi voi aduce mereu aminte de această după-amiază în care nu cred să fi făcut altceva decât să o țin pe Jacqueline în brațe. Copii arabi de-o șchioapă ne tot aduceau flori, umplând până la urmă cu ele mașina lui Fonfon. Aceasta este ultima duminică în care ne întâlnim – peste două zile, Jacqueline se va întoarce în Franța. Sunt din nou îndrăgostit. Ce viață!

25 martie 1963

Am împlinit douăzeci și trei de ani. Am primit o felicitare de la Jacqueline, din Franța. Cred că Hugo este cel care a spus: „Cea mai mare bucurie a vieții este să știi că ești iubit." Sunt un om fericit.

27 martie 1963

Am trecut pe la regiment. Băieții sunt cu toții într-o bună stare de spirit, în pofida tuturor neajunsurilor. Tandoi se simte bine. Am băut câteva beri împreună cu Bob și Kenny. Încă muncesc pe rupte zi de zi. Dumnezeule, cât de norocos sunt că am intrat în echipa de tir!

Peste două zile plecăm la Arzew, o așezare aflată dincolo de Oran, unde se va desfășura următorul concurs.

Două zile mai târziu

Arzew. Suntem cazați în cazarma armatei franceze regulate. Băieții ăștia o duc cu adevărat bine, după standardele noastre. Ne-am petrecut toată ziua reglându-ne armele. Competiția va fi mai strânsă de data aceasta, însă suntem ceva mai bine

pregătiți și avem deja experiența unui concurs, ceea ce este în măsură să ne liniștească.

1 aprilie 1963

Am câștigat! Incredibil! Senzațional! Am câștigat nouă dintre cele douăsprezece medalii, precum și una dintre cupe. Fiecare dintre noi a primit o medalie de aur pentru că face parte din echipa câștigătoare. Eu am primit în plus o medalie de bronz, pentru că am fost al treilea în clasamentul general individual, cu rezultatul combinat al probelor de precizie și de viteză. Coloneii Channel și Arnaud de Foïard au fost în mod evident încântați de rezultatele eforturilor lui Lafont de a ne transforma într-o echipă de succes. Van de Est a tras bine, slavă Domnului – îmi făcusem griji din pricina lui. Fie a încetat să se vadă cu Christianne, fie are mai multă energie.

Mai avem o etapă: concursul final al forțelor armate franceze din Algeria, care va avea loc la Alger peste aproximativ o lună.

A doua zi

Duminică. Am fost la Aïn el-Turck și m-am simțit foarte abătut. N-am reușit să mă hotărăsc să mă duc la „Saint Maurice". Abdel Kadar era plecat cu treburi în Oran, așa că am stat toată după-amiaza și am băut Ricard. L-am întâlnit pe Fonfon pentru câteva clipe pe stradă, însă se grăbea.

Pe la 7 seara eram beat criță și am pierdut ultimul camion care pleca spre tabără. Nu există alt mijloc de transport, în afara unui jeep al poliției militare, caz în care călătoria este neplăcută, fiind de obicei precedată de o scărmăneală. Mă aflam în barul lui Abdel Kadar de o jumătate de oră, simțind că îmi pierd mințile, când, deodată, acesta și-a făcut apariția, abia întors de la Oran. S-a arătat extrem de îngrijorat din pricina

poliției militare. Câțiva membri ai acesteia au intrat în bar, iar Abdel Kadar, cu încă doi angajați ai barului, au reușit să mă tragă la timp în odăile din spate, ascunzându-mă acolo până a trecut pericolul. După aceea, m-au băgat în rabla lui Abdel și m-au dus înapoi în tabără.

3 aprilie 1963

Ne mutăm cu cortul înapoi la regiment. Acesta este sfârșitul libertății noastre, cu toate că în continuare ne vom petrece zilele în poligon.

O veste foarte proastă: Tandoi are tuberculoză. Va fi transportat în Franța, după care probabil va fi lăsat la vatră. S-a mai dus un prieten apropiat.

5 aprilie 1963

Lamy a fost detașat în Franța. Ce păcat că aceasta nu s-a petrecut ceva mai devreme.

Aseară a sosit, ca din senin, o scrisoare de la Nicole. Acum locuiește în sudul Franței, la Vence. Am simțit cum mi se întețesc bătăile inimii și cum reînvie sentimente de mult amorțite. I-am răspuns pe un ton cuminte. O reacție exagerată îți poate face rău în astfel de momente.

8 aprilie 1963

Mă întreb dacă nu cumva ne-am pierdut elanul. Ne antrenăm de multă vreme și, asemenea tuturor sportivilor, trebuie să atingem vârful de formă în ziua concursului. Dacă acest vârf este atins mai devreme, consecințele sunt dezastruoase. Cred ar trebui să luăm o pauză. Dăm semne de oboseală. Azi m-am certat cu Lafont. A reușit să facă rost de niște carabine Springfield, mult mai bune decât cele pe care le folosim acum. Cearta a pornit de la un amănunt neînsemnat: cum ar trebui ținute noile

arme în timpul tragerii. Lafont a făcut o criză de nervi, însă eu ştiam că am dreptate. La urmă, l-am întrebat ce doreşte să audă: ceea ce am de spus sau ceea ce cred eu că vrea el să audă? A înţeles şi, încet, încet, şi-a dat seama că se înşelase. A acceptat faptul că a greşit. De aceea îl simpatizăm şi îl respectăm atât de mult cu toţii. Din acest motiv am face orice pentru el.

Duminica Paştelui

În seara aceasta, după ce a băut de unul singur două lăzi de Kronenbourg, Weiss şi-a pierdut pur şi simplu minţile. Apoi, o glumă prietenească, cam grosolană, s-a transformat într-o încăierare. Am reuşit să-l domin, pentru că el nu era în stare să se concentreze, după care şi-a pierdut cu totul cumpătul. A vrut să-mi tragă una şi, dacă ar fi reuşit, probabil că mi-ar fi sărit ochii din cap. În câteva secunde, au intervenit toţi cei din jur, cortul nostru fiind la un pas să se prăbuşească. Deznodământul ar fi putut fi de-a dreptul devastator, pentru că, atunci când îşi pierde cumpătul, Weiss devine mai periculos decât un rinocer înfuriat, iar mai puternic decât un rinocer este cu siguranţă. Cel care a dezamorsat situaţia a fost Schmidsdorf, care l-a lovit pe Weiss în cap din spate cu o canistră goală de benzină. Sărmanul Weiss nu a ştiut niciodată ce l-a lovit.

Viaţa noastră se desfăşoară la fel. Tragem la ţintă toată ziua, iar noaptea bem până târziu. După apelul de seară, prima ladă de bere este trasă de sub unul dintre paturile de campanie şi distracţia începe. Adeseori, ni se alătură Wilson şi Kenny. Subiectele discutate sunt întotdeauna aceleaşi: lumea şi problemele omenirii, religia, femeile şi ce vom face după liberare. Uneori, există şi variaţii. Bob ne vorbeşte cu entuziasm despre fascism şi despre necesitatea instaurării unui regim fascist în Anglia, ca alternativă la criza economică şi la declinul naţionalismului. A citit ceva istorie, însă nu suficient, iar

răspunsul meu a fost că orice regim care se bazează pe suprimarea libertății individuale este tiranic și inacceptabil. Impas. Am mai băut câteva beri, după care am discutat despre altceva.

21 aprilie 1963

Astăzi, colonelul a venit ca să ne vadă cum tragem. Lafont a intrat în panică și totul s-a transformat în haos. De fapt, scorul obținut astăzi nu corespunde valorii noastre. Am devenit niște trăgători de elită, așa cum ne-am dorit. Am obținut de câteva ori nouăzeci și șase de puncte. Ceea ce nu e deloc ușor atunci când tragi de la o sută optzeci de metri. Sub îndrumarea atentă a lui Weiss, am devenit destul de bun și la tragerea cu pistolul. Astăzi, în momentul în care Lafont și colonelul s-au dus să mănânce de prânz, am tras de la optsprezece metri în douăzeci de sticle de bere cu pistolul marca Walther împrumutat de la Weiss. Rezultatul a fost extrem de satisfăcător. Pun pariu că John Wayne nu ar fi în stare de așa ceva! Suntem pregătiți pentru concursul de la Alger.

După zece zile

Mâine plecăm la Alger. Acolo vom da testul final al îndemânării noastre de trăgători cu carabina. De acesta depinde călătoria noastră în Franța, care este atât de importantă pentru noi toți. Ne-am făcut deja o mulțime de planuri pentru zilele pe care le vom petrece la Paris. Ar fi un lucru insuportabil dacă acestea s-ar nărui.

Comemorarea Bătăliei de la Camarón a trecut așa cum a venit. De acum, e o chestie de rutină. Spectacole, curse cu care de luptă, turniruri, box, băutură. În ultimele două luni, Bou-Sfer s-a transformat într-un fel de mahala jegoasă, plină de paraziți și de escroci care și-au deschis prăvălii și baruri, bănuind că legionarii se vor grăbi să-și cheltuiască ultimii bani

de buzunar înainte să plece în Franţa. Transformarea satului părăsit de la malul mării într-un târg de maghernițe a fost deopotrivă rapidă şi subtilă. Noul Bou-Sfer şi-a făcut apariţia luându-ne complet prin surprindere. De dimineaţă era acolo, deşi cu o seară în urmă nu existase. În general, atmosfera este primitoare. Legionarii preferă barurile şi bistrourile, jocurile mecanice şi prostituatele în dauna plajelor liniştite şi a apusurilor romantice.

Oricum, după ziua de ieri, Bou-Sfer a redevenit ceea ce fusese înainte, un liniştit sat pescăresc, care acum pare să fi fost atacat de o armată de rechini feroce.

Când ne-am întors în tabără de la comemorarea Bătăliei de la Camarón, ne-a fost dat să asistăm la un adevărat dezastru. Părea că jumătate de regiment ajunsese la infirmerie, iar cei care nu se aflau acolo purtau ochelari fumurii. O întâmplare anume ne-a impresionat, pentru că ne-a arătat până unde poate ajunge răzbunarea. Wilson a fost cel care mi-a dat detaliile. În compania lui există un tip pe nume Vance, care a căzut de la înălţime, după o noapte de băut, rupându-şi o mână şi un picior. În timp ce zăcea urlând, prăvălit la pământ, vestea accidentului a ajuns la urechile vechiului său duşman, legionarul Wizzick. Wizzick este mai scund decât Vance şi a fost bătut de acesta de mai multe ori. Acum i se oferea şansa să mai reducă din diferenţă. Ceea ce a şi făcut, spărgându-i lui Vance dinţii din faţă, în vreme ce acesta se zvârcolea de durere. Se pare că planurile lui în ceea ce îl priveşte pe Vance nu s-ar fi oprit acolo, însă a fost tras deoparte înainte să apuce să le pună în aplicare. Am impresia că au mai rămas câţiva băieţi buni pe aici.

Prin urmare, mâine, la Alger, va fi ziua cea mare. Van de Est nu vine cu noi, pentru că, peste trei zile, pentru el urmează *La Quille*. A hotărât că nu o va lua pe Christianne cu el. Cunosc

mai mulţi prieteni de-ai lui care se bucură de această veste. Ea este cu siguranţă vedeta bordelului.

O veste proastă este că Lafont a primit de la colonel instrucţiuni stricte ca, odată ajunşi la Alger, niciunul dintre noi să nu primească învoire în oraş. Am auzit atât de multe lucruri despre locul acela, încât ar fi păcat să părăsesc Legiunea înainte de a-l fi vizitat măcar o dată. S-ar putea să facem ceva în această privinţă, chiar şi în lipsa unui bilet de voie. Schmidsdorf are o prietenă în Alger şi nimic nu-l va putea împiedica să o vadă. El a făcut cândva parte din Regimentul I Paraşutişti, iar baza acestuia de la Zeralda se află foarte aproape de Alger, aşa că ştie bine oraşul.

După două zile

Am fost cazaţi în cazarma armatei regulate de la Maison Carrée, aflată la câţiva kilometri de Alger. Totul este pregătit pentru mâine. Lafont ne-a ordonat să ne culcăm devreme, însă, de cum s-a retras, ne-am grăbit să ieşim pe străzile suburbiei Maison Carrée, bând prosteşte şi mergând apoi direct la bordel.

A doua zi

Am fost pârâţi de Subera, iar Lafont şi-a ieşit din pepeni aflând de pozna noastră. Însă de dimineaţă, când a început concursul de tir cu carabina, eu şi Schmidsdorf am obţinut cele mai bune rezultate. Subera şi Lafont au fost sub orice critică. La sfârşitul primei zile, după o tragere de precizie şi una de viteză, scorul nostru se prezenta în felul următor: Lafont 134, Subera 139, Schmidsdorf 141, eu 174. Suntem mult în urmă, aşa că este posibil ca, pentru noi, lucrurile să se încheie aici. Ar trebui să ne clasăm între primele trei echipe ca să ne calificăm pentru Franţa.

Ziua următoare

Am tras cu toţii destul de bine, însă, în trecut, obţinuserăm de multe ori rezultate mai bune. Totul atârnă acum de rezultatul camarazilor care participă la proba de tir cu pistolul. Mâine este ziua în care vor trage. Pentru noi, ceilalţi, presiunea a încetat, aşa că eu şi Schmidsdorf ne-am hotărât să riscăm şi să dăm o raită prin Alger.

Seara următoare

Am fost tras la răspundere pentru escapada din noaptea trecută. Una dintre greşeli – şi au fost multe – a fost aceea că am ieşit în oraş îmbrăcaţi în uniformă. De când Algeria şi-a declarat independenţa, nu mai există picior de legionar în oraş. Faptul că ne-am făcut apariţia în centrul urbei purtând chipie albe a fost ca şi cum am fi agitat o cârpă roşie în faţa unui taur. Nimic nu ar fi putut fi mai bătător la ochi.

Până la Alger, am luat un camion de ocazie şi, de cum am ajuns în centru, Schmidsdorf s-a urcat într-un taxi şi a plecat la prietena lui. Atunci l-am văzut ultima dată. M-am simţit, într-adevăr, extrem de ciudat să stau în mijlocul oraşului, îmbrăcat în uniforma de legionar, în vreme ce mii de priviri duşmănoase erau aţintite asupra mea. Era însă prea târziu să fac cale întoarsă, aşa că am intrat în cel mai apropiat bar.

Localul era plin de arabi, însă, în mod surprinzător, chiar la bar se aflau doi europeni. Aceştia mi-au oferit ceva de băut şi au închinat un pahar în cinstea Legiunii, după care mi-au explicat împrejurările prezenţei lor în acel loc. Unul dintre ei era maior în retragere al armatei franceze şi venise la Alger ca să rezolve nişte treburi, iar celălalt domn era un polonez, care, din câte am înţeles, lucra în diplomaţie. Cei doi se cunoşteau de cinci ani şi se întâlniseră din întâmplare în hotel, aşa că hotărâseră să sărbătorească evenimentul cutreierând locurile pe

care le frecventaseră în trecut. Eu am nimerit la începutul hoinărelii lor, aşa că m-au invitat să mă alătur. Am acceptat propunerea cu recunoştinţă şi imediat am început să mă simt mai relaxat cu privire la felul în care aveam să-mi petrec seara.

După câteva ore, tocmai ieşeam clătinându-ne dintr-un bar aflat pe o stradă lăturalnică, când prietenul nostru polonez a fost acostat de doi bandiţi arabi îmbrăcaţi în jachete de piele, care i-au cerut să le arate actele. Polonezul se afla la câţiva metri în spatele meu şi al maiorului, pentru că el fusese cel care plătise consumaţia. Le-a răspuns arabilor să se ducă la naiba şi le-a cerut lor să-i arate actele înainte să le arate el pe ale lui. Dintr-odată, strada a început să se umple de oameni care păreau a se fi ivit de nicăieri. M-am întors ca să intervin şi, în timp ce îmi spuneam părerea despre arabi, unul dintre ei s-a repezit la mine şi mi-a tras un pumn în gură. Am făcut doi paşi înapoi, iar în momentul în care s-a apropiat ca să mă pocnească din nou, l-am lovit în vintre cu toată puterea de care eram în stare în clipa aceea, făcându-l să se lase în jos gemând. Nu mai făcusem niciodată aşa ceva, iar rezultatul fusese cât se poate de satisfăcător.

Cu toate acestea satisfacţia a fost de scurtă durată, pentru că a declanşat un adevărat asalt asupra mea. Ţin minte că am început să car pumni în stânga şi-n dreapta în masa de trupuri care îşi făcuseră apariţia de nicăieri, asemenea unor şobolani care încercau să mă muşte de beregată, iar în cele din urmă am căzut jos, copleşit de numărul lor. A existat însă o clipă pe care acum mi-o amintesc foarte bine. Deasupra mea era cineva, iar eu am reuşit să-mi eliberez un picior, lovind acea persoană cu călcâiul în faţă. S-a auzit un urlet de durere – îl izbisem pe atacator drept în ochi. Apoi, o pădure de mâini s-a năpustit asupra feţei mele. Eram disperat să mă smulg de acolo, însă totul era în zadar şi mă simţeam tot mai slăbit. Tipii ăia nu glumeau

şi mă aşteptam ca, din clipă în clipă, să simt lama unui cuţit strecurându-se printre coastele mele. Nu este deloc plăcut să stai pe spate fără să poţi face nimic. În mod paradoxal, cred că numărul mare al atacatorilor a fost cel care ne-a salvat. Erau atât de mulţi, încât nu puteau vedea bine unde ar fi trebuit să înfigă cuţitul.

Apoi, dintr-odată, exact în clipa în care am simţit că sunt terminat, pentru că nu mai aveam pic de vlagă în mine, mulţimea s-a împrăştiat şi a luat-o la fugă, iar eu m-am trezit privind doi soldaţi arabi care aveau pistoalele-mitraliere îndreptate spre capul meu. Pe feţele lor se putea citi duşmănia. În momentul acela, şi-a făcut apariţia în fugă polonezul, iar eu m-am bucurat nespus să-l văd lângă mine. În clipa în care lucrurile începuseră să se încingă, acesta o luase la fugă strigând „ajutor, crimă, poliţia" şi altele de felul acesta. Îmi aduc aminte că atunci mă gândeam că aş fi preferat să rămână pe loc şi să-mi dea o mână de ajutor. Maiorul zăcea întins la pământ, având o tăietură lungă şi adâncă de la ochi până la colţul gurii. Arăta groaznic. L-am ridicat şi i-am urmat pe poliţiştii arabi la secţie. Unul dintre atacatori rămăsese pe loc şi le explica poliţiştilor cum începuse încăierarea.

După ce am ajuns la secţia de poliţie, maiorul a fost pus într-o ambulanţă, în vreme ce eu şi polonezul am fost interogaţi vreme de trei ore. În cele din urmă, l-au lăsat pe polonez să plece, iar eu am început să mă neliniştesc. Era clar că pe mine mă voiau de fapt şi începeam să mă îndoiesc că voi mai vedea vreodată lumina zilei. Nu aveam la mine nici acte, nici bilet de voie, nici măcar cartea de identitate. În plus, nimeni nu ştia că mă aflu acolo. Mă rugam ca polonezul să facă ceva în această privinţă, însă după ce îl văzusem cum se comportase în clipa în care izbucnise încăierarea, îmi era tot mai greu să cred că se va întâmpla ceva.

Se făcuse deja ora 4 şi începusem să simt toate vânătăile de pe faţă şi corp. Eram o epavă. Uniforma atârna pe mine, făcută ferfeniţă. Ştiam că, de data aceasta, dădusem cu adevărat de bucluc, aşa că mă aşteptam la tot ce putea fi mai rău. Arabii continuau să-mi pună aceleaşi întrebări inutile. Ce căutam în Alger? De ce nu aveam bilet de voie? De ce nu aveam niciun act de identitate asupra mea? De ce atacasem un om nevinovat pe stradă?

Apoi, în sfârşit, au apărut patru jandarmi. Frate, cât m-am bucurat să-i văd! Polonezul se afla cu ei, iar mie mai că-mi venea să-l îmbrăţişez. Jardarmilor le-a luat o oră să negocieze predarea mea, după care am fost din nou interogat, de data aceasta de ei. Au vrut să afle de asemenea de ce nu aveam asupra mea nici bilet de voie, nici acte de identitate. În cele din urmă, le-am spus toată povestea, de la început la sfârşit: cum ne anunţase colonelul că nu vom primi învoire în seara aceea şi cum m-am hotărât să vin în oraş oricum. Jandarmii au reacţionat destul de bine, spunându-mi că vor trebui să completeze un raport detaliat, deoarece, în Algeria, atmosfera era încă destul de delicată, iar arabii vor face cu siguranţă propriul lor raport. Părea că totul începe să capete proporţiile unui mic incident politic.

În cele din urmă, am fost lăsaţi să plecăm. Ne-am dus la hotel, unde l-am găsit pe maior relativ teafăr, având pe faţă nu mai puţin de treizeci de cusături, ale căror semne urmau să-i rămână pe viaţă ca amintire a nopţii trecute. Cu toţii ne simţeam cuprinşi de o mare uşurare, aşa că am deschis imediat o sticlă de şampanie. Amândoi m-au lăudat pentru felul în care le sărisem în apărare şi au avut cuvinte de apreciere pentru spiritul pe care mi-l insuflase Legiunea. Eu eram la fel de entuziasmat de felul în care se purtaseră ei – în special polonezul, care-i alertase pe jandarmii veniţi să mă salveze. Apoi, ne-am luat la revedere, iar eu m-am suit într-un taxi care m-a dus până la cazarmă. Mă simţeam complet epuizat. În clipa în care

am ajuns în tabără, se făcuse deja ora 6. Soldatul care stătea de pază la poartă s-a uitat la mine foarte înspăimântat. Faţa mea era de trei ori mai mare ca de obicei, ochii căpătaseră nuanţe verzi-albăstrii, iar buzele îmi erau tumefiate. Nu pierdusem niciun dinte din fericire. M-am prăbuşit pe pat, dar nu înainte să mă asigur că Schmidsdorf se afla în patul lui, dormind adânc, cu un uşor zâmbet pe faţă. Nenorocitul îşi făcuse cu siguranţă de cap în noaptea aceea.

Jandarmii nu au ajuns la Lafont decât pe la jumătatea dimineţii. În clipa în care a aflat ce se petrecuse în noaptea trecută, acesta era la poligon, privindu-i pe Weiss şi pe Windel cum trag. A năvălit apoi în cazarmă asemenea unui taifun. Eu eram încă în pat, dormind. Ce trezire! Am crezut că vrea să mă omoare, atât de furios era. Se plimba încoace şi-ncolo prin dormitor, urlând din toţi rărunchii, făcând spume la gură şi înjurându-mă. Înnebunise de tot. Ar fi putut face un atac cerebral în orice clipă. Mi-a jurat că mă va băga după gratii un an şi abia aştepta să vadă ce va spune colonelul, ca să nu mai vorbim despre general. Se pare că arabii întocmiseră un raport din care reieşea că atacasem un civil algerian, pe care îl lovisem cu bocancul în ochi, făcându-l să orbească. Lafont şi-a continuat tirada, iar eu l-am lăsat să delireze, pentru că nu mă simţeam deloc în stare să mă împotrivesc. La urmă, mi-a spus că mă pot considera deja încarcerat, după care a ieşit valvârtej din dormitor.

După-amiază, băieţii noştri care participau la proba de tir cu pistolul au tras prost de tot. Dacă ar fi obţinut un scor bun, probabil că acesta m-ar fi salvat, dar nu a fost cazul. Aşa că echipa noastră s-a clasat pe locul patru. Amară dezamăgire după atâta efort. Se pare că toate cele trei echipe clasate pe primele locuri vor pleca în Franţa şi, dacă am fi obţinut numai trei puncte în plus, am fi plecat şi noi. Am reuşit să adunăm 1 750 de puncte; există totuşi o mică şansă să plecăm, însă cred

că evenimentele petrecute cu o noapte în urmă, în care eu fusesem principalul protagonist, vor atârna greu în balanță.

În seara aceasta, am hotărât să mă prezint la raport în fața lui Lafont, așa că m-am dus în biroul lui. Este un om pe care am ajuns să-l simpatizez și să-l respect, așa că m-am gândit că ar trebui să încerc să-i dau o explicație. Cel mai mult îmi doream să-i cer scuze pentru că îl făcusem să pice rău în fața colonelului – lucru de care nu aveam nicio îndoială. El răspundea de noi toți și, în cele din urmă, trebuia să explice faptul că dăduse dovadă de lipsă de control și disciplină. În momentul în care am intrat în biroul lui Lafont, acesta era destul de calm, așa că am putut sta de vorbă. M-a întrebat de ce nu mă prezentasem la el ca să obțin o învoire, iar eu am răspuns că oricum m-ar fi refuzat și că deja mă hotărâsem să plec în oraș. Atunci lucrurile ar fi luat o întorsătură și mai proastă, pentru că aș fi nesocotit un ordin direct. Mi-a spus că ar fi trebuit să-mi iau tălpășița în clipa în care se iscase conflictul, iar eu i-am răspuns că nu-mi stă în caracter să abandonez doi civili – ce impresie și-ar fi făcut aceștia despre Legiune dacă aș fi luat-o la sănătoasa? I-a plăcut argumentația mea: îl atinsesem direct în marea lui mândrie. După aceasta, a fost foarte înțelegător cu privire la toate cele petrecute.

Mi-a spus însă că, acum, problema nu se mai afla în mâinile lui, pentru că fusese deja înaintat un raport către comandamentul general al diviziei. Într-o formă sau alta, soluția va ajunge la colonelul Channel, iar eu voi ajunge, într-un fel sau altul, după gratii. Se punea deja întrebarea dacă mă voi mai putea duce la școala de caporali. După ce mi-a prezentat situația, a adăugat că va scrie un raport pozitiv, în care nu va uita să menționeze faptul că sărisem în apărarea unor civili. Probabil că voi primi și o medalie pentru asta.

A doua zi

Astăzi a avut loc ceremonia de încheiere a concursului şi de înmânare a medaliilor şi cupelor. Eu am ocupat locul al treilea în clasamentul general individual, cu rezultatul combinat al probelor de precizie şi viteză, aşa că am primit o medalie de bronz – de care sunt foarte mândru. Ca ocupant al celui de al treilea loc, m-am calificat, individual, la campionatele care se vor desfăşura în Franţa. Lafont nu crede că participarea mea se va bucura de sprijinul colonelului – oricum, la data la care vor avea loc întrecerile, eu voi fi probabil deja după gratii.

Cred că, până la urmă, Lafont este mulţumit de faptul că am ajuns atât de departe. Dacă el este cât de cât fericit, înseamnă că şi noi ar trebui să fim.

12 mai 1963

Înapoi la Bou-Sfer. M-am prezentat la raport în faţa căpitanului Jais. M-a felicitat pentru rezultatele obţinute, după care mi-a spus cu jumătate de gură că este nevoit să mă pedepsească cu opt zile de arest. Mi-a spus că Lafont îmi făcuse un raport excelent, altfel aş fi stat închis mai multă vreme. Prin felul în care a descris incidentul, Lafont se pare că a dat frâu propriilor sentimente. După spusele lui, m-am lăsat ademenit de înclinaţiile mele turistice atunci când am plecat la Alger fără să fi obţinut în prealabil o învoire, după care am sărit în ajutorul celor doi civili care tocmai erau atacaţi de o mulţime de arabi. Cred că Sir Lancelot[1], dacă ar fi citit acest raport, ar fi murit de invidie.

[1] Sir Lancelot du Lac, unul dintre Cavalerii Mesei Rotunde descrişi în legendele medievale britanice, cunoscut pentru felul în care a salvat o regină dintr-o închisoare aflată pe Tărâmul Celălalt.

După-amiază, am trecut pe la *coiffeur,* care mi-a administrat prompt o tunsoare *boule à zéro.* Apoi, cu pătura rulată sub braţ, am fost escortat în arest.

Oscar Kautz, care este cel mai bătrân adjutant al regimentului, se afla deja acolo, dornic să mă întâmpine. Am aflat cu această ocazie că, între timp, devenisem un mic erou: se dusese vestea că urma să fiu închis pentru că încercasem să ucid nişte arabi. Cică participasem la o bătaie de proporţii, care cu siguranţă va fi consemnată în analele Legiunii.

Între timp, eu fac *la pelote* şi sunt pus la munci istovitoare.

După opt zile

Astăzi am ieşit din arest. Programul de acolo era similar celui de la Philippeville. Trezirea în zori. *Corvée quartier.* Muncă istovitoare în timpul zilei şi sport seara. M-am simţit ca pe vremuri. Paza însă este mai bună decât la Philippeville, aşa că nimeni nu mi-a putut strecura în celulă ţigări sau bere. Am slăbit patru kilograme şi mă simt în formă.

Astă-seară am sărbătorit eliberarea, împreună cu Weiss, Wilson, Carlsen şi Kenny. Între timp, a ajuns la noi vestea că ne-am calificat la campionatul din Franţa – am sărit în sus de bucurie!

A doua zi

Am fost chemat la raport de colonelul Channel. S-a comportat minunat. M-a felicitat pentru rezultatele obţinute la concurs, apoi mi-a spus că îi pare rău că a fost nevoit să mă închidă pentru câteva zile, dar că eu ştiam prea bine a cui fusese vina. M-a anunţat apoi că *peloton*-ul[1] de caporali se va forma peste câteva zile şi că ar trebui să mă alătur acestuia. Ceea ce

[1] Pluton (lb. fr.).

înseamnă, bineînțeles, că nu voi pleca în Franța împreună cu echipa de tir.

26 mai 1963

Channel părăsește regimentul, așa că a trebuit să organizăm o paradă în cinstea celui care îl va înlocui, colonelul Cailloud. Mulți dintre noi și-ar fi dorit să vină în loc Arnaud de Foïard, însă el este doar maior, deci va trebui să mai aștepte. Ceremoniile au fost prezidate de generalul Lefort.

28 mai 1963

Mi-am luat rămas-bun pentru o vreme de la camarazii mei, iar acum mă aflu deja la școala de caporali. Tabăra Lindless se găsește la o altitudine de 610 m, pe dealurile aflate la o depărtare de circa opt kilometri de regiment.

Suntem patruzeci și cinci de soldați, iar comandantul nostru este un căpitan tinerel, cu trăsături aspre, pe nume Mascaro. Îl secondează trei sergenți: Delgado, Schmidt și Winter.

În cuvântarea lui de bun-venit, Mascaro nu a ezitat să descrie ce ne așteaptă în următoarele patru luni. Principalul scop al cursului este să facă din noi bărbați – și apoi caporali – capabili să servească în regimentul de elită al armatei franceze. În trecut, aceste școli erau administrate de un sistem centralizat, care dădea caporali tuturor regimentelor. Școala noastră însă a fost special creată pentru Regimentul II Parașutiști. Este o inițiativă proprie. Regimentul are nevoie de douăzeci de caporali și, printre altele, intenția lui Mascaro și a acoliților lui este să-i îndepărteze cât mai repede dintre noi pe cei mai slabi. Din ceilalți, intenționează să facă lideri și experți în arta milităriei. Va trebui să ne orientăm în munți, cu și fără ajutorul hărților, vom deveni experți în folosirea armelor, a tancurilor,

a explozibililor, a tehnicilor de sabotaj, într-un cuvânt, adevăraţi subofiţeri ai Legiunii Străine. Dar mai întâi trebuie să devenim bărbaţi. Înainte de a învăţa să impunem disciplina, trebuie să ne intre bine în cap ce înseamnă această disciplină – iar lecţiile vor începe mâine.

Am sentimentul că ne aşteaptă vremuri deosebit de grele. Chiar felul în care a fost organizată această şcoală îmi inspiră gânduri neliniştitoare. Va urma ceva mult mai sinistru decât o instrucţie de bază – nu am nicio îndoială în această privinţă.

Capitolul 10

Peloton

6 iunie 1963

Ne aflăm aici de opt zile, iar presentimentele mele referitoare la acest loc s-au adeverit cu prisosinţă. Aceasta este o tabără de exterminare. Mascara a fost o staţiune turistică în comparaţie cu ce se petrece aici. Ziua începe la ora 5 cu o alergare de opt kilometri pe teren accidentat. Aceasta este urmată de apelul de dimineaţă şi de o inspecţie. Tabăra este inspectată dimineaţa, la prânz şi încă o dată la apelul de seară. Cel mai adesea, nu corespundem cerinţelor, caz în care se aplică pedepse individuale sau colective, iar inspecţia se reia la miezul nopţii sau la patru dimineaţa – sau la ce oră i se năzare sergentului de serviciu. Principalul obiectiv al subofiţerilor este să ne priveze de somn. Aceasta este cea mai rapidă metodă prin care poţi zdrobi rezistenţa unui om, iar ei asta urmăresc – să ne zdrobească.

În fiecare zi, unul dintre noi este numit caporal de serviciu. Printre sarcinile acestuia se numără întocmirea tabloului de corvezi şi pregătirea *peloton*-ului pentru paradă, la momentul prevăzut, sau pentru apelul de seară. În seara de dinainte, caporalul de serviciu trebuie să pregătească numeroase tabele pentru ordinul de zi pe unitate, pentru serviciul de pază, iar pe toate acestea trebuie să le prezinte lui Delgado la apelul de

seară. Totul trebuie să fie perfect: trebuie respectată o anumită distanţă între rânduri şi o anumită lăţime a spaţiilor libere din stânga şi din dreapta textului. Foarte puţini reuşesc să respecte toate aceste cerinţe dacă nu muncesc până pe la trei dimineaţa. Delgado însuşi are grijă de aceasta.

Programul nostru nu este foarte diferit de cel pe care îl urmam la Mascara, în afara faptului că pe atunci ne loveam pentru prima dată de tot felul de lucruri, învăţând din mers. Aici învăţăm cum să-i învăţam pe alţii. Învăţăm să devenim instructorii altora.

Azi ne-am petrecut după-amiaza pe dealuri. Instrucţia de front şi orientarea în spaţiu cu ajutorul hărţilor s-au numărat printre priorităţi. Seara am pornit înapoi spre tabără în marş forţat. În Legiune, dacă nu eşti în stare să mărşăluieşti în fruntea oamenilor din subordine, nu le vei câştiga respectul şi nu îi vei conduce de fapt niciodată.

În afară de Noel, din pluton fac parte foarte puţini cunoscuţi. Atmosfera este rece, ceea ce de asemenea îmi aminteşte de primele zile petrecute în Legiune, când fiecare era independent de ceilalţi, cântărindu-i cu atenţie pe oameni înainte de a se apropia de cineva.

În următoarele patru luni vom fi evaluaţi şi notaţi pentru toate lucrurile pe care le facem aici, timp în care se vor desfăşura şi două examene intermediare, urmate de un examen final. Vom absolvi cursul în ordinea rezultatelor individuale. Atmosfera este extrem de competitivă. Cel care va fi şef de promoţie se va bucura de un imens prestigiu, asemănător celui dobândit în urma primirii Sabiei de Onoare la Sandhurst[1]. În

[1] Academia Militară Regală Sandhurst pregăteşte corpul de ofiţeri ai armatei britanice. Anual, celui mai bun absolvent i se conferă Sabia de Onoare, ca recunoaştere a rezultatelor deosebite obţinute.

plus, beneficiază şi de consistente avantaje materiale. Numai şeful de promoţie poate fi propus pentru avansare în gradul de caporal-şef, ceea ce echivalează cu gradul de sergent, individul respectiv alăturându-se mândrilor legionari care poartă chipiu negru în locul celui alb. Solda lui este de două ori mai mare decât a unui caporal, iar gradul obţinut îi permite să mănânce la selecta popotă a caporalilor-şefi, să aibă propriul birou, să aibă o ordonanţă care să-i spele şi să-i cureţe echipamentul, viaţa lui devenind deodată mult mai interesantă. Printre îndatoriri se numără şi cea de subofiţer de serviciu la bordelul militar, o activitate mult mai distractivă decât strânsul bolovanilor de pe dealuri. Va urma aşadar o competiţie acerbă pentru ocuparea primului loc şi, dacă mă uit mai bine la colegii de pluton, există suficienţi oameni care au deopotrivă mintea şi fizicul necesar pentru a-şi vedea această ambiţie împlinită. Concurenţa va fi acerbă.

Există un francez, pe nume Daniel Vignaga, care, după părerea mea, este unul dintre posibilii câştigători, chiar dacă suntem abia la început. Este extrem de inteligent şi e un lider înnăscut. Mai sunt şi alţii: Kalushke şi Pitzer, doi germani, sunt doi concurenţi puternici. Kalushke este un tip foarte bine făcut şi are o personalitate echilibrată: umor sănătos, simţ practic, îndemânare. Pitzer este un individ mult mai complex. Dedicat în totalitate meseriei de militar, insensibil şi fără pic de umor. Se distinge prin faptul că este mai inteligent decât ceilalţi. În plus, e mai în vârstă decât mulţi dintre ei şi, cu toate că este puţin cam scund, compensează din plin acest neajuns cu mintea lui ascuţită. Apoi mai este Eduardo de Soto, liderul recunoscut al grupului de spanioli. Este un tip de calibrul lui Kalushke, însă nu la fel de extrovertit precum acesta. Zelul cu care îşi face datoria nu este întrecut decât de mândria lui de spaniol – un tip

inflexibil. Trebuie privit ca un concurent puternic. E interesant de urmărit cum va evolua relaţia lui cu Delgado. Nu cred nici măcar o clipă că Delgado îl va favoriza, însă spaniolii au în general un fel de a se înţelege între ei – ceea ce este valabil şi pentru celelalte naţionalităţi prezente aici.

În afara probelor sportive şi a examenelor pe care le vom da la sfârşitul cursurilor, vom mai primi puncte pentru trageri şi pentru atitudine. Atitudinea şi moralul contează mai mult decât toţi ceilalţi factori care aduc puncte. Aceasta s-ar putea să-l deranjeze pe Pitzer – pentru că arată abătut mai tot timpul.

Prin urmare terenul este pregătit, pe acesta urmând să se desfăşoare o bătălie deopotrivă dură şi distractivă. Vom avea mult de câştigat de pe urma ei şi ne gândim la venitul net, la prestigiu şi la un trai mai bun – ca să mă refer la implicaţiile materiale. În definitiv însă, noi suntem mercenari şi niciunul dintre noi nu a venit aici ca să se joace sau ca să se distreze. Astfel de vise s-au risipit cu mulţi ani în urmă.

După o săptămână

Lupta cu oboseala continuă să fie cel mai greu lucru pe care-l facem aici. Nu există răgaz, nu există pauză, nici măcar pentru o secundă. În dimineaţa aceasta am alergat opt kilometri, cu echipamentul complet pe noi, plus sac şi carabină, fiind cronometraţi în permanenţă, iar când ne-am întors, la ora prânzului, am găsit tabăra întoarsă cu fundul în sus. Tot ce avuseserăm în dulapuri se afla acum aruncat la grămadă, în mijlocul dormitorului: uniforme, cămăşi, pantofi, bocanci şi căşti, amestecate cu cearşafuri şi pături smulse de pe pat. Chiar paturile fuseseră demontate, iar piesele, împrăştiate peste tot. Peste toată această harababură cineva presărase douăzeci de pachete de fulgi de săpun, după care încăperea fusese stropită

vreme de un sfert de oră cu furtunul, astfel încât totul era plin de apă şi arăta ca după un cutremur.

În momentul în care am ajuns în tabără, eram deja morţi de oboseală, iar ceea ce am văzut la întoarcere a fost picătura care a umplut paharul. Ideea fusese a lui Winter. El este altfel decât colegii lui, Schmidt şi Delgado, care sunt nişte borfaşi în toată legea, însă au şi ceva umor. Winter este un specimen palid, lung şi subţire, cu ochi albaştri şi păr blond. Are un nas lung şi subţire şi o gură fină, de femeie. Ar fi bun de adjunct la Belsen sau Auschwitz. E un sadic şi se bucură de problemele celorlalţi.

Numai Dumnezeu ştie cum am făcut ordine în harababura aia. A trebuit să fim gata înaintea unei alte inspecţii, anunţate pentru ora 14. Nu am avut timp să spălăm sau să uscăm nimic. Pur şi simplu am băgat în dulap tot ce era ud şi plin de săpun. Apoi, în seara aceasta, după apel, am spălat totul şi ne-am prăbuşit în pat, ca de obicei, pe la unu noaptea.

În cele două săptămâni de când ne aflăm aici, am avut *tenue campagne* în cinci rânduri. Aceasta nu se termină niciodată înainte de ora unu noaptea.

Pentru noi mai există o mică pedeapsă: după apel, suntem trimişi la ţărm ca să umplem nişte sticle cu apă de mare, pe care apoi trebuie să le arătăm sergentului de serviciu, ca să se convingă că am fost într-adevăr acolo. Marea se află la o distanţă de opt kilometri, iar, pe întuneric, drumul dus-întors durează cinci ore. De obicei, ajungem înapoi în tabără pe la ora trei dimineaţa. Până acum, eu am primit o singură dată această pedeapsă care loveşte într-unul dintre punctele noastre vulnerabile, oboseala.

Pe la începutul acestei săptămâni, Schmidt a găsit la apel un ţânţar în casca mea. Şase dintre noi au fost puşi să care insecta afară cu o pătură, asemenea unor ciocli, după care eu

a trebuit să sap o groapă adâncă de un metru şi jumătate, în care am îngropat ţânţarul. Lucrurile nu s-au oprit aici: am făcut şi o cruce, pe care am scris cu vopsea TOM DOOLEY EST MORT[1]. Schmidt crede că întreg episodul a fost extrem de amuzant – poate că şi eu aş fi fost de aceeaşi părere dacă toată treaba asta nu s-ar fi încheiat la ora unu dimineaţa. Am încăput pe mâna unor nebuni.

25 iunie 1963

Suntem într-o formă fizică excelentă, cum nu am mai fost niciodată – dar în acelaşi timp suntem morţi de oboseală din cauza lipsei somnului. În curând vom da primele teste şi examene: săptămâna aceasta vom fi examinaţi cu privire la toate lucrurile învăţate până acum şi vom avea de trecut probele fizice. În ultimele două săptămâni, am făcut mai multe antrenamente de orientare în munţi pe timp de noapte. Am fost împărţiţi în mai multe grupe mici, dându-ni-se câte o destinaţie, la care trebuia să ajungem măsurând distanţa cu pasul şi ştiind că, după vreo şaisprezece kilometri, trebuia să dăm de o răscruce sau de albia unui râu, unde ne aştepta un camion care urma să ne ducă înapoi în tabără. În realitate, nu ajungeam niciodată la destinaţie sau la camion, aşa că trebuia să ne întoarcem în tabără pe jos, ajungând acolo în zori. Ne primeam pedeapsa pentru că rataserăm obiectivul, după care începeam ziua cu sport. În ciuda tuturor acestor lucruri, progresăm. Acum putem fi lansaţi cu paraşuta pe timpul nopţii şi, folosindu-ne numai de o busolă sau, uneori, de o fotografie aeriană, ne putem regrupa în cursul dimineţii într-un loc aflat la o depărtare de treizeci de

[1] Tom Dooley a murit (lb. fr.). Tom Dooley este un personaj legendar al folclorului american, care a murit spânzurat pentru crimă în Carolina de Nord.

kilometri. Nu e rău, dat fiind faptul că în jurul nostru nu există decât dealuri golaşe cu foarte puţine repere care să te ajute să te orientezi. Ştim de asemenea să citim mai bine hărţile. Acum, ne putem orienta în munţi, ziua sau noaptea, la fel de uşor cum ne orientăm în jurul barăcilor. Mascaro ne poate arăta pe hartă un loc aflat la 30 km de Lindless, spunându-ne: „Să fiţi acolo mâine în zori", iar noi vom fi acolo.

Încet, încet, devenim instructori pricepuţi. Ne-am familiarizat cu aparatura radio, cu minele, cu explozibilii şi cu dezamorsarea acestora, cu transportoarele auto blindate şi cu o întreagă panoplie de arme, printre care se numără puşti şi grenade de fabricaţie rusească, americană şi germană. Putem construi poduri trainice peste râuri, putem să rezistăm vreme de câteva zile în pădure fără hrană, trăind din ce ne oferă natura, putem pune în atele piciorul unui camarad, purtându-l mai apoi în spinare şi coborându-l pe fundul unei prăpăstii adânci de treizeci de metri şi putem supravieţui vreme de cinci săptămâni dormind în medie câte trei ore pe noapte. Putem alerga cale de opt kilometri, complet echipaţi, în trei sferturi de oră; ne putem căţăra pe o funie lungă de zece metri fără să ne ajutăm cu picioarele; putem cânta toată noaptea, fără oprire. Precizia cu care efectuăm antrenamentele i-ar impresiona chiar şi pe cei mai capabili membri ai Regimentului de Gardă Coldstream[1]. În plus, dacă am mărşălui împreună cu un catâr, nu noi am fi primii care ar cădea din picioare din pricina oboselii.

În pofida tuturor acestor performanţe, Delgado, Schmidt şi Winter cred despre noi că facem de ruşine regimentul şi întreaga Legiune, anunţându-ne că, în următoarele săptămâni, au de gând să ne dea pe brazdă. Moralul e la pământ şi mai

[1] Cel mai vechi regiment al armatei britanice, înfiinţat în anul 1650.

mulți camarazi spun că nu se vor strădui să obțină un rezultat bun la testele care vor avea loc în curând, sperând ca în felul acesta să fie trimiși înapoi la regiment. În contrast cu această atitudine, nu pot să nu observ determinarea lui Pitzer, Soto, Kalushke, Manbar, Vignaga – chiar a lui Nalda, celebrul matador, care este acum unul dintre noi – și a altora, a căror ambiție și mândrie îi mențin în cursă. Ceea ce mă menține pe mine este hotărârea de a nu fi eu primul care cedează, indiferent ce s-ar întâmpla.

Așa că astăzi am participat plini de vigoare la toate testele care ne fuseseră pregătite și, cu toate că oboseala ni se citea pe față, am găsit cumva energia necesară, așa că am alergat obținând cei mai buni timpi de până acum, am sărit mai mult ca înainte, ne-am cățărat mai sus, am făcut mai multe flotări și exerciții abdominale, am studiat ceea ce notaserăm în caiete și am știut ce răspunsuri să dăm. Am știut fiecare detaliu referitor la armele noastre, lungimea și greutatea fiecărei piese, precum și viteza și distanța pe care o pot parcurge gloanțele atunci când sunt trase cu diferite tipuri de armă. Am știut tot ce se poate ști despre mine, despre categoriile în care se împart acestea, despre tancuri și despre toate celelalte arme pe care a trebuit să le studiem. Cu toții ne făcuserăm temele. În ciuda programului împovărător, ne făcuserăm timp pentru studiu.

Cu foarte puține excepții, acest *peloton* e format din bărbați de înaltă ținută, care, cu siguranță, luați împreună, nu se pot compara cu niciunul dintre celelalte grupuri pe care am ajuns să le cunosc în cei trei ani petrecuți în Legiune. În ciuda lucrurilor pe care le cred Delgado și ceilalți, eu consider că astăzi i-am impresionat pe examinatori. Aceștia sunt subofițeri din cadrul regimentului și nu cred că s-au așteptat să vadă ce au văzut.

30 iunie 1963

Testele s-au încheiat. Am fost la Bou-Sfer ca să sărbătorim şi să ne relaxăm pentru prima oară după atâta vreme. Acolo i-am întâlnit pe Bob şi Kenny, cărora le-am spus tot ce aveam pe suflet, povestindu-le cât de grea este şcoala de caporali. Nu m-au crezut.

A doua zi

Am primit rezultatele examenului: pe primul loc se află Vignaga, urmat, în chip inexplicabil, de mine, Pitzer luând cu un punct mai puţin. Piva s-a clasat pe locul patru, iar în urma lui se află Soto şi Kalushke. În afară de mine, nu mai există alte surprize de proporţii în ordinea clasaţilor. Posibilităţi sunt nenumărate, căci suntem abia la început. Opt cursanţi nu au reuşit să obţină baremul minim, aşa că vor fi trimişi înapoi la regiment.

2 iulie 1963

Am revenit la programul obişnuit. Astăzi am mărşăluit pe dealuri, purtând poveri grele în spinare, în vreme ce Winter, care, bineînţeles, nu cără nimic, a scos untul din noi impunând un ritm draconic. Pe lângă efectele personale, am fost însărcinat să port şi radioul, care cântăreşte douăsprezece kilograme, aşa că am fost probabil cel mai împovărat dintre toţi. Winter mergea în fruntea coloanei, iar sudălmile rostite în spatele lui se auzeau tot mai tare, până când nu le-a mai putut ignora. A oprit marşul şi ne-a ordonat să înaintăm târâş. O clipă am crezut că, pentru prima dată, disciplina va avea de suferit. Winter făcea ce voia cu noi, în vreme ce noi ne săturaserăm de atitudinea lui; îl uram din tot sufletul. A existat un moment în care s-ar fi putut întâmpla orice, în care soarta lui Winter s-a aflat

pe muchie de cuțit. Printre noi se află câțiva inși cu nervii cărora nu te poți juca la nesfârșit. Cu toate acestea ne-am târât.

Spatele meu e numai rană în locul în care radioul s-a frecat de spinare, iar în noaptea acesta m-am simțit de parcă mi se frânsese coloana. Apelul a fost un adevărat dezastru. Schmidt a avut iar ceva cu echipamentul nostru, aruncându-l prin dormitor și anunțând că următorul apel va avea loc la miezul nopții, pe platou. Așa că a trebuit să cărăm toate paturile și dulapurile afară, așezându-le apoi pe platou așa cum erau așezate în cazarmă. Schmidt a efectuat inspecția la miezul nopții folosindu-se de o lanternă. A declarat că nu este mulțumit și că va relua inspecția la cinci dimineața, în cazarmă. Aceasta înseamnă că va trebui să ne trezim la patru ca să avem timp să punem lucrurile în ordine. Nu reușesc să înțeleg cu ce scop se întâmplă toate acestea. Este absurd și nu ne ajută cu nimic.

4 iulie 1963

Azi am sărit cu parașuta pe dunele de la Capul Falcon. Nisipul este înșelător și, cu toate că de sus pare moale, poate fi tare ca betonul. La aterizare, Gasser și-a dislocat coloana, iar Dufour și-a rupt un picior. Pentru ei *peloton*-ul s-a încheiat. Zece au plecat, treizeci am rămas.

În locul în care radioul s-a frecat de spatele meu a apărut un furuncul uriaș. Parcă aș căra o sticlă cu apă agățată într-un cui apărut la baza coloanei. Mâine mă voi duce la regiment ca să mi-l stoarcă. Sper că, între timp, belgianul acela, Farouk, a dispărut de acolo: nu cred că aș da ochii cu el a doua oară.

Un incident interesant a avut loc la apelul din seara aceasta. Schmidt a ales la nimereală o armă din rastel și, după ce a aruncat o privire superficială în interiorul țevii, a spus că e murdară

şi a cerut ca legionarul care o are în grijă să facă un pas în faţă. Era Pedro Rodriguez. Pedro se înfurie ca un nebun, altfel e soldat bun. Îmi place mult de el. Este totuşi prea irascibil şi, dacă îşi pierde cumpătul, poate deveni extrem de periculos. Schmidt a aruncat arma în direcţia lui şi i-a ordonat să o aibă pregătită pentru inspecţie la miezul nopţii, după care a făcut stânga împrejur şi s-a îndreptat către ieşire.

A apucat să ajungă până la uşă, moment în care Pedro a explodat. A luat-o complet razna şi, cu un răget prelung, agonizant, de leu rănit de moarte, a început să învârtă arma deasupra capului, asemenea unui aruncător de ciocan, ţinând-o de ţeavă, după care a aruncat-o cu forţă către spatele sergentului. Carabina s-a izbit de pragul de sus al uşii, la doi centimetri de capul lui Schmidt. Totul s-a petrecut în mai puţin de două secunde. Preţ de un minut, totul a încremenit. Nimeni n-a mai mişcat un muşchi, nici măcar Schmidt sau Pedro – nimeni. Asistam la un spectacol cu o tensiune şi un suspans fără egal. Pedro rămăsese pironit.

Apoi Schmidt a ridicat încet arma de jos, după care s-a apropiat de spaniol. Cu o voce foarte înceată, i-a spus: *„En prison – allez!"*[1], iar Pedro a executat imediat ordinul, luând cu el pătura şi fiind urmat, la un pas distanţă, de sergent.

5 iulie 1963

Piva ne-a arătat de ce s-a clasat pe locul patru la examene: îi merge mintea, iar astăzi s-a depăşit pe sine din toate punctele de vedere. La apel, Winter l-a trimis să aducă apă de mare în sticlă pentru că i-a găsit praf pe tălpile bocancilor. I-a spus lui Piva să-l trezească în zori, când se va întoarce în tabără.

[1] La arest – haide (lb. fr.).

Piva s-a făcut nevăzut în noapte, dar s-a întors după zece minute şi ne-a spus că nici de-al naibii nu se va duce după apă de mare. Aşa că a urinat în ploscă, a adăugat nişte apă rece de la robinet, şi-a pus ceasul deşteptător să sune la ora 2 şi s-a băgat în pat. La ora respectivă, s-a prezentat la Winter. Acesta a băgat degetul pe gâtul sticlei şi a gustat lichidul dinăuntru, ca să se asigure că e apă de mare. Asta a fost tot. Winter a băut din urina lui Piva, iar acesta a intrat pentru totdeauna în memoria noastră. A fost o lovitură de maestru, care ne-a crescut foarte mult moralul.

Dacă, prin cine ştie ce capriciu al sorţii, acest jurnal va ajunge vreodată în mâinile lui Winter, nu pot să-i spun decât *„prost!"*[1].

10 iulie 1963

Avem un nou comandant, pe locotenentul Loridon. Nimeni nu plânge după Mascaro. Loridon este un tip taciturn şi dur. Mestecă *chique* toată ziua, pe care îl scuipă din când în când asemenea arabilor. Se pare că a deprins acest obicei în urmă cu trei ani, când a căzut în mâinile acestora. Astăzi ne-au fost inspectate armele şi a fost nemulţumit de felul în care le-am curăţat, aşa că ne-a pedepsit cu trei zile de *tenue campagne* şi cu două ore suplimentare de instrucţie de front, tot vreme de trei zile, la ora prânzului. Armele erau impecabile, dar eu cred că vrea să demonstreze ceva.

12 iulie 1963

Pedro a ieşit de la arest, Garbou a intrat. Garbou a dat de bucluc pentru că a refuzat să execute un ordin al lui Winter. Fusese responsabil de grupa care curăţă spălătoarele şi toaletele,

[1] Noroc (lb. germ.).

însă, la apel, Winter a spus că nu este mulţumit de ce se-ntâmplă, aşa că a ordonat să se cureţe din nou toaletele cu periuţa de dinţi, urmând ca el să vină în inspecţie la miezul nopţii. Garbou i-a spus să se ducă la naiba.

Dimineaţa următoare

La apelul de dimineaţă, Garbou a fost adus în faţa *peloton*-ului, iar Delgado ne-a ţinut o întreagă poliloghie referitoare la refuzul de a executa un ordin direct. Garbou este un tip dur şi căpos. După ce şi-a încheiat tirada, Delgado i-a ordonat lui Garbou să se ducă la toalete şi să le cureţe cu periuţa de dinţi, aşa cum îi ordonase Winter în seara precedentă.

Era vorba despre înfruntarea unui superior. Mai mult decât atât, era o înfruntare între două personalităţi, între două caractere, fiecare având o imensă forţă interioară. Noi stăteam şi urmăream desfăşurându-se încet, încet în faţa noastră această dramă. Un spectacol fascinant, în care puteam simţi cum se încleştează cele două forţe intangibile, care nu aveau de gând să cedeze. Cred că lui Delgado îi părea rău că fusese nevoit să ajungă într-o astfel de situaţie, pentru că şi el, asemenea nouă, îl respectă pe Garbou, îi respectă tăria de caracter. De data aceasta însă, nu avea de ales. Garbou ne privea în ochi, etalându-şi imensa lui mândrie şi ştiind că eram cu toţii de partea lui, aşa că existau puţine şanse ca acesta să cedeze.

Era o adevărată tragedie. În plus, era o pierdere teribilă pentru Legiune – şi toate acestea se datorau nenorocitului de Winter. Îmi doream să fi putut face un pas în faţă şi să spun: „Uitaţi, eu cred că putem rezolva problema în alt fel", însă, din păcate, nu exista niciun „alt fel". Aşa că Garbou a refuzat să execute ordinul. Drept urmare, a fost exclus din *peloton*,

suportând umilința de a fi exclus și din regiment, fiind trimis înapoi la infanterie.

În seara aceasta, nimeni nu a pus gura pe alcool. *Peloton*-ul e în doliu. Suntem șocați, iar eu cred că astăzi a murit o părticică din noi toți. Împreună, putem să mergem întotdeauna mai departe, iar cei mai mulți dintre noi au forța interioară și tăria de caracter necesare pentru a suporta un asemenea tratament vreme îndelungată. Dar ceea ce s-a întâmplat astăzi a fost pur și simplu de nesuportat. Nu ne-a înspăimântat, însă ne-a marcat emoțional și, dintr-o singură lovitură, a făcut să dispară orice rost. Când nimic nu mai are rost, spiritul moare, și atunci totul s-a sfârșit. Nu mai există voința și forța de a merge mai departe. Ne bântuie gânduri negre. Cred că, în clipa aceasta, putem fi foarte periculoși. Toate gândurile noastre sunt asemenea și toate sentimentele noastre sunt ca unul. Am putea adopta o atitudine de sfidare totală dacă cineva ar vorbi și ne-ar determina să facem ceva. Nimeni însă nu spune nimic, așa ca rămânem tăcuți și lăsăm gândurile să alimenteze furia. Violența pândește undeva după colț, gata să se arate la față în orice clipă. Până dimineață însă, ea va dispărea.

15 iulie 1963

Cred că Loridon îmi devine simpatic. Pare mai relaxat decât Mascaro. Ne lasă să fumăm atunci când ni se adresează tuturor, ceea ce nu s-ar fi întâmplat niciodată pe vremea lui Mascaro. Are o voce atât de slabă, încât uneori ne este greu să-l înțelegem, chiar dacă se află la doi pași de noi. În spatele acestor aparențe însă, se află ceva mortal. Nu neapărat ceva neplăcut, ci o anumită lipsă de scrupule, capacitatea de a nu se da în lături de la aproape nimic. Nimic nu m-ar surprinde la acest locotenent. Nu seamănă cu niciunul dintre cunoscuții mei.

Astăzi am sărit cu parașuta deasupra pădurii M'sila. Aterizarea în copaci este o experiență uluitoare. Inițial, aceștia arată asemenea unui covor gros, însă în clipa în care te apropii, arată... așa cum sunt ei în realitate: un coșmar! Există puține manevre de evitare pe care le poți face, pentru că, atunci când cazi cu parașuta, te balansezi dintr-o parte în alta, asemenea unui pendul, fiind în același timp purtat de forța vântului în plan orizontal. Esențial este să pui mâna la boașe și să lași restul în seama lui Dumnezeu.

Totul a fost bine până la urmă. Acebal a nimerit într-un copac și a rămas suspendat de crengile acestuia, ca un gâscan incapabil să facă vreo mișcare. Nu a pățit însă nimic. După saltul cu parașuta, Loridon ne-a împărțit în mai multe grupe și ne-a spus că prima echipă care va ajunge înapoi în tabără (șaisprezece kilometri) va primi un *passe de nuit*[1] la bordel. Nimeni niciodată nu a străbătut șaisprezece kilometri cu o asemenea iuțeală. Eu, împreună cu Manbar și cu Willet, am câștigat cursa la milimetru, cu toate că Strobender a ajuns singur cu mult înaintea noastră. Astfel, săptămâna viitoare, vom merge în oraș. Popularitatea lui Loridon a crescut, deși nu cred nici o clipă că acesta a fost motivul pentru care a propus această cursă.

17 iulie 1963

Furunculul meu a apărut din nou. Are mărimea unei mingi de golf. Astăzi ne aflam în munți, săpând tranșee, când am simțit că nu mai suport, așa că l-am rugat pe Noel, care se afla lângă mine, să mi-l spargă cu cuțitul pe care îl purta la brâu. A fost destul de amuzant, pentru că Loridon a apărut în vreme

[1] Învoire pe timpul nopții (lb. fr.).

ce Noel stătea în spatele meu cu cuțitul în mână. Probabil și-a imaginat că intenționa să mă înjunghie pe la spate, pentru că s-a repezit în direcția noastră urlând: „*Arrêtez-ça! Arrêtez-ça!*"[1]

I-am explicat situația și, în clipa în care a văzut furunculul, m-a urcat într-un jeep și m-a trimis repede la regiment. Acolo am trecut prin aceeași experiență: bereta între dinți, apoi storcerea. În momentul în care totul s-a terminat, mă simțeam ca o cârpă udă, acoperit din cap până-n picioare de transpirație. În același timp însă, parcă cineva mi-ar fi luat din cârcă o greutate de o tonă. Trei sute de grame de penicilină pe spinare și un tampon de bumbac cu iod vârât în craterul rămas – și eram un om nou, gata să se întoarcă la treabă.

20 iulie 1963

Nimic nu întărește mai bine o relație de prietenie decât împărtășirea necazurilor. Așa s-a întâmplat în aceste săptămâni în care eu, Vignaga și Soto ne-am apropiat treptat, treptat unul de altul, legând o prietenie care îmi place să cred că va dura. Discutând în timpul nenumăratelor ore de marș, am descoperit că avem aceleași gânduri despre oameni și tot felul de alte lucruri. Că avem principii asemănătoare. Cred că totul a început în noaptea în care am sărit cu parașuta deasupra pădurii M'sila și a trebuit să ne întoarcem la Lindless înaintea orei 7.

Am pornit separat în noapte, iar între noi și Lindless se aflau cinci companii care ne căutau, folosind elicoptere, o mulțime de jeepuri și camioane. Loridon ne spusese că, dacă vreunul dintre noi va fi suficient de prost ca să se lase prins, acela va fi exclus în mod automat din *peloton*. În zorii zilei următoare, mă aflam la trei kilometri de tabără, având de traversat un singur

[1] Opriți-vă! Opriți-vă! (lb. fr.).

drum. Pe drumul acela însă, răsfirat chiar în faţa mea, se afla o jumătate de regiment. Un ocol ar fi însemnat pentru mine o întârziere de trei ore, iar eu îmi petrecusem noaptea mergând pe albia unor râuri, urcând şi coborând dealuri, trecând peste tufe şi buturugi. Dacă ocoleam, eram mort, terminat.

Apoi, dinspre tufele din apropierea mea, am auzit un foşnet şi nişte şoapte. M-am târât până acolo şi am dat de Soto şi de Vignaga, care se pitiseră într-o groapă înconjurată de tufe. Vignaga mi-a oferit nişte cafea, pentru care i-am fost foarte recunoscător. Amândoi arătau ca nişte schelete, atât de traşi la faţă erau. Presupun că nici eu nu arătam mai bine. Au trecut două ore până când am avut posibilitatea să ne mişcăm de acolo, şi în acest timp am vorbit câte-n lună şi în stele. Îmi amintesc de faptul că, atunci când soarele a început să răsară, am văzut o pânză de păianjen întinsă între tufe, asemenea unui şirag strălucitor de perle, iar la unul dintre capetele acesteia se afla un monstru negru, având nişte cercuri galbene pe abdomen şi nişte picioare păroase, de gorilă. O viespe a nimerit în pânză, iar păianjenul s-a repezit imediat la ea, învăluind cât ai clipi insecta în firele lui subţiri. Am rămas cu toţii fascinaţi de această scenă. Eram vrăjiţi. Eu nu mai văzusem niciodată aşa ceva şi, cumva, această întâmplare a fost cea care ne-a determinat să începem să vorbim despre tot felul de lucruri, pe care, în Legiune, oamenii nu prea apucă să şi le spună.

Am hotărât atunci şi acolo că, după ce vom termina cu Legiunea, ne vom întâlni şi vom râde amintindu-ne de lucrurile de care în clipa aceea nu ne venea deloc să râdem. Am ales Belgia ca ţară neutră şi am stabilit că întâlnirea noastră va avea loc la miezul nopţii, în ajunul Anului Nou, peste trei ani, în 1966. Soto se va libera în 1964, eu în februarie 1965, iar Vignaga, la opt luni după mine. Locul de întâlnire va fi la statuia

lui Manneken Pis din centrul oraşului Bruxelles. Până atunci mai e mult, iar eu mă întreb dacă vom reuşi să ne punem planul în aplicare.

Am reuşit să ajungem înapoi la Lindless cu şase minute înainte de expirarea timpului.

După două zile

Astăzi ne-am întors în tabără după două zile petrecute pe teren şi am fost cu toţii martorii unui lucru care se întâmplă rar în Legiune. Unul dintre felurile în care se amuză Delgado este să ne adune pe platou imediat ce ne întoarcem din marş şi să ne ordone când „drepţi", când „pe loc repaus" vreme de o jumătate de oră. Atunci când luăm poziţia de drepţi, palma noastră stângă trebuie să lovească cu putere coapsa, astfel încât să se audă o plesnitură. Atunci când facem toţi acest lucru şi ne coordonăm mişcările, efectul este asemănător unui foc de armă. Dar atunci când suntem obosiţi şi abătuţi, sunetul care se produce seamănă mai mult cu o rafală de mitralieră. Drept consecinţă, Delgado ne pune să repetăm mişcarea, până când ni se învineţesc coapsele.

Astă-seară a început din nou să facă lucrul ăsta, cu toate că, şi fără el, ne ajunsese chinul îndurat în ultimele două zile. Eram frânţi şi nimeni nu avea chef să fie obiectul de joacă al lui Delgado. Nu mai mâncaserăm nimic de ieri de la prânz. După circa cincisprezece minute, Noel a urlat din toţi rărunchii: *„J'ai plein les couilles"*, ceea ce s-ar traduce liber prin „mi s-au umplut boaşele". Afară se întunecase, iar Delgado nu a putut să-şi dea seama cine strigase, însă probabil că bănuia cine a făcut-o. Am aşteptat într-o tăcere tensionată să cadă securea. Apoi Delgado a făcut o chestie extrem de insteaţă. Probabil îşi dăduse seama că ne aflam la capătul răbdărilor, drept pentru care,

călcându-şi pe mândrie şi riscând să se creadă despre el că acţiona sub imperiul fricii, ne-a ordonat să rupem rândurile.

Astfel, Noel a reuşit să crească puţin în ochii mei. Îţi trebuie mult curaj să faci ceea ce a făcut el. Îşi pusese singur capul pe butuc. Doar că, în seara aceasta, Baudet, un francez pirpiriu, i-a depăşit îndrăzneala. La apel, Winter îl pedepsise cu *tenue campagne*, iar lui i s-a părut că se sărise peste cal. Oboseala l-a făcut să se poarte cu nesăbuinţă, iar în momentul în care Winter s-a îndepărtat, Baudet a apucat brusc o grenadă şi s-a îndreptat valvârtej către popota subofiţerilor. Cei de acolo erau la al doilea rând de bere când Baudet şi-a făcut apariţia, a tras inelul grenadei şi a început să-i înjure pe subofiţeri pentru tot ce-i făcuseră aceştia în ultimele săptămâni. Mi-aş fi dat o mână ca să fiu în clipa aceea o muscă aşezată pe peretele popotei şi să-i văd pe subofiţeri asudând de frică.

Se pare însă că urletele au avut darul de a-i potoli lui Baudet furia, aşa că, treptat, a început să se calmeze, până când Delgado a reuşit să-l convingă să predea grenada. Inelul a fost pus la loc, iar Baudet se află acum în arest. Mâine va fi dus înapoi la regiment, unde probabil va fi pedepsit cu treizeci de zile de muncă silnică. Speranţele lui de a deveni caporal s-au spulberat, însă nu sunt deloc sigur dacă nu cumva el se află într-o situaţie mai bună decât a noastră.

25 iulie 1963

Astăzi, nesăbuinţa lui Loridon era să ne coste scump. Am exersat aruncarea grenadelor. El stătea într-un adăpost individual, înconjurat de saci plini cu nisip, cu grenadele la el, în vreme ce noi ne aşezam pe rând la zece metri în faţa adăpostului, aşteptând ca el să arunce grenadele. Singura problemă era că Loridon trăgea inelul grenadei înainte să o arunce. Odată ce

acesta este scos, urmează un interval de şapte secunde până la detonare. Dacă prinzi grenada, nu poţi sta prea mult pe gânduri înainte să o arunci mai departe. Dacă o scapi, ai face bine să te repezi în adăpost. E ceva mult mai complicat decât prinderea mingilor de cricket.

După o săptămână

Ne apropiem de mijlocul cursurilor. Alte examene. Subofiţerii nu slăbesc presiunea nici măcar pentru o clipă. Trebuie să scape de încă nouă cursanţi înainte de final.

Cu trei zile în urmă, am executat un salt cu paraşuta în zona Capului Falcon, după care a urmat o aplicaţie nocturnă. Organizaţi în mici grupe, am pornit într-o anumită direcţie, trebuind ca a doua zi, în zori, să ajungem într-un loc anume. Grupa noastră nu a reuşit – prea multe nu mai aveam ce să facem. Până în zori parcurseserăm treizeci de kilometri, fără să dormim măcar un minut, aşa că ne-am aşezat pe marginea unui drum de munte şi am făcut nişte cafea.

Nici nu a început apa să fiarbă, că lângă noi şi-a făcut apariţia sergentul Dadone. Fusese trimis să ne caute, aşa că ne-a întrebat ce facem acolo, la marginea drumului. S-a enervat, începând să răcnească la noi şi să ne înghiontească. Noi însă eram ca nişte oi îndărătnice. Grupa era formată din mine, Vignaga, Kalushke, Manbar şi Nalda. Vignaga nu s-a urnit deloc, rămânând pe jos şi sorbindu-şi cafeaua. Aceasta l-a înfuriat şi mai tare pe Dadone, care s-a repezit la el, trăgându-i o palmă peste ureche. Mare greşeală. Vignaga s-a ridicat în picioare cât ai zice peşte, şi-a luat pistolul-mitralieră, i-a tras piedica şi a înfipt ţeava în burta sergentului. Tremura de furie, în vreme ce Dadone împietrise, rămânând cu gura căscată. Toată oboseala şi tensiunea acumulate în aceste săptămâni răbufniseră

în câteva secunde, în vreme ce viaţa lui Dadone atârna de un fir de păr. Rostind cuvintele în şoaptă, Daniel i-a explicat cât se poate de clar sergentului că, dacă se va mai atinge vreodată de el chiar şi cu un deget, se poate considera un om mort. Niciunul dintre cei prezenţi nu s-a îndoit o clipă că Vignaga vorbea serios. În glasul lui se simţea o hotărâre deplină.

Încet, foarte încet, situaţia s-a dezamorsat, iar Vignaga a lăsat arma jos. Ne-am adunat echipamentul în tăcere, iar Dadone ne-a spus să ne îndreptăm către plaja din Madah, unde se afla restul *peloton*-ului, după care s-a suit în jeep şi dus a fost. Aveam de străbătut vreo opt kilometri, aşa că am pornit la drum abătuţi. Nimeni nu îşi făcea iluzii cu privire la ceea ce îl aştepta pe Daniel la sosire. Soarele şi-a făcut apariţia la orizont asemenea unui ou prăjit. Urma o zi lungă, dogoritoare.

După două ore am ajuns la Madah, locul în care, cu o mie de ani în urmă, fusesem la picnic în compania lui Jacqueline şi a lui Fonfon. Delgado ne-a ieşit în faţă şi i-a ordonat lui Vignaga să iasă din rând şi să înceapă să sape un *tombeau* în mijlocul plajei.

Ne-am petrecut ziua tolăniţi pe nisip, înotând în apa mării şi odihnindu-ne. Am mâncat conservele, am stat de vorbă şi am fumat, însă niciunul dintre noi nu-şi putea desprinde privirea pentru prea multă vreme de coşciugul aflat în mijlocul plajei. În groapa aceea nu prea aveai loc să te mişti. Tot ce putea Vignaga să facă era să stea nemişcat pe spate, acoperit cu o pânză întinsă de camarazii lui. Aceasta nu s-a mişcat nici măcar un centimetru în timpul zilei, iar eu începusem să mă întreb dacă Daniel se mai afla acolo. Trebuie să se fi simţit ca într-un cuptor, pentru că, în ziua aceea, soarele a fost ucigător.

Apoi s-a lăsat seara şi toată lumea s-a înapoiat la Lindless, cu excepţia grupului care, de dimineaţă, nu reuşise să ajungă la timp la locul stabilit. Noi a trebuit să ne întoarcem alene în spinarea poneiului lui Shanks.

Am ajuns după miezul nopţii. Vignaga a fost băgat la răcoare, iar noi, ceilalţi, ne-am prăbuşit pe pat. Somnul a fost mai mult o părere, pentru că trupurile şi minţile noastre nu ne-au lăsat să ne odihnim.

A doua zi

Vignaga a primit cincisprezece zile de arest, cu câte patru ore de *la pelote* în fiecare zi. Dacă la comandă s-ar mai fi aflat Mascaro, acesta l-ar fi expediat pe Daniel înapoi la regiment, însă Loridon are o bună intuiţie şi cred că vede la Vignaga o serie de calităţi prea preţioase ca să fie irosite.

A început a doua rundă de examene. Daniel participă între două ture de *la pelote*. Incidentul s-a întors împotriva lui, aşa că va primi zero puncte pentru atitudine. Spiritul de competiţie s-a ascuţit. Părerea mea este că Daniel ne era cu mult superior, însă, după cele întâmplate, nu mai are nicio şansă să se claseze pe primul loc. Nu numai faptul că favoritul a fost eliminat a dat un nou avânt competiţiei. Acest lucru se datorează şi experienţelor prin care am trecut în ultima vreme. A trebuit să înghiţim atât de mult rahat în ultimele săptămâni, încât amărâtele alea de trese de caporal nu îl pot justifica. Numai ocuparea primului loc poate compensa umilinţele la care am fost supuşi de către Delgado şi acoliţii lui.

7 august 1963

Pitzer s-a clasat în frunte. Eu m-am clasat din nou al doilea, iar Soto a urcat pe locul al treilea. Daniel a ajuns, inevitabil, pe

locul şapte, din pricina incidentului cu Dadone. Dar ne aflăm doar la jumătatea drumului, aşa că mai avem de tras. Patru dintre noi au fost trimişi înapoi la regiment.

După o lună

Multe s-au întâmplat în ultimele săptămâni. Se pune mai mult accentul pe instrucţia practică, desfăşurată sub coordonarea lui Loridon. După ultimele examene, atmosfera s-a schimbat, iar noi am început să ne ocupăm de lucrurile pentru care am venit de fapt aici. Nu că ar fi slăbit în mod conştient presiunea, dar faptul de a ne crea inutil probleme a căpătat o importanţă secundară pentru subofiţeri. A existat o singură excepţie, atunci când a trebuit să curăţăm din nou toaletele cu periuţa de dinţi. Vreme de trei zile, am fost supuşi unei inspecţii la fiecare cinci ore. Până la urmă, subofiţerii s-au plictisit şi, de atunci, am fost lăsaţi în pace.

Ne-am petrecut mare parte din timp făcând exerciţii practice pe teren şi simulând atacuri asupra unor avanposturi. Înaintea acestora se fac planuri amănunţite, iar în ziua în care a fost rândul meu să pregătesc asaltul operaţional, trebuie să mărturisesc că am simţit o mare satisfacţie. De fapt, ne-am jucat de-a soldaţii, pentru că nu exista niciun inamic, însă acţiunea a părut destul de reală.

Moralul este bun. Am devenit un grup unit – cu foarte puţine excepţii. Pitzer a rămas la fel de competitiv în tot ce face, ceea ce este în măsură să ne irite pe mine, pe Daniel şi pe Soto. Am prefera să vedem pe oricine altcineva clasându-se pe primul loc în afară de Pitzer. Este bun însă, nu încape nicio îndoială, aşa că mă tem că dorinţele noastre nu se vor împlini.

Suntem într-o formă fizică bună şi putem acoperi distanţe mari în munţi, într-un timp record. Fuseserăm în formă şi

înainte, când plecam în tot felul de misiuni, însă acum este altceva. Mâncăm puțin și nu mai bem atât de multă apă.

Loridon a organizat un fel de maraton militar, care începe la bordul unui elicopter. La început, zburăm pe deasupra mării și ne aruncăm de la o înălțime de zece metri, în vreme ce elicopterul zboară cu 60 km/h. Purtăm pe noi echipamentul de luptă, inclusiv bocanci, iar obiectivul este să înotăm până la țărm – dacă supraviețuim saltului. Pe plajă ne așteaptă carabina, sacul și casca, iar după ce le culegem de jos, alergăm pe o distanță de opt kilometri. Cronometrul este pornit în clipa în care ne aruncăm din elicopter.

Saltul fără paraşută dintr-un elicopter în mişcare este deopotrivă palpitant şi înfricoşător. Avem o vestă de cauciuc care ne acoperă pieptul şi spatele şi care ar trebui să ne ţină la suprafaţă până când ajunge la noi o barcă de salvare, în cazul în care ne-am pierde cunoştinţa la impactul cu suprafaţa mării. La o asemenea viteză, aceasta e tare ca betonul. Apa nu e deloc moale când plonjezi de la zece metri.

Mâine vom descinde într-o tabără a armatei regulate. Ne-am petrecut ultimele două zile spionând-o, observând mişcările santinelelor şi amplasarea exactă a minelor. Ne aflăm în posesia unui plan al taberei, aşa că ştim cu precizie unde se află depozitul de muniţii, popota ofiţerilor şi dormitoarele. Cei de acolo au fost avertizaţi că ne vom face la un moment dat apariţia, însă habar n-au în care dintre nopţi. Serviciul de pază a fost dublat, iar în jurul taberei există suficientă sârmă ghimpată ca să împiedice un tanc.

După două zile

Noaptea trecută am fost paraşutaţi la şase kilometri de tabăra armatei regulate. Eram zece oameni, însă ne-am împărţit

în mai multe grupe de doi-trei legionari. Fiecare dintre noi ştia ce are de făcut, dar mai întâi trebuia să pătrundem în tabără. Am ajuns acolo în jurul orei 1 şi am văzut că totul era luminat ca ziua, iar îndărătul gardului de sârmă ghimpată puteau fi văzuţi o sută de militari patrulând. În mod evident, ne aşteptau.

Confecţionaserăm nişte afişe însemnate cu blazonul regimentului, iar intenţia noastră era să pătrundem în cât mai multe locuri cu putinţă fără să fim zăriţi şi să le agăţăm peste tot. Loridon pusese pariu pe cinci lăzi de şampanie, spunându-i comandantului din armata regulată că oamenii lui vor pătrunde în tabără fără să fie descoperiţi. Eu mă aflam în compania lui Delgado, iar ţinta noastră erau popota ofiţerilor şi camera de gardă. Ne-a luat o oră să tăiem gardul de sârmă. Apoi a trebuit să ne târâm aproape două sute de metri pe teren deschis. Militarii din armata regulată se aflau peste tot, însă parcă aveau orbul găinilor. La un moment dat, patru dintre ei au trecut pe o potecă sporovăind, în vreme ce noi stăteam întinşi la pământ, în întuneric, la numai doi paşi de ei. Erau atât de mulţi, încât am hotărât că singura soluţie era să jucăm totul pe cartea îndrăznelii. Doi oameni care se plimbă liniştiţi pe întuneric vor fi consideraţi ca fiind de-ai lor, însă dacă s-ar fi văzut că ne furişăm în vreun fel, am fi fost descoperiţi imediat. Mă aşteptam ca alarma să se pornească din clipă în clipă.

Am ajuns la camera de gardă. Acolo, trei tipi stăteau întinşi în pat, în vreme ce un sergent citea la masă o revistă cu benzi desenate. În spatele lui se afla un rastel de carabine descuiat. Am mers în spatele lui – calm, fără să scot niciun sunet. Delgado stătea ghemuit în dreptul uşii, pregătit să se năpustească dacă sergentul ar fi făcut vreo mişcare – dar nu a făcut, iar eu am luat una dintre carabine, după care m-am strecurat la fel de încet pe uşă afară.

Ne-am îndreptat apoi spre popota ofițerilor. Pe una dintre uși era scris numele comandantului: fără doar și poate, acela era dormitorul lui. Iar dacă ne-am fi luat după sforăielile care se auzeau dinăuntru, era clar că nu știa nimic de acțiunea noastră și că, în curând, va pierde cinci lăzi de șampanie cel puțin. În locul acela se mai aflau câteva uși, așa că am strecurat câte un afiș pe sub fiecare. Pe unul dintre acestea scriserăm: *„Le deuxième R.É.P. vous souhaite une bonne nuit."*[1] Dimineață aveau să fie foarte surprinși.

Am șterpelit trei sticle de scotch și una de Pernod, precum și atâtea beri câte mi-au încăput în sac, după care ne-am luat tălpășița. Soldații continuau să patruleze, însă numărul lor se redusese considerabil. Între timp se făcuse ora 4. Am reușit să ne strecurăm afară fără să provocăm niciun incident și ne-am îndreptat către locul de întâlnire, aflat la circa șase kilometri de tabără. Toată lumea reușise să pătrundă în interiorul acesteia. Operația noastră reușise pe deplin. Ne simțeam cu toții cuprinși de entuziasm, cu toate că oboseala ni se putea citi pe fețe.

Loridon și Delgado s-au urcat în jeep, iar noi i-am urmat într-un camion. Apoi am asistat la un spectacol uluitor. Niciunul dintre noi nu mâncase de ceva vreme și, din pricina energiei consumate în ultimele șase ore, trupurile noastre erau cât se poate de vlăguite. Se făcuse ora 5.30, iar organismul nostru numai de alcool nu avea nevoie atunci. Cu toate acestea am deschis sticlele de scotch și am băut direct din ele. Nici sticla de Pernod n-a scăpat.

Rezultatul previzibil a fost un dezastru. Pedro Rodriguez și-a pierdut mințile, făcându-ne să ne cutremurăm de groază

[1] Regimentul II Parașutiști al Legiunii Străine vă urează noapte bună (lb. fr.).

în clipa în care a spart gâtul uneia dintre sticle şi a început să-l mănânce. Turna pe gât scotch şi, din când în când, muşca din sticlă, începând să o mestece. Peste tot era sânge, în vreme ce el urla ca un descreierat. Nu mai văzusem în viaţa mea ceva asemănător, dar auzisem că, în Rusia, cazacii au obiceiul să mănânce paharele după ce termină două sticle de votcă – doar că, în cazul nostru, era vorba despre sticlă. Cumva, am reuşit să ajungem înapoi la Lindless. Drumul de întoarcere a fost o adevărată nebunie.

Odată întorşi, cei mai mulţi dintre noi s-au băgat direct în pat, dormind până a doua zi la amiază – nu şi Pedro. În momentul în care am intrat în *réfectoire,* la ora prânzului, am crezut că toată tabăra o luase razna. Pedro stătea în picioare pe o masă, însângerat din cap până în picioare, în vreme ce, dintr-o rană mare din braţ, îi ţâşnea sânge. În acelaşi timp, îşi flutura mâinile şi urla că, dacă îi eram cu adevărat fraţi de sânge, trebuia să i-o dovedim bându-i sângele. Toată lumea din încăpere striga în acelaşi timp, unii spunându-i să tacă din gură şi să plece de acolo, alţii stricându-se de râs şi spunându-i că era un tip pe cinste. Parcă nimerisem într-o casă de nebuni. Apoi, Pedro a aruncat o sticlă pe fereastră, după care a apucat alta şi a spart-o de marginea mesei de metal. Lucrurile începuseră să ia o întorsătură urâtă. Nimeni nu se încumeta să se apropie de el, pentru că spaniolul îşi pierduse complet raţiunea. În cele din urmă, în *réfectoire* şi-a făcut apariţia Delgado, însoţit de trei gărzi. Cu o lovitură bine plasată cu patul puştii, l-a dezechilibrat pe Pedro, care s-a prăbuşit la pământ, după care încă o lovitură în ceafă l-a făcut să rămână nemişcat. A fost cules de pe jos şi băgat sub duş, i-au fost rupte hainele, după care a fost dus la infirmerie.

Ultimele veşti despre el spun că tăieturile i-au fost cusute şi că, după o injecţie cu tranchilizant, s-a mai domolit. Se va întoarce la *peloton* peste o zi sau două, după care va petrece opt zile la pârnaie pentru că a distrus inventarul Legiunii.

Loridon nu-şi ascunde satisfacţia pentru felul în care i-am dovedit pe militarii din armata regulată, deşi comandantul acestora pare extrem de supărat că i-am şterpelit din băutură. Delgado ne-a spus că s-a plâns colonelului Cailloud. Eu cred că lui Cailloud nu-i pasă. Cu atât mai puţin lui Loridon. Singura problemă este că, probabil, şampania nu va mai veni. Ce tip mizerabil trebuie să fie comandantul.

11 septembrie 1963

Astăzi am fost cu toţii la regiment ca să ne vaccinăm împotriva holerei, după care ni s-a dat voie să ne petrecem restul zilei acolo. Un convoi ne-ar fi putut duce la Lindless seara, la ora 19.30, însă l-am pierdut. Neavând altă variantă, am hotărât să mă întorc pe jos. Trebuia să ajung acolo înainte de apelul de la ora 21, iar singura şansă pe care o aveam era să găsesc o ocazie pe drumul de coastă care să mă ducă de la Bou-Sfer la Les Andelouse. Les Andelouse se află cam la jumătate. După aceea, drumul către Lindless o coteşte şi urcă pe dealuri. Numai camioanele care au treabă la *peloton* îl folosesc, aşa că urma să străbat pe jos ultimii trei kilometri.

Apoi a fost cât pe ce să dau de bucluc. Mergeam pe marginea drumului, când şi-a făcut apariţia o maşină, căreia i-am făcut semn să oprească. Înăuntru se aflau patru arabi, care mi-au spus că mă iau cu ei. Era întuneric, aşa că nu le-am văzut prea bine feţele, altfel poate că aş fi observat ceva care m-ar fi făcut să mă răzgândesc. M-am aşezat pe bancheta din spate a maşinii – o greşeală care ar fi putut să mă coste viaţa. Acolo

se mai aflau doi tipi, iar maşina a pornit în viteză către Les Andelouse, în vreme ce unul dintre tipi şi-a întins mâna pe după gâtul meu, apăsând butonul de siguranţă al uşii. Arabii au început să sporovăiască pe limba lor, iar mie nu mi-a plăcut deloc felul în care râdeau din când în când.

Am început să mă alarmez. Brusc, mi-am dat seama că-mi găsisem beleaua. Instinctul îmi spunea că tipii aceia îşi făceau anumite planuri în ceea ce mă priveşte, planuri care nu mă avantajau defel. Erau nişte golani, iar războiul era încă proaspăt în minţile oamenilor. Acum, un legionar nimerise drept în mijlocul lor, aşa că mă puteam aştepta la tot ce putea fi mai rău.

După câteva minute în care, şocat, aproape că intrasem în panică, mi-am recăpătat cumpătul şi am început să mă gândesc cum să ies din acea situaţie. Ideea de a sări din maşină nu era deloc bună, pentru că aceasta mergea cu 80 km/h, iar până să deschid eu uşa, tipii ar fi fost grămadă pe mine.

Cel mai bine era să încerc să fug în clipa în care maşina s-ar fi oprit. Le spusesem că mergeam la Les Andelouse, aşa că, dacă tipii erau într-adevăr inofensivi, nu ar fi trebuit să cotească pe drumul către Lindless la intrarea în sat. Prin urmare acela avea să fie momentul adevărului. Dacă ar fi rămas pe drumul principal şi ar fi oprit, acest lucru ar fi dovedit că sunt exagerat de prăpăstios, însă dacă ar fi luat-o pe drumul către dealuri, care nu ducea nicăieri din punctul lor de vedere, atunci chiar că dădusem de bucluc.

În timp ce ne apropiam de curbă, l-am rugat pe şofer să oprească, însă el a răspuns că nu înţelege. Am repetat rugămintea, însă el a condus mai departe, prefăcându-se că nu pricepe ce vreau de la el. Am ajuns la curbă, iar maşina a încetinit, luând-o apoi pe drumul care străbătea dealurile. În momentul acela i-am spus, încercând să fac în aşa fel încât vocea mea să

pară cât mai calmă cu putință: „Bun, e în regulă, mă poți lăsa aici." Am repetat aceste cuvinte de mai multe ori. După ce am părăsit drumul de coastă, s-a lăsat întunericul. Arabul de la volan a mai condus vreo cincizeci de metri, încetinind treptat, de parcă în sfârșit ar fi înțeles ce îi spusesem, iar singurul motiv pentru care mașina nu se oprea era o mică problemă la sistemul de frânare.

Apoi, deodată, frica mi s-a risipit. Știam ce trebuie să fac, așa că mi-am recăpătat complet cumpătul. Important era să ies din mașină în timp ce aceasta se afla încă în mers. Am început să le mulțumesc pentru amabilitatea de a se fi abătut din drumul lor și, cu un gest cât se poate de relaxat și de firesc, am ridicat siguranța ușii. Am așteptat cinci secunde, după care l-am bătut pe șoferul din fața mea cu palma pe ceafă și am deschis portiera. În momentul în care l-am lovit pe șofer, acesta a apăsat brusc pe frână, mașina înclinându-se puternic înainte, în virtutea inerției, și zdruncinându-i pe ceilalți pasageri. Chiar în secunda aceea, am țâșnit afară, luând-o la sănătoasa. Apoi am auzit un strigăt. S-a auzit cum cineva trântește portiera deschisă la loc, iar mașina a pornit pe urmele mele. M-am aruncat în șanțul de pe marginea drumului, mașina depășindu-mă după câteva clipe în viteză. Tremuram din toate mădularele. Am văzut cum lumina farurilor dispare în susul drumului, însă, peste numai câteva secunde, mașina s-a întors. Nu avea niciun rost să mă duc în sat. Nu se zărea niciun semn de viață și, oricum, nu mă puteam aștepta să găsesc adăpost la arabii care locuiau acolo. Așa că am sărit în picioare și am tulit-o către dealuri, îndepărtându-mă cât mai mult de drum. Dacă aș fi rămas lângă acesta, urmăritorii mei ar fi fost în avantaj, pentru că m-ar fi putut ajunge din urmă cu mașina. La un moment dat, am

revăzut lumina farurilor şi m-am neliniştit când mi-am dat seama că maşina nu făcuse cale întoarsă, urmând drumul sinuos care ducea către tabăra noastră. Arabii ghiciseră probabil că într-acolo mă îndreptam, având de gând să-mi taie calea. Gândul că se aflau între mine şi tabără nu era prea plăcut, doar că eu cunoşteam fiecare cotlon, fiecare deal din apropiere de Lindless – şi mai ştiam unde se află amplasate minele. În cele din urmă, am ajuns în tabără cu câteva secunde înainte de apel. Pentru prima dată în viaţa mea, m-am simţit în tabără la Lindless ca acasă.

14 septembrie 1963

Mâine ne aşteaptă un drum lung până la Sassel, de unde ne vom întoarce peste două zile. Plecarea este stabilită pentru ora 6. Această deplasare este importantă, deoarece vom fi punctaţi. Distanţa totală este de aproximativ 150 km – acum vom vedea într-adevăr cine este bărbat şi cine este băiat.

Seara zilei următoare

Azi-dimineaţă am pornit veseli la drum. Pe la amiază, foarte puţini dintre noi mai aveau chef să zâmbească. Străbătuserăm deja aproape 40 km, iar spinările şi picioarele noastre începuseră să simtă efortul. Am făcut o pauză de o oră, după care am pornit din nou la drum. Mi-am amintit de lungul marş făcut la Sully. Doamne, cât timp a trecut de atunci! Încet, încet, mi-am intrat în ritm. Acesta este de fapt secretul; după aceea, mintea se poate relaxa. Când mintea rătăceşte, trupul îşi vede de treabă şi uiţi de durerile de spate şi de picioare, înaintând ca într-un vis. Am ajuns la Sassel la ora şapte seara. Willet s-a prăbuşit cu puţin înainte să ajungem la destinaţie, devenind prima victimă.

16 septembrie 1963

Noaptea trecută am fost de gardă și, în clipa în care am coborât din pat, am simțit că abia îmi mai pot mișca piciorul drept. Simțeam o durere ascuțită în spatele genunchiului – am știut că de dimineață o să am probleme. Am șchiopătat cale de opt kilometri, după care durerea a cedat treptat, astfel că am fost în stare să țin pasul cu ceilalți. *Peloton*-ul se împărțise deja în două grupuri. Vreo șase oameni cu adevărat în formă, inclusiv Loridon, o luaseră tare înainte, iar noi, ceilalți, formaserăm un al doilea grup, urmându-i pe ceilalți la câțiva kilometri distanță, în vreme ce câțiva camarazi se clătinau, dând deja semne că în curând se vor da bătuți.

Pe la patru după-amiaza, lăsasem grupul din spate în urmă și mergeam de unul singur. Camarazii din față nu se zăreau nicăieri. Apoi, când mai aveam vreo zece kilometri până la destinație, am dat peste Soto, care arăta într-un hal fără de hal. Sărmanul de el, părea terminat. Picioarele îi erau pline de sânge și bășici, iar el înainta șontâc-șontâc, de parcă ar fi călcat pe cărbuni aprinși. Era într-o stare cumplită. Am mers cu el, încercând să-l înveselesc, însă el m-a zorit s-o iau înainte ca să-l bat pe Pitzer. „Tu ești singurul dintre noi în stare să-l bată pe Pitzer", îmi tot repeta el. „Trebuie să te duci."

I-am spus să se liniștească, pentru că Pitzer se afla la câțiva kilometri în urma noastră, așa că amândoi aveam să terminăm înaintea lui. Mă înșelasem amarnic. Am ajuns într-un sat și ne-am oprit să bem ceva, iar când am pornit din nou la drum, l-am zărit pe Pitzer la două sute de metri în spatele nostru.

Cred că, în clipa aceea, am fost la un pas să-l abandonez pe Soto, însă acesta arăta atât de rău, încât, dacă aș fi făcut-o, probabil că s-ar fi oprit din cauza durerilor. A continuat să mă bată la cap să-l las în urmă, în vreme ce eu mă gândeam la el și-mi

ziceam că este într-adevăr un tip pe cinste. Încet, încet, Pitzer ne-a ajuns din urmă, depăşindu-ne apoi fără să scoată o vorbă. Şi el suferea din pricina efortului. În momentul acela, nu mi-a păsat deloc că am fost depăşiţi de Pitzer. Nu eram erou. Şi pe mine mă dureau picioarele îngrozitor, iar Soto era un bun pretext să răresc pasul. Aşa că l-am lăsat pe Pitzer să ne întreacă, iar noi am intrat în tabără cu puţin înaintea orei 23. Străbătuserăm aproape 160 km. Un adevărat record, umbrit numai de faptul că Pitzer ne depăşise.

18 septembrie 1963

Ieri am fost caporal de serviciu şi nu am reuşit să pregătesc *peloton*-ul pentru apel la ora potrivită, drept pentru care am fost pedepsit cu o noapte de *tombeau*. În viaţa mea nu am dormit mai bine!

22 septembrie 1963

Astăzi am organizat o ambuscadă împotriva unei unităţi a armatei regulate, în pădurea M'sila. Toată lumea ataca, trăgând gloanţe de manevră şi aruncând grenade. I-am băgat rău în sperieţi pe bieţii soldaţi. La sfârşitul manevrei, ajunseserăm faţă în faţă cu ei, aşa că ne-am năpustit asupra lor, urlând şi ameninţându-i cu moartea sau descriindu-le chinurile în care vor muri de cum vor începe pe mâinile noastre. Ne-am distrat de minune. I-am înconjurat şi cred că ei chiar îşi imaginau că urma să-i luăm la bătaie şi să le smulgem urechile. Sărmanii, chiar mi s-a făcut milă de ei.

După două săptămâni

Am învăţat tot ce era în programă şi acum putem reproduce totul de la coadă la cap. Examenul final se apropie: vor

fi testate cunoştinţele fiecăruia dintre noi, după care vom fi ierarhizaţi în funcţie de rezultate. În următoarele patru zile ni se vor testa abilităţile de lideri şi capacitatea de a-i conduce pe soldaţi în luptă, cunoştinţele despre armamentul din dotare, tancuri, explozibili, mine şi echipamentul radio, cunoştinţele despre metodele de instrucţie şi acordarea primului ajutor. Apoi vom da toate probele fizice: alergări, sărituri, căţărarea pe funie, înot, flotări, genuflexiuni şi Dumnezeu mai ştie ce, până când vom demonstra toate lucrurile învăţate în ultimele patru luni. După aceea, gata, ne vom putea întoarce la tihna şi liniştea regimentului.

La jumătatea drumului

Este greu de prevăzut rezultatul final în acest moment, pentru că fiecare dintre noi ştie doar unde a greşit el însuşi. Nu m-am descurcat prea bine la probele sportive – probabil că îmbătrânesc – şi am cam dat-o în bară la testul de cunoştinţe despre explozibili. Loridon aleargă de colo, colo ca o cloşcă agitată, urmărindu-ne şi luând notiţe. Atmosfera este încordată şi gravă. Miza este importantă. Seara, în *réfectoire*, toţi ne plângeam cât de rău ne prezentaserăm, bucurându-ne în acelaşi timp că nimeni nu fusese mai breaz. Soto şi Vignaga îmi tot spun să mă concentrez ca să-l bat pe Pitzer. La bursa pariurilor, Pitzer este cotat primul, însă nu la mare distanţă de mine. Aceasta ar putea avea legătură şi cu faptul că printre noi se află numeroşi germani care îl susţin. Eu mă bucur de susţinerea spaniolilor, care s-au luat după Soto. Există însă şanse ca niciunul dintre noi să nu câştige şi să fim depăşiţi de un outsider precum Manbar sau chiar Kalushke. Ultimul a fost mai bun decât mine la aproape toate probele sportive, e într-o formă de zile mari şi pare plin de încredere.

12 octombrie 1963

S-a terminat. O mare uşurare dublată de un sentiment de satisfacţie. Am trecut prin ciur şi prin dârmon şi am devenit cu toţii alţi oameni în urma experienţei trăite aici. Poate că această schimbare nu o vede fiecare dacă se uită la el însuşi, însă eu o pot detecta la ceilalţi. A fost o perioadă grea, hotărâtoare pentru soarta fiecăruia. Noi am reuşit să mergem până la capăt, iar acum fiecare este plin de încredere în propriile sale calităţi. Această încredere ne-a fost dată de faptul că putem suporta atât de multe pedepse. În felul acesta ni s-a întărit capacitatea de rezistenţă şi abia acum, când privesc în urmă, la ceea ce s-a petrecut în ultimele luni, îmi dau seama pe deplin prin ce am trecut.

Dar nu numai capacitatea de a îndura o pedeapsă după alta este cea care ne-a întărit, ci şi faptul că recunoaştem această putere de rezistenţă la fiecare dintre noi. Toţi cei care au ajuns până aici se bucură de stima mea. După părerea mea, fiecare este pregătit să fie un foarte bun subofiţer în cadrul regimentului. Admiraţia mea este generală şi aş fi foarte fericit să mă avânt în luptă împotriva inamicului ştiind că unul dintre ei se află la comandă.

Din punct de vedere fizic, am fost împinşi până la limita rezistenţei şi, datorită acestui fapt, am devenit mai puternici. Apoi am fost suprasolicitaţi din punct de vedere mintal, astfel încât simţurile ne sunt acum mai ascuţite, suntem mai receptivi, iar agilitatea a luat locul apatiei. Înainte, nu trebuia să gândim şi executam ordinele asemenea unor maşini; acum, noi vom da ordine, iar aceasta necesită mai multă gândire.

În seara aceasta am sărbătorit momentul în *réfectoire*. Toată lumea, inclusiv Loridon şi Delgado, s-a făcut pulbere. Toate relele au fost uitate şi iertate; eram uşuraţi că totul s-a încheiat.

Petrecerea a fost o erupție de energie și de emoție fără pereche. *Réfectoire*-ul a fost făcut praf, toate ferestrele cazarmei au fost făcute țăndări, mesele și scaunele au fost aruncate în toate părțile; sticlele și farfuriile care zburau prin aer semănau cu penele ieșite dintr-o pernă ruptă. Nu s-a iscat însă nicio încăierare. Pur și simplu, douăzeci și ceva de oameni se eliberau de tensiunea acumulată vreme de mai multe săptămâni. Din punct de vedere psihologic, acesta a fost leacul perfect. Ne-am simțit cu toții mult mai bine după aceea.

Mâine se vor anunța rezultatele, iar colonelul va veni să facă onorurile. Nu cred că îmi pasă cine va fi șef de promoție, într-atât de ușurat sunt că totul s-a terminat. Până la urmă, s-a vădit că și Pitzer are ceva umor. E un tip de treabă; toți sunt. Niște bărbați pe cinste.

A doua zi

Ne-am străduit să curățăm locul după dezastrul din ajun sau cel puțin să ascundem stricăciunile înainte de sosirea colonelului. Parcă am fi încercat să dovedim că la Hiroshima nu a explodat niciodată o bombă atomică. La ora 15 urma să ne prezentăm pe platou, în echipament complet: epoleți roșii, centură albastră, totul. Cumva reușiserăm să punem totul la punct. După instrucția făcută cu Delgado și ai lui, ne pricepem să reparăm niște stricăciuni.

La ora 14.30 ne-am adunat și ni s-a citit ordinul de zi: urma să defilăm prin fața colonelului, care ne va striga în ordinea în care am absolvit cursurile.

Am ieșit primul. Nu pot să spun decât că sunt deopotrivă uluit și încântat, ba chiar mândru nevoie mare. O zi măreață pentru englezii din *peloton*. Pitzer s-a clasat al doilea, la jumătate de punct în urma mea. A știut să piardă și, în clipa în care

ne-am strâns mâinile, am devenit instantaneu buni amici. Soto a fost al patrulea, iar Vignaga al şaptelea. Kalushke a ieşit al cincilea, Manbar al optulea, iar Nalda penultimul.

Am trecut prin faţa colonelului Cailloud, apoi, rând pe rând, ne-am grăbit să luăm tresele de caporal. Toţi comandanţii de companii se aflau acolo, precum şi jumătate dintre subofiţerii regimentului. A urmat o nouă petrecere, de data aceasta ceva mai sobră, în compania colonelului şi a celorlalţi. Lafont nu-şi mai încăpea în piele de mândrie, susţinând că tot meritul îi revenea lui! Mi-a făcut plăcere să-l văd aşa de fericit. Parcă ar fi fost un părinte care asistă la şcoală la premierea fiului său. Am fost copleşit cu felicitări, însă cele care au contat, din punctul meu de vedere, au fost felicitările venite din partea colegilor de *peloton*. Cred că şi-au dorit cu toţii ca eu să câştig. Ei m-au împins spre izbândă.

Capitolul 11

Recompensele

20 noiembrie 1963

Chiar dacă am fost plecat numai pentru câteva luni, am putut constata că la regiment s-au schimbat multe lucruri. Atât de multe feţe noi! Când m-am întors la companie, am fost repartizat în secţia a IV-a. Cei mai mulţi dintre camarazii mei din secţia a III-a plecaseră, aşa că am întâlnit la tot pasul numai feţe necunoscute. Mi-ar fi plăcut totuşi să-mi iau la revedere de la ei. Bătrânul Theo a plecat, la fel şi Decalewe, chiar şi nenorocitul ăla de Grueber s-a făcut în cele din urmă nevăzut. Ei trebuie să fi fost ultimii dintre cei pe care i-am prins aici în ziua în care, cu multă vreme în urmă, am ajuns la Rhoufi.

Toţi sergenţii îmi sunt necunoscuţi, cu excepţia lui Karos şi a lui Hirschfeld, care pare nemuritor. Între timp, s-a îngrăşat şi arată foarte diferit de bărbatul pe care l-am cunoscut în ziua în care am sosit eu aici. Bea peste măsură şi nu se poate adapta vremurilor de pace. E trist să vezi cum a decăzut.

Toţi ofiţerii sunt noi. Mi-a părut rău să constat că, între timp, a plecat şi Jais. Ar fi fost mândru să afle că unul dintre băieţii lui a fost primul în *peloton*. Şi Benoît a plecat. Nu că mi-ar părea rău, însă mi-ar fi plăcut să-l mai văd o dată şi pe el – nu spun asta cu răutate, ci pentru că avea probabil ceva

ascuns în străfundul sufletului său, ceva care mie mi-a scăpat. Cred că amândurora ne-a scăpat ceva legat de celălalt şi n-ar fi trebuit ca lucrurile să rămână aşa.

Grandys a plecat şi el, ceea ce încheie un întreg capitol. A fost cu siguranţă ultimul dintre cei vechi, iar plecarea lui pune capăt legăturii mele cu trecutul.

Clădirile moderne şi drumurile asfaltate care străbat toată tabăra desăvârşesc transformarea acesteia. Feţele noi o subliniază cu şi mai multă tărie, iar eu am început să mă simt ca un veteran, ca o relicvă a trecutului, străin de ceea ce se petrece în jurul meu. Numele meu s-a schimbat din „Johnny" în „caporal", iar între mine şi ceilalţi s-a pus parcă o barieră invizibilă. Nu mai sunt unul dintre ei.

Guhl şi Sot sunt încă aici. De când am devenit caporal, mă tratează de sus, ceea mi se pare uşor greţos. Cei doi îmi amintesc de fapt de motivele pentru care m-am înscris în *peloton* şi mă bucur nespus că nu mai pot să-mi dea ordine. De asemenea, mă bucur că mă aflu într-o poziţie din care le pot tempera excesele de autoritate atunci când o iau razna.

Regimentul este un adevărat stup. Toată lumea pare că se instruieşte într-o anumită specialitate. Acum există şi o unitate de scafandri, care pare să fie extrem de profesionistă, dacă e să mă iau după rezultate şi după felul în care operează. Avem şi o echipă de atletism, care se antrenează douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru şi care va participa la pentatlonul militar ce se va desfăşura la anul în Franţa. Au de gând să-l câştige. Au învins deja celelalte regimente din Africa de Nord în tot felul de competiţii locale organizate în ultimele luni.

Patruzeci de legionari au fost trimişi în Franţa ca să înveţe să schieze, după care, la întoarcere, vor forma o unitate alpină specială. Alţii urmează cursuri de alpinism şi învaţă tehnici

de supravieţuire. Există şi o şcoală care pregăteşte luptători de gherilă şi care se spune că este cea mai bună din toată armata franceză. Totul sună chiar foarte bine.

S-a înfiinţat şi o şcoală de luptă pe timp de noapte, la care vom fi trimişi pentru trei săptămâni, timp în care vom învăţa să facem tot ce facem în mod normal cu ajutorul ochilor, dar pe întuneric. Vom dormi toată ziua şi ne vom trezi la ora 20 pentru micul dejun. La sfârşitul cursurilor, va trebui să fim în stare să mânuim toate armele pe care am pus vreodată mâna, de la grenade la lansatoare de rachetă, legaţi la ochi. Vom face salturi nocturne cu paraşuta în pădure, ca şi cum ar trebui să aterizăm pe un teren de crichet într-o zi însorită de vară. În general, va trebui să învăţăm să ne descurcăm fără ajutorul vederii.

Pe lângă scufundări, în cadrul regimentului se desfăşoară o mulţime de activităţi specifice marinei. Salturile nocturne cu paraşuta în apa mării, de deasupra Capului Falcon, constituie o formă de tortură la ordinea zilei, în vreme ce aplicaţiile operative la care participă submarine şi şalupe de cauciuc sunt ultima modă.

Există apoi o şcoală care pregăteşte specialişti în tehnicile de luptă antitanc. Acolo înveţi să te relaxezi în clipa în care trece peste tine un tanc Chieftain. Ideea este că trebuie să te poziţionezi în faţa tancului în clipa în care acesta se apropie încet, încet de tine, iar în momentul în care te loveşte, îl laşi să te culce pe spate şi să treacă în aşa fel încât tu să te afli între uriaşele lui şenile. Manevra este lipsită de pericole, în afara cazului în care alegi un teren denivelat – cu toate acestea trebuie să ai nişte nervi de oţel ca să o poţi pune în practică. Un alt lucru care se învaţă la şcoala de tehnici de luptă antitanc este cum să întâmpini un detaşament de tancuri care

se apropie de tine în şir indian. Pentru aceasta însă, trebuie să fii sigur că tancurile se apropie. Mai întâi, pe traiectoria pe care este de aşteptat să vină tancul, se sapă o groapă în formă de sticlă. Această groapă, adâncă de circa un metru, are un gât strâmt şi o bază largă, fiind suficient de mare ca să poată încăpea în ea un om. Gâtul „sticlei" este larg doar atât cât să permită unui om să se coboare în groapă, iar după ce acesta intră în ea, se aşază şi aşteaptă sosirea tancului. Vizibilitatea celor din tanc este limitată la zona din imediata lui apropiere, iar ideea este să laşi tancul să treacă peste groapă. Îngustimea gâtului acesteia ar trebui să prevină prăbuşirea adăpostului. De cum trece tancul, soldatul ţâşneşte din groapă, aleargă după el, pune pe acesta o mină mare programată să explodeze după zece secunde, apoi se aruncă înapoi în groapă. Zece secunde mai târziu, tancul sare în aer. Cel puţin aceasta este teoria.

Prin urmare, în ceea ce mă priveşte, totul este pregătit pentru ultima etapă a stagiului meu. Am curăţat ultimul cartof şi am luat pentru ultima dată în mână un târnăcop în calitate de legionar. S-a terminat cu căratul bolovanilor şi cu săpatul latrinelor – doar dacă, bineînţeles, nu voi intra din nou la pârnaie, ceea ce aici este întotdeauna posibil. În Legiune, zilele de arest sunt împărţite cu aceeaşi dărnicie cu care armata britanică împarte terciul. Este o chestie de rutină.

Cu toate acestea nu mă simt din cale-afară de vesel. Ceva din atmosfera de dinainte s-a pierdut iremediabil şi abia acum, când văd că timpul nu mai poate fi dat înapoi, a început să mi se facă dor de acele zile. Într-adevăr, atmosfera este cu totul alta. Camaraderia care ne caracteriza pe noi a dispărut sau poate că încă e vie, însă eu nu mai am parte de ea. De vină pentru acest sentiment trebuie să fie faptul că totul e nou – în special feţele

oamenilor. Una dintre feţele vechi pe care nu sunt încântat s-o revăd este cea a nou-numitului sergent-major Peltzer, teroarea arestului de la Mascara. Un jeg scârbos, după părerea mea, iar în clipa în care i-am văzut chipul, în ziua în care m-am întors la companie, prin minte mi-au trecut toate poveştile referitoare la el pe care le auzisem la Mascara. Îi mulţumesc lui Dumnezeu pentru tresele mele mici şi verzulii care îl vor ţine pe nenorocitul ăsta la distanţă.

Noul comandant al companiei este un căpitan molâu pe nume Legrand. Ceea ce este un lucru destul de periculos, pentru că, în asemenea situaţii, cei care conduc de fapt compania sunt subofiţerii – iar mai marele lor nu este altul decât Peltzer. Comandantul secţiei mele este un locotenent tânăr pe nume Mercier. Despre el nu pot să spun decât că va fi sau foarte bun, sau foarte prost. Are un dezvoltat simţ al umorului şi este apreciat de cei din secţie pentru că este foarte îngăduitor cu ei. Ideea lui de disciplină nu are nimic cu păstrarea tradiţiilor Legiunii, ceea ce s-ar putea să-i creeze probleme pe termen lung. Jumătate de companie crede despre el că este un fătălău. Cu toate că unele dintre gesturile lui sunt într-adevăr efeminate, nu cred că e fătălău. Îmi place, îl susţin şi cred că nonconformismul lui este bine-venit. E foarte satisfăcut că îl are în secţie pe „cel mai bun caporal din regiment", cum spune el, şi crede despre mine că sunt un băiat de zahăr. Aceasta arată cel puţin faptul că are un nas bun.

24 noiembrie 1963

Astăzi am primit o scrisoare de la Nicole, în care mă întreabă când vin în Franţa. Mă imploră să o vizitez la Vence. Ar trebui să pot merge în permisie în Franţa la vară. În momentul acela, voi avea patru ani şi jumătate de serviciu, iar în cazul

caporalilor, cererile pentru acordarea permisiilor se bucură în mod normal de o anumită atenţie.

26 noiembrie 1963

Zi de soldă. Primul meu salariu de caporal – echivalentul a treizeci de lire sterline. Poate că treizeci de lire pe lună nu înseamnă mult, însă în comparaţie cu cele cincisprezece pe care le luam ca soldat, sunt o avere. Iar dacă le compar cu cele zece lire pe care le primesc soldaţii care nu sunt şi paraşutişti, sună şi mai bine. Mai mult, când le compar cu cele trei lire pe lună pe care le-am primit atunci când m-am înrolat în Legiune, îmi dau brusc seama că m-am pricopsit. Asta da viaţă.

6 decembrie 1963

Ne antrenăm debarcând pe plaje din şalupe de cauciuc, noaptea, în tot felul de condiţii meteorologice. Ambarcaţiunile sunt încăpătoare: nu mai puţin de şaisprezece oameni se pot înghesui în ele; îţi trebuie mult antrenament şi îndemânare ca să le poţi folosi cum se cuvine. Am petrecut nenumărate ore învăţând să debarcăm şi de multe ori am fost aruncaţi fără milă în apă de nişte valuri uriaşe. În special noaptea este greu, iar dacă numărul bărcilor care trebuie să acosteze este de treizeci, haosul care se poate crea este de neimaginat. Poate părea distractiv, însă în realitate este crimă. Apa e rece ca gheaţa, iar atunci când eşti aruncat în mare având tot echipamentul pe tine, în vreme ce vizibilitatea este zero, totul este plin de umezeală şi urât.

Peste câteva zile, şase dintre noi vor pleca la un curs de supravieţuire, ceea ce ar trebui să ne creeze dispoziţia necesară sărbătoririi Crăciunului atunci când ne vom întoarce.

După o săptămână

Mâine plecăm. Cel care va conduce expediția este Mercier. Ni se vor mai alătura Schneider, Schick, Galfi (un ungur) și Buchholz. După părerea mea, aceștia sunt cei mai buni oameni din secție și nu mi-a fost deloc greu să-l conving pe Mercier să-i selecteze. Vom pleca mâine după-amiază cu un submarin de la Mers el-Kébir. Acesta ne va duce, cale de trei kilometri, pe o insulă izolată situată spre sud. Nimeni nu pare să știe prea multe despre această insulă – dacă acolo există surse de apă dulce, de exemplu. Singurul lucru sigur în ceea ce o privește este că poate fi găsită pe hartă: adică se afla acolo atunci când a fost făcută harta.

Există o teorie care spune că, dacă bei apă de mare încet și în mod regulat, în cantități mici, vei putea să satisfaci nevoia de apă dulce a organismului. Apa de mare băută în cantități mari însă blochează rinichii din cauza conținutului ridicat de sare. Nu mă încred prea mult în această teorie, însă acesta a fost răspunsul care ni s-a dat atunci când am întrebat „ce facem dacă nu găsim apă pe insulă?".

Va trebui să rămânem pe insulă cât mai mult timp cu putință, hrănindu-ne cu păsări și pești – dacă vom reuși să-i prindem. Toți șase vom avea la dispoziție un singur pachet de țigări, un aparat de radio, o cutie de chibrituri, trei pistoale, trei cuțite, o busolă și trei cârlige de pescuit, fiecare având atașat câte un fir de nailon. În plus, vom fi dotați cu o barcă de cauciuc cu șase vâsle, cu câte un sac de dormit, dar nu vom primi niciun strop de apă.

După două zile

Ieri după-amiază ne-am suit la bordul submarinului *Amazon*, după ce am fost percheziționați ca nu cumva să fi luat cu

noi hrană suplimentară sau conserve de somon afumat, după care am pornit la drum. Submarinul era mic, transpirai repede în el şi îţi dădea o senzaţie de apăsare, însă echipajul a fost pur şi simplu extraordinar. Ne-au îndopat cu biftec până când am simţit că nu mai încape nimic în noi, apoi ne-au dat vin roşu până când ne-a ieşit pe urechi. Ne simţeam pregătiţi să mergem pe insulă; aveam impresia că am fi putut supravieţui fără probleme vreme de un an, fără mâncare şi fără băutură.

Am ieşit la suprafaţă la miezul nopţii, în mijlocul unei mări agitate. Afară domnea o atmosferă rece şi deprimantă. Marea nu ni s-a părut niciodată mai întinsă şi mai ameninţătoare, iar noaptea era neagră ca smoala. Am umflat mica barcă de cauciuc – de şase persoane, cât jumătate din cele cu care ne antrenaserăm – şi am coborât-o în apă, după care ne-am aşezat pe rând în ea. Ni s-a comunicat direcţia în care trebuia să mergem şi ni s-a spus că, dacă nu ne vom abate de la ea, vom ajunge la insulă după trei kilometri de vâslit. Băieţii de la bordul submarinului ne-au făcut pentru ultima oară cu mâna şi ne-au urat în şoaptă noroc – toată lumea are tendinţa să vorbească în şoaptă pe întuneric – după care am trecut la treabă. Conturul întunecat al submarinului a dispărut treptat în beznă, iar noi ne-am trezit singuri în mijlocul mării. Valurile ne înălţau şi ne coborau întruna. Nu puteam defel să dăm bărcii o direcţie; ne aflam pur şi simplu la discreţia mării. Eram asemenea unei cutii de chibrituri aruncate de la un val la altul, pe o întindere pustie, nesfârşită, absolut incapabili să facem faţă toanelor mării. La început am vâslit cu furie, panicaţi de gândul că nu vom reuşi să ajungem la ţărm, însă după o jumătate de oră, ne-am liniştit şi am început să simţim ritmul mării şi să nu ne mai temem atât de mult de ea.

După trei ore încă vâsleam. Am început să ne gândim că ne rătăciserăm, moment în care insula s-a iţit brusc în noapte, asemenea unui monstru uriaş ridicându-se asupra noastră. Abia în clipa în care ne-am apropiat ne-a dat seama cât de mari erau talazurile care ne aruncau către ţărmul stâncos, numai ca să ne tragă înapoi în secunda următoare. Pe măsură ce ne apropiam de insulă, ne era tot mai greu să stăpânim ambarcaţiunea. Valurile se jucau pur şi simplu cu noi. Insula părea să se ivească din apă, asemenea unui zid de piatră, în vreme ce noi vâsleam din răsputeri sperând să găsim o breşă, fără succes însă.

Încet, încet, am fost atraşi spre acest zid şi, de fiecare dată când valurile ne împingeau către el, credeam că ne vom zdrobi de stânci. În cele din urmă, am fost luaţi de o masă mare de apă şi aruncaţi spre acestea. În timp ce marea ne trăgea înapoi, Schneider a sărit în beznă, ţinând locului barca. Din cauza stâncilor, şi-a zdrelit mâna, însă pentru o clipă a reuşit să apuce parâma bărcii, înfăşurându-şi-o pe încheietura mâinii. Imediat, Buchholz i-a sărit în ajutor. Eu mă aflam în spate, la cârmă, şi am început să strig mai tare decât mugetul valurilor şi decât vâjâitul vântului la Schick, să se alăture şi el celor doi. Schick avea aparatul de radio, aşa că aş fi preferat să-l văd ajuns pe ţărm cu hainele uscate. Mercier stătea zgribulit în mijlocul bărcii. Apoi, un alt val uriaş ne-a ridicat brusc şi ne-a azvârlit încă o dată spre stânci. Între timp, barca se umpluse de apă şi se tăiase în mai multe locuri. Schneider şi Buchholz ţineau încă parâma, slavă Domnului, iar acel ultim val ne-a aruncat literalmente pe stânci. Parcă am fi aterizat pe sticlă pisată. Nu am avut timp să ne gândim la nimic, pentru că talazurile continuau să vină peste noi, aşa că a trebuit s-o ştergem de acolo.

Ne-am cățărat pe stânci, prin întuneric, alunecând la fiecare al doilea pas și târând după noi rămășițele bărcii de cauciuc.

Odată scăpați de furia mării, am putut să luăm o pauză și să ne dăm seama de situația în care ne aflam. În afara faptului că pierduserăm jumătate dintre vâsle și că barca nu mai era utilizabilă, lucrurile nu păreau să fie atât de grave. În fața noastră se înălța un perete de stâncă înalt de douăzeci de metri care părea mai greu de escaladat pe întuneric decât s-a vădit ulterior, când am început să ne cățărăm pe el. Peste o jumătate de oră, ne aflam cu toții în vârful acestuia, bucuroși că am reușit. Eram uzi până la piele, dar nu aveam unde să ne ferim de vânt, așa că ne-am întins pe pământ, ne-am acoperit cu sacii de dormit și am așteptat sosirea dimineții.

Ne-am trezit la apariția primelor raze de soare și am pornit în căutarea unor lemne uscate, așa că, în scurtă vreme, aveam un foc la care să ne încălzim. De cum am simțit că sângele începe să ne curgă din nou în vine, am început să explorăm terenul. Insula măsura vreo 350 de metri în lungime și cam jumătate în lățime. Vegetația era compusă din smocuri rare de iarbă și câteva tufe. În afara acestora, cât vedeai cu ochii, nu era decât piatră. Nici măcar un strop de apă dulce. În vârful insulei se afla un mic far, amplasat într-o construcție de beton și alimentat în mod evident cu benzină. Mă întrebam de ce mama naibii nu funcționase în noaptea precedentă, căci nu ne-am mai fi chinuit atât. În partea opusă locului în care fuseserăm aruncați la țărm am descoperit un mic debarcader, fiindu-ne limpede că, din când în când, locul era vizitat de oameni. Gândul acesta a fost în măsură să ne dea speranțe, cu toate că nu rezolva problema urgentă a procurării hranei.

Până la amiază, încercările noastre de a prinde pește nu au dat niciun rezultat, însă reușiserăm să adunăm câțiva crabi

mici şi nişte scoici. Încălzite la foc, acestea s-au vădit a fi delicioase. La amiază, am reuşit să comunicăm pentru prima oară prin radio cu baza, raportând că totul era în regulă. Între timp, Mercier îşi revenise după cele întâmplate în seara precedentă, devenind din nou persoana veselă pe care o ştiam.

Mi-am petrecut după-amiaza cu pistolul în mână, urmărind pescăruşi. A fost ceva cu totul inutil – nu recomand nimănui acest sport. Este imposibil să te apropii suficient de mult de aceste păsări şi, dacă tragi un foc, după aceea trebuie să aştepţi o oră şi jumătate până vor îndrăzni să se aşeze din nou pe sol. În timpul zilei, am băut cu toţii, în mod regulat, mici cantităţi de apă de mare.

Acum s-a lăsat seara. Ne-am făcut un adăpost într-o peşteră mică şi uscată. Am pus multă iarbă pe jos, aşa că, la noapte, cred că vom dormi bine. Am lăsat afară câteva haine şi o foaie de cort întinsă pe pământ, în speranţa că, peste noapte, vom reuşi să strângem nişte rouă. Din fericire, Schick avea la el în sac foaia de cort, pe care o folosea ca să-şi protejeze spatele de aparatul de radio. Acum, Schneiner cântă la muzicuţă, în vreme ce focul duduie. Ne-am îndestulat cu crabi fierţi. Afară, vântul şuieră şi stă să plouă. Am avea nevoie de o ploaie. Teoria referitoare la apa de mare nu s-a dovedit a fi valabilă în practică. Suntem cu toţii măcinaţi de sete şi simţim cum puterile ne slăbesc din pricina deshidratării.

Două zile mai târziu, seara

A doua zi am continuat să căutăm de mâncare. Rouă nu era. Crabii aceia sfrijiţi erau suficient de mulţi ca să sature un pisoi. Peştii refuzau pur şi simplu să muşte din momeală, în vreme ce pescăruşii nu voiau să stea locului ca să pot trage în ei. Problema reală rămăsese însă lipsa apei. Pe la jumătatea

după-amiezii, nu ne era bine. La apus, nervii au început să cedeze. La ora 18 trebuia să primim un apel radio, iar Schick şi Schneider erau hotărâţi să ceară ajutor. În mod surprinzător, Mercier a fost de părere că ar trebui să mai rezistăm o zi, iar eu i-am luat partea, cu toate că nu vedeam cum am mai fi putut supravieţui în lipsa apei. Cu toţii arătam traşi la faţă şi, în comparaţie cu seara trecută, grupul nostru părea acum o adunătură de feţe abătute. Muzicuţa încetase să mai cânte, aşa că am rămas în urechi numai cu zgomotul vântului de afară şi cu mugetul valurilor izbindu-se de stânci.

Apoi, de dimineaţă, când ne-am trezit odată cu apariţia primelor raze de soare, am ştiut că aceasta avea să fie ultima zi pe care o petreceam pe insulă. Ajunseserăm într-un hal fără de hal. Faptul că nu mâncaserăm mai nimic de când ajunseserăm în acest loc nu reprezenta o problemă. De fapt, foamea nu ne mai chinuia foarte tare încă din a doua zi după debarcare. Lipsa apei însă era o problemă stringentă. Nici măcar nu era vorba despre sete, pentru că mai suferiserăm de sete cronică şi înainte. Acum, aveam nevoie de apă ca de oxigen şi, dacă nu beam ceva cât mai repede, urma să nu ne mai putem mişca. Am căzut de acord ca, la amiază, atunci când vom intra în contact prin radio cu baza, să plecăm steagul şi să ne declarăm înfrânţi.

Apoi s-a petrecut un lucru care a schimbat cu totul situaţia în care ne aflam. Deodată, Buchholz a tras un chiot, strigând că a văzut o ambarcaţiune apropiindu-se. Într-adevăr, o mică navă, aflată la vreo două sute de metri în larg, se apropia încet, încet de insulă. S-a dovedit a fi paza de coastă locală, care observase faptul că farul nu mai funcţiona, aşa că venise să-l alimenteze din nou cu benzină. Bărbaţii din barcă erau arabi, iar în clipa în care ne-au zărit, feţele lor au schimbat mai multe

expresii, de la panică la surpriză şi, în cele din urmă, la amuzament. Le-am explicat situaţia în care ne aflam, i-am ajutat să transporte canistrele cu benzină până sus, la far, după care i-am întrebat dacă ne pot ajuta cu un strop de apă. S-au purtat exemplar, deşi îşi închipuiau probabil despre noi că eram complet duşi cu pluta. Ne-au dat două sticle de apă – de fapt, nici nu aveau mai multă la ei – două pâini, nişte batog şi o conservă de sardine. Ne simţeam alţi oameni.

În momentul în care au plecat, Mercier, care nu se implicase deloc, a început să-şi exprime nemulţumirea cu privire la cele întâmplate. Am rămas înmărmurit. Ne-a spus că ceea ce făcuserăm era în totală contradicţie cu principiile expediţiei şi ne-a ordonat să nu ne atingem nici de mâncare, nici de apă. Apoi ne-a anunţat că, în momentul în care se va stabili contactul prin radio, avea de gând să ceară ajutor. Nicicând nu mi-a fost dat să aud asemenea tâmpenii, aşa că am început să ne certăm straşnic cu el. Eu eram al doilea în grad după Mercier, iar băieţii se uitau la mine sperând să le ţin partea. Părerea mea era că, în cadrul unui curs de supravieţuire, te foloseşti de toate mijloacele care ţi se oferă, iar dacă Bunul Dumnezeu hotărăşte să-ţi trimită două sticle de apă şi câteva sardine, atunci trebuie să mănânci, să bei şi să fii bucuros. În cele din urmă, Mercier a revenit la gânduri mai bune, aşa că ne-am repezit la bunătăţi. Foamea a început din nou să ne macine de cum am terminat de mâncat, însă când am băut apă, parcă ne-a revenit şi moralul. Într-o clipă eram alţi oameni.

Apelul radio a sosit la vreme, iar cei de la bază au rămas uimiţi să audă că ne ţinem tare, cu toate că mai înainte le spuseserăm că nu avem nicio sursă de apă potabilă. Acum aveau să se folosească de acest prilej ca să trâmbiţeze că teoria referitoare la apa de mare fusese confirmată.

19 decembrie 1963

La amiază, am aruncat prosopul, iar peste două ore şi-a făcut apariţia un elicopter, care ne-a luat de pe insulă. Ajunşi înapoi în tabără, am înfulecat din nou nişte hrană caldă. A fost extraordinar. Imediat am început să ne plângem toţi de crampe. Apoi, în seara aceasta, am primit un pachet de Crăciun, trimis de Francis Widdrington, în care se găsea jumătate din magazinul Fortnum & Mason. A venit la ţanc!

20 decembrie 1963

Cazarma este împodobită, ieslele îşi fac din nou apariţia, iar barurile sunt refăcute, în timp ce nebunia întrecerii între secţii anunţă apropierea Crăciunului. Mercier s-a dus la Oran şi a cumpărat de acolo un pian vechi. Eu sunt singurul care se pricepe cât de cât să cânte la el, doar că nu am mai atins o claviatură de ani de zile. Guidon a făcut rost de tobe, iar Pitzalis de o chitară căreia îi lipsesc două corzi. Muzicuţa lui Schneider constituie instrumentul nostru de suflat, în vreme ce o sârmă, o mătură şi o cutie de ceai din placaj pot produce un sunet asemănător celui de contrabas. Ce mai, ne apucăm de muzică!

Ajunul Crăciunului

În ciuda voinţei mele, în ultimele zile m-am implicat total în pregătirile pentru Crăciun. Nu-mi dau seama cum a fost cu putinţă: pur şi simplu m-am lăsat cuprins de un neaşteptat entuziasm. Lui Mercier îi datorez asta. El se entuziasmează din orice, o calitate pe care i-o admir. Nu e deloc uşor să fii astfel. Cazarma noastră arată splendid. Am reprodus atmosfera unei crame; or, nu există loc mai potrivit în care să organizezi o petrecere.

Formația noastră a cântat fără oprire trei zile și trei nopți, așa că acum putem interpreta *Silent Night* și *Seven Lonely Days*, precum și unul-două cântece din repertoriul Legiunii. Aflat la baterie, Guidon l-ar putea lăsa pe Buddy Rich[1] fără slujbă, în vreme ce muzicuța lui Schneider scoate niște sunete care ar putea încălzi inima lui Larry Adler[2]. Pitzalis, căruia, între timp, Mercier i-a făcut rost, nu se știe de unde, de încă două corzi, este într-o formă de zile mari, iar eu contribui cu câteva acorduri de pian pentru a da mai multă consistență întregului aranjament.

Ziua de Crăciun

Noaptea trecută a avut loc poate cea mai reușită petrecere de Crăciun. Atmosfera nu a fost una specifică sărbătorii, însă petrecerea a fost de pomină. Cazarma a fost plină de lume până la ora șase dimineața, iar noi am cântat până când am simțit că ne amorțesc degetele. Toată lumea a fost încântată de spectacolul oferit. Mercier ne-a rugat să cântăm și la balul ofițerilor, care va avea loc în curând. Nu îmi vine să cred. Cred că oamenii ăștia nu au deloc ureche muzicală.

De Crăciun, am fost avansat la gradul de caporal-șef, iar în după-amiaza asta, colonelul Cailloud mi-a înmânat personal tresele aurite și chipiul negru. Spre seară, Vignaga și Soto și-au făcut apariția cu o sticlă de șampanie și am sărbătorit tustrei evenimentul. Ce amici grozavi! Toată lumea a fost generoasă cu laudele și cu felicitările, ceea ce mi-a creat o stare de bine. Dacă mai stau mult aici, o să ajungă să-mi placă.

---

[1] Bernard „Buddy" Rich (1917–1987), renumit baterist și conducător de orchestră american.

[2] Lawrence „Larry" Cecil Adler (1914–2001), muzician american, unul dintre cei mai cunoscuți interpreți la muzicuță din lume.

26 decembrie 1963

Astăzi s-a organizat o petrecere pentru copiii ofițerilor și ai subofițerilor. Multe scheciuri, clovni, iar trupa noastră a fost cap de afiș. Începem să devenim celebri.

31 decembrie 1963

Anul 1963 va deveni în curând amintire. În ceea ce mă privește, s-a încheiat cu bine. Acum sunt conștient că pot da mai mult. Mă simt pregătit să contribui și să mă implic ceva mai mult în ceea ce fac. În anul care va veni, mă gândesc să schimb câteva lucruri. Acum am mai multă autoritate, așa că aș putea influența direcția în care o iau lucrurile. De exemplu, pot face în așa fel încât cei de teapa lui Sot Garcia să nu-și mai permită anumite abuzuri. I-aș putea ajuta pe băieți ca Schneider sau Sigi Weiss să se străduiască mai mult, să le schimb puțin modul de gândire, ca să nu mai considere prezența lor aici ca pe o condamnare la închisoare. De asemenea, aș putea să fac viața celor din subordine puțin mai amuzantă. Știu că trebuie să mențin disciplina pentru ca lucrurile să nu scape de sub control, însă disciplina nu este un scop în sine. Aș vrea să-i motivez pe cei din companie și să le ridic moralul. Cred că 1964 va fi un an frumos.

1964

6 ianuarie 1964

Îmi face mare plăcere să scriu „1964". Astăzi am fost numit pentru prima dată *sergent de semaine*. Un caporal-șef poate prelua îndatoririle unui sergent, așa că săptămâna aceasta voi fi responsabil cu organizarea diferitelor servicii din cadrul companiei, cu efectuarea apelului și cu alte lucruri. Azi-dimineață, am dat pentru prima oară raportul companiei

la apel. Comandanții diferitelor secții îmi dau raportul, apoi eu comand companiei să ia poziție de drepți, după care dau raportul comandantului companiei. În momentul în care privești întreaga companie adunată în fața ta și îi urmărești pe soldați luând poziție de drepți la comanda ta poți deveni megaloman. Iar eu am fost tentat să fac o manevră în stilul lui Delgado – adică să le ordon legionarilor să ia poziția de drepți de câteva ori până când executarea ordinului mi s-ar fi părut satisfăcătoare, ca la *peloton*. Până la urmă, am hotărât că era prea devreme să recurg la astfel de șmecherii, așa că am lăsat-o baltă. Oricum, la ordinul meu, legionarii au luat poziția de drepți aproape instantaneu.

În seara aceasta am făcut și prima inspecție. M-am plimbat pe la dormitoare și am privit cum legionarii stau în poziție de drepți lângă paturile lor, amintindu-mi de nenumăratele neplăceri pe care le-am avut stând la fel ca ei. Mi-am amintit de Mascara și de felul în care lucrurile noastre erau distruse sau aruncate prin toată încăperea, de toanele sergentului Winter de la *peloton* – și am zâmbit în sinea mea. Acum mă aflam de cealaltă parte a gardului și eram pur și simplu încântat de aceasta.

8 ianuarie 1964

Azi-dimineață am fost chemat în biroul căpitanului Legrand. M-a întrebat dacă eram interesat să devin ofițer. Aceasta presupune să urmez vreme de doi ani cursurile Academiei Militare de la Strasbourg. Am fost, bineînțeles, deosebit de măgulit de propunere, însă am cerut să mi se ofere timp de gândire.

Mi-a spus apoi că este dispus să mă trimită imediat la școala de sergenți, însă pentru aceasta trebuia să fiu de acord să mai rămân în Legiune cel puțin încă șase luni după absolvire. Cum

următorul curs pentru sergenți nu va începe decât la mijlocul anului și cum durata acestuia este de patru luni, ar fi însemnat să-mi prelungesc contractul cu Legiunea cu cel puțin șase luni. Am răspuns că și pentru aceasta aveam nevoie de timp de gândire.

Nu am nici cea mai mică intenție să urmez cursurile școlii de sergenți, nici măcar pentru zece minute, însă cealaltă propunere merita să fie luată în considerare. În această privință, s-ar putea să-i cer sfatul lui Loridon.

12 ianuarie 1964

Astă-seară, Mercier și-a făcut apariția la secție însoțit de doi ofițeri din armata regulată, îmbrăcați în haine civile. Hirschfeld și sergentul Meyer, care erau amândoi beți, au început să se plângă de acest lucru, spunând că militarii din armata regulată nu au ce căuta în cazarma noastră, așa că întreaga situație a devenit deosebit de stânjenitoare. Mercier s-a apropiat prea mult și de prea multă vreme de cei doi bărbați, iar acum suportă consecințele. Subofițerii îi critică fără menajamente pe Mercier și Legrand; nu au niciun pic de respect. Mai rău este faptul că îi critică pe la spate, în fața altor legionari. Așa ceva nu s-ar fi întâmplat niciodată înainte. După părerea mea, Peltzer este cel care toarnă gaz peste foc. Îi disprețuiește profund pe ofițeri și nu își ascunde sentimentele în fața nimănui.

Ofițerii noștri nu mai provin doar dintre primii șase absolvenți ai Academiei Militare Franceze, ca înainte. Legiunea este deschisă acum pentru toate categoriile de ofițeri francezi, chiar și pentru cei proveniți dintre cei care satisfac stagiul militar obligatoriu. Rezultatul: un declin pronunțat al calității acestora. Chiar și așa, nedisimulata lipsă de loialitate a

subofiţerilor nu face decât să înrăutăţească situaţia de la o zi la alta şi să scadă moralul celorlalţi legionari.

Ieri l-am auzit pe Peltzer bârfindu-l pe Mercier cu Sot Garcia în Bureau de Semaine. Peltzer dădea de înţeles că Mercier ar fi homosexual, *tapette,* spunând că, în toţi anii petrecuţi în Legiune, nu mai pomenise aşa ceva. M-am băgat şi eu în conversaţie şi am început să-l apăr pe Mercier, susţinând că, de vreme ce nu exista nici cea mai mică dovadă, era prea devreme să ne facem o părere bazându-ne numai pe manierismul uşor efeminat al acestuia. Peltzer a insinuat faptul că, dacă aceasta era părerea mea, probabil că şi eu eram unul dintre ei. Nu are niciun rost să dai importanţă unor astfel de insinuări, şi oricum mă doare în cot de ce crede Peltzer despre mine – aşa cum şi pe el îl doare undeva de ce cred eu despre el.

17 ianuarie 1964

Kalushke a dezertat. Îi urez noroc. Va reuşi. Loridon ne-a instruit temeinic, aşa că dezertorul va fi în stare să-şi poarte de grijă.

S-a primit un raport în care se spune că, din primul detaşament al regimentului nostru, detaşat în Corsica, unde Legiunea îşi stabilise o bază, douăzeci dintre cei treizeci şi şapte de militari dezertaseră deja. Un adevărat exod.

20 ianuarie 1964

Sot Garcia a fost transferat de la secţia a III-a la secţia mea. Ora răfuielii se apropie. Va fi de ajuns să sară puţin peste cal. Este conştient de asta şi îl macină. Nimănui nu-i place să trăiască cu sabia lui Damocles deasupra capului.

2 februarie 1964

Mercier a confirmat faptul că voi putea să plec în iunie într-o permisie de treizeci de zile. I-am scris lui Nicole să răspândească vestea. Dintr-odată, Jacqueline a căzut pe locul secund. Nu mi-a mai scris de o grămadă de vreme, iar trecerea timpului ne-a slăbit, cred, sentimentele. Mă întreb dacă voi simți ceva în momentul în care o voi revedea pe Jennifer în vara în care mă voi întoarce în Anglia.

La regiment, viața merge înainte. Aplicații, sărituri cu paraşuta pe timp de noapte, marşuri, serviciul de gardă (zilele acestea sunt *chef de poste*[1] – am terminat cu serviciul de pază), parade pentru generalii sosiți în vizită şi toate cursurile obişnuite. Sunt treburi monotone, de rutină. Mă văd des cu Daniel Vignaga şi cu Eduardo de Soto. Eu şi Vignaga ne gândim să formăm o echipă de rugby a regimentului. Există câțiva băieți care nici măcar nu au auzit de acest sport, dar s-ar putea să-mi facă plăcere să-i învăț.

Am primit prima soldă de caporal-şef – echivalentul uriaşei sume de optzeci de lire sterline. Am început să pun bani deoparte ca să am ce cheltui în timpul permisiei. Până acum nu am economisit niciun sfanț.

14 februarie 1964

Astăzi a murit cineva de la cursurile de luptă antitanc. A trecut tancul peste el. Îmi imaginez că terenul pe care s-a petrecut tragedia era accidentat, pentru că şenilele i-au zdrobit căpățâna. Casca de metal i s-a lipit de cap şi nu a mai putut fi îndepărtată ulterior. Se pare că au trebuit să folosească o lampă de sudură ca să i-o scoată. Întâmplător, un general a asistat la

[1] Comandant al corpului de gardă (lb. fr.).

întreaga scenă, ceea ce probabil că nu îl va ajuta în carieră pe ofițerul care răspunde de cursurile respective.

1 aprilie 1964

Cinci săptămâni au trecut repede. Viața este o continuă rutină. Mă gândesc la luna iunie, în vreme ce prezentul mi se pare complet lipsit de semnificație.

În urmă cu o săptămână, ar fi trebuit să încep școala de scafandri, însă dentistul se joacă „mă iubește, nu mă iubește" cu dinții mei, așa că am picat la testul medical, deoarece, pentru acest curs, trebuie să ai o dantură impecabilă. Stomatologul însuși e o figură, iar la jumătatea vizitei, chiar înainte să apuce seringa, mi-a mărturisit că încă era student și că ceruse să fie transferat la Legiune ca să facă puțină practică. Am slăbit instantaneu un kilogram, iar în momentul în care a început să folosească freza, temerile mele cele mai cumplite s-au confirmat. A fost nevoie de trei injecții ca să-mi amorțească măseaua, iar freza arăta de parcă mai înainte fusese folosită într-o carieră de piatră. În cabinet, totul părea a fi la mâna a doua – mai puțin dentistul, care părea la naibii de nou.

Am urmat cursul de luptă antitanc, care a fost o distracție, însă acesta și dentistul au reprezentat singurele lucruri memorabile din această perioadă. Nicole continuă să mă bombardeze cu scrisori, însă numai Dumnezeu știe ce vom simți în clipa în care ne vom revedea – a trecut atâta timp de la ultima întâlnire.

4 mai 1964

Comemorarea Bătăliei de la Camarón a trecut pe nesimțite. Am pregătit aceleași tarabe, toată lumea s-a îmbătat și cam

asta a fost. Apoi, noaptea trecută, pacea şi rutina au încetat din cauza unui eveniment care ne-a înmărmurit.

Mercier îşi încheiase stagiul de doi ani în cadrul Legiunii, fiind pregătit să fie mutat altundeva peste o zi sau două. Am organizat o petrecere în cinstea lui – cu multă bere şi scotch – şi i-am făcut cadou o statuetă de bronz înfăţişându-l pe Napoleon după victoria de la Austerlitz. Apoi, după stingere, a plecat împreună cu ceilalţi sergenţi şi cu mine, şi cu asta s-a încheiat seara. Apoi – bomba.

Mercier s-a întors la secţie, unde a continuat să tragă la măsea, îmbătându-se tot mai tare, apoi, brusc, a sărit în patul legionarului Schaeffer şi a început, literalmente, să-l agreseze.

Mai întâi a venit valvârtej la mine în cameră sergentul Grau, raportându-mi pe scurt ce se întâmplase şi dând vina pe mine că îl lăsasem pe Mercier să se întoarcă la secţia noastră. Peltzer era deja în picioare, plimbându-se prin baracă şi urlând din toţi rărunchii, de parcă întreg regimentul ar fi fost cuprins de flăcări. În plus, mă învinovăţea pe mine, declarând că, de vreme ce eram responsabil de ceea ce se întâmpla în secţie, trebuia să fiu tras la răspundere şi că ar fi trebuit să fiu cu ochii în patru, pentru că mă avertizase cu săptămâni în urmă că Mercier era pederast.

Cine se făcea vinovat era ultimul lucru care mă preocupa pe mine în clipa aceea. Prima mea reacţie a fost de neîncredere totală, însă, pe măsură ce Schaeffer şi ceilalţi răspundeau la întrebările pe care li le puneam, mi-am dat seama că totul era adevărat, iar neîncrederea iniţială s-a preschimbat într-o furie oarbă. Acest bărbat din secţia mea, un comandant pe care ajunsesem să-l simpatizez şi pe care îl apărasem în nenumărate rânduri de tot felul de acuzaţii, arătase acum că toţi ceilalţi avuseseră de fapt dreptate şi îşi alesese propria

petrecere de despărțire ca să dovedească asta. Ei bine, acest bărbat întrecuse măsura. Nu conta atât de mult că se înjosise, ci că, într-un fel, mă dezamăgise pe mine și, de fapt, ne dezamăgise pe noi toți.

Probabil că începusem să-mi pierd uzul rațiunii, pentru că m-am îndreptat către baraca ofițerilor, unde fugise Mercier, și, fără să mai stau pe gânduri, am căutat camera lui, am dat ușa de perete și m-am năpustit înăuntru. Am aprins lumina și l-am zărit întins în pat. La lumina puternică a becului, Mercier a revenit la viață, chipul lui exprimând deopotrivă vinovăție și teamă. S-a ridicat din pat și și-a luat de pe noptieră pachetul de țigări. Mi-l tot oferea cu mâini tremurânde, spunând întruna același lucru: „Ce s-a întâmplat, Johnny? Ce s-a întâmplat? Ce se petrece? Ce s-a întâmplat?"

I-am aruncat țigările cu o lovitură, făcându-le să zboare cât colo, după care i-am ars un dos de palmă peste față, cu toată puterea. S-a retras către perete, ținându-și gura cu palmele și având întipărită pe figură o expresie uluită. Sângele începuse să i se prelingă pe bărbie, apoi, dintr-odată, a început să reacționeze, răcnind la mine să ies afară și amenințându-mă cu batalionul disciplinar pentru faptul că lovisem un ofițer, asta dacă nu aveam să fiu mai întâi împușcat.

Devenise isteric – apoi l-am lovit cu adevărat. Nu mai lovisem pe nimeni în felul acela. Mi-am tras brațul înapoi și, cu pumnul încleștat, tare ca piatra, l-am izbit cu toată forța. I-am nimerit falca. Nu mai aplicasem niciodată o astfel de lovitură, așa că nu știam la ce să mă aștept. Întreaga lui față s-a cotorsionat, capul i s-a dat pe spate și într-o parte, în vreme ce picioarele i s-au desprins pur și simplu de podea, iar Mercier s-a prăvălit pe spate în propriul pat.

Am făcut stânga împrejur, am stins lumina şi am ieşit afară. Pe culoar, celelalte uşi începuseră să se deschidă, în vreme ce ofiţerii treziţi pe nepusă masă făceau tot felul de zgomote care trădau fie curiozitate, fie nemulţumire. Nimeni însă nu m-a luat în seamă, aşa că m-am dus în camera mea şi m-am băgat în pat. Îmi era scârbă.

Azi-dimineaţă, spre uimirea mea, Mercier şi-a făcut apariţia la apel. Arăta ca naiba. Între timp, primise îngrijiri la infirmerie. Jumătate de faţă îi era umflată, făcându-l să pară că suferea de o cumplită durere de măsele. Avea faţa legată cu un bandaj sub bărbie şi în creştetul capului. Nu mi-a adresat niciun cuvânt, nici măcar nu m-a privit, stând în formaţie în locul lui obişnuit, în margine.

După apel, în momentul în care legionarii au fost lăsaţi să-şi vadă de sarcinile zilnice, Peltzer m-a chemat în birou şi m-a întrebat direct dacă era adevărat că lovisem un ofiţer.

În momentul acela, mă împăcasem deja cu gândul că urma să fiu trimis probabil într-un batalion disciplinar. În Legiune, cine loveşte un ofiţer nu scapă basma curată. Iar dacă lovitura îl face pe respectivul ofiţer să-şi piardă cunoştinţa, pedeapsa trebuie să fie pe măsură. Pur şi simplu, în astfel de cazuri, nu există iertare. În lumina rece a dimineţii, faptele mele, eliberate de orice fel de emoţii, păreau absolut neverosimile, iar eu încercam să mă conving că nici măcar nu se întâmplaseră. Ceea ce făcusem eu, pur şi simplu, nu se putuse întâmpla. Doar că se întâmplase şi, în timp ce-l înfruntam pe Peltzer, ştiam că nu puteam să mă bazez pe sprijinul lui. Doar mă ura. De data aceasta, nu mai aveam cale de scăpare.

Dar mă înşelam. I-am povestit lui Peltzer exact ce se petrecuse, iar el mi-a spus că sunt nebun şi că va face tot ce îi stă în putinţă să mă ajute. A adăugat că primul lucru pe care trebuie

să-l fac este să mă duc imediat la mai-marele subofiţerilor din companie, adjutantul-şef Holemeir (unul dintre cei mai vechi subofiţeri ai regimentului) şi să-i spun şi lui totul.

Am ascultat sfatul lui Peltzer, care a venit cu mine, aşa că i-am povestit lui Holemeir tot ce se întâmplase. Acesta a spus că va studia problema, după care îi va raporta totul căpitanului Legrand.

Toată ziua am stat cu nervii încordaţi, însă, în seara aceasta, Peltzer mi-a spus că Holemeir înaintase comandantului un raport în care eram absolvit de orice vină, aşa că incidentul fusese închis.

După două zile

Am organizat o defilare pentru Mercier. Atmosfera a fost plină de solemnitate, dar şi stânjenitoare. Toată lumea încerca să se prefacă că nu se întâmplase nimic. Îmi părea rău de Mercier şi mi-aş fi dorit din tot sufletul ca toată tărăşenia să se fi petrecut numai în imaginaţia mea. Doar că el fusese cel care declanşase tot lanţul de evenimente, aşa că va trebui să trăiască cu acest gând pentru tot restul vieţii. A dat mâna cu sergenţii, după care s-a întors brusc către mine şi mi-a spus: „*Au revoir, Johnny*"[1], întinzându-mi mâna. I-am strâns-o şi i-am spus şi eu la revedere. Nu mai simţeam nicio supărare – doar sentimente amestecate. Râseserăm de câteva ori împreună, iar calităţile lui erau evidente. Doar situaţia în care ne aflam era jalnică. Un final trist. A plecat după-amiază.

11 mai 1964

Azi a plecat sergentul-major Peltzer, după cincisprezece ani de serviciu. L-a văzut pe Mercier părăsind regimentul şi cred

[1] La revedere, Johnny (lb. fr.).

că aceasta a reprezentat pentru el o imensă satisfacţie. Mi-am luat rămas-bun de la el cu inima îndoită. Fusese un sergent dur, nemilos, sălbatic, abuziv, cu principii care mie îmi erau absolut străine – dar avea ceva. Îi sunt recunoscător cel puţin pentru felul în care s-a comportat după incidentul cu Mercier, deşi îmi dau seama că luase decizia de a mă ajuta pentru că îl antipatiza pe Mercier mai mult decât mă antipatiza pe mine. La plecarea lui Peltzer, toată compania a răsuflat uşurată. Parcă o greutate mare, invizibilă, ne-a fost luată de pe umeri.

13 mai 1964

Am fost la Mers el-Kébir ca să îmi rezerv bilet pentru avionul către Franţa. Sunt extraordinar de încântat. Voi pleca pe data de 28 mai. Gândul ăsta mă poate face să-mi pierd minţile. Mi s-a dat un bilet pe care l-am citit de zeci de ori. Am trecut pe la Soto, care se află la infirmeria din Mers el-Kébir, având o problemă cu apendicele (sau ceva de genul acesta, nu am reţinut cu exactitate). Oricum, arăta foarte bine şi se afla într-o formă de zile mari.

Mi-a făcut cunoştinţă cu un francez minunat, din armata regulată, pe nume Patrick Baumann. Acesta îşi satisface stagiul militar tot ca stomatolog. Singura diferenţă dintre el şi cel care ne omoară oamenii din regiment este că Baumann nu a mai practicat niciodată stomatologia şi nici nu are de gând să o practice în viitor. Face asta doar fiindcă se pare că nu e nimeni care s-o facă. Ne-a mărturisit că urletele oamenilor cărora le smulge măselele din gură au asupra lui un efect psihologic care l-ar putea transforma într-un maniaco-depresiv dacă nu se va opri la timp. Numai Dumnezeu ştie ce efect au ele asupra pacienţilor! Mi-a plăcut instantaneu şi i-am apreciat simţul umorului. Luna viitoare va deveni *libérable,* aşa că

mi-a propus să-l caut la Paris. O voi face cu siguranţă. Paris! Iisuse, simt că înnebunesc!

28 mai 1964

Ultimele două săptămâni nu au avut nicio importanţă.

Am decolat la amiază şi, după două ore, mă aflam la Paris, în Europa, după patru ani şi jumătate petrecuţi în sălbăticie. Parcă ajunsesem pe o altă planetă. Mama, Leo (tatăl meu vitreg) şi Caroline (sora mea vitregă) m-au întâmpinat la aeroport. La început, ne-am simţit ca nişte străini. Mama a trecut de vârsta de mijloc. Arată cu cincisprezece ani mai bătrână, ceea ce m-a făcut să simt un fior de tristeţe în clipa în care am zărit-o. Caroline este acum o fetiţă de zece ani. Ultima dată când am văzut-o era o copiliţă de patru ani. Leo arăta neschimbat. Am petrecut împreună o seară lungă: aveam atât de multe lucruri să ne povestim, atâtea lucruri de auzit. M-am simţit minunat.

A doua zi

Primul lucru de care aveam nevoie era să fac rost de un paşaport, întrucât al meu era încă reţinut de Legiune, iar eu ţineam neapărat să mă duc în Anglia. În mod oficial, permisia mea trebuia să se limiteze la teritoriul francez. Conform regulamentului Legiunii, aş fi avut nevoie de o permisiune specială ca să părăsesc ţara. Astfel de permisiuni sunt refuzate în mod automat, aşa că nu ar fi avut rost să încerc să fac rost de una. M-am dus la Consulatul Britanic şi mi-am susţinut cauza. Mi-au fost puse o grămadă de întrebări şi am fost pus să completez mai multe formulare, după care cei de acolo şi-au dat brusc seama nu numai că eram britanic get-beget, ci şi gentleman. După o lungă aşteptare, am fost escortat

în partea din spate a clădirii, urmând un întreg labirint de culoare, pentru ca, în cele din urmă, să fiu dus în fața unui colonel pe nume Fields – cel puțin așa s-a prezentat. Se vedea de la o poștă că era băiat de viață, așa că am avut o conversație foarte plăcută. Pe scurt, colonelul era dispus să-mi facă rost de un pașaport temporar, care mi-ar fi permis să călătoresc nestingherit, în schimbul unor infomații amănunțite despre Legiunea Străină, de la efectivele diferitelor regimente și locul exact în care se află acestea până la detalii privind tipurile de armament pe care le folosim și multe alte chestii. Am spus tot, ceea ce l-a făcut extrem de fericit, iar eu am primit pașaportul mult dorit.

După o săptămână

Ce săptămână am avut! Șapte zile de libertate! Mă simt de parcă aș fi ieșit dintr-o camașă de forță pe care aș fi purtat-o ani la rând. Copacii, mașinile, restaurantele, fetele, oamenii, culorile tuturor lucrurilor din jurul meu, magazinele cu vitrinele lor incredibil de luxoase – totul este pur și simplu magnific. Viața este numai soare și șampanie. După câteva zile petrecute împreună, părinții mei s-au întors în Olanda, iar eu le-am promis că voi trece să-i văd atunci când mă voi întoarce din Anglia.

M-am întâlnit cu Patrick. Era absolut încântat să aiba ocazia să prezinte cuiva mult-iubitul lui Paris, așa că m-a purtat pe la Crazy Horse[1], în sus și în jos la Sacre Coeur și, de două ori, în jurul catedralei Notre Dame. Am purtat în permanență uniforma de legionar și, după felul în care eram privit, mi-am dat seama că legionarii sunt la fel de rari în Franța ca în Anglia.

[1] Cabaret celebru din Paris.

De mai multe ori am fost acostați pe Champs-Elysées de foști ofițeri ai Legiunii care ne-au făcut cinste cu bere, avizi să afle noutăți despre regiment. Unii dintre ei fuseseră paraşutişti, alții fuseseră implicați în puci. Între cei care au servit cândva în regimentele franceze de paraşutişti există un sentiment profund de camaraderie, putând vorbi toată noaptea despre experiențele prin care au trecut în Indochina sau Algeria. Atunci când discută astfel de subiecte însă, intruşii nu sunt acceptați.

8 iunie 1964

Era vremea să părăsesc Parisul. Nicole mă aştepta în sud, aşa că, cu oarece reținere, am luat trenul de noapte către Nisa. De cum am ajuns, m-am cazat la un hotel din apropierea gării şi am sunat la Vence. A răspuns chiar Nicole, slavă Domnului – aş fi aruncat receptorul ca pe un cartof fierbinte dacă aş fi auzit vocea mamei acesteia. În vocea ei se putea ghici o anumită sfială, iar eu m-am simțit obligat să spun tot felul de chestii convenționale. Mi-a promis că mă va vizita la hotel, a doua zi.

După o săptămână

A venit, aşa cum a spus. Pentru un moment, am crezut că o să meargă, dar n-a mers. În prima seară am ieşit în oraş, însă ea trebuia să ajungă acasă la o anumită oră. Ne-am întâlnit şi în ziua următoare, dar nici atunci nu s-a întâmplat nimic. Au trecut totuşi trei ani de când am văzut-o ultima oară. Între timp, s-a maturizat, transformându-se într-o tânără frumoasă. Cred că am dezamăgit-o. Probabil că, în aceşti trei ani, îşi făcuse o mulțime de idei romantice despre legionarul ei şi, cu toate că nu îmi face plăcere să recunosc, nu cred că m-am ridicat la nivelul la care mă vedea în visele sale.

În cea de a doua seară nu a putut să stea la cină, aşa că a rămas să ne vedem a doua zi, la prânz. Nu a venit la întâlnire.

La noapte voi lua trenul către Paris, iar mâine voi fi în Anglia. Am aşteptat atât de mult acest moment, încât acum nici nu-mi vine să cred că a sosit. Legiunea este amintirea vagă a unor lucruri petrecute cu foarte multă vreme în urmă.

După zece zile

A doua zi dimineaţă, am părăsit Nisa, îndreptându-mă către Anglia. Nu voi uita niciodată aceste ultime zile. Am revăzut o mulţime de prieteni şi mi-am dat seama încă o dată, acum, după ce totul s-a încheiat, ce prieteni minunaţi am.

Prima noapte am petrecut-o în compania lui Anski. Am ajuns după miezul nopţii şi am început să arunc cu pietricele în fereasta ei, până când, în cele din urmă, a deschis-o, privind în stradă. În momentul în care i-am strigat că sunt eu, a căzut pur şi simplu în stradă. Nu spusesem nimănui când vin. Îmi plac surprizele.

Am petrecut două zile cu fratele meu, Anthony, şi cu minunata lui soţie, Caroline, totul încheindu-se cu o mare petrecere acasă la familia McCallum. Toţi vechii membri ai clubului „The Deerstalkers" se aflau acolo. Toată lumea era moartă de curiozitate, iar eu le-am spus câteva poveşti care au făcut să li se ridice părul măciucă. Este uluitor să vezi cum se schimbă oamenii. Tipi care în şcoală fuseseră nişte pierde-vară deveniseră între timp cetăţeni onorabili, avocaţi sau medici. Cu toţii păreau a fi nişte membri absolut respectabili ai societăţii, ceea ce m-a încântat peste măsură.

Într-una dintre seri, Peter Clapham mi-a oferit o cină minunată, iar apoi am petrecut o zi sau două în Shropshire[1], în

[1] Comitat în vestul Angliei.

compania lui Alister Hall şi a încântătoarei lui soţii, Julia. Cei doi au şi un băiat pe nume Marcus. Francis Widdrington şi vechiul lui prieten, Andrew Grahame, mi-au oferit o cină la Brown's[1]. Erau îngrijoraţi că aş putea să şterpelesc argintăria. De asemenea, m-am mai văzut cu Cedric Gunnery, cu Christie şi cu vechii mei prieteni din familia Cornwall-Leghs. Cu toţii erau bine dispuşi. Iar la urmă am văzut-o pe Jennifer.

În ziua în care am ajuns în Anglia, ea era plecată, aşa că am mai sunat-o o dată în ziua dinaintea plecării. Mi-a spus că a doua zi urma să meargă în Spania şi că în seara aceea trebuia să cineze cu bunicii ei – dar de ce nu aş fi venit şi eu acolo? M-am dus. Am fost cât se poate de distant sau indiferent faţă de ea. Am stat bucuros de vorbă cu toţi cei aflaţi la masă, mai puţin cu ea. În ceea ce o priveşte, am tratat-o cu o delicateţe plină de răceală. Cred că orice actor m-ar fi invidiat pentru rolul pe care am reuşit să-l joc. M-a condus cu maşina înapoi în oraş (bunicii ei locuiesc în Wimbledon) şi aici ar fi trebuit să se încheie totul. Apoi, în clipa în care eram pe picior de plecare, am întrebat-o: „Ce ai zice dacă am merge într-un mic club de noapte, de dragul vremurilor de odinioară?" După câteva ezitări şi bâiguieli referitoare la călătoria ei de a doua zi în Spania, s-a lăsat convinsă şi amândoi ne-am cufundat în viaţa de noapte londoneză.

Nu ştiu cu exactitate când s-a întâmplat – tot ce pot spune este că, la un moment dat, dansam şi, deodată, m-am trezit spunându-i că, după atâţia ani, încă eram îndrăgostit de ea; cred că, în clipa aceea, şi ea era îndrăgostită de mine. Am stat de vorbă toată noaptea, iar dimineaţa eu am plecat în Olanda. Ne-am despărţit făcându-ne promisiuni.

[1] Hotel de lux din Londra.

Azi-noapte, am luat trenul care leagă Parisul de Marsilia, oraş în care mă aflu în clipa de faţă. Prin minte îmi trec amintiri legate de ultima călătorie făcută pe această distanţă. Mâine trebuie să mă urc, pentru a doua oară în viaţă, la bordul vaporului *Sidi-bel-Abbès,* cu destinaţia Oran. Istoria se repetă, însă, de data aceasta, voi avea propria mea cabină.

Mai am şapte luni de făcut, şapte luni în care mă voi gândi neîncetat la Jennifer. Ceea ce ar putea face ca timpul să treacă extrem de încet.

Capitolul 12

Le Dénouement[1]

Înapoi în Africa

Nu am intrat bine pe poarta regimentului, că am şi fost detaşat la *peloton*. De data asta însă, ca instructor. Legrand mi-a spus că aceasta fusese dorinţa specială a lui Loridon (devenit între timp căpitan) şi că propunerea se bucurase de aprobarea colonelului. E o veste bună: înseamnă că voi avea parte de multă activitate în lunile rămase până la lăsarea la vatră.

15 iulie 1964

În seara aceasta am avut o lungă conversaţie cu Loridon. A încercat să mă convingă să accept propunerea de a urma vreme de un an cursurile Academiei Militare de la Strasbourg, după care aş putea să mă transfer la Saint-Cyr ca să-mi închei studiile. Într-un fel, propunerea lui mi se pare atrăgătoare, însă problema e că un străin nu ar avansa niciodată mai sus de gradul de căpitan – iar ideea de a dobândi cetăţenia franceză nu îmi surâde. Eu mă consider un fiu al Angliei şi, cu toate că în această perioadă slujesc Franţa, nu aş renunţa niciodată de bunăvoie la cetăţenia britanică. Prin urmare, cred că propunerea lui Loridon nu are nicio şansă să fie transpusă în realitate, pentru că

[1] Deznodământul (lb. fr.).

nu-mi doresc să fiu tot restul vieții căpitan al Legiunii Străine. Apoi, după recenta mea călătorie în Anglia, îmi doresc să mă întorc acolo. Viața civilă mi se pare mult mai ademenitoare.

Am vorbit și despre alte lucruri – viață, filozofie, oameni, locuri, Legiune, francezi, englezi și germani, viitor, trecut și prezent. Pentru Loridon, acesta este al treilea *peloton*. Mi-a mărturisit că al nostru a fost de departe cel mai bun și că nu a mai văzut niciodată atâția indivizi ca noi adunați laolaltă, în același loc și în aceeași perioadă. În plus, cursurile urmate de noi au fost cele mai dure, în parte din cauza subofițerilor, în parte din cauza faptului că am fost supuși unui fel de experiment. Au vrut să vadă până unde poate merge sistemul fără ca acesta să cedeze. Una dintre diferențele esențiale dintre *peloton*-ul nostru și celelalte a fost aceea că, la noi, cei mai mulți legionari trecuseră prin botezul focului, pe când în cazul celor care urmau să fie instruiți în cadrul *peloton*-ului de acum, această experiență constituia mai degrabă o excepție. În cele din urmă, am ajuns la concluzia că soldații din *peloton*-ul de acum erau cam moi, așa că trebuiau luați mai tare ca să ne putem face o idee mai bună despre cei care au stofă de caporal și cei care nu au. I-am promis că mă voi ocupa personal de această problemă.

După zece zile

Mai-marele subofițerilor de aici este sergentul Westhof. Un tip dur ca oțelul, absolut detașat în relațiile cu ceilalți legionari. Prin urmare știe una și bună și nu se abate o secundă de la aceasta. Un nenorocit. Amuzant este că am ajuns să-l simpatizez.

Am supus *peloton*-ul unui program de instrucție dur, dar nu la fel de dur precum cel prin care am trecut noi – dacă am pune

la socoteală numai faptul că soldaţii de acum beneficiază de un program de somn rezonabil. Bineînţeles că îi criticăm vehement şi că, la apel, le arunc lucrurile peste tot, după care îi scot la instrucţie la ora două dimineaţa. În două rânduri, când am considerat că felul în care au cântat a fost sub aşteptări, i-am pus să facă pasul piticului, vreme de două ore, prin tufăriş, la miezul nopţii şi i-am pus să aducă apă de mare. Atâta doar că eu sunt foarte atent să nu o gust atunci când o aduc în tabără.

Un alt lucru este faptul că membrii acestui *peloton* îşi dau seama – sau cel puţin aşa cred eu – de faptul că avem timp şi de glume. Râdem mult şi cred că soldaţii sunt suficient de înţelepţi să-şi dea seama că disciplina poate fi menţinută şi fără a impune metode de tipul celor folosite în lagărele de concentrare. Au progresat deja foarte mult, iar moralul colectiv s-a menţinut la un nivel ridicat în pofida eforturilor lui Westhof, Loridon, Killaris şi ale mele de a le face, până la un anumit punct, viaţa mizerabilă. Cred că băieţii pot forma un grup pe cinste şi că ambele părţi înţeleg destul de bine despre ce e vorba.

1 august 1964

Astăzi, Loridon a inspectat cazarma şi, pentru ca soldaţii să înţeleagă bine cu cine au de a face, a împărţit nu mai puţin de optzeci şi opt de zile de arest celor unsprezece legionari care nu aveau lucrurile în ordine. După-amiaza, i-am pus să facă *la pelote*. Am pus pentru prima dată fluierul în gură când am administrat această cumplită pedeapsă. De fapt, cei pedepsiţi au scăpat uşor, pentru că nu au dus în cârcă tradiţionalii saci umpluţi cu bolovani, iar intensitatea torturii este întotdeauna hotărâtă de cel cu fluierul. Cred că sunt puţin cam indulgent din acest punct de vedere. Într-un fel, aş prefera să fiu eu însumi supus unei ture de *la pelote* dacât să fiu omul cu fluierul.

După două săptămâni

Băieții au ajuns la limita rezistenței. În ultimele zile am înregistrat trei dezertări. Acest lucru nu s-a datorat aplicării unor pedepse excesive, ci faptului că programul de instrucție a fost prea dur. Loridon este un fanatic al antrenamentelor nocturne pentru operații de comando – așa cum a fost și cu noi – astfel că *peloton*-ul nu a mai avut deloc parte de somn. Băieții se află într-o permanentă mișcare, mărșăluind pe întuneric, orientându-se pe dealuri cu ajutorul busolei și parcurgând zeci de kilometri, noapte de noapte, fără răgaz, în tot acest timp continuându-și instrucția obișnuită, învățând să folosească armamentul din dotare și îndeplinind toate celelalte îndatoriri diurne. Sunt epuizați și trași la față, așa că Loridon a hotărât ca, mâine, tot *peloton*-ul să facă o vizită la infirmerie, pentru a ne asigura că nu s-a întrecut măsura.

După două zile

Consultul a stârnit protestul vehement al medicului-șef al regimentului. Băieții sunt absolut extenuați, fiind la un pas de colaps. Mă întreb de ce membrii *peloton*-ului din care am făcut și eu parte nu au fost trimiși vreodată la un consult medical. Cred că ne-ar fi prins bine să ne spună și nouă cineva că suntem la un pas de colaps.

Oricum, Loridon a hotărât, pe bună dreptate, s-o lase puțin mai moale, însă a ținut să menționeze că va face acest lucru treptat, altfel băieții se vor prinde că se bucură de sprijinul medicului militar și își vor lua nasul la purtare. Ca să ne arate ce a vrut să spună cu aceste cuvinte, în noaptea care a urmat examenului medical, programul *peloton*-ului a constat într-un salt nocturn cu parașuta, deasupra Capului Falcon, urmat de un exercițiu de orientare cu ajutorul unor fotografii aeriene și de

o oră de somn. A urmat apoi un marş forţat înapoi la Lindless, unde fiecare legionar a primit câte o cană de cafea, după care, încă trei ore de instrucţie.

După trei săptămâni

Antrenamentul pe care l-au făcut băieţii aceştia este fantastic. Văzând acum lucrurile de pe cealaltă parte a baricadei, am ajuns să apreciez ritmul în care se desfăşoară instrucţia şi, cu toate că aceasta pune o continuă presiune asupra lor, rezultatele sunt impresionante. Au învăţat să-şi poarte de grijă şi au devenit un soi complet diferit de cel care a venit aici în urmă cu două luni. Acum sunt în stare să pună la cale o operaţie de comando care i-ar face pe cei de la Studiourile Warner Bros să crape de invidie. Pot să se caţere şi să coboare într-o prăpastie adâncă de peste treizeci de metri sau să monteze cât ai clipi o tiroliană peste un hău. Pot să tragă cu mitraliera de la şold, cu rezultate impresionante, şi pot afla drumul prin munţi fără nici cea mai mică ezitare. Moralul este bun şi cred că nivelul la care au ajuns nu este deloc mai prejos decât cel pe care îl atinseserăm noi pe vremea când urmam cursurile aceleiaşi şcoli. Fischer, Vorshtedt, Vallier, Schackt, Pallicke şi Tippmann sunt nişte legionari de primă mână şi de aceea îmi este foarte greu să spun cine va fi şeful de promoţie al acestui grup. E totuşi prea devreme şi mai este timp ca unul dintre ei să facă o greşeală asemenea celei făcute de Vignaga.

8 septembrie 1964

Am primit de la Jennifer o scrisoare minunată. E înnebunită după mine. Mâine ne vom duce la cursul de luptă antitanc. Vom avea o bine-venită pauză. Cred că toată lumea ar fi mulţumită să se bucure de puţină distracţie.

După două săptămâni

Este un curs bun. Acum toată lumea ştie să facă un cocteil Molotov şi alte bombe incendiare, să folosească mine, rachete, grenade antitanc, explozibili-capcană şi să facă o sută cincizeci de alte lucruri care să-i pună în dificultate pe tanchişti. Ca să fiu sincer, după cele văzute, nu m-aş oferi niciodată voluntar într-un regiment de tanchişti. Pentru mine, tancul este un sicriu pe şenile.

26 septembrie 1964

Imaginaţia bogată a lui Loridon a inventat un nou traseu de antrenament. În loc să se sară din elicopter, aşa cum se făcea până acum, se va porni din vârful unei vechi fortăreţe aflate în portul Mers el-Kébir. Fiecare legionar va trebui să coboare în rapel pe pereţii fortului, care măsoară circa cincisprezece metri în înălţime, apoi să se urce pe un acoperiş aflat la optsprezece metri deasupra apei, să sară de acolo în apă şi să înoate opt sute de metri până la ţărm, după care va trebui să străbată în pas alergător, cu tot echipamentul pe el, un traseu lung de opt kilometri.

Săritura de la optsprezece metri era să-mi curme viaţa azi. A sări din avion este una, deoarece acesta se află în mişcare şi nu există contact cu solul. A sări de la optsprezece metri de pe un lucru fix, aflat în contact cu solul este ceva cu totul diferit şi, cu siguranţă, una dintre cele mai înfricoşătoare experienţe prin care am trecut vreodată.

În momentul în care am ajuns la marginea acoperişului şi m-am uitat în jos, am simţit cum mi se scurge tot sângele din obraji şi se duce în picioare. Eram absolut îngrozit. Nu suport înălţimea. A trebuit să sar, pentru că erau şi alţii în spatele meu. Cred că m-am simţit exact ca tipul acela care a refuzat să sară,

pe vremea când eram la Blida. De data aceasta însă, nu aveam nicio paraşută şi nici cum să mă fofilez, aşa că am sărit. În momentul impactului, am avut impresia că am căzut pe o suprafaţă de beton şi că maţele mele au sărit la cinci metri în aer.

Eram atât de înspăimântat, încât mi-am spus că trebuia neapărat să repet experienţa ca să-mi dovedesc ceva mie însumi, altfel nu aş fi reuşit niciodată să mă stăpânesc. A fost o greşeală: nu ar fi trebuit să forţez nota. M-am urcat din nou pe depozit. Am trăit aceeaşi senzaţie de panică – era tot ce puteam face ca să nu mă scap pe mine – şi am mai sărit o dată. Nu sunt matematician, aşa că nu pot spune care era viteza cu care mă prăbuşeam, însă ştiu că era mare. Am lovit apa, producând un zgomot ca de puşcă. Mâinile îmi erau întinse în lateral, ca să mă pot echilibra, şi probabil că am picat într-un unghi puţin înclinat pentru că, în momentul impactului, braţul meu stâng a ieşit din umăr. Cred că mi-am pierdut şi cunoştinţa preţ de o secundă, după care m-a cuprins panica. Simţeam o durere incredibilă, de neimaginat, absolut imposibil de descris. Am crezut că braţul îmi fusese smuls cu totul. Nu-mi doream decât să mă scufund mai departe în abis. În cele din urmă, mi-am făcut din nou apariţia la suprafaţa apei, iar ceilalţi şi-au dat seama imediat că aveam probleme. S-au aruncat în apă, în vreme ce eu le strigam să nu se apropie de mine. Ar fi fost de ajuns să-mi atingă braţul, să mi-l mişte cât de puţin, că durerea mi-ar fi oprit probabil bătăile inimii. Am ajuns cumva la mal şi am reuşit să ies din apă. Dislocarea articulaţiei era totală: se vedea cum vârful osului ieşise într-o parte. O imagine cu totul neobişnuită.

Au trecut trei sferturi de oră din momentul în care am plonjat până când un medic a reuşit să-mi pună umărul la loc. Cu siguranţă nu voi mai sări niciodată în apă de la optsprezece metri. A fost o lecţie dură, în urma căreia am învăţat să nu mă

joc cu densitatea apei. Unul dintre oamenii noştri s-a aruncat de pe acoperişul acela cu capul înainte. Se pare că în Legiune există cel puţin unul care le-a încercat pe toate, iar ăsta era unul dintre ei.

1 octombrie 1964

Loridon urmează să plece în concediu, iar locul lui va fi luat temporar de un tânăr locotenent pe nume Reppellin. Dacă primele mele impresii se vor adeveri, ceea ce adesea nu se întâmplă, Reppellin este exact persoana de care nu aveam nevoie. Pare lipsit de experienţă şi a venit la noi cu prejudecata că Legiunea supravieţuieşte numai şi numai în virtutea disciplinei. Drept urmare se comportă asemenea unui mic Hitler şi, deşi nu cred că are ceva personal împotriva noastră, este evident că, după părerea lui, asta aşteptam noi de la el. Loridon trebuie să-l pună la punct; eu nu pot, însă Loridon nu pare să fi observat – nu îi stă gândul decât la concediu.

Mai avem un sergent, pe nume Grau, un spaniol. Cred că e un bun subofiţer, însă dă impresia că are o slăbiciune. În noaptea în care Mercier a sărit peste cal, Grau a avut o reacţie disproporţionată. De fapt, şi eu. Poate că nu despre asta este vorba, însă părerea mea rămâne: cred că lui Grau îi lipseşte ceva. Eu şi el ne tolerăm reciproc – nimic mai mult.

După două săptămâni

Reppellin i-a forţat prea tare pe băieţi. În primele două săptămâni, au fost împinşi până la limita rezistenţei. Nu a trecut o noapte fără pedepse; marşuri interminabile; exerciţii nocturne; inspecţii de tot felul – arme, dormitoare, toalete – efectuate la ora trei dimineaţa; *tombeaux; tenue campagne* – şi toate celelalte.

Reppellin a impus acest regim, care mai apoi a fost înăsprit de nerăbdarea cu care Grau a părut să-i cânte în strună. Am tot aşteptat ca Westhof să pună piciorul în prag şi să domolească acest avânt, el fiind mai-marele subofiţerilor, însă, în loc de aceasta, nu a făcut decât să le dea celor doi apă la moară. Nu are niciun sens, pentru că băieţii se descurcaseră bine în ultimele săptămâni, iar etapa în care trebuia să-i facem să cunoască iadul trecuse. Acum ei ar fi trebuit să studieze pentru examenele finale. Cursul practic s-a încheiat.

Soldaţii murmură nemulţumiţi. Killiaris spune că se vorbeşte tot mai des despre dezertare.

A doua zi

Am fost toată ziua în oraş, iar pe seară, când m-am întors în tabără, am primit vestea că tot nenorocitul de *peloton* şi-a luat tălpăşiţa. Reppellin era terminat, în vreme ce Westhof şi Grau îşi pierduseră aerul imperturbabil. În momentul în care am ajuns, afară se întunecase deja, iar Reppellin luase incredibila decizie de a scoate din depozit mortierul şi se pregătea să bombardeze împrejurimile taberei. Se pare că *peloton*-ul părăsise tabăra în semn de protest faţă de regimul impus de Reppellin şi că legionarii erau ascunşi printre tufele aflate la circa două sute de metri de gardul de sârmă ghimpată. Intenţia lui Reppellin de a trage câteva focuri de mortier avea scopul de a-i speria şi a-i face să se predea. Dar atunci când proiectilele sunt trase la nimereală în jurul tău, pe timp de noapte, efectul poate fi înfricoşător: nu ştii niciodată unde va avea loc următoarea explozie. În clipa aceea, nu poţi face altceva decât să o iei la fugă ca să te îndepărtezi de raza de acţiune a armei – ceea ce legionarii noştri au şi făcut.

Acum este miezul nopții și nu avem niciun semn de la ei. Reppellin a lăsat mortierul să se odihnească, ceea ce voi face și eu. Vom vedea ce va aduce ziua de mâine!

16 octombrie 1964

Peloton-ul s-a întors în zori. Protestul lor nu a avut mare efect. Mi-aș dori ca Loridon să se fi aflat aici, ca să rezolve această situație, pentru că Reppellin nu s-a ridicat de la început la înălțimea așteptărilor, iar ofițerii superiori din regiment ar fi trebuit să intervină mult mai devreme, înainte de a-l lăsa pe acest locotenent tânăr și lipsit de experiență să se facă de râs.

Reppellin vrea pe bună dreptate să afle cine a fost liderul (sau liderii) protestului și, dacă va reuși, își va impune din nou autoritatea. Liderii vor fi trimiși la arest, iar ceilalți legionari vor fi pedepsiți – dar lăsați să încheie cursul. Doar că încercările lui Reppellin de a smulge de la legionari informațiile dorite au fost penibile. Mai întâi, băieții au fost adunați pe platou. Arătau cu toții trași la față și cu ochii înfundați în orbite – nici nu puteau arăta altfel în clipa aceea. Miza era mare: cu toții încheiaseră teoretic cursul, având de dat numai examenele finale, iar acum erau la un pas să arunce totul pe apa sâmbetei. Ca unul care a urmat el însuși acest curs, îmi pot da seama cum trebuie să se simtă acești băieți. Dacă din rândurile lor ar fi ieșit unul care să-și asume calitatea de lider, acesta ar fi putut fi sacrificat, scutindu-i pe ceilalți de chinuri. Ca să nu mai vorbim de ușurarea pe care ar fi simțit-o șefii, care nu-și doreau să piardă un întreg *peloton*.

Reppellin li s-a adresat băieților exact în acest sens, încercând zadarnic să convingă pe cineva să iasă în față. I-a îndemnat să evalueze cu mare atenție situația în care se aflau, avertizându-i că, în cazul în care niciunul dintre ei nu și-ar fi

asumat responsabilitatea, vor da de naiba cu toţii. Soldaţii au rămas ferm pe poziţie.

Dimineaţa, în această perioadă a anului, pe platou este frig, iar atmosfera creată parcă făcuse să scadă temperatura cu câteva grade. În ultimele luni, ajunsesem să-i simpatizez pe mulţi dintre cursanţi. La urma urmei, cu toţii împărtăşiserăm o experienţă unică. Faptul că aleseseră să fugă era un lucru dezamăgitor în ceea ce-i priveşte, mai ales că erau atât de aproape de sfârşitul cursului. Ideea fusese proastă de la bun început, şi oricine ar fi fost cel care o avusese, acela trebuia îndepărtat şi pus să suporte consecinţele, dacă aceasta era singura cale de a-i slava pe ceilalţi. Doar că băieţii au rămas ca de piatră, ceea ce îi onora.

Am aşteptat să reacţioneze în vreun fel. Au rămas în poziţie de drepţi ore în şir, în vreme ce Reppellin păşea înainte şi înapoi prin faţa lor, făcând spume la gură şi răcnind ca vinovaţii să iasă în faţă. Soldaţii însă, nimic. Parcă se transformaseră în stane de piatră. Momentul ăsta mi-a adus aminte de nesupunerea lui Garbou din perioada în care făceam şi eu parte din *peloton*. Aceeaşi înfruntare a autorităţii, pe acelaşi platou. Atunci însă fusese vorba despre un singur om, iar acum erau mulţi. Mie însă mi se părea că se comportau ca unul.

Apoi, Reppellin a făcut ceva absolut incalificabil, cel puţin din punctul meu de vedere. S-a dus la Koblentz, unul dintre băieţi, şi l-a întrebat direct a cui a fost ideea de a părăsi tabăra. Koblentz nu i-a răspuns. A rămas pur şi simplu acolo, privind în faţă. Atunci Reppellin l-a mai întrebat o dată, iar el a tăcut în continuare. Parcă ar fi vorbit cu un copac. În clipa aceea, Reppellin şi-a pierdut cumpătul şi a început să-i tragă lui Koblentz pumni în faţă. Koblentz este masiv, măsurând în jur de un metru nouăzeci: un individ care l-ar putea ucide pe

Reppellin cu o mână legată la spate. Cu toate acestea a ales să rămână nemişcat. Scena era jalnică, aşa că m-am întors cu spatele, sperând ca Reppellin să-mi observe gestul. Într-un fel, ar fi fost mai bine dacă ar fi reuşit să-l doboare pe Koblentz, însă, aşa cum se desfăşurau lucrurile în acel moment, aveai impresia că un copil bate un om matur. În mod clar, băieţii câştigaseră. În cele din urmă, şi-au făcut apariţia câţiva ofiţeri superiori trimişi de la regiment. Primul lucru pe care l-a făcut comandantul a fost să-i trimită pe oameni în cazarmă, după care ofiţerii s-au retras ca să dezbată situaţia. Eu am intrat în cazarmă şi am început să vorbesc cu băieţii. Se pare că întregul incident fusese provocat cu o seară în urmă de sergentul Grau, care le ordonase să execute o alergare de douăzeci şi cinci de kilometri drept pedeapsă că nu găsise cazarma curată ca-n palmă, după care, la întoarcere, îi trimisese să execute şi o tură de *pelote*. Ceea ce ei au refuzat să facă.

În momentul în care am intrat în cazarmă, au început cu toţii să mi se plângă, iar mie mi-a fost greu să nu mă simt solidar cu ei. Trecuseră prin multe în ultimele luni şi nu aveau de gând să renunţe la ceea ce obţinuseră atât de greu, iar ofiţerii la fel. Cred că, dacă Loridon s-ar fi aflat printre noi, el ar fi reuşit, împreună cu mine, să dezamorseze situaţia. Mai trist este faptul că, dacă Loridon nu ar fi plecat în concediu, nimic din toate acestea nu s-ar fi întâmplat.

După o jumătate de oră, mi-a devenit limpede că agitatorul principal era Ambrozetti, un francez rău de gură, iar germanii, care au mai degrabă o mentalitate de executant decât de lider, păreau hipnotizaţi de fiecare dată când acesta deschidea gura. Ambrozetti este un soldat bun, simpatizat de propriii camarazi. Nu e un tip abuziv şi prin urmare s-a impus ca lider într-un mod firesc, printr-un proces de acceptare generală.

În momentul acela, Ambrozetti simțea că încă se putea negocia, iar moneda de schimb era înlăturarea lui Grau. I-am spus că se agață de un vis și că, dacă nu renunță la idee, situația nu va mai putea fi soluționată, pentru că Legiunea nu va accepta niciodată așa ceva. S-ar fi creat un precedent periculos. Ideea că legionarii ar putea scăpa de un sergent de fiecare dată când acela se poartă puțin cam aspru cu ei era un lucru contrar tuturor tradițiilor de disciplină ale Legiunii, care ar fi dat o lovitură serioasă întregului sistem.

Până în acel moment, băieții refuzaseră să execute pedeapsa cu *pelote,* în vreme ce mie intuiția îmi spunea că singura metodă prin care ar mai fi putut salva cât de cât situația era să cedeze și să o execute, laolaltă cu toate celelalte pedepse pe care le-ar fi primit pentru pozna din noaptea precedentă. Dacă ar fi făcut acest lucru, ar fi revenit în punctul în care începuse toată nebunia. Pe fețele băieților s-a putut zări imediat o rază de speranță, însă ei au cerut ca subofițerul care va coordona executarea pedepsei să nu fie sergentul Grau. Aceasta însă ar fi fost o nouă condiție impusă, pe care nu cred că mai marii regimentului ar fi acceptat-o vreodată. Le-am povestit atunci de ziua în care colegii mei din secție au spart toate farfuriile din popotă, spunându-le că, în astfel de situații, cel mai bine este să accepți rapid consecințele, fără niciun fel de „dar". Apoi, le-am atras atenția (mai mult pentru urechile lui Ambrozetti) că, dacă refuzau în continuare să coopereze, chiar dacă aceasta ar fi însemnat să cedeze, cineva oricum ar fi urmat să fie sacrificat, pentru că ofițerii nu s-ar fi lăsat până nu ar fi găsit un lider sau mai mulți. Cineva trebuia să plătească, pentru a preveni un dezastru total și pentru a le da ofițerilor prilejul să găsească o soluție rațională de dezamorsare a întregului incident. Un măr putred care le putea strica și pe celelalte era ceva acceptabil și

de înțeles. Alternativa era capitularea totală, ceea ce însemna că incidentul avea să fie șters cu buretele, ca și cum nici nu s-ar fi întâmplat. Pentru șefii noștri nu existau alte variante.

În cele din urmă, *peloton*-ul a acceptat cea de a doua soluție.

După patru zile

Băieții au avut parte de o perioadă grea, chiar și după standardele Legiunii. Nu cred că au apucat să doarmă mai mult de șapte ore în ultimele patru zile, iar atunci când nu executau marșuri de treizeci de kilometri, făceau instrucție sau *pelote*. Fiecare dintre ei a purtat în cârcă, în aceste zile, un sac plin cu nisip, chiar și în timpul meselor. În plus, li s-a tăiat solda pe o lună, sumă corespunzătoare pierderii pe care ar fi suferit-o dacă ar fi primit cincisprezece zile de arest. Peste două zile vor începe examenele finale.

Tippmann a fost exclus din *peloton* pentru că nu a putut continua ultimul marș, ducându-se să se culce în tufe. Astfel s-a pierdut un bun caporal.

Moralul băieților e la pământ, așa cum era și de așteptat, iar faptul că totul se petrece acum, la sfârșitul cursului, va marca cu siguranță evoluția lor ulterioară și felul în care își vor îndeplini îndatoririle de caporali. Dacă vor pleca de aici cu această atitudine potrivnică față de conducere, atunci, pe termen lung, regimentul ar putea avea serios de suferit. Loridon se va întoarce săptămâna viitoare – mă întreb dacă va fi în stare să mai salveze ceva.

22 octombrie 1964

A fost ultima seară a lui Soto aici, așa că eu, Vignaga și Killiaris i-am oferit o cină în Bou-Sfer. Îmi pare rău să-l văd plecând – a fost un prieten bun, împreună cu care am trecut prin

perioade grele. Greutățile sunt prielnice prieteniilor trainice. I-am făcut cadou niște butoniere de aur, i-am amintit de întâlnirea noastră care va avea loc în prima zi a anului 1966 la Manneken Pis, după care l-am lăsat să plece. Nu e genul de om care să se întoarcă în Legiune.

24 octombrie 1964

S-a decis ca *peloton*-ul să urmeze cursul de luptători de gherilă, rezultatele examenelor finale anunțându-se abia după aceea. Ideea mi se pare bine-venită deoarece, dacă lucrurile vor merge bine, moralul băieților (care, în momentul de față, e la pământ) se va îmbunătăți, oferindu-le în același timp un moment de respiro înainte de a fi trimiși înapoi la regiment. Și eu sunt nerăbdător să urmez acest curs. Ofițerul care îl coordonează este căpitanul Maidec. El a deprins aceste tehnici de luptă în timpul celui de al Doilea Război Mondial, în perioada în care a fost atașat unității speciale SAS a armatei britanice. Cunoaște aproape totul despre explozibili și despre utilizarea acestora în misiunile de sabotaj. Eu un tip foarte dur, care se așteaptă ca toată lumea să fie la fel. E ușor nebun, însă cursul lui pentru luptători de gherilă este cel mai bun din lume.

După șase săptămâni

Cele șase săptămâni au trecut cu viteza fulgerului, însă băieții noștri au învățat o sumedenie de lucruri noi. Toate poveștile pe care le auzisem despre Maidec s-au adeverit. E un tip extraordinar de bine pregătit.

Am început cu teoria – foarte multă teorie – până când am învățat toate caracteristicile explozibililor pe care i-am putea folosi la un moment dat: structura chimică și proprietățile fizice ale acestora și, mai important, felul în care se comportă.

Am învățat ce explozibili trebuie folosiți într-o situație sau alta, pentru a amplifica efectele acestora, precum și ce cantitate este necesară într-un anumit scop. Am învățat să aplicăm tot felul de formule de calcul pentru a determina cantitatea necesară de explozibil pentru distrugerea unor piloni de pod, a unei conducte petroliere sau a unui stâlp de înaltă tensiune. Am tot auzit spunându-se că oamenii excelează în domeniile care le fac plăcere, însă abia acum mi-a dat seama de adevărul acestor vorbe. M-am simțit în elementul meu la acest curs. M-am implicat cu un entuziasm pe care nu-l mai simțisem de ani de zile, dacă-l simțisem vreodată. Datorită acestei fascinații și interesului nețărmurit, care a eclipsat toate celelalte preocupări, mi-a fost ușor să asimilez informațiile transmise.

La început, Maidec ne-a oferit două lucruri: în primul rând, cunoștințe despre explozibili și felul în care aceștia pot fi folosiți, din care am învățat să fim atenți cu ei; în al doilea rând, ne-a impus un program susținut de aplicații practice, în special pe timp de noapte, ceea ce ne-a obligat să utilizăm explozibili în mod curent, căpătând astfel încredere în noi înșine. Aceste două elemente, atenția și încrederea, reprezintă începutul și esența unei cariere de succes în domeniul sabotajului.

În prima zi, Maidec ne-a pus să ne culcăm pe burtă la numai un metru și jumătate de două kilograme de TNT, care au explodat cu forța unei bombe. Noi nu am pățit nimic, deoarece explozia urmează o traiectorie verticală în formă de V, așa că am fost feriți. A fost un început de curs impresionant și, din momentul acela, se poate spune că ne-am apucat de treabă. În fiecare noapte eram încuiați într-o cameră întunecoasă, petrecând acolo ore întregi, în care încercam să facem diferitele noduri necesare legării unui fitil (folosit pentru aruncarea în aer a mai multor ținte în același timp). De asemenea, manevram

tot felul de explozibili, învățând să-i recunoaștem exclusiv prin pipăire. Ziua memoram aspectul unei game largi de fitile de amorsare, explozibili și detonatori, fabricați în Germania, Franța, Marea Britanie și Statele Unite ale Americii.

Am învățat o sumedenie de lucruri despre TNT, tetranitrometilanilină, explozibili plastici, dinamită și despre ce se poate face cu ele. Am învățat să confecționăm explozibili „artizanali" combinând nitrat de amoniu cu puțină motorină sau pulbere de aluminiu cu clorat de potasiu. Acum putem să facem grenade artizanale, bombe cu benzină și cocteiluri Molotov cu ușurința cu care mama mea prepară martini. Știm să confecționăm mine umplute cu șuruburi și piulițe care, atunci când explodează, pot penetra blindajul unui tanc de la peste trei sute de metri. Am învățat despre explozibili-capcană. Cunoaștem efectele devastatoare ale explozibililor plastici, atunci când aceștia încap pe mâna cuiva priceput. Știm să „meșterim" un pix astfel încât acesta să-ți smulgă încheietura mâinii în clipa în care îl folosești. Știm să transformăm clanțe, cărți, sertare sau mașini în capcane mortale. Am învățat să transformăm un gramofon inofensiv într-o bombă cu șuruburi și piulițe care țâșnesc din difuzoare cu o viteză de 90 m/s. Dacă detonarea se petrece într-o sală, poți ucide dintr-o lovitură câteva sute de oameni adunați în fața unui politician antipatic, care se adresează propriilor simpatizanți.

Știm acum să modificăm grenadele de mână astfel încât acestea să explodeze chiar în clipa în care le este scos inelul. Știm cum se poate modifica o cutie întreagă de cartușe astfel încât, în clipa în care se trage cu ele, arma să explodeze și să-l ucidă pe cel care trage. Putem confecționa rachete și bombe incendiare din materiale disponibile în prăvăliile de la țară. Știm să facem explozibilii să se comporte într-un anumit fel,

pentru că am învăţat să exploatăm caracteristicile lor cu totul speciale.

Aceste informaţii ni s-au transmis într-o manieră foarte profesionistă, toate fiind însoţite de nenumărate detalii. Caracteristicile diferitelor dispozitive pirotehnice ar putea constitui materia unui întreg curs universitar de fizică avansată.

Apoi am avut în sfârşit parte de puţin antrenament. Am lucrat toată noaptea pe echipe şi am distrus şine abandonate de cale ferată, ferme părăsite, piloni şi poduri vechi. Înaintea fiecărei aplicaţii, am petrecut ore întregi făcând planuri. Confecţionam o machetă a ţintei şi determinam cantitatea de material explozibil pe care urma să o folosim, precum şi locul exact în care acesta trebuia plasat pentru ca efectul să fie maxim. Fiecare dintre noi ştia cu precizie ce trebuia să facă. Nimic nu era lăsat la voia întâmplării. Nimic nu e mai periculos decât să nu mai şti ce trebuie să faci noaptea, în momentul în care manevrezi explozibili. În astfel de situaţii, nu e de joacă. Atunci când încărcăturile explozive sunt puse pe poziţie, iar oamenii se împrăştie care încotro, ajunge ca unul dintre aceştia să calce din greşeală pe detonator pentru ca toţi să ajungă pe lună.

Am ajuns să lucrăm în linişte şi eficient deoarece am fost bine instruiţi, iar acum avem încredere în noi înşine şi în priceperea noastră. În acest domeniu există multă documentaţie, iar dacă te concentrezi şi ai răbdare, totul poate fi asimilat din punct de vedere teoretic. Există însă destul de multe lucruri care nu sunt trecute în documente, care ţin de domeniul experienţei, iar din acest punct de vedere Maidec este un adevărat maestru. El a văzut tot ce se poate vedea în specialitatea lui, iar sfaturile lui, recomandările lui şi tehnicile uneori neconvenţionale pe care le cunoaşte diferenţiază ceea ce am învăţat noi de ceea ce am fi învăţat în cadrul unei armate

obişnuite. Maidec este letal şi atât de viclean, încât numai gândul că s-ar putea afla în tabăra inamică mă face să simt fiori reci pe şira spinării.

În ultimele două săptămâni, am studiat tot felul de detalii referitoare la operaţiile clandestine de gherilă. Cum se înfiinţează o bază şi o reţea de celule operative, cum se stabileşte sistemul codat de comunicaţii, cum se interoghează prizonierii şi, mai presus de toate, cum se plănuieşte şi cum se execută o operaţie de această natură.

Loridon s-a întors acum o săptămână. Reppellin a plecat, la fel Grau, Westhof şi Killiaris, cel din urmă încheindu-şi cei cinci ani de contract şi dispărând cu gândul de a câştiga miliarde în viaţa civilă. Asta înseamnă că eu şi Loridon am rămas singurele cadre superioare ataşate *peloton*-ului. Relaţia dintre noi a devenit extrem de apropiată. Într-o seară, am discutat cu el despre propunerea care mi se făcuse, de a deveni ofiţer al Legiunii Străine, spunându-i că aveam de gând să nu-i dau curs, decizia devenind definitivă după întoarcerea mea din concediu. Sunt prea multe lucruri care pot fi făcute în viaţa civilă. Cred că Loridon m-a înţeles.

7 decembrie 1964

Astăzi am sărit pentru ultima oară cu paraşuta – al şaptezeci şi treilea salt.

8 decembrie 1964

Peloton-ul s-a încheiat. Au absolvit douăzeci şi unu de legionari dintre cei treizeci şi opt câţi au fost la început. Astăzi s-au adunat pe platou şi m-am bucurat, mândrindu-mă să-i văd cum îşi primesc tresele. Volstedt s-a clasat pe primul loc, urmat la mică distanţă de Fischer, Schackt ocupând locul trei. Sunt cu

toţii băieţi buni, care au tras din greu ca să ajungă aici. Am ajuns să-i cunosc bine şi să respect pe fiecare în parte. Au ţinut şi câte o cuvântare, în care au avut cuvinte de laudă pentru mine şi pentru Loridon, după care ne-au făcut cadou câte un cuţitaş de argint pentru hârtie. Voi avea grijă să nu-l pierd niciodată. Apoi s-au suit cu toţii în camioane şi au ieşit pe poarta taberei din Lindless, fluturându-şi mâinile şi ovaţionând din toată inima. Ştiu prea bine cum trebuie să se fi simţit în clipa aceea.

În seara aceasta, eu şi Loridon am cinat împreună şi am stat de vorbă la o sticlă de brandy. Am discutat despre toţi cursanţii, luându-i pe rând, după care am vorbit şi despre cei din *peloton*-ul anterior. În momentul în care am traversat platoul, îndreptându-mă către baracă, prin faţa mea au defilat, pe rând, umbrele tuturor. Mi se părea că aud în noapte ecoul glasurilor lor, purtat de vânt, simţind o adâncă tristeţe la gândul că totul se terminase. Cei cinci ani se apropie de sfârşit. În curând îmi va veni şi mie vremea să plec în sfârşit acasă.

31 decembrie 1964

Este ajunul unui nou an, care pentru mine reprezintă un nou început. Crăciunul a trecut aproape neobservat. În momentul în care m-am întors la companie, am simţit că nimic nu mă mai lega de aceasta. În ultimii doi ani, am petrecut atât de puţin timp aici începând din ziua în care am plecat la trageri împreună cu bătrânul Lafont, încât nici nu este de mirare că nu mai am niciun prieten în companie. Cei pe care i-am avut au plecat de mult. Legionarii mai tineri se uită la mine ca la un străin – ceea ce în realitate chiar sunt – însă pe feţele lor se mai poate citi şi altceva. Legionarii îi respectă pe cei cu vechime, iar eu mi-am făcut datoria şi am ajuns la sfârşitul contractului. Ei

se află însă abia la începutul urcuşului şi, în curând, vor afla că drumul este lung.

Voi pleca în Franţa pe data de 4 ianuarie. Acum, că ora plecării este foarte aproape, trebuie să recunosc că simt o anumită teamă. Aventura mea în Legiunea Străină se apropie de final, iar eu ştiu că, în curând, voi începe o alta, pentru care nu mă simt pregătit. Pe de altă parte, nici pentru Legiune nu m-am simţit pregătit – deşi este evident că am fost cumva pregătit, pentru că altfel nu aş fi ajuns la capătul drumului. Este posibil ca Legiunea să mă fi pregătit şi pentru ceea ce urmează, cu toate că nu voi primi nicio diplomă care să certifice acest lucru. Anul 1965 reprezintă pentru mine un pas în necunoscut, iar asta mă intrigă cel puţin.

1965

4 ianuarie 1965

Am părăsit Algeria azi-dimineaţă, la bordul unui avion militar şi, cu toate că se poate să fi spus cândva „nu mă voi mai întoarce niciodată aici", acum sper că, într-o bună zi, o voi face. Astăzi, Algeria este o ţară tristă. Nou-dobândita independenţă nu a reuşit să aducă încă fericirea promisă. Ţara se mişcă repede spre stânga, iar în oraşe se observă deja semnele represiunii şi ale unor constrângeri rigide. Din punct de vedere geografic însă, Algeria va rămâne pe veci o ţară frumoasă, cu munţi şi cu nenumărate zone sălbatice. Se găsesc aici zone întinse în care este o linişte totală, unde natura a fost lăsată să-şi urmeze cursul firesc. Mi-ar plăcea ca, într-o bună zi, să mă întorc pentru toate acestea şi să bat vechile poteci în împrejurări diferite.

Seara trecută, câţiva prieteni ai mei au organizat o petrecere de rămas-bun. Mi-am luat la revedere de la Daniel Vignaga, iar de data aceasta a fost rândul lui să-mi amintească de faptul că

ne-am dat întâlnire în dreptul lui Manneken Pis. Vechiul meu prieten Sigi Weiss era într-o formă de zile mari – la fel ca Bob Wilson şi Kenny, de altfel. Mi-a făcut plăcere să-i revăd, pentru că, în ultimele luni, nu am prea avut ocazia să-i întâlnesc. Mi-au făcut cadou un ceas superb, care să-mi aducă aminte de perioada petrecută împreună. A venit şi Pedro Rodriguez, proaspăt întors de la şcoala de sergenţi, de unde a fost exclus pentru că îşi pierdea prea des cumpătul: la un moment dat, a lovit pe cineva în cap cu fierul de călcat încins. Pentru aceasta a fost retrogradat, însă nu pare afectat că a redevenit simplu soldat. Cred că-l voi ţine mereu minte pe bătrânul Pedro pentru clipa în care l-a lovit pe Schmidt în spate cu arma şi pentru faptul că a mâncat sticla aceea de Johnny Walker. Schneider şi-a făcut şi el apariţia, împreună cu alţi băieţi din cel de al doilea *peloton*, ca să-şi ia la revedere. I-am spus *adieux* lui Loridon la un pahar de coniac. Nutresc speranţa să-l revăd într-o bună zi. Azi-dimineaţă mi-am luat rămas-bun şi de la colonel. Nu pot spune despre el că mi-ar fi devenit apropiat, însă e un bărbat pe care-l simpatizez şi pe care-l respect. Mi-a oferit un album fotografic, pe coperta căruia a scris:

Au Caporal-chef Murray,
pour lui dire ma joie de l'avoir connu, ma gratitude pour ce qu'il a fait au regiment et la place qu'il a tenue, mes voeux pour son avenir et mon espoir de lui rencontrer a nouveau plus tard.

Cailloud

(Caporalului-şef Murray,
Pentru a-mi exprima bucuria de a-l fi cunoscut, recunoştinţa pentru ceea ce a făcut în cadrul regimentului şi pentru locul pe care l-a ocupat, cele mai bune urări pentru viitor, împreună cu speranţa de a-l reîntâlni în viitor.

Cailloud)

Acestea sunt probabil cele mai frumoase cuvinte pe care mi le-a adresat cineva vreodată.

Două ore mai târziu, mă aflam la bordul avionului, iar pentru mine Algeria devenise deja istorie. În momentul în care am depăşit linia ţărmului, am văzut marea întinzându-se sub mine şi am ştiut că totul se terminase, ceea ce m-a făcut să simt o stranie tristeţe.

24 ianuarie 1965

A murit Churchill. Ultima cărămidă a Imperiului se năruie. Toată ziua nu am făcut altceva decât să stau cu urechea lipită de aparatul de radio. Francezii i-au adus un omagiu fără egal.

Mă aflu în tabăra de tranzit de la Aubagne, lângă Marsilia. Locul acesta a devenit noul Sidi-bel-Abbès al Legiunii. Măreţul *Monument aux Morts* se înalţă semeţ la capătul platoului. Toată lumea pare că s-a adunat la un loc. O combinaţie de cimitir pentru cei din trecut, rampă de lansare pentru recruţi şi linie de finiş pentru cei asemenea mie. Şi-a făcut apariţia şi Killaris. A semnat un nou contract şi va pleca în curând în Djibouti. În momentul în care am dat nas în nas cu el, a părut uşor stânjenit. Mă întreb ce s-a întâmplat cu toate milioanele acelea pe care avea de gând să le câştige. Ieri a venit aici şi Strobender. După patru luni de civilie, şi-a dat seama că aceasta nu era de el.

Am întâlnit şi un tip care o ia de la capăt după o pauză de optsprezece ani. În 1947 a dezertat din Maroc, după numai şase luni de serviciu, însă zilele trecute a fost prins de poliţie conducând sub influenţa alcoolului şi, cumva, s-a descoperit că numele lui se afla pe o listă de persoane căutate. Ce început de an mizerabil pentru sărmanul om!

Şi bătrânul caporal Kroll se află aici. Am fost încântat să-l revăd şi să constat că şi-a recăpătat gradul. Crezusem că a

încasat-o rău de tot după episodul cu farfuriile sparte. Tot aici se află și D'Église.

Am întâlnit o sumedenie de fețe cunoscute. Jumătate dintre băieții cu care am făcut instrucția la Mascara așteaptă să fie eliberați. Cu toții par să-și amintească de mine, însă eu am uitat numele multora dintre ei. Ce senzație extraordinară îmi creează acest loc! Parcă ar fi rezumatul celor cinci ani – un fel de paradă a figurilor întâlnite, asemănătoare genericului de la sfârșitul unui film.

Nu am nimic de făcut toată ziua. Mă plimb pur și simplu prin Marsilia și aștept ordinul de lăsare la vatră. Astăzi am sunat-o pe Jennifer, anunțând-o că evenimentul se va petrece pe 12 februarie. Va veni la Paris ca să se întâlnească cu mine.

3 februarie 1965

Aseară am dat nas în nas cu Volmar: cel mai minunat lucru care mi se putea întâmpla. Am fost extrem de încântat să-l revăd. Am simțit cu adevărat că ajunsesem la capătul drumului. Acum este adjutant la această bază militară. Faptul că am reușit să cinez în compania lui a reprezentat una dintre cele mai mari satisfacții pe care le-am trăit vreodată, după ce ratasem o astfel de ocazie la Mascara, cu mulți ani în urmă. Cei cinci ani petrecuți în Legiune ar fi meritat chiar și numai pentru această reîntâlnire. Am stat de vorbă toată noaptea, în vreme ce soția lui avea grijă să ne toarne mereu cafea. I-am povestit prin ce trecusem în ultimii cinci ani, pas cu pas, mărturisindu-i că întâlnirea cu el închisese într-un fel cercul.

12 februarie – La Quille

În sfârșit, a sosit și ziua cea mare. La șapte dimineața, toți cei care urmau să plece au format un mic careu în fața

comandantului Vadot. Acesta a înmânat fiecăruia dintre noi un certificat de bună purtare, un document multicolor prin care se confirmă faptul că am servit Legiunea vreme de cinci ani cu *„honneur et fidélité"*[1]. Am primit apoi „costumele de demobilizaţi", al meu fiind incomparabil mai bun decât cel pe care-l predasem cu cinci ani în urmă! Nu eram decât opt legionari care urmau să plece acasă – niciunul, în afară de mine, nu făcuse parte din grupul de şapte recruţi cu care intrasem pe porţile Legiunii la Paris, în urmă cu cinci ani. Mă întreb ce soartă a avut spaniolul acela cu care mă încăierasem în tren.

Ne-am îndreptat apoi către Deuxiéme Bureau, aflat în Fortul Saint Nicolas, ceea ce a fost în măsură să reînvie câteva vechi amintiri. Acolo mi-a fost înmânat un plic mic, maroniu. N-am putut decât să-mi stăpânesc lacrimile care dădeau să mi se prelingă pe obraji în clipa în care în interior am găsit vechiul meu paşaport şi mica mea agendă: ambele îmi fuseseră confiscate în ziua în care mă înrolasem în Legiune.

Am ieşit pe porţile fortului întâmpinat de razele reci ale soarelui de februarie, după care m-am întors cu faţa către soldatul care stătea de santinelă în interiorul pichetului. L-am salutat, după care am salutat şi vechiul fort, laolaltă cu toată Legiunea Străină. Totul se încheiase.

M-am grăbit să ajung la gară, ca să prind rapidul de Paris.

[1] Cinste şi fidelitate (lb. fr.).

Epilog

Ei bine, toate acestea s-au petrecut în urmă cu patruzeci de ani. Între timp, am trecut într-un nou mileniu, eu am împlinit şaizeci de ani şi totul pare pierdut undeva în secolul trecut, care nu are prea multe lucruri în comun cu lumea de azi, în care la ordinea zilei sunt cuvinte precum „internet" sau „spaţiu cibernetic". Când mă gândesc că, între nouăsprezece şi douăzeci şi patru de ani, nu am sunat niciodată pe cineva la telefon – nici măcar o persoană – şi că toţi copiii mei par a avea acum câte cinci telefoane – că, în aceeaşi perioadă, nu am stat niciodată într-un fotoliu – lucru greu de imaginat – nu pot spune decât că aşa a fost atunci, o lume foarte diferită.

După ce am părăsit Legiunea, am petrecut doi ani plimbându-mă prin ţările scandinave cu tot felul de însărcinări, pentru că îmi găsisem o slujbă la Ministerul de Externe, după care am hotărât să mă aşez la casa mea. M-am însurat cu Jennifer, care nu mai avea de gând să aştepte, pentru că aşteptase deja prea mult. Suntem căsătoriţi de treizeci şi patru de ani. Din căsnicia noastră au rezultat trei copii minunaţi – şi apoi doi nepoţi. În 1966, m-am angajat la marea firmă de comerţ Jardine Matheson şi am plecat în Asia, unde locuim şi în prezent. După paisprezece ani petrecuţi în slujba firmei Jardine,

mi-am deschis propria afacere în domeniul financiar, în parteneriat cu familia Rotschild. După o vreme, i-am vândut firma lui Li Ka shing, cel mai bogat om din Asia, devenind directorul general al principalei firme a acestuia, Hutchinson Whampoa. Acolo am petrecut zece ani minunaţi, timp în care, printre altele, am pus bazele unei companii engleze de telefonie mobilă, Orange, care până la urmă a fost vândută pentru suma de 35 de miliarde de dolari (când mă gândesc la toţi anii aceia în care nici măcar nu am atins un telefon!!). Am fost apoi, vreme de câţiva ani, preşedintele Deutsche Bank – Asia, după care am reuşit în sfârşit să înfiinţez o nouă firmă de investiţii, de data aceasta în parteneriat cu Deutsche Bank şi cu sprijinul câtorva prieteni. E distractiv.

Vă întrebaţi cum a rămas cu întâlnirea de la statuia lui Manneken Pis? Am reuşit să ajung acolo. După demobilizare, nu mai avusesem niciun contact cu Vignaga şi Soto. Soto s-a liberat cu un an înaintea mea, iar Vignaga cu un an după mine – şi, aşa cum ne cerea tradiţia Legiunii, ne-am văzut fiecare de propriul drum – fără ilustrate, fără scrisori. În momentul în care s-a apropiat data întâlnirii, m-am agitat ore întregi încercând să mă conving că nu avea niciun rost să mă duc până în Belgia în ajunul Anului Nou. În plus, tocmai mă logodisem cu Jennifer, iar tatăl ei chemase o mulţime de oameni de Anul Nou ca să sărbătorim evenimentul. În momentul în care i-am spus unde aveam de gând să plec – şi din ce motiv – şi-a imaginat că fiica lui urma să se mărite cu un nebun. Trebuia însă să mă duc. Nu puteam suporta gândul că aveam să-mi petrec restul vieţii întrebându-mă dacă prietenii mei îşi făcuseră sau nu apariţia la locul de întâlnire – şi nu mi-aş fi putut ierta o astfel de neseriozitate. Aşa că m-am urcat în mica mea maşină, luând-o şi pe Jennifer cu mine, petrecerea de logodnă fiind

amânată. Am condus până la Dover şi am luat feribotul până la Ostend, după care am condus din nou până la Bruxelles. Tot drumul a plouat cu găleata – ameninţător! În cele din urmă, am ajuns la Manneken Pis. Statuia se află pe o străduţă pietruită din apropierea pieţei centrale. Străzile erau pustii, continua să plouă cu găleata – şi imediat mi-am dat seama că făcusem o greşeală teribilă.

Vizavi de Manneken Pis se afla un bistrou mic şi prăpădit, care – printr-o minune – era deschis, deşi înăuntru nu se zărea niciun client. Ne-am aşezat amândoi acolo şi am comandat o sticlă de vin. La miezul nopţii, am auzit clopotele din Bruxelles anunţând sosirea noului an. Am ciocnit un pahar în cinstea noastră, a lui Soto şi a lui Vignaga, însă cei doi nu şi-au făcut apariţia. În tot acest timp, ploaia n-a încetat o clipă.

Puţin după ora unu noaptea, a trebuit să accept adevărul. Am luat un şervеţel de hârtie şi am scris pe el *„je suis venu – Simon!"*[1], după care am ieşit clătinându-mă în ploaie şi am prins mesajul de barele de metal care înconjoară statuia. M-am făcut imediat ciuciulete, iar în momentul în care am făcut stânga împrejur ca să intru din nou în bistrou, am auzit o voce strigând „Johnny", venind parcă de nicăieri.

În clipa aceea, l-am văzut apropiindu-se, prin ploaie şi în lumina slabă a străduţei, pe Soto. Un moment de neuitat! O întâlnire istorică! O experienţă prin care fiecare om ar trebui să treacă cel puţin o dată în viaţă. Vignaga nu şi-a făcut apariţia. Am mai aşteptat o oră, după care am bătut oraşul în lung şi în lat. A doua zi ne-am despărţit.

Am păstrat legătura cu Soto şi ne-am văzut cu el an de an, la Paris. Mai târziu, am aflat că, în ziua în care venise la Bruxelles,

[1] Am venit – Simon! (lb. fr.).

tocmai fusese dat afară din slujbă. Făcuse autostopul de la Barcelona, toată aventura luându-i trei zile. A deschis mai apoi la Paris o firmă de spălat geamuri, cu angajaţi algerieni, afacerea lui devenind destul de profitabilă. În fiecare an, obişnuiam să ieşim undeva la ţară, în apropiere de Paris, să facem un foc, să frigem carne şi să bem vin roşu, depănând amintiri despre Legiune şi cântând vechile noastre cântece. Apoi, în 1970, Soto a dispărut fără urmă. Aveam să-l revăd abia peste douăzeci de ani.

În 1990, soţia mea a organizat o petrecere în cinstea mea, pentru că tocmai împlineam cincizeci de ani. A reuşit să adune la un loc trei sute cincizeci de oameni de pe tot cuprinsul planetei – o întrunire cu adevărat măreaţă şi somptuoasă – unii dintre invitaţi fiind persoane cu care nu mă mai văzusem de ani de zile. Am avut impresia că toţi prietenii pe care îi avusesem vreodată se aflau acolo. În momentul în care ne-am pus cu toţii la masă, Jennifer s-a ridicat în picioare şi a povestit întâlnirea noastră de lângă Manneken Pis, când Soto reuşise să-şi facă apariţia într-un târziu, dar nu şi Vignaga. A amintit apoi de dispariţia lui Soto şi de faptul că pe Vignaga nu-l mai văzusem de pe vremea când încă eram legionar.

Apoi, dintr-odată, am auzit nemuritorul cântec al lui Édith Piaf, *Non, je ne regrette rien,* iar uşa s-a dat la o parte. În pragul ei şi-au făcut apariţia celebrul locotenent Loridon de la Lindless, purtând acum toate însemnele unui general, urmat de trei legionari cu inconfundabilele lor chipie albe şi, la costum şi cravată neagră, Vignaga şi Soto. Ce moment! Cum l-aş putea descrie mai bine? Mi-e imposibil. A fost, pur şi simplu, unul dintre cele mai fantastice momente pe care mi-a fost dat să le trăiesc. Toată lumea avea lacrimi în ochi. Petrecerea a ţinut toată noaptea, după care a continuat şi a doua zi. La un moment dat, m-am retras cu Vignaga şi Soto în biblioteca

proprie, acolo unde Vignaga ne-a povestit de ce nu reuşise să ajungă la întâlnirea de la Bruxelles – dar aceasta este o altă poveste. Oricum, nu uitase de ea.

Într-o zi, în aeroportul din Bangkok l-am zărit pe căpitanul L'Hospitallier, vechiul meu comandant de companie, care fusese dat afară după puci. Tocmai mă întorceam dintr-o călătorie în Laos şi aşteptam sosirea bagajelor când l-am văzut la trei metri de mine. Nu mi-a venit să cred că e chiar el, aşa că m-am holbat vreme de un minut, încercând să mă conving că era vorba despre altcineva, după care am îndrăznit să-l abordez. *„Capitaine L'Hospitallier?"*, am întrebat eu.

„Oui, c'est moi"[1], a răspuns el, după care ne-am uitat unul la celălalt, absolut uluiţi. La început nu m-a recunoscut, iar mirarea lui se datora faptului că o persoană necunoscută părea să-l ştie. Atunci am adăugat, tot în franceză: „Am făcut parte din secţia dumneavoastră în Regimentul II Paraşutişti, în 1960", moment în care L'Hospitallier a rămas cu gura căscată.

După puci, plecase într-un exil voluntar în Cambodgia, rămânând acolo şi obţinând un post de consilier al armatei cambodgiene în domeniul tehnicilor de instruire a paraşutiştilor. Urma să se urce la bordul *SS Vietnam*, care făcea legătura dintre Bangkok şi Paris. Vaporul trebuia să ridice ancora în dimineaţa zilei următoare. L-am însoţit la bord, unde a urmat o minunată cină în doi – o altă seară pe care o voi păstra în albumul dedicat celor mai extraordinare întâmplări din viaţa mea.

Am vorbit de câte-n lună şi-n stele, dar în special despre puci, el povestindu-mi lucrurile din perspectiva unui ofiţer, iar eu prezentându-i perspectiva mea. Cu această ocazie, am avut amândoi multe lucruri de învăţat. Când îmi amintesc de disciplina rigidă prin care se caracteriza Legiunea şi de enorma

[1] Da, eu sunt (lb. fr.).

prăpastie care exista între ofiţeri şi soldaţi (ca în marina lui Nelson), mi se pare nefiresc faptul că am putut sta la aceeaşi masă, ca doi vechi prieteni care tocmai s-au reîntâlnit după mai mulţi ani. Mi-a trimis o telegramă în ziua în care m-am însurat, însă nu l-am mai văzut ani de zile. A fost unul dintre cei mai mari fii ai Franţei.

În anii 1960, pe când trăiam în Thailanda, călătoream în mod regulat în Laos. La un moment dat, am fost invitat de Ambasada Britanică din Vientiane să particip la o chermeză organizată cu ocazia zilei de naştere a Majestăţii Sale Regina Angliei. Am fost poftit acolo aşa cum fusese poftită toată lumea: francezi, vietnamezi, chinezi, ruşi, americani, precum şi toată protipendada din Vientiane. În zilele acelea, capitala Laosului era un creuzet politic incredibil, în care toţi spionii vorbeau unii cu alţii.

La petrecere se afla şi un francez, pe care îl cunoşteam foarte bine, căci era om de afaceri. La un moment dat, în cursul serii, acesta mi-a spus că vrea să-mi facă cunoştinţă cu un general francez despre care credea că servise şi în Legiune. Pe un şezlong aşezat pe terasa din faţa ambasadei se afla, într-adevăr, un general chipeş, îmbrăcat într-o uniformă de un alb imaculat, care abia dacă se mai putea mişca din pricina impresionantului număr de medalii pe care le purta la piept. Prietenul meu francez m-a tras în faţa generalului, spunându-i acestuia:

— *Mon Géneral, je présente Monsieur Simon Murray, Ancien Legionnaire*[1].

Generalul a sărit în picioare şi mi-a strâns mâna cu vigoare, până când am simţit că mai avea puţin şi mi-ar fi smuls-o din umăr, după care a început să mă potopească cu întrebări.

[1] Domnule general, vi-l prezint pe domnul Simon Murray, fost legionar (lb. fr.).

— Din ce regiment ai făcut parte? Doamne – cine a fost comandantul tău?

— Colonelul Cailloud, i-am răspuns eu.

Auzind aceasta, generalul s-a entuziasmat.

— Da, da – iar înaintea acestuia?

— Colonelul Channel.

— *Mon Dieu*[1], bătrânul Channel, şi înaintea lui?

— Înaintea lui Channel? Lăsaţi-mă să mă gândesc... Cred că a fost Damusez. Iar înaintea lui Damusez a fost Lefort.

— *C'est moi!*[2] a exclamat el, bătându-se cu pumnul în piept. *C'est moi, Lefort!*[3]

Doamne, chiar el era! Dintr-odată, l-am recunoscut, amintindu-mi de felul în care revitalizase Legiunea după ce Algeria îşi declarase independenţa, chiar în momentul în care moralul nostru ajunsese la pământ şi nu ştiam încotro s-o apucăm. M-a tras după el în grădină, acolo unde o orchestră militară laosiană încerca din răsputeri să anime atmosfera. În acel moment, noi doi deveniserăm deja atracţia serii, iar eu nu îmi doream altceva decât să vină întunericul şi să mă înghită.

Orchestra fusese în mod evident instruită de francezi, iar membrii acesteia arătau superb, cu uniformele lor albe şi beretele roşii. Lefort i-a făcut atenţi, după care le-a ordonat să interpreteze *Le Boudin*, „imnul" Legiunii. Ceea ce au şi făcut, cu ardoarea unor oameni a căror viaţă ar fi depins de reuşita momentului. Am fost îngrozit să-l văd pe Lefort cum ia poziţia de drepţi în faţa mea, salutându-mă! Între timp, toată lumea se adunase în jurul nostru. Nu am avut ce face, aşa că am luat şi eu poziţia de drepţi.

---

[1] Dumnezeule (lb. fr.).

[2] Eu sunt acela (lb. fr.).

[3] Eu sunt Lefort (lb. fr.).

În cele din urmă, muzica s-a oprit, iar generalul, ţinându-şi o mână pe umărul meu, s-a îndreptat cu paşi nesiguri către terasă. L-am urmat, călcând la fel de nesigur. Băuse puţin cam mult. Mi-a mai strâns mâna o dată, spunându-mi că, oricând mă voi mai afla în Vientiane, voi fi binevenit în casa lui – şi cu aceasta întrevederea noastră s-a încheiat. La vremea lui, fusese un general extraordinar, iar acum devenise un personaj fabulos, încă activ. Am simţit însă la el şi o oarecare tristeţe: bătrânii soldaţi nu mor niciodată, doar dispar pur şi simplu...

Apoi a mai fost o coincidenţă extraordinară. Trecuseră douăzeci şi şase de ani de la demobilizare şi mă aflam în trenul de noapte dintre Bordeaux şi Paris. Am ajuns la destinaţie la ora şapte, într-o dimineaţă umedă şi mohorâtă. În staţia de taxiuri, am nimerit peste un şofer năbădăios, care a refuzat să iasă din maşină şi să-mi deschidă portbagajul, pretextând că nu vrea să se ude. Mi-a recomandat să pun valiza pe bancheta din spate, însă acolo nu era spaţiu suficient. I-am spus aceasta – nu ne înţelegeam deloc. În cele din urmă, a ieşit din taxi, verde de furie, a deschis portbagajul, după care l-a trântit peste valiza mea, grăbindu-se să intre la loc în maşină. În momentul în care am rostit numele hotelului, mi-a răspuns că nu ştie unde se află şi că – *Nom de Dieu*[1] – meseria lui nu era aceea de ghid parizian, ci de şofer, aşa că, dacă nu ştiam unde aveam de gând să merg, asta era problema mea personală. În cele din urmă, l-am întrebat: *„Connaissez vous L'Étoile par hazard?"*[2] Mi-a răspuns că ştie, aşa că i-am cerut să mă ducă acolo, iar eu îi voi arăta drumul către hotel. Am pornit, amândoi fiind cuprinşi

[1] Pentru numele lui Dumnezeu (lb. fr.).

[2] Se întâmplă să ştiţi unde se află L'Étoile? (lb. fr.) *Place de l'Étoile* este vechiul nume al Pieţei Charles de Gaulle.

de o antipatie reciprocă nedisimulată şi având nervii întinşi la maximum. Pe drum, m-am tot uitat la chipul lui, care se reflecta în oglinda retrovizoare. Avea o faţă prelungă, dură, o tunsoare scurtă, iar eu aveam sentimentul că mai văzusem undeva această figură. M-am gândit că poate nimerisem peste acelaşi taximetrist parizian care mă condusese la hotel cu un an în urmă, însă ceva mă făcea să scormonesc şi mai adânc în memorie, în căutarea unor imagini şi mai vechi. În timp ce mă holbam la şofer, l-am văzut dintr-odată îmbrăcat în uniforma Legiunii, stând în faţa postului de gardă de la Camp Pehaut din Philippeville, cu o mulţime de ani în urmă. Era sergentul Schaffer, pe care nu-l văzusem decât o dată în viaţă, însă în nişte împrejurări pe care nu aveam să le uit niciodată. Fusese sergentul de serviciu care îmi pusese pistolul la tâmplă în noaptea în care mă îmbătasem în timp ce eram de gardă, pedepsindu-mă cu cincisprezece zile de arest. Cu un gest ferm, i-am pus mâna pe umăr şi i-am zis:

— *Arrêtez la voiture*[1] - aţi făcut parte din Legiunea Străină - Philippeville, Camp Pehaut - 1961.

A pus o frână atât de bruscă, încât a fost cât pe ce să zbor prin parbriz. S-a întors cu gura căscată, pe chipul lui putându-se citi o uimire totală. Îşi imagina probabil că făceam parte din poliţia secretă. A început să bolborosească fără oprire:

— Cine sunteţi? Ce se petrece? Nu am făcut nimic! Cine? Ce? Unde? *Nom de Dieu* etc., etc.

Mi-am ridicat mâna şi i-am spus:

— Mi-aţi dat cincisprezece zile de arest pentru că am adormit în timpul serviciului de pază - am fost în R.E.P.

[1] Opriţi maşina (lb. fr.).

M-a privit tăcut vreme îndelungată. În cele din urmă, încet, încet, pe fața șoferului s-a conturat un surâs, după care a îndreptat un deget către mine, rostind răspicat:

— *Vous avait meritez*[1]*!*

Nu am putut să nu fiu de acord cu el. M-a dus apoi la hotel, refuzând achitarea cursei și cărându-mi el însuși valiza până la recepție. De cum am ajuns în hol, noul meu prieten s-a dus la băiatul care spăla pahare la bar, comandându-i o sticlă de Ricard și două pahare cu gheață:

— *Dépêchez-vous!*[2]

Legiunea este cel mai exclusivist club din lume!

În anul 2000 m-am pomenit invitat să devin membru al consiliului de administrație al asociației „Amicale" (asociația internațională a foștilor legionari). Găsesc nostimă noua mea postură: am întâlnit cu această ocazie mai multe fețe cunoscute, inclusiv pe L'Hospitallier.

Vremurile petrecute în Legiune au fost grele, întreaga aventură răpindu-mi câțiva ani cruciali ai vieții. Dar acum, privind în urmă, nu regret defel pasul făcut. A fost o experiență extraordinară. Camaraderia noastră nu a avut egal, iar lumea părea pe atunci un loc mult mai liber decât astăzi. Aveai mai mult timp să o apuci pe căi nebătătorite, așa că un băiat de nouăsprezece ani care voia, de exemplu, să se cațere pe munte o putea face. Căile vieții par astăzi mai înguste, iar nevoile materiale curente ne obligă să înaintăm pas cu pas pe drumul prestabilit, din clipa în care dăm primele examene.

Timpul, de fapt, nu a dispărut nicăieri. Celor care sunt încă indecișI, le recomand să se ducă și să escaladeze munții vieții – și să facă aceasta cât sunt încă tineri, pentru ca, odată ajunși la șaizeci de ani, să se simtă fericiți.

---

[1] Ați meritat-o! (lb. fr.).

[2] Grăbiți-vă! (lb. fr.).

Eu am o întâlnire cu Moartea

Eu am o întâlnire cu Moartea
Pe vreo baricadă aprig disputată,
Când Primăvara se întoarce cu umbra ei fremătătoare,
Iar aerul e plin de dulcele parfum al merilor în floare –
Eu am o întâlnire cu Moartea
Când Primăvara aduce din nou zile albastre şi clare.

Şi poate o să mă ia de mână
Şi-o să-mi arate calea spre tărâmu-i întunecat,
O să-mi închidă ochii şi-o să-mi stingă răsuflarea –
Dar s-ar putea să trec din nou pe lângă ea.
Eu am o întâlnire cu Moartea
Pe panta abruptă a unui deal bătătorit,
Când, anul ăsta, vine Pimăvara
Şi pajiştea se umple iar cu flori.

Doar Domnul ştie dacă-n adânc e bine
În giulgiu de mătase înveşmântat,
Unde iubirea se-nfioară în somn binecuvântat,
Puls lângă puls şi suflu lângă suflu,
Unde trăiri tăcute sunt atât de dragi...
Dar am o întâlnire cu Moartea
La miez de noapte, într-un oraş ce arde,
Când Primăvara va pleca spre nord,
Şi îmi voi ţine cuvântul dat,
Nu voi uita să mă-ntâlnesc cu ea.

ALAN SEEGER[1] (1888–1916)

[1] Poet american, a luptat şi a murit în timpul Primului Război Mondial, făcând parte din Legiunea Străină.

Sinucidere în tranşee

Am cunoscut un soldat simplu – un băiat,
Care vieţii îi râdea c-o veselie calpă,
Dormea adânc, în noapte-nsingurat
Şi fluiera cu mierla-n dimineaţa albă.

Iarna-n tranşee, laş, întunecat
(Păduchi prin haine, dor de-un gât de rom)
Şi-a tras un glonţ în cap, necugetat.
Nimeni n-a mai vorbit apoi despre-acest om.

Voi, feţe încrezute, cu ochi scânteietori,
Ce-aclamă tinerii soldaţi aflaţi în marş etern,
Grăbiţi-vă acasă, necunoscători
Ai locului în care râsul se transformă în infern.

SIEGFRIED SASSOON[1] (1886–1967)

[1] Scriitor englez, unul dintre cei mai cunoscuţi poeţi care au descris atrocităţile Primului Război Mondial.

Anexă

Camarón

Povestea Bătăliei de la Camarón este, în linii mari, următoarea:

Atunci când Maximilian, noul împărat al Mexicului impus de francezi, a ajuns în țară, în anul 1864, situația militară se prezenta astfel: forțele franceze, care numărau în jur de patruzeci de mii de europeni, dețineau orașul Ciudad de Mexico, precum și un culoar care îl lega de portul Veracruz. De cealaltă parte a baricadei se afla liderul mexican Juárez, care, având în spate circa douăzeci de mii de oameni, îi hărțuia pe francezi în permanență, atacându-le liniile de aprovizionare. În 1863, la începutul lunii aprilie, forțelor militare franceze li s-au adăugat două batalioane de legionari.

Către sfârșitul aceleiași luni, a fost nevoie de escortă pentru un convoi care transporta lingouri de argint către trupele franceze aflate în interiorul țării. Sarcina a revenit companiei a III-a din Batalionul I. În momentul acela, numai șaizeci și doi de legionari erau în stare să execute marșul, ceilalți camarazi ai lor – inclusiv ofițeri – suferind de friguri galbene. Trei ofițeri s-au oferit să însoțească escorta: căpitanul Danjou, locotenentul Vilain și sublocotenentul Maudet. Danjou era un ofițer francez destul de experimentat, care luptase în Italia,

Algeria şi Crimeea, unde îşi pierduse mâna stângă, pe care o înlocuise cu o proteză.

Vestea referitoare la un convoi care transporta lingouri de argint a ajuns la inamic, iar comandantul mexican din sectorul respectiv, colonelul Milan, a început să strângă un număr mare de luptători de gherilă cu scopul de a-l captura. Milan a reuşit să adune în jur de două mii de oameni, opt sute dintre aceştia fiind călare şi având în dotare puşti Remington şi Winchester. În zorii zilei de 30 aprilie, compania a III-a a pornit la drum pe culoarul stabilit de francezi, luând-o înaintea convoiului propriu-zis, pentru a se asigura că drumul este liber. Compania a format două plutoane, care s-au deplasat în linie extinsă, Danjou aflându-se la mijloc, împreună cu doi asini care cărau raţiile de mâncare ale legionarilor. Exista şi o mică ariergardă. Informaţiile pe care francezii le aveau despre inamic erau puţine, aşa că legionarii habar n-aveau că erau urmăriţi pas cu pas de o forţă numeroasă. Cu puţin înaintea orei 7, compania lui Danjou a trecut prin cătunul părăsit Camarón, din apropierea unui pârâu vestit pentru racii care trăiau în apele lui. Cătunul era alcătuit dintr-o fermă cu acareturi, precum şi alte câteva coşmelii dărăpănate, toate adunate într-o singură curte. La nici doi kilometri depărtare de Camarón, Danjou a ordonat să se facă o pauză, pentru *casse-croûte*. S-au aprins câteva focuri şi s-a preparat cafea. În acel moment, colonelul Milan şi cavaleria lui au hotărât să atace. Legionarii au format un careu şi s-au pregătit să-i întâmpine pe mexicani aşa cum învăţaseră pe frontul algerian. Cu toate că fuseseră surprinşi în câmp deschis, norocul legionarilor a fost că locul nu era ideal pentru un atac de cavalerie, din pricina nenumăratelor smocuri de vegetaţie tropicală şi a ierbii înalte, care ajungea până la brâu. Rafalele continue trase de legionari au fost în măsură să-l ţină pe Milan

la distanţă. Acesta, neputând ataca frontal, şi-a adunat oamenii, încercând să împresoare compania franceză. Danjou, observând că băieţii lui deveneau tot mai vulnerabili şi apreciind forţa inamicului, a hotărât să ordone retragerea către ferma din Camarón, aflată la peste un kilometru şi jumătate, loc în care compania ar fi putut să reziste. Asinii se eliberaseră la prima busculadă, fugind în galop cu tot cu raţii şi cu muniţia de rezervă, astfel că perspectivele lui Danjou erau sumbre.

Legionarii, formând un careu larg, au început să se retragă către Camarón, timp în care Milan şi oamenii lui au continuat să atace din flancuri. Înaintând extrem de încet prin vegetaţia tropicală, Danjou a reuşit în cele din urmă să ajungă la fermă, împreună cu numai patruzeci şi doi de legionari, mulţi dintre aceştia fiind răniţi. De cum au ajuns acolo, s-au apucat să îmbunătăţească sistemul de apărare, baricadând punctele de acces şi întărind zidurile cu ce aveau la îndemână.

Până în acel moment, Milan nu avea lângă el decât cavaleria. Era aproape ora 9. Trecuseră două ore de la atacul iniţial. În clipa aceea, şi-au făcut apariţia şi cele trei batalioane mexicane de infanterie, compuse din circa 1 200 de oameni. Aceştia au executat câteva asalturi şi incursiuni, fiind de fiecare dată respinşi de nişte legionari, care începuseră deja să sufere din pricina lipsei de apă şi mâncare. Către ora 11, soarele înălţat pe cer a început să-şi verse dogoarea, iar rafalele continue ale puştilor şi muschetelor mexicanilor începuseră să-şi facă efectul.

Colonelul Milan i-a strigat lui Danjou să se predea, însă acesta a refuzat, făcându-şi oamenii să jure că vor lupta până la ultima picătură de sânge. La scurtă vreme după aceasta, mexicanii au reuşit să pătrundă la etajul fermei, iar Danjou a fost împuşcat în cap cu un foc de muschetă tras de pe

acoperiş. Vilain a preluat imediat comanda, continuând să organizeze apărarea.

Pe măsură ce timpul trecea şi legionarii cădeau răpuşi, asalturile inamice deveneau tot mai mortale şi mai eficace. Temperatura crescuse şi mai mult, iar legionarii simţeau că se prăpădesc de sete. La ora 14, după şapte ore de luptă continuă, sub o presiune nemaivăzută, Vilain a fost şi el ucis, comanda fiind preluată de sublocotenentul Maudet. Valuri succesive de atacatori au fost respinse, însă deznodământul era ievitabil. Cu toate acestea supravieţuitorii rezistau.

Milan le-a strigat încă o dată legionarilor să se predea – însă nu a primit decât replici sfidătoare. Cei ucişi şi muribunzii zăceau împrăştiaţi prin curtea fermei. Atât legionarii, cât şi mexicanii simţeau în nări mirosul morţii şi al prafului de puşcă, în vreme ce o mie de muşte savurau duhoarea. Cele două tabere s-au luptat în căldura sufocantă până la ora 17, când Maudet a constatat că rămăsese numai cu doisprezece oameni. Între timp, mexicanii dăduseră foc clădirii principale a fermei, iar Maudet şi ceilalţi legionari au profitat de ocazie ca să străbată în fugă curtea către o mică dependinţă. Milan le-a strigat încă o dată să se predea, fiind din nou refuzat.

După o scurtă pauză, pe la ora 18, infanteria mexicană s-a regrupat şi a pătruns încet în interiorul fermei. Maudet rămăsese să lupte împreună cu încă cinci legionari. Constatând că situaţia era fără speranţă, a dat ordin să se încarce armele şi să se tragă, după care a ordonat să fie puse baionetele. Dând la o parte baricadele, cei şase bărbaţi s-au năpustit asupra nenumăraţilor infanterişti mexicani, care i-au copleşit instantaneu. Cu toate acestea, printr-o minune, colonelul Milan a reuşit să oprească măcelul, trei legionari supravieţuind acestui ultim asalt. Milan a părut foarte impresionat de vitejia lor,

așa că le-a cruțat viața, permițându-le să-și păstreze puștile și să-și îngroape morții.

Mâna de lemn a lui Danjou se află acum expusă în Sala de onoare a Legiunii din Aubagne. Este un simbol al rezistenței Legiunii – pentru că Legiunea nu se predă niciodată.

Așa s-a încheiat Bătălia de la Camarón. Napoleon al III-lea a dat ordin ca numele localității să fie scris cu litere de aur pe zidurile Domului Invalizilor din Paris. Dintre nenumăratele bătălii purtate de Legiune, aceasta a rămas cea mai apreciată, fiind comemorată în fiecare an, cu toată pompa și solemnitatea de care Legiunea este în stare. Ziua Bătăliei de la Camarón, 30 aprilie, este cu siguranță cea mai importantă dată din calendarul Legiunii.

Mulţumiri

Adresez multe mulţumiri Fionei Fraser, Angelei Edgar şi Cynthiei Fung pentru răbdarea cu care au dactilografiat manuscrisul. De asemenea, se cuvine să adresez mulţumiri lui Margaret Willes şi lui William Armstrong de la Editura Sidgwick & Jackson, pentru entuziasmul de care au dat dovadă şi pentru încurajările primite din partea lor, precum şi lui Alfred Hecht, un alt mare susţinător.

Cuprins

Prefață de Paul Anastasiu 5
Cuvânt-înainte 19
Introducere 25

Capitolul 1 – *Aclimatizarea* 29
Capitolul 2 – *Sully* 87
Capitolul 3 – *Regimentul* 125
Capitolul 4 – *Les colons* 158
Capitolul 5 – *Djebel* 164
Capitolul 6 – *Trădarea* 204
Capitolul 7 – *Gustul libertății* 215
Capitolul 8 – *Înapoi pe front* 231
Capitolul 9 – *Interludiu* 270
Capitolul 10 – *Peloton* 345
Capitolul 11 – *Recompensele* 382
Capitolul 12 – *Le Dénouement* 414

Epilog 439
Anexă – Camarón 451
Mulțumiri 457

Legiunea Străină – misterioasă, idealistă, implacabilă – este o organizație plină de tot felul de personaje, un loc cu totul nepotrivit pentru un englez pe cinste, în vârstă de numai nouăsprezece ani. Cu toate acestea, în 1960, Simon Murray a călătorit singur la Paris, Marsilia și, în cele din urmă, în Algeria pentru a duce la îndeplinire cel mai dur contract din viața sa: cinci ani de serviciu în slujba Legiunii. În tot acest timp, el a ținut un jurnal.

Jurnalul unui soldat în Legiunea Străină (1960–1965) este povestea captivantă și personală a celor trăite de tânărul Murray în această legendară unitate a armatei franceze. Cronica de față reprezintă dovada incontestabilă a faptului că Legiunea își merită pe deplin reputația dobândită de-a lungul timpului, de supremă piatră de încercare din punct de vedere fizic și psihic a celor ce se încumetă să intre în rândurile ei. În deșertul ars de soare din nordul Africii, bărbați puternici cedează din cauza comportamentului brutal al unor ofițeri, a antrenamentelor necruțătoare și a pedepselor barbare. Totuși Murray supraviețuiește, ba chiar iese întărit din toată această experiență. Căci el împărtășește cu cei care-i sunt camarazi, bărbați călițI din toate națiile și din toate păturile sociale, o trăsătură izbăvitoare: hotărârea de a nu renunța niciodată.

„[Cartea lui Simon Murray] descrie o experiență
la care mulți visează, dar pe care puțini o trăiesc cu adevărat."
The Washington Post

„Dramatismul, emoția și culoarea unui adevărat thriller
despre curaj și izbândă."
Henry Kissinger

„O plăcere s-o citești și aproape cu neputință s-o lași din mână."
Army Times

ISBN: 978-606-793-293-5

www.edituracorint.ro

Carte recomandată de
Historia

Partener media
rfi ROMÂNIA
FRANCE MÉDIAS MONDE